

BENEDICTI XIV.
PONT. OPT. MAX.
SYNOPSIS
DE SACROSANCTO
MISSÆ SACRIFICIO.

BENEDICTI XIV.
PONT. OPT. MAX.
DOCTRINA
DE SERVORUM DEI
BEATIFICATIONE
ET BEATORUM
CANONIZATIONE
REDACTA
IN SYNOPSIM
TOMUS SECUNDUS
CONTINENS LIB. V. VI. ET VII. CUM INDICE UNIVERSALI

ACCEDIT

SYNOPSIS DE SAC. MISSÆ SACRIFICIO.

ROMÆ MDCCLVII.
SUMPTIBUS VENANTII MONALDINI BIBLIOPOLÆ IN VIA CURSUS.

TYPIS JOANNIS GENEROSI SALOMONI
SUPERIORUM PERMISSU.

LIBER QUARTUS
PARS SECUNDA.

CAPUT I.

De concessione Officii, & Missæ in honorem Beatorum Beatificatione propria, quæ formalis *dicitur.*

1 E præcedentiis &c. juxta Sixti V. *Constitutionem* 74. in ordinaria sacrorum rituum Congregatione agitur, necnon de Officii & Missæ concessione in honorem Beatorum Beatificatione formali, & Beatorum Beatificatione æquipollenti, & Canonizatorum. Nos igitur hîc primum de Beatis Beatificatione æquipollenti agemus.

2 Præmittendum autem est primo, Officium Divinum certam esse rationem Deum publice laudandi auctoritate Præsulum Ecclesiæ institutam, quo nomine juxta Card. Bellarminum quidam Psalmorum, Hymnorum, & precum ordo comprehenditur. Deo hoc Officium pro acceptis, & recipiendis beneficiis persolvitur, nihil tamen prohibet, quin alicujus Beati, vel Sancti in eo fiat commemoratio. Deus enim, ut omnium auctor bonorum, exoratur, Sancti vero, ut pro nobis intercedant, invocantur.

3 Præmittendum est secundo, Eucharistiam verum esse Sacrificium, & quamvis in honorem Beatorum, vel Sanctorum Missa aliquando celebratur, *Sacrificium* tamen *soli Deo*, ut loquitur Concilium Tridentinum (*a*), & ut antea S. Augustinus monuerat (*b*), *qui illos coronavit*, offertur. Sanctorum Missas acriter Protestantes persequuntur, sed perperam; Sanctorum quippe Missæ, vel ex eorum festivitatibus, vel ex pio erga illos affectu appellantur, cujusmodi plures Missæ apud Mabillonium videri possunt. Celebrantur autem in honorem Sanctorum, vel ad eorum victorias commendandas, vel ad eorum poscendum suffragium, aut in gratiarum actionem pro beneficiis eorum intercessione obtentis. Quod si aliquando Hostiæ Sanctorum meritis dicatæ dicuntur, id juxta Trombellum intelligitur, ut Deus Hostias sibi dicatas, Sanctorum meritis assumat.

a sess. 22. c. 3.

b libr. 20. contra Faustum c. 21. col. 347. oper. to. 8.

4 &c. His præmissis, ut ad propositum accedamus, juxta hodiernam S. Sedis, & rituum Congregationis disciplinam, in formalis Beatificationis Brevibus indulgetur, ut Beatificatus Beati nomine appelletur; ejus Reliquiæ publicæ venerationi (non tamen in processionibus) exponantur; ejusdem imagines splendoribus ornentur; ut Officium, & Missa de communi, & sub ritu semiduplici, vel duplici majori, aut minori in ejus honorem celebretur. Cumque Beatificatio ex alibi dictis sit sola cultus pro determinatis personis, & locis permissio, si de Servo Dei Regulari agatur, Officium, & Missa in ejus honorem omnibus conceduntur utriusque sexus Regularibus, qui idem, quod Dei Servus, institutum professi sunt, uti ex Beatificatorum Brevibus SS. Rosæ Limanæ, Francisci Solani, aliorumque plurium colligitur. Si autem Beatus Martyr, vel Episcopus fuit, vel in aliquo loco diu vixit, aut egregia sanctitatis specimina reliquit, concessio fit etiam Diœcesi, in qua Martyrium, vel Episcopatum obivit, & loco, in quo diu, vel sancte vixit. Similis concessio fit pro locis, in quibus Dei Servi nati sunt, vel in quibus eorum corpora requiescunt: utraque enim loca Beatorum, & Sanctorum patria apud Guyet, & Theophilum Raynaudum dicuntur. Ali-

Aliquando tamen concessio solam respicit Ecclesiam *Matricem* loci, in quo Servi Dei nati sunt, vel solam Ecclesiam, in qua eorum corpora requiescunt; interdum vero concessio eadem fit, vel extenditur pro tota civitate, vel pago, in quo nati, vel mortui sunt, uti colligere est ex Brevibus Beatificat. B. Petri de Arbues, S. Francisci Salesii, aliorumque, necnon ex *Constitut*. 13., *&* 20. Pauli V. Porro concessiones istæ vel diei, qua Dei Servi obierunt, vel alteri determinatæ diei affiguntur, omnesque locorum, pro quibus factæ sunt, Sæculares, & Regulares utriusque sexus comprehendunt.

CAPUT II.

De nonnullis quæstionibus, quæ fiunt a Doctoribus quoad ea, quæ in præcedenti capite dicta sunt.

1 PRima quæstio est, utrum Presbyteri sive Sæculares, sive Regulares, quibus in Brevi Beatificationis Missa, & Officium concessa non sunt, possint aliquando in honorem Beati Missam celebrare, & Officium recitare? Affirmat Castropalao cum aliis, loquendo de Missa votiva, ac de Officio votivo; ea ductus ratione, quod statim ac Pontifex Missam, & Officium in honorem Beati, Beatificatione formali permittit, declarat Beatum tali cultu dignum. Oppositum late Diana, aliique probant, cum privilegia non sint de persona ad personam extendenda.

2 &c. Jamvero quæstio hæc triplici absolvitur propositione. Prima est: Missa, etiamsi votiva, quæ sanc publicum præsefert cultum, in honorem Beati ab his, qui in Brevi Beatific. non comprehenduntur, celebrari non potest: Missa enim votiva de Sanctis tantummodo canonizatis fieri potest, non autem de Beatis, nisi ex privilegio; quod quidem privilegium ab Alexandro VII. 22. Maii 1662. in honorem tunc B. Aloysii Gonzagæ, & ab aliis Pontificibus in aliorum Beatorum honorem concessum fuit. Secunda: non permittitur in honorem Beatorum Officium recitari votivum ab iis, qui in ejusmodi Brevi non comprehenduntur: Officium vero votivum non datur. Tertia propositio est: Licet etiam iis, qui in Brevi Beatificat. non comprehenduntur, aliud in Beatorum honorem recitare Officium, non quidem in satisfactionem, sed privatim, & ob devotionem, uti loquuntur Decreta generalia, & uti fuse Quartus prosequitur.

5 Altera quæstio est, utrum Missa in Brevi Beatificationis pro determinata Regularium Ecclesia concessa, statuta die celebranda, possit ab exteris illuc confluentibus celebrari? Et in hoc negativa opinio retinenda est. Etenim quando Sedes Apostolica in Indulto exteros comprehendi intendit, id vel in suis litteris expressit, aut postea extendit, ut constat ex decretis in causa tunc B. Aloysii Gonzagæ 7. Aug., & 2. Oct. 1621., & in causa S. Francisci Borgiæ, aliorumque editis, cum quibus concordant Decreta Generalia anni 1659., & alia sacræ rituum Congregationis 19. Novemb. 1622. decreta. Ne autem alia incongrue Missa ab exteris in eadem Ecclesia celebraretur, ejusdem celebratio etiam ad exteros in Brevi Beatificat. extendi consuevit. Quod si Missa particularis in honorem Beati Regularibus concessa sit, eamdem non licet exteris celebrare, sed aliam celebrabunt de communi ex Missali desumpta, juxta sacræ Congregationis resolutionem *die, & an. citt.*, & juxta generale ejusdem Decretum 20. Novemb. 1717. editum, & a Clemente XI. approbatum.

6 Alia quæstio est, utrum liceat Officii, & Missæ celebrationem in aliam ab ea, quæ in Brevi Beatificationis pro iis celebrandis designata est, diem transferre? Joannes a S. Thoma putat, id fieri posse, cum concessio Officii, & Missæ

Missæ, nisi aliter notetur, juxta communes Rubricas intelligenda sit, ut scilicet, si dies pro Officii, & Missæ celebratione designata impedita sit, celebratio in aliam diem transferatur. Verum cum non liceat verbales limites Brevium Beatificat. excedere, ejusmodi translatio absque Sedis Apostolicæ beneplacito non videtur esse permissa. Idque ex eo etiam suadetur, quod, inconsulta Sede Apostolica, non licet, saltem post Alexandri VII. tempus, primam Beatificationis solemnitatem in aliam diem transferre, si dies pro hac solemnitate designata impedita fuerit.

7 &c. Quærunt ulterius Doctores, utrum unicuique permissum sit Beatorum Imagines in altari colendas constituere? Et huic etiam quæsito, quidquid alii senserint, respondetur, id in locis in Beatificationis Indulto non expressis non esse permissum. Hæc enim cultus de loco ad locum extensio, summo Pontifice inconsulto, decretis generalibus adversatur. Et sane ut ejusmodi cultus in honorem tunc Beatorum Felicis a Cantalicio, Francisci Salesii, Cajetani Thienæi, & Turribii ad loca in Indulto non expressa extenderetur, opus fuit, ut novæ a summis Pontificibus epistolæ in forma Brevis expedirentur. Porro hæc intelligenda etiam sunt de Imaginibus, & cultu eorum, qui æquipollenter beatificati sunt.

12 Quæritur tandem, utrum ante Beatorum Canonizationem Officii, & Missæ facultas ad alios locos Indulto non comprehensos extendatur? & affirmanter respondetur, veluti Carolo II. Hispaniarum Rege, aliisque petentibus, ejusmodi facultas in honorem tunc B. Rosæ Limanæ ad plures Provincias propagata fuit. Momentum vero pro hac propagatione a circumstantiis pendet, sacræ Congregationi exponendis, quales sunt Principum, Populorumque desideria, gratiæ Beatorum intercessione obtentæ, & similia.

13. 14 Sed difficultas est, an pro Beatorum Officio lectiones propriæ sint concedendæ? Super hoc controversia excitata fuit, cum de Officio proprio tunc B. Mariæ Magdalenæ de Pazzis ageretur. Et sacra quidem Congregatio de eadem re juxta Fidei Promotoris oppositiones valde dubitavit, primo quia cultus in Beatificatione permissus est retractabilis, Officii autem proprii concessio cum virtutum, & miraculorum approbatione aliquem irretractabilitatis gradum constituit. Secundo quia cum in transitu a Beatificatione ad Canonizationem omnia, quæ Beatificationem præcesserant, quæque subsecuta fuerant, referri deberent, id ipsum in Officii proprii concessione servandum videbatur. Quare sacra Congregatio 5. Maii 1644. Promotori mandavit, ut oppositiones Pontifici referret. Quid Pontifex responderit, ignoratur; itaut hæc, quæ de sacra Congregatione retulimus, decreti nomen non mereantur; sed si decretum dici debeant, id locum habuisse ante an. 1668., quando ea, quæ ante Beatificationem discussa fuerant, iterum ante Canonizationem examinabantur; non autem nunc, cum examen hujusmodi obsoletum sit, ideoque *retractabilitatis* cesset periculum. Et sane subsecutis temporibus pro Officiis propriis BB. Martyrum Gorcomiensium, aliorumque plurium lectiones propriæ concessæ fuerunt.

CAPUT III.

De concessione Officii, & Missæ in honorem Beatorum Beatificatione æquipollenti, & signanter per cultum immemorabilem.

1. 2 Quid sit cultus immemorabilis, & quomodo ex eo *æquipollens* coalescat Beatificatio, satis *lib.* 2. ostensum fuit. Cum vero dubium superesset, an cultu immemorabili approbato, Officium, & Missa in honorem Servi Dei,

cujus immemorabilis cultus approbatus fuisset, concessa intelligerentur, sacra rituum Congregatio 20. *Novemb.* 1628. id minime intelligendum esse declaravit, sed requiri, ut Missa & Officium ab immemorabili celebrata fuisse probarentur. Quod decretum in Officii, & Missæ concessione in honorem tunc B. Julianæ de Falconeriis 17. *Octob.* 1693. renovatum fuisse videtur.

3 Juxta hæc decreta possunt Officium, & Missa in iis locis continuari, in quibus, probato immemorabili cultu, probatum est etiam, eadem fuisse celebrata; quod est juri consonum. Urbanus enim VIII. in suis decretis generalibus declaravit, se nolle *præjudicare* iis, qui aliquem antea cultum obtinuissent; ex quo infertur, Officium, & Missam, si petantur, non esse de jure in alicujus Servi Dei honorem deneganda, si, approbato cultu immemorabili, probatum fuisset eadem celebrata fuisse. Et sane Clemens VIII. annuit, ut Officium, & Missa de B. Petro Eremita in terra Tribarum diœcesis Anagninæ continuarentur, quæ ab immemorabili celebrabantur, idque sacra rituum Congregatio ad Terram Sublaci, & ad alia loca extendit. Præterquamquod, debitis concurrentibus circumstantiis, potest eadem Congregatio, Pontifice approbante, indulgere, ut, probato cultu immemorabili, Officium in honorem Beati recitetur, & Missa celebretur, quamquam a tempore immemorabili hæc celebrata non essent. Ita quippe Prosper Bottinius olim Fidei Promotor occasione petitionis Officii, & Missæ in honorem B. Mariæ de Socos testatus est; itemque Benedictus XIV., dum Fidei Promotorem agebat, cujus dissertationem Ludovicus de Valentibus nunc Fidei Promotor in sua dissertatione super Officiis, & lectionibus propriis in honorem Sanctorum Sabinæ concedendis exarata, laudavit. Concordant sacræ Congregationis decreta, quibus Officium, & Missa pro BB. Ollegario, Amædeo III. Sabaudiæ Duce, & Antonio a Stronconio concessa fuerunt.

4 Ad circumstantias quod attinet, prima est, si per tempus centum annos excedens Officium recitatum, & Missa celebrata in alicujus Servi Dei honorem fuisset, quamquam recitatio, & celebratio usque ad Officii, & Missæ petitionem continuatæ non fuissent; vel saltem si per tempus notabile, licet non immemorabile, eadem celebrata fuissent, ut ex Officii, & Missæ concessione in honorem BB. Humilianæ de Cerchiis, Nicolai Flue, aliorumque colligitur. Hujusmodi autem concessiones ad gratiam referendæ sunt. Ut enim de jure Missa, & Officium concederentur, demonstrandum esset, eadem per centum annos ante annum 1628., quo Urbani VIII. decretum editum fuit, recitata, & usque ad eorumdem petitionem continuata fuisse, uti in concessione Officii, & Missæ pro BB. Augustino Dalmata, & Humilitate de Faventia factum est.

5 Altera circumstantia est, si præter cultus immemorabilis, quamquam per Officii, & Missæ celebrationem non exhibiti approbationem, virtutes in gradu heroico in Congregatione rituum discussæ, & approbatæ fuissent, vel saltem si ex processibus talia de virtutibus, & miraculis eruantur, ut Dei Servus, approbato immemorabili cultu, etiam Officii, & Missæ cultu dignus habeatur. Et ex hac circumstantia in honorem BB. Petri Regalati, Joannis Cantii, aliorumque, Officium, & Missa concessa fuerunt.

6 Tertia circumstantia ex cultus immemorabilis qualitate oritur. Qualitas autem, vel ex vetusto, & nobili cultus initio desumitur, uti in Officii, & Missæ concessione pro B. Ollegario contigit, cujus corpus duodecimo ab obitu anno ab Episcopo, & Capitulo elevatum fuerat; vel ex magno cultus apparatu, ut in concessione pro tunc B. Margarita de Cortona, ad cujus festum plures e finitimis populis confluebant: vel ex cultus propagatione, ut in

ut in concessione pro B. Zita, cujus cultus ad plures Europæ Urbes, & Provincias extensus fuerat vel ex altarium erectione, aut ex diuturna in Officio, & Missa commemoratione, & huic cultus qualitati innixa fuit Officii, & Missæ concessio in B. Hosannæ de Andreasiis, aliorumque honorem.

7 His aliæ addi possunt circumstantiæ, e. g., si Dei Servus, cujus immemorabilis cultus approbatus fuit, Regularem aliquem Ordinem instituisset; aut si ejus intercessione recens insigne miraculum contigisset; aut si Princeps, Episcopi, & Populi Officium, & Missam sponte, & enixe in ejus honorem peterent, & ex his circumstantiis concessiones pro BB. Bernardo Ptolemæo, Ludovico Bertrando, aliisque emanarunt. Hæ tamen, aliæque circumstantiæ a sacræ Congregationis arbitrio pendent.

8 Post hæc sacra rituum Congregatio, Clemente XII. approbante, 11. *Augusti* 1736. decrevit, ut imposterum immemorabilis cultus approbatio non suffragaretur pro Officio, & Missa *in alicujus Sancti nec canonizati, nec beatificati* honorem obtinendis, nisi simul probetur, cultum cum Missa, & Officio fuisse eidem exhibitum, juxta decreta 20. *Novemb.* 1628. sub Urbano VIII. edita, & ab Innocentio XII. 17. *Octob.* 1693. confirmata.

9 &c. Putarunt causarum Postulatores, ex hoc decreto aditum supplicationibus pro Officii, & Missæ concessione in honorem Beatorum Beatificatione æquipollenti fuisse præclusum. Sed Benedictus XIV. tunc Bononiæ Archiepiscopus super hoc consultus, nil tale ex illo inferri decreto respondit: siquidem decretum hoc ad alia Urbani VIII., & Innocentii XII. decreta referebatur, post quæ decreta similes concessiones, urgentibus circumstantiis, emanaverant. Et sane non diu post illius decreti editionem sub eodem Clemente XII., approbato immemorabili B. Michelinæ cultu, Officium quoque, & Missa in ejus honorem pro diœcesi Pisaurensi redintegrata fuerunt, quæ post Urbani VIII. decreta intermissa fuerant, quæ tamen de jure ut concederentur, opus fuisset, ut usque ad petitionem continuata essent, ac proinde concessio non justitiæ, sed gratiæ innixa fuit. Quod & in similibus sub eodem Benedicto imposterum observatum est. Hæc autem, quæ de casu ab Urbani VIII. decretis, ratione cultus immemorabilis, excepto diximus, locum etiam in casu ex Sedis Apostolicæ Indultis, vel ex Patrum, virorumque Sanctorum scriptis excepto habent. Quod spectat ad ritum, sub quo hæ concessiones fiunt, & ad loca, pro quibus eædem indulgentur, æquiparantur concessionibus, quæ pro Beatis Beatificatione formali fiunt, de quibus superius egimus.

CAPUT IV.

Iterum de eadem materia, & signanter de nonnullis difficultatibus ad eamdem pertinentibus, examinatis in sacrorum rituum Congregatione, & de concessione lectionum propriarum in honorem Beatorum Beatificatione æquipollenti.

1 Benedictus XIV., cum Fidei Promotoris munere fungeretur, Postulatoribus aliquando nimiam in Officio, & Missa pro Beatis Beatificatione æquipollenti petendis celeritatem opposuit, utpote qui in una Congregatione *signaturam Commissionis*, in altera subsequenti cultus immemorabilis approbationem, mox Officium, & Missam peterent. At sacra Congregatio hanc respondit celeritatis notam in causis per viam non cultus, non in causis per viam cultus immemorabilis procedentibus esse admittendam.

2. 3 Cum in eadem Congregatione de Officii, & Missæ concessione in honorem sex de Beatis Ord. Servorum B. M. V. Fundatoribus ageretur, nonnulli ex Cardinalibus hujusmodi pro

æquipollenter Beatis concessionem ante discussas, & approbatas virtutes incongruam esse existimarunt, præcipue quod, si post concessionem Postulatores Canonizationem promovere vellent, de virtutibus agendum sit, quæ si non approbarentur, scandalo id populo esset, qui ejus rejici virtutes audiret, de quo Missam, & Officium fieri vidit. Sed laudatus Fidei Promotor aliam esse rationabilem sacræ Congregationis consuetudinem subdit, cum in honorem BB. Columbæ Reatinæ, Bernardi Ptolemæi, aliorumque plurium ante virtutum, vel martyrii discussionem, & approbationem Missa, & Officium, casu excepto approbato, concessa fuissent. Cumque Congregatio ipsa Promotoris animadversioni acquiescens Officium, & Missam pro B. Dalmatio Monerio ante similem discussionem, & approbationem concessisset, indubitatum remanet, id utique fieri posse, quamquam discussio, & approbatio eadem faciliorem redderet concessionem.

4 Rationabilem diximus consuetudinem: siquidem æquipollens Beatificatio est cultus permissivus, ad quem virtutum, vel martyrii, & miraculorum fama sufficit, & hæc in hac Beatificatione non deficit, cum signaturæ Commissionis, quæ casus excepti approbationem præcedit, locus non sit, nisi de eadem fama legitime constet. Neque assertum urget scandalum; nam disputatio de virtutibus, post casum exceptum approbatum, ad Canonizationem refertur; quare potest sine absurdo de virtutibus constare, quantum satis est ad cultum permissivum, licet de iis quoad cultum non constet præceptivum.

5 &c. Hactenus adducta probant, Officio, & Missa de communi ante virtutum, aut martyrii discussionem in honorem æquipollenter Beatorum concessis, lectiones etiam secundi nocturni proprias posse subsequenter concedi, quemadmodum pro BB. Columba Reatina, Margarita de Sabaudia, aliisque a sacra Congregatione concessæ fuerunt, cujus decreta aliquando a summis Pontificibus pro majori solemnitate, petentibus Postulatoribus, per litteras in forma Brevis confirmatæ fuerunt, quæ quidem litteræ in Appendicibus dabuntur.

CAPUT V.

De concessione Officii, & Missæ in honorem nonnullorum Beatorum, qui sunt in antiqua cultus possessione, vel antiqua habent venerationis Indulta, licet in eorum causis numquam confectus fuerit processus super casu excepto.

1 DE his, qui immemorabilem cultum possident, vel per summorum Pontificum Indulta, aut per sacræ Congregationis responsa cultum obtinuerunt, alibi disseruimus, cum scilicet de æquipollenti Beatificatione ageremus, quibus sane irreligiosum esset cultum subtrahere, tum quia Urbanus VIII. in suis decretis nullum se velle eis præjudicium afferre professus est, tum quia processu super casu excepto opus est, si de Canonizatione, non vero si de cultus continuatione agendum sit. Reliquum igitur est, ut de Officii, & Missæ in eorum honorem concessione disseramus.

2 Urbanus VIII., qui utpote olim Episcopus Spoletinus B. Ritæ de Cassia publicum cultum, merita, & miracula satis perspecta habuerat, Officium, & Missam de communi toti Spoletinæ diœcesi, & Ordini Augustiniano an. 1627. in ejus honorem concessit. Sequenti anno S. Contardi Peregrini Officium cum lectionibus propriis ad totam Ducis Mutinensis ditionem dilatavit. S. Rochi cultus statim post ejus obitum cœptus, & in Concilio Constantiensi auctus, postmodum Venetiis, Romæ, & alibi ob pestis timorem, adversus quam ejusdem Sancti patrocinium plurimi est apud Fideles, summopere invaluit: quare sacra rituum

rituum Congregatio, instante Civitate Matritensi 30. *Jun. 1629. censuit, esse concedendam Missam, & Officium in die S. Rochi de Communi ...... in iis tantum locis, ubi adsunt Ecclesiae in ejus honorem aedificatae*. Quod decretum idem Urbanus, teste Pignatello, mox approbavit. Quae postea concessio sub aliis Pontificibus cum lectionibus, & oratione propriis pro quibusdam civitatibus, Ecclesiis, & Provinciis aucta fuit.

3 Sub eodem Urbano VIII., ac sub aliis ejus Successoribus pro particularibus locis, & Ordinibus facultas Officium, & Missam in B. Alberti M., & B. Coletae honorem celebrandi ampliata fuit; & concessae fuerunt lectiones propriae SS. Bernardi Cardinalis Episcopi Parmensis, Petri Ignei, & Chelidoniae Virginis. Item basilicis primum Lateranensi, deinde Vaticanae, & Liberianae Officium cum Lectionibus propriis, & Missa concessa fuerunt in honorem septuaginta, & octo SS. Romanorum Pontificum, quibus postea B. Gregorius X. additus est, & quorum viginti octo in universa Ecclesia diverso ritu antea colebantur. Extensus quoque invenitur B. Petri de Lucemburgo cultus; & Missa, & Officium pro B. Elisabeth S. Ludovici Galliarum Regis sorore, pro B. Angela de Fulgineo, & pro SS. Joanne Laudensi Eugubino, & Raynaldo Nucerino Episcopis, & cum lectionibus propriis secundi nocturni pro SS. Anselmo Abbate Nonantulano, Flavio Clemente Consulari, & Martyre, & Petro Urseolo concessa fuerunt, & ritus, & Officii S. Idae a simplici ad semiduplicem fuit elevatus.

4 Porro concessiones istae in eo fundamentum habuerunt, quod B. Ritae, & SS. Rochi, ac memoratorum septuaginta octo Romanorum Pontificum, necnon S. Flavii Clementis nomina in Martyrologio Romano antea descripta fuerant, ac praeterea in honorem B. Ritae quaedam Beatificationis solemnia in Ecclesia S. Augustini Urbis an. 1628. peracta dicuntur. Et quod spectat ad S. Clementem, ejus nomen in Romanum Martyrologium fuit relatum, cum Hannibal Albanus Tituli S. Clementis Presbyter Cardinalis anno 1725. sacras ejus Reliquias sub altari ejusdem Basilicae principe invenit. Ad hanc vero classem possunt recentes referri Officiorum concessiones in honorem SS. Anthimi, Serenae, aliorumque Sanctorum Sabinensium. Jamvero in hac nominis in Martyrologio descriptione vim pro his concessionibus constitutam fuisse ex eo constat, quod Siricius Papa, etsi a quibusdam Scriptoribus inter Sanctos numeretur, Officium tamen, & Missam cum aliis SS. Pontificibus non obtinuit, quod ejus nomen in Romano Martyrologio non inveniretur.

5 Ad alios quod attinet, antequam in honorem S. Contardi, BB. Alberti, Coletae, Petri de Lucemburgo, & Elisabeth recensitae Officii, & Missae facultates concederentur, quaedam Officii, & Missae, vel alterius publici cultus Indulta praecesserant: & concessiones B. Angelam, & S. Chelidoniam respicientes cultui immemorabili notorio, licet per processum non probato, innixae fuerunt. De SS. Episcopis Joanne Laudensi, & Raynaldo antea in quibusdam locis Officium recitabatur; Lectiones vero S. Anselmi ex antiquo codice a multis Scriptoribus probato depromptae fuerunt; immo sacrae rituum Congregationi innotuerat, Officium de communi in ejus honorem alicubi recitari consuevisse: & Officii S. Idae ritus non fuit elevatus, nisi postquam constitit, lectiones ejus proprias pro Abbatia S. Galli approbatas fuisse, & alia sanctitatis documenta allata fuerunt. Tandem Officii, & Missae concessio in honorem S. Petri Urseoli fundamentum in Historiis ejus sanctitatem, & miracula referentibus, & in cultu ejus Reliquiis praestito, & in similibus habuit.

6 Exempla allata ab Urbani tempore initium desumunt, eorum nonnulla

nulla illius decretis anteriora sunt, nonnulla vero posteriora. Quædam itidem Officii, & Missæ extensionem, ritusque elevationem; & quædam primam eorum concessionem respiciunt. Atque ex his omnibus exploratum esse videtur, posse in honorem Beati, qui aliquo ex superius recensitis modis cultum obtineret, Missam, & Officium concedi, quin ullus super casu ab Urbani VIII. decretis excepto processus constructus fuerit, sed vel exhibitis authenticis primi cultus indultis, vel ex authenticis monumentis cultu immemorabili demonstrato.

7 Quod si dicatur, non omnes memoratas concessiones pro æquipollenter Beatificatis, sed etiam pro vere Canonizatis factas fuisse, id utique quoad memoratos sanctos Pontifices admittitur, qui ante ultimam concessionem in universa Ecclesia colebantur, non autem quoad reliquos. Etenim licet Ferrarius *ad 7. Septemb.* asserat, S. Joannem Laudensem a Paschali II. fuisse canonizatum; Scacchus tamen monet, ejus Martyrologii auctoritatem non magni faciendam esse. Posset item aliquis asserere, omnes in Romano Martyrologio sub titulo Sancti, vel Beati descriptos Sanctis adnumerandos esse; sed id non facile sustineri poterit: incertum quippe adhuc est, an, & quem cultum ejusmodi descriptio significet; iisque titulis in Martyrologio nonnulli decorantur, qui iisdem ab immemorabili appellati sunt, quamvis de eorum Canonizatione non constet. Et sane putarunt nonnulli SS. Bernardum Cardinalem, & Petrum Igneum vere canonizatos esse; quod Bernardi nomen sub titulo Sancti, Petri vero nomen sub titulo Beati in Martyrologio reperiantur; sed de hoc Castellinus, & Bollandiani merito dubitant. Quidquid de his sit, si aliquis ex superius recensitis, titulo Sancti in eodem Martyrologio insignitus sit, & inter Sanctos aliquo modo vere relatus probetur, ejus exemplum ex supra exposita classe erit expungendum; sin minus, in eadem erit relinquendum; & concludendum, Missam, & Officium in honorem Beatorum Beatificatione æquipollenti concedi consuevisse, quamquam de hujusmodi Beatificatione per formalem processum non constet.

CAPUT VI.

De concessione Officii, & Missæ in honorem Sanctorum Canonizatorum.

1. 2 In omnium fere Beatorum honorem, sive formali, sive æquipollenti Beatificatione, Officium, & Missa pro determinato loco concedi consueverunt; si vero juxta hodiernam disciplinam iidem Beati canonizentur, ejusmodi concessiones, Canonizatione expleta, permanent, aut etiam ad alia loca extenduntur. Sed ut in universa Ecclesia Officium, & Missa *de præcepto* recitentur, concurrentibus causis, nova opus est concessione. Sanctis quoque juxta antiquiorem ritum canonizatis Missa, & Officium aut de communi, aut cum lectionibus propriis conceduntur, de qua re plura in sacræ rituum Congregationis regestis videri possunt. Concessionis vero causæ vel ex pio Populorum affectu desumuntur, accedentibus Principum instantiis, necnon Episcoporum petitionibus, pro quorum diœcesibus concessiones fiunt, vel ex eo, quod Sancti earumdem diœcesum Episcopi fuerunt, vel quod in iis versati sunt, & meritis in vita, ac miraculis post obitum floruerunt, aut Martyres occubuerunt, aut insignis eorum Reliquia in iisdem colitur. Et huc spectat recens in honorem SS. diœcesis Sabinæ concessio, inter quos S. Laurentius Sabinen. Episcop. & Confess. recensetur, de cujus sanctitate, & antiqua Canonizatione Joannes VII. in suo diplomate ann. 706. edito, & S. Petrus Damiani *in epist. ad Nicolaum II.* (*a*), aliique testantur.

3. 4 Sed ad tollendos abusus sacra rituum

a epist. 9. pag. 9. to. 1. oper.

rituum Congregatio 16.Jan.1627., & 8.Apr.1628., festum, Officium, & Missam Sancti in Breviarium non relati celebrari vetuit, præterquam in Ecclesia ejusdem Sancti titulari, aut in qua insignis ejus Reliquia asservaretur: *insignes autem Reliquias declaravit esse corpus, caput, brachium, crus, aut illam corporis partem, in qua Martyr passus est, modo sit integra, & non parva, & legitime ab Ordinariis approbata*. Concordant Apostolicæ Gregorii XIII. litteræ 30. Decemb.1573. expeditæ pro Hispaniæ Ecclesiis, & monasteriis, *aliquas insignes Reliquias* habentibus. Guyet vero notat, cineres, nisi acervum constituant, vestes, aliamque, licet magnæ molis, Sanctorum supellectilem, non esse insignes Reliquias. Insignis itaque Reliquia Officii, & Missæ concessioni causam suppeditare potest. Et idcirco in ecclesia *Matrice* Toletana plurium Sanctorum Officia, ex Pontificum approbatione, recitantur, quorum insignes Reliquiæ in eadem asservantur. Advertendum tamen est, quod si magnus sit numerus Sanctorum alicujus loci, aut quorum insignes Reliquiæ in aliqua ecclesia asservantur, pro aliquibus dumtaxat juxta cit. Gregorii XIII. litteras Officium, & Missa concedenda sunt, ne Officii Divini ordo invertatur. Quapropter sacra rituum Congregatio, ut hoc absurdum averteretur, & Sanctorum cultui, ac devotionis zelo satisfieret, aliquando indulsit, ut unicum Officium de omnibus Reliquiis in uno monasterio, vel ecclesia asservatis recitaretur, cujusmodi est decretum 20. Aug.1620. editum super Reliquiis monasterii S. Laurentii in Escuriali, & alia pro aliis locis.

5 Verum hic de Officii, & Missæ concessione pro universa Ecclesia in honorem Sanctorum vel juxta antiquiorem, vel juxta recentiorem disciplinam canonizatorum agimus: hæc autem concessio fit vel ad libitum, vel de præcepto. Sed ad vitandam concessionum multiplicitatem, decretum sub Clemente X. 13.Jun.1671. editum est, ne per quinquaginta annos de his concessionibus in sacra Congregatione ageretur; cui decreto suffragatur aliud a Clemente XI. 4. Maji 1714. editum.

6 &c. Elapsis quinquaginta annis, decreta non fuerunt renovata, non tamen ampla via Officiorum concessioni aperta est, siquidem hujusmodi concessio immodica juxta S. Bernardum (*a*), aliosque, Ecclesiasticæ non congruit disciplinæ. Et propterea executione caruit S. Gregorii VII. decretum a Micrologo relatum (*b*), *ut Sanctorum omnium Romanorum Pontificum, & Martyrum festivitates ubique cum pleno Officio celebrentur*. Nihilominus cum possit summus Pontifex ex peculiaribus circumstantiis antiquæ derogare disciplinæ, nonnullæ indicandæ sunt rationes, seu motiva, ob quæ in honorem Sanctorum Officia de præcepto universæ Ecclesiæ conceduntur. Quamobrem, si Beati inter Sanctos relati Religionem aliquam a Sede Apostolica approbatam fundaverint, vel propagaverint, quos Fundatores Cornelius a Lapide *in Proverb*.8. summis laudibus extollit, congruum est, ut eorum Officia ad universam Ecclesiam a Sede Apostolica extendantur, ut fuse Pignatellus ostendit. Quare in decretis universalis Officiorum concessionis in honorem SS.Joannis Gualberti, Cælestini, Philippi Benitii, & aliorum mentio fit fundationis, vel propagationis Ordinis. Si vero Fundatores Beati solum sint Beatificatione formali, vel æquipollenti Officium, & Missam in toto dumtaxat obtinent Ordine, quem fundarunt, & in locis ubi nati, vel mortui sunt, vel ubi eorum corpora requiescunt.

10 Fidei Promotores nonnullas, aliquando in hac materia controversias excitarunt Prosper Bottinius, cum ageretur de ritu a semiduplici ad duplicem de præcepto pro universa Ecclesia in S.Cajetani honorem elevando, opposuit, eum non fuisse Ordinis Thea-

a epist.174. n.6. oper. vol.1.

b In Bibl. PP. to.18. c.43.

Theatinorum Fundatorem, sed Theatinos a Paulo IV. dictos esse, qui hunc Ordinem, cum Theatinus esset Episcopus, instituit. Verum in Brevi Beatificationis, in universali Officii concessione, & in Martyrologio Fundatoris titulus S. Cajetano attributus est, eique late illum P. Antonius Caracciolus in vita Pauli IV., aliique adjudicant. Ideoque Promotoris oppositio efficacia caruit. Theatinorum vero nomen vel ex urbe Theatina, in qua nova Religio floruit, derivatum est, vel ex eo, quod Paulus IV., qui eumdem Ordinem cum Theatinum administraret Episcopatum, inter primos suscepit, ad Cardinalitiam postea dignitatem evectus Theatini nomen retinuit. Sæpe enim Religiones non a Fundatore, sed a loco, in quo cœperunt, vel in quo floruerunt, nomenclaturam hauserunt, uti sunt Carthusiani, aliique.

11 Rursus cum in honorem S. Silvestri Abbatis Fundatoris Congregationis Monachorum Silvestrinorum Officium ad universam Ecclesiam extendi peteretur, Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor inter alia opposuit, absonam esse extensionem sub obtentu fundatæ Religionis petitam, cum Religio intra paucas Italiæ Provincias contineretur, & pauca monasteria, paucosque Monachos haberet. Oppositioni sacra rituum Congregatio adhæsit, ac petitam extensionem denegavit, ac solum post aliquot annos, petentibus Picenæ Provinciæ Episcopis, illam pro tota hac Provincia indulsit. Porro difficultas hæc, & alia de S. Cajetano probabilitatem aliquam obtinebant, sed stulta prorsus est Joannis Bolesii assertio, S. videlicet Ignatium non fuisse Societatis Jesu Institutorem, quam proinde assertionem Bollandiani (*a*) optime profligarunt.

a to. 7. Julii ad diem 31. n. 146. pag. 437.

12 Eximia erga Sedem Apostolicam, & universalem Ecclesiam merita fundamentum aliquando suppeditarunt, ut ad universam Ecclesiam Officia extenderentur; & idcirco S. Henrici Imperatoris Officium a ritu simplici ad semiduplicem pro universa Ecclesia fuit elevatum, & S. Catharinæ Senensis, ac S. Raymundi de Pennafort Officia universæ Ecclesiæ concessa fuerunt. Simile fundamentum aliquando publica beneficia intercessione alicujus Sancti a Deo collata præbuerunt. Hinc propter insignes de Turcis victorias a Christianis reportatas S. Stephani Hungariæ Regis Officium a ritu simplici ad semiduplicem *de præcepto* pro universa Ecclesia elevatum fuit, & in honorem Sanctissimi Nominis, & Rosarii B. M. Virginis Officia ad universam pariter Ecclesiam propagata fuerunt, & apud Raynaldum in honorem Transfigurationis D. N. Jesu Christi festum cum Officio, & Missa per universum orbem fuit redintegratum.

13 Aliquando demum Officii, & Missæ concessio, quæ in bulla Canonizationis pro universa Ecclesia facta fuit, & quæ ob rationes alibi indicatas executione caruit, accedentibus Principum, & Episcoporum, aut spectabilis cœtus precibus innovata fuit, uti in concessione in SS. Didaci, & Nicolai de Tolentino honorem contigit. Nonnumquam concessiones pro determinatis locis factæ, & identidem ad alia loca extensæ, similibus accedentibus precibus, ad universam Ecclesiam propagatæ fuerunt, sicuti in Officii, & Missæ concessione in honorem S. Felicis de Valois, aliorumque, nec non in honorem Dolorum B. M. V. contigit. Preces vero ad hunc effectum exhibitæ in concessionis decretis referuntur.

14 Aliæ esse possunt pro hujusmodi concessionibus circumstantiæ, sed cum concessio a sacræ Congregationis consilio, summique Pontificis approbatione pendeat, non omnes exponi possunt. Illud tamen non videtur omittendum, quod concessio pro universali Ecclesia prius sub ritu semiduplici *ad libitum*, inde sub eodem ritu *de præcepto* fieri deberet, quam sub ritu duplici recitatio præciperetur, uti ex con-

concessionibus in honorem S. Joannis de Deo, aliorumque *in Bullario Clementis XI.* relatis colligitur. Et hunc esse sacræ Congregationis morem, Decreta concessionum in honorem SS. Caroli Borromæi, Ignatii, aliorumque ostendunt. Observat enim Guyet, per has sub ritu duplici concessiones præjudicium Officio Dominico inferri. Tandem advertendum est, his concessionibus locum non esse in eorum Sanctorum honorem, quorum nomina in Romano Martyrologio descripta non sunt.

CAPUT VII.

De aliis Officiorum concessionibus pro quibusdam particularibus locis.

1 &c. NOnnullos Guyet recenset titulos, propter quos propositæ concessiones pro determinatis locis fieri consueverunt. Ac primo quidem Reliquiarum inventio titulum suppeditat concessioni Officii pro eo loco, in quo inventio contigit, quemadmodum ditioni Mantuanæ 20. Jul. 1686. Officium in honorem Sanguinis Christi ibi inventi concessum est. Alterum titulum præbet earumdem translatio, de qua re posset exemplum Officii translationis almæ Domus Lauretanæ sufficere; sed & alia plura sacrarum Reliquiarum translationis Officia in ecclesia Toletana, in pluribus Religiosorum Ordinibus, & in urbis basilicis celebrantur. Verum cum Officium translationis corporis S. Paschalis Baylon peteretur, Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor opposuit, consuevisse quidem concedi Officium, Indulgentias, & similia pro Reliquiarum ab una ad aliam civitatem, vel Ecclesiam, non vero ab uno ad aliud altare intra eamdem Ecclesiam translationibus, cujusmodi fuit S. Paschalis translatio; sed allatis etiam de his a postulatoribus exemplis, sacra Congregatio 2. April. 1718. petitioni annuit. Et sane in basilica Vaticana fit cum lectionibus propriis Officium translationis S. Leonis Magni, quæ sub Clemente XI. ab una ad aliam ejusdem basilicæ cappellam facta fuit: & Benedictus XIII. SS. Joannis, & Pauli Reliquiis intra eorumdem basilicam solemniter elevatis, elevationis Officium sub ritu duplici Presbyteris, & Clericis Congregationis Missionis, quibus basilicæ cura commissa est, concessit.

5 &c. Alius titulus ex beneficiis intercessione Sanctorum a Deo collatis, vel ex cælestium apparitionum, prodigiis desumitur. Ordini quippe Minorum facultas data est Officium cum lectionibus propriis recitandi in commemorationem insignis Indulgentiæ, quam Deus, S. Francisco orante, Ecclesiæ S. Mariæ Angelorum, seu *Portiunculæ* concessit, & quam, eodem Sancto jussu Dei instante, Honorius III. plenariam, liberam, ac perpetuam indulsit, uti ex instrumento jussu Conradi Episcopi Assisiensis anno 1335. confecto, & ex aliis monumentis, & Historiis constat. Similiter ex sacræ Congregationis 13. Jun. 1679. Indulto a Clericis Regularibus Congregationis Matris Dei in Urbe Officium proprium cum octava recitatur in commemorationem apparitionis imaginis S. Mariæ *in Campitello*, quæ in ædibus S. Gallæ sub Joanne I. Pontifice ad Marcelli theatrum intra porticum Octaviæ apparuisse dicitur. Item cum in Civitate Pistoriensi an. 1490. civilibus bellis vexata sudor non exiguus ex quadam B. Virginis imagine manasset, de quo prodigio Episcopus una cum Vicario Generali examinatis testibus fide dignis, constare pronuntiaverat, & Senatus, populusque Pistoriensis in ejusdem prodigii memoriam nonnulla authentica monumenta posuerant, sacra rituum Congregatio indulsit, ut de hoc Officium proprium cum Missa sub ritu duplici in civitate, & diœcesi Pistoriensi recitaretur, lectionibus tamen secundi Nocturni ex sermone S. Bernardi desumptis, addi-

ta ultimæ lectioni brevi prodigii narratione.

8. 9 Fertur item an. 1178. B. Virgo in civitate Dertusana cuidam Presbytero apparuisse, & cingulum a se manufactum reliquisse, jubens omnia Episcopo, Clero, populoque referri. Hoc cingulum, teste Thoma Salazar *in Martyrologio Hisp.*, cum Hispaniarum Regina partui proxima est, ad ejus Oratorium caute defertur, & in eo collocatur, donec ipsa pepererit. In hujus apparitionis memoriam Officium proprium olim recitabatur, sed, Breviario a S. Pio V. an. 1568. reformato, intermissum fuit. Episcopus tamen Dertusanus an. 1616. processum super immemorabili ejus Cinguli cultu confecit. Subsecutis temporibus petita fuit Officii cum lectionibus secundi Nocturni propriis redintegratio; & Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor opposuit, in Ordine Augustiniano in commemorationem sacræ Zonæ, & apparitionis, quæ apud Bergomensem *in vita S. Monicæ*, & apud alios a B. Virgine veste nigra induta, & Zona præcincta facta narratur, Officium quidem recitari, non autem proprium, sed de communi, quamquam ex pluribus Græcorum monumentis credibile sit, B. Virginem in vita fuisse Zona præcinctam. Addidit, eventum illum non satis fuisse probatum. Quare sacra Congregatio Officium apud Dertusanos recitari permisit, non autem proprium: in qua re prudentissime se gessit; nam sic & cultui immemorabili, & pio pententium affectui satis dedit, apparitionem vero minime approbavit.

CAPUT VIII.

De aliis rursum Officiorum concessionibus pro quibusdam particularibus locis.

1. 2 AD titulum apparitionum paulo ante memoratum pertinet Officium Dedicationis ecclesiæ Metropolitanæ Cæsaraugustanæ, cujus secundæ lectiones bis rejectæ post tertiam tandem petitionem approbatæ fuerunt; quod quidem Officium ad totam postea Regis Catholici ditionem extensum fuit, de qua re fuse Bollandiani agunt (*a*). Idem Officium apparitionem respicit, qua B. Virgo S. Jacobo Majori in Hispania super columnam marmoream se videndam præbuit, quæ idcirco S. Maria *de Pilar* dicitur, de qua infra. *a to. 6. Julii.*

3 Ab egregio aliquo facinore, vel cælesti charismate, quo Sanctus aliquis insignitus fuisset, titulus etiam pro hujusmodi concessionibus desumi potest. Ad primum titulum spectat Officium conversionis S. Augustini, quod sacra Congregatio aliquibus in locis recitari indulsit. Ad secundum titulum spectant ea, quæ sequuntur. Inter alia S. Teresiæ charismata ejus cor ob Divini amoris incendium ab Angelo dicitur ignito Jaculo transverberatum fuisse. Carmelitæ Discalceati Officium proprium hujus transverberationis, cujus cicatrix in corde adhuc superstite apparebat, petierunt. Et Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor opposuit, cicatricem esse probandam, nullumque dari hujusmodi Officiorum exemplum. Postulatores & cicatricem judicialibus probationibus demonstrarunt, & exempla attulerunt: quamobrem, Benedicto XIII. approbante, Officii concessionem obtinuerunt.

4 &c. Eidem Pontifici supplicatum fuit, ut Ordini S. Dominici Officium proprium impressionis stigmatum in corpore S. Catharinæ Senensis concederetur; idemque Promotor sensum suum aperire jussus charismatis veritatem ex B. Raymundi Capuani, ejusdem sanctæ olim Confessarii, & ex aliorum apud Theophilum Raynaudum testimonio admisit. Pius quoque II. in Officio, quod in honorem Sanctæ composuit, eorum stigmatum meminit, eademque referuntur in Officio, quod in universa Ecclesia recitatur. Quare, exemplo Officii transverberationis Cordis S. Teresiæ adducto, petitum Officium in honorem Stigmatum S. Catharinæ

rinæ concedi posse dixit. Difficultatem tamen adtexit ex quibusdam Pontificiis Constitutionibus petitam. Nam Sixtus IV., duabus editis Constitutionibus, excommunicationis pœnam indixit adversus eos, qui S. Catharinam Stigmatibus insignitam fuisse assererent, aut ejus imagines cum Stigmatibus pingerent, utpote quæ solius S. Francisci propria essent. His Constitutionibus Fratres Prædicatores in Capitulo Generali apud Perusiam collecto submissionem exhibuerunt, idemque Pontifex in Brevi ad Leonardum de Perusio Ordinis Prædicatorum Generalem Magistrum scripto, revocatis pœnis in antecedentibus bullis contentis, ordinationum in eodem Capitulo conditarum observantiam præcepit. Innocentius VIII. Sixti IV. successor eamdem pœnam adversus eos comminatus fuit, qui a S. Catharinæ imaginibus stigmata abraderent, aut alias ejus imagines cum stigmatibus pingerent, veluti refert Castellinus. Ferunt quoque, S. Pium V. indulsisse, ut eædem imagines cum Stigmatibus pingerentur. Verum Clemens VIII. prohibuit, ne de hac re quidquam innovaretur, aut disputaretur, donec in sacrorum rituum Congregatione negotium absolveretur.

7. 8 Post hujus Brevis publicationem Sedulius *in hist. Seraph.*, aliique Scriptores Franciscani existimarunt, S. Catharinæ imaginem cum Stigmatibus pingi posse. Et Rotæ Auditores in relat. causæ B. Catharinæ de Ricciis fassi sunt, tuto de ejusdem Beatæ Stigmatibus disseri posse, non obstantibus Sixti IV. Constitutionibus. Immo sacrorum rituum Congregatio S. Catharinæ Officium ad universam extendit Ecclesiam, additis postea lectionibus secundi Nocturni propriis, in quibus postquam rursum correctæ fuerunt, Stigmatum mentio retenta est. Aliæ inter Scriptores subortæ sunt disputationes, & signanter super antinomia inter Sixti IV. Constitutiones, & Officium a Pio II. compositum. Melchior Canus id ad factum historicum refert; Theophilus vero Raynaudus, aliique putant, Sixtum IV. vetuisse, ne S. Catharinæ Stigmata S. Francisci Stigmatibus assimilarentur. Brevius dicendum est, prohibuisse, ne S. Catharinæ Stigmata adstruerentur, *donec Sedes Apostolica hoc approbaret*, quod etiam de Stigmatibus S. Francisci olim cautum fuerat, veluti cit. Auditores, aliique prosequuntur: itaut merito liber P. Petri Sanchez Arroyo Minor. Convent., cui titulus, *Dialogo traumatico Regolar* proscriptus fuerit. Quare Benedictus XIII. Officium eorumdem Stigmatum cum lectionibus secundi Nocturni propriis Ordini Prædicatorum concessit, quod subinde ad civitates, & diœceses Senensem, & Pisanam fuit extensum.

9 Sacris Stigmatibus S. quoque Catharina de Ricciis, & B. Lucia Narniensis ambæ ex Dominicana familia decoratæ fuerunt, quorum quidem Stigmatum mentio fit in Officio proprio, quod Ordini Prædicatorum, aliisque locis concessum, die earum Beatarum recitatur. Solius vero S. Catharinæ Stigmata die, & Officio distinctis recoluntur; ideoque hoc dumtaxat exemplum ad rem præsentem pertinet.

CAPUT IX.

De Officiorum concessione ex iisdem titulis facta pro Ecclesia universali.

1. 2 Sacrarum Reliquiarum inventionem superius diximus causam aliquando fuisse, cur pro locis particularibus in Sanctorum honorem Officium concederetur. Aliquando tamen causa eadem ad Officium Ecclesiæ universali concedendum impulit.

3 Porro refert Marcellinus Comes *in chron.*, sacra S. Stephani Lipsana a Luciano Sacerdote, Dei monitu retecta fuisse, quorum partem Orosius

presbyter secum in Occidentem deferens, S. Augustino, aliisque Episcopis impertivit. Hinc religio in Occidentem cum Reliquiis ipsis penetravit, ac teste S. Augustino, plurimæ S. Stephani ædes constructæ, & in his plurima prodigia patrata fuerunt. Cum autem idem S. Doctor narret, Anconæ a pio Christiano unum ex lapidibus, quibus S. Stephanus percussus fuerat, relictum fuisse, & idcirco in ejus honorem Ecclesiam ibi ædificatam fuisse, ex hoc Tillemontius putat, festum inventionis S. Stephani profluxisse, quod quidem festum in Ecclesia universali cum Officio, & Missa celebratur.

4 S. Placidus Ordinis S. Benedicti Monachus cum aliis pluribus in monasterio prope Messanam a Manucha pirata ob Fidei confessionem occisus fuerat, quorum corpora, cum diu ignota permansissent, tandem sæculo 16. in ecclesia S. Joannis Baptistæ civitatis Messanensis inventa sunt. Archiepiscopus Messanensis super his processum confecit, quo a sacra Congregatione Concilii interprete, Sixti V. jussu, examinato, cum de corporum identitate, aliisque rebus gestis constitisset, idem Pontifex eorum nomina in Martyrologio describi, eorumque memoriam in Ecclesia universali sub Officio simplici jussit celebrari.

5 Insignes pariter eventus, & apparitiones hujusmodi concessioni aliquando profuerunt. Præter alias B. M. Virginis festivitates, celebratur Dedicatio ecclesiæ S. Mariæ ad Nives, quam Liberius Pontifex, & Joannes Patritius Romanus in ea Exquilini collis parte ædificarunt, quam æstivo tempore nive contectam viderunt, cujus rei historiam, quidquid alii dubitent, Baronius, aliique admittunt. Præterquamquod jamdiu hoc festum cum Officio, & Missa in universa Ecclesia agitur. Huc etiam Officium, & Missa sanctissimi Rosarii spectant, quæ Clemens XI. ad universam Ecclesiam extendit ob insignem victoriam de Turcis in Hungaria relatam, & ob Corcyram eorumdem obsidione liberatam, dum Christifideles Rosarium recitarent.

6 &c. Eadem sanctissima Virgo S. Petro Nolasco, & S. Raymundo de Pennafort, & Jacobo Aragoniæ Regi apparens, sibi, Filioque acceptissimum fore indicavit, si in sui honorem pro captivis de Turcarum potestate liberandis Religiosorum Ordo institueretur. Paruerunt ipsi, ac indicatum Ordinem excitarunt, quarto Religiosis imposito voto, manendi in pignus apud Infideles, si opus fuerit, pro Christianorum redemptione. Ac Zumel, aliique probant, hunc Ordinem ab aliis per hoc quartum votum distingui. Hujus apparitionis historiam Bernardus Vargas, aliique referunt, & approbant; sed validiora fundamenta pro eadem suppeditant Acta S. Petri Nolasci, & S. Raymundi Canonizatio, hujusque epistola eidem S. Petro scripta, cujus epistolæ veritatem contra quorumdam opinionem Ordinarius Barcinonensis vindicavit. In tanti igitur beneficii, & institutionis memoriam Officium prius eidem Ordini B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, mox aliquibus Regnis cum lectionibus propriis; tandem universæ Ecclesiæ concessum fuit.

10 Fertur itidem Beatissimam Virginem B. Simoni Stok apparuisse, & *Scapulare*, quod Carmelitarum Ordinis insigne esset, exhibuisse, ac se promisisse Scapularis sociis in Purgatorio degentibus opem allaturam. Putavit Mendoza, privilegium B. Virgini concessum esse damnatos etiam ab Inferis extrahendi, sed eum Card. Capisucchius late redarguit. *Scapularis* quoque traditionem Launojus, & Papebrochius pluribus impugnarunt; verum tum bullæ Sabbatinæ, tum rerum dictarum veritas apud Theophilum Raynaudum vindicantur. Officium vero B. M. Virginis de Carmelo, quod pluribus locis cum lectionibus propriis concessum fuerat, petente Christianissimo

simo Rege, ad ejus dominium, tum ad universam Ecclesiam propagatum est.

11 Notissimum quoque est Stigmatum S. Francisci prodigium; hoc enim S. Bonaventura, aliique fuse describunt, & Gregorius IX, aliique Pontifices Constitutionibus suis expresse illud testati sunt, imposita pœna adversus eos, qui eorum Stigmatum veritati refragarentur. Porro Benedictus XI. horum Stigmatum festum instituit, peculiare autem eorum Officium antea Minorum Ordini indultum, sub Paulo V. ad universam Ecclesiam dilatatum fuit.

12 Alia quoque Sanctorum Officia in Ecclesia universali ob peculiares circumstantias recitantur distincta ab iis, quæ certis quibusdam diebus in eorum fiunt honorem. Ecclesia itaque universa S. Joannis Baptistæ non solum mortem, sed etiam nativitatem speciali Officio recolit, eo quod ipse in utero matris sanctificatus fuerit, multaque in ejus ortu prodigia contigerint. Græci ejusdem quoque conceptionem colunt, de quo festo plura apud Bellarminum legi possunt. *Ecclesia vero*, ait S. Augustinus (*a*), *solos duos natales celebrat*, *hujus* (S. Joannis Baptistæ), *& Christi*. Ex quo Suarez infert, tunc nondum fuisse nativitatis B. M. Virginis festum institutum. Et Spinellius subdit, hoc festum subinde institutum fuisse, cum B. Virgo inamissibili sanctitate prædita fuerit.

a serm. 287. alias de divers. 40. c. 2. n. 1.

13. 14 Præter festum SS. Apostolorum Petri, & Pauli, quod cum Officio, & Missa 29. *Jun.* celebratur, qua die testatur Prudentius (*b*) duas Missas, alteram in basilica S. Petri, in S. Pauli basilica alteram a summo Pontifice olim celebratas fuisse, peculiare in Ecclesia universa festum agitur Vinculorum S. Petri, ut cujus est in ligandis, atque solvendis præcipua in Ecclesia potestas, ejus etiam Vincula a cunctis Fidelibus in honore habeantur, veluti Card. Baronius *in not. ad Martyrol.* (*c*) pie advertit. In secundis vero Officii lectionibus, quod pro hoc festo extat in Breviario a Card. Henrico de Thiard de Bissy Episcopo Meldensi edito, narratur, Pontifices limaturam ex his catenis cruculis, vel clavibus inclusam ad alios Principes mittere solitos fuisse. Et Sigebertus refert, Theodoricum Metensem Episcopum, cum quemdam Othonis Imperatoris familiarem, tactis illis catenis a furore liberatum vidisset, earum annulum a Joanne XIII. magna contentione obtinuisse, & in Galliam asportasse. Cathedræ præterea Romanæ, & Antiochenæ festum cum Officio, & Missa Ecclesia universa peragit; & primæ quidem Cathedræ celebritatem Romæ fere obliteratam Paulus IV. restituit. Demum præter S. Pauli Commemorationem, ejusdem quoque Conversionem cum Officio, & Missa Ecclesia veneratur. In quibusdam Martyrologiis S. Pauli dumtaxat Translationis mentio fit: sed in aliis communiter Conversionis festum annuntiatur, quod cum esset jam antiquatum, Innocentius III. restituit.

b peristeph. 12. v. 57.

c ad diem 1. Augusti.

15 De S. Joanne Apostolo duo quoque festa Ecclesia universa celebrat, quorum unum est in memoriam ejus prodigii, quo S. Joannes Romæ in ferventis olei dolium missus incolumis servatus est, cujus rei antiquum ante portam Latinam extat monumentum, idemque festum in Martyrologio S. Hieronymi, & in aliis monumentis exhibetur. Alii sunt in Græcorum Menæis tituli, ob quos in Ecclesia Græca Officia peculiaria recitantur. Recolitur enim in iis memoria Conciliorum generalium, & Patrum, qui ipsis interfuerunt: necnon magni terræmotus, qui sub extremum Theodosii Junioris imperium contigit: itemque natalis urbis Constantinopolitanæ, quam Bollandiani (*d*) referunt a Constantino B. M. Virgini fuisse dicatam, de quo ritu plura legi possunt in vita Leonis IV., qui Leoninam Urbem a se conditam Ecclesiastico ritu dedicavit.

d ad diem 11. Maii p. 611. n. 2.

CA-

CAPUT X.

De concessione Officiorum propriorum.

1 &c. IN antecedentibus capitibus hanc Officiorum propriorum, sive pro particularibus Ecclesiis, sive pro Ecclesia universali concessionem obiter attigimus; sequitur ergo, ut nunc de ea fusius agamus. Olim Officii pars essentialis in solius Psalterii lectione consistebat: S. Gregorius antiphonas addidit; Monachi deinde lectiones inseruerunt. Jam vero Officium proprium stricte dicitur, vel cum lectiones secundi Nocturni propriæ in eo leguntur, in quibus ejus Sancti res gestæ referuntur, in cujus honorem Officium, & Missa celebratur, vel cum præter lectiones proprias, Hymni quoque, Antiphonæ, & Responsoria propria leguntur. De horum antiquitate plura apud Frontonum legi possunt. Verum sacrorum rituum Congregatio, teste Card. Bellarmino, olim sensit, a peculiaribus horum concessionibus esse abstinendum. Et quoad lectiones quidem proprias decrevit, ne de his Regularium admitterentur petitiones, *nisi fuerint specialiter decretæ ab eorum Capitulo Generali.* Item ne admitterentur Monialium Ordinariis subjectarum, neque aliarum Communitatum petitiones, *nisi cum instantiis Ordinariorum* conjunctæ essent. Addidit, lectiones non esse a Cardinali Deputato examinandas, nisi ipsa petitionibus annuerit; Deputatus vero *lectiones revisas referre debebit a .... Congregatione approbandas.* Præterea per manus uniuscujusque Cardinalis super earum approbatione suffragaturi mittendæ sunt una cum documentorum indicio, ex quibus desumptæ fuerunt. Quæ sane omnia multo magis observanda sunt super lectionum propriarum pro universali Ecclesia approbatione.

5 Monet Guyet, lectiones proprias de Sanctis canonizatis tuto ex Actis, aut bullis Canoniz. desumi posse. Verum ex aliis etiam probatis monumentis hauriri poterunt; sed ex dictis Actis, vel bullis desumptæ ulteriori non indigent examine. Processus quoque, & Breve Beatificationis similes lectiones in honorem formaliter Beatorum pro particularibus Ecclesiis suppeditabunt. Sed difficultas est de lectionibus propriis in honorem Sanctorum juxta antiquiorem disciplinam canonizatorum, vel in honorem Beatorum Beatificatione æquipollenti, de quorum virtutibus, aut martyrio, & miraculis neque processus, neque bullæ Canonizationis extant, ideoque lectiones ex Historicis, similibusque monumentis petendæ sunt. Agobardus Lugdunen. Episcopus affirmat, in Divinis Officiis solam sacram Scripturam esse admittendam. Sed id Card. Bona, aliique inter errores recensent. Ad levandum siquidem tædium, quod continuus Psalmorum cantus afferre poterat, dudum in Divinis persolvendis laudibus orthodoxorum Doctorum expositiones, & Sanctorum Acta legi consueverunt, quamquam olim non erant, uti nunc sunt, in Breviariis digesta, veluti probat Martene. Et sane in basilica Vaticana *Passionaria*, seu *Sanctoralia* adhuc extant, quæ inter Divina Officia olim legebantur. Et hæc, Bollando teste (*a*), in monasteriis etiam conservabantur.

6. 7 Porro S. Bernardus enixe inculcat (*b*), lectiones Sanctorum proprias in Divinis Officiis summa diligentia, & ingenuitate esse adornandas. Quare si aliquis ex SS. Patribus vitam, & miracula ejus scripsisset, in cujus honorem Officium proprium pro particulari, vel pro universali Ecclesia conceditur, tuto ex hoc fonte lectiones hauriri poterunt. Profecto lectiones propriæ SS. Theodori basilicæ Vaticanæ Mansionarii, & Marcellini Episcopi, & Constantii Mansionarii Ecclesiæ Anconitanæ ex Dialogorum libris S. Gregorii desumptæ sunt. His monumentis deficientibus, lectiones ex Histo

a In præf. ad acta SS. to. 1. Januar. c. 1. §. 4.
b epist. 398 vol. 1. col. 358.

Historicis probatis, & quantum fieri potest contemporalibus, juxta ea, quæ *lib.3.* de Historicis notavimus, peti poterunt. *Probatis*, inquam, aliqui enim pium existimant pro religione mentiri: quod acriter Card. de Aguirre, & antea S. Petrus Damiani (*a*) rejecerunt. Historicis deficientibus ex inconcussæ traditionis monumentis lectiones desumi poterunt, in quo quanta fuerit sacrorum rituum Congregationis prudentia, ex subjectis exemplis palam fiet.

a to.2. oper. pag. 185. ed. Paris. 1664.

De Officio concesso pro civitate Mantuæ, aliisque locis in honorem Inventionis Sanguinis Jesu Christi.

8. 9 Petente Carolo M., S. Leo III. Pontifex (à Pio II. in comment. appellatur Leo II, a Donesmundo autem Leo IX. dicitur) Mantuam se contulit, & Christi Sanguinem ibi repertum recognovit, atque probavit, uti prætercitt. referunt Baronius (*b*), Quaresmius, alliique. Idem vero Donesmundus addit, ejus sanguinis particulam ad Urbem ab eodem Pontifice delatam fuisse, & in basilica Lateranensi repositam. Et Bonamens Aliprandus in suo poemate, seu verius in Chronico Mantuano refert, Sanguinem Christi Mantuæ inventum, illuc a S. Longino fuisse delatum, & in viridario S. Andreæ sepultum. At cum nulla adsint Pontificia diplomata, quæ afferant, hunc sanguinem e Christi latere fluxisse, & Concilium Nicænum 2. (*c*), & Martyrologium Romanum (*d*) testentur, Beryti in Syria Christi imaginem a Judæis fuisse crucifixam, ex eaque copiosum sanguinem manasse, idque à Sigeberto in chron. *ad an.765.* referatur, idcirco multi existimant, sanguinem Mantuæ inventum illius esse partem, qui ex eadem imagine, non qui e Christi corpore defluxit. Et sane Molanus probat, *nihil ex carne, & sanguine Christi in mundo inveniri, nisi illud, quod .... per manus Sacerdotum .... efficitur*. Et S. Thomas docet (*e*), totum sanguinem, qui de corpore Christi fluxerat, cum ad veritatem humanæ naturæ pertineret, in corpore Christi resurrexisse: quamquam alii putant, aliquas ejus guttulas ad corporis integritatem non pertinentes in terris remansisse. Legi potest Card. de Lugo. Et Honoratus a S. Maria fuse ostendit, Christi sanguinem, qui Mantuæ, & alibi colitur, non e Christi corpore, sed ex imagine Berytensi manasse, quod etiam statuit de Christi lacrymis, quæ in quibusdam coluntur Ecclesiis.

b ad ann. 804. n.1.

c actio.4.

d ad diem 9. Novemb.

e 3. part. q.54. art.2. ad tertium.

10 Quidquid de his sit, gravem historia Mantuana ingerit difficultatem; in ea enim narratur, post inventum Christi sanguinem corpus S. Longini, qui corpus Christi lancea percussit, refossum fuisse; difficulter autem intelligitur, quomodo ejus ossa, qui juxta Romanum Martyrologium Cæsareæ in Cappadocia martyrium subierat, Mantuam cum sanguine Christi translata fuerint, uti observant Bollandiani (*f*), qui tamen simul notant, hinc nullum afferri præjudicium cultui, qui sacro cruori Mantuæ exhibetur. Quod vero ad Officium Mantuæ, aliisque locis in honorem Inventionis Sanguinis Christi concessum spectat, advertenda est sacræ Congregationis prudentia; in eo enim antiphonæ propriæ, lectiones autem ex sermone S. Cypriani leguntur; in oratione mentio fit inventionis, sed nihil de S. Longini corpore, aut de sanguinis qualitate dicitur. Baronius putat (*g*), Centurionem, qui Christi divinitatem in ejus morte confessus est, appellatum fuisse militem, qui Christi latus lancea aperuit.

f ad diem 14. Maii in vita SS. Longinorum MM. §. 2. n.11.

g ad ann. 34. n.131.

De concessione Officii Translationis almæ Domus Lauretanæ.

11 Hujus Officii propriæ lectiones secundi Nocturni ex sermone S. Bernardi desumptæ sunt, quarum sextæ additur, *Pontificiis diplomatibus, & totius orbis veneratione, tum continua miraculorum virtute* comprobatum esse, hanc

hanc domum *eamdem ipsam esse, in qua Verbum caro factum est*. Ex quo sane prudentia sacræ Congregationis elucet, cum in harum lectionum approbatione ejusmodi diplomatibus, & fundamentis innitatur, de quibus nullum subesse dubium potest.

12. 13 Ad hanc vero domum quod attinet, Card. Baronius affirmat (*a*), ipsam *Angelorum ministerio ab Infidelium manibus* vindicatam, *in Dalmatiam primum, inde .... in agrum Lauretanum Piceni provinciæ* fuisse translatam. De qua re plura legi possunt apud Canisium, aliosque apud Antonium Sandinum.

a ad ann. 9. §. 1.

14 &c. Nonnulli, ut hanc impugnent mirificam translationem, sacram illam ædem ante translationem contendunt dirutam fuisse, idque ex eo probare conantur, quod Adamannus Monachus testetur, Ecclesiam, ubi ædes erat, ædificatam fuisse; & Urbanus IV. in epistola S. Ludovico Franciæ Regi scripta affirmet, quod *profanus hostis ... venerandam ecclesiam Nazarenam, infra cujus ambitum Virgo Virginum salutata per Angelum, de Spiritu Sancto concepit, ... redegit ad solum*. Verum hæc, & similia antecedentem non probant sacræ ædis destructionem. Joannes quippe Phocas, qui Terram sanctam an. 1185., vel 1193. descripsit, eamdem ædem per ea tempora conservatam fuisse testatur. Enim vero potuit Ecclesia in loco, ubi ædicula erat, ædificari, eademque a Barbaris destrui, quin ea domus pars, in qua B. Virgo ab Angelo salutata fuerat, dirueretur, veluti Raynaldus notat. Idque ut melius intelligatur, advertendum est cum Canisio, B. Virginis parentes facultatibus utique non amplissimis instructos fuisse, sed neque turpissima ægestate laborasse, & B. Virginem hæredem unicam in bona parentum successisse. Et sane Nicephorus apud eumdem Canisium refert, Josephum, & Mariam in Nazareth domicilium, substantiam, & possessionem propriam habuisse: adeoque verisimile admodum est, domum eos habuisse suæ conditioni aptam, ejusque partem, reliquis dirutis perstitisse, & ab Angelis transferri potuisse. Et Papebrochius quidem *in responsione ad P. Sebastianum a S. Paulo* ostendit, ædiculam, *qualis hodiedum Laureti conspicitur*, appendicem fuisse majoris domus, sive cubiculum, in quo B. Virgo, Hebræorum more, seorsim a viri habitatione degebat, & in quo sive sponsa, sive nupta fuerit, sive in paterna domo, sive in S. Josephi domo habitaverit, de qua legi potest a Lapide (*b*), ab Angelo salutata fuit. Et sane cubiculum a Baptista Mantuano, & ab aliis apud Tertullianum appellatur, quod profecto non universam domum, sed ejus partem designat. Quod si cubiculi nomine integra ædes intelligatur, vis tamen argumenti non corruit, cum in hac materia totum pro parte sæpe usurpetur; quemadmodum Columna, ad quam Christus flagellatus fuit, Romam deportata esse dicitur, quamquam nonnulli ex S. Hieronymo (*c*) hanc ejus columnæ partem dumtaxat esse existimant.

b in Matth. c. 1.

c epist. 108. col. 691. to. 1.

De concessione Officii, & Missæ in honorem B. Virginis
de Pilar.

17 Pro Officio dedicationis Ecclesiæ Cæsaraugustanæ petita fuit lectionum propriarum secundi Nocturni concessio, in quibus referebatur, B. Virginem adhuc viventem S. Jacobo Majori in Hispaniam profecto super columnam marmoream apparuisse, ibique Ecclesiam sibi ædificari jussisse. Hæc autem apparitio antiquissimæ scripturæ, pluriumque Historicorum, ac Pontificiorum diplomatum auctoritate comprobatur. Porro Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor, quamquam scivisset, Card. Baronium, aliosque de S. Jacobi in Hispanias adventu dubitasse, ab eodem tamen adventu impugnando consulto abstinuit, cum inter alia advertisset, narrationem de S. Jacobi

cobi in Hispanias adventu, ac de ejusdem in iisdem regionibus prædicatione, quæ sub Clemente VIII. in Breviario ad solam Hispaniarum traditionem redacta fuerat, sub Urbano VIII. fuisse absolute restitutam.

18. 19 Opposuit tamen ex Card. de Aguirre, improbabile admodum esse, B. Virginem, humilitate præcellentem, ecclesiam sibi adhuc viventi erigi jussisse. Et quod ad Pontificia spectat diplomata, animadvertit, illam B. Virginis apparitionem in iis occasione concessionis Indulgentiarum, & confirmationis privilegiorum referri, non autem approbari. Plura Postulatores reposuerunt ex inconcussa traditione, & ex Card. Baronio (*a*) desumpta. Sed tandem novas exhibuerunt lectiones ex S. Bernardi *sermone 6. de Eccl. dedic.* petitas, & solum in fine sextæ lectionis addebatur, ex antiqua traditione haberi, B. Virginem S. Jacobo in Hispaniis apparuisse, eique injunxisse, *ut Sacellum extrueret*; ipsum vero ædiculam in ejus honorem dedicasse. Et ita lectiones approbatæ fuerunt.

a in not. ad Martyrol. Rom. die 9. Octob.

20 Hinc sacræ Congregationis pietas, & prudentia elucent. Pietas quidem, cum traditionem in Hispaniis receptam non improbaverit: prudentia vero, cum Ecclesiæ ædificationem B. Virgini, Ecclesiæ vero dedicationem in ejus honorem, non ipsi, sed S. Jacobo potius adscripserit. Diximus libro primo, neminem adhuc viventem canonizari posse, cumque adversus hanc assertionem difficultas excitata esset ex templis in B. M. Virginis adhuc viventis honorem erectis petita, huc responsionem amandavimus. Dicimus itaque, narrationem dedicationis horum templorum non esse ab Ecclesia definitam, sed tantum permissam; neque ex ea argumentum pro alterius viventis Canonizatione desumendum esse, *cum dignitas propemodum infinita* (verba sunt Card. de Aguirre) *& sanctitas incomparabilis .... & puritas .... exigant quasi jure suo specialem aliquem cultum, nulli alteri mortalium concessum.*

De Officio in honorem Sanctissimæ Virginis Rosarii.

21 Sanctissimi Rosarii institutionem alii ad Apostolos, & signanter ad S. Bartholomæum; alii ex Sozomeno (*b*), & Palladio (*c*) ad antiquissimos Eremi Patres; alii ad S. Benedictum, aut ad Ven. Bedam, aut ad Petrum Eremitam civem Ambianensem, aut ad Ven. F. Alanum de Rupe Ord. Prædicatorum referunt. At cum Rosarium ex centum, & quinquaginta Angelicis salutationibus, oratione Dominica, vitæque Christi mysteriis identidem interjectis componatur, profecto nemini ex recensitis ejus institutio adscribi potest. Enimvero Sozomenus, & Palladius solum referunt, olim orationes per calculos numeratas, & repetitas in usu fuisse, sed hoc expositi Rosarii usum non probat. Ad alios quod attinet, S. Benedicti, & Ven. Bedæ tempore salutatio Angelica in usu non erat, cum Odo Parisiensis Episcopus ann. 1196. inter primos illam Orationi Dominicæ, & Symbolo addendam esse statuerit. Quis fuerit Petrus Eremita, incertum est apud Scriptores, & Mabillonius notat, ei per errorem tribui Rosarii institutionem. Ven. Alanus Rosarii potius restitutor dici potest, uti ex ejus opere *de Psalt. Christi, & Mariæ* colligitur.

b lib. 6. Histor. Eccles. c. 29.

c In histor. Lausiaca c. 23.

22. 23 Quamobrem solus S. Dominicus sanctissimi Rosarii auctor fuit, veluti fuse Malvenda, Spondanus, aliique demonstrant; cui assertioni antiqua monumenta, & adminicula, ac præcipue Alexandri IV, Leonis X., S. Pii V, Gregorii XIII, aliorumque Pontificum Constitutiones robur adjiciunt.

24 Hæc vero fuse Benedictus XIV. olim Fidei Promotor adduxit, cum an. 1725. in sacrorum rituum Congregatione de lectionibus secundi No-

ćturni propriis Officii sanctissimi Rosarii B. M. Virginis pro universa Ecclesia concedendis ageretur. Porro earum lectionum prima, ejusdem Congregationis prudentiam demonstrat, cum in ea non definiendo, sed exponendo ad S. Dominicum Rosarii institutio referatur; de qua quidem institutione plura apud Bollandianos (*a*) legi possunt.

a ad diem 4. Aug. in vita S. Dominici.

De Officio S. Ildefonsi Archiepiscopi Toletani.

25 Sacræ rituum Congregationi supplices preces porrectæ fuerunt, ut S. Ildefonsi Officium pro omnibus Hispaniarum Regnis, in quibus antea sub ritu duplici minori recitabatur, ad duplicem primæ classis cum Octava elevaretur, & ad universam Ecclesiam sub ritu duplici extenderetur. Card. Colloredus hujus causæ Relator in suo suffragio in eadem Congregatione prolato innuere visus est, petitioni esse annuendum, cum S. Ildefonsus inter celebriores Ecclesiæ Scriptores numeretur.

26 Sed cum lectiones proprias particularibus Ecclesiis concessas, si ad universam extendendæ sint Ecclesiam, iterum expendi oporteat (aliquid enim admitti potest in lectionibus pro particularibus Ecclesiis, non vero pro Ecclesia universali) & in lectionibus pro Hispaniarum Ecclesiis antea approbatis legeretur, S. Leocadiam S. Ildefonso ad ejus sepulcrum oranti e sarcophago apparuisse, eique dixisse: *O Ildefonse, per te vivit Domina mea, quæ cæli culmina tenet*; (S. quippe Ildefonsus Deiparæ Virginitatem ab Elvidianis oppugnatam vindicaverat) idem Card. Relator, attenta apparitionis veritate, & verborum incertitudine, ac improprietate, in eodem suffragio a sacra Congregatione quæsivit, utrum lectiones cum expositis verbis in universa Ecclesia promulgandæ essent, an potius emendandæ.

27 Sacra Congregatio verba illa expungenda esse censuit. Instantia autem renovata, Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor addidit, S. Leocadiam, cum ejus corpus quæreretur, orante S. Ildefonso, tumulo prosiliisse, tuncque astantes verba illa, *Per te, Ildefonse, vivit Domina mea* protulisse, quasi dicere voluerint; *Ex meritis tuis, Ildefonse, quasi rediviva nobis apparuit S. Leocadia Domina nostra*, ut proinde priora verba in utriusque Sancti laudem prolata dicenda sint, non autem ad B. M. Virginem pertinere, uti ex S. Ildefonsi vita apud Bollandianos (*b*) colligitur. Reliqua autem verba, *quæ cæli culmina tenet*, non esse attendenda idem Promotor ait, cum in eadem vita, & in S. Leocadiæ lectionibus desiderentur. Idcirco sacra Congregatio lectiones emendari jussit. Verum cum in Hispaniis traditio de iisdem verbis vigeret, indulsit, ut S. Ildefonsi Officium cum prædictis lectionibus propriis omnia illa verba continentibus, sub ritu duplici secundæ classis cum octava ad omnia Hispaniæ ditionis regna extenderetur, uti ex decreto 25. *Maii* 1726. edito apparet.

b ad diem 23. Januar.

De aliis ejusmodi Officiis in honorem B. M. Virginis concessis.

28 S. Lucas in epist. *ad Coloss.* 4. Medicus dicitur. Sed pictor quoque fuisse fertur. Et sane nonnullæ extant B. Virginis Imagines, quæ ab ipso pictæ dicuntur. Et Theodorus Lector refert (*c*), unam ex iis ab Eudocia ad Pulcheriam missam fuisse. Hæc Patri Serry displicent, qui tamen a Card. Gotto, aliisque bene confutatur.

c lib. 1. c. 1. ex recens. Henrici Valesii pag. 551.

29 Difficulter tamen statui potest, an imagines, quæ a S. Luca Evangelista depictæ circumferuntur, ejus vere opus fuerint. Tillemontius putat, eas ab alio Luca fuisse depictas. Et Baillet non probari ait, imaginem a Theodoro memoratam a S. Luca factam fuisse.

30 In basilica Liberiana una ex his imaginibus colitur, quam S. Gregorius M.

rius M. tempore pestilentiæ ad S. Petrum celebri supplicatione detulit, & in ejus honorem ab ejusdem basilicæ Clero Officium recitatur, in cujus lectionibus secundi Nocturni, a sacra Congregatione approbatis, picturæ a S. Luca factæ mentio fit, sed ad traditionem refertur, quod etiam in lectionibus apparitionis S. Mariæ in Porticu, & in lectionibus B. Mariæ de Carmelo servatum est; quæ quidem relatio assertionem minuit, similibusque concessionibus viam sternere potest, veluti Prosper Bottinius, olim Fidei Promotor animadvertit, cum approbatio Festi Delationis Imaginis S. Dominici in Suriano peteretur.

CAPUT XI.

De Titulis Apostoli, *aut* Doctoris, *quibus nonnulli Sancti appellantur in Divinis Officiis, aut in particularibus Ecclesiis, aut in Ecclesia universali.*

1 Inter Apostolos a Christo electos, *Primus Simon, qui dicitur Petrus*, *Matth.*10. consulto collocatur, *ad insinuandum*, ait Card. Cajetanus, *valde præstare ad christianam notitiam scire primatum Petri.* His postea Matthias, Paulus, & Barnabas adnumerati sunt: quin etiam Sulpitius Severus (*a*), aliique S. Martinum Apostolis parem fuisse prædicant; sed per piam dumtaxat hyperbolem, cum juxta S. Thomam (*b*), aliosque, Apostoli post Christum, B. Virginem, & S. Joannem Baptistam ceteros antecellant. Ad hyperbolem quoque referenda sunt, quæ de S. Basilio S. Gregorius Nyssenus prædicat, quod *si eodem tempore, quo Paulus, vixisset Basilius ..... ita prorsus una cum Paulo litterarum monumentis celebratus esset*. Idem dicendum est de Nicolai Cabasilæ assertione, qui SS. Basilium, Nazianzenum, & Chrysostomum Apostolos vocat, & Evangelistas.

a epist. 1. pag. 39.

b super c. 1. ad Ephes. lect. 3.

2. 3 Hic vero quæritur, an aliquis Sanctus, qui aliquam nationem ab infidelitate ad Christi Fidem converterit, cognominari possit ejus nationis Apostolus, non quidem simpliciter, sed minus proprie, & ad similitudinem Apostolorum, qui a Christo cooptati fuerunt. Porro affirmative respondendum esse videtur, juxta Theophilum Raynaudum, dummodo summi Pontificis auctoritati cognomen hoc innitatur.

4 Idque suadetur primo, quia alii in sacris Scripturis, præter eos, qui a Christo vocati fuerunt, appellantur Apostoli, uti videre est in epist. ad *Rom.c.*16., 2. ad *Cor.*8., & ad *Philip.*2., quod præter Theodoretum (*c*) Petavius observat, qui etiam contra Salmasium, & Casaubonum Apostolatus notas constituit in munere, sive proxime a Deo collato, sive hominum ministerio, propagandi ubique Evangelium, in perfectissima potestate ubique ligandi, & solvendi, & Episcopos, ac Clericos initiandi: ita tamen, ut hæc potestas in S. Petro, ejusque Successoribus fuerit ordinaria, in aliis vero extraordinaria. Et Cornelius a Lapide (*d*) ostendit, Apostolatum non tantum missionem, sed officium etiam, potestatem, & dignitatem summam in Ecclesia significare: omnesque Apostolos S. Petro tamquam capiti fuisse subjectos.

c pag. 183. to. 3.

d In cap. 1. in epist. ad Roman.

5 Secundo, quia de S. Martiali Episcopo Lemovicensi, qui a S. Petro in Gallias missus, Lemovicenses, aliosque populos ad Christianam pietatem adduxit, in duobus Conciliis Lemovicensibus definitum est, eum appellandum esse Apostolum, quod etiam a Joanne XIX. definitum esse, Spondanus testatur.

6 Tertio, quia in Martyrologio Romano S. Severinus Abbas 8. *Jan.*, S. Bonifacius Episcopus Moguntinus 5. *Jun.*, S. Gerardus 24. *Septemb.*, & S. Franciscus Xaverius 3. *Decemb.* Apostoli titulo decorantur, quod ad aliquas nationes Evangelium propagarunt. Similia de aliis in Breviario Romano habentur.

7 Ferunt, S. Martialem non amplius in iis Ecclesiis coli ut Apostolum, in quibus juxta Conciliorum, & Joannis XIX. resolutiones Apostoli cultum antea obtinuerat. Sed distinguendum est inter Apostoli titulum, quo quis in Martyrologio, & in sermonibus decorari potest, & Officium Ecclesiasticum de eo tamquam Apostolo celebrandum. Quod spectat ad primum, extant exempla superius recensita. Quoad secundum vero animadvertit Guyet, neminem, præter Apostolos a Christo designatos, eosque, qui cum ipsis in Evangelii prædicatione laborarunt, aut ab iisdem missi Fidem primi in aliquas regiones invexerunt, Officio, Apostolorum ritu esse colendum. Et sane nullum hujusce rei in sacrorum rituum Congregatione exemplum extat. Quamobrem nemini, præter nominatos in sacra Scriptura, expedit, ut cultus sub Apostolorum ritu decernatur, ut late Card. de Lauræa ostendit.

8 &c. Sequitur, ut de *Doctoris* titulo agatur. Doctorum mentio fit ad *Ephes.* 4., itemque apud S. Cyprianum (*a*), & Tertullianum (*b*). Et a Codino, Cedreno, Glyca, aliisque illustria referuntur de Doctoribus, qui in ecclesia Orientali floruerunt. Verum hic non de Doctoribus, qui in Ecclesia fuerunt, sed de ipsius Ecclesiæ Doctoribus agitur. Hi vero *in cap. Gloriosus de Reliq., & vener. SS. in 6.* numerantur SS. Gregorius, Augustinus, Ambrosius, & Hieronymus, quibus postea S. Thomas de Aquino a S. Pio V, & S. Bonaventura a Sixto V. additi sunt.

a epist. 24. ad Clerum Carthagin.

b in lib. de Præscript. c. 14.

13 Ad constituendum Ecclesiæ Doctorem tria requiruntur, nempe eminens doctrina, insignis vitæ sanctitas, ac summi Pontificis, vel legitimi Concilii Generalis declaratio, uti bene Annatus docet.

14 Hisce argumentis Benedictus XIV, dum Fidei Promotorem agebat, usus est, si in alicujus Sancti honorem Officium, & Missa cum titulo, Evangelio, & Antiphona Doctoris a sacrorum rituum Congregatione peteretur. Etenim cum similis petitio in S. Petri Damiani honorem pro Eremitis, & Monialibus Ord. Camaldulensis proponeretur, animadvertit, ejus nomen non esse in Martyrologio Romano descriptum, ejusque doctrinam a Card. Bellarmino non probari, præcipue quod *lib.* 4. *epist.* 9. S. Leonem IX. ob bellum adversus Normannos gestum reprehenderit. Quare sacra Congregatio 28. *Jan.* 1719. petitioni annuit, rejecta tamen Doctoris prærogativa. Similia contigerunt, cum similis petitio in honorem S. Ludgeri proposita fuit; eodem siquidem Promotore opponente, de illius doctrina non verificari, quæ de Ecclesiæ Doctoribus Bonifacius VIII. in *cap. Gloriosus* asseruit, quod scilicet errores profligaverit, obscura, & dubia explanaverit, & scripturarum ænigmata reseraverit, Congregatio eadem 3. *Mart.* 1721. in ejus Officio Doctoris insignia non admisit.

15 Admisit vero in honorem S. Anselmi, cum hujus Officium concessit, ut in universa Ecclesia *ex præcepto* recitaretur. Antea enim apud Benedictinos, & Cistercienses sub titulo Doctoris, Officio a sacra Congregatione approbato colebatur, & a Card. de Aguirre elogia collecta fuerant, quibus Romani Pontifices, Virique insignes ejus sanctitatem, & doctrinam exornarant. Similia in honorem S. Isidori 25. *Apr.* 1722. concessa sunt, utpote qui ex litteris Apostolicis Gregorii XIII. in quibusdam locis tamquam Doctor jam colebatur, eumque S. Leo IV *in can. de libellis, dist.* 20. inter Doctores recensuerat, & sub Bonifacio VIII, cum de primis quatuor superius recensitis Doctoribus ageretur, nonnulli, teste Mariana, S. Isidorum S. Ambrosio præferendum, aut iisdem quatuor accensendum esse existimaverant.

16 De hac materia actum est etiam pro S. Leandro S. Isidori fratre, ac pro S. Fulgentio Episcopo Carthaginiensi. Porro S. Leander in Martyrologio Romano

mano ad 7. *Febr.* dicitur Visigothos ad Fidem Catholicam revocasse, ejusque sanctitas, & doctrina a S. Isidoro fratre (*a*), & a S. Gregorio M. summopere extollitur, & ex aliis monumentis colligitur. Ideoque Officium, quod de ipso, tamquam Doctore in diœcesibus Hispalensi, & Carthaginiensi recitabatur, ad totam Regis Catholici ditionem 25. *Apr.* 1722. fuit extensum. Quod vero spectat ad S. Fulgentium, laudatus Promotor ex Nicolao Antonio opposuit, solido non niti fundamento, quæ de ipso in exhibitis lectionibus referebantur, eum nempe Græcæ, Syriacæ, Hebraicæ, & Latinæ linguæ peritum fuisse, plura edidisse volumina, & similia. Addidit, ejus nomen non esse in Martyrologio Romano descriptum; licet enim 1. *Jan.* adsit S. Fulgentii nomen, hoc tamen non est S. Fulgentii Astigitani Episcopi, sed alterius Fulgentii Episcopi Ruspensis, ac proinde huic non illi tribuenda esse opera, quæ sub S. Fulgentii nomine circumferuntur. Quare, correctis lectionibus, Officium cum Evangelio, *Vos estis sal terræ*, ad totam Hispaniam, titulo Doctoris omisso, 23. *Jan.* 1723. extensum fuit, qui tamen titulus ad iteratas preces paulo post fuit permissus.

a in lib. de viris illustrib. c. 41.

CAPUT XII.

In quo alia adduntur de Titulo Doctoris, *alia autem exponuntur de Titulo* Martyris, *& de Titulo* Virginis.

1 &c. CUM sacræ rituum Congregationi supplices preces pro Doctoris titulo, in S. Ildefonsi Archiepiscopi Toletani honorem obtinendo, exhibitæ fuissent, sæpe laudatus Fidei Promotor eum sanctitate floruisse, & scriptis Ecclesiam illustrasse admisit: monuit tamen ejusdem doctrinam, quod Christum dixisset Filium Dei adoptivum secundum carnem, graviter in Concilio Francofordiensi fuisse perstrictam, cum ab Elipando pro eodem falso assumpto allegaretur. Subdidit vero, hoc S. Ildefonsi dictum benignam mereri interpretationem, quod scilicet non duas in Christo, Nestorianorum more, personas, sed duas naturas distinguere voluerit, sumendo improprie naturam per personam, veluti S. Hilarii dictum, *carnis humanitas adoptatur*, S. Thomas (*b*) explicat. Nonnulli in S. Hilario *adoratur* legendum esse putarunt; sed *adoptatur* legitur in omnium antiquissimo Hilariano codice, qui in Archivo basilicæ Vaticanæ asservatur. Cumque impostor quidam in eo *adoratur* dolose concinnaverit, plures graves viri, Clementis XI. jussu, fraudem recognoverunt, & authentico scripto ad perpetuam rei memoriam testati sunt. Addidit Promotor, alios etiam Patres simili modo locutos fuisse. Sed tandem his propositionibus rem totam absolvi posse putavit.

b 3. par. qu. 23. ar. 4.

4 &c. Prima est: Felicem Urgellitanum, & Elipandum Toletanum asseruisse Christum Filium Dei adoptivum, sed incertum adhuc inter Theologos esse, an cum Nestorio unitatem *personalitatis* in Christo negaverint. Secunda: S. Ildefonsum huic errori non adhæsisse, ut ex ejus libro *de Virginitate S. Mariæ* abunde constat. Tertia: Concilium Francofordiense conditionate dumtaxat Ildefonsi, aliorumque doctrinam improbasse, si nimirum ea fuisset, qualis ab Elipando pro suo errore allegabatur, uti Cardinales Baronius (*c*), & de Aguirre advertunt. Ultima propositio est: celebriores Scriptores asseruisse, Ildefonsum ab Elipandi errore, non obstante Francofordiensi censura, immunem fuisse; ita scilicet, præter citatos, Petavius, Thomassinus, aliique demonstrant.

c ad ann. 794. n. 6. & seqq.

8 Tandem ait Promotor, Officium in ejus honorem non esse sub ritu Doctoris concedendum, & ad Ecclesiam universalem extendendum, cum in Officiis propriis Toletanæ diœcesis, & Ordinis Cisterciensis S. Ildefonsus cultum

tum dumtaxat Confessoris Pontificis haberet. Ideoque sacra Congregatio 25. Maji 1726. Officium proprium omnibus Regi Catholico subjectis locis sine Doctoris titulo indulsit.

9 Sed ut omnia in unum colligamus, statuendum esse videtur primo, concessionem tituli Doctoris quoad SS. Gregorium, & ceteros, quos superius simul recensuimus, anteivisse Officii, & Missæ sub eodem titulo concessionem pro universa Ecclesia: secundo, S. Joannem Chrysost., aliosque eumdem integrum cultum in universa Ecclesia obtinere, quin antea Doctores declarati fuissent: tertio, quibusdam hunc cultum cum Evangelio, & Oratione tantum exhiberi, ut S. Hilario, vel cum Antiphona tantum, ut SS. Athanasio, & Basilio: quarto, nonnullos ex his in particularibus Ecclesiis integro Doctoris Officio coli: quinto, sacram Congregationem aliquando titulum Doctoris pro Officio in quibusdam diœcesibus recitando concessisse in sequelam immemorabilis cultus, quem Sancti sub Doctoris titulo in iisdem locis possidebant: sexto, Officium Doctoris a Confessoris Officio numquam separari: tandem, nonnullos, pro quibus in eorum Canonizatione Officium sub titulo Doctoris concessum fuerat, in universali tamen Ecclesia coli dumtaxat tamquam Confessores Pontifices, quod ex alibi dictis pro Officio in universa Ecclesia nova post Canonizationem declaratio requiratur, uti de SS. Antonino, Bernardo, aliisque constat.

10 Reliquum est, ut aliqua de Martyris, & Virginis titulis addantur. Bonus Latro, qui cum Christo cruci affixus ab eo audivit, *hodie mecum eris in paradiso*, in Occidentali, & Orientali ecclesia colitur, *Dimas*, aliisque nominibus in quibusdam monumentis appellatur, sed hæc apocrypha sunt, & in Religione B. Mariæ de Mercede Officium proprium sub nomine dumtaxat S. Latronis ex Sixti V. concessione obtinet. Eumdem PP. Piorum Operariorum Congregatio in Patronum sibi cooptavit, unde, & memoratum S. Latronis Officium ad se extendi petiit. At Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor id admittendum non esse opposuit: nam licet prima Officii concessio facta sub titulo Confessoris non Pontificis fuerit, dubitari tamen poterat, an tamquam Martyr colendus esset: multi siquidem illum Martyrem fuisse prædicant, quod propter Christi confessionem crurifragium, & mortis accelerationem passus fuisset. Sed verius S. Augustinus (*a*), aliique Martyrium illi abjudicant, cum crurifragium, & mortem non propter Christi Fidem, sed propter sua facinora sustinuerit, uti etiam Glossa *in can. Impostura 58. dist. 1. de Pœnit.* adnotavit. Et in hoc sensu sacrorum rituum Congregatio 23. Septembr. 1724. petitam extensionem indulsit.

(*a*) l. 4. contra Donatist. n. 29. col. 139. to. 9.

11 Bergomi S. Grata colitur, quæ in quibusdam monumentis Virgo dicitur, quamvis conjugata fuerit. Porro Officium de communi Virginum in ejus honorem Bergomi recitabatur; & in sacræ rituum Congregationis regestis 19. Decembr. 1615. adnotatum reperitur, Officium S. Gratæ de eodem communi recitari posse *absque lectionibus propriis de historia*. Et merito: nam in Martyrologio Romano pluries correcto, non Virgo, sed Vidua appellatur. Quamobrem cum virum certo habuerit, ut vere Virgo dici posset, necessario probandum fuisset, virginitatem in matrimonio ab ea servatam fuisse. Virgo forte dici potuisset eo pacto, quo S. Humbelina in Menol. Cisterciensi S. Bernardi soror, quæ ex conjugio ad monasterium convolavit, Virgo appellatur, ea nempe significatione, qua omnes, quæ cum virginibus in monasterio degebant, Virginis nomen obtinuerunt.

12 Cum de Officii, & Missæ concessione in B. Luciæ de Narnia tamquam Virginis honorem ageretur, idem Promotor inter alia opposuit, eam non esse tamquam Virginem colendam,

dam, cum matrimonio juncta fuisset. Postulatores tamen ex Historicis, virorumque gravium testimonio virginitatem in matrimonio ab ea servatam fuisse demonstrarunt. Cumque aliæ, servata in matrimonio virginitate, tamquam Virgines colerentur, Benedictus XIII. 5. Febr. 1729. Officium, & Missam de communi Virginum diœcesibus Narniensi, Viterbiensi, ac Ferrariensi, necnon universo Prædicatorum Ordini concessit. Pro hac quippe concessione Ecclesia judicium non interponit definitivum, quoad personarum qualitatem, sed satis ei est, si fundamenta adsint, quæ virginitati faveant, ut Tanner advertit. Idem forte dicendum esset de iis, quæ vim passæ in stuprum non consenserunt. Viri sancti, etsi virginitatem custodierint, titulo tamen virginis non coluntur, cum peculiares alios cultus titulos obtineant. Et quamquam in illo Apocalypſ. 14. *Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coinquinati &c.* mares, & feminæ juxta Cornelium a Lapide (*a*) comprehendantur; & apud Tertullianum (*b*) viri magis, quam feminæ ob virginitatem honorandi sint, retinenda tamen est Ecclesiastica disciplina de solis feminis sub ritu Virginum colendis: quamquam utrisque juxta D. Thomam (*c*) par erit in cælis aureola.

a in c. 14. Apocalypſ. v. 4.

b lib. de veland. Virginib. c. 10.

c in 4. sent. dist. 49. qu. 5. ar. 3. ad 7

CAPUT XIII.

De Breviario Romano, & ejus auctoritate, aliisque nonnullis rebus, quæ ad Officia Divina pertinent.

1 Officia, & Missæ universali Ecclesiæ concessa in Breviarium, & Missale Romanum inferenda sunt.

2 Ferunt, Patres Franciscanos in Apostolicis Missionibus Officia quædam compendiosa recitasse, quæ propterea Breviarium appellata fuere. Hoc vero Breviarium Haymo Franciscanorum Generalis correxit, correctum vero Gregorius IX. confirmavit. Rodulphus Tungrensis, aliique testantur, hoc ipsum Officium paulo post in Capella Papæ, inde Nicolai III. jussu in omnibus Urbis ecclesiis, antiquioribus libris proscriptis, usurpatum fuisse. Verum de hac Rodulphi assertione Pagi junior dubitat, cum ex *epist. apolog.* Petri Abaelardi *adversus S. Bernardum* desumatur, diu ante Officium in Urbis ecclesiis fuisse abbreviatum. Et Du-Cange ex Breviario Casinensi circa an. 1100. scripto colligit, Breviarii nomen solis olim Rubricis, postea toti Officio fuisse attributum.

3 Menda in Breviarium Romanum irrepserant, & particularia Breviaria in nonnullas diœceses introducta fuerant. Quamobrem de Breviario emendando, eodemque ubique adhibendo cogitatum fuit, veluti etiam Carolus V. Augustæ Vindelicorum proposuit. Negotium hoc a Paulo IV. strenue inceptum, & a Pio IV. ad Tridentinos Patres, ab his vero ad eumdem Pontificem remissum, tandem a S. Pio V. peritis adbibitis viris, feliciter absolutum est, uti ex ejus *Constit.* 14. desumitur, in qua alia Breviaria proscripsit, nisi in eorum institutione a Sede Apostolica approbata, aut per ducentos annos fuissent in usu. Quare, eodem S. Pio annuente, basilica Vaticana antiquum suum Breviarium retinuit.

4. 5 Præscripsit S. Pius V., ne quid Breviario adderetur, aut detraheretur. Nihilominus aliorum incuria, vel audacia factum est, ut errores in illud irreperent. Quare Clemens VIII., ac postea Urbanus VIII. per eruditos viros, inter quos Gavantus fuit, Breviarium iterum recognoverunt, & emendarunt. Porro Breviarii Romani super omnia aliarum Ecclesiarum Officia præstantiam ingenue Grancolas testatur, & Concilium Rotomagense an. 1581., aliaque subinde Gallicana Concilia statuerunt, Breviaria ad Constitutionis S. Pii V. præscriptum emendanda

danda esse. Quod sane antiquiori Gallicanæ consonat disciplinæ; nam Toletanum Concilium an.633. habitum decrevit, unum per Hispaniam, & Galliam orandi, & psallendi modum servandum esse. Et Pipinus, & Carolus M. perfectæ cum Sede Apostolica consensioni studentes, Officia Romana in Galliam invexere, veluti Echardus, aliique referunt.

6. 7 Nihilominus nova quotidie Breviaria in quibusdam ultra montes diœcesibus eduntur. Grancolas cit. audacter asserit, S. Pium V. non intendisse, ut Breviarium a se correctum ubique susciperetur. Et Pontas paulo audacius Breviarii reformationem Episcopis adjudicat, cum quo consentit Van-Espen, qui tamen addit, ubi Romanum Breviarum receptum est, attendendam esse S. Pii V. Constitutionem. Et in hoc fere sensu alii quoque locuti sunt. Sed tutius est, ut Episcopi in his Sedem consulant Apostolicam, cum in nonnulla Breviaria ab ipsis edita errores aliquando irrepserint sanæ doctrinæ adversantes. Quod autem Romanum Breviarium correctum spectat, Grancolas cit. censet, nonnullas lectiones emendandas, aliaque immutanda esse. Verum Gavantus testatur, perdifficile Cardinalibus Baronio, & Bellarmino visum fuisse in correctione secundarum lectionum, in quibus Sanctorum historiæ referuntur, omnia ad historiæ veritatem revocare. Hinc nonnulli apud Honoratum a S. Maria ansam arripuerunt asserendi, Breviarium fabulis esse refertum, ejusque auctoritatem in factis historicis esse spernendam: alii contra, impium, & quasi hæreticum esse dicunt, iis, quæ in Breviario referuntur, refragari.

8 Inter hæc tuto asseri posse videtur, facta historica in Breviario Romano relata, & approbata non modicam obtinere auctoritatem; non autem vetitum esse, ne modeste, & cum gravi fundamento difficultates de iis excitentur, & Sedis Apostolicæ judicio subjiciantur. Ita sane Bollandiani (a) professi sunt, cum accusarentur, quod de Actorum S. Venantii sinceritate dubitaverint, ex quibus ejus Sancti lectiones in Breviario componuntur. Et Papebrochius adversus errores sibi in similibus a P. Sebastiano a S. Paulo oppositos, se tutatus est exemplo Emmanuelis a Schelstrate, qui de S. Dionysio Areopagita cum Breviario Romano non omnino consentit; itemque exemplo Card. Vincentii Mariæ Ursini, postea Benedicti XIII., qui pariter de S. Bartholomæi Apostoli corporis translatione ad Urbem, a Breviario dissentit. Legi possunt Guido Grandus Abbas Camaldulensis, & Calmet, qui de hac materia solide scripserunt. Addi posset, S. Marcellini Papæ lapsum in Breviario memorari, quod tamen factum a multis commentitium reputatur, uti apud Bollandianos, Tillemont., aliosque legi potest. Quare Janningus *Continuator* Bollandianus de factis historicis, quæ aliquando in Officii lectionibus a sacrorum rituum Congregatione approbatis occurrunt, fatetur, *ex ejusmodi approbatione historiis auctoritatem accedere*, posse tamen de pluribus impune disputari, ut, an S. Dionysius Areopagita in Gallias a S. Clemente I. missus fuerit, & similia, quæ in Breviario leguntur.

(a) ad diem 18. Maji.

9 Post hæc pro complemento nonnulla de Officiis duplicibus, & semiduplicibus, de *Octavis*, ac de precibus novendialibus subjicienda sunt. Jamvero Bonifacius VIII. *in cap. un. de Reliqu. & vener. SS. in 6.* duodecim Apostolorum, quatuor Evangelistarum, & quatuor Doctorum festa sub Officio duplici, ubique celebranda esse decrevit. Quamquam ipse ejusmodi Officiorum distinctionis, & ritus auctor non fuit, ut ex eodem *capite* colligitur.

10 De *Octavis* fuse Guyet, aliique rituum tractatores agunt, qui proinde legi possunt. Gavantus eorum originem a Tabernaculorum festo, de quo *Levit.*23. repetit. Beati *Octava* cultu coli

coli nequeunt, nisi expressa accedat Sedis Apostolicæ facultas, ut idem Guyet testatur, & ut ex Alexandri VII. decretis an. 1699. editis, & *lib. 1. c. 37.* relatis desumitur. Et sane ex specialibus circumstantiis in honorem BB. Petri Armengol, Bernardi Ptolomæi, & septem Fundatorum Ordin. Servorum B. M. Virginis Octavæ a summis Pontificibus concessæ reperiuntur.

11 De Novendialibus in honorem Sanctorum supplicationibus fuse P. Prola Societatis Jesu agit. Numquam vero de his in sacrorum rituum Congregatione, quod sciatur, actum est. Solum binæ occurrunt Clementis XI. litteræ Apostolicæ de novendialibus in Capella S. Josephi sita in Ecclesia S. Ignatii in Urbe peragendis.

12 &c. In Bullis Canoniz. SS. Francisci Xaverii, Francisci Salesii, aliorumque plurium miracula referuntur post novendiales preces secuta. Et Guillelmus Gumppenberg scribit, B. M. Virginem de Novendio Matriti in Hispania hoc titulo appellatam esse, *quia observatum est, novem omnino dies requiri, ut quis, quod vult a Deipara, hic impetret*. Porro improbandæ preces novendiales non sunt; sed ad superstitionis suspicionem avertendam observetur, ne vis in novenario numero præcise constituatur. In vitis siquidem SS. Bononii Abbatis, Mauri Cæsenatensis, & aliorum miracula, etiam post triduanas preces obtenta leguntur; Deus enim, quando, & quoties vult, preces exaudit. Diximus *part. 1. c. 14.*, S. Humberti Episcopi Leodiensis intercessionem adversus rabidorum canum morsus conferre. Ea autem, ut prosit, novendiales institutæ sunt preces, quas Theologi, & Examinatores Leodienses an. 1690. approbarunt. Gersonius tamen eas diu ante tamquam superstitiosas improbaverat, præcipue ob nonnulla, quæ novem iis diebus agenda præscribuntur. Sed hæc quidam S. Humberti Monachus apud Petrum le Brun. *in hist. crit. superst.* ab omni vindicare superstitione conatus est. Commendandæ itaque sunt novendiales preces, dummodo quæcumque absit vana observantia, sed omnia in Dei, Sanctorumque honorem referantur.

CAPUT XIV.

De Electione Sanctorum in Patronos.

1 &c. ANtiqua, & pia Provinciarum, Urbium, aliorumque locorum apud Theophilum Rayn. consuetudo est, unum, aut plures Sanctos in Patronos eligendi. Et ante Urbani VIII. decretum etiam Beati, sive *formaliter*, sive *æquipollenter* Beatificati, vel ipsa rituum Congregatione annuente, eligebantur, cujus rei plura apud Bollandianos exempla legi possunt. Electio autem a Civitatum Decurionibus, irrequisito Episcopi, & Cleri consensu, perficiebatur.

4. 5 Anno autem 1630. sacra rituum Congregatio, Pontifice annuente, statuit, ut Sancti in Patronos eligerentur, non vero Beati, dum hi neque Ecclesiarum *Titulares* esse, neque *Octava*, Patronorum more, aut quacumque cultus specie coli possint. Item, ut Electio, quæ a Civitatibus fit per secreta populorum suffragia, neque a solis locorum Officialibus, sed a Consilio generali perficeretur, cum electio hæc sit voti nuncupatio, quo populus festi observantiæ sub peccato se obstringit. Idem servandum esse decrevit, si Regni Patronus eligeretur, nempe, ut electio per secreta populorum singularum Civitatum suffragia fieret: simulque prohibuit, ne electiones a Regnorum, Civitatum, aliorumque locorum Repræsentantibus fierent, nisi ipsi speciale mandatum ad hoc haberent. Addidit, ut in his electionibus Episcopi, & Cleri consensus interveniat, idque quoad Episcopos tam *stricte* præcepit, ut, Sede vacante, novi Episcopi consensus sit expectandus. Quoad Clerum vero ex praxi debet Cleri etiam Regularis

consensus accedere, idque ob plures causas, quarum una est, quod etiam Regulares Officium, & Missam de Patronis celebrant. Tandem statuit, ut causæ electionis Patronorum in eadem Congregatione expendantur, & approbentur, nisi aliter Pontifici videatur. Porro omnia hæc in Patronorum sive principalium, sive minus principalium electione observanda sunt, nisi quod pro electione Sanctorum in Patronos quorumdam Communium, ut Ordinum Equestrium, aut Regularium, sufficiunt eorum vota, qui Commune repræsentant, & obligare possunt. Et hoc modo Minimorum Ordo S. Michaelem in Patronum elegit, electionem vero Clemens X. confirmavit. Eodemque modo Episcopi apud Sinas Vicarii Apostolici S. Josephum in Missionum Sinensium Patronum elegerunt, confirmavitque Innocentius XI.

6 &c. Vetitum itaque est, ne Beati in Patronos eligantur. Nihilominus Carolo Hispaniarum Rege, & Marianna Regina petentibus, Clemens IX. Rosam Limanam tunc solum Beatam, Limæ, & Peruvii, ac postea totius Americæ, Philippinarum, & Indiarum: & Stanislaum Kostkam tunc pariter dumtaxat Beatum, totius Poloniæ, & Magni Ducatus Lithuaniæ, Michaele Rege, Archiepiscopis, Episcopis, & Senatu Poloniæ petentibus, Patronos principaliores declaravit. Præterea sacrorum rituum Congregatio Orontii, Justi, & Fortunati in Civitatis Liciensis Patronos; item Chunegundis in Poloniæ, ac Lithuaniæ Patronam, electionem confirmavit; qui quidem omnes solum Beatificati Beatificatione æquipollenti dici possunt. Porro in hac confirmatione non fuit Decreto superius exposito derogatum, cum electio illud præcesserit: derogatum vero illi fuit in BB. Rosæ, & Stanislai electione: sed ob peculiares circumstantias, nempe ob majorem Dei laudem, Divinique cultus augmentum. Accedit, quod B. Rosa prima ex Indiis Occidentalibus cultum obtinuit.

11 His exceptis circumstantiis in exemplum non facile adducendis, inconcussum semper idem Decretum permansit. Cumque Carolus II. Hispaniarum Rex S. Josephum in suorum Regnorum Patronum elegisset, non servata in electione forma, quæ in eodem Decreto præscribitur, electionemque Ven. Innocentius XI. Litteris Apostolicis in forma Brevis confirmasset, exorta subinde super hoc Brevi controversia, ipsaque ad sacrorum rituum Congregationem delata, hæc 31. *Augusti* 1680. respondit, *non suffragari Breve, attenta inobservantia Decretorum ipsius sacræ Congregationis*, quod quidem responsum idem Pontifex confirmavit. Hæc autem ita gesta sunt, quia de electionis confirmatione controversiæ, ut dictum est, excitatæ fuerunt; nisi enim controversiæ ortæ fuissent, Decreto etiam super Cleri, populique consensus defectu derogatum fuisset, uti alias factum est.

12 In ecclesia Castri Tarregæ diœcesis Celsonensis duæ spinæ Coronæ Christi conservari dicuntur: cum vero de iis in ejusdem Castri Patronas eligendis actum fuisset, & in sacrorum rituum Congregatione dubium invaluisset, an id fieri posset, Congregatio eadem rem in peculiari congressu expendi jussit.

13 &c. Pro parte affirmativa animadversum fuit, sacellum a S. Ludovico Rege in honorem spineæ Christi Coronæ Parisiis ædificatum fuisse, teste Ferrando, & hanc erga sacram spineam Coronam religionem ad Ecclesiam Lugdunensem extensam fuisse. Præterea patrocinium pro auxilio sumi, quod a Deo speratur, & obtinetur; hoc autem ipsum ex cultu erga Passionis Christi instrumenta sperari, & obtineri posse: immo apud eumdem Ferrandum Sanctorum Reliquiæ olim *Patrocinia* appellari, & in castris, ac in præliis circumferri consuevisse, ut exercitum patrocinio suo tuerentur. His addi potuisset, Sixtum V. diœcesi Taurinensi Officium proprium de sanctæ

Chri-

Christi Sindone concessisse; & Clementem VIII. lectiones proprias infra ejus *Octavam* recitandas, & Congregationem rituum hymnos pariter approbasse. Præcipue vero animadverti potuisset, eamdem Congregationem precibus Maximiliani Bavariæ Ducis indulsisse, ut de Corona Domini festum cum Officio, & Missa in civitate Monachiensi celebraretur, quod subinde a Ven. Innocentio XI. confirmatum fuit.

16 Verum neganti opinioni tamquam probabiliori sacra Congregatio 20. Septembr. 1681. adhæsit, eligi nempe Spinas illas in Oppidi Patronas non posse. Sicuti enim Christo particularis Patroni nomen convenire non potest: ita neque ejus Passionis Instrumenta, adeoque nec Spinæ, utpote ad ipsum relatæ, in alicujus loci Patronas eligi possunt, uti bene Guyet ponderat.

CAPUT XV.

De cultu Sanctis in Patronos electis exhibendo.

1. 2 PLures Civitates, & Oppida a Sanctis in Patronos electis nomen acceperunt. Patroni vero alii principales, alii minus principales dicuntur. De primis Officium, & Missa sub ritu duplici primæ classis cum *Octava* etiam a Regularibus (*octava* tamen ab his omissa) recitari debent. De minus principalibus eadem fieri debent sub duplici tantum majori, vel secundæ classis sine *Octava*: neque his Regulares obstringuntur.

3 &c. Unus dumtaxat in Patronum principalem, plures in minus principales eligi possunt. Quamquam Alexander VII. ad contentiones sedandas super hoc in Regno Navarræ exortas SS. Firminum Martyrem, & Franciscum Xaverium coli tamquam Patronos principales jussit. Quod etiam Ven. Innocentius XI. pro Poloniæ Regno, & Lithuaniæ Ducatu, quoad SS. Hyacinthum, & Stanislaum Kostkam, ad Joannis Regis, totiusque Regni petitiones, præstitit. Sacra vero rituum Congregatio ob eamdem causam 22. Aug. 1690. statuit, Civitatis Neapolitanæ instantias pro electionibus Patronorum minus principalium confirmandis, non esse amplius admittendas.

6 Quod vero ad festum *de precepto* in Patronorum principalium honorem spectat, Henricus IV. Galliæ Rex preces Clementi VIII. exhibuit pro festis *de præcepto* minuendis, at Pontifex non annuit, uti apud Thomassinum videri potest. Postmodum vero Urbanus VIII. peculiari Constitutione festa *de præcepto* observanda designavit, inter quæ unius tantum ex principalioribus Patronis festum servandum esse statuit. Quare sacra rituum Congregatio, cum Clerus, populusque Cajetæ S. Montanum in Patronum minus principalem elegisset, ac pro confirmatione, & pro ejus festo *de præcepto* celebrando supplicasset, electionem, non autem festum admisit.

7 Aliquando tamen ex specialibus circumstantiis indultum est, ut in alicujus S. Patroni minus principalis honorem festum *de præcepto* observaretur. Cum enim Urbanus VIII. electionem S. Dominici in Patronum Civitatis, & Regni Neapolis approbasset, sacra vero rituum Congregatio patronatum principaliorem cum festo *de præcepto* S. Januario adjudicasset, Alexander VII., ne erga S. Dominicum devotio minueretur, permisit, ut etiam de hoc, utcumque Patrono minus principali, festum *de præcepto* cum Officio, & Octava in toto Regno celebraretur.

8 Hæc quoad festa *de præcepto* in honorem S. Patroni principalis. Nunc aliquid de aliis festis pariter *de præcepto* dicendum est, idque sequentibus propositionibus absolvitur.

9 &c. Prima est: Princeps sæcularis nequit festum *de præcepto* constituere, & idcirco Innocentius X., prævio sacræ rituum Congregationis con-

filio, Senatus, Gubernatorisque Mediolanensis edictum de festo S. Dominici observando irritum declaravit. Secunda: Clemens XI. festis ab Urbano VIII. designatis festum immaculatæ Conceptionis B. M. Virginis sub præcepto in toto Orbe servandum addidit. Tertia: ex Clementis X., ac Ven. Innocentii XI. concessione festa B. Ferdinandi Regis, ac S. Augustini in universa Hispania pariter *de præcepto* servantur. Quarta: potest Episcopus, Capitulo, & populo, vel saltem Capitulo consentiente, festum *de præcepto* in sua diœcesi instituere. Quinta: id tamen non expedit, nisi gravissimæ urgeant circumstantiæ. Ultima propositio est: sacra eadem Congregatio post memoratam Urbani VIII. Constitutionem, eodem approbante Pontifice, censuit, festis ex voto inductis solas personas voventes obstringi, veluti ex ejus decreto 18. Apr. *1643.* edito colligitur.

CAPUT XVI.

De Imminutione Festorum de præcepto.

1 PLures Italiæ, & ultra montes Episcopi de nimia Festorum *de præcepto* multitudine apud Benedictum XIV. conquesti sunt. Ipse autem nihil super hoc prius statuere voluit, quam aliorum audiret consilium, quod ut maturius exhiberetur, dissertationem exaravit, & ad eosdem transmisit, quæ in compendium redacta hic exhibetur.

DISSERTATIO

De Festorum de præcepto imminutione.

2 &c. SIciliarum Rex, Archiepiscopis Neapolitano, & Tarentino, totiusque Regni Episcopis obsequentibus, itemque Bambergæ Præsul, & Princeps pro tota Germania pro Festorum imminutione enixe institerunt, quibus Joannes Gerson, aliique apud Thiers præiverant, qui Concilio Constantiensi interfuerunt. Hanc vero imminutionem eo potissimum titulo commendant, quod ea, quæ festis diebus agenda sunt contemnuntur, iisdemque diebus frequentior intemperantia est, & pauperes ob interdicta sibi servilia opera non leve detrimentum patiuntur. Hæc multo ante Simon Archiepiscopus Cantuariensis in Concilio Machfeldensi anno 1332. habito atti git. Alii addunt, Hæreticos ob majorem ferialium dierum numerum Catholicis ditiores esse, & laudatus Bambergæ Præsul testatur, mercenariorum operas cariori pretio vendi.

11 &c. Si Episcopis permitteretur, ut pro sua quisque diœcesi Festa designaret, uti olim in more positum erat, sicuti pluribus congestis Thiers ostendit, & sicuti sub Clemente VIII. responsum fuit, res citius expediretur; sed cum Urbanus VIII. Festa observanda peculiari Constitutione designaverit, non licet Episcopis ab ea recedere; cumque Archiepiscopus Parisiensis an. *1666.* Festorum indicem pro sua diœcesi ab eadem Constitutione dissonum promulgasset, Alexander VII, & Clemens IX. apud Regem Christianissimum per suos Nuntios conquesti sunt, quamobrem Archiepiscopus novum indicem Constitutioni Urbanæ cohærentem confecit. Quod autem Episcopis non licet, Romanus Pontifex absolute præstare potest.

15 &c. Pluribus id modis perfici potest. Ac primo quidem, si nonnulla festa in Urbani VIII. Constitutione recensita e festorum indice expungerentur, quemadmodum Urbanus ipse, & antea Eugenius IV. quoad aliqua Festa præstiterunt, quæ sub præcepto servabantur. Verum plures hoc ægre ferent, immo oppugnabunt, quemadmodum sub eodem Urbano contigit, qui tamen festa utplurimum sustulit, quæ jam in desuetudinem abierant, uti ex S. Antonino, & ex aliis Scriptoribus, & monumentis colligitur.

22 &c. Al-

22 &c. Alterum modum Præſul Caramuel propoſuit, ut ſcilicet Sanctorum feſta in dies Dominicos transferantur. Sed vix probari hæc ſententia poteſt, eamque Thiers pluribus improbat, ac refellit. Enimvero jamdiu Eccleſia Sanctorum feſta die eorum obitus celebrare conſuevit, ne cultus Deo præcipue Dominicis diebus præſtandus, inverſo ordine Servis ejus exhiberetur; cum juxta Micrologum, & Radulphum, ne Apoſtolorum quidem feſta in Dominicum incidentia eodem die celebranda ſint; cum quibus conſentit Concilium Moguntinum an. 1549 coactum.

26. 27 Tertiam methodum Concilium Tarraconenſe anni 1727. ſuppeditavit, quod a Benedicto XIII. per epiſtolam enixe petiit, ut quibuſdam diebus Feſtis de præcepto Fideles, audita Miſſa, ſervilibus operibus tuto vacare poſſent. Petitionibus Pontifex annuit, cujus indultum ad alias ſubinde diœceſes idem depoſcentes propagatum fuit, itaut in his diœceſibus opera manualia ſeptemdecim diebus feſtis, nempe SS. Matthiæ, Joſeph, Philippi & Jacobi, Inventionis S. Crucis, Annæ, Laurentii, Bartholomæi, Matthæi, Dedic. S. Michaelis, Simonis & Judæ, Andreæ, Thomæ, Joannis Evang., Innocentium, Silveſtri, & tertio Paſchatis, & Pentecoſtes die, poſt Miſſam peragi liceat.

28 Totum hoc expendendum nunc eſt, ut innoteſcat, an pro feſtorum imminutione tutiſſima ſtatui norma poſſit.

29 &c. Urbanus VIII. aſſiduis adductus poſtulationibus feſta minuit, ſed ejus Conſtitutio, cum ante promulgationem non ſatis omnibus Epiſcopis denunciata eſſet, graves paſſa eſt difficultates; idque, teſte Caramuele, duabus de cauſis: prima, quia Conceptionis feſtum ſuſtulit; ſecunda, quia alia feſta, aliis ſuffectis, non ſatis imminuit. In Galliis ea Conſtitutio ad omnes Epiſcopos a Nuntio Apoſtolico miſſa fuit, quorum nonnulli ſe ejus obſervantiam promoturos reſponderunt; alii nullum feſtum ante ſtatuendum eſſe ſignificarunt, quam Magiſtratibus indicaretur, quædam vero feſta in Conſtitutione deſignari, quæ Galli numquam obſervaverunt. Hinc nihil novi definitum fuit.

33 Aliæ adverſus eamdem Conſtitutionem excitatæ oppoſitiones fuerunt; nonnulli ſiquidem Auctores ex quibuſdam Conſtitutionis verbis aſſeruerunt, feſta, quæ Urbanus *de præcepto* addidit, non eſſe in iis diœceſibus obſervanda, in quibus antea non ſervabantur. Et nonnulli Epiſcopi ſciſcitati fuerunt, an feſta votiva per eam Conſtitutionem dempta eſſent; ſacra vero rituum Congregatio, Urbano ipſo approbante, reſpondit, ſolos voventes ad illorum celebritatem teneri; ceterum ad pietatis feſta eſſe reducta.

34 &c. Jamvero Benedictus XIII, uti diximus, Concilii Tarraconenſis decreta approbavit, nulla edita Conſtitutione; attamen nihil adverſus ea innovatum eſt. Quamobrem illa methodus tutiſſima videtur, aliiſque diœceſibus idem exquirentibus ſuadenda. Et quod ad opera attinet in prædictis feſtivitatibus poſt auditum ſacrum exercenda, idipſum Card. Petrus Alliacenſis in Concilio Conſtantienſi ſenſerat, & ſuaſerat, idemque habetur in Diſſertatione *Opuſculum Tripartitum* inſcripta, & poſt Lateranenſe Concilium ſub Innocentio III. promulgata. Porro id fieri poſſe Navarrus, Suarez, aliique affirmant; immo ex Conſtitutionibus Epiſcopi Wigornenſis an. 1240. editis, ex Concilio Trevirenſi an. 1549. & ex aliis monumentis aliquando factum fuiſſe colligitur.

39 &c. Sed ut ea, quæ a Tarraconenſibus Patribus geſta ſunt, expendantur, ipſi permittunt, ut feria tertia Paſchatis, & Pentecoſtes poſt Miſſam opera ſervilia peragantur. At enim æquum eſt, ut feſta, in quibus præcipua Fidei myſteria recoluntur, per plures dies celebrentur; verum circa dierum numerum, quibus Paſcha, & Pentecoſtes

tecostes celebrari consueverunt, varia fuit, teste Baillet, Ecclesiæ disciplina, adeout Thiers affirmet, ejusmodi solemnitates unico die absolvi posse. Permittunt itidem, ut in aliis festis superius recensitis Fideles, audito Sacro, operibus suis libere vacent. In quo sane laudanda est eorumdem Patrum prudentia, & Sedis Apostolicæ pietas, quæ eorum methodum approbavit. At difficulter fortassis in alias regiones præcipue in Italia, hæc ipsa methodus induci posset; quamobrem alia proponenda est.

42 Posset itaque S. Andreæ Apostoli festum ad tertiam Junii Dominicam amandari, & S. Thomæ Apostoli festum cum S. Bartholomæi festo copulari: S. Matthias cum S. Matthæo: S. Joannes Evangelista cum S. Jacobo fratre conjungi, & uterque 26. Decembris coli: SS. Anna, & Joachim cum S. Josepho: & S. Stephanus cum S. Laurentio conjungi. Hac methodo sex profesti dies comparantur, quibus si septem addantur, quibus Tarraconenses Patres opera servilia post Missam permiserunt, tredecim dies obtinentur, qui per integrum annum modum non excedunt. Et ne cum festis jejunia quoque eliminarentur, jejunium pervigilii S.Andreæ ad Sabbatum ante prædictam Dominicam transferri posset, pervigiliorum vero SS. Thomæ, Jacobi, & Matthiæ jejunia, vel ad ferias Rogationum, vel ad Circumcisionis, Epiphaniæ, & Corporis Christi vigilias revocari possent.

43 &c. Profecto in SS. Petri, & Pauli solemnitate, si Thomassino credimus, aliorum Apostolorum festa olim continebantur. Inducta postmodum in Ecclesiam Occidentalem SS. Philippi, & Jacobi eodem die celebritate, in hanc reliquorum Apostolorum, SS. Petro, & Paulo exceptis, festivitates relatæ sunt, uti late Thiers, Belethus, & Durandus ostendunt. Quamobrem absonum non est, ut aliquorum Sanctorum celebritates socientur. Superest, ut ea expendantur, quæ huic methodo objici possent. Ac primo quidem illud obstare videtur, quod æquum sit, duorum festa Sanctorum per eamdem diem celebrari, si tamen eâdem, non diversis diebus, decesserint. Sed id parum officit; nam etiam nunc SS. Simon, & Judas, itemque SS. Philippus, & Jacobus una die coluntur. At omissa indagine de die obitus SS. Simonis, & Judæ, qui etsi eadem apud nos, diversa tamen apud Græcos die coluntur, difficillime statui potest, SS. Philippum, & Jacobum eadem die obiisse; enimvero, quidquid de S. Philippo sit, S.Jacobus Hierosolymis martyrium in Paschate consummavit. Pascha vero neque apud Catholicos, neque apud Judæos in Kalendas Maji, quo die hi Sancti coluntur, incidere potuit.

46. 47 Obstaret fortassis, quod ex illa festorum conjunctione, alicujus Sancti celebritas a die obitus ejusdem removeretur. At in primis incerta est dies obitus S. Andreæ, cujus festum etsi 30. Novembris in Martyrologiis commemoretur, Florentinius tamen in suo Martyrologio notat, eo die translationem potius ejus Reliquiarum, quam mortem contigisse, quæ translatio etiam in Græcorum Menologio ponitur. Ideo vero ad Dominicam tertiam Junii Festum S. Andreæ refertur, quod eo die in basilicam Vaticanam ipsius caput a Pio II. solemniter translatum fuit; & in has translationes referri Sanctorum festa consueverunt, quorum mors ignoratur. Neque vero per hoc Dominicis præjudicium infertur contra id, quod superius statutum est, nam præterquamquod S. Andreæ festum est ex præstantioribus, juxta hanc methodum festum S. Joachim a Dominica quarta Augusti detrahitur. Posset fortassis S. Andreas cum SS. Petro, & Paulo coli, sed parum apte tres Apostoli eodem die colerentur, neque id sacræ antiquitati congruit.

48 &c. S. Thomæ festum a 21. Decembris ad S. Bartholomæi festum 24. Augusti revocatur, quod sane congruen-

gruentius est, cum ante Domini Nativitatem Artifices operibus absolvendis urgeantur. Neque sic S. Thomæ martyrium a die, quo evenit, amotum dici potest, nam juxta Du Solier, Baronium, aliosque, discrepant utriusque Ecclesiæ Martyrologia quoad utriusque Apostoli solemnitates,& apud eosdem Auctores 24.Augusti,& 21.Decembris eorum festa celebrantur, non quod iis diebus iidem Apostoli obierint, sed quod eorum translationes iisdem factæ fuerint.

52.53 Similia de S. Matthia referuntur.Castellanus quippe eum 21.Maji obiisse contendit, & Florentinius, Du Solier suffragante, in suo Martyrologio probat, illius cultum 24. Februarii non esse vetustissimum. Quare cum S.Matthæo conjungi convenienter potest, quin periculum sit, ne ejus festum, a die quo obitus contigit, amoveatur. Quamquam neque certus est dies obitus S. Matthæi, cum in Martyrologiis diversis diebus denuncietur. Verum cum in Breviario Romano 21. Septembris mortuus dicatur, hic ipse dies juxta propositam methodum retinetur.

54 S. Jacobus major nunc 25.Julii colitur, quod hoc die ejus corpus solemniter translatum fuit. Ceterum Petrus de Natalibus cum aliis affirmat, eum 25. Martii obiisse. Porro ejus cum S.Joanne fratre conjunctioni Missale Gothicum suffragatur,quod Card.Thomasius vetustissimo, quod edidit, Sacramentario inseruit, in quo utriusque Apostoli natale eadem die enunciatur. Ad festum autem S. Joannis congruentius reducitur, quod dies 25.Julii frumentis colligendis plerumque implicetur; & utriusque festum 26. Decembris consignatur, ne, S.Stephano ad 10. Augusti translato, Nativitas Domini subsequenti festo careat; aliunde non satis exploratum est, an S.Joannes 27.Decembris obierit, immo apud Græcos, juxta Baronium, aliosque, 26. ejusdem mensis colitur.

55 Ad SS. Annam, & Joachim quod attinet, profecto si ad S.Josephi festum 19. Martii revocentur, eorum festa removeri a die obitus dici nequeunt, nam ex S. Epiphanio, & ex aliis Patribus, ac monumentis incerta prorsus est dies mortis eorum. Quod si S. Joachim festum a Dominica quarta detrahatur, jam detrimentum reparatur, quod ex S. Andreæ translatione Dominicis inferretur. Et S. Anna a 26. Julii amota, periculum removetur, ne ejus festum propter instantem messem violetur. Nec quidquam obest, quod sic tres Sancti, iique diversi ritus eodem die colerentur; nam etiam in Græca Ecclesia S. Xenophon cum conjuge, & filiis Martyribus, itemque in Latina S. Eustachius cum uxore, & liberis, & S. Nazarius cum sociis Martyribus, & cum Innocentio Pontifice, & Confessore simul coluntur. Idque convenire Guyet affirmat,si plures vel eodem die decesserint, vel affinitate aliqua copulentur; affinitas autem inter SS.Joachim, Annam, & Joseph certa est.

56 Reliquum est, ut de SS.Laurentii, & Stephani conjunctione aliqua adnotentur. Porro conveniunt omnes, S.Laurentium 10. Augusti Martyrium subiisse, quæ quidem dies in proposita methodo retinetur, & ad eam etiam S. Stephani festum apte reducitur, cum hic juxta Notkerum, aliosque 3. Augusti passus sit, non 26. Decembris, quo die nunc colitur, quo potius aliqua ejus translatio facta est.

57 Demum eidem methodo obiici potest, quod novæ lectiones essent adornandæ, & Missale aliquantulum immutandum esset. At vero utrumque facili negotio absolvi potest.

58 His positis, tredecim dies pro operibus servilibus comparantur, quibus tamen Patroni cujuscumque loci festum non adnumeratur. Votiva autem festa, vel juxta Urbani VIII. Decretum ad pietatis festa redigi possunt, vel juxta Benedicti XIV. Litteras Apostolicas pro Calaguritana,Pampilonensi, & Pa-

& Pacensi diœcesibus datas in alia pia opera commutari.

59 &c. Tandem suffragia in scriptis de his exposcuntur, videlicet: an festa minuenda sint, & quænam ex Urbani VIII. indice expungenda: quæ methodus ex superius dictis admittenda: & utrum ea, quæ admittatur, nova Apostolica Constitutione firmanda sit, an potius si uni diœcesi permittatur, aliarum petitiones pro eadem facultate expectandæ sint.

CAPUT XVII.

De Martyrologio Romano.

1 ROmanum Martyrologium est omnium Sanctorum catalogus cum brevi uniuscujusque elogio. Olim post *Primam*, nunc ante versiculum, *Pretiosa*, in Choro legitur, ac præcedenti die Sanctorum sequentis diei memoriæ recoluntur. Gregorius XIII. in hoc jussit Martyrologium correctum adhiberi. Ea vero lectio tribus diebus ante Pascha omittitur, de quibus omnibus fuse Card. Bona.

2 &c. Vetustius Ecclesiæ Occidentalis Martyrologium S. Hieronymo a Beda, & ab aliis tribuitur. Hujus exemplaria in monasterio Epternacensi, & alibi inventa sunt, idemque demum Florentinius edidit. Aliud Ven. Beda composuit, quod genuinum ab Henschenio editum est. Alia insuper Martyrologia Rabanus, Wandelbertus, & Ado composuerunt, quæ ab aliis postea edita sunt. Aliud edidit Rosvveydus, & hoc Sollerius contra Valesium, aliosque illud esse putat, quod S. Gregorius M. in epist. *ad Eulogium Alexandrinum* commemorat. Ex præcedentibus Martyrologiis aliud Usuardus, & aliud B. Notkerus composuerunt. Sed illud Usuardi inter Benedictinos primum, mox in aliis Ecclesijs, excepta Vaticana, quæ suum habebat, ad *Primam* legi consuevit. Idem Martyrologium an. 1398. Venetiis a Bellino, deinde a Sollerio, postmodum ex Autographo abbatiæ Sangermanensis a quodam Monacho Benedictino editum fuit. Maurolicus illud deturpavit, quamobrem Molanus restituere studuit. Et Galesinius eodem tempore aliud Martyrologium edidit. Martyrologia hæc erroribus non carebant, idcirco summi Pontifices necessarium duxerunt, ut Martyrologium ab erroribus expurgatum ederetur.

5 Provinciam hanc Gregorius XIII. Silvio Antoniano, Bellarmino, Baronio, Gavanto, aliisque demandavit. Hi Martyrologiis Usuardi, Bedæ, & antiquæ Ecclesiæ S. Cyriaci in Via Lata, & quodam ex Græcis Menologiis a Card. Sirleto in latinum conversis usi sunt, & plus Bellino & Molano, quam Maurolico, & Galesinio detulerunt. Demum, hortante Baronio, Sancti ex Menologio additi sunt, quos Græci ante schisma colebant; item alii ex Latinis, qui a Patribus, & signanter a S. Gregorio *in Dialogis* commemorabantur.

6 Correctum Martyrologium ter editum est; sed tertia editio anni 1584. sincerior habita est, veluti Card. Baronius testatur, qui subinde, Card. Sirleti jussu, annotationes addidit, paucis, consentiente Pontifice, in textu immutatis. Hoc Martyrologium sub Sixto V. editum est, attamen Gregorii XIII. nomen retinuit. Baronio inter Cardinales cooptato, Stephani, & ducentorum Monachorum nomina, qui sub Raffa Arabum Tyranno Castellam devastante an. 834. Martyres occubuerunt, apposita fuere, Clemente VIII. annuente, & Romæ an. 1602. novum editum fuit Martyrologium, cujus tamen nullum in Urbe exemplar remansit.

7 Post hæc Philippus Ferrarius, Federico Card. Borromæo hortante, Sanctorum edidit catalogum, qui in Romano Martyrologio non sunt descripti. Sub Urbano VIII. Baroniana editio recognita fuit, additis Sanctis subsequenter canonizatis, textusque ad histo-

Historiæ fidem emendato, teste Gavanto: & Florentinius testatur, Sulpitium Severum tunc fuisse a Martyrologio Romano expunctum. Holstenius Florentinium admonuit, ut vetustius S. Hieronymi Martyrologium ederet, putans, sic posse errores adhuc extantes corrigi, nonnullasque ipse, & Latinus Latinius, ac Philippus Ferrarius notas ediderunt. Quocirca Augustinus Lubin Martyrologium iterum edidit, ac mappis geographicis, notisque historicis illustravit. Editum quoque fuit sub Innocentio XI., additis Sanctis eousque canonizatis. Alias subinde Martyrologii editiones Franciscus Maria de Aste, & Abbas Castellain curarunt. Alia quoque sunt particularia Arturi, Saussaji, Tamaji, & Ferrarii Martyrologia.

8 Omnia hæc ex Baronii annotationibus, & ex aliorum in Martyrologium præfationibus desumpta ostendunt, quanta fuerit Romanorum Pontificum diligentia pro optima Martyrologii editione. Nihilominus errores in eo adhuc extare nonnulli contendunt.

9 Horum errorum nonnulli Martyrologii Compositoribus, & Correctoribus adscribi possunt. *Ad diem 25. Januarii* commemoratio fiebat sanctæ Xynoridis Martyris ex male intellecta S. Joannis Chrysostomi auctoritate *homil.14. de Lazaro*, ubi Xynoris nomen non est proprium, sed par Martyrum indicat; sed errorem Baronius ipse ab aliis admonitus correxit. *Ad 31. Jul.* S.Firmus Episcopus Tagastensis commemoratur, cujus nominis appositionem Bollandiani (*a*) tamquam Baronii auctoritate factam improbare videntur. At ejus Episcopi sanctitatem S. Augustinus (*b*) aperte testatur. *Ad 2. Novemb.* S. Theodotus Laodiceæ Episcopus ponitur, eumque Arianum fuisse, ideoque a Martyrologio expungendum Valesius, aliique existimant. Verum Episcopus Laodicensis Arii fautor Theodorus apud Labbeum, & Harduinum appellabatur: Theodotus vero ante ortam Arianam hæresim obierat, & tamquam sanctitate conspicuus in antiquioribus Martyrologiis commemoratur. *Ad 25. Augusti* S.Bartholomæi corpus Romam ad Insulam Tiberinam translatum dicitur; id vero Card. Ursinus, postea Benedictus XIII. vehementer impugnavit. Quidquid de his sit, non proinde Romani Martyrologii minuitur auctoritas, neque cujusquam est in hoc censorem agere, sed expectandum est Ecclesiæ judicium. Neque ex errore, qui forte in Martyrologium irrepserit, interri licet, etiam in Canonizationis judicio posse errorem contingere, veluti Lupus recte argumentatur. Neque enim Sedes Apostolica omnia, quæ in Martyrologium inserta sunt, inconcussæ veritatis existimat, uti ex repetitis Martyrologii correctionibus constat.

(*a*) to.7. Julii ad diem 31 pag.120.

(*b*) lib.1. de Mendacio c.13. n.22. col.433. to. 6.

10 Et quamvis Gregorii XIII. litteræ Apostolicæ Martyrologio præfixæ affirment, illud emendatum fuisse, idemque in Choro legendum, neque aliud immutatum edendum esse, hinc tamen non est inferendum, errores omnes fuisse sublatos, neque eruditis vetitum esse novæ correctionis fundamenta ad S. Sedem deferre. Ita Gratiani decretum usu jam receptum, cum mendis scateret, ab eruditis viris, etiam Pontificum auctoritate, correctum fuit, & inter alios laudatus Gregorius litteras Apostolicas eidem Decreto præfixit, affirmans, se illud emendari jussisse, neque ulterius esse immutandum, pœnis adversus inobedientes sancitis. Cumque nihilominus viri docti idem decretum adhuc emendandum esse censeant, manifestum est, operis alicujus correctiones Pontificia auctoritate vallatas ulteriori correctioni non obstare, dummodo res S. Sedis judicio submittatur.

11 Alii errores Typographorum incuria, vel malitia irrepserunt, quibus tamen sacra rituum Congregatio obstitit. Enim vero Agnes de Monte Politiano, antequam canonizaretur, sub titulo *Sanctæ* in Martyrologio in-

venta fuit, sed postea sub nomine *Beatæ* descripta est. *Ad* 8. *Februar.*, & 20. *Novembr.* SS. Joannes de Matha, & Felix de Valois tamquam primarii Fundatores Ordinis S. Mariæ de Mercede describebantur, quod cum historiis repugnet, sacra Congregatio expungi jussit. Cumque in nonnullis Martyrologiis tunc B. Felicis a Cantalicio elogium, alias ab eadem Congregatione approbatum, omissum esset, ipsa illud iterum apponi mandavit.

12 Tandem Romanum Martyrologium Benedicti XIV. auctoritate nuper editum est, cujus editionis tota ratio in ejusdem Pontificis litteris Joanni V. Portugalliæ Regi Fidelissimo directis, & editioni præfixis exhibetur.

CAPUT XVIII.

De nominum descriptione in Romano Martyrologio.

1 &c. POst Martyrologii editionem sub Gregorio XIII, Sixto V, & Urbano VIII. factam, alia eidem Martyrologio nomina, Apostolica auctoritate, addi possunt. Gregorius enim XIII. in suis Apostolicis litteris solum vetuit, ne privata auctoritate additiones fierent. Sed sacra rituum Congregatio 30. Jul. 1616., & 31. Aug. 1680. decrevit, Canonizatos dumtaxat in Martyrologio describendos esse. Et quia hæc descriptio cum aliquo brevi elogio fit, sacræ Congregationis methodus est, ut, audito Fidei Promotore, dubium proponatur, *an nomen sit describendum in Martyrologio Romano*, quo affirmative resoluto, alicui ex sacræ Congregationis Cardinalibus elogii compositio committitur, quod subinde in eadem Congregatione refertur, ut approbetur, approbatio autem a Pontifice est confirmanda. Hæc methodus servata fuit in B. Petri Amengaudii, S. Petri Nolasci, aliorumque descriptione. Porro si alicujus Sancti Canonizatio probanda sit, prius de nominis descriptione, mox de elogio disputandum est. Si vero de Canonizatione constet, de utroque simul agitur, ut in SS. Joannis de Deo, & Pii V. descriptione servatum fuit.

5 &c. Canonizatorum itaque nomina in Martyrologio Romano describenda sunt, tam eorum, qui post Martyrologii editionem a summo Pontifice canonizantur, quam aliorum, qui aliquo alio ex modis ab Ecclesia approbatis canonizati fuerunt, sed nondum in Martyrologio descripti. Et quoad primos quidem, id ex quotidiana constat disciplina. Quoad alios vero, cædem pæe pro primis rationes militant, quibus præterea plura suffragantur exempla. Enimvero S. Leonis III. nomen in Martyrologio descriptum fuit, quamquam in editionibus sub Gregorio, & Sixto omissum fuisset. Et S. Ptolemæus S. Petri discipulus, ac S. Romanus Episcopus Nepesinus S. Ptolemæi discipulus, qui Martyres apud Baronium ad ann. 261. occubuerunt, nonnisi ann. 1672. in Martyrologium relati sunt. Subsecutis temporibus Sanctorum quoque Petri Confessoris, & Eremitæ, Stephani Abbatis Ordinis Grandimontensis Institutoris, Eneconis Abbatis Benedictini, & Justini Episcopi Theatini nomina, sacræ Congregationis, & summi Pontificis auctoritate, in Martyrologio apposita sunt, authenticis monumentis ad omnium sanctitatem, & antiquam Canonizationem comprobandam allatis.

9 Ad Beatos quod attinet, & signanter ad eos, qui post ultimam Martyrologii editionem beatificantur, horum nomina ex repetitis sacræ rituum Congregationis Decretis, etiamsi in eorum honorem Officium, & Missa pro aliquo determinato loco concessa fuissent, non sunt jure suo in Martyrologio describenda, nisi ex specialibus circumstantiis Congregatio eadem, annuente Pontifice, id indulgendum esse censuerit, quemadmodum BB. Catharinæ de Bononia, Fidelis a Sigmaringa, aliorumque plurium nomina in Marty-

Martyrologio etiam cum elogiis apposita fuere.

10. 11 Sed difficultas est de iis, qui cultum possident immemorabilem, ac multo magis si ab immemorabili tempore Sancti appellati fuerunt, & in eorum honorem vel ab immemorabili, vel ex Apostolica concessione Missa, & Officium cum lectionibus sive de communi, sive propriis celebrata fuerunt. Sunt, qui putant, hos prædictis sacræ Congregationis decretis non comprehendi, sed melius distinguendum esse videtur: aut enim ante Decretalem *in cap. Audivimus, de Reliq., & vener. SS.* in Ecclesia universali, summo Pontifice saltem tacite consentiente, coli consueverunt, & isti, etiamsi eorum cultus ad universam Ecclesiam extensus fuerit, postquam particulares Episcopi illum in certis quibusdam provinciis decreverunt, jure suo in Martyrologium referendi sunt, cum proprie sint Canonizati.

12 &c. Aut cultum immemorabilem modo superius exposito post illam Decretalem obtinuerunt, & hi quidem, etiamsi eorumdem cultus in sacra Congregatione discussus, & approbatus esset, non sunt in Martyrologio recensendi: non enim sunt Canonizati, sed ad summum *æquipollenter* Beatificati; neque ex Officii, & Missæ pro determinatis locis concessione inferri jure potest, nomina etiam in Martyrologio esse describenda, uti ex pluribus constat exemplis: quæ sane descriptio, si formaliter Beatificatis non indulgetur, neque æquipollenter Beatificatis est concedenda, nisi sacra Congregatio ex specialibus circumstantiis, Pontifice annuente, eamdem descriptionem indulgendam esse censeat, uti sane permisit, BB. Bernardi Ptolemæi, Simeonis pueri a Judæis interempti, aliorumque plurium nomina in Romano Martyrologio describi, quorum cultus vel ab eadem Congregatione discussus, & approbatus fuerat, vel non.

CAPUT XIX.

De Elogiis, quæ in Martyrologio Romano nominibus Sanctorum in eo descriptis adduntur, & de nonnullis Decretis sacræ Congregationis ad idem Martyrologium pertinentibus.

1 Hujusmodi elogia vel ex probatis Auctoribus, vel ex probata traditione, aut ex processibus desumenda, ac brevi sermone contexenda sunt, veluti Guyet advertit.

2 &c. Porro nonnullorum elogia in Romano Martyrologio ex sanctitate, seu ex virtutibus adornata sunt: aliorum ex miraculis; quorumdam ex sanctitate simul, & miraculis; aliorum ex doctrina; nonnullorum ex sanctitate, & doctrina; aliorum ex Ordinum Regularium institutione; quorumdam ex gratiis eorum intercessione a Deo concessis; Martyrum vero elogia ex cruciatibus fortiter toleratis deprompta sunt.

9 In eodem Martyrologio festa quoque Conversionis, & Ordinationis, necnon corporum Inventionis, aut Translationis Sanctorum annuntiantur; & *ad 7. Octobr.* insignis victoria memoratur, quam Christiani ad Echinadas Insulas de Turcis retulerunt.

10 Similia habentur in Græcorum Menologio jussu Basilii Imperatoris edito, in quo præterea horrendi terræmotus, hæresum extinctiones, & solemnes institutæ supplicationes commemorantur.

11 Denique in Martyrologio Luna indicatur, idque Gregorius XIII. approbavit; & Baronius ad ann. 325. testatur, id ex Concilii Nicæni Decreto inductum fuisse pro die Paschæ statuendo; Milliet vero docet, ex hoc festa mobilia dignosci; diei autem, & quantitatis Lunæ numerationem ad ritus in Officiis servandos conferre.

12 Olim Indulgentiæ in honorem

Beatorum concedebantur, qui neque in Martyrologium, neque inter Sanctos relati fuerant, veluti in BB. Jacobi de Mevania, Catharinæ Suecæ, aliorumque plurium concessæ referuntur. Nunc juxta Decretum Congregationis rituum 16 Jun. 1674. in honorem dumtaxat Sanctorum conceduntur, qui in Martyrologio Romano recensentur. Verumtamen summus Pontifex Indulgentiam plenariam iis concedit, qui in Beatificationis solemnitate Vaticanam basilicam, aut illas Ecclesias visitaverint, in quibus prima post Vaticanam ejusdem Beatificationis solemnia peragentur, uti ex Beatificatione S. Joannis Francisci Regis exploratum est.

13 Aliis decretis sacra Congregatio Officium, & Missam in Sanctorum honorem, ratione corporis, vel Reliquiæ prohibuit, nisi in Martyrologio descripti sint. Sed de his infra.

14 &c. Cum in sacra rituum Congregatione instantia examinaretur pro BB. Bernardi Ptolemæi, & Thurribii Mogrobesii nominibus in Romano Martyrologio describendis, disputatum fuit, an hujusmodi descriptio Ecclesiasticum cultum significet. Prosper Bottinius tunc Fidei Promotor hoc ipsum affirmavit, cui alii etiam Auctores suffragantur. Sed Cardinalibus in diversas abeuntibus sententias, controversia indecisa remansit. Jamvero dicendum videtur, descriptionem hanc ad gestorum potius historiam pertinere, quæ Fatinelli etiam sententia fuit; & Martyrologium in Choro utique legendum esse, neque ex ea descriptione, neque ex hac lectione cultum publicum universalem ab Ecclesia aut demandatum, aut permissum inferri. Aliter plura sequerentur absurda; nam sic Beati in Martyrologio descripti cultum in universa Ecclesia ante Canonizationem obtinerent, qui tamen per solam Canonizationem inducitur. Cumque nonnullorum nomina in Martyrologio ante declaratum casum exceptum, adeoque ante æquipollentem Beatificationem describantur, si postea eadem æquipollens Beatificatio fieret, hæc cultum non augeret, sed minueret, cum per hanc cultus determinatis solum locis permittatur. Nomina tandem, & res gestæ eorum, qui in Martyrologio descripti sunt, in eodem annuntiantur, ut Fideles ad eos imitandos, & proportionate colendos excitentur.

17 Demum plura Sanctorum, & Beatorum nomina in Martyrologio describi sacra rituum Congregatio decreverat, sed nondum descripta erant: id vero in nupera Martyrologii sub Benedicto XIV. editione præstitum est.

18. 19 Juxta Romanum Catechismum alicujus Sancti nomen, baptizatis imponendum est, ut hi ad ejus imitationem excitentur, & hanc piam consuetudinem pervetustam esse ex SS. Ambrosio (a), & Joanne Chrysostomo (b) discimus, eademque ex vitris pictis dignoscitur, quæ ex Urbis Cœmeteriis identidem eruuntur: immo hoc ipsum in 30. ex Nicænis canonibus, quos Turrianus ex Arabico in Latinum transtulit, præcipitur; sed hi canones dubii sunt. Illud vero certum est, Cardinalem de Tournon præcepisse, ut baptizatis alicujus Sancti nomen in Martyrologio descriptum imponeretur, interdictis omnino Idolorum, aut falsæ religionis Pœnitentium nominibus. Verum Congregatio Inquisitionis sub Clemente XII., interdicto retento, præceptum illud ad suasionem remisit.

(a) In exhortat. Virginit. lib. 1. c. 3. n. 15. col. 281. oper. to. 2.

(b) homil. in S. Meletiū to. 2. pag. 519.

20 Reliquum est, ut pauca de Græcorum Menologiis innuamus. Porro hæc a Menæis differunt; Menæa enim Sanctorum Officia, Menologia vero eorumdem vitas singulis diebus assignant, quæ proinde, uti Allatius observat, Latinorum Martyrologiis respondent. Refert Baronius ad ann. 886. Menologium a Basilio Macedone Imperatore auctum fuisse, id tamen Allatius alteri Basilio Imperatori tribuit. Subdit Baronius, Menologium Constantinopoli ad Ludovicum Sfortiam allatum, ad Cardinalem Sfondrati devenisse, qui illud Paulo V. tradidit,

& hic

& hic in Vaticanam bibliothecam intulit, quod cum vetustate fatisceret, sub Clemente XI, Innocentio XIII, & Benedicto XIII, additis imaginibus, restitutum est. Hoc sex tantum menses continebat; alteram partem idem Clemens adhuc juvenis in monasterio Cryptæ Ferratæ reperit, & in Latinum vertit, ac tandem integrum, opera Hannibalis Card. Albani editum est.

CAPUT XX.

De Nominum Sanctorum additione in Litaniis.

1 Litania aliquando Processionem, interdum quodcumque precum genus, interdum quamdam Sanctorum seriem significat, qui in quibusdam precibus coluntur, & invocantur. Et S. Isidorus ait (*a*), Litaniam græcum nomen esse, latine vero *Rogationem* dici, eamque ab exomologesi differre, quod hæc *pro peccatorum confessione*, illa *propter rogandum Deum* agitur.

a lib.6.Orig. cap.19.

2 Si Litania pro Sanctorum serie sumatur, Apostolicis viris, juxta Cardd. Bonam, & Bellarminum, adscribenda est. In quibusdam antiquis Litaniis nonnulli invocantur Sancti, qui in hodiernis non reperiuntur, ut ex antiquis Angliæ Litaniis apud Mabillon., & ex aliis monumentis deprehenditur. In aliis apud Menardum nonnulli Sancti non invocantur, qui in hodiernis extant. Omisso, quod nonnulli aliquando Beatos in Litaniis ex devotione invocaverunt.

3 Jamvero S. Pius V. in suis Litteris Apostolicis Breviario Romano præfixis quamcumque mutationem, & additionem prohibuit. Quamobrem nunc Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis vetitum est alicujus Sancti nomen litaniis addere. Et Clemens VIII. statuit, ne præter litanias, quæ in Breviariis, Missalibus, Pontificalibus, ac Ritualibus continentur, & litanias B. Virginis, aliæ ederentur, aut recitarentur, nisi a sacra rituum Congregatione approbatæ essent.

4 Potest igitur sacra Congregatio alicujus Sancti additionem sive pro universali, sive pro particulari Ecclesia in Litaniis admittere, sed utplurimum ab hoc ipsa abstinuit, uti colligere est ex ejus Decretis 20. Junii 1654., & 20. Martii 1706. quamquam postea Ordini B. Mariæ de Mercede permisit, ut S. Petri Nolasci Fundatoris nomen in Litaniis adderetur, quæ in eodem Ordine recitantur. Et Benedictus XIV. Ordini Carmelitarum Excalceatorum pariter indulsit, ut S. Joannis a Cruce nomen in ejusdem Ordinis litaniis adjiceretur. Pouget vero refert, in quibusdam Ecclesiis Sanctos Patronos, aliosque celebriores in litaniis invocari.

5.6 Cum Clemens XI. Officium S. Joseph pro Ecclesia universali composuisset, nonnulli pii viri postularunt, ut ejus quoque nomen in Litaniis invocari permitteretur. Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor, sacræ rituum Congregationis jussu, dissertationem super hoc edidit: sed deficientibus Principum, Ecclesiasticorumque cœtuum precibus, neve aliis additionibus via aperiretur, nihil decretum est. Advenerunt preces, expensaque iterum Promotoris dissertatione tum pro nomine describendo, tum pro loco eidem nomini in litaniis assignando, sacra Congregatio censuit, suffragiorum notam summo Pontifici exhibendam esse. Innocentius XIII. tunc Pontifex resolutionem distulit, eoque vita functo, Benedictus XIII. successor S. Josephi nomen post S. Joannem Baptistam in litaniis reponi jussit, velut laudatus Promotor in suo suffragio insinuaverat, quod sequenti ordine in compendium redacto contexuit.

7 &c. S. Josephi nulla in Usuardi, & Adonis Martyrologiis mentio occurrit, ex quo inferri licet, modicum tunc in Ecclesia Occidentali fuisse ejusdem Sancti cultum. Idque S. Bernardinus ex eo repetit, quod S. Joseph ad

ad Limbum poſt mortem deſcendit, & ad vetus pertinet Teſtamentum, ac nonnulli Hæretici eum naturalem Redemptoris patrem fuiſſe aſſeruerant.

10 &c. Hæc tamen ſubſecutis temporibus nequeunt cultus S. Joſephi extenſionem impedire. Et ad primum quod attinet, in Romano Martyrologio SS. Malachiæ, Habacuc, aliorumque mentio fit, & S. Joannis Præcurſoris, ac Martyrum Machabæorum memoria quotannis colitur, itemque Patriarchæ, & Prophetæ in litaniis majoribus, SS. Abel, & Abraham in commendatione animæ invocantur, licet hi omnes ad Limbum deſcenderint.

14. 15 Quod ſpectat ad ſecundum, nempe quod S. Joſeph ad vetus Teſtamentum pertineat, nunc Sancti quoque veteris Teſtamenti ex ſuperius dictis coluntur; immo juxta Suarez, & Guyet S. Joſeph ad illud proprie non pertinet (quemadmodum neque Magi, qui Chriſtum in cunabulis venerati ſunt, quique Coloniæ Agrippinæ Officio, & Miſſa coluntur: neque Paſtores, qui eumdem in præſepio reclinatum invenerunt, & apud Græcos ſpecialem obtinent cultum.) Illud de Hæreticis moderna excludunt tempora, quibus Fides ſatis eſt corroborata, veluti Bollandiani *in vita S. Joſephi* (*a*) explicant.

a ad diem 19. Martii in côment. hiſtor. §. 2. pag. 6.

16. 17 Poſt hæc juvat propagationis cultus S. Joſephi Auctores recenſere. Conſentiunt Eruditi, eumdem ab Oriente in Occidentem per Carmelitas fuiſſe propagatum, quibus Prædicatorum, & Minorum Ordines acceſſerunt, nec parum profuit S. Tereſiæ erga S. Joſephum devotio, & inter alios Joannes Gerſon, & Iſidorus de Iſolanis eidem cultui amplificando adlaborarunt.

18 &c. Succedunt Romanorum Pontificum conceſſiones. Ac primo quidem S. Joſephi nomen in Martyrologium Romanum ante annos 800. relatum fuiſſe dicitur. Sixtus IV, teſte Platina, ejus feſtum 19. Martii inſtituit; Gregorius vero XV. apud Thiers illud tamquam *de præcepto* ſervari mandavit, quod tandem Urbanus VIII. confirmavit. Præterea ejus Officium ſub Sixto IV. ſimplex, ad ritum duplicem ſub Innocentio VIII, ac poſtmodum ſacræ rituum Congregationis auctoritate ad duplicem ſecundæ claſſis cum hymnis propriis elevatum fuit, cui tandem Clemens XI. lectiones primi Nocturni, Capitula, Antiphonas, & Reſponſoria ex novo potiſſimum Teſtamento deprompta addidit. His accedunt Officium Deſponſationis B. M. Virginis cum S. Joſepho, pluribus locis ab eadem Congregatione conceſſum, ac Miſſa propria in ejuſdem Sancti honorem pro bona morte impetranda inter Votivas Miſſalis Romani inſerta.

22 Demum ejus nomen in antiquioribus Eccleſiæ univerſalis (& Eccleſiæ Bononienſis) litaniis invocabatur; & nunc extat in litaniis PP. Prædicatorum, & Carmelitarum Diſcalceatorum, ut ex probatis utriuſque Ordinis monumentis conſtat. Bollandiani quoque referunt, S. Joſephum in quibuſdam particularibus litaniis cultum fuiſſe, ejuſque nomen in litaniis reperitur, quæ in Vigilia Epiphaniæ ad aquæ benedictionem recitantur. Porro hujuſmodi benedictio antiquiſſima eſt, eaque ex Baptiſmo, qui in feſto Epiphaniæ frequentabatur, originem traxit. Hic mos in Eccleſia viget Orientali, teſte Goar, idemque viget in Eccleſia Occidentali, & ſignanter in quibuſdam Romæ Eccleſiis.

23. 24 Omnia hæc ſatis eſſe videntur, ut S. Joſeph in litaniis Eccleſiæ majoribus recenſeatur; quod ſi alia requirantur, ſequentia addi poſſunt.

25 Litaniæ a temporibus Apoſtolicis initium ſumpſerunt, eæque ſunt Sanctorum catalogus, qui rite, & licite coli poſſunt. Omnis vero Sanctus ab Eccleſia approbatus in iis, niſi Eccleſia ipſa vetet, invocari poteſt. Et ſane Clemens VIII. additionem in litaniis privata auctoritate factam dumtaxat prohibuit, & Ven. Card. Bellarminus

minus testatur, post ejusdem Pontificis Decretum additionem alicujus Sancti in litaniis, saltem particularibus, novam non fuisse existimatam, & a Sede Apostolica non obtinendam. Porro additionis privata auctoritate faciendæ prohibitio, & Ecclesiæ difficultas annuendi novæ additioni in litaniis majoribus, in eo potissimum fundantur, quod uniformis esse debet orandi modus, & si nova additio permitteretur, hæc aliis viam sterneret. Sed hæc a S. Josephi prærogativis excluduntur.

30. 31 Josephum itaque Gerson cum aliis affirmat, in utero matris fuisse sanctificatum. Verum Theologi communiter hujusmodi sanctificationem Beatissimæ Virgini, Jeremiæ, & Joanni Baptistæ dumtaxat adstruunt, & S. Thomas (*a*), & S. Bernardus (*b*) docent, non esse ad alios extendendam. Quin etiam S. Augustinus docuit, Jeremiam, & Joannem non fuisse in utero matris plene sanctificatos.

a 3. part. q.27. art.6. in corp.

b epist.174. ad Canon. Lugdun. oper. vol.1.

32 &c. De S. Josepho præterea S. Bernardinus prædicat, eum corpore, & anima gloriosum ad cœlos ascendisse, quam sententiam Suarez non improbat. Id vero asseri tuto nequit, cum ab ea inter Patres, & Theologos controversia pendeat, utrum ii, qui *Matth.*27. cum Christo surrexerunt, immortalem animæ, & corporis vitam obtinuerint, an potius surrexerint iterum morituri, de qua plura D. Thomas (*c*), & Calmet. Quare his, quæ ad summum probabilia sunt, omissis, alia de S. Josepho pensentur oportet, quæ certa sunt, & ex Evangelio hauriuntur.

c 3. part. q.53. art.3. ad 1.

35 &c. S. Joseph igitur sponsam procul dubio Beatissimam Virginem habuit, *Matth.*1., & putativus Christi pater appellatus est, *Luc.* 3. & *Matth.*13., de qua paternitate plura S. Augustinus differit (*d*). Præterea Christus ipse illi *subditus erat*, *Luc.*2., non quidem ex debito, sed ex usu, veluti Suarez notat (hanc ipsam subjectionem Gerson in sermone habito in Concilio Constantiensi extollit.)

d lib.2. de consens. Evang. c. 1. col.27. tom.3 par.2. oper.

38 Sublimia hæc sunt, & certissima, neque alteri Sancto communicata, ideoque S. Josephum litaniis addendum insinuant, quin alterius Sancti superadditioni aditus aperiatur, idque multo magis, quod S. Joseph ex superius dictis in aliis litaniis, Sede Apostolica permittente, descriptus est. Sic Conceptionis B. M. Virginis festum, quod ex S. Sedis tolerantia in quibusdam Ecclesiis, teste D. Thoma (*e*), celebrabatur, ampliato a pluribus Pontificibus illius cultu, Clemens XI. ab omnibus *de præcepto* servandum esse jussit.

e 3. part. q.27. art.2.

39. 40 Nunc de loco dicendum est, in quo S. Josephi nomen in litaniis majoribus reponendum est. Jamvero is vel ante S. Joannem Baptistam, vel ante omnes Confessores, vel proxime post eumdem S. Joannem Baptistam esse potest.

41 &c. Et quod ad primum spectat, illi assumpto favent ea, quæ Suarez docet, qui probabile existimat, S. Josephum gratiam S. Joanne perfectiorem assecutum fuisse, cum quo Cornelius a Lapide consentit (*f*). Neque vero obstat, quod S. Joannes Matth.11. omnibus major dicatur, id enim veteris Testamenti Patres respicit, veluti post S. Hieronymum Maldonatus observat: S. Joseph autem ad novum pertinet Testamentum. Accedit, quod in litaniis, qui prior obiit, prior invocatur. Et S. Josephum quidem S. Epiphanius affirmat (*g*), paulo post Jesum in Templo repertum obiisse. S. Joannes vero juxta Ven. Bedam anno Christi 33., vel juxta Salianum anno 32. occisus fuit.

f In comment. in Matth. c.11. 12. in fin.

g hæres.78.

44 &c. Verum hæc sententia non videtur admittenda. Etenim litaniæ PP. Prædicatorum, aliæque superius memoratæ S. Josephum post S. Joannem exhibent: neque Scripturæ auctoritas, neque Ecclesiæ traditio docet, S. Josephum S. Joanni sanctitate præstitisse. Et, quod periculosum est, juxta expositam sententiam admitteretur, Ecclesiam in litaniis ordinem ex majori

majori sanctitate deducere. Neque vero exploratum est, S. Josephum esse S. Joanni præmortuum, cum nonnulli Patres existiment, illum in Christi Passione superstitem fuisse. Demum illa præcedentia admissa, Confessor Martyri præponeretur, cum ex S. Augustino (a), aliisque pluribus S. Joannes Martyr occubuerit.

a côment. in psal.140. col. 1578. to.4.

49. 50 Potius igitur inter Confessores primus S. Joseph esset collocandus; & sane uti Confessorem Ecclesia ipsum colit, quemadmodum ex Martyrologiis, Missalibus, & Breviariis colligitur, idemque laudatus Isidorus de Isolanis docuit. Quod si immediate post S. Joannem Baptistam collocetur, Patriarchis adnumeratur, cum tamen Patriarcha non sit, eumque ad novum pertineat Testamentum, Apostolis præcederet, quod esset absurdum, veluti Guyet demonstrat.

51 &c. Verum neque ista opinio retinenda videtur; sed tutior ea censetur, quæ post S. Joannem Baptistam immediate S. Josepho locum assignat. Hæc enim cum litaniis PP. Prædicatorum, aliisque superius adductis cohæret. Et quamvis uti Confessor in Breviariis, & Calendariis recolatur; ex his tamen illatio ad litanias non valet. In litaniis siquidem, non vero in Breviariis habetur Patriarcharum, & Prophetarum classis. Neque S. Josephi post S. Joannem invocatio recentiorum devotioni adscribenda est, uti Guyet censuit; idem quippe ordo in sæpe laudatis litaniis retinetur.

54 &c. Porro juxta hanc sententiam S. Joseph Apostolis præcederet, at juxta Suarez ejus munus, & officium Apostolico muneri præferendum esse videtur. His tamen omissis, quæ, ut monuit Guyet, Concionatoribus magis, quam Divinis Officiis, & litaniis ordinandis deservire possunt; momentum in eo consistit, quod S. Joannes Baptista, qui utique ad novum pertinet Testamentum, Apostolis in litaniis præfertur, non quia Matth. 11. *inter natos mulierum major* dicitur, cum hoc ex superius dictis veteris Testamenti Sanctos respiciat, adeoque Apostolos non comprehendat, sed vel quia Patriarchis, aut Prophetis adnumeratur, vel quia ante Apostolos obiit. Hæc autem S. Josepho quoque conveniunt, ideoque eamdem & ipsi in litaniis prælationem vindicare debent.

57 Jam vero (quidquid Guyet senserit) S. Joseph Patriarcha dicendus est, cum Christi, qui Electorum caput est, pater reputatus fuerit. Propheta quoque diei potest ex illo Matth. 1. *Angelus Domini apparuit ei dicens: noli timere &c.* ex quo textu laudatus Isidorus de Isolanis, & Perez Prophetæ prærogativam S. Josepho adjudicant. Quamquam, ut ejus nomen in Patriarcharum, & Prophetarum classe collocetur, sufficit, ut alterutra ex his qualitatibus insignitus fuerit; quemadmodum S. Maria Magdalena, licet virgo non fuerit, inter Virgines, & Viduas in litaniis majoribus recensetur.

58 His positis sacræ rituum Congregationis est advertere, an S. Josephi nomen in litaniis majoribus sit describendum, ut sicuti Gersonius in Concilio Constantiensi pro schismate extinguendo honorem aliquem illi instituendum esse insinuaverat, ita in præsentibus calamitatibus hic in litaniis cultus eidem superaddatur.

59 Hucusque suffragium, cujus argumenta Auctori semper probabilia visa sunt, nisi quod litaniarum ritus pro aquæ benedictione in vigilia Epiphaniæ, qui tamquam pars Ritualis a Paulo V. approbati antea habitus fuerat, postea privata cujusdam Sacerdotis Petri Lucatelli auctoritate additus apparuit. Nonnulla in eo continentur a sacrorum rituum gravitate aliena, & quidem invocantur Sancti, qui in litaniis approbatis non inveniuntur; quapropter ritus idem cum argumento ab eo deducto rejiciendus censetur: non jam ut ritus benedicendi

di aquam in vigilia Epiphaniæ reprobetur, sed ut additamentum privata auctoritate insertum abjiciatur.

CAPUT XXI.

De sacris Imaginibus, & nonnullis controversiis ad eas pertinentibus.

1. 2 Juxta Concilium Tridentinum (*a*) sacræ Imagines, in templis præsertim, retinendæ, & colendæ sunt, nullam vero insolitam collocare licet, nisi ab Episcopo approbata sit. Cumque Concilium de Christi, Deiparæ, & Sanctorum Imaginibus loquatur, nonnulli tum Heterodoxi, tum Catholici existimarunt, neque Deum Patrem, neque SS. Trinitatem pingi posse. Verum etiam Deus pingi potest modo, quo sæpe apparuit, & quo ejus majestas, & omnipotentia repræsentari potest, uti videre est apud Buonaruoti.

a sess. 25.

3 Porro nefas esset reputare, Deum, prout est in se, pictura repræsentari, in hoc quippe Anthropomorphitarum error contineretur; sed recte Deus depingitur, vel ut historia aliqua repræsentetur, vel ut ejus majestas oculis proponatur, ut bene Card. Gottus ostendit. Primis Ecclesiæ sæculis juxta Origenem, & juxta *can.36.* Concilii Illiberitani, Dei, & SS. Trinitatis Imagines in usu non fuerunt, ne scilicet Gentiles, & Catechumeni putarent, Fideles Deum corporeum venerari, veluti in eumdem *can.* Albaspinæus, & Card. Lucinus adnotarunt, & Arcani disciplina secretiora Christianæ Religionis mysteria occultabat, ne a Gentilibus profanarentur. Hoc sublato periculo, recte nunc Dei Imago in templis collocatur, & ab Alexandro VIII. propositio damnata fuit, quæ oppositum statuebat. Christianus Lupus se ignorare fatetur, quando Dei Imagines in Ecclesia fieri cœperint, sed ex S. Paulino discimus, eas sæculi quinti initio depictas fuisse. Idem vero Lupus affirmat, Spiritum sub columbæ, Angelos sub humana specie recte depingi; & ab Ecclesia illæ SS. Trinitatis Imagines probantur, quæ Deum Patrem in forma Senis, Christum in ejus sinu, vel ad ejus latus, & Spiritum Sanctum Columbæ forma inter utrumque repræsentant, ut videre est apud Card. Capisucchium, & Perimezzium.

4 Sarnellus modum exponit, quo Christus, B. Virgo, & SS. Petrus, & Paulus pingi possunt. Et Buonaruoti plura disserit de veteri more Christum sub Agni specie pingendi. Videatur Joannes Interianus de Ajala, qui Pictores egregie instruit, quomodo sacræ Imagines pingendæ sint. Volumen non diu ante prodiit, quod a sacris urbis Tribunalibus proscriptum est, cujus Auctor plures picturæ species reprehendit. Alias respuunt Ciampinus, Theophilus Raynaudus, & Thiers. Aliis displicent Martyrum picturæ, qui abscissum caput manibus gestant, quem pingendi modum Bollandiani, & Langlet ex quadam S. Joannis Crhysostomi oratione ortum fuisse existimant.

5. 6 Utcumque hæc se habeant, ex his attingenda sunt, quæ a sacra rituum Congregatione statuta fuerant. Ipsa itaque 10. Septemb. 1637. prohibuit, ne SS. Augustini, Nicolai de Tolentino, aliorumque Imagines habitu Fratrum Discalceatorum Ordin. S. Augustini pingerentur; & Congregatio Concilii declaravit, B. Claram de Montefalco ad Ordinem Eremitarum S. Augustini pertinere, ideoque hujus Ordinis veste pingendam esse. Urbanus vero VIII., prævio Congregationis rituum consilio, constituit, ne sacræ Imagines fierent *alio habitu, & forma, quam in Catholica ecclesia ab antiquo tempore consuevit.*

7 Post hæc propositum fuit, an in Ecclesiis Ordinis Servorum Imago B. M. Virginis Dolorum cum habitu nigro permitti posset: at sacra Congregatio ad præcavenda scandala nihil decrevit.

8 Porro ejusmodi permissioni obstare videtur, quod Synodus Constantinopolitana sub Hadriano II. statuit, Deiparæ Imaginem pingendam esse, ut in Scripturis figuratur. Et universalis Ecclesiæ praxis, quam paulo ante memorata Urbana Constitutio præservavit, habitum illum numquam admisit: immo in quibusdam ejusdem Ordinis Ecclesiis B. Virgo juxta antiquum morem, quem Sarnellus a tempore Apostolorum repetit, rubro, & ceruleo coloribus depicta cernitur. Quod si aliud apud eumdem Ordinem in more positum sit, hoc universalis Ecclesiæ consuetudinem non constituit.

9 Contra vero id ipsum permitti posse, ex hoc suaderi potest, quod idem Ordo ab initio in memoriam dolorum B. Virginis habitum nigrum, eadem Virgine monstrante, assumpsit, ut in bulla Innocentii VIII., & in aliis monumentis legitur. Et in Chronica F. Petri de Tuderto ipsa Virgo dicitur, S. Petro Martyri revelasse, se a Filio suo impetrasse, ut hic Ordo in signum mœstitiæ, quam ipsa in ejusdem Filii sui passione perpessa est, ejusmodi habitum gestaret. Quamobrem absonum non videtur, ut ob eamdem rationem etiam B. Virginis Imago eodem habitu exponatur.

10 Sed ut cætera afferantur, quæ ad hanc Imaginum materiam pertinent. Alexander VII. prævio Congregationis rituum consilio, Fratribus Minoribus de Observantia Tolosæ commorantibus vetuit, ne B. Virginis Imaginem exponerent, quæ Rosarium SS. Francisco, & Claræ exhiberet, idque, ne Rosarii institutio his Sanctis adjudicaretur, quam Ecclesia S. Dominico attribuit. Eadem Congregatio, Clemente X. annuente, censuit, B. Petri Paschasii Imagines non esse habitu Trinitariorum pingendas. Eademque jussit, amoveri Eliæ Imaginem insuitato modo a PP. Basilianis depictam. Monachi quoque Camaldulenses contra Vallumbrosanos contendunt, S. Joannem Gualbertum posse alba indutum cuculla depingi. Nonnulli quoque B. Petri Urseoli Imagini albam vestem; alii nigram attribuunt. Porro Martene, & Mabillon.innuunt, albas vestes antiquitus apud Monachos in usu fuisse, nigras vero ab iis assumptas fuisse, cum subuculis uti cœperunt. De his tamen nihil adhuc a sacra rituum Congregatione definitum est.

11 Nonnulla item in Ordine S. Francisci inter membra corporis Observantiæ dissidia invaluerant quoad imagines, inscriptiones, processiones, & alia, quæ occasione Beatificationis, vel Canonizationis Servorum Dei Ordinis ejusdem peragi consueverunt. Quamobrem Capitulum Generale Victoriæ ann. 1694. celebratum inter alia statuit, ut in prædictis omnibus semper particularis Ordinis status exprimeretur, in quo Servus Dei obiisset, & prima solemnitas in Conventu ejusdem status celebraretur: Et hæc a sacrorum rituum Congregatione anno 1713. confirmata fuerunt. Aliæ inter FF. Capuccinos, & Conventuales exarserunt controversiæ, utra horum Ordinum veste SS. Francisci, & Antonii Patavini Imagines pingendæ essent. Scripta utrinque prodierunt, quæ a sacra Indicis Congregatione proscripta sunt. Tum Neapoli, Innocentio X. approbante, in sacello Thesauri S. Januarii Simulacrum S. Antonii sub veste Conventualium collocatum fuit. Contra vero, Capuccinis insinuantibus, aliud ejusdem Sancti simulacrum sub Capuccinorum veste in Capella S. Restitutæ in ejusdem Thesauri conspectu positum fuit; at sacra rituum Congregatio, hoc in eadem Ecclesia exponi non debere censuit; cæterum neutris causam adjudicavit; ut proinde quælibet ex Franciscanis familiis eorumdem Sanctorum Imagines sub propriæ vestis forma exponat.

12. 13 Neminem latet, cereos Agnos a Romano Pontifice consecrari, qui mos perantiquus est, ut ex Agno in tumulo Mariæ Augustæ Honorii Imperatoris uxoris Romæ invento deprehen-

prehenditur. Quidquid enim Panvinius senserit, Card. Augustinus Valerius hunc ritum ad sæculi 5. initium, Molanus vero ad Constantini tempora referunt. De eorumdem Agnorum virtute plura Card. Papiensis cumulat. Porro Sanctorum Imagines in iis imprimuntur: & Clemens XI. etiam Sanctos Græcos in illis expressit. Et Benedictus XIV., cum Fidei Promotorem ageret, exemplis ostendit, Beatos quoque posse in iisdem repræsentari; quamquam Innocentius XIII. ab hoc abstinendum esse censuerit.

14 Tandem licet B. M. Virginis Imaginem Eucharistiam recipientis pingere, cujusmodi imago Romæ extat in ecclesia S. Luciæ in Silicibus. Siquidem constat, B. Virginem Ordinis, Pœnitentiæ, & Matrimonii Sacramenta non recepisse, & conveniunt Theologi eamdem Baptismum, Confirmationem, & Eucharistiam participasse. Solum controvertitur, an Extremam-Unctionem receperit, de qua re Suarez legi potest.

CAPUT XXII.

De Translatione Corporum.

1 Ante Constantini Imperatoris tempora nonnullæ Corporum SS. Translationes factæ memorantur, Sanctorum nempe Pontiani, & Cornelii Pontificum. Pace tandem ab eodem Imperatore Ecclesiæ restituta, majori solemnitate translationes ejusmodi peragi cœperunt: & sub ipso SS. Andreæ, & Timothei corpora, S. Paulino teste (*a*), celeberrima solemnitate Constantinopolim translata fuere.

a in carmine 11. in natali S. Felicis to. 1. Anecdotor. Murat. vers. 321.

2 &c. Juxta præsentem disciplinam, Servorum Dei, vel Beatorum, vel Canonizatorum corpora transferri possunt. Atque si Servorum Dei translationes faciendæ sint, a sacra rituum Congregatione ordinaria facultas petenda est, quæ indulgere consuevit, ut translatio secreto, januisque Ecclesiæ, seu cœmeterii clausis fiat; dummodo nihil corpori addatur, aut detrahatur, & ita, ut cultus introductio non significetur. Si in urbe translatio expleatur, Fidei Promotor, Secretarius, & Notarius sacræ Congregationis, eadem jubente, interesse consueverunt. Si extra Urbem, ejusdem jussu, Episcopus, vel Vicarius Generalis, Promotor Fiscalis, & Notarius Ecclesiasticus intersunt. Et hoc modo corpus tunc Servæ Dei Hyacinthæ de Marescottis translatum fuit, excommunicatione Papæ reservata iis imposita, qui aliquid Servæ Dei corpori, vel sepulchro addere, vel minuere ausi essent. Similia de aliis translationibus leguntur in sacræ Congregationis regestis.

5. 6 Hæc quoad Servorum Dei translationes, in quorum causis Sedes Apostolica manum apposuit. Quod ad alios spectat, Ordinarii est, facultatem pro eorum translatione concedere, quemadmodum pro Servi Dei Antonii de Grassis, aliorumque translationibus, in quorum causis Commissio nondum signata fuerat, sacra rituum Congregatio respondit. Quamobrem in causa tunc Servi Dei Petri Forerii cautum est, ut appositio manus S. Sedis etiam in cadaverum translatione locum sibi vindicet, veluti ex decreto 20. Jul. 1686. edito, & ex litteris Apostolicis Innocentii XI. in forma Brevis ad Episcopum Virdunen. 22. Aug. ejusdem anni datis constat. His vero translationibus causam suppeditant novum ædificium construendum, vel locus corpori conservando ineptus, vel opportunitas illud ab aliis corporibus separandi, vel qualitas capsæ, in qua primo corpus conditum fuerat, in hoc tamen mutatio dumtaxat de capsa in capsam indulgetur.

7 &c. Ad Beatorum corporum translationes quod attinet, hæ fieri nequeunt, nisi summus Pontifex, aut sacra rituum Congregatio id permittat. Et sacra quidem Congregatio, cum petitam indulget facultatem, modum simul

mul translationis peragendæ præscribit, ut scilicet vel solemniter, & cum aliorum interventu, vel etiam processionaliter; vel secreto, juxta diversas circumstantias expleatur, uti colligere est ex translationibus tunc BB. Laurentii Justiniani, Joannis a Cruce, Stanislai Kostkæ, aliorumque. Cum tamen Urbanus VIII, & Alexander VII. in suis Decretis proiestati sint, se nullum velle præjudicium illis inferre, qui vel ab immemorabili tempore, vel ex Pontificum, aut ex sacræ Congregationis permissione, vel per Patrum, virorumque sanctorum scripta coluntur, idcirco si horum corpora transferenda sint, nullum eorum sepulcris præjudicium inferendum est. Enimvero cum Servi Dei Bartholomæi de Salutio Ord. Minorum Observantium Reformatorum corpus in Ecclesia S. Francisci ad Tiberis ripam de uno ad alium ejusdem Ecclesiæ locum transferendum esset, ejusque sepulcrum pavimento paululum supereminens repertum esset, idque, præter alia monumenta, Castellinus Auctor contemporalis testaretur, ex Gregorii XV. permissione factum fuisse; Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor cadaver eodem modo in alio loco reponendum esse insinuavit, prout sanè sacra Congregatio fieri decrevit. Harum vero translationum causæ sunt vel eædem, quæ superius de Servorum Dei translatione memoravimus, vel aliæ infra, quoad Sanctorum translationes, referendæ.

11. 12 Quod igitur ad corporum Sanctorum translationem spectat, de jure Civili humanum corpus perpetuæ traditum sepulturæ, non potest sine Principis, vel saltem, si legitima causa adsit, sine Rectoris provinciæ facultate ex suo loco in alium transferri. Hinc plures existimant, Sanctorum corpora, & Reliquias non posse absque Pontificia auctoritate transferri. Fagnanus, & Pirhing putant Episcopi auctoritatem, Capitulo consentiente, sufficere. Alii nullam requirunt, si corpora perpetuæ non sint sepulturæ tradita. Alii Papæ licentiam exigunt, si corpus transferendum integrum sit.

13 Nonnulli hanc Papæ facultatem necessariam esse affirmant pro translatione ab una Ecclesia, vel diœcesi ad aliam; quod Ecclesiæ res, inter quas etiam Sanctorum Reliquiæ computantur, juxta ***Extravag. Ambitiosæ*** (a) alienari sine summi Pontificis auctoritate nequeant. Sed Fagnanus contendit, hanc ***Extravagantem*** non posse his translationibus aptari: adeout qui sine Pontificis consensu has translationes peragent, non excommunicationi, sed pœnæ arbitrariæ subjiciantur. Id quidem tutissime asserendum esse videtur, sed simul etiam statuendum, ex usu non posse ex una civitate, aut Ecclesia, ad aliam, translationes, Sede Apostolica inconsulta, fieri, veluti sacra Concilii Congregatio respondit. Et sane testatur Papebrochius, Episcopos sæculo X. nihil absque Apostolica facultate innovare, quoad veteres Sanctos, eorumque Reliquias, consuevisse; eamdemque consuetudinem subsecuta susceperunt tempora, cum apud Raynaldum, Waddingum, Bollandianos, aliosque, & ex aliis monumentis exploratum sit, in translationibus SS. Bruni, Francisci, Thomæ Aquinatis, aliorumque plurium Apostolicam intervenisse auctoritatem.

(a) de rebus Eccles. non alienandis inter côm.

20 Causæ vero translationum Sanctorum, præter eas, quæ superius expositæ sunt, quæque solum translationem respiciunt de loco ad locum intra eamdem Ecclesiam, sequentes recenseri possunt; loci nempe, in quo corpora condita sunt, indecentia; populorum devotio; novus locus venerabilior; ac Divina revelatio de translatione peragenda.

21 Tandem quæ superius n.6., & seqq. dicta sunt, adamussim comprobantur ex Benedicti XIV. litteris Apostolicis in forma Brevis an.1742. Ludovico Valenti Fidei Promotori datis pro nova tunc Servi Dei Camilli de Lellis translatione in decentiorem locum intra eamdem Ecclesiam peragen-

genda, imminente ejusdem Beatificatione.

CAPUT XXIII.

De modo, quo fieri debent Sanctorum Corporum Translationes.

1 REfert S. Ambrosius (*a*), SS. Gervasii, & Protasii corpora a se inventa, & translata fuisse: in translatione autem testatur, ingentem fuisse populi concursum, manus impositionem, concionem, & vigilias habitas fuisse, ac miracula contigisse. Similia etiam referunt Centuriatores Magdeburgenses.

a epist. 22. to. 2. col. 875.

2 In Martyrologio Romano 27. *Januar.* commemoratio fit translationis corporis S. Joannis Chrysostomi, de qua in Mæneis Officium habetur. Extat etiam Synaxarium, in quo translationis historia refertur, eademque a Cosma Vestiario, Socrate, aliisque describitur. Bosius quoque narrat, S. Cæciliæ corpus a S. Paschali I. propriis manibus pertractatum fuisse. Et apud Baronium (*b*) S. Leo IX. dicitur S. Remigii corpus propriis manibus transtulisse. Apud Bollandianos (*c*) item monumentum refertur translationis S. Quirini Episcopi, & Martyris, quæ sub Innocentio II. facta est. Porro in eo legitur, Clericos S. Martæ Transtyberim illud magna reverentia, hymnis, & orationibus ad eamdem Ecclesiam transtulisse. Plura harum translationum exempla legi possunt in Officiis propriis basilicarum Lateranensis, & Vaticanæ.

b ad ann. 438. n. 1.

c to. 1. Jun. pag. 383.

3 Sed ut ad recentiores translationes Romæ potissimum solemniter peractas deveniamus, prima occurrit translatio capitis S. Andreæ. Demetrius Constantini ultimi Imperatoris frater illud Romam transferri curavit: & Pius II. idem a Card. Bessarione ad pontem Milvium propriis manibus suscepit, ac primo in Ecclesia S. Mariæ de populo reposuit, postera vero die, instituta supplicatione, ad basilicam Vaticanam cum Cardinalibus, & reliquo Clero, hymnis, & orationibus transtulit.

4. 5 Succedit Ferri translatio, quo Christi latus perfossum fuit, quodque Bajazet Turcarum Tyrannus Innocentio VIII. dono dedit. Tyranni Legatus illud Anconam detulit, ibique summi Pontificis Legati Archiepiscopus Arelatensis, & Episcopus Fulginas sacram Reliquiam recognoverunt, eorumque primus eamdem *processionaliter* per Civitatem sub Baldachino detulit. Tum ad Civitatem Narniensem perrexerunt, ubi duo Cardinales Legati sacrum ferrum susceperunt, hisque postea Romam appropinquantibus, Innocentius extra portam Flaminiam obviam processit, Mitraque deposita, illud reverenter excepit, tum Mitra sibi imposita, usque ad basilicam S. Petri processionaliter gestavit, & apud se retinuit, ut in magnificentissimo, quod construere meditabatur, sacello collocaret: mox imminente morte idem ferrum Cardinalibus tradidit in eamdem Basilicam inferendum, qui sane paulo post Reliquiam, cum sancto Christi Sudario collocarunt, quod ibi conservatur.

6 Tertia solemnis translatio est Corporis S. Gregorii Nazianzeni sub Gregorio XIII. ab ecclesia Sanctimonialium Campi Martii ad basilicam Vaticanam, de qua Mucantius, & Martyrologium 11. *Jun.*

7 Quartum locum translatio Corporis S. Leonis M. obtinet. Hoc in basilica Vaticana conditum fuerat, Sergius vero I. in nobiliorem tumbam transtulit, & Paschalis II. cum SS. Leonum II, III, & IV. corporibus in oratorio ejusdem S. Leonis IV. reposuit, postea Paulus V. sub altari S. Mariæ de Columna omnia hæc corpora recondidit, uti Aringhius, aliique referunt. Sacellum subinde nobilissimum Innocentius X. S. Leoni M. in eadem basilica extruxerat, ad quod tandem Clemens XI. ejusdem S. Leonis corpus transferendum esse censuit.

8 Qua-

8 Quapropter Hannibal Card. Albanus basilicæ Archipresbyter 20. Maji 1713. ad altare S. Mariæ de Columna cum aliis accessit, ibique S. Leonis M. Corpus in capsa, a SS. Leonum II, III, & IV. corporibus distincta invenit, atque revisit, sigillisque appositis in eodem statu reliquit.

9 Sequenti anno 24. Mart. idem Cardinalis ad memoratum altare cum aliis rediit, omnibusque, ut in præcedenti actu, inventis, Corpora in aliis duabus capsis composita fuerunt, ac sigillis appositis, earumque clavibus Cardinali traditis, ad S. Nicolai Sacellum ad latus Altaris Crucifixi situm processionaliter delata fuerunt.

10 Die 2. Apr. duodecim Cardinales sacra Corpora, capsis reseratis, iterumque ut prius clausis, venerati sunt. Die 11. Clemens XI. ad Sacellum, pluribus comitantibus, se contulit, ibique oravit, & S. Leonis M. corpus, aperta capsa, inspexit; mox quidam Physicus corporis statum descripsit, & capsa de more obserata fuit.

11 Sequenti anno 1715. Pontifex statuit, S. Leonis M. corpus 11. Aprilis transferre, & indulgentiam plenariam iis impertivit, qui Pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramentis susceptis, translationi interessent, aut Basilicam eo die visitarent. Quapropter Card. Archipresbyter, & Card. Ursinus (postea Benedictus XIII.) 10. ejusdem mensis capsam cum sacro Corpore in aliam ligneam incluserunt, & ad Capellam Chori *processionaliter* asportarunt, apertisque Ecclesiæ januis, populus undique confluens sacrum Corpus veneratus est.

12 Tum usque ad horam solemnis Missæ, quæ sequenti die 11. cantata fuit, Card. Archipresbyter, cæterique de Clero basilicæ ante sacrum Corpus orantes alternis horis vigilarunt. Inter Missarum solemnia oratio de translatione habita fuit, qua audita, Pontifex Missam privatam ad altare Chori celebravit.

13. 14 Ad Vesperas omnes fere Cardinales, Præsules, tum Pontifex, aliique innumeri ad Basilicam convenerunt, institutaque solemni Processione, quæ e dextero porticus latere ad mediam plateam egressa per januam basilicæ majorem rediit, capsa cum Corpore ad ejusdem S. Leonis M. altare laudibus, & canticis delatum fuit, & super aram ibi paratam repositum. Papa coram ipso oravit, populo benedixit, & cum Cardinalibus recessit. Tum coram Card. Archipresbytero, Canonicis, Clero, & Œconomo Generali Fabricæ S. Petri capsa cum Corpore sigillis obsignata in alia plumbea intra aram altaris S. Leonis M. condita fuit, sculpta in operculo plumbeo totius rei gestæ inscriptione. Post hæc 28 Jun. alia a Card. Archipresbytero, Canonicis, & Clero basilicæ processione circum interiorem Ecclesiam instituta, reliqua SS. Leonum corpora in alia capsa plumbea, imposita inscriptione, in altare B. Mariæ de Columna restituta fuerunt.

15 Sacra hæc Corpora sub *baldachino* delata fuerunt, juxta opinionem in Congregationibus coram Card. Archipresbytero præhabitis admissam, cui Episcoporum Cæremoniale, aliaque monumenta, & Auctores suffragantur.

16 Sigilla, ut supra, apponuntur, ne de corporis identitate aliquando dubitari contingat, ut in Alexandri VII. Apostolicis litteris fuse describitur anno 1662. pro S. Francisci Salesii corpore in decentiori arca reponendo datis.

17. 18 Si quis translationis ritum mane, Pontifice Missam celebrante, peragendæ nosse velit, Bosium adeat. De modo translationis ab una ad aliam Ecclesiam, Pontifice absente faciendæ, legi potest Castellettus. De eadem materia plura in Concilio Mediolanensi IV, & apud Card. Gabrielem Palæotti habentur.

CA-

CAPUT XXIV.

De Identitate sanctorum Corporum, & Reliquiarum.

1 &c. HÆC quoque materia ad sacram rituum Congregationem ordinariam pertinet. Porro non licet sacras Reliquias publicæ exponere venerationi, nisi de earum identitate constet. Hæc vero identitas antiquitus ignis experimento probabatur, uti ex Concilio Cæsaraugustano II. apud Card. de Aguirre, ex vita S. Meinvverci Episcopi Paderbonensis *in Act. SS. Ord. Bened.*, & ex Leone Marsicano exploratum est. Scriptores quoque de Bellis *Cruciatæ* narrant, Antiochia a Christianis subacta, Clericum Gallum, Petrum nomine, ex repetita S. Andreæ revelatione indicasse, in Ecclesia S. Petri ejusdem urbis, lanceam occultari, quæ Christi latus aperuit, quæ sane ibi quæsita, & inventa fuit, teste Raymundo de Agiles, qui inventioni interfuit. Quæstione de lanceæ veritate exorta ad hanc dirimendam Petrus per ignem transiit, sed cum paucos post dies obiisset, contentio major exarsit, testibus Alberto Aquensi, Guillelmo Tyrio, aliisque.

7. 8 Ab his vero probationibus nunc abstinendum est. Reliquiarum tamen identitas probationibus moraliter saltem evidentibus adstruenda est, sive coram Ordinario, sive coram rituum Congregatione de illa agatur. Concilium quippe Tridentinum (*a*) Episcopis hoc judicium detulit, sed aliquando a Sede Apostolica interponitur.

a sess. 25.

9 Ad moralem vero evidentiam quod attinet, S. Martinus Turonensis apud Sulpicium Severum (*b*) testimonium Seniorum ex Clero pro sacris vindicandis Reliquiis exegit. Et S. Ambrosius (*c*) in SS. Gervasii, & Protasii inventione Seniorum testimonium magni fecit, idemque testimonium sufficere S. Gregorius epist. 31. (*d*) ad Augustinum insinuat. Porro nisi moralis evidentia in hac materia sufficiat, Reliquiarum identitas destruatur oportet, in quo sane Auctores omnes consentiunt, & Papebrochius monet, hujusmodi evidentiæ acquiescendum esse. Majores tamen probationes coram rituum Congregatione, quam coram Ordinario requiruntur, cum Apostolica approbatio majoris sit momenti, veluti constat ex ejusdem Congregationis judicio super identitate Capitis S. Brunonis Episcopi Signini.

b in ejus vita c. 8.

c epist. 22. to. 2. oper. pag. 877. §. 12.

d lib. 11.

10 &c. Miracula quoque, juxta Ferrandum, aliosque, probabilibus concurrentibus rationibus, identitati asserendæ prosunt, ut etiam colligitur ex responsis S. Gregorii M. (*e*) ad Augustinum, & ex responsis Honorii III. ad Stephanum Archiepiscopum Cantuariensem, & Othonem Subdiaconum, quibus Pontifex B. Birini Episcopi translationem commiserat.

e to. 2. lib. 11. epist. 44. pag. 1157.

13 Plura exempla ad rem hanc Ferrandus congerit, quibus addi potest id, quod Card. Toletus, & ex eo alii referunt. In Urbis nempe direptione an. 1527. miles sacrilegus e Sacrario, quod *Sancta Sanctorum* dicitur, Christi Præputium abripuit, ac fugiens illud in oppido Calcatæ vili scriniolo defovit. Post annos 30. scriniolum repertum est, eoque aperto, & involucro, in quo nomen JESUS inscriptum erat, soluto, suavissimus odor e globulo manavit, qui proinde in ejusdem oppidi Ecclesia collocatus fuit, moxque prodigia, & miracula secuta sunt. His auditis, Paulus IV. duos illuc Lateranenses Canonicos misit, qui omnia Pontifici retulerunt, simulque testati sunt, in perantiquis Lateranensibus Codicibus inter insignes Reliquias adnotatum Christi Præputium reperiri, quod post Urbis direptionem non fuit amplius repertum, ubi antea conservabatur. Quapropter constans est apud Italos traditio, in oppido Calcatæ insignem hanc Reliquiam conservari, cui traditioni cum miracula pondus addidissent, manifestum est,

ex

ex identitatis judicio prodesse, quamquam necessaria non sunt.

14. 15 Nunc resolutionum exempla addenda sunt, quæ in hac materia a sacris Congregationibus prodierunt. Sixti V. tempore in ecclesia S. Joannis Baptistæ civitatis Messanæ S. Placidi, & sociorum Martyrum corpora inventa fuerunt, & Archiepiscopus Messanensis super eorum identitate processum confecit, ex quo Concilii Congregatio identitatem ipsam satis probatam esse censuit, & Pontifex hanc sententiam confirmavit, Officiumque in eorumdem honorem concessit. Cum vero nova ecclesia his Martyribus sub Paulo V. ædificaretur, alia Martyrum corpora inventa fuerunt, super quorum identitate idem Archiepiscopus processum construxit; quamobrem sacra rituum Congregatio, identitate approbata, permisit, ut Fidelium venerationi exponerentur, ut ex ejus Decreto 19. Januar. 1611. colligitur.

16 Tempore pariter Pauli V. inter antiquæ civitatis Otriculanæ ruinas quinquagintaseptem corpora inventa fuerunt, quæ Martyrum esse dicebantur. Episcopus Narniensis processum super hoc confecit, quo ad sacram rituum Congregationem misso, hæc respondit: constare dumtaxat de corporis S. Medici identitate, reliqua non esse colenda, uti ex ejusdem Decreto 16. Jul. 1612. constat.

CAPUT XXV.

De nonnullis quæstionibus pertractatis in sacrorum rituum Congregatione quoad Sanctorum Corporum identitatem.

1 Plures hujusmodi quæstiones in sacra rituum Congregatione, Benedicto XIV. Fidei Promotorem agente, pertractatæ fuerunt. Ac primo quidem cum in monasterio S. Teresiæ civitatis Fanensis Mitra S. Pii V., & Indumentum S. Felicis a Cantalicio asservari dicerentur, Episcopus Fanensis ab eadem Congregatione quæsivit, an liceret eas Reliquias publicæ venerationi exponere, sed responsum fuit negative. Idem quippe Fidei Promotor animadvertit, totam identitatis probationem cujusdam Sanctimonialis attestationi inniti, quæ asserebat, has Reliquias easdem esse, quas ipsa Romæ in domo Rusticuccia magna veneratione asservari a teneris annis viderat. Porro hoc unius feminæ, licet piæ, & Religiosæ, testimonium quamquam adminiculis vallatum esset, quidquid nonnulli Auctores censeant, insufficiens evidentiæ morali statuendæ visum est.

2 Secunda quæstio fuit de cultu Coronæ ferreæ, quæ in ecclesia S. Joannis Baptistæ oppidi Modoetiæ prope Mediolanum conservatur, & in qua unus ex clavis contineri dicitur, quibus Christus crucifixus fuit. Jamvero Modoetiæ Capitulum Coronam illam cum aliis Reliquiis in Cruce aurea inseruit, quam postea in magnifica Capella collocavit. Quapropter Vicarius Generalis Archiepiscopi Mediolanensis in ejus ecclesiæ visitatione decrevit, ut Archipresbyter coram Archiepiscopo doceret, qua facultate Corona e Thesauri loco, in quo conservabatur, extracta, & in aurea Cruce collocata fuerit? Capitulum, & Commune Modoetiæ ad Archiepiscopum appellavit, isque respondit, rem esse ad Romanum Pontificem deferendam. Hinc in sacrorum rituum Congregatione actum fuit, an Capitulo liceret Coronam intra Crucem retinere, aut saltem in altari majori de more exponere, & processionaliter deferre?

3 &c. Porro laudatus Fidei Promotor in hac re examinandum esse contendit, an constaret, S. Helenam unum clavum Constantini coronæ innexuisse; vel saltem an constaret, hanc coronam ad S. Gregorium M., & ab hoc ad Theodolindam Reginam, ac deinde ad prædictam ecclesiam devenisse, veluti Modoetienses contendebant. Ac primum quidem non constare ait, cum anti-

antiqui Scriptores clavum non diademati, sed galeæ intextum fuisse memorent. Neque constare secundum, cum neque id Scriptores referant, neque temporibus S. Gregorii permitteretur, sacras Reliquias ab Urbe ad alias civitates transferri, veluti ex eodem S. Gregorio (a), & ex aliis monumentis desumitur. Addidit ex S. Thoma (b), Imperatores in oppido Modoetiæ ferream Coronam assumere consuevisse, quod Carolus M. Longobardos Reges domuerit: Ferream vero in Cæremoniali Romano eamdem appellari ex ferrea lamina illi intexta: demum, cum Carolus V. Bononiæ a Clemente VII. coronaretur, allata a Modoetiensibus Corona, nihil gestum fuisse, quod cultum Christi clavo debitum præseferret, qui utique non fuisset omissus, si vere Christi clavus Coronæ inesset.

a In Regesto lib. 3. epist. 30.

b lib. de Regimine Principum lib. 3. c. 20.

6 Modoetienses contra, inter alios Fontaninum advocarunt, ut eorum causam tueretur, isque luculentissima dissertatione omnia a Promotore opposita diluit. Antiquissimum præterea cultum consentientibus Ordinariis, erga eamdem coronam, itemque prodigia, & miracula ad eam contigisse demonstrarunt, & Auctores, qui de illa disserunt, attulerunt. Cumque omnia hæc evidentiam moralem constituerent, sacra Congregatio Capitulo Modoetiensi causam adjudicavit.

7 His Fidei Promotor acquievit, & merito. Testatur quippe S. Ambrosius, unum ex Christi clavis fuisse a S. Helena Coronæ intextum. Sandinus quoque putat, hos clavos Constantipoli usque ad Christi an. 550. asservatos, inde ad Latinos probabiliter per S. Gregorium transmissos fuisse; & ex ipso S. Gregorio quodammodo desumitur (c), Coronam ab ipso ad Theodolindam devenisse. Quod vero ad Caroli V. coronationem spectat, testatur Ripamontius, congruam venerationem tunc illi Coronæ exhibitam fuisse. Plura vero de hujus Coronæ identitate in eadem Fontanini dissertatione congesta legi possunt.

c epist. 12. al 7. lib. 4.

8 Quæstio tertia fuit super identitate corporis S. Joannis de Matha, quæ in sequenti suffragio integra continetur, quod laudatus Fidei Promotor, tamquam sacræ Congregationis Consultor exaravit.

9 &c. S. Joannes de Matha, Ordinis SS. Trinitatis Redemptionis Captivorum Fundator, Romæ ann. 1213. mortuus est, ejusque corpus in ecclesia S. Thomæ de Formis sepultum, ibi ex Panciroli, aliorumque testimonio pluribus sæculis permansit. Ea Ecclesia a Religiosis Trinitariis derelicta, & Basilicæ Vaticanæ Capitulo unita, duo Conversi Trinitarii Gundisalvus de Medina, & Josephus Vidal ann. 1655. noctu per fenestram ingressi, sepulcrum aperuerunt, in cujus eminentiori parte S. Joannis ossa invenerunt una cum oratione in ejus honorem super illis apposita; in separatis vero, & depressioribus ejusdem sepulcri partibus aliorum duorum ossa erant, qui primus, & secundus post S. Joannem ejusdem Ordinis Generales fuerunt; tum S. Joannis ossa asportarunt, moxque P. Petro Arias Portocarrero ejusdem Ordinis in Urbe Procuratore Generali insinuante, duorum quoque Generalium ossa sustulerunt, relicta in sarcophago syngrapha, manu ejusdem Procuratoris exarata, in qua surreptionis historia continebatur, cum additione, ut ossa, prope quæ similis syngrapha repeiretur, S. Joannis censerentur. Idque caute Procurator insinuavit, ne de ossium identitate, aut confusione dubitari contingeret. Hæc ex processibus desumuntur Romæ anno 1655., & Matriti 1657. constructis.

15 &c. Post hæc Regis Catholici, apud summum Pontificem Oratori, memoratus Procurator duorum Generalium ossa tradidit, illa vero S. Joannis Matritum detulit, & Camillo de Maximis, tunc Nuntio Matritensi solemniter consignavit, quæ Nuntii sigillis

obsignata in Nuntiatura conservata fuerunt. Anno autem 1671. alter Apostolicus Nuntius Marescottus, Clementis X. jussu, eadem cum antecessoris Nuntii sigillis, ac memorata syngrapha, de qua P. Portocarrero, & F. Gundisalvus testati sunt, recognovit, & sacro capite circumstantium osculis exhibito, sigillis iterum appositis, clausit. Tandem alius Nuntius Duratius an.1686. illa Ministro Generali, ac Definitorio PP. Trinitariorum Discalceatorum Matriti tradidit, ut sub altari Capellæ in cella Ven.P.Thomæ de Virgine existentis reponerentur, ubi etiamnum conservantur.

18 Omnia hæc, omnem de hujus corporis identitate difficultatem satis excludere videntur, nihilominus sacra Congregatio bis respondit de eadem non constare; sed cum Clemens XI. indulserit, ut de hoc iterum ageretur, sperare licet, identitatem demum fore statuendam.

19 Præmissa itaque regula generali, ut in hoc identitatis judicio plena evidentia non requiratur, hic ostendendum est, certum moraliter esse, S.Joannis corpus in Ecclesia S.Thomæ de Formis sepultum fuisse, & in ea usque ad an.1655. permansisse, tum hoc corpus idem esse, quod nunc in Conventu Matritensi existit.

20. 21 Quod igitur ad sepulturam spectat, hanc tum Historici, tum lectiones ejus Officii proprii pro universali Ecclesia approbati testantur. Permanentia vero ex Scriptoribus fere contemporaneis, ac multo magis ex processu Romæ super ossium surreptione constructo indubitata est.

22 &c. Alterum quoque ex pluribus fundamentis constat, eaque sunt memorati P. Procuratoris attestatio, ac judiciales FF. Gundisalvi, & Josephi de facto proprio depositiones, necnon aliorum Religiosorum, qui corpus extractum, idemque in Hispanias asportari viderunt, vel audierunt, etiam in Sacramentali Confessione cum facultate rem propalandi.

26 &c. Accedunt solemnis ossium consignatio Nuntio Matritensi facta, necnon sigillorum appositio, & conservatio; itemque syngrapha in sarcophago ad avertendum identitatis dubium relicta, & altera syngrapha ossibus surreptis addita, & in ossium recognitione an.1671. inventa, de cujus identitate testes deposuerunt. His addi potest ossium qualitas, eximiæ nempe albedinis, & ingentis proceritatis, qualem S. Joanni natura contulit, teste Georgio Innes, (si tamen hic Auctor umquam extitit, quod negat Caverus.)

30 Suffragatur fama per Hispanias divulgata, semperque continuata, & ab ipsis Ministris Apostolicis admissa, quemadmodum ex Nuntii de Maximis, aliorumque attestationibus, & ex ossium recognitione a Nuntio Marescotto facta, necnon ex eorumdem a Nuntio Duratio Trinitariis Discalceatis traditione constat. Addi potest fama, quæ Romæ statim de S.Joannis corpore sublato viguit.

31. 32 Urget præterea verisimilitudo. Quis enim credat, P. Procuratorem consilium surreptioni ossium præstitisse, duosque Religiosos rem perfecisse, ut ossa in Hispaniis colerentur; surrepta vero fideliter non servasse, & Nuntio non tradidisse? Urgent insuper contentiones inter utrasque familias, Calceatam, & Discalceatam, quæ sacrum Corpus certatim exigunt.

33 Quocirca si in identitatis judicio moralis sufficit certitudo, profecto in re præsenti tot testes, tot præsumptiones, & adminicula, quæ omnia conjunctim utique de jure accipienda sunt, corporis S. Joannis de Matha identitatem satis evincunt.

34. 35 Neque vero urgent ea, quæ in hac re alias opposita fuerunt. Ac primo non obstat, quod in eodem sepulcro aliorum duorum Generalium ossa essent; siquidem inter se divisa, & per syngraphas notata erant, ac postea Oratori prædicto tradita fuerunt.

runt. Ossa vero S. Joannis per orationem superius memoratam distinguebantur; & quamquam P. Velez testetur, orationem hanc occasione visitationis Apostolicæ appositam fuisse, de qua visitatione non constat; sufficit tamen, quod super ossibus oratio inventa sit. Præterquamquod super aliorum ossibus syngraphæ repertæ fuerunt, & S. Joannis ossa in eminentiori loco collocata erant, juxta usum distincte custodiendi ossa eorum, qui cum sanctitatis fama mortui essent; uti sane S. Joannes obierat, cujus propterea funeri, teste Bonaventura Baro, Innocentius III. cum Cardinalibus adfuit, idemque miraculis illustratum fuit. Accedit, quod S. Joannis ossa sublata fuerunt, ut in Hispanias transferrentur, ibique distincti coloris, & magnitudinis apparuerunt. Ex quibus omnibus ossium confusio excluditur.

36 Illud quoque rejicitur, quod nempe ossa huc illuc delata antequam Nuntio traderentur, nullis sigillis munita fuerunt. Enimvero sigilla identitati probandæ valde utique prosunt, sed ex eorum defectu ipsa non excluditur: nulla enim lex hanc identitatem reprobat, nisi sigilla apposita sint, & certitudo moralis aliunde, quam a sigillis hauriri potest. Et sane Clemens VIII. permisit, ut S. Guillelmi Aquitaniæ Ducis caput ab incendio ereptum, & pluribus annis apud Sæculares absconditum, ac postea ecclesiæ PP. Societatis Jesu Antuerpiæ traditum, publicæ venerationi exponeretur; neque tamen in litteris Apostolicis sigilla memorantur.

37 Demum non officit, quod tota hujusce rei historia illorum testimonio innitatur, qui sacra ossa surripuerunt, quique proinde nullam mereri fidem videntur. Omisso enim, hos peccasse quidem, excommunicationem tamen non incurrisse, quæ adversus eos tantum lata est, qui ex Urbis cœmeteriis Reliquias rapiunt, uti probat Boldettus; profecto Ecclesia in similibus casibus hujusmodi testes alias admisit, & dependenter ab ipsis Reliquias coli indulsit.

38 &c. Enimvero S. Hilarionis corpus, apud S. Hieronymum (a), & Sozomenum (b), ex Cypro in Palæstinam furtim ab Hesychio deductum fuit; eodemque modo apud Sigebertum, S. Romani Abbatis Reliquiæ ad monasterium S. Germani Antissiodorensis; & S. Clementis Martyris caput a monasterio S. Mariæ Constantinopolitanæ ad abbatiam Cluniacensem delata fuerunt. Item S. Bertulphi Abbatis corpus apud Bolland. (c) sublatum, & ab ipso fure detectum fuit, & jure Beatissimum S. Nicolai Myrensis corpus Mercatores Barienses vi rapuerunt, & Barium transtulerunt. Attamen omnes hæ sacræ Reliquiæ, accedente etiam Prælatorum consilio, publico cultui expositæ fuerunt.

(a) In ejus vita.
(b) lib. 3. hist. Eccles. c. 13.
(c) to. 1. Februar. pag. 682. n. 26. & seqq.

43 Præterea S. Marci Evangelistæ corpus ab ecclesia Alexandrina in Ægypto a Venetis sublatum, & Venetias translatum fuisse dicitur, cujus rei historiam Bollandiani referunt; & translationis quidem etiam nunc memoria recolitur, quamquam super corporis identitate diligentiæ solum tempori, & loco proportionatæ adhibitæ fuerunt. (Idem corpus, juxta Dandulum, ecclesia, in qua erat, igne consumpta, iterumque ope Divina inventum, in loco Duci, Primicerio, Procuratori, eorumque successoribus dumtaxat cognito collocatum est.)

44. 45 Quidam pariter nauta Venetus S. Athanasii corpus Constantinopoli furatus Venetias transtulit, illudque S. Laurentius Justinianus, re ex nauta solum, & ex quodam Magistro Jacobo cognita, publicæ venerationi in ecclesia Monialium S. Crucis collocari jussit, uti videre est apud Bollandianos (d). Similia refert Baillet de S. Rochi corpore a Venetis pariter sublato, neque tamen ulla umquam de identitate controversia excitata fuit, immo Urbanus VIII. insignem ejus corporis Reliquiam, teste Castellino, in Ecclesia S. Rochi de Urbe

(d) to. 1. Maii pag. 252. n. 423.

be collocari jussit, ut in ea coleretur.

46.47 Huc spectat furtum Reliquiæ Præputii Christi in Urbis direptione, (de quo supra cap.24. n.13.) quæ quidem Reliquia; indicio furis, in oppido Calcatæ inventa, in ejusdem oppidi Ecclesia, Pontificia auctoritate collocata fuit, ibique colitur. Et Clemens VII. apud Raynaldum Archiepiscopo Calaritano, qui nonnullas Reliquias in eadem Urbis direptione sublatas, & ad ipsum casu delatas, suæ Ecclesiæ concedi petierat, respondit, se ejus devotioni, quo plus posset, adhæsurum.

48 Corpus quoque S.Ludovici Episcopi Tolosani ab Alfonso Aragoniæ Rege, cum Massiliam depopularetur, raptum fuisse dicitur, & in Metropolitana Valentina collocatum, ubi etiam nunc colitur.

44 Fertur demum, corpus S.Lucæ Evangelistæ Constantinopoli, furtim Brundusium, inde ad monasterium Guleti diœcesis Nuscanæ translatum fuisse, ejusque monasterii Abbatissam Monacho Cælestino ejus corporis Brachium, quod solum ibi supererat, tradidisse, Monachum vero Abbati sui Ordinis Generali dedisse, qui illud Bononiam detulit. Post hæc Julius II. identitatis Brachii judicium Legato Bononiensi commisit cum facultate subdelegandi Vicelegatum; hic vero de identitate constare pronunciavit, ejusque sententiam Legatus confirmavit. Quamobrem sacra Reliquia in ecclesia S.Joannis Baptistæ Cælestinorum Bononiæ solemniter collocata fuit, ibique colitur.

50 &c. Porro hæc furtorum insignium Reliquiarum exempla sunt, earumque identitatis ex furantium testimonio admissæ; ex quibus proinde indubitata videtur Ecclesiæ praxis admittendi furantium dicta ad probandam sacrarum Reliquiarum identitatem. Quod si quis obtrudat, in recensitis exemplis, præter furantium attestationes, miracula intercessisse; in primis etiam quoad Ossa S. Joannis de Matha nonnulla referuntur, sed his omissis, certe non in omnibus iis exemplis Historici miracula inferunt. Præterquamquod si in hoc identitatis judicio miracula absolute requirerentur, actum esset de sacris Reliquiis, quæ ex Urbis cœmeteriis eruuntur, & publicæ venerationi exponuntur ex palmæ dumtaxat, aut vasis sanguinei signis, quæ una cum Reliquiis reperiuntur. Sufficit ergo in eodem judicio moralis de identitate certitudo, quæ sicuti de S.Joannis ossibus non deest, ita de eorum identitate constare declarandum est, multo magis cum ossa eadem in loco certo existant.

53 Hactenus suffragium, in quo omissa est furtiva corporis S. Benedicti ad Floriacenses, & corporis S. Scholasticæ ad Cenomanos translatio, quam Mabillonius, aliique an.660. contigisse contendunt. Sed hanc Angelus de Nuce, aliique impugnant, & merito cum ex bulla Zachariæ Papæ, & ex aliis monumentis exploratum fit, eadem corpora in monasterio Cassinensi adhuc existere. Sed ad S. Joannis de Matha corpus quod attinet, sacra rituum Congregatio 6. Septembris anno 1721., Innocentio XIII. approbante, rescripsit, de ejus identitate constare, *itaut publicæ venerationi exponi possit*.

54 De hac identitatis materia raro in sacra rituum Congregatione disputatur. Si enim Postulatores Officium, & Missam propter insignem Reliquiam petant, ea conceduntur, *citra tamen approbationem Reliquiæ*. Idque fit, ne per hanc gratiam Reliquia, ob solam Postulatorum expositionem approbari videatur.

55 Exemplo sit Lancea, quæ Christi latus aperuit, quæque Pragæ asservari Germani eo potissimum fundamento contendunt, quod Innocentius VI, Carolo IV. Imperatore petente, festum, & Indulgentiam, itemque Officium in ejus honorem concessit. Hanc Lanceam Henricus I. ab Arnul-

Arnulpho Burgundiæ Rege, juxta Othonem Frisingensem, extorsit. Alii putant esse Constantini Lanceam, quæ clavorum Christi partem continet. Utcumque hæc sint, ex Innocentii Indulto non infertur, hanc Lanceam esse eamdem, quæ Christi latus aperuit; nam *quæ Innocentius retulit*, ait Raynaldus, *ex Imperatoris relatione repetivit*.

56 Post hæc Muratorius alia multa sacrarum Reliquiarum furta retulit, & improbavit, quasi per hoc Reliquiæ incertæ essent, quod in his furtis, ait, *furibus dumtaxat erat habenda fides*. Hæc tamen verba iis non officiunt, quæ de identitate corporis S. Joannis de Matha superius dicta sunt, cum hæc identitas non soli furum dicto, sed aliis quoque probationibus innixa sit.

CAPUT XXVI.

De loco, in quo sancta Corpora, sacræque Reliquiæ debent conservari, & de aliis ad Corpora, & Reliquias Sanctorum pertinentibus.

1. 2 Sanctorum Corpora, insignes Reliquiæ, & Corporis pars, in qua Martyr passus est, si integra sit, in ecclesia collocari debent. Et quamvis in authenticis Card. Vicarii, & Palatii Apostolici Sacristæ litteris dicantur, eadem retineri ab unoquoque posse, cui conceduntur, id tamen, Boldetto teste, ad tempus est intelligendum, donec nempe in ecclesia reponantur. Excipiuntur autem magni Principes, præsertim Ecclesiæ Præsules, qui illa apud se retinere possunt, uti sane Dux Joannes Angelus ab Altemps S. Aniceti corpus, quod a Clemente VIII. obtinuit, in proprii palatii Sacello magnifice collocavit, ut idem Dux in ejus vita refert. Reliquias vero minus insignes unicuique domi suæ decenter conservare licet.

3. 4 Ad locum vero quod attinet, in quo intra Ecclesiam illa conservanda sunt, profecto non in area super altare exponenda, sed vel sub terra, vel intra altaria, super quæ Missa celebratur, reponi debent; partes tamen Reliquiarum non admodum grandes in *Reliquiariis* clauduntur, ut populorum venerationi in solemnitatibus exhibeantur, veluti sacræ rituum Congregationis nomine PP. Capuccinis civitatis Neapolitanæ Card. Rusticuccius anno 1592. de quorumdam Sanctorum corporibus respondit. Porro antiquissimus est ritus eadem intra altaria collocandi, super quæ sacrum fit. Anastasius quippe id a S. Felice I. statutum esse narrat, idemque ex SS. Ambrosio (*a*), & Hieronymo (*b*), nec non ex aliis Scriptoribus, & monumentis exploratum est, & ab ipsa sacra Congregatione, quoad S. Joannis Nepomuceni corpus anno 1721. decretum fuit.

a epist.22. to.2. oper. col.874.

b advers. Vigilant. to.2. oper. pag.395.

5 Nunc de Reliquiarum ostensione dicendum est; siquidem ex Ordine Romano 12. apud Mabillon., & ex aliis Scriptoribus jampridem hic ostensionis ritus in usu fuit. Porro juxta *cap. Cum ex eo, de Reliq. & vener. SS.* non sunt sacræ Reliquiæ sine operimento ostendendæ, vel propter decentiam, vel ne obloquendi, aut surripiendi, & falsas pro veris supponendis ansa præbeatur. Videatur Canonicus Morettus, qui hunc ritum exactissime expendit.

6 Sequitur, ut de earumdem in Processionibus delatione verba fiant. Hic quoque ritus antiquus est, uti ex S. Augustino (*c*) constat. Et Paulinus, atque Evagrius tradunt, sacras Reliquias lecticis, & vehiculis impositas deferri consuevisse. Beatorum vero Reliquiæ, ex sacræ rituum Congregationis Decretis, non sunt processionaliter deferendæ, nisi immemorabilis consuetudo permittat. Solet Assisii prima die Augusti solemnis Processio quotannis institui, in qua Benedictio, ut vocant, gestatur S. Francisci manu conscripta. Anno 1720. Processionem non-

c de Civit. Dei lib.22. c.8.

nonnulli prohibendam esse contendebant, tum quod in ea multa mala contingerent, tum quod non constaret, Benedictionem eamdem esse, quæ a S. Francisco scripta fuerat, tum quod etiam epistola alicujus Sancti manu exarata non esset Reliquia, quæ cultum, & delationem per Processionem mereatur. His omnibus Benedictus XIV, cum in minoribus esset, jussu Card. Vallemani Ord. Min. Conventualium Protectoris, abunde satisfecit; quapropter particularis Congregatio a Clemente XI. deputata, & Processionem servandam, & Benedictionem in ea deferendam esse censuit.

7 Enimvero ad Sanctos, arctius scripta, quam vestes pertinent; ideoque si vestibus, multo magis scriptis cultus est exhibendus. Diu autographam Apocalypsim Græci coluerunt, & Venetiis summa in veneratione Evangelium est S. Marci manu conscriptum. Ferunt item, Abgarum Edessæ Regem a Christo per epistolam corporis sanitatem petiisse, Christum vero rescripsisse, missurum se post suam in Cœlum ascensionem aliquem ex suis Discipulis, qui ipsi, ejusque populis salutem afferret, quod a S. Thaddæo præstitum postea fuisse graves referunt Auctores. Has Abgari, & Christi epistolas refert Eusebius (*a*), easque uti genuinas Baronius (*b*), aliique tuentur; impugnat Natalis Alexander cum aliis, præcipue quod Gelasius Papa illam Christi inter apocrypha recensuit: id tamen Gretserus factum putat, quia illam nonnulli Canonicis Scripturis æquabant. Utcumque hæc sint, qui epistolæ veritatem admiserunt, eamdem, apud Baronium, inter sacras Reliquias venerati sunt. Quemadmodum admissa epistolæ veritate, quæ a B. M. Virgine, dum in humanis esset, ad Messanenses scripta dicitur, quamquam a nonnullis rejiciatur, veneratio non denegatur. Quamobrem epistolæ a Sanctis scriptæ coli tamquam eorum Reliquiæ, & per Processiones deferri possunt, uti de eadem Christi epistola refert Cedrenus. Et aliquando Deus eumdem cultum miraculis comprobavit, uti de S. Martini scriptis testatur Venantius Fortunatus (*c*).

a lib. 1. hist. Eccles. c. 13.

b ad ann. 31. §. 60. & ad ann. 43. §. 18.

c to. 8. Biblioth. Patrum.

8 &c. Post hæc nonnulla de indumentorum mutatione dicenda sunt, quæ circa Servorum Dei, vel Beatorum, aut Sanctorum corpora fit, de qua aliquando in sacrorum rituum Congregatione ordinaria agitur. Si enim corpora intacta, & veteres eorumdem vestes attritæ sint, novis vestibus conteguntur, quemadmodum de S. Catharina Bononiensi Bzovius, aliique referunt, ac de SS. Jacobo de Marchia, Pio V, aliisque passim in eorum actis legitur.

11 Pro his peragendis facultas a sacra Congregatione petitur, quæ illam concedere consuevit, si legitima causa adsit, & dummodo Episcopus, aut Vicarius Generalis vestium mutationi interveniat, eademque secreto fiat, neque a sepulcro aliquid detrahatur. Si corpus sit alicujus Servæ Dei, vel Beatæ, aut Sanctæ, indumentorum, saltem interiorum, mutatio a feminis facienda est, ut pluribus constat exemplis. Veteres vero vestes, præsertim Beatorum, vel Sanctorum in capsa obsignata apud Ordinarium, vel prope corpus retinentur.

12 Hæc ex sacræ Congregationis Decretis; in causa tunc B. Catharinæ Fliscæ Adurnæ desumuntur, quæ quidem rationabilia sunt, cum Beatorum, & Sanctorum vestibus juxta Nicolai Pontificis epistolam ad Michaelem Imperatorem veneratio exhibenda sit, & juxta Imperatorum Theodosii, & Valentiniani responsum curanda sit eorumdem sepulcrorum honestas.

13 &c. Reliquum est, ut de Reliquiarum conservatione aliqua adnotentur. Inter pretiosas urbis Reliquias Scalæ Sanctæ recensentur, quas Christus morti proximus sanguineis vestigiis decoravit, & S. Helena juxta antiquam traditionem, quidquid nonnulli blaterent, Hierosolymis Romam transtulit, teste Megillo Abbate, qui

ann. 844.

ann.844. vivebat, cujus narratio in bibliotheca Vaticana affervatur. Earumdem Scalarum gradus vigintiocto numerantur, quos Constantinus Imperator in porticu palatii disposuit iuxta fcalam, quæ ad *Patriarchium* ducebat. Cumque temporum injuria fcalarum dispositionem amiserint, Sergius Papa II. an.844. ante basilicam Constantinianam eos magnifice collocavit, veluti refert Anastasius, & ex bulla Paschalis II. an.1099. edita manifestum est.

16 &c. Post hæc Cælestinus III. Scalas Sanctas ante *Patriarchium* juxta Porticum Lateranensem collocavit, ne multitudine ad illas accurrentium ingressus in basilicam Constantinianam impediretur, uti videre est apud Nicolaum Processi. Tandem Sixtus V. eas ante Capellam posuit, quæ *Sancta Sanctorum* dicitur, binis hinc inde fcalis ad commodum ædificatis. Verum tum longum tempus, tum frequentissimus per illas ascensus nedum Dominici vestigia cruoris abrasit, sed quosdam etiam gradus attrivit, & tales in aliis foveas aperuit, ut difficulter genua illis imponi possent.

19 Quamobrem Clemens XI. Benedicto XIV. tunc Fidei Promotori mandavit, ut quid pro iis servandis agendum esset, scripto aperiret, & ipse quidem insinuavit, ut singuli gradus ligneo clauderentur operculo rimulis perforato, ut ascedentes sacra Limina videre, & osculari possent, idque sacra Apostolicæ Visitationis Congregatio an.1723. perfici jussit. Et hoc modo Scala Sancta ab interitu servata est, quam antiquiores Pontifices nudis pedibus ascenderunt.

20 Reliquiarum conservationi exacta addenda est custodia, ne illæ furto auferantur. Et sane Paulinus in vita Ambrosii (*a*), & Acta SS. Epipodii, & Alexandri testantur (*b*), diligentissime eam ob causam sacras Reliquias a Christianis olim fuisse custoditas.

a n.33. to. 2. oper. ejusd. Sancti.

b ap. Bolland. ad diē 22. April. to. 3. pag. 10.

21 Neque vero permissum est eas, licet obtentu pietatis, furari, ut videre est *in can. Quisquis*, 17. q.4., & apud Ferrand., & Piringh. Licet tamen easdem ex Infidelium potestate eripere, ut probat Theophilus Raynaudus. Immo laudantur, qui eas, ne fœdentur, ab Infidelibus pretio redimunt, quemadmodum Luitprandus Longobardorum Rex S. Augustini corpus e Saracenorum manibus, Beda teste (*c*), pretio vindicavit.

c in Chronico pag. 33. edit. novæ Cantabrig.

22 Plura de sacrarum Reliquiarum furto apud Auctores legi possunt. Sed quod in hoc ad Sedis Apostolicæ praxim spectat, primo ipsas Reliquias furto sublatus liberaliter iis concessit, ad quos e furum manibus devenerunt, ut ex alias allato Clementis VII. ad Archiepiscopum Calaritanum responso colligitur, cum idem Archiepiscopus humillime supplicasset, fuæ Ecclesiæ concedi Reliquias, quæ in urbis direptione, fublatæ ad ipsum forte delatæ fuerunt.

23 Secundo; Sedes Apostolica eorum annuit petitionibus, qui ablatas Reliquias fibi restitui contendunt, uti ex Apostolicis Clementis VIII. litteris constat, in quibus mandavit, ut oppido de Ubeda tunc Servi Dei, nunc S.Joannis a Cruce corpus restitueretur, quod ad civitatem Segobiensem furtim translatum fuerat.

24 Tertio, restituenda esse Sanctorum corpora censuit, quæ titulo depositi ad alium locum translata fuissent, quemadmodum ex aliis ejusdem Clementis VIII. litteris desumitur, in quibus S. Ildefonsi corpus Ecclesiæ Toletanæ restitui jussit, quod . Saracenis Hispaniam occupantibus, ad civitatem Zamorensem delatum fuerat. Quamquam in aliis Apostolicis litteris permisit, ut aliqua ejusdem corporis particula Zamoræ retineretur.

CA-

CAPUT XXVII.

De Sanctis Baptizatis.

1 &c. ANtequam de his ſermo inſtituatur, nonnulla præmittenda ſunt. Ac primo quidem loca, in quibus Martyrum, aliorumque Fidelium corpora ſepeliebantur, *Cœmeteria, Catacumbæ, Arenariæ, Cryptæ*, aliiſque nominibus apud Baronium, Bolland., aliosque appellari conſueverunt. Hæc loca a Gentilibus fortaſſis, eruendæ gratia arenæ, initium habuerunt, ſed poſtea Chriſtiani ea ad ſuos uſus perfecerunt, atque aptarunt. Quocirca venerationem aliquam merentur, cum in iis multa Sanctorum corpora, teſte Prudentio, condita ſint. In iis quoque præcipue perſecutionum tempore, Miſſæ celebrabantur, ſacramenta adminiſtrabantur, Ordinationes, Synodi, ac reliquæ ſacræ functiones peragebantur, veluti Panvinius, aliique oſtendunt.

5 &c. Secundo, innumeri Martyres in his cœmeteriis ſepulti ſunt, quorum nomina, teſte Prudentio (*a*), ut plurimum ignorantur, non quidem ob Chriſtianorum incuriam, ſed propter Gentilium furorem, qui ingentem novum numerum hauſit, itaut vix cum notis, & ſignis martyrii ſepeliri potuerint, ut notat Aringhius.

(a) periſteph. 3. de S. Laurent. v. 541.

7. 8 Tertio, ſoli Chriſtiani in iis ſepeliebantur, ut late Baronius demonſtrat, & uti ex epiſt. 68. S. Cypriani, & ex aliis monumentis exploratum eſt. Baſnagius contendit, Gentiles quoque ſimul cum Chriſtianis tumulatos fuiſſe, ſed Dominicus Georgius eum fuſe refellit. Non omnes tamen, qui in cœmeteriis ſepulti ſunt, pro Sanctis, ſeu Martyribus haberi debent. Omnes quippe Chriſtiani in iis tumulabantur, qui neque primis illis temporibus omnes ſancti erant, ut videre eſt apud Panvinium, & Scacchum.

9. 10 Quarto, licet ex epiſt. S. Germani *ad Hormiſdam Papam*, & ex aliis antiquis monumentis Romani Pontifices videantur, non corpora, aut oſſium fragmina, ſed vel olea ex eorum lampadibus, vel, juxta S. Gregorii epiſtolam ad Conſtantiam Imperatricem, Brandea, ſeu Pannos Sanctorum corporibus admotos, conſueviſſe ad alios mittere: teſtatur tamen S. Paulinus Nolanus, ſacra corpora, ſacraſque Reliquias e Romanis cœmeteriis antiquitus extractas, & ad remotas eccleſias tranſmiſſas fuiſſe. Immo ex memorata S. Gregorii epiſtola eruitur, ejuſdem Sancti temporibus non abſolute prohibitam, ſed ſolum difficulter admiſſam ejuſmodi tranſmiſſionem fuiſſe, cujus rei exempla videre eſt apud Ripamontium, & Ughellium.

11. 12 Porro conveniunt omnes, Sanctorum corpora eſſe in Urbis cœmeteriis; quamquam nonnulli exhauſta illa eſſe ob frequentem extractionem exiſtimarunt, cum Gregorius IV. Otgario Archiepiſcopo Moguntino, & Clemens IV. Regi Caſtellæ Sanctorum corpora poſcentibus reſponderint, ea præſto non eſſe. Verum Gregorii IV. tempore non omnia Urbis cœmeteria detecta erant, & Otgarius alicujus Sancti certi nominis corpus fortaſſis petierat, cujuſmodi corpora in Urbanas eccleſias e cœmeteriis tranſlata, aliis concedenda non erant, ut obſervat Mabillon., & ut Rainulpho Comiti Aliphano ſimile corpus petenti Anacletus II. apud Teleſinum reſpondit, quamquam poſtea S. Sixti I. corpus eidem conceſſit, quod tamen non conſtat, utrum ad civitatem Aliphanam tranſlatum fuerit, an in Alatrina remanſerit.

13. 14 Nunc de ſignis dicendum eſt, quibus Martyrum corpora ab aliis in cœmeterio diſtinguuntur. Primum ſignum eſt inſcriptio corpori appoſita, dummodo clara ſit, ideoque juxta Mabillon. nomen, & titulum Martyris debet exprimere. Et ſane cum de S. Felicis Papæ II. meritis Cardinales Baronius, & Sanctorius acriter diſcepta-

ptarent, contentionem sustulit lapideus laterculus in Diaconia SS.Cosmæ, & Damiani una cum S. Felicis corpore inventus, & inscriptus, *Corpus S. Felicis Papæ, & Martyris, qui damnavit Constantium*. Quamobrem Gregorius XIII. eum in Martyrologio Romano tamquam Martyrem describi jussit, uti fusius apud eumdem Baronium ad an.357. legi potest. Non tamen sufficit, ut inscriptio titulum Sancti exhibeat, quia hic olim titulus, juxta Boldettum, Christianis omnibus communis erat.

15 &c. Secundum in martyrii Instrumentis consistit, quæ olim a Christianis cum Martyrum corporibus interdum recondebantur, veluti Casalius, Aringhius, aliique referunt. Et S. Ambrosius, & Baronius testantur, quorumdam Martyrum corpora cum martyrii instrumentis reperta fuisse. Incerta tamen sunt hæc signa, si depicta tantum in tumulis sint, cum fortassis artem indicent, quam quis, dum viveret, professus fuerat.

18 Tertium signum consistit in symbolo ☧, quod explicatur *pro Christo*. Monogramma hoc Constantinus cruci vexillo præfixæ inseruit, teste Eusebio, ante ipsum tamen apud Christianos usitatum fuerat; Dominicus quippe Georgius refert, illud in Marci, aliorumque sepulcris inventum fuisse, qui sub Hadriano, & Antonino Pio Martyres occubuerunt. Si autem hoc signum cum aliquo corpore solum sit, quidquid alii sentiant, verius neque Martyrem, neque Confessorem, sed hominem dumtaxat Christianum significat, ut videre est apud Scacchum, aliosque.

19. 20 Quartum signum exhibent Palmæ sepulcris incisæ. Has enim Martyrii symbolum esse juxta illud Apocalyps.7., *& Palmæ in manibus eorum*, docent S. Gregorius, S. Ambrosius, aliique, & colligitur ex *Actis* SS. Jacobi, Mariani, aliorumque apud Ruinart.

21 Quintum signum dant phialæ, seu vascula sanguinis, quæ in sepulcris reperiuntur. Siquidem mos erat apud Christianos sacrum Martyrum cruorem colligendi, & in sepulcris una cum Martyribus condendi, teste Aringhio, cui cum aliis subscribit Muratorius.

22 &c. Ex his omnibus signis sacra Congregatio Indulgentiis, & Reliquiis præposita Palmas, & phialas sanguinis dumtaxat, tamquam certissima, admisit, reliquorum vero examen distulit, ut colligitur ex Decreto 10. April.1668. edito. Id ipsum affirmat Fabrettus in suo *Inscriptionum libro*, & in publico Instrumento, quod condidit, cum, tamquam Cardinalis Vicarii Secretarius, extractioni corporum SS. Martyrum Ptolemæi, & Romani prope civitatem Nepesinam interesset. His addi potest, quod, cum de corpore in *Confessione* S. Petri in Cælo Aureo civitatis Ticinensis invento contentio exarsisset, utrum illud Sancti Augustini Ecclesiæ Doctoris, an alterius Sancti esset, utpote quod cum quibusdam ampullis vitreis repertum fuerat, Episcopus, Benedicto XIII.approbante, declaravit, corpus idem esse S. Augustini, cum ampullæ nullum sanguinis vestigium exhiberent. Ex quibus omnibus manifestum est, vasa sanguine tincta indubitatum esse martyrii signum.

25 Quapropter Bollandiani,& Mabillonius negant, solam palmam martyrii argumentum esse, putantes, in laudato Congregationis Decreto, palmam, & simul vas sanguineum pro signis certissimis requiri. Verum ex illo Decreto videtur, alterutrum esse signum sufficiens, ut probat Boldettus.

26 Porro Muratorius a Boldetto dissentit, & Mabillonio, aliisque adhæret, qui negant, ex sola palma indubitatum desumi posse martyrii signum, idemque Muratorius ex S.Gregorio M., Cassiodoro, & Beda docet, palmam solum esse Justorum symbolum. Et sane, qui e Catacumbis corpora extrahunt, totum martyrii

Qqq fun-

fundamentum in vase sanguine tincto constituunt.

CAPUT XXVIII.

De extractione, custodia, & distributione sanctorum Corporum, & Reliquiarum, quæ extrahuntur ex cœmeteriis Urbis, & de cultu illis debito.

1 &c. JUxta Pontificum statuta sub pœna triremium, aut pecuniaria, & excommunicationis latæ sententiæ Pontifici reservatæ cautum est, ne quis ex Urbis cœmeteriis sacras extrahat Reliquias. His vero extrahendis Sacerdos interesse debet, a Card. Vicario designandus, isque ea signa recognoscere, quæ pro tutioribus habuit Indulgentiarum Congregatio, ad quam spectat juxta Clementis IX. Constitutionem *6.* Jul. *1669.* editam, Reliquias recens inventas recognoscere. Recognitæ in capsa sigillis obsignata ad Sacrarii Apostolici Præfectum, vel ad eumdem Sacerdotem custodiendæ deferuntur. Neque licet publicæ venerationi Reliquias exponere, nisi a Card. Vicario, aut ab alio deputato examinatæ, & a Pontifice, vel a prædicta Congregatione approbatæ sint.

6 &c. Insignes Reliquiæ in ecclesia collocandæ sunt, attamen eædem non conceduntur, nisi Ordinarius per litteras ecclesiæ dignitatem, & meritum testetur. Excipiuntur magni Principes, & Ecclesiæ Præsules, cum quibus liberalius in hoc agi consuevit, & minores Reliquiæ privatis etiam Fidelibus dantur. Porro Reliquiæ, & accipientium nomina in peculiari libro notanda sunt: neque aliud licet Reliquiis nomen imponere præter illud, quod a Card. Vicario impositum est. Idemque Vicarius, sacrorum corporum effossoribus mercedem ex pecuniis solvet, quæ piis operibus applicantur. Demum sub pœna excommunicationis latæ sententiæ vetitum est, ne in sacris corporibus tradendis, aut pro litteris Patentibus, earumque sigillo quidquam, etsi sponte datum, accipiatur. Omnia hæc in Apostolicis Clementis X. litteris in forma Brevis 13. Januar. 1672. datis confirmantur.

12 &c. Nomine utplurimum sacra corpora carent, quæ e catacumbis extrahuntur, quod proinde a Card. Vicario illis imponitur. Qui mos nedum laudabilis est, cum, sicuti Ferrandus notat, Fideles ferventiori affectu erga Reliquias certi nominis ferantur: sed etiam antiquissimus, ut pluribus Joannes Mabillon., aliique ostendunt. Et sane in ipsis Ecclesiæ primordiis Christiani Martyrem illum, qui S. Felici patienti se comitem addidit, Adauctum appellarunt, cum proprium ejus nomen ignotum esset, uti in Romano Martyrologio ad 30. Aug. habetur. Et ad 8. Novembr. SS. Severus, fratresque Martyres diu SS. Quatuor Coronati appellati sunt, donec eorum nomina divinitus innotuerunt.

15 Porro nomina, quæ imponuntur, ex sacræ Indulgentiarum, & Reliquiarum Congregationis Decreto 23. Jun. *1670.* appellativa esse debent, quæ Sanctis communia sunt, ut *Justus*, & *Candidus*, & similia, quorum elenchus apud Plovvierium videri potest. Idque caute observandum esse Baldellus, aliique insinuant.

16 Opponunt nonnulli, ex horum nominum impositione mendacium, & superfluitatem oriri, itemque confusionem, quippe cum idem nomen pluribus Sanctis imponatur, multæ Civitates contendunt, se unius, & ejusdem Sancti corpus habere. At mendacium ab ipso nomine appellativo excluditur, superfluitas vero a cultu abjicitur, qui ex horum nominum appositione augetur. Pius autem Civitatum error, vel facile tollitur, vel nullum pietati, ac religionis detrimentum affert, teste Guiberto Abbate. Qui de his plura velit, Ricciulum, & Boldettum videat.

17 &c. Superest, ut de horum Sanctorum corporum cultu aliqua adnotentur, & signanter quoad Officium,

cium, & Missam, & delationem per Processiones. Sacra itaque rituum Congregatio Decreto 3. Jun. 1617., aliisque pluribus subinde editis declaravit, non licere Officium, & Missam in eorum honorem celebrari, quorum nomina in Martyrologio Romano non sunt descripta, & de quorum identitate non constat, etiamsi insignes eorumdem Reliquiæ publico cultui in ecclesiis exponantur.

25. 26 Verum cum ex Martyrologii Romani Rubricis alicujus Sancti Officium celebretur, qui in eodem Martyrologio non sit descriptus, cumque Sedes Apostolica consueverit Officium, & Missam concedere in honorem Beatorum Beatificatione formali, vel æquipollenti, quorum nomina non sunt de jure in Martyrologio describenda, hinc fit, ut memorata Congregationis decreta intelligenda sint de Officio, & Missa quoad Ecclesiam universalem, & quoad Sanctos, quorum corpora, & insignes Reliquiæ ad publicam venerationem exponuntur, sed eorum nomina, & Martyrii Acta ignorantur, quales utplurimum sunt ii, quorum corpora ex Urbis cœmeteriis extrahuntur. Porro sacra Congregatio Officium, & Missam in honorem Sanctorum hujus generis vetuit, non quod de eorum sanctitate dubitaverit, aut venerationem illis subtrahere voluerit, sed quod lectiones propriæ, Actis incognitis, in eorum honorem concedi non possent; quod si de communi concederentur, Officia nimis excrescerent, quod non est admittendum. Similia docent Bollandiani *to.7. Jul.*(a), ubi historiam referunt corporis S.Theodori Martyris, quod ex urbis Catacumbis erutum, & Collegio Augustæ Vindelicorum Societatis Jesu concessum fuit.

a pag.33.

27 Paucis relata decreta vetant Officium, & Missam ratione insignis Reliquiæ, nisi hæc sit alicujus Sancti in Martyrologio Romano descripti, & de identitate constet; itaut hæc prohibitio Sanctos, sive baptizatos, sive non baptizatos in Martyrologio non recensitos respiciat, non autem Beatos sive formali, sive æquipollenti Beatificatione, de quorum virtutibus, aut Martyrio, miraculis, & cultu monumenta supersunt, licet eorum nomina in Martyrologio non sint descripta. Et hæc quidem a sacra rituum Congregatione admissa fuere, cum de concessione lectionum propriarum in honorem S. Silvestri Abbatis Nonantulani ageretur.

28 Ab hac tamen regula aliquando Congregatio eadem ex particularibus circumstantiis recessit. Nam instante Card. Flavio Chisio, Officium, & Missam de communi in honorem S. Sergii Martyris concessit, cujus corpus sub proprio nomine e cœmeterio Callisti eductum Alexander VII. in Metropolitana Senensi ecclesia sub ara Sacelli B. M. V. Immaculatæ ab eodem Pontifice extructi collocaverat, & cujus die festo Indulgentia plenaria idem Sacellum visitantibus concessa erat, ut videre est in decreto 26. Novembris 1678. edito. Et Benedictus XIV. in suis Apostolicis litteris in forma Brevis 21. Jul. 1741. datis, ad enixas Card. Lambergh Passaviensis Episcopi preces indulsit, ut Canonici Regulares Ordinis S. Augustini Congregationis Lateranensis ejusdem Diœcesis Officium, & Missam de communi in honorem S. Amantii Martyris celebrarent, cujus corpus sub proprio nomine ex Urbis cœmeteriis extractum iisdem Religiosis dono datum fuerat.

29 Quod si ab immemorabili tempore in ejusmodi Sanctorum honorem Officium, & Missa celebrentur, ea retinenda sunt; nam in superius citato Decreto anni 1691. reservatur concessio Apostolica, & in decretis Urbani VIII. cultus immemorabilis præservatur: & ita servandum esse ipsa rituum Congregatio Episcopo Ripano respondit quoad Officium, & Missam, quæ in ejus diœcesi in honorem cujusdam S. Benedicti Martyris celebrata fuerunt.

30 Reliquum est, ut expendatur, an horum Sanctorum corpora, seu Reliquiæ per Processiones deferri possint. Porro cum de hoc in sacra Indulgentiarum, & Reliquiarum Congregatione ageretur, Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor opposuit, nullam hujus delationis mentionem fieri in litteris testimonialibus, quæ in harum Reliquiarum distributione dantur;& quamquam in Beatorum honorem Officium, & Missa concedantur, non tamen permissum esse, horum Reliquias per Processiones deferri; idcirco neque id permittendum esse pro Sanctis baptizatis, qui utique Officium, & Missam non obtinent. Verum nihil in eadem Congregatione statutum est.

31 &c. Attamen probabilior videtur contraria sententia; si enim certa est eorum sanctitas, nomen ignotum obstare nequit. Quin etiam hunc ritum antiqua disciplina insinuat; nam S. Paulus Papa I, & Paschalis I. apud Anastasium, ac Stephanus V. apud Baronium (a), & Surium (b) Sanctorum corpora e cœmeteriis eruta in Urbem solemni Processione deduxerunt. Congruit quoque disciplina recentior; siquidem in his Reliquiis, ad alias urbes transmissis,excipiendis,Processiones fiunt, & ex Pontificali Romano, si in altaribus consecrandis collocandæ sunt, processionaliter per Ecclesiam deferuntur.

a ad ann. 886.

b ad diem 17. Januar.

34 His positis evanescunt ea, quæ Fidei Promotor opposuit. Enimvero facultas deferendi has Reliquias per Processiones, non litteris testimonialibus,sed fundamentis paulo ante adductis innititur. Illæ vero Beatorum deferri nequeunt, quia aliud de his judicium superest, non item de Sanctis Baptizatis.Quod si de his Officium,& Missa non conceduntur,id non ob sanctitatis incertitudinem fit, sed ob Actorum defectum, & ne Officia nimis multiplicentur.

CAPUT XXIX.

De cultu Sanctorum veteris Testamenti.

1. 2 Nonnulla de his alibi attigimus, alia hic expendenda supersunt. Ac primo quidem quæritur, an omnes, qui ante Christum mortui sunt, ad vetus pertineant Testamentum? sed neganter respondetur. Siquidem juxta S. Thomam (c), Suarez, aliosque Sancti Joannes Baptista, Joseph, Pueri Innocentes, Zacharias, Elisabeth, Simeon, Anna Prophetissa, Joachim, & Anna, quamquam Christo præmortui, ad novum Testamentum spectant.

c in 2. 2. q.179.ar.4.

3. 4 Secundo quæritur, an expediat, ut cultus Sanctorum veteris æquetur cultui Sanctorum novi Testamenti? Id Theophilus Raynaudus affirmat a summo Pontifice de potestate absoluta fieri posse, non autem de ordinaria, quæ Ecclesiæ disciplinæ, & consuetudini alligatur. Enimvero ab Ecclesiæ initio ad hæc usque tempora inter utrosque Sanctos maxima intercessit differentia, veluti Card. Capisucchius adnotavit. Alii dixerunt, Sanctos veteris Testamenti non esse in universali Ecclesia colendos, quod ad Limbum descenderint, & dilata eis visio beatifica fuerit; hic vero addatur, quod cum Fides doceat, Christum cœlos aperuisse, & per ipsum solum ceteros beatitatem consecutos esse, id juxta Ferrarium aptius insinuatur, si Sancti, qui Christum subsecuti sunt, specialiter colantur, & Sanctis veteris Testamenti anteferantur.

5 &c. Quæres tertio, cur ex veteris Testamenti Martyribus soli Machabæi colantur? S. Gregorius Nazianzenus id fieri docet (d), quia pro legibus patriis fortiter passi sunt, & *ad Crucis normam* vitam exegerunt. S. Bernardus (e) vero id ex eo repetit, quod ex veteribus solum eorum martyrium quoad causam, & formam martyrio Martyrum novi Testamenti assimi-

d in Orat. de Machab. in princip.

e epist.98.

assimiletur, quia nempe justitiam deserere, & Diis alienis libare noluerunt. Sed hæ rationes non omnibus satisfaciunt. Aliam rationem dat Thomassinus, scilicet, quia Machabæi ultimi ex Synagoga martyrium subierunt, & Judæi Hellenistæ, qui Christianam Fidem statim susceperunt, eos fortassis Martyribus novi Testamenti in Oriente adjunxerunt, unde ad Occidentem cultus eorum dimanavit.

9. 10 Quæres quarto, an in Orientali Ecclesia Sanctorum veteris Testamenti festa celebrentur? Et id quidem verum est: nam in Græcorum Menologiis, & Synaxariis Malachias, aliique Prophetæ, necnon Abraham, & Lot commemorantur. Certa quippe est Abrahæ sanctitas, quam ejus fides, & obedientia satis commendant; Lot vero, etsi peccaverit in filiarum stupro, pœnitentiam tamen egisse colligitur ex 2.*Petr.*2., ubi Lot justus appellatur. Alia itidem hujusmodi festa referuntur a Gregorio Tauromitano, a Balsamone, & Joanne Nicæno, & apud Waddingum Calendarium extat Ecclesiæ Hierosolymitanæ, in quo plurima Sanctorum veteris Testamenti festa recensentur.

11 Quæres quinto, an etiam in Ecclesia Occidentali ex concessione Sedis Apostolicæ Sanctis veteris Testamenti in quibusdam locis cultus exhibeatur? Et hoc pariter certum est. Siquidem ex ejusmodi concessione Officia, & Missæ celebrantur in ecclesiis, quæ ab antiquo tempore his Sanctis dicatæ fuerunt, quæ profecto in Sardinia, in Apulia, Cremonæ, Venetiis, & in aliis pluribus locis reperiuntur.

12 Duo quoque sunt Lazari, alter mendicus, de quo *Luc.16.*, alter Marthæ, & Mariæ frater a Christo resuscitatus *Joan*11. Duobus istis Lazaris Ecclesia cultum exhibet, & templa dedicat, ex quo evincitur, coli Sanctos veteris Testamenti. Primus quippe ad vetus Testamentum pertinet, ejusque factum historiam redolet, ut notat Maldonatus; & Bellarminus, aliique affirmant, eumdem tamquam verum Sanctum recte coli, pingi, & invocari. Romæ quoque extra portam Angelicam extat templum, & hospitale S.Lazari. Plura vero de ejus cultu habentur in bulla 95. Pii IV, in qua Ordinem S. Lazari restituit.

13 Accedunt Officiorum, & Missarum celebrationes. Etenim in Cæremoniali Monasterii Fontisebraldi, & & in Calendario, ac Breviario Congregationis Oratorii Jesu, ex auctoritate Apostolica, reperitur Officium S.Abrahæ, itemque Officium, & Missa S. Job. Et sacra rituum Congregatio lectiones S. Danielis, & Officium S.Zachariæ approbavit pro quibusdam Venetiarum Monialibus. Præterea universus Carmelitarum Ordo ex Gregorii XIII, aliorumque Pontificum Indultis recitat Officium S. Eliæ, idque sacra rituum Congregatio retineri posse, teste Lezana, statuit, imposito contradicentibus silentio. Et Innocentius XII. controversiæ de primæva hujus Ordinis institutione silentium imposuit. Quænam vero lectiones pro Sanctis veteris Testamenti aptiores sint, Gavantus insinuat.

CAPUT XXX.

De Angelis, & eorum Cultu.

1 Venerationem, & preces Angelis exhibitas fuisse, vetus Testamentum passim demonstrat, cujus auctoritates apud Calmet videri possunt. Item ex verbis Christi Matth.18. *Angeli eorum .... vident faciem Patris mei*, constat, Angelos parvulis apud Deum patrocinari, & Fidelium orationibus præesse, ut explicat S. Hilarius (*a*). Quod vero *in Apocalypsi* Angelus Joannem, qui ipsum adorare volebat, prohibuerit, & Synodus Laodicena adorationem pariter Angelorum vetuerit, id S.Thomas (*b*), Zona-

a col. 499. n. 5.

b 2.2.q.84. art. 1.

Zonaras, aliique interpretantur de adoratione, quæ idolo-latriam saperet, & in Christi contemptum redundaret. Colendos autem, & invocandos esse Angelos diserte docet Origenes *homil.1. in Ezechiel.*, quam homiliam S. Hieronymus ex Græco in Latinum vertit, eamque contra Dalleum, & Bochartum Origeni Erasmus, & Huetius adjudicant.

2. 3 Novem in sacris Scripturis, & apud Patres recensentur Angelorum Ordines, videlicet, Angeli, Archangeli, Principatus, Potestates, Virtutes, Dominationes, Throni, Cherubim, & Seraphim. Eorum nomina apud Scriptores sunt, Michael, Gabriel, Raphael, Uriel, Sealtiel, Jehudiel, & Barachiel, sed Ecclesia Gabrielis, Michaelis, & Raphaelis dumtaxat nomina admittit, ut constat ex Capitularibus Caroli M., & ex Concilio Romano sub Zacharia Papa celebrato. Cumque in ecclesia S. Mariæ Angelorum de Urbe pictura quædam cum aliis Angelorum nominibus apposita fuisset, mandatum est, ut ea nomina delerentur, teste Card. Albitio.

4 His præmissis, videndum est, quænam sit Ecclesiæ disciplina in Angelis colendis. Porro veneramur Angelorum imagines, qui figura humana Justis apparuerunt, & circumscripti sunt, ut loquitur Concilium Generale septimum (*a*). Nemo vero hinc inferat, Concilium autumasse, Angelos esse corporeos, ut quidam perperam suspicati sunt, sed solum intellexisse, Angelos pingi posse.

a Act.5.

5 Præterea invocantur in litaniis; & in benedictione Incensi ad Offertorium dicitur, *Per intercessionem beati Michaelis &c.* Quamquam in antiquioribus codicibus legitur, *Per intercessionem S. Gabrielis &c.*, & hoc modo legendum esse, præter alios, docet Ven. Card. Thomasius.

6 Templa insuper Deo in honorem omnium Angelorum dedicantur, cum Ecclesiæ, & festum S. Michaelis, juxta Guyet, ac Durandum, dici omnium Angelorum ecclesiæ, & festum possint, & Romæ templum est B. Mariæ Angelorum a Pio IV. dicatum.

7 Dedicantur etiam in honorem singulorum, ut S. Michaelis &c. Theodoretus siquidem, & Sozomenus (*b*) testantur, plura Oratoria per totum Orientem in honorem præsertim S. Michaelis instituta fuisse, quæ *Michaelia* dicebantur.

b lib.2.c.3

8 Idem honor Angelis Custodibus tribuitur, non quidem Angelo Custodi cujuslibet hominis, sed Custodibus omnium hominum, ut notat Guyet, qui etiam advertit, in recognitione Breviarii sub Urbano VIII, ubi antea legebatur, *In festo S. Angeli Custodis*, scriptum fuisse in plurali numero, *In festo SS. Angelorum Custodum*, ut intelligeretur, non unius, sed omnium Angelorum Custodum festum celebrari.

9 Rursus dedicantur ecclesiæ in memoriam insignis apparitionis alicujus Angeli, aut acceptæ ejus ope singularis gratiæ; quemadmodum in memoriam apparitionis S. Michaelis in monte Gargano, Ravennæ, & alibi apud Rubeum, Sozomenum, Longueval, aliosque, celebres ecclesiæ erectæ sunt. Porro Apparitio in monte Gargano apud Baronium ann.356. contigit, & ad eam ecclesiam frequens olim erat Christianorum peregrinatio, & Otho Imperator hanc peregrinationem nudis pedibus obivit. Item Leo IV, Saracenis intercessione S. Michaelis fugatis, ecclesiam prope Vaticanum in ejus honorem extruxit. Aliam erexit Bonifacius IV. in summitate molis Hadrianæ, super quam Angelus visus fuerat gladium, cessante lue, in vaginam recondere, ut refert Baronius (*c*). Notandum tandem est, non dedicari ecclesias in honorem omnium Seraphim, aut aliorum Ordinum Angelorum, quia non est usu receptum, ut notat Guyet.

c in not. ad Martyrol. Roman. ad diem 29. Septemb.

11 Præterea Officio in Ecclesia uni-

universali recoluntur Apparitio, & Dedicatio S. Michaelis Archangeli in monte Gargano. Et Clemens X. in honorem Angelorum Custodum Officium, quod Paulus V, petente Ferdinando Imperatore, concesserat, in tota Ecclesia recitari præcepit.

12 In plerisque Ecclesiis, & Ordinibus Regularibus recitatur Officium S. Gabrielis octava die ante, vel post Annunciationem B. M. Virginis, idque juxta Guyet, quia Incarnationis mysterium B. Virgini Gabriel annuntiavit. Plura de ejusdem cultu apud Bollandianos videri possunt.

13 Similiter in honorem S. Raphaelis Officium, & Missa in quibusdam locis, sacra rituum Congregatione approbante, celebrantur, ac templa dicata sunt, & merito, ut notat idem Guyet, cum Raphael in litaniis invocetur, & ex sacris Scripturis certa sit ejus sanctitas.

14 Tandem in regionibus Regi Portugalliæ subjectis Officium Angeli Custodis ejusdem Regni ex Sixti V. concessione recitatur. Consentiunt quippe Theologi cum S. Bonaventura (*a*), non solum singulis hominibus, sed etiam Regnis, & Provinciis Angelos Custodes assignari.

a in compend. Theologicæ verit. lib. 2. c. 16. to. 7.

CAPUT XXXI.

Nonnulla miscellanea in sacrorum rituum Congregatione examinata, & vel approbata, vel reprobata.

De Officio, Missa, & Festo in honorem Patris Æterni celebrando Dominica quinta post Pascha.

1. 2 Alcuinus a S. Bonifacio Archiepiscopo Moguntino rogatus, inter alia Officia illud quoque SS. Trinitatis composuit, idque Alexander II, vel ut alii malunt, III. *in cap. Quoniam de feriis* non reprobavit. Sed tandem festum hoc juxta Durandum, aliosque in universam Ecclesiam sub Joanne XXII. introductum fuit.

3 Post hæc Innocentio XII. preces exhibitæ sunt, ut in honorem Patris Æterni festum cum Officio, & Missa propriis concederetur. Porro Ecclesia aliquando solum Patrem orat, & recte in unam Personam mentem intendere possumus, non cogitando actu de aliis, veluti Raynaudus docet. Hinc nonnulli putarunt petitioni annuendum esse. Verum sacra rituum Congregatio, cui petitionis examen a Pontifice commissum fuerat, instantiam ne proponendam quidem esse censuit. Fidei siquidem Promotor animadvertit, non quidquid sancte suscipi potest, ab Ecclesia præsertim publico ritu admittendum esse; & inde fortassis nonnullos ansam arrepturos similia petendi in honorem Filii, & Spiritus Sancti. Præterea Personarum distinctio quoad festa occasionem rudibus præberet plures naturas Divinas admittendi, quod ut caveretur, Ecclesia in orationibus ad unam Divinam Personam directis alias Personas statim nominat. Neque vero obstat, quod alia festa in honorem unius ex Divinis Personis seorsum ab aliis instituta esse videantur. Siquidem per festum Pentecostes solum Spiritus Sancti adventus memoria recolitur; illa vero, quæ de Christo celebrantur, non diriguntur ad Filium, tamquam ad secundam Trinitatis Personam, sed præcipua Incarnationis, & humanæ salutis mysteria repræsentant, ut late Thomassinus, & Raynaudus prosequuntur. Omnia vero ad hanc petitionem spectantia luculenter expressit Ven. Card. Thomasius in suo suffragio super eadem exarato, quod extat inter Mss. celebris Bibliothecæ Card. Passionei.

De Festo in honorem Nominis Jesu.

5. 6 Sanctissimo Jesu Nomini, quod a Deo per Angelum Luc. 2. impositum est,

est, *Latriæ* cultum exhibendum esse docet S. Paulus *ad Philipp.* 2. Plura de eodem Nomine prædicat S. Bernardus (*a*). Et S. Bernardinus Senensis Ordin. Min. S. Francisci, sæculo XV. ineunte, ut populos ad pœnitentiam, & spem excitaret, illud in tabella delineatum consuevit in fine concionis proponere adorandum. Quapropter tamquam novi cultus inductor apud Pontificem accusatus fuit. Verum, S. Joanne de Capistrano ejus causam tutante, non solum ipse uti innocens dimissus, sed etiam Sanctissimi Nominis cultus approbatus fuit, veluti S. Antoninus, Waddingus, aliique referunt.

a to. 3. oper. edit. Maur. pag. 22. ser. 15. in Cantica.

7 Post hæc F. Bernardinus de Bustis ejusdem Ordinis Officium SS. Nominis Jesu proprium composuit, & Sixto IV, & Innocentio VIII. obtulit, illudque postea Clemens VII. universo Franciscano Ordini 14. Jan. recitari concessit: inde ad alios Ordines propagatum, ac tandem ad universam Ecclesiam pro secunda Dominica post Epiphaniam, petente Carolo VI. Imperatore, extensum est.

De quibusdam insignibus Reliquiis pertinentibus ad Passionem, & Nativitatem Domini N. Jesu Christi existentibus in basilicis Urbis, in quibus tamen Officium de eis non recitatur, nec Missa celebratur.

8 &c. In basilica Vaticana Ferrum sacræ Lanceæ asservatur, quæ Christi latus aperuit, quamvis nonnulli illud apud Gallos, vel apud Germanos esse contendant. Porro ostendunt Bollandiani (*b*), hanc Lanceam a S. Helena Hierosolymis inventam fuisse; inde sæculo VI. exeunte, teste Auctore contemporaneo *in Chron. Alexandr.*, Constantinopolim translata, & in templo S. Sophiæ collocata fuit: postea ad ecclesiam S. Joannis de Petra ejusdem civitatis deducta est, cujus tamen pars cum spongiæ, & arundinis Passionis Dominicæ parte in palatio Imperiali asservabatur, ut probat Du-Cange, qui etiam putat, solum Lanceæ ferrum fuisse Constantinopolim allatum.

b ad diem 15. Martii §. 21. pag. 379.

11. 12 Has Reliquias, labente sæculo XIII., Balduinus Imperator Gallus, qui tunc Constantinopoli dominabatur, Venetis, recepta pecunia, pignori dedit; sed, eodem permittente, S. Ludovicus Galliæ Rex easdem pretio redemptas in Gallias, Bergomensi, aliisque testibus, transtulit, & in sacello Parisiensi posuit. Et Carorsinus addit, ex his Reliquiis illam Lanceæ esse solam cuspidem, quæ nempe in palatio Imperiali Constantinopoli asservabatur.

13 Subacta a Mahomete Constantinopoli, Bajazettes ejus filius reliquam Lanceæ partem, quæ Constantinopoli remanserat, Innocentio VIII. dono dedit, ut superius dictum est, cum qua postea collata figura cuspidis, quæ in sacello Regio Parisiensi colitur, inventa est omnino conveniens.

14 Extat præterea in basilica Vaticana Sudarium, quod a pia femina nomine Veronica, ut fertur, faciei Christi admotum ejus effigiem retinuit. Nonnulli de hoc facto dubitarunt, cum tota antiquitas Veronicæ nomen ignoraverit, neque in Martyrologio Romano reperiatur. Cum vero Nicolaus IV, aliique Pontifices, & Scriptores apud Bzovium, & apud alios hoc Sudarium *Veronicam* appellaverint, idcirco Tillemont cum aliis verosimile esse putat, ut *Vera Icon*, litteris paulisper transpositis, dicta sit *Veronica*. Utcumque hæc sint, certum est, Sudarium ipsum insignissimam esse Reliquiam, & multis abhinc sæculis in basilica Vaticana coli consuevisse, ut pluribus probant Honoratus a S. Maria, Sandinus, & alii. Refert Gretserus, Imaginem hanc etiam Giennæ in Hispaniis asservari, & religiose coli, quod ut tueatur, Sudarium fuisse triplicatum existimat, & unicuique parti Imaginem vultus Christi impressam, earumque unam Ro-

Romæ, alteram in Hispania, & tertiam Hierosolymæ conservari, sed verius dicendum est, exemplaria ab Autographo Romano fuisse desumpta, & subsecutis temporibus pro ipso prototypo haberi cœpta esse.

15 In basilica S. Mariæ Majoris conservatur Præsepe Redemptoris nostri. Fertur, illud an.352. ad Urbem allatum fuisse; verum S. Hieronymus testatur (a), idem suis temporibus Bethlemi extitisse. Quapropter probabilius videtur, sæculo VII., irruentibus Saracenis, Romam esse translatum, uti, præter Blanchinum, ostendit Battellus ejusdem basilicæ Canonicus; qui etiam notat, hanc basilicam variis olim nominibus appellatam, sub Theodoro Papa, qui ab an.642. ad 649. Sedem Romanam tenuit, S. Mariam ad Præsepe vocari cœpisse. Demum sacram hanc Reliquiam dignis laudibus prosecutus est Clemens XI. in homilia, quam die Nativitatis Domini habuit, cum in eadem basilica sacrum faceret.

a epist. 18. tom. 1.

16 Titulus, qui causam injustæ Mortis Christo illatæ præseferebat, Romam a S. Helena delatus, & in basilica S. Crucis repositus fuerat, anno autem 1472. cum basilica restauraretur, inventus est in medio muri, in quo Placidius Valentinianus Imperator illum diu ante clauserat. Porro tota rei series a Benedicto XIV. exponitur in opere de Festis, & a Leonardo Sarzanensi in suis epistolis, quæ inter Appendices dabuntur.

De Reliquia S. Sindonis, quæ asservatur in civitate Taurinensi, & de Officio, & Missa in ejus honorem.

17 Sanctissimum Christi Corpus post ejus mortem Joseph Arimathæus, & Nicodemus, judaico more, aromatibus inunxerunt, & Sindone involverunt, uti ex Evangelio constat. Hæc Sindon Taurini asservatur, & hanc eamdem esse, qua Christi Corpus involutum fuit, Sixtus IV, aliique Pontifices apud Raynaldum testati sunt. Historiam ejusdem a civitate Hierosolymitana ad Taurinensem translationis Pingonius, Victon, & Alfonsus Palæotus conscripserunt. De Christi quoque clavis notant Baronius, & Fontaninus, quod quamvis quatuor dumtaxat fuerint, plures tamen in Ecclesia Catholica coluntur, vel quia fortassis aliqua clavorum Christi particula in alios clavos infixa fuit, vel quia plures fuerunt clavi, quibus Crux ipsa Christi, Titulus, & suppedaneum compacta fuerunt, ut advertit Lucas Tudensis, vel alia de causa apud eumdem Baronium.

18 Porro Innocentius VI. apud Raynaldum, & Martinus V. apud Gretserum sacras istas Reliquias cultu etiam Officii, & Missæ dignas esse asseruerunt. Et Julius II. in S. Sindonis honorem Missam, & Officium concessit pro *Capella Sancta* castri Camberiaci, in qua olim eadem Sindon conservabatur. Sixtus vero V. civitati, & diœcesi Taurinensi, quo Reliquia postmodum translata fuerat, eadem concessit, approbatis a sacra rituum Congregatione quibusdam pro eo Officio lectionibus, & hymnis; quod quidem Officium ad alias subinde Ecclesias extensum fuit, eademque Congregatio aliis locis de Corona spinea, & quinque Plagis Domini Officium concessit.

De Officio in honorem Plagarum Christi, & de Officio, & Missa petitis in honorem SS. Cordis Jesu.

19 Apud Joannem legitur, Christum sua vulnera tractanda Thomæ obtulisse, ut nostram Fidem roboraret, quemadmodum S. Leo adnotavit (b). Refert Guyet, de iisdem vulneribus solemne festum institutum esse. Ab his exemplis an.1697. in sacra rituum Congregatione, postulante Maria Angliæ Regina, petita fuit institutio festi cum Missa propria in honorem SS. Cor-

b serm. 61. de Ascensione primo c. 3.

SS. Cordis D. N. J. Christi pro ecclesiis Monialium Visitationis B. Virginis. Sed cum Prosper Bottinius tunc Fidei Promotor novitatem Festi Ecclesiasticæ disciplinæ adversantem opposuisset, sacra Congregatio solum indulsit, ut feria 6. post Octavam Corporis Christi in iis ecclesiis Missa quinque vulnerum Christi celebraretur.

20 Post aliquot annos Poloniæ Rex, nonnulli Episcopi, & laudatæ Moniales preces instaurarunt, cujus rei Postulator fuit P. Joseph de Galliffet Societatis Jesu, qui librum *de cultu Cordis D. N. J. Christi* edidit.

21 &c. Porro tam in hoc libro, quam in scripturis sacræ Congregationi exhibitis ratio festi instituendi constituebatur in Corde Jesu, non solitarie sumpto, sed tamquam unito cum Corpore Divino, & tamquam sede, & *comprincipio* virtutum, & interiorum affectionum Christi, præcipuoque loco vulneris lancea inflicti.

a 3. par. qu. 25. ar. 1. Et vero docet S. Thomas (a), Humanitatem Christi una cum ejus Divinitate adorandam esse. Præterea Claudius la Colombiere Societatis Jesu inter alia scriptum reliquit, Ven. Margaritam Alacoque Ordinis Visitationis B. M. Virginis sibi retulisse, quod Christus ipsi revelaverat, ut feria 6. post sui corporis Octavam ejus *Cordi colendo peculiariter dicata esset*. Additus fuit Catalogus locorum, Ecclesiarum, & Ordinum, in quibus Cor Dei solemniter colitur, itemque Patrum, & Theologorum huic cultui faventium. Præcipuam vero vim suppeditabat festum Corporis Christi, cujus institutio orta dicitur ex revelatione B. Julianæ Virgini facta in civitate Leodiensi de eodem festo instituendo.

24 Plura adversus hæc Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor, auctoritate S. Bernardi (b) opposuit. Ac primo quidem ait, hoc festum novum esse; tum Ecclesiam non consuevisse festi institutionem admittere, ex quo aliorum consequi festorum institutio posset; admisso autem Cordis Jesu festo, inde festi oculorum ejusdem, & similium institutionem peti posse. Neque ad hoc sufficere, ait, Ven. Margaritæ revelationem, cui, *nec ratio suppeditare, nec certa invenitur favere auctoritas*, ut loquitur S. Bernardus (c). At enim festo Corporis Christi B. Julianæ revelatio causam dedit. Verum revelatio hæc ab Episcopis, & ecclesiasticis Doctoribus prius examinata fuit, & Urbanus IV. idem Officium ad universam extendi Ecclesiam non permisit; nisi postquam novo miraculo edoctus, Divinæ id voluntatis esse cognovit. Cum enim in civitate Urbevetana degeret, incredulo Sacerdoti Missam in ecclesia Vulsinii Urbevetanæ diœcesis celebranti Hostia apparuit vera caro, roseo cruore respersa, effusoque sanguine vitta lintea calici imposita, & corporale maduerunt, quemadmodum Panvinius, S. Antoninus, aliique referunt. Præterea SS. Sacramenti Officium a S. Thoma de Aquino, eodem Urbano præcipiente, compositum fuit.

b epist. 174 ad Canonic. Lugdunens.

c epist. cit.

25 Cum igitur pro Cordis Jesu festo non verificentur, quæ pro festo Corporis Christi contigerunt, hujus institutio illi instituendo non suffragatur. Ad illud, quod addebatur, Cor esse virtutum, interiorumque affectionum comprincipium, reposuit oretenus idem Promotor, discrepare in hoc Philosophos antiquos, & modernos, ideoque non esse petitioni annuendum, quæ controversæ inter Philosophos sententiæ inniteretur. Quapropter sacra Congregatio instantiam secundo rejecit.

De petitione Officii, & Missæ S. Mariæ de Littera.

26 Beatissima Virgo, dum in humanis agebat, litteras ad Ignatium, & ad civitates Messanensem, & Florentinam scripsisse dicitur. Et aliam ab ipsa, ejusque Filio ad S. Walthenum Abbatem scriptam Bollandiani admittunt (d). Sed ad epistolam, quod atti-

d to. 1. Augusti pag. 248. n. 40.

'ttinet, quæ civitati Messanensi scripta dicitur, in eadem civitate solemnis hujus epistolæ inventio celebratur, teste Josepho Renato a Jesu Maria, qui etiam refert Indulgentias a summis Pontificibus in ejus honorem fuisse concessas. Cum vero Benedictus XIV. Fidei Promotorem ageret, nonnulli pii Siculi ipsum consuluerunt, quomodo B. Virginis de Littera cultus augeri posset, &, an spes esset obtinendi a sacra rituum Congregatione pro civitate Messanensi Missam, & Officium, in cujus lectionibus aliquid diceretur de eadem littera, sed Promotor iis suasit, ut rem in suo statu relinquerent; de hujus enim epistolæ veritate Baronius (a), aliique gravissimi Auctores dubitant. Præterea prohibitus est P. Melchioris Inehoffer liber sub titulo, *Epistolæ B. Mariæ ad Messanenses veritas vindicata*: qui tamen liber postea permissus est, titulo, nonnullisque aliis in eo immutatis.

(a) ad an.48. n.25.

De novo quodam Rosario a sacrorum rituum Congregatione prohibito.

27. 28 In Tolosano Conventu PP. Trinitariorum novum quoddam Rosarium in honorem SS. Trinitatis recitari cœperat, de cujus recitandi methodo libellus editus fuerat, ut scilicet, omissa oratione Dominica, pauca quædam Orationi *Gloria Patri* adderentur. His cognitis, Procurator Generalis Ordinis S. Dominici Clementi XI. supplicavit, ut novum Rosarium cum libello proscriberetur.

29 Re ad sacram rituum Congregationem remissa, hujus jussu Benedictus XIV. tunc Fidei Promotoris *Coadjutor* inter alia animadvertit, aliud antea novum Rosarium prohibitum fuisse, quod sub titulo *Seraphici* a PP. Minoribus de Observantia in eadem civitate Toletana institutum fuerat, a summis vero Pontificibus approbatum jam esse B. Virginis Rosarium, in quo SS. Trinitas debite laudatur: neque facile admittendas esse novas preces, neque precibus Ecclesiæ quidquam privata auctoritate addendum. Enim vero si Angelicæ Salutationi, & Orationi *Salve Reginæ* aliqua addita sunt, id legitima auctoritate factum est. Quocirca sacra Congregatio Rosarium illud prohibendum esse censuit, ejusque sententiam idem Pontifex litteris Apostolicis 8. Mart. 1712. datis confirmavit.

De Officio in honorem B.mæ Virginis dicta de Remedio.

30. 31 Hoc Officium PP. Trinitarii a sacra Congregatione an. 1727. obtinuerunt. Cum vero sequenti anno lectiones proprias concedi postulassent, in quibus B. Virgo bis S. Joanni de Matha apparuisse, pecuniamque ad redimendos captivos subministrasse dicebatur; obstiterunt Patres Ordinis S. Mariæ de Mercede, affirmantes, ea ex Lubiano Zappata desumi, de quo alibi actum est; titulum vero *de Remedio*, juxta Bernardinum Gomesium Miedes Episcopum Albarracinensem, eumdem esse ac *de Mercede*. Ideoque cultus B. Virginis sub titulo de Remedio ad spiritualem æmulationem referri posse videbatur. Quare sacra Congregatio gratiam concessam revocavit, ejusque sententiam Clemens XII. litteris Apostolicis confirmavit, uti ex Instrumento a Rigantio 11. Maji 1731. exarato constat.

De cultu erga Deiparam in Sacramento Altaris.

32 De hoc cultu P. Zephyrinus de Someire Recollectus S. Francisci librum edidit, in quo B. M. Virginis carnem, sanguinem, & lac in Sacramento altaris adesse asseruit: idque fusius Vega prosecutus est. At Theophilus Raynaudus, juxta Guidonem Carmelitam, illud hæresim sapere ostendit. Porro docet S. Thomas, Christi corpus conceptum fuisse ex purissimo B. Virginis san-

sanguine, sola Spiritus Sancti operatione in ejus utero adunato, & in prolem formato; neque potuisse de ejus substantia, idest de carne, & ossibus formari sine ejusdem corruptione, & diminutione, cum eæ sint partes corpus integrantes. Alia plura in hanc rem S. Doctor tradit, ex quibus omnibus doctrina P. Zephyrini tamquam *erronea*, *periculosa*, *& scandalosa* habita est, simulque ejusmodi cultus reprobatus fuit. Patrum vero locutiones, *Caro Mariæ est caro Christi*, & similes, non ita intelligendæ sunt, ut in Christo aliquid esse dicatur, quod sit Mariæ, sed Christum ex M. Virgine conceptum esse; nam etiam in Scripturis filii, & fratres sæpe patrum, & fratrum caro dicuntur.

De cultu Beatissimæ Virginis sub vulgari titulo Del Lume.

33 Hunc cultum privatus quidam in Sicilia, & præcipue Siracusis excitaverat, festo, imaginibus, aliisque inductis ad eumdem cultum pertinentibus, quæ singula in sacræ rituum Congregationis Decreto 27. Jan. 1742. edito describuntur. In eodem Decreto sacra Congregatio Episcopo Siracusano scribendum esse statuit, ut cultum illum omnino proscriberet, & eliminaret. Librorum vero examen, qui super eodem cultu prodierant, ad sacræ Indicis Congregationem remisit; hæc autem illos prohibuit.

34 Porro ex antiquis Ecclesiæ monumentis constat, alia olim vetita fuisse, quæ licet ex pietate ortum duxerint, scandalum tamen postea induxerant. Concilium Trullanum can. 79. festum *Secundinarum* impollutæ V. Mariæ prohibuit, inniyum opinioni, quæ nascenti Jesu sordes illas naturales negabat, quas tamen Patres, ac Theologi rectius illi adjudicant; idcirco *festivitatem, ac nugas*, ait Lupus, *in ipsa fieri consuetas rectissime proscribit*, *at illas* (secundinas) *Domino denegans ab antiquo Ecclesiæ dogmate recedit*. Quamquam tenendum est, partum illum sine Matris dolore fuisse, ut monet S. Bernardus (a). In quibusdam pariter Gallicanis ecclesiis ritus quidam in usu erat, quo nonnulli Pontificalibus ornamentis induti, Episcoporum more benedicebant; alii ut Reges, & Duces induti procedebant. Et hoc in quibusdam regionibus festum *fatuorum*, vel *puerorum* appellabatur, & ab Odone de Soliaco Parisiensi Episcopo, auctoritate Legati a latere prohibitum fuit. In Rituali Rothomagensi apud Honoratum a S. Maria habetur, Processionem quamdam in Nativitate Domini fieri consuevisse, in qua nonnulli, Judæorum & Gentilium more, induti sub nomine Prophetarum, Virgilii, & Sybillæ de Messiæ adventu interrogabantur, & respondebant. Sed hæc jam obsoleta sunt. Præterea in urbe Alatrinate in festo S. Sixti Papæ I. ante fores ecclesiæ viri cum feminis choreas ducere consueverunt; id vero Episcopus vetuit, ejusque judicium sacra Episcoporum, & Regularium Congregatio approbavit.

(a) oper. to. 2. n. 9. & seqq.

35 Benedictus quoque XIV. quosdam Episcopos per litteras encyclicas monuit, ut inverecundos ludos averterent, quibus dies festos in eorum diœcesibus violari acceperat.

36 Demum cum petitum esset, ut per totum Regnum Neapolitanum in Officii, & Missæ Orationibus, cum S. Januarius nominatur, titulus *Patris nostri* adderetur, Card. Thomasius in suffragio superius laudato petitionem rejiciendam esse censuit, cum Ecclesia Evangelio Matth. 23., & Luc. 11. edocta hujusmodi titulum nulli attribuat.

CAPUT ULTIMUM.

De examine nonnullorum miraculorum, quod aliquando fit in sacrorum rituum Congregatione ordinaria.

1 &c. De miraculis quoad Beatificationem, & Canonizationem agendum est in Congregatio-

gationibus *Antepræparatoria*, *Præparatoria*, & *Generali*. Aliquando tamen quorumdam miraculorum examen ad Congregationem Ordinariam deducitur. Nempe cum Ordinarii juxta Tridentinum possint, consultis Theologis, aliisque piis, ac doctis viris, processum construere, & sententiam pronunciare super miraculis eorum intercessione patratis, qui jam canonizati sunt, ut lib.2. dictum est, & uti Archiepiscopus Messanensis an.1712., & Vicarius generalis Bononiensis 1718. se gesserunt. Si iidem Ordinarii a pronuntianda sententia abstineant,ad Congregationem Ordinariam pertinet miraculum examinare, & approbare, vel reprobare, ut ex pluribus ejusdem Congregationis decretis colligitur. Quod si de his,qui miraculum testantur, fraudis, aut illiciti lucri, vel affectatæ sanctitatis suspicio adsit, miraculi examen ad Tribunal Inquisitionis pertinet, ut delinquentes puniantur.

6 Ante institutam sacrorum rituum Congregationem, cum S. Pius V. a quodam Sacerdote Acta cujusdam miraculi accepisset, quod in Galliis in Hostia consecrata contigerat, idem Pontifex, coacta virorum doctorum Congregatione, litteras Apostolicas in forma Brevis 8.Octobr. 1571. Nuntio Apostolico inscriptas eidem Sacerdoti tradidit, in quibus eidem Nuntio mandabatur, ut re cum Episcopo Laudunensi, & cum quodam Canonico, qui rei gestæ interfuisse dicebantur, communicata, curaret, ut favore Christianissimi Regis miraculum typis editum in lucem omnium prodiret.

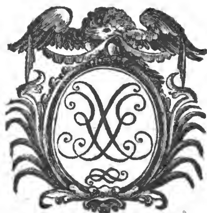
7 Item Alexander VI. Indulgentiam elargitus est iis, qui Ecclesiam Domus S.Crucis Ordinis Prædicatorum diœcesis Jauriensis quibusdam diebus visitarent, in qua Hostia prodigioso sanguine respersa conservabatur, & miraculis coruscabat. Alias Indulgentias plures summi Pontifices Ecclesiæ S. Mariæ a Vado Ferrariæ concesserunt, in qua cum quidam Parochus in Fide hæsitans Hostiam in Missa elevaret; infantulum adstantes omnes viderunt, & in Hostiæ fractione sanguis manavit, ex quo totum Capellæ cœlum sanguineis stellis respersum est.

8. 9 In ecclesia Collegii Complutensis Societatis Jesu vigintiquatuor Hostiæ consecratæ ab anno 1597. conservantur, quas a Mauris surreptas adolescens Christianus conservavit, & P. Joanni Suarez tradidit. Hic veneni suspicione adductus eas in loco humido reposuit, ut corrumperentur, sed potius conservari deprehendit, sicuti Petrasancta, aliique referunt. Et Vicarius Generalis Toletanus an.1682. visitata custodia, in qua Hostiæ conservabantur, declaravit, eas esse, quas P. Suarez acceperat, easdemque miraculo conservari, indulsitque, ut solemne festum cum Processione celebraretur.

10. 11 Post hæc Rex Catholicus, Archiepiscopus Toletanus, aliique institerunt, ut Officium, & Missa propria Compluti celebrari possent;verum sacra rituum Congregatio minime annuit, cum Hostiarum consecratio, & identitas, quemadmodum Fidei Promotor animadverterat, non satis comprobarentur.

FINIS LIBRI QUARTI, ET ULTIMI.

AD-

ADMONITIO AD LECTOREM.

TOtum Opus de Beatificatione, & Canonizatione tres alios Tomos præter quatuor præcedentes amplectitur, nempe:

Tom. V. *Acta Canonizationis SS. Fidelis a Sigmaringa, Camilli de Lellis, Petri Regalati, Josephi a Leonissa, & Catharinæ de Ricciis, una cum Apostolicis Litteris Smi D. N.* Benedicti XIV. *& Vaticanæ Basilicæ ornatus descriptione.*

Tom. VI. *Smi D. N.* Benedicti XIV. *Pont. Opt. Max. Acta & Decreta in causis Beatificationum, & Canonizationum, aliisque ad Sacrorum Rituum materiam pertinentibus, ad annum Pontificatus sui decimum.*

Tom. VII. *Appendices ad quatuor libros de Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione, quæ in calce quatuor priorum Voluminum hactenus continebantur. Accedunt documenta aliis editionibus præposita, quæque ibidem desiderabantur.*

Horum omnium Voluminum, Synopsim, & locupletissimos Indices damus, ut in toto illo doctissimo, & celebratissimo Opere nihil desiderari posse videatur. Pro publica disputatione hanc Synopseos partem produximus; exemplaria vero, quæ cum ipso Opere prodibunt, quæque Fidelissimo Lusitaniæ, & Algarbiorum Regi nuncupavimus, totius Operis Synopsim continebunt; atque in eis ad calcem adnotabuntur menda, quæ in hunc Tomum irrepserunt, & ubi ambiguus fuerit, verborum sensus illustrabitur.

LIBER QUINTUS.

ACTA CANONIZATIONIS SS. FIDELIS A SIGMARINGA, CAMILLI DE LELLIS, PETRI REGALATI, JOSEPHI A LEONISSA, ET CATHARINÆ DE RICCIIS, UNA CUM APOSTOLICIS LITERIS SS. D. N. BENEDICTI XIV. ET VATICANÆ BASILICÆ ORNATUS DESCRIPTIONE.

CAPUT I.

SS. D. N. BENEDICTI PP. XIV. Decreta de Canonizatione BB. Fidelis a Sigmaringa, Camilli de Lellis, Petri Regalati, Josephi a Leonissa, & Catharinæ de Ricciis.

1 CUM ad Summum Romanum Pontificem privative pertineat Dei Servos inter Beatos, & Beatos inter Sanctos referre, BENEDICTUS XIV. qui id ipsum in suo opere de Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione abunde demonstraverat, beatificatis Alexandro Saulio, & Camillo de Lellis, cultuque immemorabili Nicolai Albergati, & Benedicti a S. Philadelphio approbato, BB. Fidelem a Sigmaringa, eumdem Camillum de Lellis, Petrum Regalatum, Josephum a Leonissa, & Catharinam de Ricciis canonizavit.

2 Et quoad B. Fidelis causam, approbatis 18. Januarii 1744. duobus ex quatuor post Beatificationem patratis miraculis, 24. Martii in Congregatione generali D. Alexander Card. Albanus, loco D. Card. Aldrovandi relatoris absentis, dubium, omissa compendiaria Actorum relatione, proposuit, an procedi posset ad Canonizationem. Omnibus affirmantibus, summus Pontifex sententiam ferre distulit, lumen a Deo precaturus. Die verò 24: Aprilis B. ejusdem anniversaria, Missa in Capuccinorum Templo celebrata, Decretum de Canonizatione quandocumque celebranda publicari jussit, uti, consueta cœremonia, ac magna lætitia, factum fuit. Similia Decreta idem Pontifex 6. Octobris ejusdem Anni, celebrata ad altare S. Brunonis in Ecclesia S. Mariæ Angelorum Missa, expediri voluit, in causis BB. Petri Regalati, & Catharinæ de Riccis, referentibus in prima causa Card. de Gentilibus, in secunda Card. Lercario, postquam in Congregationibus generalibus 24. Martii, & 2. Junii habitis, duo in singulis respective causis miracula approbata fuerant, & in alia generali Congregatione 22. Sept. proposita fuerant dubia, an tuto ad eorumdem BB. Canonizationem deveniri posset. Eadem die 6. Octobr. in Choro ejusdem Ecclesiæ, plura summus Pontifex indulsit quoad cultum B. Nicolai Albergati, quæ fuse exponuntur in prædicto opere de Servorum Dei Beatificat. &c. tom. 2. c. 24. §. 58.

3 In causis BB. Camilli, & Josephi miracula post eorum Beatificationem secuta perpensa jam fuerant, ac solum expectabatur Pontificis super iis oraculum. Ipse tamen sacram visitationem tunc instituit, ideoque Kalend. Maii an. 1745. ad Lateranum se contulit, ubi a Capitulo, & Card. Archipresbytero exceptus, sacrum fecit. Mox Eucharistiæ, & sacrorum Oleorum custodias, tum sacras Reliquias, conscenso pegmate, in quo asservantur, diligenter inspexit, ac veneratus est. Altaribus deinde, ceterisque ad divinum cultum spectantibus inspectis, Capellam quoque Domus Corsinæ a Clemente XII. S. Andreæ Corsino magnificentissime ere-

 ctam,

ctam, in qua ejusdem Clementis cadaver depositum est, & omnem ejus ornatum observavit. Tandem per Orientalem portam novæ porticus ab eodem Clemente ædificatæ, ex qua ipsius Benedicti munificentiæ opera quædam, Leonis nempe Triclinium restitutum, Basilica Sessoriana aucta, & illustrata, ut lapis super ostium intus inscriptus testatur, viaque ad hanc Basilicam explanata, conspiciuntur, egressus ad Quirinale remeavit, ubi Secretario Congregationis Rituum, ac Fidei Promotore accersitis, eidem Secretario Decreta approbationis duorum miraculorum tertii generis pro singulis ex duabus prædictis caussis tradidit, quæ quidem miracula in generalibus Congregationibus 22. Septembr. 1744. & 16. Martii 1745. habitis discussa fuerant. Et quoad miracula B. Josephi, cum Sanctitas sua in processu deprehendisset, articulos non fuisse Romam de more missos, ut Fidei Promotor consuetas interrogationes ad eruendam veritatem conficeret, ad Episcopum Spoletinum, a cujus Prædecessore processus constructus fuerat, scribendum secretò esse ante illorum approbationem duxit, ut testes jam examinatos, aliosque ad examen improviso vocaret, ut veritas certius elucesceret, qua tandem obtenta, supradictum approbationis Decretum vulgari jussit.

4 Postero die Summus Pontifex ad Lateranum rediit visitationem prosecuturus. Peracto sacro, libros ad Animarum curam, & ad Missarum applicationem spectantes sedulo scrutatus fuit. Tum saluberrima decreta pro pueris, & rudibus ad Catholicam fidem instituendis, de qua re summo zelo alia sæpe ante præstiterat, ac pro iis, qui Choro interesse debent, necnon de aliis rebus edidit.

5 Sed ad BB. Camilli, & Josephi causas quod attinet, approbatis, ut dictum est, miraculis, dubium in Congregatione generali die 3. sequentis Augusti habitam propositum fuit, an tuto ad eorum Canonizationem procedi posset. Affirmarunt suffragatores omnes, ac Pontifex sententiam suam distulit, lumen a Deo precaturus, donec die 17. ejusdem mensis, ipsius in Pontificatum electionis anniversaria, Fidei Promotore, & Congregationis rituum Secretario advocatis, celebrata Missa, decreta de eadem Canonizatione quandocumque facienda expediri mandavit.

CAPUT II.

Solemni dictorum BB. Canonizationi Templum Vaticanum pro antiquo more deligitur diesque constituitur.

1 Statuta quinque prædictorum Beatorum Canonizatione, Templum Vaticanum ad eam peragendam electum fuit, paucis enim Beatificationibus, & Canonizationibus exceptis sub Benedicto XIII. & Clemente XII. In Lateranensi Basilica celebratis, aliæ omnes in Urbe peractæ in dicto Templo fuerunt. Et BENEDITUS XIV. Constitutione Cal. Decembr. 1741. edita sanciverat, ut in eodem omnes inposterum celebrarentur, innovato Alexandri VII. Decreto super contributione, ipsius Templi Sacrario in his solemnitatibus præstanda.

2 Novis interim precibus pro eadem Canonizatione quantocius peragenda advenientibus, idem Summus Pontifex BENEDICTUS XIV. sequenti anno id se facturum affirmavit, Postulatoribus, quorum est omnia ad tantam celebritatem necessaria parare, admonitis, ne sumptui parcerent, iisque R.P.D. Theodorum Boccapadulium, qui ei a secretis eleemosinis erat, in hoc præfecit, & diem 29. Junii anni sequentis pro solemnitate peragenda statutam denuntiavit. Ipsi igitur sæpe apud Reverendissimum P. Thomam Ripoll Generalem Ordinis Predicatorum, & causæ B. Catharinæ Postulatorem convenientes, omnia moliri cœperunt, & quæ rata habebant

bant, Pontifici significabantur, ut ipse præceperat.

3 Bellum interim Europam totam divexabat, cum mense Septembr. Romam nuncius allatus est, Franciscum I. Lotharingiæ Ducem in Romanorum Imperatorem electum esse. Quamobrem Pontifex in Consistorio Secreto in diem 15. Decembr. indicto acceptas ab eo litteras coram Cardinalibus recitari voluit, sequenti die, omnibus, qui ad Pontificiam Capellam convenire debuerant, per intimationem vocatis, gratiæ Deo actæ sunt, celebrata a Card. Passioneo Missa.

CAPUT III.

Ad Canonizationis celebritatem Episcopi Romam invitantur. Oratione a SSmo D. N. habita super quinque BB. Canonizatione, Cardinales eunt in suffragium, ubi incidenter cæremonia claudendi, & aperiendi os novis Cardinalibus describitur.

1 SEquenti anno 1746. Paschate celebrato Secretarius Congregationis Concilii Trident. Episcopos intra centesimum ab Urbe lapidem ad Canonizationis celebritatem per litteras, jubente Pontifice, Id. Apr. accivit. Quoad alios Antistites SANCTITAS SUA significavit, se eorum ad hanc solemnitatem accessum loco constitutæ Sacrorum Liminum Visitationis habituram, quamobrem nonnulli etiam Orientales Episcopi adfuerunt.

2 Interim Consistorium secretum, data ad Cardinales instructione, 18. Apr. coactum fuit, ut Pontifex Cardinalium sententias super Canonizatione peragenda exquireret, & audiret, in quo ante omnia Cardinali Paulutio recens inter Cardinales adlecto Sanctissimus *os clausit*, seu interdixit, ne sententiam in Consistoriis, aut Consiliis diceret, donec ei os aperiret, quod olim pluribus ac nunc cæremoniis perficiebatur.

3 Tum Pontifex orationem super Canonizandorum causis habuit, quod munus alias Cardinalis Congregationis Rituum Præfectus, vel alius antiquior obire solet, in qua commemoratis primum studiis, in quibus versatus, officiis, quibus functus, & dignitatibus, quibus merito gradatim insignitus fuerat, nonnulla de præfatarum quinque causarum Actis attigit, ac sermone paulisper interrupto, Cardinali Paulutio os aperuit, ut ipse quoque suffragium ferre posset. Mox resumpta Oratione, de rebus a B. Fideli de Sigmaringa gestis dixit, & Cardinales interrogavit, an ipsis placeret, ut ad ejus Canonizationem procederet? PLACET, omnes responderunt. Orationem prosecutus de B. Camillo de Lellis secundo loco, tertio de B. Petro Regalato, quarto de B. Josepho a Leonissa, quinto de B. Catharina de Riccis similia peregit, & id ipsum a Cardinalibus quoad singulos hos Beatos quæsivit, & audivit. Postremo de publicis, & semipublicis futuris Consistoriis, ac de rebus iisdem præmittendis, & in ipsis gerendis admonuit, quibus orationem absolvit.

4 Post hæc, signo ab ultimo ex Diaconibus dato, alter ex ingressis Cæremoniarum Magistris prædictum Cardinalem Paulutium e suo loco evocavit, ut a Summo Pontifice Annulo, & Titulo decoraretur. Siquidem ad Cardinalatum Promotis non licet Annulum gestare, nisi a Summo Pontifice illum recipiant, pro quo quingenti aurei ducati solvuntur, quos alii Pontifices diversis locis, sed Gregorius XV. Congregationi de Propaganda Fide attribuit. Titulus autem Ecclesia est, cui Presbyter Cardinalis præficitur, quam etiam Diaconi Cardinales nunc obtinent, licet ad aliud eorum institutio respiciat. Idemque Titulus vel Crucis signum, quod in loco Deo dicato erigitur, vel *Tutelam*, vel *Memoriam* significat.

5 Incertus olim erat Cardinalium nu-

rantur, sed interim lumen pro hoc gravissimo judicio à Deo petendum esse, & reliqua de more in Consistorio semipublico peragi debere. Tum consueta benedictione Cardinalibus dimissis, ad mansiones, quas Principum voeant, digressus, ibi sacris vestibus exutus est, & ad interiora cubicula se recepit.

4 Imminebant annuæ publicæ supplicationes, seu *Litaniæ Majores*, & SANCTITAS SUA novas Indulgentias per edictum a Card. Vicario propositum per eos dies intervenientibus, vel alia in edicto injuncta peragentibus concessit, ut Divinum auxilium pro futura Canonizatione eidem SANCTITATI SUÆ implorarent, & pro pace inter dissidentes Christianos Principes orarent. Quamquam ob nimios imbres die 25. Aprilis Processio perfici non potuit, ideoque in Ecclesia Sancti Marci solùm Litaniæ decantatæ fuerunt.

CAPUT V.

In altero publico Consistorio a duobus aliis Advocatis Consistorialibus agitur Causa BB. Josephi a Leonissa, & Catharinæ de Ricciis. Pontifex in Castrum Gandulphi secedit. Interim quinque Beatorum res gestæ in compendium redactæ in singulos Cardinales, Episcoposque distribuuntur.

1 MOx in diem 26. ejusdem mensis alterum publicum Consistorium indictum fuit, ut BB. Josephi a Leonissa, & Catharinæ de Ricciis causæ pertractarentur. Quo die pro prima causa D. Advocatus Philippus Maria Pirellius, pro altera D. Paulus Franciscus Antamorus luculentissimas habuerunt Orationes, quibus absolutis, supradictus Secretarius similia, ut supra, reposuit.

2 Post aliquot dies SANCTISSIMUS PATER Castrum Gandulphi petiit, in cujus Templo, recurrente Pentecoste, Eucharistiæ Sacramento exposito finitimis Populis illuc invitatis, & incredibili frequentia confluentibus pro Pontifice oraturis Indulgentiam plenariam concessit, ac demùm Eucharistiæ benedictione dimisit.

3 Interea compendia vitæ, & Actorum quinque Canonizandorum exarata erant, eaque R. P. D. de Valentibus Fidei Promotor in separatis libellis impressa ad DD. Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos ad Urbem convenientes transmittebat, addita instructione de methodo servanda in quinque semipublicis Consistoriis juxta Canonizandorum numerum habendis. Omnibus pariter monitis, ut unusquisque propriam sententiam scriptam, atque subscriptam Secretario Congregationis Rituum, vel uni ex Cæremoniarum Magistris traderent. Primum compendium erat B. Fidelis a Sigmaringa, secundum B. Camilli de Lellis, tertium B. Petri Regalati; quartum B. Josephi a Leonissa, quintum B. Catharinæ de Ricciis.

CAPUT VI.

Primum semipublicum Consistorium pro Canonizatione B. Fidelis a Sigmaringa, quod gemina eloquentissima Allocutione Sanctissimi Domini Nostri apertum, & conclusum est.

1 OCtava Idus Junii Pontifex e Gandulphi Castro Romam redux, Cardinales, & Presules in Urbe præsentes per schedulam commoneri de primo semipublico Consistorio die 8. ejusdem mensis in Aula Ducali Quirinalis Palatii habendo jussit. Statuta die in hanc Aulam, omnibus in ea a Pontificis Cosmetis, seu *Floreriis*, rite dispositis, Cardinales, & Præsules convenerunt, etiam Orientales, quibus Papa nedum cibaria, sed Rhedam quoque subministrari præceperat. Tum ipse congruentibus vestibus indutus pedes accessit, & in Solio sedit, omnibusque, queis ibi locus

cus non erat, exclusis, ac solum ex speciali gratia R. P. D. Josepho Livizzano Protonotario, & SANCTITATIS SUÆ a supplicibus libellis, necnon R. P. D. Vincentio Malvezzi pariter Protonotario, & Apostolici Cubiculi Præfecto prope sedem Pontificiam admissis, sessionem inchoavit erudita allocutione, in qua commemorata veteri disciplina de Actorum Martyrum collectione, eorumque vindicatione, ac laudato Sedis Apostolicæ instituto de non concedendo Martyribus cultu publico, nisi eorum non solum Martyrium, sed etiam miracula satis perspecta fuissent, ab iis exquisivit, an ad B. Fidelis Canonizationem, cujus Martyrium, & miracula probata fuerant, deveniendum esse censerent. Porro omnes, qui aderant, Cardinales viginti quinque, Patriarchæ Pontificio Solio Assistentes tres, Archiepiscopi eidem Solio Assistentes duodecim, inter quos unus erat Orientalis, Episcopi quoque Assistentes sexdecim, Archiepiscopi non Assistentes tres, ex quibus unus Orientalis, Episcopi pariter non Assistentes decem, quem numerum unus Orientalis compleverat, res ab eodem B. Fideli gestas summis laudibus extulerunt, dignumque unanimiter censuerunt, cui Canonizationis honor impenderetur. Et Orientales quidem patrio prius, tùm latino sermone suffragia tulerunt.

2 Quæ ubi absoluta fuerunt, Pontifex nova ad omnes allocutione commendavit, & jejunia, aliaque pietatis opera commemoravit a Fidelibus adimplenda pro adeptione plenariæ Indulgentiæ ab eodem concessæ iis, qui a Deo lumen ipsi super futura Canonizatione implorarent. Mox Procurator Generalis Cameræ Apostolicæ Joannes Philippus Toppi Protonotarios, & Notarios Apostolicos adstantes paucis rogavit, ut unum, vel plura instrumenta de his Consistorialibus Actis conficerent. Et R. P. D. Antonius Maria Erba Protonotariorum Pro-Decanus Collegii sui nomine respondit, *Conficiemus*, Solioque circumstantes in testes appellans ait, *Vobis testibus*. Et ita Consessus solutus est. Instrumentum vero dictum constructum fuit, notatis in eo Suffragatorum nominibus, & reliquis in Consistorio gestis. Ut autem prædicta pietatis opera per edictum a Card. Vicario publicata melius innotescerent, unicuique ab Aula recedenti exemplar dabatur, addita pro Cardinalibus schedula circa vestium colorem iis jejuniorum diebus adhibendum. Cumque iis diebus Eucharistiæ Sacramentum publicæ venerationi in Patriarchalibus Basilicis exponi consueverit, & Basilica S. Mariæ ad Præsepe impedita esset, utpotè quæ summa hujus Pontificis liberalitate elegantiùs resarciebatur, in ejus locum Ecclesiam S. Mariæ supra Minervam idem substituit.

3 Abfuerunt a Consistorio Cardinales duodecim, Archiepiscopi duo, & sexdecim Episcopi, licet in Urbe essent, qui tamen sententias suas scriptas, Pontificis jussu, Secretario Congregationis Rituum transmiserunt inter alia Acta servandas.

CAPUT XII.

Processio Vaticana Corporis Christi describitur. Hujus solemnitatis origo & incrementa, recentesque de hac re BENEDICTI XIV. Constitutiones.

1 EAdem die 8. Junii in Sacello Paulino Palatii Quirinalis celebratæ sunt magno Cardinalium, Præsulumque numero primæ Vesperæ solemnitatis Corporis Christi. Vias interea apud Vaticanum, per quas postridie solemniter procedendum erat, Cardinales ornari curaverant, & R.P. D. Marcus Antonius Columna Protonotarius de numero Participantium, aliique cum ipso militibus Helvetiis stipati eas equitando circumivere, ut circum-

circumspicerent, an omnia rectè convenirent. Post vesperas Papa e Quirinali ad Palatium Vaticanum perrexit ibi ea nocte mansurus. Postero die in Sixti IV. Sacellum venit, Missam sine cantu celebravit, & Sacramentum a se confectum, ac in pretiosa custodia clausum, supra thalamum compositus, & a Parafrenariis elatus solemni processione gestavit.

2 Nemo est qui ignoret, qua solemnitate, qua luminum copia, quo comitatu, & quam recto ordine solemnis hæc processio peragatur. Hoc anno Antistites amplius octoginta interfuerunt. Umbellæ supra Sacramentum, & Papam obtensæ hastas mutatis vicibus detulerunt Referendarii, Equites S. Petri, Magistri viarum, Senenses, demum, absente Senatore Urbis, qui primam hastam deferre debuisset, Conservatores pariter Urbis cum Oratore Bononiæ, & Capitolii Judicibus, cui Oratori Pontifex pridem indulserat, ut fascias aureas Senatoriæ vesti nigræ superadderet in solemnioribus dumtaxat functionibus, & quando dicti Conservatores aureas togas induunt. Ad quatuor Baldacchini angulos totidem Clerici laternas hastis præfixas, juxta Benedicti XIII. statuta in Concilio Romano gestabant.

3 Hoc Corporis Christi Festum, Urbanus IV. instituerat, Urbanus VI. sacrum, illo recurrente, etiam in locis interdictis fieri permisit; tunc tamen Eucharistia in Ecclesiis adoranda exponi dumtaxat solebat; Martinus vero V. Indulgentias concessit comitantibus processionem, cum Sacramentum eodem Festo publice deferretur, & primus inter Pontifices Nicolaus V. illud per vias pedibus gradiens publice a D. Petri Templo gestavit, teste Stephano Infessura. Sub Leone X. hic mos incrementum accepit; & nonnulli quidem Pontifices pedites, alii in sublimi sella compositi, ac Ministrorum humeris subvecti sacram Eucharistiam detulerunt; tandem ab Alexandri VII., vel a Pauli IV. tempore Papa non sedens, sed in genua provolutus, innixusque scabello bajulari cum Sacramento cœpit, idemque Paulus lampades cera instructas in Pontificio Sacello ardere instituit.

4 Tandem sæpe laudatus BENEDICTUS XIV., ut tam solemnis Processionis celebritas apud Vaticanum peragi solita numquam minueretur, cum compertum habuisset, Sede Apostolica vacante, Clerum, recurrente memorato Festo, dividi, & partem ad Lateranam, partem ad Vaticanam Basilicam accurrere, ac duas propterea solemnes processiones eodem tempore peragi, Constitutione speciali motu proprio edita 15. Febr. 1744. sancivit, ut unica Processio generalis SS. Corporis Christi in dicto Festo, eademque apud Basilicam Vaticanam, etiam Apostolica Sede vacante, peragatur, methodumque simul ejus peragendæ statuit, & personas, quæ interveniant, designavit, ac ordinem, quo eædem procedere debeant, stabilivit; quæ omnia in aliis literis Apostolicis, anno, & mense iisdem, datis clarius expressit, atque firmavit.

Inter has personas Collegio Advocatorum Consistorialium peculiarem locum assignavit.

CAPUT VIII.

Nonnulla a SS. D. N. Advocatis Consistorialibus recens concessæ prerogativæ referuntur.

1 Atque ad hos Advocatos quod attinet, inter quos & ipse locum olim obtinuerat, per aliam Constitutionem 29. Augusti anni supradicti editam plura privilegia a Prædecessoribus Pontificibus eisdem concessa, vel aliter acquisita confirmavit, & auxit. Ac primo quidem duodenarium eorum numerum a Sixto IV. statutum constabilivit, ex quibus septem Participantes, reliqui Supranumerum nuncuparentur, Coadjutores verò, qui alicui ex iis forte deputentur, voce, & emo-

Episcopi pallium petere debeant, hæc per Advocatos Consistoriales Seniores explenda erunt, assignato ipsis congruo emolumento.

6 Regimen quoque Archigymnasii Urbis tam quoad scholas, quam quoad ejus Ecclesiam, & Bibliothecam ad idem Advocatorum Collegium spectare approbavit; eosque in examinandis Lectoribus,& Professoribus suffragium ferre posse dixit; itaut examen ad obtinendas Cathedras in jure Canonico, vel civili ab ipsis Advocatis peragatur;quoad alias vero facultates,alii periti pro examine eligantur, juxta quorum sententiam suffragium iidem Advocati ferant, quibus privativam quoque confirmavit facultatem Doctores in utroque, vel in alterutro Jure creandi, sublata quibuscumque simili facultate, & lite super hoc inter præfatos Advocatos, & Sedis Apostolicæ Protonotarios extincta, declarans non licuisse, nec licere Protonotariis examen ad hujusmodi Doctoratum extra Urbem committere, & absentem sub aliena fide de ejus examine ad eumdem gradum tamquam præsentem promovere; sed quatuor dumtaxat personis in Urbe revera præsentibus, & rigoroso examine per ipsos Protonotarios collegialiter peragendo probatis quotannis illum conferre posse, quin imo id pro sex personis, quibusdam servatis conditionibus, extendit. Quod si alii altero supradicto modo ad Doctoratum promoti inveniantur, eorum promotiones benignè revalidavit.

7 Statuit præterea, ut nemo inposterum a die publicationis hujusmodi Constitutionis, qua Advocatorum Consistorialium Collegio memorata privilegia attribuit, ad Prælaturas, Magistratus, aut ad alia munia, & Officia in Romana Curia exercenda, aut ad Ecclesiastica Beneficia Doctoratus in utroque, vel in alterutro Jure gradum ex quocumque capite exigentia, admittatur, nisi Doctoratum ejusmodi in Romano prædicto Archigymnasio obtinuerit. Admitti verò possint, qui ante illum diem in alia studii generalis Universitate eodem gradu potiti fuissent. Quemadmodum & Advocati Consistorialis munus, & Auditoratus Causarum Palatii Apostolici conferri iis possint, qui in alia pariter Universitate, aut Collegio privilegiis, aut Indultis Apostolicis ad hoc gaudente ad Doctoralem gradum in utroque Jure promoveantur.

8 Omnia demùm Romanæ Curiæ munera prædicto Advocatorum Consistorialium Collegio attribui solita, eidem perpetuo stabilivit; nempè munus Promotoris Fidei, Advocati Pauperum, Advocati Fisci, & Cameræ Apostolicæ, Advocati Fabricæ Basilicæ S. Petri, Advocati Senatus, & Populi Romani, & munus Commissarii Conclavis Sede vacante; ita tamen ut Officia Promotoris Fidei, & Advocati Fisci, non ab uno, ut olim, sed a duobus ex prædictis Advocatis separatim exerceri debeant, idemque Fisci Advocatus, sicuti etiam Advocatus Pauperum, patrocinium aliarum causarum non suscipiat.

9 Privilegium insuper privati Oratorii in propria habitationis domo cuilibet ex ipsis Advocatis concessit, in quo una Missa singulis diebus, quibusdam exceptis, celebretur, sub certis tamen conditionibs. Quæ quidem omnia enarrata privilegia firmissimis expressionibus, ac summa auctoritate communivit.

CAPUT IX.

Alterum semipublicum Consistorium pro Canonizatione Beati Camilli de Lellis, quod consuetis Sanctissimi Domini Nostri Alloqutionibus decoratur.

1 Celebrata apud Vaticanum SS.Corporis Christi solemnitate superiùs dicta, Papa ad Quirinale Palatium rediit, ad quod alterum semipublicum Consistorium super B. Camilli

milli Canonizatione in diem 10. ejusdem mensis Junii indictum fuit. Huic Pontifex sua Allocutione initium dedit, in cujus præfatione antiquitatem cultus Confessorum exposuit; tum de Ordinum Regularium pauca disseruit, affirmans Sedem Apostolicam eorum Fundatoribus semper Canonizationis honores libenter tribuisse, quod exemplis plurium, qui vel juxta veterem, vel juxta modernam disciplinam canonizati fuerunt, demonstravit. Cumque B. Camillus Ordinis Regularis, Clericorum scilicet Ministrantium Infirmis, Institutor fuisset, heroicisque virtutibus, & miraculis claruisset, Cardinales, ceterosque præsentes, qui suffragandi jure potiebantur, interrogavit, an ad ejus Canonizationem deveniendum esse sentirent.

2 Mox omnes, quorum erat suffragium ferre, Cardinales nempè vigintiseptem, Patriarchæ Assistentes tres, Archiepiscopi Assistentes tredecim, inter quos unus Orientalis, Episcopi pariter Assistentes vigintitres, Archiepiscopi non Assistentes tres, ex quibus duo Orientales erant, alii Episcopi decem, quorum unus erat ex Orientalibus, in Canonizationem Beati Camilli peragendam consenserunt.

3 Expletis suffragiis, Papa solum respondit, indictas jam preces peragendas esse ad cæleste super futura Canonizatione lumen obtinendum. Procurator Generalis Cameræ Protonotarios rogavit, ut publica super his Actis Instrumenta conficerent, eorumque Decanus R. P. D. Franciscus Maria Riccardi omnia, uti superius in alio Consistorio semipublico, reposuit, & Instrumentum de more fuit confectum.

4 In hoc Consistorio Cardinales undecim, Episcopi novem desiderati fuerunt, licet in Urbe essent, qui tamen suffragia sua scripta ad Secretarium Congregationis Rituum de more transmiserunt.

CAPUT X.

Tertium semipublicum Consistorium pro Canonizatione Beati Petri Regalati majori, quam quæ præcesserant, frequentia celebratur.

1 Tertium subinde Consistorium pro causa B. Petri Regalati in diem undecimam Junii indictum fuit, quod majori Antistitum quotidie supervenientium frequentia celebratum fuit. Accessit Pontifex, emissisque iis, quibus non erat in Aula locus, præfari cœpit, ac primo quidem Ordines Regulares, eorumque collabentium Restauratores, & Reformatores commendavit, exemplis ostendens, eorum nonnullos fuisse Sanctis adnumeratos. Subdidit, B. Petrum Regalatum in Ordinis Minorum Reformationem a Sede Apostolica in Hispania indictam enixius incubuisse, virtutibus heroicis, donis supernaturalibus, ac miraculis fulsisse, ideoque à Cardinalibus, ceterisque Suffragatoribus quæsivit, an ejus Canonizationem peragendam censerent.

2 Totidem Cardinales, & Patriarchæ ac in altero Consistorio proximè celebrato, Archiepiscopi vero Assistentes duodecim, quorum unus Orientalis erat, Episcopi Assistentes vigintiquinque, Archiepiscopi non Assistentes tres, duo nempè Orientales, & unus Occidentalis, Episcopi pariter non Assistentes duodecim, inter quos secundum locum unus Orientalis tenebat, B. Petrum dignum censuerunt, qui inter Sanctos adscriberetur.

3 Sententiam suam Pontifex in futurum distulit, interea omnibus commendavit, ut lumen a Deo in re tanti momenti sibi adprecarentur. Procurator Generalis Cameræ Apostolicæ Protonotarios de more rogavit, ut Instrumenta de his Actis conficerent, eorumque Sub-Decanus, qui aderat, consuetis

suetis Cæremoniis Instrumenti constructionem promisit, quod sane postea exaratum fuit.

4 Reliqui interim, qui Romæ commorabantur, & jus in Consistorio suffragandi habentes, ab eo absfuerunt, sententias suas ad Secretarium Congregationis Rituum scriptas miserunt, ut inter alias in ejus Tabulariis asservarentur. Porro absentes fuerunt Cardinales undecim, unus Archiepiscopus, & sex Episcopi.

CAPUT XI.

Quartum semipublicum Consistorium pro Canonizatione B. Josephi a Leonissa.

1 Dies Dominicus celebratum Consistorium immediate subsecutus in causa fuit, ut quartum Consistorium super causa B. Josephi a Leonissa in feriam 2., quæ fuit 13. supradicti mensis Junii, differretur. Et hoc die omnes, quorum adesse intererat, per Cursores vocati, in consuetam Quirinalis Aulam convenerunt. Adfuit & Pontifex sacris ornatus vestibus, dimissisque iis, queis in Consistorio stare non licebat, ejusdem B. Josephi causam proposuit.

2 In sua brevi oratione morem in Ecclesia antiquitus admissum, & exemplis comprobatum explicuit, eos inter Martyres recensendi, qui pro Christiana Religione tormenta sustinuissent, licet superstites post notabile tempus in pace obiissent. Theologorum sententias super hoc protulit, sed consuetudinem subsecutis temporibus invaluisse ait, ut nemo Martyribus accenseretur, nisi mortem in odium Christianæ Fidei a Tyranno illatam subiisset. B. Josephum a Leonissa crudelissimum tormentum Constantinopoli in ejusdem Fidei odium a Turcis pertulisse, ac Divino beneficio fuisse ex illo ereptum innuit, ejus tamen Beatificationis causam, eodem Pontifice instante, cum Fidei Promotorem in minoribus ageret, tamquam Confessoris fuisse pertractatam. Præclarissimum vero illud facinus ad ejusdem Beati Canonizationem valde conferre, si tamen in virtutibus heroicis ipse imposterum se exercuisset. Cumque id sane ipse tam in sacris Missionibus, quam in reliquo vitæ cursu præstitisset, pretiosa morte quievisset, ac miraculis subinde fulsisset, astantium Fratrum sententias de solemni ejus Canonizatione indicenda idem Pontifex requisivit.

3 Morem summo Pontifici gerentes, qui aderant, vigintiocto Cardinales, tres Patriarchæ, quatuordecim Archiepiscopi, quorum tres erant Orientales, & vigintiquinque Episcopi; inter quos unus Orientalis, statim suffragia sua emiserunt, affirmantes, æquum esse, ut B. Josephus, qui tot, ac tanta pro Dei gloria in terris gesserat, ab omnibus, tamquam Dei Sanctus, interposito Sedis Apostolicæ judicio, coleretur.

4 Auditis suffragiis, Summus Pontifex omnes hortatus fuit, ut preces funderent, quibus in re summi momenti Divinum ei auxilium obtinerent. Mox Generalis Cameræ Apostolicæ Procurator consuetam ad Protonotarios interpellationem emisit pro Instrumentis conficiendis de hujus Consistorii Actis. Eorum Decanus de more reddidit responsionem, & Instrumentum ab iis subinde exaratum fuit.

5 His accesserunt absentium suffragia, novem scilicet Cardinalium, trium Archiepiscoporum, & octo Episcoporum, quæ quidem ad Congregationis Rituum Secretarium ex more deferri Papa jussit.

CAPUT XII.

In ultimo semipublico Consistorio Causa B. Catharinæ de Ricciis discutitur, & ad diem 29. Junii solemnis BB. Canonizatio indicitur.

1 QUintum tandem, & ultimum Consistorium semipublicum pro causa B. Catharinæ de Ricciis in sequentem diem 14. Junii indictum fuit, in cujus intimatione Cursores oretenus Cardinales admonuerunt de secreto Consistorio ante semipublicum habendo.

2 Statuta die in designata Consistorii Aula solus Pontifex cum Cardinalibus, ceteris exclusis, de rebus Consistorialibus primum egit. Quibus expeditis, ac Patriarchis, & aliis, quibus locus erat, admissis, inculcavit, ne foribus clausis supervenientes amplius intromitterentur. Et sane Protonotarii, & Advocatus Fiscalis sero advenientes introire prohibiti sunt.

3 Consueta allocutoria oratione Sanctitas Sua Consistorio initium dedit. Et ducto ex cap. 21. Act. Apost. exemplo, ubi dicitur S. Paulus Cæsaream cum sociis venisse, ac domum Philippi Evangelistæ intrasse, cui *erant quatuor filiæ virgines prophetantes*, in Claustris quoque Ordinis Prædicatorum, quem S. Dominicus instituerat, quatuor tanti Parentis filias inventas esse dixit, quæ & prophetantes appellari merito possunt, Catharinam scilicet Senensem, Rosam Limanam, Agnetem a Montepolitiano, & Catharinam de Ricciis: Cumque primæ tres a Prædecessoribus in Sanctorum album relatæ jam fuissent, reliquum esse, ut etiam quarta, nempe Catharina de Ricciis pari honore cumularetur, utpote quæ tam virtutibus heroicis, quam miraculis floruisset, quare indixit, ut suffragaturi astantes mentem suam super hoc aperirent.

4 Nulla post hanc orationem interposita mora Cardinales viginti-novem, Patriarchæ Assistentes duo, Archiepiscopi Assistentes duodecim, quorum unus Orientalis, Episcopi Assistentes viginti, Archiepiscopi non Assistentes tres, ex quibus duo Orientales, Episcopi non Assistentes decem, inter quos unus Orientalis, sententias suas exposuerunt, & Occidentales latino, Orientales patrio primum, tum latino idiomate, ut in aliis quoque antecedentibus Consistoriis factum fuerat, unanimiter affirmarunt, B. Catharinæ merita, & miracula ejusmodi esse, ut eam Canonizationis honore dignam efficerent.

5 Sanctissimus, auditis suffragiis, brevi altera oratione lætitiam suam significavit, quam in hoc, & in superioribus Consistoriis ex similibus suffragiis senserat. Diem 29. ejusdem mensis Junii SS Apostolorum Petri, & Pauli Festo consecratam designavit ad quinque Beatorum, nempe Fidelis a Sigmaringa, Camilli de Lellis, Petri Regalati, Josephi a Leonissa, & Catharinæ de Ricciis Canonizationem complendam. Omnibusque commendavit, ut preces ad Deum funderent, Divinum lumen in re tam gravi petituri.

6 Abfuerunt, uti superius dictum est, Procurator Generalis Cameræ Apostolicæ, & Protonotarii; idcirco Sanctitas Sua Procuratoris defectui consulens, commisit Cæremoniarum Præfecto, ut Protonotariorum absentium loco Instrumentum de ultimi hujus Consistorii semipublici Actis conficeret; idque ab Apostolicis Cæremoniariis fieri posse Sanctissimus Pater docuit, cum de Canonica novi Pontificis electione, ejusque dignitatis acceptatione instrumenta conficere soleant. Præfectus itaque se Instrumenta exaraturum consuetis Cæremoniis promisit, uti revera postea exaravit.

7 Non omnes, quorum intererat, ultimo huic Consistorio adfuerunt: Quamobrem novem Cardinales, unus Patriarcha, duo Archiepiscopi, & unde-

undecim Episcopi absentes suffragia sua ad eum, ad quem spectabat, ex more miserunt.

CAPUT XIII.

Summus Pontifex Basilicas Lateranam, & Vaticanam, templumque S. Mariæ supra Minervam invisit, auxilium a Deo postulaturus, quibus in locis a frequenti Cardinalium numero excipitur.

1 PORro cum indictæ preces juxta superius dicta peragendæ essent, & Dominica die 19. Junii SS. Sacramentum in Basilica Laterana esset exponendum, Pontifex significavit, se frequentiori comitatu illuc iturum, ideoque per privatam schedulam admoniti sunt Cardinales, ut si & ipsi accedere, præsertim acquirendæ Indulgentiæ gratia, vellent, rubris vestibus uterentur.

2 Statuta die,& hora viginti ferme ex Cardinalibus adfuere, & paulopost advenientem Summum Pontificem solemni pompa exceperunt; ipse vero tamquam collegialiter accedens in Basilicam solemni comitatu ingressus SS. Sacramentum, maxima Populi multitudine adstante, adoravit, ac peracto sacro discessit.

3 Postridie simili schedula iisdem DD. Cardinalibus nunciatum est, SS. Patrem die 22. ejusdem mensis ad Basilicam Vaticanam iturum, ut eadem ac in Laterano perageret, uti revera omnia non minori solennitate, ac frequentia facta sunt.

4 Ecclesiam S. Mariæ supra Minervam Basilicæ Liberianæ suffectam Sanctitas Sua 24. ejusdem mensis post meridiem justis ex causis adire statuit. De qua re per schedulam DD. Cardinales admoniti, vigintitres ex ipsis ad eam Ecclesiam convenerunt, sed ob ingentem Populi concursum vix unus, aut alter eorum comitari Summum Pontificem potuit, qui, re cognita, populique religione commotus præ gaudio illacrymatus est.

CAPUT XIV.

Indulgentia plenaria omnibus, qui Canonizationi interessent, conceditur, totius Cleri Secularis, ac Regularis ad Processionem in Vaticano ante Canonizationem peragendam conventus jubetur, aliæque Sanctiones pro majori tantæ solemnitatis celebritate referuntur.

1 POST preces reversus ad Quirinale Sanctissimus Pater novam plenariam Indulgentiam iis concessit, qui solemni Canonizationis Actui, aut præmittendæ eidem supplicationi interessent. Quam quidem Indulgentiam ii quoque lucrarentur, qui aliquo impedimento a prædictis rebus distracti quasdam saltem designatas preces recitarent; dummodo omnes Sacramentalem Confessionem, & Communionem aut præmitterent, aut inter octiduum explerent: Omnibus, qui Canonizationi, aut Processioni interesse vellent, admonitis, ut debitam servarent modestiam, & reverentiam. Mandatum insuper est Basilicarum Capitulis, & universo Clero seculari, & Regulari, ceterisque solemni Corporis Christi Processioni interesse solitis, ut dicta die 29. Junii peragendæ Canonizationi destinata omnes in magnum Palatii Pontificii Vaticani atrium convenirent Processionis ante Canonizationis Actum peragendæ gratia, modusque præscriptus est excipiendi Pontificem,cum in Basilicam Vaticanam ad tantam solemnitatem ingrederetur. Jussi quoque sunt omnes Rectores, aut quovis alio nomine Ecclesiarum, & Oratoriorum omnium Urbis Custodes, ut cum primum audierint bombardarum ex Arce S. Angeli strepitum, aut Campanæ Capitolinæ sonum, statim Campanas omnes pulsarent. De his omnibus Apostolicus Cæremoniarius jussu Pontificis certiorem fecit D. Cardinalem Guadagni Sanctitatis Suæ Vicarium, qui Indul-

Indulgentiæ Edictum in locis frequentioribus affigi jussit, de aliis verò mandata ad Ecclesias omnes transmisit.

2 Interim Cæremoniarum Præfectus utrosque Pontificiarum Custodiarum equestrium Duces scripto edocuit, quo ordine Canonizationis die milites suos in platea S. Petri disponerent. Præsulem Generalem armorum monuit, ut peditum copiis iter supplicationis præscriptum tam extra, quam intra Templum custodiri juberet. Helvetiæ Custodiæ Duci, & Arcis S. Angeli Pro-Præfecto significavit, ut statim ac tubę, ac tympana concrepuissent, minora omnia, ac majora tormenta bellica explodi curarent. Ut Helvetici milites ferreo thorace, & galea induti partim Sanctissimum Patrem descendentem in Basilicam custodirent, partim theatri cancellos tuerentur, quibusdam dumtaxat recludendos imperio Excellentissimi D. Ducis de Comitibus Magistri S. Hospitii. Actum præterea est cum D. Fiscali Fori Capitolini, ut Tympanistæ, & Tubicines Senatus, Populique Romani ad Basilicam Vaticanam prædicto festo contenderent, & ad cantum Hymni *Te Deum laudamus* tubis clangerent, & tympana pulsarent saltem per horæ quadrantem, utque æs campanum Capitolii ad primum bombardarum strepitum per integram horam quateretur.

CAPUT XV.

Eminentissimus Portocarrerus Canonizationis Procurator constituitur. Ad Cardinales instructio transmittitur, qua hora, modo, & ordine Canonizationi interesse deberent.

1 Post hæc idem Cæremoniarum Præfectus D. Cardinalem Portocarrerum adivit, ut certiorem redderet, fuisse a Sanctissimo Patre Procuratorem futuræ Canonizationis designatum, quod munus consuevere Romani Pontifices Nepotibus suis deferre, ut a Clemente XI. factum est. Annuit præfatus Cardinalis, ac de iis, quæ ad ipsum spectabant, a Cæremoniario instructus est.

2 Angebatur in dies Nobilium Advenarum, Populorumque concursus; Postulatores satagebant, ut parata essent omnia; cum D. Cardinalis Columna Pontificiæ Domui Pro-Præfectus cum quibusdam aliis specialiter accitis ad Basilicam Vaticanam triduo ante pervigilium festi venit, & ab ipsis quæsivit, an omnia bene disposita viderentur. Iis probantibus, mox spatium totum divisum fuit, ac Regiis Oratoribus Gallo, & Veneto, Senatori Urbis, Magnatibus, atque Matronis supernę pegmatum contignationes attributæ; iis, qui Oblationes portarent, certa sedes constituta; & Cantoribus odæum erectum: Abacorum ac Mensarum situs designatus; ubi Nobiles, inter quos Convictores Collegiorum Romani, & Clementini, & nonnulli etiam Religiosi commode adesse possent; Specialis verò suggestus Serenissimo Jacobo III. Britanniæ Regi comparatus. Tum alia loca, munera, & sedilia distributa. Pridie solemnitatis Summus Pontifex Vaticanum adiit, & cuncta præsens inspexit.

3 Post hæc instructio typis impressa ad Cardinales transmissa a Cæremoniarum Præfecto fuit de hora, qua Sanctissimus Pater ad Capellam eo solemnitatis die descenderet, de via, per quam ipsi ad Vaticanum Palatium convenirent, de vestibus, quibus uterentur, de modo incipiendi, & peragendi solemnem Processionem cum eodem SS. Patre, de comitatu, quem haberent, ac de aliis pluribus, quæ in tam solemni Canonizationis Actione agenda essent. Alia specialis instructio data est Cardinalibus Congregationis sacrorum Rituum quoad oblationes faciendas. Consultoribus verò ejusdem Congregationis mandatum est, ut Cleri

ri utriusque Processionem prosequerentur.

CAPUT XVI.

Constitutio BENEDICTI XIV. indicatur, qua in posterum SS. Petro, & Paulo Apostolorum Principibus in ipsorum annua solemnitate cultus augetur.

1 AD augendum verò SS. Apostolorum Petri, & Pauli cultum idem Summus Pontifex BENEDICTUS XIV. constituit, ut Romæ in posterum singulis diebus infra octavam Festi eorumdem SS. Apostolorum Pontificalis Missa in aliqua ex Ecclesiis aliquo eorum monumento celebribus mane caneretur, adstantibus Romanæ Curiæ Prælatorum Ordinibus juxta gradum, & dignitatem, & præcipue juxta locum, quem in Pontificiis Capellis obtinent. Cumque præcedentia inter Prælatos Votantes Justitiæ, & Gratiæ controverteretur, idem Pontifex literis Apostolicis die 7. Junii ejusdem anni 1746. datis controversiam sustulit, statuens, ut si aliquando utriusque Signaturæ Votantes quomodocumque simul reperiri contingat, ille præcedat, qui prior in suo respectivè Tribunali fuit adlectus. Si autem eodem die adsciti fuissent, tunc præcedentia illi cedat, qui in Prælatura quacumque antiquior est. Et hæc quidem servari inter eos jussit, nisi aliter Episcopalis character, aut alia dignitas fortè exigeret. Sed ad statutum SS. Apostolorum cultum quod attinet, voluit insuper Pontifex, ut singulis ejus octidui diebus aliquæ Laicorum Confraternitates a Card. Vicario deligendæ Ecclesiam illam vespere supplici ritu adirent, in qua mane preces habitæ fuerunt; octidui tandem solemnitas ad Lateranensem Basilicam ultimo die majori celebritate clauderetur.

2 Siquidem in memorata Constitutione, quæ pro hoc peculiari cultu 3. Calend. Apr. an. 1743. edita est, Sanctissimus Pater decrevit, ut recurrente eorumdem Apostolorum natali die, eodemque in Basilica Vaticana, consueta celebritate, præsente Summo Pontifice cum Cardinalibus, ceterisque interesse solitis, peracto, secunda infra octavam die Missa in Pontificalibus in Basilica B. Pauli Apostoli via Ostiensi celebretur, præsentibus Episcopis Pontificio Throno Assistentibus, in qua quidem Basilica celebris est utrinsque Apostoli memoria, & sacræ asservantur Reliquiæ. Tertia die sacrum eodem modo, adstantibus Protonotariis Apostolicis de numero Participantium, fiat in Ecclesia S. Pudentianæ, ubi Pudentis Senatoris domum fuisse perhibent, in qua S. Petrus Romam primum adveniens Hospitio exceptus est, prædicavit, Sacrum pluries fecit, & Sacramenta administravit. Quarta die, intervenientibus causarum Palatii Apostolici Auditoribus, idem peragatur in Ecclesia S. Mariæ in Via-Lata, ubi primum Hospitio exceptum S. Paulum ferunt.

3 Quinta die solemnitas, convenientibus Cameræ Apostolicæ Clericis, celebretur in Ecclesia S. Petri ad Vincula, quæ prima ab eodem Romæ Deo dicata traditur, & in qua illius Vincula summo honore coluntur. Sexta die ad Ecclesiam S. Petri in Carcere ad solemnitatem accedant Referendarii Votantes Signaturæ Justitiæ, in qua uterque Apostolus dicitur per plures menses usque ad obitum fuisse in vinculis detentus, baptizasse Custodes Processum, & Martinianum, mirabili ex petra exorto fonte, & alia miracula, & opera patrasse. Septima die Missa solemnis celebretur, adstantibus Abbreviatoribus de Parco Majori, in Ecclesia S. Petri in Monte Aureo, ubi ex pia traditione S. Petrus dicitur Cruci capite ad terram verso affixus fuisse. Octava die solemnitas in Basilica Lateranensi absolvatur, in qua sacra eorumdem Apostolorum Capita asservantur. Missarum vero solemniis Cardinalium Collegium assistat,

ſtat, & Veſpere Senator, & Conſervatores Urbis ſacras eorum Reliquias veneraturi, & aliis exemplo futuri, illuc accedant.

4 Pomeridiano totius deſcripti octidui tempore omnibus injunctum eſt Urbis Confraternitatibus a Cardinali Vicario in ſingulos dies debita partitione diſtribuendis, ut eam adeant Eccleſiam, in qua mane Miſſa celebrata fuit, conceſſa proceſſionaliter accedentibus ſeptem annorum, ac totidem quadragenarum, aliis vero centum dierum Indulgentia.

5 Conſtitutionem tandem ſuam claudit, omnes in Domino enixius hortans, ut tantam ſolemnitatem ea, qua par eſt, frequentia, pietate, ac reverentia celebrent, memores ſemper beneficiorum, quæ almæ huic Urbi iidem Apoſtoli contulerunt.

6 Porro Eminentiſſimus Card. Vicarius etiam hoc ipſo anno 1746. per Edictum 19. Junii datum memoratæ Conſtitutionis executionem promovit, Confraternitates juxta ejuſdem Conſtitutionis præſcriptum in ſingulos dies diſtribuens, & ad deſignatas Eccleſias dirigens.

CAPUT XVII.

Pompa, qua in Pervigilio SS. Petri, & Pauli Vectigal pro utriuſque Siciliæ Regno perſolutum eſt, ac Feſti ignes multo copioſiores ſequentis diei celebritatem prænunciant.

1 PRimæ SS. Apoſtolorum Veſperæ non in Baſilica Vaticana, utpote ab Operariis impedita, ſed in Sixti IV. Sacello cantatæ fuerunt, ad quod cum Pontifex in ſella deferretur, adſtante Advocato Fiſcali, citati ſunt, qui annuo ſolvendo tributo erant obnoxii. In Aulam regiam delatus, in qua Card. Camerarius, aliique Camerales eum præſtolabantur, D. Advocato Toppi Fiſci, & Cameræ nomine pro Parmenſi & Placentino Ducatu interpellanti, ac proteſtanti reſpondit.

2 Vectigal deinde pro utriuſque Siciliæ Regno, quarum directum dominium ad Apoſtolicam Sedem pertinet, pendendum erat, quod quidem quotannis Regis Legatus extra ordinem pendit Pontifici, album equum, & certam pecuniæ ſummam exhibens. Id in SS. Apoſtolorum pervigilio, & intra Vaticanæ Baſilicæ veſtibulum poſt Veſperas fieri ſolet, quamquam ob diverſas circumſtantias alio die, & alibi fieri poſſit, uti anno 1740. factum eſt, quo BENEDICTUS XIV. 17. Auguſti in Pontificem electus illud in templo B. Mariæ de Populo 8. Sept. ab Excellentiſſimo D. Fabritio Columna Magno Comeſtabili Regni Neapolitani, & extraordinario Regis Siciliarum Legato excepit. Jam vero hoc ipſo anno cum Baſilica, ut dictum eſt, proximæ celebritatis cauſa impediretur, idem Legatus, ex Palatio Farneſiorum, unde genus ex materno ſanguine Carolus nunc utriuſque Siciliæ Rex trahit, diſcedens magno Nobilium, & Epiſcoporum, aliorumque comitatu, equo inſidens ad Vaticanum acceſſit, ac per regiam ſcalam ad Aulam aſcendens, in hac vectigal Regis nomine Summo Pontifici conſuetis cæremoniis perſolvit.

3 Sequenti nocte ignibus Feſtis, facibuſque Urbs tota, ac præcipue Vaticani Templi Tholus colluxit. Voluptatem addiderunt inſignia nitrati pulveris ope ſpectacula in Hadriani mole, quæ biduo ſpectari quotannis, recurrente Apoſtolorum Principum Natali, ſolent, ſed hoc anno in novorum honorem Sanctorum tertius additus dies eſt. Nec defuerunt Religioſi viri, qui reliquum noctis in orationibus traducerent de proxima Beatorum gloria lætantes.

CAPUT XVIII.

Series Processionis ante Canonizationem peractæ.

1 SUmmo mane uterque Clerus ad constitutum in Vaticano locum supplicationi adfuturus contendit. Porro Sanctissimus Pater præceperat, ut non, sicut olim, Clerus a porta palatii ferrea ad Obeliscum, & ad primarium Basilicæ ostium in duas lineas distributus Sanctitatis Suæ adventum præstolaretur, sed ut composite incedens, hymnumque *Ave Maris stella* canens recta introiret in templum, & quinque Beatorum Vexilla postremo comportarentur, & intra Basilicam transeunti Pontifici humiliter exhiberentur, quo Populi, Clerique vota publice accederent ad ultimam Canonizationis deliberationem exorandam. Viam vero a fronte ad frontem quadrigemini peristylii apertam, per quam procedendum erat, Postulatores tegendam curaverant, ne soli esset exposita. Duo ex Cæremoniarum Magistris, & aliquot Patres ex iis Ordinibus Regularibus, ad quos sumptus in Canonizationem pertinebant, Cereos singulis supplicationem componentibus in diversis locis distribuerunt, majores, vel minores juxta uniuscujusque dignitatem, & ordinem.

2 Viis deinde, & interiori Basilicæ parte, qua suppliciter procedendum erat, per milites circumseptis, cœpta est supplicatio, cujus prima acies pueros Hospitii S. Michaelis, & Orphanos, Patres Gallos Tertii Ordinis S. Francisci ex Conventu S. Mariæ Miraculorum, aliosque Mendicantes complectebatur, prælata Cruce invicem discriminatos. Secundam aciem Monachi S. Hieronymi Longobardiæ ad D. Alexii ædem in colle Aventino, aliique Monasticæ vitæ Professores componebant. In tertia acie præeuntem Cleri Secularis Crucem sequebantur Alumni Seminarii Romani, Parochi, ac Vicarii perpetui Urbis, quibus SS. Pater stolæ in publicis Processionibus usum nuper indulserat, tùm Canonici Collegiatarum, quorum postremus erat Cleri Camerarius. Succedebat insignis Collegiata S. Mariæ in Cosmedin, cui Benedictus XIII. Cappæ magnæ, & Rocchetti usum, necnon facultatem præferendi Papilionis, & æreæ manualis Campanulæ instar aliarum Collegiatarum insignium, & Basilicarum in signum matricitatis concesserat, cujus quidem campanulæ in Processionibus pulsandæ ritus antiquissimus est. Subsequebantur duæ antiquiores Collegiatæ S. Mariæ Transtyberim, & S. Laurentii in Damaso, postremo tres Patriarchales S. Mariæ Majoris, S. Petri in Vaticano, & S. Joannis in Laterano, unaquæque sub Cruce sua cum Papilione, & tintinnabulo.

3 Jusdicentes Tribunalis Ecclesiastici, & Civilis Cardinalis Vicarii, qui præside R. P. D. Ferdinando Maria de Rubeis Urbis Vicesgerente extra portam ferream sub Peristylio consederant, Lateranense Capitulum proximè secuti sunt, ut contentiones in via forte exorientes statim compescerent. Deinde procedebant Consultores Congregationis Sacrorum Rituum, Regulares juxta admissionis prioritatem, reliqui juxta dignitatis gradum. Postremo quinque Canonizandorum vexilla comportabantur ab aliquot Confratribus diversarum Urbis Societatum, singula præeuntibus octo singulorum respective Institutorum Patribus superpelliceo indutis, ac intortitia deferentibus, alii vero quatuor quotidiano habitu non immutato oblongos funes ex superiori vexilli transversa hasta pendentes sustinebant. Unumquodque Vexillum Canonizandi imaginem ex una, ex altera vero parte insigne aliquod ejus factum repræsentabat. Primum hoc modo vexillum, B. Catherinæ de Ricciis deferebatur a Confratribus Archiconfraternitatis sub titulo Nativitatis Domini, vulgo,

degli Agonizanti. Alterum B. Josephi a Leonissa gestabant Confratres Societatis Stigmatum S. Francisci. Tertium B. Petri Regalati deferebant Confratres Archiconfraternitatis Confalonis. Confratres vero Societatis S. Spiritus quartum B. Camilli de Lellis: ultimum B. Martyris Fidelis a Sigmaringa alii ejusdem Societatis Stigmatum gerebant.

CAPUT XVIII.

Pompa, & Comitatus, quibus Summus Pontifex in templum Vaticanum processit.

1 HAC supplicatione procedente, SS: Pater in Aulam Apostolico Sacrario proximam descendit, ubi eum Urbis Gubernator, Vice-Camerarius, Conservatores Romani Populi, aliique nobiles viri ex officio præstolabantur. Deficientibus Solii Principibus, Conservatorum anti prior substitutus est pro sublevando Pontificiæ vestis oblongo syrmate. Intererant cum Ministris Acolythis Diaconi Cardinales duo antiquiores, quorum ministerio Pontifex amictu, alba, cingulo, & stola rubra indutus est, quæ sicut & indumenta alia sacra Pontificis, aliorumque in ministerio Altaris eidem inservientium, ad hanc solemnitatem Postulatorum sumptibus comparata fuerant. Thus deinde in thuribulum injecit, sumptisque Pluviali, ac sacra tiara, quam utpote triplici corona compositam Triregnum appellant, præcedente Cruce ab Auditore Rotæ Subdiacono elata inter candelabra, in proximum Sixtinum sacellum pedes exivit. Aderant hic Cardinales speciosa veste juxta cujusque sacri Ordinis gradum distincti: item Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates pluviali rubro induti: tandem Prælati Romanæ Curiæ, quorum aliqui cappam, alii superpelliceum super rocchettum, alii habitum in Pontificia Capella consuetum induerant. Adveniente Pontifice assurrexerunt omnes, quos ipse benedixit, & ad faldistorium ante Altare, deposito regno, procubuit, & aliquantisper oravit; mox surgens hymnum *Ave maris stella* præcinuit, mitraque redimitus, & in sella gestatoria compositus duos magnos cereos, aliumque minorem a Cardinali Portocarrero ad postulandam Canonizationem procuratore designato recepit, sed parvum dumtaxat accensum in hac supplicatione detulit.

2 Hæc breviori itinere, quam illa prima completa est, siquidem ab Aula Regia per magnam scalam descendit, & a Constantini simulacro per Vaticanum Xystum in templum ingressa est. Procedebant bini, ac bini incensos cereos portantes, primi Scutiferi Papæ, deinde Procuratores Generales Ordinum locum in Capella habentium, post hos Cubicularii extra cameram, mox Capellani communes, & intimi, quorum sex primi Pontificias mitras, atque tiaras gestabant.

3 Sequebantur Advocati Consistoriales, inde Cubicularii honoris, & intimi Papæ, tum Chorus, seu Cantores Pontificii reliquum Hymni *Ave maris stella* psallentes, post hos RR. PP. DD. in utraque Signatura Referendarii, mox Abbreviatores de Parco Majori, Votantes in Signatura Justitiæ, Clerici Cameræ, & Rotæ Auditores, & cum his R. P. Magister sacri palatii: sequebantur Auditores, ac duo deinde ex intimis Sanctitatis suæ capellanis regnum, & mitram levissimi ponderis ad frequentiores usus Pontificis deferebant, unus Rotæ Auditor subdiaconalibus vestibus indutus inter duos Ostiarios Crucem gestabat, ante quam a præcedente Acolyto Apostolico thymiamaterium motabatur: alter quoque Rotæ Auditor similibus vestibus insignitus Subdiaconi munus in Missa obiturus, inter Diaconum, & Subdiaconum Græcos epistolam, & Evangelium lingua Græca recitaturos exceptus est. Sequebantur Patres Societatis Jesu in Basilica Vaticana Pœnitentiarii: Abbates generales Canonicorum Regularium

rium Lateranenfium, & S. Bafilii; Epifcopi prius folio non Affiftentes, tum Affiftentes, necnon Archiepifcopi, & Patriarchæ, omnes rubro pluviali, & mitra textili lino obducta ornati: fuccedebant Cardinales, Diaconi cum Dalmaticis, Presbyteri cum cafulis, Epifcopi cum fuperpelliceo præter rocchettum, pluviali, & Formalio, finguli mitris textili damafceno albis redimiti, addito fupra rocchettum circa collum amictu, cujus ufum Benedictus XIII. ad Epifcopos extendit. Progrediebantur demum Orator Bononiæ, Confervatores Populi Romani, Gubernator Urbis, tres Diaconi Cardinales, quorum medius Diaconalibus veftibus indutus Poftulatorum ære comparatis minifter in Miffa futurus erat: aderant duo Rotæ Auditores fimbrias Pontificiæ veftis anteriores elevaturi.

4 Tum Pontifex in fublimi fella fubvectus cereum accenfum in finiftra gerens fub umbella deferebatur, cujus haftas Referendarii fuftinebant, circumcuftodientibus Procætonibus, ac Dynaftis, felectaque Helvetiorum militum manu. Sequebatur inter duos Papæ Cubicularios affiftentes Decanus Auditorii Rotæ cum vitta e collo pendente ad fufcipiendam mitram: agmen claudebant Protonotarii, ac nonnulli alii Prælati, antecedentibus Auditore, & Thefaurario Cameræ generalibus, Magiftris vero Mendicantium Generalibus fubfequentibus, quos omnes Helvetici milites a turba protegebant.

5 Pontifex in porticum ante Bafilicam venit, & Vaticano Capitulo occurrente, Muficifque antiphonam, *Tu es Petrus*, concinentibus, in templum ingreffus ad facellum SS. Trinitatis de fella defcendit, relictifque mitra, & candela coram auguftiffimo Sacramento ibi expofito, in genua provolutus oravit; mox recepto cereo in theatri caveam fubvectus eft, ubi depofito cereo e fede defcendit, ac fuper faldiftorium procumbens ante Aram principem, fub qua SS. Apoftolorum Corpora condita funt, oravit; inde affurgens, producto fuper aftantes hinc inde difpofitos Crucis figno, eminens Solium petivit, feditque in Petri Cathedra, ubi Cardinales primum, inde Epifcopos, Abbates, & Pœnitentiarios ad debitam obedientiam excepit.

CAPUT XVIII.

Initium actus folemnis Canonizationis. Triplex Inftantia ab Advocato Confiftoriali nomine Cardinalis Procuratoris facta Summo Pontifici pro Canonizatione quinque BB., & triplex refponfum redditum a Secretario Epiftolarum ad Principes.

1 POft hæc omnibus confidentibus, exceptis quibufdam circa folium, Cardinalis Carafa Epifcopus Affiftens, loco Cardinalis Rufi Decani, a Cæremoniarum Magiftro deductus eft fuper nudum faldiftorium in fumma folii planitie dextrorfum feffurus. Alter Cæremoniarius ad anteriores ejufdem folii gradus adduxit Cardinalem Portocarrero procuratorem, comitante ad lævam Advocato Confiftoriali. Cardinalis caput profunde inclinans, Advocatus genu flectens altare, & Papam, monente, ac paululum præeunte Cæremoniario, coluerunt, tum ante imum folii gradum Advocatus genuflexus, Cardinalis ftantis nomine, Sanctiffimum Patrem inftanter rogavit, ut BB. Fidelem, Camillum, Petrum, Jofephum, & Catharinam inter Sanctos referret. Ad hanc inftantiam Secretarius Brevium ad Principes, laudans prædictos Beatos, in planitie folii ftans, refpondit, Sanctitatem Suam cenfere, prius in re tanti momenti implorandum effe cælefte lumen. Tunc Cardinalis Procurator, falutato Pontifice, ad locum fuum iifdem comitibus rediit. Papa vero, retenta femper mitra, ad faldiftorium in folii aream tunc delatum procubuit, ceterifque genuflectentibus, litaniæ Sanctorum cantatæ fuerunt.

2 Confurgentibus deinde omnibus,

Cardinalis Procurator ad folium cum iifdem rediit, ejufque nomine Advocatus Canonizationem inftantius petiit. Secretarius refpondit, Sanctitatem fuam cenfere, ac præcipere, ut Spiritus Sancti gratia imploretur. Abiit ut prius Procurator; mox Diaconus Cardinalis clamavit, *orate*, tum Papæ, aliique omnes, depofitis mitris, genua flectentes paulifper orarunt, alioque Diacono Cardinali fucclamante, *levate*, furrexerunt, & Epifcopis Affiftentibus librum miniftrantibus, & Cardinali Carafa fuftinente; Sanctiffimus hymnum *Veni Creator Spiritus*, præcinuit, quem Cantores, omnibus in genua provolutis, profecuti funt. Ad ultimos verfus Papa mitram accepit & ad fedem profectus depofuit: Cantores verficulos cecinerunt, ipfe vero orationem. Deinde fedit mitra redimitus, ac tertio Canonizatio inftantiffime poftulata, ut antea, fuit. Secretarius Brevium refpondit, Sanctiffimum Patrem jam intelligere, hos quinque Beatos dignos effe, qui Sanctis adnumerentur.

CAPUT XXI.

Sententia a Summo Pontifice profertur, qua quinque prædictos BB. inter Sanctorum numerum refert. Ceremoniæ hanc declarationem fubfequutæ.

1 Omnibus deinde confurgentibus, fummus Univerfalis Ecclefiæ Paftor in Cathedra Petri fedens, & confuetam folemnis fententiæ formulam ex libro per Affiftentes Epifcopos oblato legens B. Fidelem a Sigmaringa inter Sanctos Martyres, B. Camillum de Lellis, Petrum Regalatum, & Jofephum a Leoniffa inter Sanctos Confeffores non Pontifices, B. Catharinam de Ricciis inter Sanctas Virgines de plenitudine poteftatis retulit, dies fimul annuncians, quibus unufquifque eorum colendus effet. Hanc fententiam D. Advocatus acceptari a Cardinali Procuratore pronuntiavit, ab eoque gratias agi Summo Pontifici, ac fupplicari, ut Apoftolicæ litteræ fuper ea decernerentur. *Decernimus*, Papa refpondit: tunc idem Procurator genu, ac manum Sanctiffimi deofculatus ad Cardinalium fubfellia rediit. Advocatus vero Protonotarios, & Notarios interpellavit, ut fuper hoc Canonizationis actu inftrumentum conficerent, quorum antiquior fubdidit, *conficiemus*, in teftes appellans folio aftantes, *vobis teftibus*.

2 Surrexit cum aliis Pontifex gratias Deo redditurus, atque ex libro, ut fupra admoto hymnum *Te Deum* &c. præcinuit, quem chorus profecutus eft, dum interea figno dato, tubarum, tympanorum, tormentorum, ærifque campani ftrepitus, tota plaudente Urbe, lætiffimum peractæ Canonizationis nuncium propagabat.

3 Abfoluto hymno unus Diaconus Cardinalis cantavit ℣. *Orate pro nobis Beati Fidelis* &c. fubdidere Cantores ℟. *Ut digni* &c. & Papa Orationem de iifdem Sanctis cantu feriali recitavit, & facta a Diacono Cardinali in Miffa miniftraturo confeffione cum novorum Sanctorum commemoratione, & Cruce a Subdiacono ante folii gradus delata, abfolutionem fecit, eofdem Sanctos commemorando, tandem folemnem benedictionem impertivit.

CAPUT XXII.

Canonizatione peracta, Miffæ Sacrificium celebrare voluit BENEDICTUS XIV. *homiliamque inter Miffæ folemnia habuit. Oblationes in hac Canonizatione in Miffa factæ recenfentur.*

1 Extinctis tunc cereis, actio Canonizationis abfolvitur. Solemnem vero Miffam non effe de hujus actionis effentia, & poffe in fequentem diem transferri, aut ab alio, quam a fummo Pontifice, aut eodem abfente peragi, ex pluribus monumentis

tis exploratum est. Clemens XII., peracta Canonizatione SS. Vincentii a Paulo, Julianæ de Falconeriis, & aliorum, receptisque, dum hymnus *Te Deum* &c. caneretur, oblationibus, ceterisque, ut supra, peractis, abiit sinens, ut Missa a Cardinali Rufo celebraretur.

2 Verum sæpe laudatus BENEDICTUS XIV. in hac, quam peregit, solemnitate solemne quoque Sacrum per se ipsum facere voluit, ideoque ab eminenti ad aliam minorem sedem a læva altaris positam, Diaconis, aliisque paucis ministris comitantibus, progressus horam tertiam inchoavit, qua absoluta, sacra ad Sacrificium ornamenta suscepit, & ad altare, occurrentibus tribus ultimis Presbyteris Cardinalibus ad oris, pectorisque osculum, processit, & Missam solemni ritu celebravit, in qua de quinque Beatis recenter inter Sanctos relatis facta est commemoratio, & post Evangelium Sanctitas Sua homiliam habuit. In hac exposito ritu quo olim SS. Apostolorum Petri, & Pauli festum celebrari consueverat, & quo imposterum celebrandum esse nuper ipse constituit, opportune hoc idem festum ad quinque prædictorum Beatorum Canonizationem selectum fuisse disseruit. Siquidem res ab iisdem Apostolis gestas identidem commemorans, quam se illis quinque Beati conformaverint, simul ostendit, delibatisque utrorumque miraculis, postremo eosdem sibi, & Ecclesiæ universæ propitios adprecatus est.

3 Absoluta homilia, Cardinalis Diaconus Evangelii, in solii planitie, *Confiteor* recitavit, Episcopus Cardinalis Assistens Indulgentias a Sanctitate sua petiit, obtinuit, & promulgavit, præsentibus quidem plenariam, septem verò annorum, totidemque quadragenarum quotannis quinque Sanctorum sepulcra die eorum natalitio visitantibus. Postea Papa sine mitra stans populo solemniter benedixit, symbolum præcinuit, & submissa voce recitavit, & Offertorium legit, mox mitra redimitus sedit, Postulatorum oblationes excepturus.

4 Tres Cardinales Congregationis rituum, quorum unus esset Episcopus, vel Episcopi vices gereret, alter Presbyter, tertius Diaconus, ad singulas oblationes intervenerunt, cumque tot non essent ejusdem Congregationis Cardinales Diaconi, quot erant oblationes, alii duo substituti fuerunt.

5 Porro singuli Cardinales duobus nobilibus familiaribus præeuntibus utebantur ad eas comportandas: subsequebantur primores duo Patres ex Regulari illo Ordine, quem Sanctus incoluerat, parvum portantes cereum loco canistri, ab alterutro alias gestandi cum quibusdam avibus, cujus generis oblationem Sanctissimus omnino ablegaverat. Oblationes singulæ in totidem mensis decenter compositæ fuerant, quo, postquam Pontifici exhibitæ fuerant, rursum deferebantur.

6 Jam vero Procurator Canonizationis Cardinalis Portocarrero, qui ad sinistram Cardinalis Episcopi primæ oblationi assignati incesserat, in planitie solii dextrorsum consistens sex parvos cereos pictos, in unaquaque oblatione a Religiosis Patribus delatos Pontifici offerebat. Quilibet Cardinalis Episcopus duos prægrandes pictos, ac stemmatibus Pontificio, & Regulari insignitos; Presbyteri Cardinales duos magnos panes auro unum, alterum argento illitos, ac Pontificiis insignibus ornatos; Cardinales Diaconi doliola duo iisdem ornamentis, atque auro, argentoque splendida afferebant, & ex Familiaribus accepta Sanctissimo exhibebant, simulque ejus genu, & manum deosculabantur, reliquis vero pedis osculum permittebatur. Et hoc ordine quinque factæ fuerunt oblationes, quot nempe erant Sancti Canonizati, præeunte singulas aliquo ex Cæremoniariis.

7 Perceptis oblationibus, Sanctissimus Missam consueto ipsi ritu absolvit, ac Pontificali benedictione populo

pulo impertita, pallioque super aram deposito ad sellam gestatoriam descendit, in eaque compositus, tiara, aliisque ornamentis resumptis, consuetum presbyterium a Cardinali basilicæ Archipresbytero, & a duobus Canonicis sacrario præfectis accepit, quibus ipse aureum calicem, & patenam tradidit, quibus eo die libaverat. Presbyterio inde in Clericos erogato, numisma novum insuper largitus fuit, quod novorum quinque Sanctorum imagines repræsentabat. Post hæc dimissis Cardinalibus, in præparatum extra theatri aream tentorium divertit, ubi sacras vestes exuit.

CAPUT XXIII.

Compendium literarum decretalium Canonizationis B. Fidelis a Sigmaringa.

1 INstrumentum postea in solemni actione promissum Protonotarii confecerunt, relatis omnibus, quæ ab initio solemnis supplicationis ad finem integri solemnis actus Canonizationis gesta fuerant.

2 Accesserunt literæ decretales de uniuscujusque Beati Canonizatione, in quarum singulis patria, ortus, mores, virtutes, obitus, & miracula eorumdem Beatorum, necnon omnia, quæ in eorum causis acta sunt, precesque a Regibus, Principibus, Populis, & Ordinibus Regularibus pro illorum Beatificatione, & Canonizatione Summis Pontificibus exhibitæ recensentur, ac postremo a Summo Pontifice BENEDICTO XIV. in Sanctorum album fuisse solemni Canonizationis ritu relatos affirmatur, & ut tales ab omnibus colendos esse decernitur, & Indulgentia superius relata visitantibus eorum sepulcra recurrente eorum festo confirmatur.

3 Et ad literas decretales Canonizationis B. Fidelis quod attinet, in his ipse in oppido Sigmaringæ Constantiensis Diœcesis Catholicis, piisque parentibus ex honesta Rejorum stirpe natus dicitur, ac pueritia innocenter exacta, studiorumque emenso curriculo, nobilium adolescentum Italiam, Galliamque peragrantium comes primum, & gubernator, mox utriusque juris laurea Friburgi insignitus, Advocati munus professus est, sed deinde forum dimittens, ac Sacerdos factus Ordini FF. Minorum Cappuccinorum nomen dedit, relictoque Marci nomine, Fidelis appellatus est.

4 Exacto tirocinio, emissisque paupertatis, castitatis, obedientiæque votis, Regularem disciplinam studiose, humiliterque servavit. Conventui Veldkirchiensi præfectus Fratribus mirifice profuit, abjectaque ministeria obivit. In meditatione assiduus, post nocturnas preces in oratione usque ad auroram perseverabat. Præter horas Canonicas Officia B. M. Virginis, & S. Francisci recitabat. Utque vitam, sicuti a Deo petierat, innocenter traduceret, voluntariis castigationibus corpus suum affligens, præter consueta sui Ordinis jejunia, plures alios per annum dies vel ab omni obsonio abstinens, vel solo pane, & aqua contentus transegit.

5 Proximorum salutis sollicitus in audiendis fidelium Confessionibus, & in verbi Dei prædicatione mirabiliter, ingentique animarum fructu sese exercuit, ac præcipue eliminandis Hæreticorum impietatibus acerrime operam dedit. Caritate flagrans pupillos, viduas, aliosque indigentes spiritualibus, & corporalibus solatiis juvare studuit. Milites Austriaci exercitus epidemico morbo correptos cibis, medicamentis, Sacramentis, aliisque caritatis officiis alacriter adjuvit.

6 Cum itaque jamdiu flagrantissimæ erga Deum, & proximos Caritatis specimen præbuisset, dignus effectus est, qui ad Apostolicum munus advocaretur. Quare cum Paulus V., & Gregorius XV. decrevissent grassanti per Rhætiam hæresi per Orthodoxæ Doctrinæ prædicationem resiste-

re,

re, Capuccinis ad hoc missis Fidelis ipse præfectus fuit. Ferventissimo statim zelo impositum munus exequens per Ecclesias, per Domos, atque plateas concursans nutantes in Fide confirmavit, errantes quamplures revocavit, quin fame, frigore, nuditate, vitæ discrimine, quam plurimisque aliis incommodis, quibus ferme quotidie conflictabatur, ab Apostolico munere deterreretur, imo vero ad hujusmodi perferendos labores, tum uberrimus animarum fructus, Hæreticorumque conversio, tum obtinendi optati, diuque expetiti Martyrii spes excitabant.

7 At non diu tulit humani generis hostis tantas a fortissimo Christi athleta prædas sibi eripi; quamobrem incitati ab eo nonnulli pervicacissimi impietatis sectatores, Fidelem in oppido Luceyn commorantem ad pagum seviensem evocant, pietatem, & conversionem simulantes. Sequenti die 7. Kal. Majas an. 1622. præsto ipse adfuit, ac sacro primum in Ecclesia peracto, suggestum alacer conscendit, cumque indictam sibi mortem per scripta verba, *hodie prædicabis, & non amplius*, ibi comperisset, impavidus tamen Catholicam veritatem annunciare non destitit. Cum subito confluentes armati homines concionem clamoribus turbant, Fidelem armis impetunt, explosoque ignito globulo Fideli vitam eripere quidam ex illis, irrito tamen ictu, conatus est. Tum ipse extremam sibi horam adesse conspiciens descendit, ante majorem Aram provolutus pro se, pro Ecclesia, pro persecutoribus preces Deo obtulit, mox e templi foribus paululum egressus impiorum manibus circumseptus, vulneribusque supra viginti confossus, sublatis ad cœlum oculis, gloriosam lætus mortem aspexit, cujus in ea perferenda constantiæ testes sicarii ipsi facti sunt, quorum nonnulli rem admirantes ad orthodoxos redierunt.

8 Catholici eum statim pro Martyre habuerunt, & septimo post mense concisas ejus exuvias ad Ecclesiam Curiensem solemniter transtulerunt, ejusque opem implorare cœperunt. Et sane exercitus Austriacus, haud multo post rebellantes illius regionis Hæreticos, visibili Fidelis præsidio profligavit. Cumque ejus miraculorum fama in dies augeretur, instante potissimum Congregatione de Propaganda Fide, cujus ipse Protomartyr extitit, legitimæ inquisitiones super ejus martyrio, & miraculis fieri cœperunt.

9 Acta hæc sub Urbano VIII. cœpta, & per integrum fere seculum continuata, tandem instantibus Carolo VI. Imperatore, prædicta Congregatione, Capuccinorum Ordine, aliisque insignibus viris Ecclesiasticis, & Secularibus sub Benedicto XIII. ad trutinam in Sacrorum rituum Congregatione revocata fuerunt. Expleto examine idem Pontifex de ejusdem Congregationis consilio 24. Febr. 1729. pronunciavit constare de Martyrio, ac de quatuor miraculis, nempe de subita ad Fidelis invocationem extinctione maximi incendii in arce Majenfeldensi, de repentina Cæciliæ Munsingerin Monialis sanatione ab horribili inflammatione mamillæ cum suspicione cancri; de reintegratione oculi cujusdam infantis Pauli Francisci Papussin, postremo de restituto membrorum motu Gaspari Stigher post quinquennales dorsi dolores. Dein iterato præfatæ Congregationis consilio idem Benedictus consuetos formalis Beatificationis honores ei indulsit, cum Officio, & Missa pro determinatis locis. Et Clemens XII. ejus nomen in Martyrologio describi permisit, & lectiones proprias concessit.

10 Quin etiam ipse Clemens novos super miraculis post indultam Venerationem patratis processus construi jussit, quorum validitate cognita, audito semper Fidei Promotore, ex quatuor ibi assertis, & in eadem rituum Congregatione discussis duo BENEDICTUS XIV. solemni decreto 18. Ja-

Januar. 1744. approbavit, & publicavit, primum nempe momentaneæ Fr. Candidi Sacerdotis Capuccini a Mediolano sanationis a gravi morbo epileptico per decennium tolerato, ac subinde pluribus symptomatibus cum totali virium dejectione aucto: secundum instantaneæ liberationis ab impotentia ad motum, quam puer Joseph Kirner in cruribus, & pedibus ex dira rachitide per triennium passus fuerat.

11 His positis idem BENEDICTUS XIV., accepto Congregationis rituum consilio, aliud die 24. Apr. 1744. decretum in Ecclesia FF. Capuccinorum, peracto Sacro, publicavit de hujus Beati Canonizatione quandocumque peragenda. Pro cujus decreti executione cum novæ in dies preces ab Imperatrice, & ab aliis exhiberentur, consuetudini, statutisque Sedis Apostolicæ ipse Pontifex insistens 18. Aprilis 1746. Cardinalibus in Consistorio secreto merita B. Fidelis exposuit. Omnibus in ejus Canonizationem consentientibus, complures Archiepiscopos, & Episcopos accivit, & publico coacto Consistorio virtutes, martyrium, & miracula Beati ab uno ex Consistorialibus Advocatis perorando exponi, mox aliam de iisdem relationem scriptam omnibus suffragium laturis tradi jussit. Post hæc Cardinales iterum, Archiepiscopos, & Episcopos, aliosque in Consistorium semipublicum die 8. Jun. ejusdem anni 1746. congregavit, ubi omnium, quibus fas erat, suffragia in Beati Canonizationem convenientia lætanter accepit. Quamobrem generalia primum jejunia, aliasque publicas preces, & Indulgentias indixit, tandem in templum Vaticanum solemni totius Cleri supplicatione cum se contulisset, enixis iterum postulationibus Principum, Ecclesiarum, Populorumque a Cardinali Portocarrero auditis, post hymnos, & preces de more decantatas B. Fidelem prædictum Sanctum esse definivit, & Martyrum catalogo solemni ritu adscripsit, concessa in ejus honorem Indulgentia superius relata. Hæc quoad literas decretales super Canonizatione S. Fidelis a Sigmaringa, quæ die 29. ejusdem mensis Jun. an. 1746. datæ, & ab ipso BENEDICTO XIV. Summo Pontifice, necnon a Cardinalibus Romæ præsentibus subscriptæ fuerunt.

CAPUT XXIV.

Compendium literarum decretalium Canonizationis B. Camilli de Lellis.

1 Sequuntur literæ decretales Canonizationis B. Camilli de Lellis. Buclanici Theatinæ Diœcesis oppido in Marruccinis an. 1550. natus est, cujus futuræ Sanctitatis præsagium fuit, quod mater provectæ ætatis in utero ipsum gerens visa sibi in somnis fuerit puerum peperisse Crucem in pectore ferentem, quem ingens hominum chorus eodem signo distinctus comitabatur: Verum adolescentiam Camillus a præsagio nimis dissonam in vitiis, præcipue in alearum lusu traduxit: quamobrem probrosa paupertate adactus abjectissima ministeria in nosocomio incurabilium de Urbe, in Venetorum castris, ac tandem in sipontino Capuccinorum conventu inconstans, omnibusque gravis obivit, a blasphemiis tamen alienus, Divina eum protegente misericordia, quæ etiam a perditionis via ad salutis tramitem ipsum tandem revocavit. Siquidem accepta quondam piarum exhortationum verba solus animo volutans, interiori luce subito perculsus, ac peccatorum conscientia, Divinoque judicio perterritus, humique prostratus de anteacta vita vehementissime doluit, ac de sanctiori capessendo vitæ genere immutabiliter constituit: quapropter ad perfectionem contendens S. Francisci habitum in prædicto Capuccinorum conventu suscepit. At recrudescente identidem ulcere in tibia quondam contracto, bis dolens dimissus est.

Ro-

2 Romam reversus incurabilium nosocomium repetiit, cujus bonorum administrationi præfectus fuit. Infirmorum vero necessitatibus melius sublevandis intentus, communicato cum S. Philippo Nerio consilio, a cujus nutu pendebat, sodalitatem laicorum hominum instituit, qui pro solo Dei amore, & futuræ vitæ mercede, Divinis obsequiis, & ægrotantium curæ se in dicto nosocomio primum, mox extra manciparunt. Proprio deinde domicilio sibi in Urbe constituto, pauperibus, ubique ægrotis mirifice profuerunt; præcipue cum multi Ecclesiastici Camillo se adjunxerunt, & ipse Camillus, exactis humiliter in Collegio Romano studiis, sacerdotio initiatus fuit. His permotus Sixtus V. Institutum hoc voluntariæ paupertatis, castitatis, & obedientiæ proposito, non tamen voto, obstrictum, per suas litteras Apostolicas 18. Martii an. 1586. datas commendavit, & perpetuo approbavit sub nomine *Congregationis Ministrantium Infirmis*, eique plura indulta, & privilegia elargitus est, facta insuper potestate deferendæ ad latus dextrum Crucis fulvi coloris.

3 Aucta subinde hujusmodi Congregatione, & ad ampliorem domum S. Mariæ Magdalenæ de Urbe translata, ejus alumnis sub regulis a Camillo præscriptis, solemnique trium votorum emissione in ægrotantium ministerio, etiam in casu pestiferæ contagionis, religiosam vitam profiteri cupientibus Gregorius XIV. 1. Octobr. 1591. Congregationem ipsam sub nuncupatione *Clericorum Regularium Ministrantium Infirmis* in Ordinem Regularem erexit, gratiisque, ac privilegiis amplissimis decoravit.

4 Mira inde in omnium ordinum homines utilitas tam spiritualis, quam temporalis dimanavit, ut propterea hoc charitatis institutum modico temporis intervallo per Italiam, Siciliam, totamque Europam propagatum fuerit. Ipse vero Institutor traditas aliis Christianæ perfectionis leges, præcipue charitatem, exactissime implens ex rebus omnibus amandi Creatoris incitamenta sumebat, ideoque ad operosa ministeria proximis præstanda eo spiritu accedebat tamquam Deo, quem in pauperibus intuebatur, obsequium aliquod exhiberet. Hoc sane amore flagrans sensibilem aliquando lucem ex vultu emittebat, & mirabiles estases, corpore interdum in aera elevato passus, spiritu prophetiæ, gratia curationum, & mirabili in naturæ leges imperio claruit.

5 Tot supernaturalibus donis a Deo cumulatus de se ita demisse sentiebat, ut peccatorum pessimum se appellaret, & assiduis pœnitentiis suorum memor peccatorum corpus afflictaret, quin etiam totius Ordinis præfecturam, per 27. annos sapientissimè administratam sponte dimisit, pauperum, & ægrotorum servitio semper intentus, qua in re nulli in Urbe indigenti umquam defuit, omnibusque in spiritualibus, & temporalibus necessitatibus ingenti charitate succurrit, qua charitate factum est, ut aliqui hæretici in urbe ægrotantes ad Ecclesiam Catholicam redierint. Hæc charitatis officia, cum per totam Urbem, tum in publicis xenodochiis præsertim S. Spiritus in Saxia effusa sunt, ubi nullus inter ægrotos fuit, qui quocumque languore, quocumque morbo affligeretur, commodum, & solatium, quantum optare potuisset, a Camillo non obtinuerit.

6 Nondum tamen Camilli sociorumque charitas in Fidelium peste infectorum servitio specimen juxta professionem suam præbuerat, cum paucis annis post Apostolicam Ordinis confirmationem contagiosa lues, cum extrema annonæ caritate conjuncta Urbem invasit. At vero Camillus, cum sociis propria vita contempta tam in publicis nosocomiis, quam in privatis domibus, quas aliquando clausas per fenestras adhibitis scalis penetravit, & in remotissimis, immundisque locis contagio, aut fame languentes, ut

poterat, adjuvit, recreavit, atque refecit; quin etiam ad tantum charitatis opus in ipsa Religionis suæ domo xenodochium aperuit, ut propterea judicatum fuerit, clementissimum Dominum immisso huic flagello opportunum levamen per Camillum, ejusque sectatores opposuisse.

7 Novam subinde tantæ charitati materiem Tiberis suppeditavit, cujus alluvione cum S.Spiritus ædes occuparentur, Camillus infirmorum periculo commotus in medias aquas prosiliens ipsos corumque grabatos alio transferens ingenti trium dierum labore in tuto reposuit. Heroicam igitur fuisse ejus charitatem merito dicitur, cum vitam sæpe suam in manifestum discrimen pro aliorum salute adduxerit.

8 Tantæ vero dilectionis amplitudo non solum Romæ, sed per totam Italiam sese diffudit. Siquidem inter alia multa cum Mediolanum, & Nola pestifera contagione vexarentur, has Camillus urbes impavide ingressus est, in quibus admiranda illa virtutis exempla edidit, quibus olim Romam, illustraverat. Et comperta Buclanici patrii oppidi urgente inopia illuc advolans cives suos impensis providentiæ & charitatis officiis recreavit. Tandem triginta trium mensium infirmitate probatus, prænunciato sibi cælitus mortis die, charitatem spirans, sociisque commendans, Ecclesiæ Sacramentis pie susceptis, in cœlos migravit 14. Jul. 1614.

9 Mox Servi sui sanctitatem Deus potentiæ suæ signis testatam voluit, cumque de illa, ac de his simul universalis fama vigeret, processus statim ordinaria, & Apostolica auctoritate constructi sunt, & post maturum de omnibus examen Benedictus XIII. consulente sacrorum rituum Congregatione, decreto 24. Jul. 1728. edito, pronunciavit, constare de Camilli virtutibus in gradu heroico.

10 Examinatis subinde in eadem Congregatione novem miraculis, ejusdem Servi Dei intercessione post obitum patratis, BENEDICTUS XIV. per decretum 26. Septembr. 1741. editum duo approbavit, nempe sanationis cujusdam puellæ Viterbiensis ab enormi polypo; & liberationis a febri maligna, pulmonum, & pleuræ inflammatione, & gutturis ulcere, quibus morbis Catharina Dondula a sexto mense gravida laborabat. Tandem audito præfatæ Congregationis Consilio super Beatificatione eidem Dei Servo indulgenda idem Pontifex die 2. Februarii 1742. qua die Camillus ad meliorem frugem olim conversus dicitur, Beatificationem ipsam decrevit, quæ postea in Basilica Vaticana celebrata fuit.

11 Indultam venerationem alia miracula subsecuta sunt, super quibus legitimis constructis processibus, iisque in Sacrorum Rituum Congregatione, rite discussis; BENEDICTUS XIV. Kal. Maii 1745. duo approbavit. Primum sanationis Luciæ Theresiæ Petti puellæ ex oppido Caprarolæ a magna respirandi difficultate, pluribus aliis comitantibus morbis. Secundum, sanationis Margaritæ Castelli duodeviginti annorum puellæ ex oppido Marini a malignis pustulis vexatæ, & superveniente febri jamjam moituræ.

12 Post hæc sacra eadem Congregatio censuit ad ejus Canonizationem procedi tuto posse, cujus sensui idem Pontifex per decretum 17. Augusti editum adhæsit. Hujus decreti executionem postulabant enixæ præces Congregationis Clericorum Regularium a Camillo institutæ, ac nonnullorum Regum, aliorumque insignium virorum Ecclesiasticornm, & sæcularium Summis Pontificibus identidem porrectæ. Quamobrem, re in Consistorio secreto cum Cardinalibus communicata, cæterisque in Consistorio publico, & semipnblico rite peractis, tandem 29. Junii 1746. idem BENEDICTUS XIV. Camillum in Sanctornm album consueto solemni ritu retulit.

CA-

CAPUT XXV.

Compendium literarum decretalium Canonizationis B. Petri Regalati.

1 Accedunt literæ decretales Canonizationis S. Petri Regalati. Hic porrò Vallisoleti in Hispania nobilibus, piisque parentibus an. 1390. natus, ac sanctè educatus, transacto decimo ætatis anno, S. Francisci Institutum, frustra per triennium obnitente amantissima matre, in patriæ Civitatis cœnobio professus fuit. Statimque perfectionis iter per mortificationem, orationem, & per cordis sensuumque custodiam diligentissimè percurrens eo brevi devenit, ut & toti sodalitio exemplis præluceret, & Minorum Ordinem nonnihil laxatum in pristinum splendorem restituere contenderet.

2 Quamobrem pio ac prudenti viro Fr. Petro Villacretio in Ordinis Reformationem de Superiorum facultate intendenti associatus in solitariam domum prope Aquileriam Oxomensis Diœcesis extructam cum eo secessit, ubi ambo pietatem, & pœnitentiam adeo coluerunt, ut aucta mire Reformatorum familia, aliud cœnobium de Abroxo in agro Tribulano extrui opus fuerit.

3 In horum Conventuum regimine Villacretio forte in alia distracto Regalatus sufficiebatur, cumque Villacretius ipse, obtentis a Martino V. ad Reformationis firmitatem, atque dilatationem necessariis, obiisset, Petrus communi Religiosorum voto successit, qui mox utrumque Conventum per se, & per Vicarios sanctissime gubernavit.

4 Hinc sociis, subditisque in via mandatorum Dei dirigendis zelo, & exemplo invigilans jejunia ad mentem S. Fundatoris in usum redacta non modo exactè servavit, sed aliis voluntariis mortificationibus, & abstinentiis cumulavit. Brevissimo somno contentus sæpe humi cubabat. Paupertatis amator laceris vestibus libens utebatur, nudisque plerumque pedibus incedebat.

5 Sibi igitur, ac mundo Crucifixus tanto rerum cælestium amore flagrabat, ut in divinis attributis, & Redemptionis mysteriis contemplandis splendor ex ejus corpore diffusus supra cœnobii tectum emicaret, quod propterea a finitimis *Domus Dei* nomen usque adhuc retentum obtinuit. Ex frequentibus mentis excessibus cœlestium virtutum formam in se referens, earum exemplar aliorum quoque animis imprimere optabat. Quare zelo pro animarum salute ardens cum Religiosos viros curæ suæ commissos, tum cæteros omnes pauperes, ægrotos, a barbaris in captivitate detentos opera, consilio, sermone juvare, dissidentes componere satagebat, ut cunctos tandem Christo lucrifaceret; Purgatorii vero animabus precibus, sacrificiis, & mortificationibus subvenire impensius nitebatur.

6 Tot virtutibus, necnon miraculis, aliisque supernaturalibus donis clarus sexagesimum sextum ætatis annum agens, & vicinum mortis diem prospiciens, Lupum Salazarium antiqui Instituti vindicem gregi suo Rectorem post se relinquere studiose curavit. Tum Tribulano cœnobio visitato, ad Aquileriense perrexit, ubi gravi morbo per integram Quadragesimam cruciatus, tandem in Paschalibus solemniis, Sacramentis rite susceptis, Fratres ad severioris disciplinæ custodiam, ad paupertatem, & Christi imitationem adhortatus obdormivit in Domino 3. Kal. Apr. 1456.

7 Ejus corpus ut Fidelibus undique confluentibus satisfieret per aliquot dies inhumatum remansit, mox in commune sepulcrum illatum, inde post triginta sex annos extractum in prænobile loculamentum ab Elisabetha Castellæ Regina extructum translatum fuit, ibique tum propter Sanctitatis famam,

tum propter miraculorum frequentiam, assiduum cultum obtinuit.

8 Porro super hac sanctitatis, & miraculorum fama antiqui extant ordinarii processus, quibus ante viginti annos ad Sedem Apostolicam delatis, & pro legitimo cultu Hispaniarum Regibus, universoque Minorum Ordine apud eandem instantibus, Urbanus VIII. novos processus construi ad discutiendam in specie Beatificationis, & Canonizationis causam jussit. Hos ad Urbem allatos tres Rotæ Auditores examinarunt, eosque validos, ac Servi Dei virtutes, & miracula satis demonstrata esse censuerunt. Idem Pontifex causam Congregationi Sacrorum rituum remisit, quæ, approbata processuum validitate, dubiaque de virtutibus, ac de miraculis simul expendi decernens, quatuor miracula ad trutinam revocavit; Primum, quod Dei Servus in visitatione Conventuum Aquileriæ, & Tribuli quadraginta millia passuum una hora pedes confecerit. Alterum, quod cum mensæ reliquias ad pauperes deferret, ob idque a Vicario objurgatus flores esse asseveraret, insoliti revera flores reperti sunt. Tertium, quod Durium flumen aquis redundans extenso desuper pallio transiverit. Quartum, quod pauperi ad ejus sepulcrum de fraudata sibi eleemosina conquerenti exerto e sarcophago brachio panem porrexerit. Quæ quidem miracula, ac Servi Dei virtutes eadem Congregatio per decretum 16. Novembr. 1650. approbavit.

9 Supervenerunt postea ejusdem Urbani VIII. super hujusmodi causis decreta, utque his obedientiam præstitam esse constaret, cultum Dei Servo per centum & amplius annos ante Decretorum editionem præstitum fuisse ostendendum erat. Quare causa siluit, donec percrebrescentibus postulationibus, sub Clemente X. anno 1675. de consilio Congregationis rituum causa reassumpta fuit, ideoque Episcopus Oxomensis processum particularem construxit, & sententiam tulit super cultu per centum annos & ultra exhibito, ideoque super casu excepto a dictis Urbani decretis, quam sententiam Innocentius XI. 17. Augusti 1684. approbavit.

10 Crevit tunc B. Petri cultus, accedentibus Sedis Apostolicæ concessionibus Officii & Missæ in Dei Servi honorem primo Ordini Minorum de observantia, mox universæ Franciscanæ familiæ, omnibusque Hispaniarum civitatibus, & diœcesibus etiam cum oratione, & lectionibus propriis a Congregatione rituum approbatis, demum permissa fuit Beati corporis translatio.

11 Miraculis vero indultæ venerationi supervenientibus opus erat, ut B. Petri Canonizatio perficeretur. Quare, processus a constitutis delegatis sub Benedicto XIII. & sub Clemente XII. super assertis miraculis constructi, & approbati fuerunt. Examinata subinde miracula eadem fuerunt a Fidei Promotore, & de ipsis coram Cardinali Gentili causæ Ponente Consultores egerunt, mox vero in generali Congregatione sub BENEDICTO XIV. die 2. Jun. 1744. post novas Fidei Promotoris animadversiones plene discussa fuerunt. In festo tandem S. Bonaventuræ idem Pontifex celebrata in Ecclesia S. Mariæ de Ara-Cœli Missa duo ex dictis miraculis solemni decreto approbavit, nempe liberationem a cæcitate in Sacerdote Didaco Plasentina; & sanationem Birgittæ Orregæ ab horribili ulcere.

12 Reliquum erat, ut discuteretur an ad solemnem Canonizationem procedi tuto posset. Negotium facessebat laudati Pontificis Decretum, die 23. Aprilis 1741. editum, quo cautum fuerat, ut in causis per viam casus excepti procedentibus, & in quibus virtutes ex testibus de auditu, & ex coævis Scriptoribus approbatæ fuerint, quatuor pro Canonizatione miracula requirerentur. Sed hanc ipsam dificultatem idem Benedictus sustulerat per aliud decretum die 2. Augusti ejusdem anni edi-

editum, quo hanc causam a dicta lege exemerat, utpote quæ ab Urbani VIII. temporibus quatuor jam miraculis una cum virtutibus heroicis approbata fuerat. Quare generalis Congregatio 22. Septembr. 1744. sensit, B. Petri Canonizationem quandocumque peragi posse, cujus sententiæ Pontifex 6. Octobr. sequentis per solenne decretum adhæsit.

13 Tandem concurrentibus Hispaniarum Regum, & complurium ejusdem nationis Antistitum, totiusque Ordinis Minorum pro B. Petri Canonizatione votis, & obsecrationibus, idem Pontifex, peractis, quæ juxta Prædecessorum Constitutiones agenda erant in Consistoriis secreto, publico, & semipublico eumdem B. Petrum inter Sanctos solemniter retulit 3. Kalend. Jul. 1746.

CAPUT XXVI.

Compendium literarum decretalium Canonizationis B. Josephi a Leonissa.

1 EXpositas litteras decretales de B. Petri Regalati Canonizatione statim excipiunt illæ de B. Josephi simili solemnitate. Hic Leonissæ Aprutii oppido in Spoletana Diœcesi ex Joanne de Desideriis, & Francisca de Paulinis natus, & in baptismate Euphranius dictus, ab ipsis pie liberaliterque educatus fuit, quibus defunctis, Viterbii ubi Patruus publice docebat, adolescentiam Sancte transegit, & oblatas ab illo nuptias, perpetuo virginitatis proposito, recusavit. Sed ut Deo tutius adhæreret Capuccinorum Ordinem, consanguineis frustra reluctantibus, apud Assisium professus est.

2 Statim omnium virtutum culmen attingere assiduo perfectionis studio contendit. Religiosam paupertatem eximie coluit. Mitis animo, & humilis corde a Superiorum arbitrio, & nutibus summa veneratione pendebat, de se vero nihil præsumens aliorum orationibus se humillime commendabat. In vilissimis obeundis ministeriis alacer, in ferendis ludibriis lætus, honores, & laudes contemnebat.

3 Se ipsum tam rigidis jejuniis, & abstinentiis, tot voluntariis flagellationibus, tot asperis ciliciis, aliisque cruciantibus instrumentis tractabat, ut alios novissimis hisce sæculis pœnitentia, & mortificatione antecelluisse dici possit. Attamen tanta erat animi vis in adimplendo Apostolicæ prædicationis ministerio, ut neque voluntarios cruciatus neque aeris intemperiem nec famem, ac sitim pœnitus sentire videretur animarum lucro, Deique cultui, & gloriæ semper intentus.

4 Siquidem aliorum salutem ardentissime sitiens prædicandi, & evangelizandi munus incredibili labore, ac zelo animarumque fructu toto vitæ cursu gessit, plures diversasque uno eodemque die sacras conciones habere, peccatores à vitiis revocare, pueros & rudes Fidei elementis imbuere privatis exhortationibus consuevit. Ad Infidelium terras, & ad ipsam Mahumetanæ impietatis arcem digressus captivos Fideles in Religione confirmavit, plures Infideles ad veram Fidem deduxit, ipsumque Imperii Tyrannum adire tentavit Evangelium ei annunciaturus, cumque id inscrutabili Dei Judicio in irritum cessisset in Italiam regressus Dominicæ vineæ culturæ per Aprutium potissimum, & Umbriam vacavit.

5 Hic doctrinæ, & misericordiæ continuo intentus, & pro animarum salute per Apostolicum suum ministerium utilissime adlaboravit, & afflictos omnes adjuvare indesinenter studuit. Nullum fuit calamitosorum genus, cui Joseph impensis charitatis officiis non succurrerit, quam quidem hospitia pro infirmis, & peregrinis, montes pietatis pro pauperum subsidio

dio ejus opera constituta adhuc testantur.

6 In assiduis hisce prædicationis, & beneficentiæ exercitationibus invictum ab oratione spiritum non retrahebat. In rerum cœlestium meditatione integras sæpe noctes ante Crucifixi imaginem insomnes ducebat, se laboresque suos, & Ecclesiæ causam illi commendans; ad quem proinde divinæ amicitiæ gradum ipse pervenerit, satis innuunt singularia dona, quibus a Deo glorificatus secreta cordium penetravit, absentia tamquam videns enunciavit, futura prædixit, naturæ, & elementis imperavit. Spirituales autem ejus delicias, frequentes adspirationes, affectusque ardentissimi demonstrabant, quibus frequenter in Deum ferebatur, intimam vero cum Deo unionem constans secum, & cum proximo pax ostendebat.

7 Hanc porro pacem, quam Salvator noster tamquam hæreditatem discipulis suis reliquit, Joseph in Fidelium cordibus plantare prospero successu curavit. Inimicitiæ tunc inter quasdam civitates, discordiæ inter familias, odia inter cives ardebant, inde rixæ, frequentes cædes, & homicidia. Huc ipse Evangelicus nuncius accurrens tumentes iras compressit, odia restinxit, efferata corda demulsit, itaut novam pacis, & morum faciem regiones illæ brevi tempore induerint, maxima ipsi tanquam quietis instauratori parta apud homines gloria.

8 Verum Deus, ut Servi sui virtus magis elucesceret, & major adipiscendi Cœlorum regni securitas adesset in graves illum tentationes, & persecutiones incidere permisit. Nam præter immane supplicium, quod Constantinopoli, cum Turcarum tyrannum adire contendit, e trabe, igne fumoque supposito, suspensus sustinuit, innumeras ab improbis Christianis injurias, verbera, contumelias aliquando cum vitæ discrimine, passus est, mansuetus tamen, ut ea omnia ad cælestem gloriam ei gradus fuerint.

9 Quam sane gloriam ipsi a justo Iudice tributam esse manifeste tum pretiosa ejus mors apud oppidum Amatricis Reatinæ Diœcesis anno 1612. ætatis suæ 57. tum subsecuta signa, & miracula evincunt. Siquidem defuncti corpus antea squallidum inusitato colore, & venustate repente refloruit, & suavissimum odorem exhalavit; intima ejus viscera dissecta sine ulla fæce, sed lacteo humore redundantia reperta sunt. Innumeras vero gratias ejus ope obtentas testati sunt Fideles, qui ad ejus funus convenerunt ob præconceptam de illius Sanctitate opinionem, qua sanè adducti ejus cives sacrum corpus post aliquot annos sublatum Leonissam asportarunt.

10 Cum autem instituendo de ejus Beatificatione, & Canonizatione legitimo judicio locus esset, constructi fuerunt ordinaria primum, mox Apostolica auctoritate processus, quibus tam ejus virtutes, quam miracula plene probata fuerunt, hisque deinde in sacrorum Rituum Congregatione ex more discussis, Clemens XII. die 15. Jul. an. 1734. de virtutibus; die vero 8. Jun. an. 1737. de duobus miraculis constare decrevit, nempe de facultate videndi cuidam puero restituta; & de sanatione Josephi Novelli a gravi vulnere. Post hæc, consulente eadem Congregatione, idem Pontifex publicum Josepho cultum indulsit, datisque Apostolicis literis, solemnis ejusdem Beatificatio in Basilica Lateranensi die 19. ejusdem mensis, & anni celebrata fuit.

11 Biennio vix elapso Minister generalis totius Ordinis Cappuccinorum eidem Pontifici exposuit, novis B. Josephum miraculis coruscare, compluriumque Principum Ecclesiasticorum, & sæcularium votis expeti ejusdem Canonizationem. Idcirco, præfata approbante Congregatione, Pontifex commissionem signavit, & quosdam Episcopos ad novos processus su-

super indicatis miraculis post indultam Josepho venerationem secutis construendos delegavit.

12 Approbata processuum validitate, sex miracula in sacrorum rituum Congregatione discussa fuerunt, de quibus BENEDICTUS XIV. ad summum Pontificatum evectus consueta suffragia in Congregatione generali die 22. Septembr. anni 1744. excepit, & dilatam tunc duorum tertii generis miraculorum approbationem Kal. Maii anni sequentis publico decreto declaravit, primum scilicet consolidationis crurium, & femorum cujusdam pueri Josephi Dionysii, alterum sanationis Antoniæ Murelle a gravi hectica, & horrenda fistula.

13 Actum deinde fuit in eadem Congregatione die 3. Aug. an. 1745. an ad solemnem B Josephi Canonizationem tuto procedi posset, omnibusque consentientibus idem Pontifex die 17. ejusdem mensis decretum de eadem quandocumque peragenda edidit. Cumque pro hujus decreti executione supradictorum preces continuo urgerent, peractis quæ ex more in Consistorio primum secreto, deinde publico, tandem semipublico geri solent, B. Josephus sæpe laudatus Sanctorum catalogo die 29. Junii 1746. solemni Canonizationis ritu à BENEDICTO XIV. fuit adscriptus.

CAPUT XXVII.

Compendium Litterarum Decretalium Canonizationis B. Catharinæ de Ricciis.

1 HÆC quoad litteras Decretales super Canonizatione B. Josephi a Leonissa, postremo tandem loco ponuntur litteræ pariter decretales Canonizationis B. Catharinæ. Hæc itaque Florentiæ ex nobili familia de Ricciis anno 1522. orta, & in baptismo Alexandra nuncupata futuræ Sanctitatis ab ipsa pueritia non levia dedit indicia, tum sanctæ orationis exercitio, tum aliis pietatis officiis. Cum vero claustralis vitæ bona in monasterio primum S. Petri e Monticulis prope Florentiam, tum in alio S. Vincentii in civitate Pratensi prægustasset, in hoc tandem sub regula S. Dominici se perpetuo addicere enixe obtinuit, ac frustra eam pater, propositis nuptiis, retrahere conatus est.

2 Angelicam vivendi rationem a tirocinio exorsa, omnibusque virtutibus resplendens ad religiosam professionem, a qua ne rejiceretur humilis timebat, admissa fuit. Tum statim perfectissima obedientia, absolutissima regularis disciplinæ custodia, admirabili modestia, aliisque virtutibus, & assidua cum Deo unione resplenduit. Cujus proinde virtutibus permotæ Moniales vix quintum ætatis lustrum egressam unanimi consensu totius monasterii moderatricem elegerunt, quod inde munus, iisdem suffragantibus quoad vixit summa prudentia, sedulitate, & charitate administravit, obediendi tamen magis quam imperandi cupida, abjectissima ministeria præ humilitate sibi reservans, & orationi semper intenta, quam proinde Sorores magistram & matrem experiebantur.

3 Porro per sui contemptum in Dei amore quotidie crescens, brevi christianarum virtutum perfectionem adepta ad integram tandem sanctitatem, quæ omnes in gradu heroico virtutes complectitur, pervenit, quas quidem ex habituali ejus in Deum charitate, in proximos misericordia, in semetipsam severitate collectas quisque intelligere facile poterit.

4 Enimvero unum sibi librum, unum exemplar proposuit, in quod præcipue intenderet, Jesum Christum Crucifixum, quem assidue contemplans in eum omnes suas cogitationes, sermones omnes, & actiones dirigebat. In rebus omnibus Deum agnoscens ad ferventissimas adspirationes, ad suspiria, vel etiam ad animi deliquia compellebatur. Sed quanta fuerit intima ejus cum cœlesti Sponso unio in oratione, & in mysteriorum ejus contemplatione, testes

ſtes ſunt illi raptus, illæ ecſtaſes in quibus per integros aliquando dies perſeveravit; meditatio autem paſſionis Chriſti talis fuit, ut ſingulis hebdomadibus a meridie feriæ quintæ ad horam nonam feriæ ſextæ a ſenſibus abſtracta totam illius ſeriem ordinate ad vivum repræſentaret. In Euchariſtici panis ſumptione iis conſolationibus perfundebatur, ut clariſſime lucis radios diffunderet, & a terra elata diu in aere pendens perſiſteret. Hinc cœleſtium virtutum formam in ſe recipiens, & in ſuis moribus exhibens, ac divinæ gloriæ zelo flagrans, tam ſubjectas ſibi Virgines, quam alios Fideles ad amorem Dei, & ad virtutem excitare ſatagebat.

5 Sane Sororum curam gerens omni ſtudio intendebat, ne quid ipſis ſpiritualis, aut corporalis ſubſidii deeſſet. Infirmis dies noctesque adſtabat, moribundas apud Deum juvare nitebatur. Monaſterii finibus ejus charitas non contenta pro cunctis ubique terrarum hominibus aſſiduas preces, & voluntarios ſui corporis cruciatus offerebat. Et ad ſublevandas calamitoſorum ærumnas ditiorum charitatem excitans ægrotis, viduis, orphanis, virginibus, aliiſque indigentibus ſubſidia per totam Hetruriam ſubminiſtrari obtinuit. In Purgatorii animas charitas tanta effuſa preces, & carnis ſuæ afflictationes pro ipſis libenter multiplicabat.

6 Adverſus carnem ſuam perpetuum bellum ſibi gerendum eſſe rata, aſperrimis flagellis, ciliciis, inedia, omnique cruciatuum genere virginale corpuſculum aſſidue divexabat, & per quadraginta & octo Religionis annos ſolo plerumque pane & aqua victitavit. Sed patiendi adhuc cupida acerbiſſimis morbis, & doloribus ſe amplius probari a Domino precibus obtinuit, quos proinde ſupra naturam fuiſſe Medici ſæpe affirmarunt.

7 Tot tamen cruciatus, & pœnarum acerbitates celeſtis ſponſus ineffabilibus ſpiritus delectationibus voluit in hac innocentiſſima virgine penſare: Quamobrem effuſa in eam lucis, & veritatis ſuæ communicatione ad ſublimiorum veritatum cognitionem, & ad intelligenda divinorum myſteriorum arcana deduxit, & beatiſſimam charitatis ſuæ flammam in ea accendit, qua ipſa deficiebat in Deum ſalutare ſuum. Tot inſignium chariſmatum largitione eam in terris adhuc viventem illuſtrare voluit, ut ex his quiſque ſatis arguere poſſet, quantam in cœlis gloriam ei conferre decreviſſet.

8 Etenim ad comprobandam ejus in proximos charitatem dedit ei Dominus poteſtatem faciendi mirabilia in inſtantaneis morborum depulſionibus, aliiſque ſignis, & prodigiis ſupra naturam, & ſpiritum tribuens prophetiæ in aliorum utilitatem futura prævidere, abſentia conſpicere, & cordium ſecreta penetrare.

9 Pro amore, quo erga Deum afficiebatur, ipſe Rex gloriæ ſæpe ei corporali ſpecie apparuit, & locutus eſt. Aliquando Jeſus ſub ſpecie pueruli a Matre Virgine in ejus ulnis reclinatus, aliquando revulſis a Cruce brachiis illam amplexatus eſt. Denique ipſam in fide, & charitate ſibi ſponſatam, ſuorum vulnerum ſtigmatibus decoravit, & omnia ferme ſuæ paſſionis veſtigia in ejus corpus impreſſit, quin etiam faciem ejus in vivam ſui vultus imaginem transformavit.

10 Tantam ſanctitatem pluribus modis Deus comprobatam voluit. Probata ſiquidem eſt contradictionibus obloquentium, & calumniantium vituperationibus, admirantium laudibus, clariſſimaque fama, quæ per univerſam Europam diffuſa, incredibilem hominum multitudinem ad ipſam ex omni conditione, ſexu, atque ætate traxit ad petenda conſilia, & beneficia, & ad magnificandum Deum in mirabilibus ejus. Verum Catharinæ virtus conſtanti innocentiæ, & ſanctitatis tenore, ac ſingulari humilitate omnia æque ſuperavit. Se vero divinorum bene-

beneficiorum indignam ex animo reputans, nihil, quod ipsi gloriosum esset, in vulgus prodire volebat. Hinc cum librum apud Moniales de rebus a se gestis asservari comperisset, repertum in ignem conjecit. Et solum, ut prudenti Confessarii judicio pareret, arcanas divinæ bonitatis communicationes, in oratione potissimum acceptas, cuidam e sororibus fideliter, humiliterque narravit. Cumque ex virtutum, & signorum ostensione, & hominum ad Monasterium frequentia, vanitatem sibi, religiosæ vero quieti turbationem metueret, Sponsum oravit, ut divinis muneribus modum imponeret, vel saltem ea occultaret.

11 Ex hac humilitate plures pietate, & doctrina insignes viri, inter quos nonnulli Ecclesiarum Præsules, & S. R. E. Cardinales, veram esse Catharinæ sanctitatem, sumptis de ejus spiritu etiam summi Pontificis jussu experimentis, agnoverunt, & comprobarunt, & in gravissimis negotiis monita, & consilia ab ipsa hauserunt. Quorum judiciis pondus addit S. Philippi Nerii tunc in humanis agentis existimatio de Catharina, cujus etiam spiritualem amicitiam, & literarum commercium expetivit, & Romæ degens ipsam in monasterio Pratensi commorantem allocutus coram Deo est, ut in literis Apostolicis super ejusdem S. Philippi Canonizatione Urbanus VIII. testatur.

12 Tandem anno ipsius ætatis *66.* religiosæ professionis 48. in extremam incidit infirmitatem, quapropter Sacramentis summa pietate susceptis, salutaribus monitis sororibus relictis, morboque patientissime tolerato, in Crucifixi contemplatione defixa, inter Angelorum concentus, quos etiam astantes audiverunt, sanctissime obiit die 2. Febr. an. 158*9*. Festivum ejus in Cœlum ingressum S. Maria Magdalena de Pazzis tunc Florentiæ vivens in mentis excessu spectavit: communis de ejus sanctitate opinio ingentem populi frequentiam ad ejus funus adduxit; & crebra beneficia, atque miracula ejus sepulcrum celebre reddiderunt.

13 Ejus sanctitatem indubitatatam reddunt juridicæ probationes Episcopali primum, mox Apostolica auctoritate super ejus virtutibus, & miraculis collectæ. Ac Rotæ quidem Auditores ante Urbani VIII. decreta tam processuum validitatem, quam virtutes, & miracula comprobarunt: antequam vero hæc omnia in Sacrorum rituum Congregatione pertractarentur, institutum fuit judicium super prædictorum decretorun interim editorum observantia, quam deinde Episcopus Pistoriensis an. 1*675*., mox eadem Congregatio an. 1*679*., tandem Innocentius XI. plenissime asseruerunt.

14 Ante hos triginta annos iterum Catharinæ virtutes in præfata Congregatione discussæ fuerunt, & Benedictus XIII. die 7. Mart. an. 1727. de iis constare decrevit. Clemens vero XII. die 21. Apr. 1734. de ejusdem Congregationis consilio duo miracula approbavit, nempe instantaneæ sanationis sororis Catharinæ de Bosiis prædicti Monasterii Pratensis ab aneurismate, & similis sanationis Sororis Elisabeth Cherubinæ Cattani Conversæ in Pratensi pariter Monasterio S. Claræ ab ischiade. Tandem idem Clemens, datis Kal. Octobr. ejusdem anni literis Apostolicis, Beatificationis honores Catharinæ indulsit.

15 Cum vero post hoc indultum comperisset, nova miracula ejusdem Beatæ intercessione contigisse, novos confici super iisdem processus jussit, illius Canonizationem Catholicis Principibus, & populis, pluribusque Episcopis, & universo FF. Prædicatorum Ordine postulantibus. Processuum validitate approbata, miracula in Congregatione Rituum discussa sunt, de quibus etiam in Congregatione generali die 24. Martii anno 1744. Consultores, & Cardinales suffragia BENEDICTO XIV. Clementis Successori exhibuerunt, idem-

idemque die 26. Maii sequentis duo miracula publice approbavit, quorum primum secundi generis est, nempe sanationem Mariæ Clementinæ Staccioli puellæ Florentiuæ ab inveterato cancro; alterum tertii generis, scilicet sanationem Sororis Mariæ Magdalenæ Fabris Monialis Ordinis S. Dominici Augustæ Vindelicorum a pertinaci arthritide in inferioribus membris.

16 Tandem die 6. Octobris ejusdem anni de consilio præfatæ Congregationis idem Benedictus decrevit, ad B. Catharinæ Canonizationem quandocumque deveniri tuto posse, quam sane die 29. Junii anni 1746., præmissis omnibus, quæ in Consistoriis secreto, publico, & semipublico agi, quæque ex more S. R. Ecclesiæ præmitti solent, perfecit, ipsamque B. Catharinam una cum BB. Fideli Martyre, Camillo de Lellis, Petro Regalato, & Josepho a Leonissa in Basilica Vaticana consueto solemni ritu Sanctorum numero adscripsit, concessis Indulgentiis superius recensitis.

17 Et hæc sunt, quæ habentur in quinque literis decretalibus super indicata Canonizatione sæpedictorum quinque Beatorum a BENEDICTO XIV. ut supra expleta.

CAPUT XXVIII.

Magnificentissimus Vaticanæ Basilicæ ornatus succincte describitur.

1 HUjus Canonizationis solemnitas in magnificentissima, & pulcherrima Vaticana Basilica celebrata fuit, cui quidem Basilicæ tantus cultus, & ornatus tunc additus fuit, ut adscititia pulchritudo cum nativa contendere videretur.

2 Mediam templi faciem, adeoque princeps ostium, ex quo in porticum intratur, ingens pictura ornabat quinque Beatorum imagines repræsentans SS. Trinitatem venerantes, & ab Apostolorū Principibus invitari videbantur, ut superius ascenderent. Subtus gentilitium Summi Pontificis stemma, inferius insignia Religionum, ex quibus Beati prodierant. Januis utrinque adjacentibus telæ singulis supereminebant aurei coloris vario ornatu conspicuæ, in quibus lemmata quædam inscripta erant. Interiores Xysti parietes egregiis peripetasmatis convestiebantur.

3 Ab ipso Januæ limine, ubi prospectus in Basilicam erat, mirificum occurrebat spectaculum, cum ab epistylio ad stylobatem holosericis vestibus diversis columnæ, perastatæ, mutuli, ingentesque arcuum fornices convestirentur. Interiorem Basilicæ frontem contra aram principem peramplum ex damasceno rubro velum obtexerat artificiose compositum, aureisque tæniolis discriminatum, & in medio Lambertinæ gentis tesseram Pontificiis insignibus gloriosam præferebat. Prægrandes frontis ejusdem fenestræ, subjectaque iis spatia velis sericis, Pontificiis clavibus, & similibus ornabantur. Supra trium magnarum portarum coronidem plures funales cerei impositi erant.

4 Sericum villosum rubrum universam templi, tholique coronam ambiebat, in cujus supercilio machinæ quædam undique attollebantur, quæ, cereos sustinebant. Sexdecim tabulæ magnorum instar numismatum, & illustriora quinque Beatorum miracula repræsentantes, ita mutulo singulorum arcuum in navi media innitebantur, ut coronam templi maximam interciperent, quibus aptus undique additus erat ornatus. Ex his ternæ unicuique Beato attributæ erant; decimasexta vero Ecclesiæ imaginem in Sanctorum suorum gloria, lætitiaque triumphantis præferebat. A summo arcu inter decidentia holoserica Aliger pendebat, minorem gestans tabulam cum inscripto lemmate, quod expressum in superiori numismate miraculum significaret. Magnus Aligero subjiciebatur lychnuchus ornato fune suspensus, qui duos & vi-

& viginti funales cereos habebat, ad cujus latera alii duo minores eadem forma, & ornatu demittebantur, qui cereos quatuordecim sustollerent. Porro lychnuchi majores quatuordecim, minores quatuor,& viginti erant.

5 Singulis superne inter epystilia loculamentis singula imposita apparebant virtutum simulacra, in quorum suppositis basibus earum nomen inscriptum legebatur: fuerunt autem numero viginti. Quatuor Inferiora navis mediæ loculamenta, quæ statuis Fundatorum alicujus Instituti Regularis adhuc carent, imagines exhibebant dextrorsus SS. Fidelis a Sigmaringa, & Petri Regalati; sinistrorsum SS.Camilli de Lellis, & Josephi a Leonissa: effigies S. Catharinæ in uno ex vacuis loculamentis sub hemicyclo Sacelli SS. Processi, & Martiniani statuta fuerat, in altero, quod ex adverso est, Divinæ gratiæ simulacrum prominebat.

6 Ad singula prædictæ navis mediæ loculamenta binæ mensulæ appositæ fuerunt per interjectam peltam junctæ; addebantur rami frondentes, & Religionum stemmata, & lychnuchi ad cereos sustinendos, qui unicuique statuæ prælucerent.

7 Ante æneam D. Petri statuam ad decimumsextum loculamentum positam, quæ in tanta solemnitate Pontificalibus vestibus ornari consuevit, duo argentea candelabra prægrandia statuta erant, addito lychnucho cum deargentatis ligneis brachiolis ad duodeviginti cereos sustinendos.

8 Ad transversæ navis ornamentum, præter descriptas virtutum imagines, supra coronam utriusque lateralis absidis quatuor ad columnarum perpendiculum prospiciebantur virtutum statuæ, additis plurimis ramis ad cereos sustentandos. Supra epistylia columnarum lateralibus utriusque dicti absidis altaribus adjacentium aligeri assurgebant palmas, flagella, & similia gestantes ad ostendendam Canonizandorum sanctitatem, & tam has columnas, quam incumbas altarium holosericum eleganter compositum ornabat.

9 Tam ingentem apparatum par luminum copia æquabat. Quorum primus ordo iis constabat cereis, qui in superioribus basilicæ aris, & ante statuas in inferioribus loculamentis, & circa confessionem B. Petri collucebant. Secundum, & tertium constituebant lychnuchi majores, & minores sub arcubus pendentes. Quartum cerei, qui summam primariarum absidum, & fornicum coronam ambiebant. Quintum, qui ad magni hemispherii projecturam, & prominentia inter illius pilas podia digesti erant. Itaut omnes mille quingenti octoginta sex numerarentur, sex, aut octo librarum pondere, præter eos, qui in Missa Summo Pontifici oblati, quique in tam frequenti supplicatione distributi fuerant.

10 Præcipua tanti apparatus pars erat nobilissimum theatrum. Ab ipso basilicæ solo ante aram principem ad occidentalem templi partem ampla sensim attollebatur lignea contignatio, ad quam quatuor ducebant gradus, qui utrinque primum directi, mox sinuosi, in ovalis hemicycli figuram desinebant. Hos, & integram theatri caveam stragulum laneum colore viridi obtexerat, cum supra eos sessuri suffragatores in signatura Justitiæ, aliique essent.

11 Ex eadem areæ planitie prope Veronicæ loculamentum parvum tribus gradibus laneo texto rubro opertis attollebatur tabulatum, in quo Pontificis Cathedra, seu parvum solium erat nobili stragulo tectum, ex quo ad Sacrificium Pontifex procederet. Extra solii gradus mensa fuerat instructa pro septem candelabris ante Crucem ad supplicationes, & ante Cardinalem Diaconum ad Evangelii cantum deferendis. Ex adverso prope S.Helenæ loculamentum quinque erant mensæ cum oblationibus Pontifici pro unoquoque Sancto exhibendæ. Abaci

ad facra minifterii vafa inter aram maximam, & theatri caveam difpofiti fuerant.

12 Non longe a parvo folio, & ab oblationum menfis fcamna triplici ordine ex utraque parte ad imam theatri partem protendebantur, Babylonicis, aliifque aulæis inftrata, fuper quæ Cardinales, & alii, quibus fas erat, affiderent. His proximum erat pro Oratore Bononiæ fcamnum. Pro Confultoribus verò facrorum rituum humiliores fedes poft parvum folium, & poft dictas menfas ftabant.

13 A fronte theatralis areæ feptemi affurgebant gradus, fupra quos fuprema porrigebatur maximi throni planities, quam cum gradibus laneum peripetafma rubeum operuerat, & in his gradibus Auditores Rotæ, aliique feffuri erant. In eadem planitie per duos elata gradus ferico villofo rubro contectos Pontificia Cathedra in fumma, & media totius theatri parte eminebat, in cujus poftica parte parvum erat cubiculum ad opportunum Sanctitatis fuæ receffum. Ad latera pro facri Senatus opportunitatibus alia erant interna receptacula.

14 Porro Pontificium folium mira ftructura, varioque, & eleganti columnarum, aliarumque rerum ornatu compofitum eminebat, ad cujus latera adftabant Religionis, & Juftitiæ fimulacra. Pontificia Cathedra ei fuperextabat fub umbella e ferico villofo. Ultra folii fupercilium eminebat S. Fidelis vexillum; hoc autem altiori fuberat, fplendidiffimaque luce circumfufo Spiritus Sancti fymbolo. Ab utroque vexilli latere magnum ferici villofi rubri paludamentum labebatur, quod fenfim diffufum, & poft alternam flexuram iterum labens prædicta fimulacra a tergo veftiebat. Huic alterum velut ampliffimum conopeum fubjectum erat, & fociatum, ex damafceno rubro, quod demiffum paulatim difcurrens totum theatri profpectum circumvelabat, & mollibus modo nexibus corrugatum ab aligeris allevabatur, altera manu polimyxos quindecim cereorum fuftinentibus. Hujus throni moles altitudinem centum, & decem palmorum æquabat.

15 A fupradictis fimulacris utrinque per latera ad finem ufque primarum tholi pilarum prope loculamenta Veronicæ, & D. Helenæ crates inauratæ, & eminentes nobili ornatu inftructæ protendebantur, quæ ligneam interius extructam contignationem intercluderent. Similes comparatæ fuerant in loculamentis D. Andreæ, & S. Longini. Omnes congruis interpofitis repagulis feparatæ, Pontificis juffu, Poftulatoribus quinque Beatorum, Principum Oratoribus, Columnenfium familiæ, Urbis Senatori, urbanis, exterifque Matronis diftributæ fuerant. Aderat præterea contignatio pro Cantoribus Capellanis, & altera Capitulum Vaticanum inter, & Poli Ducem facri hofpitii Magiftrum bipartita.

16 E fuperioribus tandem quatuor lapideis proceftriis, apud quæ reliquiæ Sanctorum fervantur, alia quatuor BB. Camilli de Lellis, Petri Regalati, Iofephi a Leoniffa, & Catharinæ de Ricciis vexilla fupra Veronicæ, S. Helenæ, S. Andreæ, & S. Longini fimulacra per ordinem pendebant.

Omnia in fuis tabulis melius repræfentantur.

FINIS LIBRI QUINTI.

LIBER SEXTUS.

SS. D. N. BENEDICTI XIV. PONT. OPT. MAX. ACTA, ET DECRETA IN CAUSIS BEATIFICATIONUM, ET CANONIZATIONUM, ALIISQUE AD SACRORUM RITUUM MATERIAM PERTINENTIBUS, AD ANNUM PONTIFICATUS SUI DECIMUM.

CAPUT I.

Decreta Generalia.

Ummus Pontifex BENEDICTUS XIV. optimam causarum Beatificationum, & Canonizationum methodum diligenter intendens, Consultoribus Sacræ Rituum Congregationis mandavit; ut octiduo antequam aliqua ejusmodi causa coram ipso proponeretur, suffragia sua scripta ad ipsum transmitterent, ut & is rem scrutaretur, & causæ statum, Consultorumque difficultates Cardinalibus ejusdem Congregationis proponens, horum consilia facilius exciperet. Cum vero plura in hac, & in aliis materiis ad eamdem Congregationem spectantibus ediderit Decreta, congruum visum est omnia in unum collecta, & compendiaria serie disposita exhibere.

Ac primo quidem, cum dubium vigeret, an in causis Beatificationum, & Canonizationum per viam non cultus procedentibus, virtutes, aut Martyrium alicujus Servi Dei per testes de auditu, aliasque subsidiarias probationes admitti, deficientibus absque dolo, ac Postulatorum culpa testibus de visu, possent; idque Consultorum sententia, & prædictæ Congregationis praxis affirmare viderentur; uti sane in simili causa Ven. Servi Dei Francisci Caracciolі in Congregatione generali *die* 21. *Martii* 1741. coram eodem Benedicto XIX. proposita affirmarunt: Summus Pontifex duo subinde Decreta die 23. Aprilis ejusdem anni super hac re edidit.

Primum Decretum solam respicit prædicti Servi Dei Francisci Caraccioli causam, in qua attentis Consultorum, & Cardinalium laudatæ Congregationis suffragiis, declaravit, virtutes ejusdem Servi Dei, licet per solos testes de auditu assertas, *ita probari, ut tuto deveniri possit ad ulteriora, nimirum ad discussionem miraculorum &c.*. Sed attenta ejus generis probatione, ulterius statuit, ne ad illius Servi Dei Beatificationem procedatur, nisi quatuor ex testibus de visu probata miracula prius approbentur.

Decretum alterum est generale, ad illam tollendam controversiam editum. In hoc autem primo decernitur, ut in causis per viam cultus, sive a Sede Apostolica indulti, sive per tempus immemorabile exhibiti procedentibus admittatur ex veteri more subsidiaria, seu ex testibus de auditu, probatio virtutum, aut Martyrii, variis tamen adminiculis roborata; nec tamen, si adsint, testes de visu omittantur.

Id ipsum admittendum esse dicitur in causis per viam non cultus procedentibus, dummodo nec dolus, neque culpabilis negligentia tamdiu primos auctoritate ordinaria processus distulerit, donec testes de visu deficerent, & quando, comperto horum testium defectu, commissio signata, & litteræ remissoriales expeditæ fuerint ad processus Auctoritate Apostolica construendos.

In hujusmodi autem causis ii, qui suffragium laturi sunt, si ex subsidia-

ria

ria probatione moralem Martyrii, aut virtutum certitudinem compererint, rescribant, *virtutes in gradu heroico, aut Martyrium ita probari, ut tuto procedi possit ad ulteriora*.

Miracula vero in quacumque causa ex solis testibus de visu quoad substantiam approbentur, neque attendantur siquæ in processu ex testibus de auditu deposita sint. In causis autem per viam cultus immemorabilis, aut indulti procedentibus, approbatis virtutibus, aut Martyrio ex testibus de auditu, quatuor omnino miracula, ut dictum est, probata, ad Canonizationem peragendam requirantur. In causis vero per viam non cultus procedentibus, & in quibus virtutes, aut Martyrium simili modo approbentur, quatuor miracula pro Beatificatione, duo autem post illam secuta pro Canonizatione necessaria sint.

Secundum Decretum generale in eo versatur, quod cum in causis non Martyrum in discutiendis virtutibus Consultores difficultatibus quibusdam pressi, quid sentiendum sit, proferre non audeant, idcirco Postulatores instare consueverunt vel ut, suspensa super virtutibus deliberatione, miracula interim discutiantur, ut petierunt in causa tunc Servæ Dei Hyacinthæ de Marescottis, vel ut utraque simul examinentur, ut in causa Servæ Dei Joannæ Franciscæ Fremiot de Chantal. Utrumque sacra rituum Congregatio rejecit.

Cum vero illud ultimum BENEDICTO XIV. in causa Servi Dei Pauli Buralis Cardinalis de Aretio insinuatum fuisset, idem Pontifex inhærens sententiæ ejusdem Congregationis absolute die 10. April. an. 1742. statuit, ne umqnam dubia virtutum, & miraculorum misceantur, aut transponantur, sed separatim, ac successive examinentur.

Aliæ olim vigebant controversiæ in causis per viam casus excepti procedentibus, an scilicet miracula post primam cultus concessionem patrata, post quam concessionem alia amplior facta sit; aut patrata post completum centum annorum cultum, nondum tamen prolata super eodem sententia, satis esse possint ad Canonizationem obtinendam juxtà id, quod a Clemente IX. die 10. Septembr. an. 1668. statutum videbatur. Negativam Fidei Promotor, affirmativam Postulatores partem tuebantur, & his non semel sacra rituum Congregatio favit. Cum vero difficultas eadem coram BENEDICTO XIV. invaluisset in causa B. Petri Regalati, duplex decretum idem Pontifex die 14. Jul. an. 1744. edidit.

Primum speciale est quoad dictam B. Petri causam, in qua cum per viam casus excepti procederet, difficultas urgebat, an duo miracula indultam venerationem consecuta sufficerent ad Canonizationem obtinendam, cum quatuor in hujusmodi causis requiri laudatus Pontifex in suo decreto 23. Apr. 1741. statuisset. Sed hanc causam idem Pontifex per aliud decretum 2. Aug. ejusdem anni exceptam a supradicto decreto esse declaraverat, utpote in qua olim quatuor miracula approbata fuerant ante virtutum approbationem, ideoque duo satis esse pro Canonizatione edixit. Declaravit insuper attendendum esse quoddam, si approbari mereretur, miraculum secutum post centenarium cultum, sed ante quam de hoc sententia lata fuisset, quod tamen ex probationum defectu approbatum non fuit.

Consultores vero, & Cardinales sacræ Congregationis duo alia miracula post ejusmodi sententiam patrata approbari posse censuerunt, nempe liberationem Sacerdotis Didaci de Plasentia a cæcitate; & sanationem Birgittæ Ottegæ a gravi fistula in sinistra lumborum regione ex periculoso ulcere relicta. Quæ quidem miracula summus Pontifex supradicta die 14. Jul. an. 1744. approbavit, de quibus eorum-

rumdem Consultorum, & Cardinalium suffragia in praecedenti, cui interfuit, generali Congregatione exceperat.

Aliud deinde generale Decretum in hac materia editum est. Etenim Urbanus VIII. die 13. Mart. 1625. publicum cultum Servis Dei nondum beatificatis, neque canonizatis prohibuit, exceptis iis, qui vel ex summorum Pontificum, aut sacrae Congregationis indultis, vel ex longissimo tempore, vel per Ecclesiae consensum, vel per Patrum, Virorumque Sanctorum scripta colerentur; idemque Pontifex in alio Brevi die 5. Jul. 1634. pro horum Decretorum confirmatione expedito, declaravit, in causis procedentibus per viam alicujus ex dictis casibus exceptis ante omnia super cultu ferendam esse a Judice ordinario, vel delegato sententiam, longissimum vero tempus intelligendum esse, quod metam centum annorum excederet.

Jam vero sacra rituum Congregatio die 23. Mart. 1652. declaravit, pro ejusmodi centenariae compl emento non esse attendenda, quae post dictum annum 1634. gesta essent, itaut centenaria eadem completa esse debeat anno 1633.

Decreverat praeterea Clemens XI. ut in causis tam per viam non cultus, quam per viam casus excepti procedentibus, miracula post indultam venerationem secuta attenderentur pro Canonizatione obtinenda. Hinc graves inter Fidei Promotores, & causarum Postulatores controversiae extortae sunt, superius indicatae, quas omnes laudatus Pontifex Decreto suo generali dicta die 14. Jul. 1744. edito sustulit, statuens, ut in causis per viam casus excepti sive ex Apostolicis indultis, sive ex longissimo tempore procedentibus, miracula post primam cultus concessionem patrata dici debeant, ad effectum obtinendae Canonizationis, secuta post indultam venerationem, etiamsi amplior postea cultus concessio facta sit; & ad eumdem effectum sufficiant miracula, quae post complementum centenarii cultus contigerint, quamvis nondum super eodem cultu emanaverit sententia in Decretis Urbani VIII. demandata.

Quartum generale Decretum plura continet ad rectam causarum Beatificationis, & Canonizationis discussionem necessaria. Etenim cum die 13. Maji 1749. in Congregatione generali coram summo Pontifice in causa Beatificationis Ven. Servi Dei Andreae Bobola Soc. Jesu propositum fuisset dubium super Marryrio, necnon signis & miraculis ejusdem Servi Dei, ac plura occurrissent, circa Martyrii probationem, & quoad alias circumstantias, quae causae cursum retardarunt, idem Pontifex die 22. ejusdem mensis, & anni Decretum edidit, in quo nonn ulla explicuit, & statuit ad eamdem causam pertinentia. Inde occasione accepta quaedam alia declaravit, atque sancivit, quae in aliis hujusmodi causis deservire possunt: nempe, quoad Factum quod diciturConcordatum; quoad id, quod praestare Promotor Fidei debet, dum scribentes in his causis utuntur exemplis praeteritarum causarum resolutarum desumptis ex animadversionibus Promotorum Fidei; quoad testes singularem Martyrium afferentes; demum declaratur, an in causis Martyrum, cum dubium Martyrii proponitur una cum dubio de signis, & miraculis, defectus probationum Martyrii suppleatur ex miraculis.

Et quod ad dictam causam Ven. Andreae Bobolae attinet, cum in omnibus his causis ante processus Apostolicos in specie necessarius sit alter processus Apostolicus in genere in Congregatione Rituum dicutiendus, nisi Summus Pontifex ab hoc dispenset, prout in causis Martyrum, etiam post Urbani VIII. Decreta, aliquando fit; in hac vero causa nulla fiat mentio hujus processus, in Decreto edicitur opus esse ad causae progressum, ut vel ostendatur completum fuisse judicium illud in genere, vel super hoc obtentam fuis-

fuisse Pontificiam dispensationem.

Præterea, cum ex archivo Domus Professæ Romanæ Societ. Jesu desumpta fuerit epistola P. tunc Præpositi Generalis, in qua hic à P. Provinciali certior factus de morte Ven. Andreæ, eumdem monet, ut accuratam de ejusdem Ven. Servi Dei, ac de P. Simeonis Masson morte relationem ad se transmittat; mandat Summus Pontifex, ut, servatis iis, quæ in simili casu servata fuerunt pro causa S. Joannis Francisci Regis, diligentius in Archivo indicata relatio, quæ transmissa præsumitur, perquiratur, cum exhibenda sit.

Declaravit insuper, inhærens suffragiis Cardinalium, & quorumdam Consultorum, non constare in hac causa de Martyrio, & causa Martyrii per directas probationes, per testes videlicet de visu contestes idoneos, & aptos. Indulsit tamen, ut eadem causa progredi possit, & iterum proponi dependenter a probationibus subsidiariis, dummodo pro Beatificatione perficienda quatuor approbentur miracula juxta Decretum die 23. April. 1741. editum.

Decernit præterea, ut in his causis Factum Concordatum ex more a Cardinali causæ Relatore edatur, sed non nisi extractis authentice ex regestis Congregationis rituum omnibus Decretis in causa, de qua agendum est, editis, neque editio fiat, nisi Factum idem a Fidei Promotore approbetur.

Cum vero scribentes in his causis sæpe in sui assumpti comprobationem exempla assumant præteritarum causarum resolutarum desumpta ex animadversionibus Promotorum Fidei, omittentes Postulatorum responsiones a sacra Congregatione approbatas, jubetur Fidei Promotor, Consultores, & Cardinales admonere de abusu, qui in hoc forte subesset.

Item cum in discussione dubii super Martyrio Consultores sæpe disputent, an factum, quod ex separatis, licet continuatis actibus convalescit, satis probetur per testes de visu non contestes, sed singulares singularitate adminiculativa, quorum unus e. g. deponat de captura, alter de vulneribus inflictis &c. decernitur, hujusmodi probationem non esse plenam, ac sufficientem, ut asseri possit, constare de Martyrio, ut constat etiam ex causis criminalibus, quibus quantum ad probationem assimilantur causæ Beatificationis, & Canonizationis.

Rursum cum in causis Martyrum aliquando concedatur, ut una cum Martyrio, & causa Martyrii proponatur dubium de signis, & miraculis, quod tamen in Confessorum causis vetitum est quoad virtutes, & miracula, & ex ea concessione nonnuli judicium ferant super Martyrio non satis probato, supplendo defectum probationum Martyrii ope signorum, & miraculorum; idcirco Summus Pontifex in hoc suo generali decreto declarat, ejusmodi concessionem ex duplici capite fieri, primo quia causæ Martyrum minus operosæ sunt, quam causæ Confessorum; secundo, quia cum eædem citius expediendæ sint, ad hoc confert utriusque dubii conjunctio. Attamen dubium de Martyrio in causis Martyrum æquivalet dubio de virtutibus in causis Confessorum; & utræque causæ quantum ad miracula, eorumque numerum, & examen æquiparantur. Quapropter statuitur, ut siquando in causis Martyrum facta sit prædicta concessio, ii, qui suffragium ferre debent, si Martyrium independenter a signis probatum censeat, judicium super utrumque ferat; si vero Martyrium non satis, aut non nisi dependenter a miraculis probatum agnoscat, omisso judicio de miraculis respondeat, non constare de Martyrio.

Postremo jubet Pontifex, hoc Decretum, ejus manu subscriptum, inter Congregationis rituum regesta asservari, ejusque exemplar typis impressum Cardinalibus, & Consultoribus sacrorum rituum consignari.

CA-

CAPUT II.

Decreta super signatura Commissionis, & remotione obstativorum.

1 Quamquam ex more Sacræ Rituum Congregationis operum a Servis Dei conscriptorum revisio fiat, priusquam signetur commissio, tamen si periculum adsit, ne, dum hujusmodi scripta aut perquiruntur aut perpenduntur, testes vita decedant, aliquando Summis PP: placuit commissionem signare ante operum revisionem.

2 Id factum est in Causa V. Servi Dei Francisci de Castillo Societatis JESU; Proposito enim dubio ex Apostolica dispensatione in tribus Congregationibus ordinariis Sacr. Rituum absque interventu Consultorum die 3. Octobris 1699., & 26. Augusti 1702., & 12. Julii 1704. An sit signanda commissio introductionis Causæ, editoque in primis duabus rescripto *Dilata*; jussit opuscula, de quibus agebatur, omnino exhiberi; aliisque peractis, tandem instantibus Postulatoribus die 6. Septembris 1713. expeditæ fuerunt literæ R. P. D. Fidei Promotoris ad R. Archiepiscopum Limanum pro aliquot opusculis Servi Dei perquirendis. Post aliquot annos constitit literas ob distantiam locorum fuisse deperditas, & ne perirent probationes, rogarunt Postulatores literas Remissoriales pro construendo processu Apostolico cum quibusdam clausulis, quod Sanctissimus Dominus N. benigne concessit, missis aliis simul literis ad prædicta opuscula perquirenda. Quod decretum prodiit 20. Februarii 1741.

3 Cum autem a Clemente XII. causa U. S. D. Joannis de Britto ad S.R.U. Inquisitionem fuisset delata: illud enim maxime videbatur obstare, quod idem Servus Dei usus fuisset ritibus auctoritate Sedis Apostolicæ prohibitis, ipse Summus Pontifex BENEDICTUS XIV. præter morem peculiari Cardinalium congregationi die 22. Aprilis 1741. interesse voluit, in qua cum varia essent Cardinalium suffragia, aliis opinantibus eos ritus obstare, & quatenus non obstarent, timentibus, ne ex favorabili causæ successu via aperiretur inobservantiæ decretorum; Aliis vero censentibus prædictos ritus obstare non debere, utpote adhibitos non utcunque, sed prout a Sancta Sede ad eam diem fuerant permissi: & posito etiam quod modo vetito fuissent adhibiti, quod tamen non probatur, quemcunque reatum censeri debere procul dubio deletum per subsequens martyrium; Summus Pontifex in hac causa, cum in minoribus esset versatissimus, injuncta prædictorum decretorum observantia, decrevit die 2. Julii 1741. objectos ritus nihil obstare, quo minus ad ulteriora procedatur: cum facultate, ut proponatur dubium de signis, & miraculis una cum dubio de Martyrio & causa Martyrii.

4 Etiam in causa Ven. Servæ Dei Jo: Franciscæ Fremiot de Chantal, cum amicitia a Serva Dei cum Abbatissa Portus Regii, atque Abbate Sancirano contracta, & suspicio Quietismi impedimento esse videretur, quo minus ad ulteriora procedi posset, hanc controversiam antea a Clemente XII. ad Congregationem Sacræ inquisitionis remissam, ad Congregationem Sacrorum Rituum coram se habendam revocavit BENEDICTUS XIV., statuitque nihil hujusmodi oppositiones obstare, decreto die 10. Septembris 1741. hac: de re edito.

5 Cum autem promotor fidei signandam non esse existimaret commissionem introductionis causæ Servi Dei Joannis de Avila, nisi prius processus a Sacra inquisitione adversus ipsum formatus Hispali, exhiberetur, cognita hac promotoris fidei petitione, ab Hispalensis inquisitionis Tribunali quæsitus processus Romam ad Sanctissimum transmissus est: cum autem a Sanctitate sua processus ille diligentissime perlectus sit, & ex processu quidem offensivo nihil

hil erueretur contra Servum Dei,ex defensivo vero plura colligerentur, quæ ipsius Sanctitatem mirifice illustrarent, pro ut in ipso decreto fuse,ac distincte recensetur; Sanctitas sua eosdem processus iterum clausos in Hispaniam remisit,neque aliud quidpiam imposterum hac super re a Promotoribus fidei requiri mandavit. Quod decretum prodiit die 3. Aprilis 1742.

6 Sequitur decretum aliud in causa Ven. Servi Dei Innocentii XI. Cum enim nonnullas oppositiones a Promotore fidei factas Clemens XII. peculiari congregationi examinandas commisisset, ad ordinariam rituum congregationem coram se habendam die 1. Augusti 1744. eas revocavit BENEDICTUS XIV., cumque nemine discrepante responsum ab omnibus fuisset eas oppositiones nihil obstare, quominus ad ulteriora in Causa procedi posset, Sanctissimus ad magis,magisque easdem oppositiones diluendas plurima, validissimaque monumenta in medium protulit quæ a postulatoribus aut neglecta,aut ignorata fuerant, & silentio super prædictis oppositionibus Promotori fidei imposito, ad ulteriora procedi tuto posse affirmavit.

7 Denique cum in causa Ven. Servi Dei Cæsaris de Bus Fidei Promotor obstativum desumpsisset ab unico 27. teste,quod removeri oportebat, ut commissio introductionis causæ signaretur, habita coram se Sacrorum Rituum congregatione die 28. Martii 1747. ipse BENEDICTUS XIV. dubium hoc in ea proposuit.eloquentissimeque pertractavit, auditisque Cardinalium suffragiis remotioni hujus obstaculi faventibus, adhuc ad aliam diem sententiam ferre distulit. Denique die 6. Aprilis 1747. decrevit signandam esse commissionem introductionis causæ, atque obstativum omnino removit.

CAPUT III.

Decreta super casu excepto.

Quindecim ad hanc usque diem a BENEDICTO XIV. hac super re prodierunt decreta, quorum decem hæc sunt, quæ superius habentur libro 2. caput 24. a numero 186.

1 B. Coletæ Virginis Reformatricis Ordinis Sanctæ Claræ. Causa proposita fuit, & resoluta die 23. Januarii 1740.; deinde ob mortem Clementis XII. BENEDICTUS XIV. ejus successor annuit attenta Secretarii relatione die 20. Augusti ejusdem anni.

2 B. Stephanæ de Quinzanis Monialis Ordinis Prædic. 10.Decembris 1740.

3 B. Alvari de Corduba Sacerdotis Professi Ordinis Prædicatorum, die 26. Septembris 1741.

4 V. Petri Gonzalez Sacerdotis Professi ejusdem Ordinis, *San Telmi*, & B. nuncupati die 9. Decembris 1741.

5 B. Joannæ Valesiæ Reginæ Franciæ, & Fundatricis Ordinis B. M. V. sub regula S. Francisci die 14. Aprilis 1742.

6 B. Gerii Patroni Montis Sancti 28. Julii 1742.

7 B. Benedicti a S. Philadelphio Laici Professi Ordinis Minorum Observantium Reformatorum S. Francisci die 11. Maii 1743.

8 B.Francisci Patritii Ordinis Servorum B. Mariæ 31. Augusti 1743.

9 B. Nicolai Albergati S. R. E. Cardinalis, & Episcopi Bononiæ 25. Septembris 1744.

10 B. Pacifici a Ceredano Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia 3. Julii 1745.

Reliqua vero quinque, quæ superius libro 2. capite 24. non referuntur, hoc Ordine sunt exponenda.

11. B. Alberti a Bergamo Tertii Ordinis Prædicatorum, in cujus causa ab Emo Cardinali Guadagni Ponente ad instantiam R. P. Vincentii Mariæ Ferretti Vicarii, & Procuratoris Generalis

ralis prædicti Ordinis proposita, & a Sacra Congregatione audito R. P. D. Ludovico de Valentibus fidei Promotore, qui scripto, & voce suam exposuerat sententiam, decretum edidit affirmativum die 4. Maii 1748.

Et die 9. ejusdem Mensis, & anni habita relatione Secretarii Sanctitas sua benigne annuit.

12 B. Gillii, seu Egidii Sacerdotis professi Ordinis Prædicatorum.

Supplicante supradicto R.P. Vincentio Ferretti per Sac. Rit. Congregationem decerni, & declarari constare B. Egidio cultum exhibitum fuisse, & exhiberi ex Apostolicis Indultis, ideoque causam hujusmodi comprehendi inter casus exceptos a decretis jussu fel. rec. Urbani VIII. in Congregatione Sanctissimæ Inquisitionis super non cultu editis, nec non istis fuisse sufficienter satisfactum, Relatore Eminentissimo D. Card. Portocarrero, & audito ut supra R. P. D. Promotore Sac. Congregatio die 4. Maii 1748. constare de casu excepto declaravit.

Die vero 9. ejusdem Mensis, & anni, audita Secretarii relatione, Sanctitas sua benigne annuit.

13 B. Ladislai de Gielniovv Sacerdotis Professi Ordinis Minorum Observantium S. Francisci.

Signata fuit præsens causa manu san. mem. Clementis XII. usque ab anno 1730. pro reassumptione; anno 1747. Varsaviæ constructus fuit Processus particularis auctoritate Apostolica super casu excepto; inde ad instantiam causæ Postulatoris proposita causa in Sac. Rituum Congregatione ordinaria, eadem Sacra Congregatio, dubio mature discusso, ac de more R.P.D. Promotore voce, ac scripto audito, respondit affirmative die 31. Januarii 1750.

Idemque Sanctissimus Dominus noster præstitit, audito Secretario, die 11. Februarii ejusdem anni.

14 B. Marcolini a Forolivio Sacerdotis Professi Ordinis Prædicatorum. Admissa a Sacra Rituum Congregatione die 16. Septembris 1747. Commissione prædictæ causæ, & a BENEDICTO XIV. signata; postea ad tenorem præfatæ Commissionis ex Apostolica dispensatione, proposito dubio, an constet de casu excepto; Sacra Congregatio adhibitis solitis cautelis; affirmative rescripsit die 2. Maii 1750.

Idemque Sanctissimus Dominus noster rescripsit, facta eidem per Secretarium de prædictis relatione die 9. Maii 1750.

15 B. Henrici de Bolzano. Ad instantiam D. Abbatis Gasparis Ruggiæ causæ Postulatoris per Eminentissimum, & Reverendissimum D. Cardinalem Besutium Ponentem proposita prædicta causa Canonizationis B. Henrici in Congregatione ordinaria, super dubio, an constet de cultu ab immemorabili eidem B. præstito; Sacra eadem Congregatio pensatis omnibus affirmative rescribendum censuit, die 18. Julii 1750.

Quod rescriptum Sanctitas sua confirmavit post relationem Secretarii eidem factam die 23. ejusdem Mensis, & anni.

CAPUT IV.

Decreta super Martyrio, & causa Martyrii.

DUO tantum in hoc genere habentur BENEDICTI XIV. decreta.

1 Alterum est in causa quinque Martyrum Salset. qui die 15. Julii 1583. Martyrio Coronati sunt; hi sunt V. D. S. Rodulphus Aquaviva, & Socii, nempe Alphonsus Pacechus, Antonius Franciscus, Petrus Bernus, & Franciscus Aranha Societatis JESU; In hoc decreto principia, progressusque causæ primum enarrantur, deinde dubium propositum, in Congreg. Gen. Sac. Rit. coram se die 8. Augusti 1741. habita, an scilicet constet de Martyrio, & causa Martyrii; quamquam autem omnes constare respondissent, nihil tunc censuit decernendum Sanctissimus, ulterius

terius lumen a Deo petiturus: denique post celebratum ad hunc etiam finem Missæ Sacrificium unanimem Congregationis sententiam approbavit, declaravitque constare de Martyrio, & causa Martyrii in casu, & ad effectum de quo agitur, die 20. Augusti 1741.

2 Alterum vero in causa quadraginta Martyrum Brasiliensium Societatis JESU, quorum dux, & caput V. P. Ignatius de Azevedo, expositis ut supra principiis, progressibusque causæ, propositoque coram Sanctitate sua in Congregatione Generali Sacr. Rit. dubio, an constet de Martyrio, & causa Martyrii, quamquam omnibus constare videretur, tamen Sanctissimus responsum distulit, a die 4. ad diem 22. Septembris, ut Dei opem, consiliumque magis, magisque imploraret, denique, post Missæ Sacrificium in æde Sancti Andreæ in Quirinali celebratum ad majorem aram ante S. Francisci Borgiæ imaginem, declaravit Præfatorum Servorum Dei Martyrium, & causam Martyrii ita probari, ut tuto procedi possit ad ulteriora.

3 Plura eum ad hoc favorabile responsum edendum impulerunt. Primo. Perfecta subsidiaria Martyrii probatio. Secundo. Causæ antiquitas, & publicus cultus a die obitus ad Urbani VIII. Decreta; quæ duo 8. Aprilis 1704. Clemens XI. Suffragaturis attendenda præscripsit. Tertio. Responsio S. Francisci Borgiæ, qui consultus in obitu Servorum Dei, an esset pro illis orandum, ac suffragia persolvenda, respondit, pro iis, ut Martyribus, orandum non videri. Dixit Pontifex nihil interim differere de Revelatione S. Theresiæ circa martyrium Servorum Dei. His consideratis subdit se ad incitamentum eorum, qui ad defendendam inter nostræ Religionis inimicos fidem versantur, tum ad Nationis Religionisque decus quam fortitus, ac professus fuerat V. D. S. de Sede Apostolica, & Fide Catholica optime meritæ, Decretum in lucem edere die 21. Septembris 1742.

CAPUT V.

Decreta super Virtutibus.

1 Etsi primo loco de decreto V. S. D. Francisci Caraccioli esset agendum, nihilominus cum de ipso lib. 6. cap. 1. agatur, illud omittitur.

2 Decretum de virtutibus V. S. D., nunc B. Joannæ Franciscæ Fremiot de Chantal, quod Decretum adhibitis omnibus prærequisitis die 31. Martii editum est addita clausula, quod ob defectum testium de auditu, quatuor ad Beatificationem probentur Miracula.

3 Decretum V. S. D. Nicolai Factor, cujus causa cum tulisset favorabile judicium a Sac. Rotæ Auditoribus ante Urbani VIII. decreta, post eadem resumpta causa, & eisdem obedientia præstita, propositum dubium de Virtutibus, feliciter absolutum fuit, post solitas discussiones, ac decretum editum die 8. Decembris 1743.

4 B.B. Septem Fundatorum Ordinis Servorum B. M. Virginis, de quibus cum in Ordinaria Congregatione coram Sanctissimo dubium propositum fuerit circa Miracula, Sanctissimus suspenso dubio de Miraculis, rescripsit, quod fieret relatio de Virtutibus, quo præstito Sac. Congregatio rescripsit procedi posse ad ulteriora, & Sanctitas sua confirmavit die 5. Februarii 1744.

5 Decretum V. S. D. Petri Claver Sacerdotis Professi Societatis Jesu. Relatis iis omnibus, quæ servanda sunt in discussione dubii Virtutum, commendat Pontifex statum, ac merita causæ, uniformem Consultorum sententiam approbationi faventem, nec non consona Cardinalium suffragia ibique cum lætitia repetit, quæ Promotoratus sui tempore in Calce animadversionum edixerat, videlicet inter præcipuas Causas hanc esse recensendam. Inde quæ ab aliquibus scrupulosioribus opposita fuerant difficultates proponit, & repetito

novo

novo studio, repetitis precibus, descendit ad prædictas difficultates, quarum una est, quod S.D. noctis tempore orans clauso ostio, flexis genibus &c. ingrediens Collegii Rector Cubiculum ad confitendum; conversus ad eum ait. Quid a me quæris? recedas quæso: hoc adscribi irreverentiæ erga suum Superiorem videbatur, cui respondit: consideratis circumstantiis omnibus, & ejus observantia erga Superiores, levitate materiæ, ac emendatione perpensis, scrupulum tolli. Altera vero quod erga conversos Mauros ad fidem sæpe nimio rigore se gesserit, eos flagello percutiens, ob choreas ac alearum ludos. Respondit, quod considerata pervicaci Maurorum indole, ac S. D. suavitate cum charitate, ac benevolentia erga Mauros ipsum quasi Patrem, ac benefactorem venerantes resolvit cum Apostolo ad Galatas 6. ad Corinthios 4., & ad Titum 1. quod pro diversitate personarum modo severe, modo suaviter agendum; His ablatis, ac attentis superius dictis constare de virtutibus &c. decrevit die 24. Septembris 1747.

CAPUT VI.

Decreta super Miraculis.

1 DEcretum B. Alexandri Sauli ex Clericis Regularibus S. Pauli, Barnabitis nuncupatis, Episcopi Alerien., & Papien. editum fuit die 26. Januarii 1741. habita Congregatione Generali, ac perpensis omnibus duo in 3. genere Miracula approbavit, videlicet 6. Fratris Laurentii Mariæ Obez Laici Professi dictæ Congregationis Septuagenarii, qui febri maligna, ac pustulis jam animam agens ex impositione Rochetti B. Episcopi statim sanatus est die 31. Augusti 1673. & Decimum Militis Caroli Bertol sexagenarii, qui ut lethali pro febre roccheti ejusdem impositione depulsa gratias ageret, ad Ven. Epis. Sepulchrum in sella delatus, ac super lapidem stratus, a sexennali etiam Crurium debilitate liberatus, repente surgens, domum suis pedibus rediit die 12. Decembris 1678.

2 Decretum tunc B., nunc S. Camilli de Lellis Fundatoris Clericorum Regularium Ministrantium infirmis resultavit ex approbatione sexti, ac noni Miraculi utriusque 3. generis ex novem propositis; sextum, Catherinæ Marciohæ undennis Puellæ a Septimestri polipo ulceroso, ac fætido, simul ac subuculæ olim a SS.D. gestatæ fila duo ægris naribus admota sunt, dolore omni protinus cessante, & nullo relicto morbo sanatæ exeunte Novembri 1728. 9. Catharinæ Dondolæ annorum circiter 30., quæ 6. graviditatis mense, maligna febri, non pleuram modo, sed & pulmones inflammante, totumque guttur ulcerante, in mortis agone constituta ad simplicem haustum aquæ commistæ pulveri Cubilis S. D. ac dum illi commendaretur anima, porrectæ, abjecto prorsus omni morbo, viribusque receptis, surgere statim potuit, sanam se clamitans, & probans; Romæ die 28. Januarii 1736. Quibus attentis decretum SS. D. N: publicari jussit die 13. Novembris 1741.

3 Decreto in Causa B. nunc S. Fidelis a Simaringa die 18. Jan. 1744. Ex quatuor miraculis propositis approbantur duo relata lib. 5. cap. 13. n. 10.

4 In Decreto edito 26. Maii 1744. die S. Philippi Nerii, cum quo intimam spiritualem amicitiam foverat S. Catharina de Ricciis, approbata sunt duo miracula pro hujus Sanctæ Canonizatione. V. lib. 5. cap. 17. n. 15.

5 B. Petri Regalati approbata sunt miracula jam indicata lib. 6. cap. 1. circa medium, & lib. 5. cap. 25. n. 11. edito Decreto die Seraphici Doctoris 24. Julii 1744.

6 In Causa BB. septem Fund. Ord. Servorum B. M. V decretum est die 8. Aug. 1744. non esse habendam rationem miraculorum a Deo patratorum ad collectivam invocationem septem Beatorum in Causa Canonizationis eorum-

rumdem, nisi supra numerum. Unde requiruntur miracula intercessione uniuscujusque ipsorum patrata, cum circa Sanctos Confessores nullum simile extet exemplum.

7 In Causa S. Camilli de Lellis approbata sunt 1. Maii 1745. duo miracula exposita lib.5. cap.24. n.11.

8 Duo pariter B. Josephi a Leonissa eodem die miracula sunt approbata, quæ referuntur in Bulla Canonizationis. lib.5. c.26. n.12.

9 In decreto B. Hieronymi Emiliani legitur unanime fuisse tum Consultorum tum Cardinalium suffragium: additur vero, quod Sanctissimus Noster Literas scripserit Patriarchæ Venetiarum, ut duos sanatos, primum a scorbutico morbo, secundum ab incurabili malo antiquato oppressos, ac Testes de ipsorum sanatione bene instructos de statu valetudinis utriusque examinaret, ac de sanitatis continuatione. Obtemperavit Antistes, ac Sanctissimum de statu valetudinis utriusque, sanitatisque continuatione certiorem fecit. Quibus attentis idem Sanctissimus favorabile decretum edidit die 23. Aprilis 1747.

10 Verum vigilantia Pontificis ulterius in hac causa processit, cum enim Causa per viam ordinariam procederet, & decretum approbativum virtutum existeret editum a Clem. XII. subsidiariis probationibus innixum, non obstante decreto edito 23. Aprilis 1741. quo statuitur probanda esse quatuor miracula, ubi soli essent Testes de auditu in causis non cultus, quia tamen studio, perquisitione, ac diligentia invenit Pontifex in Processu Testes de visu, idcirco die 5. Augusti 1747. decrevit Causam prædicti Beati sub sua nova lege non esse comprehensam.

11 In Causa Beatificationis B. Josephi a Matre Dei Sanctissimus D. N., consideratis concordibus Consultorum, nec non Cardinalium suffragiis, ut Religiosi Scholarum Piarum Alumni, expleto Generali Capitulo in Urbe, ad suas jamjam reversuri regiones certo favorabilis Decreti monumento spiritualem lætitiam sociis absentibus afferre possent, duo approbavit miracula; sanationis nimirum Christinæ Ceccherinæ ex complicatione quamplurium internorum morborum contractæ spatio decem, & septem mensium, quæ ejus sanitate a Medicis proclamata, Dei Servo invocato, incontinenter & perfecte ab omni incommodo liberata est: ac sanationis Margaritæ Tanteri aneurismate sensibus obvio, ac insanabili, nec non decem annis gravissimis symptomatibus laborantis, quæ invocato Dei Servo, momento sanitatem omnino recuperavit. Utrumque miraculum in 3. genere approbavit, ac decretum edidit die 14. Maii 1748.

CAPUT VII.

Bulla Canonizationis, & Brevia Beatificationis.

UNica sub Pontificatu BENEDICTI XIV. Canonizationis Solemnitas pro quinque Sanctis peracta est, quæ toto lib.5. fuse describitur; Beatificationes vero VV. SS. Dei Alexandri Sauli, Camilli de Lellis, Hieronymi Æmiliani, & Josephi a Matre Dei hoc loco recenseri deberent. Sed cum post editum tomum sextum operum Summi Pontificis Beatificationis honor delatus fuerit B. de Chantal, occasione illius, quatuor etiam supradictas Beatificationes referimus in prima hujus tomi appendice.

CAPUT VIII.

De Sanctorum electione in Patronos; & de Patroni titulo.

SIngulæ consueverunt Ecclesiæ aliquos Sanctos sibi Patronos eligere, eosque illustri Patronorum titulo suis Calendariis inscribere. Cumque BENEDICTUS XIV. decreta aliqua super

per hac materia ediderit, ea hic subnectuntur.

Decretum, quo SS. Apostolos Petrum, & Paulum, Romæ Patronos principales nuncupari statuitur.

Romanam Ecclesiam Principum Apostolorum Petri, & Pauli Martyrio consecratam, eosdem apud Deum a fidei primordiis Patronos habuisse, & uti tales agnovisse, ex S. Leone, aliisque monumentis exploratum est. Sed cum in Ordine Divini Officii insigni Patronorum Principalium ejusdem AlmæUrbis titulo appellari iidem non consueverint, fortassis quia tamquam generales Catholicæ Ecclesiæ Patroni ubique invocentur, BENEDICTUS XIV. advertens, per hoc non effici, quominus ipsi quamplurium Ecclesiarum peculiares, ac Principales Patroni habeantur, die 16. Octobris 1743. præcepit, ut imposterum in Kalendario Romano, sive in Ordine Divini Officii pro Cleri Romani directione quotannis imprimendo, principalium Urbis Patronorum titulo inscribantur, & quando post Laudes, & Vesperas commemorationes, seu suffragia Sanctorum recitantur, commemorationi de Patrono, ubicumque laudati SS. Apostoli tamquam principales coluntur, satisfactum censeatur per ordinariam commemorationem, quæ de iis in universa Ecclesia fit post illam B. V. Mariæ.

Per alias literas Apostolicas l. 5. c. 15. insertas natalem eorumdem SS. Apostolorum per octiduum Romæ quotannis celebrari, Beatificationes, & Canonizationes, & processionem Corporis Christi, etiam Sede Vacante, ad eorumdem Basilicam Vaticanam peragi jussit.

Indultum ejusdem Pontificis, quo S. Franciscum Xaverium tamquam Patronum principaliorem Indiarum Orientalium colere decernit.

Sanctus Franciscus Xaverius Indiarum gentium Apostolus merito appellatus eisdem novo honore, novoque titulo colendus proponitur. Joannes Portugalliæ Rex jam Sanctitati suæ supplicaverat, ut tanti Apostoli cultum augere satageret, sed mota in Sinarum maxime regno in Christifideles persecutio ad hoc ipsum vehementer extimulavit. Sanctissimus itaque die 24. Februarii 1748. statuit, ut laudatus Apostolus imposterum principalior Patronus ac Protector Indiarum, quæ a Capite Bonæ Spei ad regna Sinarum, & Japoniæ numerantur, eisque adjunctarum provinciarum, & adjacentium insularum habeatur, atque colatur cum omnibus prærogativis, quæ Sanctis Patronis principalioribus competunt, utque annua ejus dies sub ritu duplici primæ classis cum octava peragatur.

Indultum aliud, quo S. Joachimum, Genitricis Jesu Christi Patrem, Patronum principalem, ac Protectorem Regni Poloniæ, magnique Ducatus Lituaniæ haberi decernitur.

Catholica Ecclesia B. Joachimum quotannis recolere, ejusque festum diem solemni ritu Officio, & Missa celebrare studuit. Inter ceteras vero Catholicas nationes inclyta Polonorum natio, ut eumdem sibi benevolum Patronum apud Deum magis conciliaret, solemniori ritu illum venerari exoptavit. Augusto itaque Poloniæ Rege publicum Procerum Poloniæ, & Lituaniæ, Populique desiderium Summo Pontifici commendante, & Adam Archiepiscopo Gnesnensi nomine totius Collegii Episcoporum ejusdem Regni, & Ducatus supplicante, Sanctitas sua die 29. Januarii 1751. jussit, & declaravit, eumdem S. Joachimum habendum, & invocandum esse Patronum principalem, & protectorem supradictorum Regni Poloniæ, & Ducatus Lituaniæ, cum omnibus prærogativis Patronis hujusmodi competentibus, ejusque anniversariam diem Dominicam secundam post Octavam Assumptio-

ptionis B.M.Virginis in Cœlum ritu duplici primæ classis cum octava in perpetuum celebrari.

CAPUT IX.

De Festis de Præcepto.

PLurima circa hoc argumentum prodiere Apostolicæ Literæ, & Decreta; cum vero Episcopus Lamecensis ad Sacra Apostolorum Limina visitationem misisset; Festorumque dierum imminutionem pro Sua Diœcesi postulasset, Epistola ad ipsum scripta est, in qua omnia quæ in hoc capite continentur in Appendice 2. Infra referimus.

CAPUT X.

De Martyrologio Romano.

CUM Episcopus Conimbricensis eo tempore, quo prodiit nova Martyrologii editio, hujusmodi operis abunde instructus esset, placet in obsequium tanti Præsulis eam Epistolam in Appendice 3. Collocare, ubi omnia, quæ in hoc Capite indicantur, distincte continentur.

CAPUT XI.

De Sacris Reliquiis.

QUamquam sacræ Rituum Congregationis decreta a Summo Pontifice BENEDICTO XIV. in suo opere de Beatificat. & Canoniz. *lib.4. par.2. cap.28.* relata prohibeant concessionem Officii, & Missæ ratione insignis reliquiæ, aut integri Corporis alicujus Sancti baptizati, aut in Martyrologio Romano non descripti, aliquando tamen eadem Congregatio ex peculiaribus circumstantiis ab hac regula recessit, ut in laudato opere loc. cit. innuitur. Ab eadem laudatus Pontifex semel recedendum esse censuit. Ideoque ad enixas Cardinalis de Lambergh Episcopi Passaviensis preces, nomine etiam Abbatis, & Religiosorum Monasterii, seu Conventus S. Nicolai Congregationis Lateranensis Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini prope civitatem Passaviensem siti porrectas, die 21. Jul. 1741, indulsit, ut a dictis Religiosis ejusdem dumtaxat Conventus in honorem S. Amantii Martyris, cujus corpus sub proprio nomine ex Urbis cœmeteriis olim extractum illique Conventui dono datum in eadem asservatur, Officium, & Missa de communi unius Martyris, die a laudato Cardinali assignanda, quotannis celebrentur.

Sequitur Breve *pro elevatione Corporis Ven. Servi Dei* Camilli de Lellis *Fundatoris Congregationis Ministrantium Infirmis.*

Imminente hujus Servi Dei Beatificatione, preces Summo Pontifici BENEDICTO XIV. exhibitæ fuerunt, ut ejusdem Servi Dei corpus in Ecclesia S. Mariæ Magdalenæ de Urbe prædictæ Congregationis conditum elevaretur,& in decentiorem locum transferretur publicæ venerationi exponendum. Hinc Summus Pontifex die 5. Martii 1742. literas Apostolicas in forma Brevis Ludovico de Valentibus Fidei Promotori dedit, eique commisit, atque mandavit, ut se ipsum ad dictam Ecclesiam conferret, & januis clausis, omnibusque cujusque conditionis, status, dignitatis, & auctoritatis personis (præter publicum Notarium Acta rogaturum, Præpositum generalem, & Assistentes prædictæ Congregationis, necnon causæ præfati Servi Dei Postulatorem, & fossores ad ministerium necessarios) sub multiplici gravissima, etiam excommunicationis, pœna exclusis, tumulum, quo Ven. corpus continebatur, per dictos fossores reserari juberet, & omnia ad authenticitatem pertinentia accuratissime scrutaretur, omnibusque superius enumeratis, sub gravissimis pœnis, prohi-

prohiberet, ne minimam Corporis partem, inconsulto Pontifice, detraherent, & secum asportarent. Tum corpus in aliquo loculo reconderet, suoque signo muniret in decentiori loco tutissime custodiendum, donec opportuno tempore in alio loco, ubi postea servandum, colendumque foret, collocaretur.

Aliæ similes literæ datæ sunt die 17. Jul. 1748. pro elevatione Corporis Ven. Servi Dei Josephi a Matre Dei Scholarum Piarum.

Decretum pro identitate Corporis S. Joannis de Matha Fundatoris Ordinis SS. Trinitatis Redemptionis Captivorum.

Sacrum hujus Sancti corpus in arca marmorea in Ecclesia S. Thomæ in Formis de Urbe, quæ Ecclesia ad Capitulum Basilicæ Vaticanæ spectat, ab initio conditum, inde an. 1655. in Hispanias translatum, & apud Nuntium Apostolicum depositum, ab alio Nuntio postea traditum Ministro Generali, & Diffinitorio laudati Ordinis fuit, ut sub altari Capellæ in Cella Ven. Fr. Thomæ de Virgine Matriti erectæ collocaretur. Actum deinde fuit in sacra Rituum Congregatione de ejusdem Corporis identitate, sed de hac tunc eadem Congregatio *non constare* respondit. Instaurata sub Clemente XI. eadem quæstione, BENEDICTUS XIV. tunc in minoribus constitutus, ac Fidei Promotorem agens, amplam super hoc dissertationem elucubravit, quæ in suo Opere de Canoniz. lib. 4. par. 2. cap. 25. n. 8. impressa est, unde die 6. Septembr. an. 1721. resolutio prodiit, *constare de identitate*, quam resolutionem, mortuo præfato Clemente, Innocentius XIII. confirmavit. Cumque idem Benedictus tunc simul Canonicatum in dicta basilica obtineret, & Sacræ Congregationi Concilii Tridentini Interpreti a secretis esset, aliis Canonicis enixe suasit, ut prædictum Ordinem liberarent ab obligatione sacrum Corpus Romam remittendi, mox habitum Canonicorum consensum ab eadem Congregatione confirmari obtinuit. Ad Summum Pontificatum evectus supradictam arcam cum insculpta epigraphe hoc indicante, a laudato Capitulo accepit, & in benevolentiæ erga dictum Ordinem, ac in venerationis erga S. Joannem de Matha argumentum, F. Michaeli a S. Josepho Ministro Generali Fratrum excalceatorum ejusdem Ordinis tradidit Matritum in Hispanias transmittendam. In quorum omnium confirmationem litteras Apostolicas in forma Brevis die 3. Febr. 1749. edidit laudato Ministro Generali inscriptas.

CAPUT XII.

Nonnulla miscellanea ad materiam sacrorum Rituum aliquo modo pertinentia.

1 Plura BENEDICTUS XIV. decreta edidit ad Sacros Ritus aliquo modo pertinentia. Omissis illis, quæ superius indicata sunt, præsertim tomo 4. & 5. & infra tomo 7. iterum recurrent, ea modo referemus, quæ ad hoc caput peculiariter spectant.

De cautelis præstandis in conficiendis processibus super fama sanctitatis Servorum Dei. De prohibendis Imaginibus Spiritus Sancti sub humana specie depicti. De aliis superstitionibus non tolerandis.

2 Cum in Civitate Imperiali Kauffbura sanctimonialis quædam, Crescentia nomine, magna sanctitatis opinione celebris viveret, Summus Pontifex BENEDICTUS XIV. Apostolicas literas die 17. Maii 1744. dedit Episcopo Augustano, ut is in ejus vitam, & mores inquireret, ac de omnibus Sanctitatem suam certiorem redderet. Obierat dicta Soror, antequam literæ ad Episcopum perveniret, qui nihilominus inquisitionem per Subdele-

legatos perfecit, & acta una cum speciali epistola ad eumdem Pontificem misit. Hic omnibus expensis, probam quidem fuisse sanctimonialis vitam, nullam tamen virtutem heroicam, aut miraculum deprehendit.

3 Alias subinde literas sub die 1. Oct. 1745. eidem Episcopo dedit, in quibus primo juxta sacræ Rituum Congregationis regulas in suo opere *de Canoniz. Sanctor.* expositas, monuit, causas Beatificationis, & Canonizationis ab Ordinariorum processibus initium sumere. Ordinarios autem non statim, sed post veram, ac legitimam sanctitatis, aut miraculorum famam debere processus construere, & in his extremum mortis articulum præcipue considerandum, imo siquæ Servi, vel Servæ Dei scripta reperiantur, ante omnia esse expendenda. Hæc autem, & alia ad rem pertinentia significavit Pontifex, non quod Episcopus per indicatum suum processum voluerit causam Beatificationis præfatæ sanctimonialis inchoare, cum nec testes recte examinati essent, sed ut siquando ad hoc deveniendum esset, quid facto opus sit, perspectum haberet.

4 Significavit præterea Episcopus, Imagines quasdam diffusas fuisse Spiritum Sanctum sub speciosi juvenis forma referentes, subscriptis verbis. *Veni Sancte Spiritus*. De quibus Imaginibus inquiri primo potest, an Soror Crescentia eas invenerit, vulgaverit, approbaverit, secundo, an earum usus admitti possit.

5 Omissa tamen prima quæstione, ad secundam quod attinet, Summus Pontifex in primis Episcopi zelum laudat, quo hujusmodi Icones diligenter auferri jusserit, enixeque hortatur, ut idipsum imposterum perficiat. Pergit, & sacrilegum fore errorem affirmat, siquis se putaret, Deum, sicuti in se est, posse coloribus exprimere. Verum, quidquid Heterodoxi, paucique Catholici Scriptores dixerint, juxta communem Catholicorum sententiam repræsentatur ipse Deus eo modo, & forma, quibus aliquando apparuisse in scripturis sanctis legimus. Neque id reprobat Tridentina Synodus, imo contrarium damnavit Alexander VIII. Hinc cum ex Evangelio exploratum sit, Spiritum Sanctum in columbæ specie visibiliter apparuisse, profecto illius Imago sub eadem specie pingi debet. Et hoc sane modo in Ecclesia repræsentari consuevit, qua in re consonat vetus Ecclesiæ disciplina, uti ex pluribus monumentis constat. Prætera cum ex Actis Apostolorum habeatur, solemni Pentecostes die post Christi Ascensionem super Apostolos, aliosque cum iis in Cœnaculo congregatos apparuisse dispertitas linguas tamquam ignem, licet utique pictoribus hoc mysterium, atque adeo Spiritum Sanctum repræsentare, sicuti apparitio hæc facta legitur. Sed extra hanc occasionem non aliter, quam sub Columbæ forma ipse repræsentandus est.

6 Neque ex his quisquam inferat, posse eumdem Spiritum etiam sub speciosi juvenis, aut viri forma repræsentari. Nam nusquam hoc modo illum hominibus apparuisse in sacris paginis legitur. Uterque vero supradictus pingendi modus in earumdem paginarum historia, & auctoritate fundantur. Et Tridentina Synodus prohibet quascumque insolitas, & *falsi dogmatis* Imagines. Imago autem Spiritus Sancti sub viri specie insolita est, & posset damnatum eorum errorem revocare, qui dixerunt Spiritum Sanctum humanam assumpsisse naturam.

7 Contra hujus argumenti vim reposuerunt nonnulli, qui apud laudatum Episcopum de hac quæstione egerunt, quasdam reperiri SS. Trinitatis Imagines, quibus eadem sub figura trium hominum undequaque similium repræsentatur. Id, quod aliis disquisitionibus aditum aperit.

8 Consentiunt itaque Theologi communiter, licere SS. Trinitatem coloribus exprimere, quamquam incertum est, quando harum Imaginum consuetudo cœperit. Non tamen permissum est

est pictoribus eam ad libitum effingere. Quapropter reprobatæ sunt Imagines, quibus Deipara Virgo repræsentatur Trinitatem ipsam in utero gerens. Quemadmodum & aliæ, quæ Trinitatem exhibebant sub humani corporis figura tribus capitibus instructa; immo posteriores has Imagines ferunt ab Urbano VIII. fuisse damnatas. Valdensis, & alii illam approbant, quæ Trinitatem exhibet in tribus Personis omnino æqualibus. Et hæc sententia innititur apparirioni Abrahamo factæ in Convalle Mambre *Genes.16.* ubi dicitur, quod *apparuerunt ei tres Viri stantes prope eum*, per quos tres viros S. Aug., quem alii sequuntur, agnoscit SS.Trinitatis Imaginem. Plures vero existimant duos ex his tribus viris Angelos, tertium vero fuisse FiliumDei, secundam nempe Trinitatis Personam.

9 Jam vero SS.Trinitatis Imagines approbatæ, & permittendæ illæ sunt, quæ vel Patrem exhibent in forma Viri senis, in cujus sinu Christus Deus & homo, & inter utrosque Spiritus Sanctus in Columbæ specie sit, vel duas Personas modico intervallo sejunctas repræsentant, unam senioris viri, scilicet Patris, alteram Christi, medium autem inter ipsos Spiritum Sanctum in Columba expressum. Potest tamen Christus in sinu Patris pingi velut mortuus, nam quamvis nemini ut mortuus apparuerit, certum tamen est coram innumerabili multitudine expirasse.

10 Jam vero cum fundamentum pingendi Spiritum Sanctum sub humani juvenis specie consistat in usu Tabularum SS.Trinitatem in tribus personis omnino æqualibus repræsentantium, & hic usus ex supradicta apparitione Abrahamo facta desumatur, advertendum est, quod si talis usus non sit in Ecclesia pacifice receptus, nec satis tuta sit sententia, quod per tres Viros, qui Abrahamo apparuerunt, mysterium significetur SS. Trinitatis, profecto non est permittenda Spiritus Sancti Imago sub juvenis specie. Si vero idem usus sit receptus, eademque sententia tuta sit, ad summum inferri posset, modum repræsentandi Trinitatem sub trium Virorum æqualium specie tolerandum esse; non autem pingendi solum Spiritum Sanctum in forma juvenis, cum hoc modo idem Spiritus seorsim ab aliis Personis numquam apparuerit. Immo hujusmodi Imago insuitata est, & consequenter juxta Tridentinam Synodum nullo modo admittenda.

11 Quod si pingitur SS. Trinitas vel repræsentando Patrem juxta Filium, vel Filium in sinu Patris, & Spiritum Sanctum in Columbæ forma; Si pingitur solus Pater instar senis, si solus Filius vel Cruci affixus, vel in forma Agni; Si solus Spiritus vel in figura linguarum ignis die Pentecostes e cœlo descendentium, vel in Columbæ specie; His omnibus pingendi modis fundamentum suppeditant apparitiones, & visiones in sacris scripturis expressæ. At nullibi invenitur, Spiritum Sanctum in forma juvenis seorsim ab aliis Personis apparuisse, ideoque nec hujusmodi ejus Imagines admittendæ.

12 Atque hæc sunt, quæ quoad dictas Spiritus Sancti Imagines summus Pontifex laudato Episcopo significanda duxit, affirmans, se Apostolicam suam auctoritatem interpositurum adversus eos, qui prohibitioni ab eodem Episcopo factæ de iisdem Imaginibus refragari ausus fuerit. Cum vero idem Episcopus in sua epistola addiderit, spargi plures præfatæ Sororis Crescentiæ effigies, coronas precatorias, earumque grana, Cruces, scapularia, oleum, pulverem, aquam, & manus vel pictas, vel signo effictas cum pollice inter indicem, & medium inserto, quas quidem coronas, & Cruces a Deo benedictas, & indulgentiis ditatas fuisse; earum vero manuum simulacra ad fugandos dæmones plurimum valere nonnulli venditabant; Pontifex eumdem Episcopum in hoc quoque laudat, quod nempe ea omnia reprobaverit, affirmans ejus Judicium fuisse sensui Sedis Apostolicæ consentaneum. Nam cum de Serva Dei Joanna a Cruce

olim vulgatum esset, quædam coronarum precatoriarum grana fuisse ipsius intercessione a Jesu Christo benedicta, & Indulgentiis aucta, eadem S. Sedes hujusmodi Indulgentias declaravit apocryphas. Cumque introducta esset illius causa Beatificationis, & post Urbani VIII. Decreta resumi deberet, ob difficultates ex dictis granis, & Indulgentiis excitatis, statim consepulta remansit, ut idem Pontifex narrat in suo *Opere de Canon. Sanctor. l.2. cap.36. num.18.* ubi etiam *cap.8. num.3.* Decretum refert Urbani V., quo numismata in eorum honorem prohibentur, qui a Sede Apostolica cultum tamquam Beati, aut Sancti nondum obtinuerint.

13 Demum quod attinet ad Dæmonum expulsionem a corporibus obsessis, plura habentur in cit. *Opere l.4. par.1. cap.29.* Præterea S.Carolus Borromæus rectam exorcizandi rationem in libro a se probato tradidit, & in sua quarta Diœcesana Synodo prohibuit, ne quis aliis exorcismis, aut precationibus ad hoc uteretur. Postea Paulus V. Rituale Romanum publicavit, in quo peculiaris adest Titulus de exorcizandis obsessis: & Clemens XI. in quadam sua Epistola Encyclica edixit, ne quis exorcizans a norma in eodem Rituali præscripta discederet.

14 Literas tandem suas summus Pontifex concludit Episcopi propositum summopere commendans conservandi, immo augendi sacrarum literarum, aliarumque scientiarum studia, & Apostolicam Benedictionem ipsi, & universo ejus Gregi impertitur.

Quidquid super cultu S. Lucæ Casalii hoc loco dicendum erat. Et de publico cultu quem quidam vellent asserere Nicolao PP. IV., in Appendice IV. legi possunt: & in Appendice V. agitur de operibus V. S. D. Mariæ de Agreda.

Super Bacchanalibus Epistola BENEDICTI XIV. *ad Archiepiscopos, & Episcopos ditionis temporalis Pontificiæ, data Kal. Januarii* 1748.

15 Duo præsertim sunt, quæ Summum Pontificem in hac materia vehementer commoverunt, & de quibus religiosiores Episcopi supradictæ ditionis apud ipsum conquesti fuerunt. Primum, quod ultima Bacchanaliorum nocte ludi aliquando usque ad primum Quadragesimæ diluculum protrahantur, & nonnulli, larva dumtaxat deposita, iisdem tamen, quibus personati incesserant, vestibus induti Ecclesiam subeant, sacros Cineres recipiant, divinisque intersint mysteriis, Episcopum vero in id animadvertentem nimiæ severitatis redarguant, allegantes, alios Sanctitate insignes Episcopos super his tacuisse.

16 Pessimum hoc scandalum nullo fulciri argumento, nulla juvari tolerantia ostendit Pontifex, atque adeo supradictis Episcopis, & Archiepiscopis inculcat, ut illud, ubi invaluit, extirpare, ubi non viget, impedire pro viribus conentur, contravenientes vero acerrime puniant.

17 Alterum est, quod diebus festis in quibusdam Ecclesiastici status civitatibus personati homines pervagentur; Circulatores, & id generis blaterones Populum majori frequentia ludifaciant; & choreæ publice celebrentur.

18 Ad hæc fatetur Pontifex, Bacchanalia ab Ecclesia, ægre tamen, tolerari. Summos vero Pontifices Prædecessores in Urbe statuisse, ne, quamvis perpauci dies Bacchanalibus permittantur, diebus tamen festis, ac sexta feria quisquam larvam sumat, ac publice debacchetur. Hoc ipsum in toto Ecclesiastico statu observari jubet, idque etiam quoad circulatores observari diebus festis vellet. Sed quoniam non omnia, quamquam justa, facile ab hominibus impetrantur, ideo S. Caroli Borromæi, & Clementis XI. vestigiis insistendo pro regula statuit, ut iidem Circulatores nec mane, nec vespere diei festi, si fieri potest, adsint; sed ubi hujusmodi abusus tolerari consuevit, mane saltem nullo modo permittatur, nec post meridiem, nisi post expleta vespertina Officia, & Doctrinam Chri-

Christianam. Monet tamen, se integras relinquere omnes super Bacchanalibus prohibitiones in Sacris Canonibus, Constitutionibus Apostolicis, & Conciliis aut provincialibus, aut Diœcesanis factas, præsertim quoad Ecclesiasticos viros.

19 Notæ sunt superstitiones,quas olim Ethnici Kal. Januar. in honorem Jani, & Deæ streniæ instituebant. His aliquando Christiani fœde intererant, quem pravum morem tam SS. Patres in suis sermonibus, quam Ecclesia in suis Conciliis damnarunt, gravissimis etiam pœnis in reos indictis. Hac extirpata consuetudine, Bacchanaliorum fœditas,& corruptela invecta est in hebdomadas plerumque Septuagesimæ, Sexagesimæ, & Quinquagesimæ, quibus Ecclesia nobis præcipua Redemptionis nostræ mysteria meditanda proponit, ut alacriores ad Quadragasimalem severitatem reddat. Corruptelam describit, & arguit Episcopus Gratianus in sua Synodo Ameriæ habita an. 1595. Ac de illa qnidem Turcarum Legatus, qui inter Christianos fuerat, Constantinopolim reversus retulit, Christianos certis diebus insanire, donec genere quodam Cineris in templo resperfi convalescunt.

20 Huic perversitati Ecclesia preces,& pia opera opponere studuit, nt Deus pœnas impiis debitas differret, & huic malo remedia præberet; & quædam Religiosorum familiæ a Dominica aut Septuagesimæ, aut Sexagesimæ, ant Quinquagesimæ ad diem Cinerum abstinere a carnibus consueverunt. S.Philippus Nerius morem induxit invisendi solemniter septem Urbis Ecclesias tempore Bacchanaliorum, & Summi Pontifices plurimas indulgentias iis impertiverunt, qui Sacramenta susciperent. Quamobrem ipse BENEDICTUS XIV. præfatos Archiepiscopos, & Episcopos monet, nt eo tempore Divinis Officiis intersint, Missam coram Populo celebrent, Ecclesias, & Xenodochia visitent, & ad hoc alios etiam invitent, curentque ut in aliqua ex supradictis hebdomadis, aut in omnibus Eucharistiæ Sacramentum per triduum publicæ venerationi exponatur, & ad vesperam populo benedicatur, concessa Indulgentia Plenaria iis, qui pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramentis muniti Augustissimnm Christi Corpus singulis diebus visitaverint, Deum juxta Ecclesiæ mentem supra indicatam orantes, dummodo alia in eadem Ecclesia non adsit Plenaria indulgentia impediens.

Compendium Literarum Apostolicarum S.D.N. BENEDICTI XIV: *Cardinali Danieli Delphino Patriarchæ Aquilejensi die 19. Januar. 1748., per quas plurima Capitulo Ecclesiæ Veronensis conceduntur privilegia, & providetur, ut assistentes in Choro una cum aliis canant, & psallant.*

21 Inter alia ornamenta, & privilegia, quibus Capitulum Cathedralis Ecclesiæ Veronensis a Romanis Pontificibus, ab Imperatoribus, & ab aliis Principibus cumulatum fuit, illud quoque memoratur, quod Rotaldus Episcopus Veronensis anno 813. abdicata in ipsum Capitulum omni jurisdictione, illud sub Patriarchæ Aquilejensis tutela ita reposuit, ut ab omni Episcopi Veronensis, qui illius Patriarchæ suffraganeus est, jurisdictione sit prorsus immnne.

22 Nuper vero præfatus BENEDICTUS XIV. prædicto Cardinali Delphino Patriarcha Aquilejensi postulante, Canonicis laudati Capituli Veronensis concessit usum Scotulæ, vulgo *Buggìa* nbicumque Missas tam privatas, quam solemniter celebraverint: & ut quodcumqne altare, in quo pro animabus Purgatorii sacrum fecerint, bis in hebdomada illis privilegiatum sit. Indulsit præterea, ut eorumdem Canonicorum qnilibet ad ejusdem Capituli Villam *Angiari* dictam pergens, ibique commorans, possit in Oratoriis ædium ejusdem Villæ decenter iustructis, & a Capituli Archipresbytero visitandis, & approbandis, Missam celebrare, aut

aut celebrari facere, itaut ipsi, eorumque famuli per hoc diebus festis de præcepto obligationi audiendi Missam satisfaciant, salvis tamen juribus Parochialibus.

23 Cum vero compertum esset, eosdem Canonicos ab antiqua traditione contra sacrorum Canonum sanctiones contendere, sibi satis esse, ut choro cum ceteris Mansionariis, Capellanis, Acolytis, & Clericis canentibus, psallentibusque assistant, non autem canant, & psallant, laudatus summus Pontifex suæ Constitutioni, quæ incipit: *cum semper oblatas*; inhærens, eidem Patriarchæ enixe suadet, ut abusus ejusmodi, & corruptelam omnino eradicare adnitatur, Canonicisque prædictis inculcet, ut dum Choro intersunt, cum aliis canant, & psallant: admoneatque, eos, nisi hoc præstent, ex præbendis, & distributionibus non facere fructus suos, sed ad restitutionem teneri.

24 Cumque nonnulli ex iisdem super hoc conscientiæ stimulis angerentur, summus Pontifex eidem Patriarchæ facultatem concessit, ut ii, qui ad ipsum confugerint, ab omni culpa, & restitutionis obligatione per ipsum, sive per alios ab eodem deputandos, absolvantur, dummodo resipiscientiam promittant. Ceterum nulli eorum suffragari prædicta indulta & privilegia mandat, nisi choro assistentes canant, & psallant.

Literæ Apostolicæ ejusdem BENEDICTI XIV. *datæ 4. Kalend. April. 1751. per quas Presbyteris Latini ritus in Russia Polonica degentibus permittitur in Ruthenorum Unitorum Ecclesiis, deficientibus lapideis tabulis de more consecratis, & calicibus aureis, vel argenteis, Missam super eorumdem Ruthenorum antimensiis, & cum calicibus ex stanno celebrare.*

25 Presbyteri Latini ritus Apostolicas Missiones in Russia Polonica exercentes sacræ Congregationi de propaganda Fide exposuerant, quod, cum in vastissimis illis regionibus frequentes essent Ruthenorum Unitorum Ecclesiæ, rarissimæ vero ritus Latini, neque pro Missis celebrandis lapideas sacratas Tabulas, & calices aureos, vel argenteos per longa, & difficilia itinera sine gravi incommodo, & periculo secum deferre possent, plerumque a Missarum celebratione ipsi abstinere, alii vero Fideles Latini ritus sacrorum mysteriorum participatione fraudari, gravissimo cum animarum detrimento, cogebantur. Quamobrem enixe postularunt, ut facultas sibi concederetur Missas, sine lapidea sacra Tabula, super Ruthenorum Antimensiis celebrandi, eorumque stanneos calices adhibendi. BENEDICTUS XIV. enarrata hujus negotii serie, & materiam erudite exponens, prædictam facultatem concedit, cum ad unitatem stabiliendam valde expediat; Græci enim uniti oportunitate exigente super lapideis Latinorum tabulis sacra faciunt. Jubet ut Latinus Ritus semper servetur, innovando super hoc S. Pii V. Constitutionem, quæ incipit *Providentia Romani Pontificis*, ac dummodo in eorumdem Ruthenorum Ecclesiis celebrandum sit, non autem in aliqua Latina Ecclesia, aut in domesticis Latinorum Oratoriis, si forte ibi inveniantur.

CAPUT XIII.

De concessione Officii, & Missæ.

HOC fixum animo habuit BENEDICTUS XIV. nullum ad Ecclesiam universalem officium extendere; benigne tamen particularium locorum, aut Provinciarum pietati satisfacit concessione proprii officii, & Missæ. Ex plurimis referuntur tomo 6. epistola S. Pont. circa officium S. Braulionis, Literæ Apostolicæ pro Officio S. Barbaræ. Tres Missæ quæ in Hispaniæ, & Lusitaniæ dominiis die Com. omnium Fidelium defunctorum celebrantur. Pro dominiis Lusitaniæ officia Maternitatis, & Puritatis B. V. M. Quinque SS. Protomartyrum Ordinis Seraphici, S. Jo: Damasceni, & S. Theotonii C., & aliis. De his in Appendice. 6

CA-

CAPUT XIV.

Appendix, *in qua Romanorum Pontificum, Regum, atque illustrium Virorum testimonia de* B. Nicolao Albergato *Cardinali S. Crucis, & Episcopo Bonon'ensi, jussu* BENEDICTI XIV. *Pontificis Maximi collecta, & in sex classes distributa recens ntur. Præmittitur ejusdem vita scripta a Jacobo Zeno Episcopo Feltrensi ad fidem Codicis Vaticani recognita, notisque illustrata, studio, & labore Constantini Ruggerii.*

1 PRimo loco ponitur *Præfatio*, in qua totius indicatæ collectionis ratio, & series explicatur. Inde duorum extant Theologorum testimonia, qui collectionem ipsam examinarunt, & approbarunt.

2 Vitæ vero B. Nicolai a Jacobo Zeno scriptæ præmittitur ejusdem *Præfatio*, in qua Cardinalem Petrum Barbo alloquitur, cui opusculum hoc suum inscribit, causas memorans, ob quas hoc opus aggressus est. Tum in opusculo ejusdem Beati vita describitur. Ac primo quidem Albergatorum stirps inter alias Bononiæ nobiles familias laudatur, ex qua ipse prodiit. Memorantur illius parentes, studia, ingressus in Carthusiensem Ordinem, & quæ in eo sanctissime gessit.

3 Episcopus Bononiensis a civibus suis sponte electus, munus hoc non nisi a superioribus compulsus acceptavit. Ab iisdem civibus non semel ad Martinum V. summum Pontificem in Bononiensibus vicissitudinibus, & ab eodem Martino in Gallias, ut Gallos & Anglos diuturno, ac teterrimo bello decertantes ad concordiam revocaret, legatus missus omnia sapientissime, & piissime administravit. Mox Cardinalis S. Crucis in Hierusalem creatus aliis pluribus, gravibusque legationibus sub laudato Pontifice, & postea sub Eugenio IV. tum pro pace inter Christianos Principes intra, & extra Italiam componenda, tum in Concilio Basileensi, cui aliquandiu præfuit, mira prudentia, animique constantia functus est. Ferrariam, ubi idem Eugenius Concilium pro Græcorum unione indixerat, venit; sed cum in Germania adversus Pontificem novi motus exardescerent, illuc missus labentibus jam apud Germanos Pontificis rebus non levi adjumento fuit.

4 Inde Florentiam, quo Concilium Ferraria translatum fuerat, se contulit, ibique insignia consilii, & virtutis exempla edidit. Simplicissima humilitas, præcipua clementia, charitas in omnes, pietasque paterna, ardens Fidei, ac religionis zelus in eo semper eluxerunt. Lectioni sacrorum librorum deditus, doctos viros, & virtutibus addictos dilexit, ingenuam familiam aluit, affines vero suos secum domi esse noluit; asperam vitam duxit, Carthusianamque regulam ad extremum inviolate servavit. Tandem præfatum Eugenium Florentia Romam proficiscentem secutus, Senis gravissimo calculi morbo correptus, acerbissimisque doloribus patientissime toleratis, Ecclesiasticis Sacramentis rite munitus, piissime in Domino obiit, non sine gravi Pontificis, aliorumque omnium mœrore; sed simul cum magna sanctitatis fama. Ejus funeri Pontifex ipse interesse voluit, corpus vero Florentiam delatum, in Monasterio Carthusiensi, ut ipse vivens mandaverat, religiosissime tumulatum fuit. Hæc ex Jacobo Zeno.

5 Sequuntur alia testimonia a Viris illustribus de B. Nicolao Albergato in sex classes distributa. Prima summorum Pontificum. In hac duodecim exhibentur Martini V. Epistolæ, in quarum prima Pontifex ipsi utpote Episcopo Bononiensi mandat, ut Fidelitatis Sacramentum a Magistratibus Bononiensibus, Romanæ Ecclesiæ nomine, recipiat. In altera eumdem constituit Apostolicæ Sedis Nuntium in Galliis ad pacem inter Reges, & Principes sanciendam. In tertia illum Legationis onus modeste recusantem, excitat. Quarta ad Henricum V. Angliæ Regem, quem

quem ad pacem cum Gallis hortatur, & B. Nicolaum missum a se Nuntium eximiis ornat encomiis. In duobus aliis laudatum Nuntium commendat. In septima Ludovicum Episcopum Portuensem S.R.E. Cardinalem Galliæ Legatum ad prædictum pacis negotium monet, ut B. Nicolai consilio & opera utatur, cujus etiam egregiæ animi dotes recensentur. Octava, & nona ad ipsum B. Nicolaum, cui idem pacis negotium commendat. Decima ad Joannem Bethfordiæ Ducem, cui Pontifex B. commendat, suadetque, ut eum in procuranda pace juvet. Undecima ad Carolum Francorum Regem est, cui insinuat, ut, rebus in Gallia fere compositis, B. Nicolaum Bononiam reverti sinat. Duodecima eidem Beato inscribitur, eique Pontifex gratulatur, quod ipsius studio, ac sapientia Dux Mediolani, Veneti, ac Florentini in pacem convenerint.

6 Succedunt undecim Eugenii IV. Pontificis Maximi epistolæ tam ad ipsum B., quam ad Henricum, & Carolum Reges Christianissimos; una vero ad Joannem Archiep. Tarentinum, alia ad Philippum Burgundiæ Ducem. In his omnibus perspicuæ B. Nicolai laudes continentur: mittitur in Gallias amplissima Legatione; Prioratus S. Firmini eidem confertur; Sedis Apostolicæ Legatus in Conventu Arebatensi pro stabilienda pace, & iterum Legatus in Gallias pro pace cum Anglia, demum Legatus Concilii Ferrariensis constituitur.

7 His accedunt alia testimonia Summorum Pontificum Pii V. & BENEDICTI XIV. quorum primus in Responsione ad Orationem Oratorum Gallicorum in Convetu Mantuæ publice habita, alter in Opere de Canoniz. SS. *lib.*1. *cap.*13. §.18. *lib.*2. *cap.*18. §.16. *lib.*3. *cap.*33. §.22. *lib.*4. *part.*2. *cap.*14. §.3. & in suis monitis Pastoralibus, B. Nicolaum ob eximias virtutes, & merita miris laudibus extollunt, & sanctitate insignem prædicant.

8 Classis secunda continet Regum testimonia, nempe epistolam Caroli VII. Francorum Regis ad Synodum Basileensem, & duas pariter epistolas Henrici VI. Anglorum Regis unam ad Eugenium IV. alteram ad omnes Regni sui incolas. Uterque vero Rex B. Nicolaum congruis laudibus exornant.

9 Tertia Classis exhibet testimonia Vespasiani Florentini, S. Antonini, Poggii pariter Florentini, & aliorum triginta trium Scriptorum Italorum, qui unanimiter B. Nicolai virtutes, & Sanctitatem contestantur.

10 In quarta Classe vigintinovem Galli Scriptores recensentur, qui vernaculo fere omnes idiomate res a B. Nicolao gestas maximis laudibus data occasione prosecuti sunt.

11 Quintam Classem testimonia constituunt sexdecim Scriptorum Belgarum, qui non secus, aut alii paulo ante indicati, merita, virtutes, & sanctitatem B. Nicolai extulerunt.

12 Sextam classem novem diversi complent Scriptores, Germani, Poloni, Hispani, Britanni, Hiberni, & Græci, qui & ipsi de legationibus a B. Nicolao in communem Reipublicæ Christianæ utilitatem peractis, ac de aliis ipsius rebus præclare, & sanctissime gestis testimonium reddiderunt.

13 Subsequitur Synopsis Chronologica rerum ejusdem Beati gestarum.

Tandem pro coronide adnectuntur Literæ Apostolicæ in forma Brevis a BENEDICTO XIV. die 6. Octobris 1744. expeditæ, in quibus omnia describuntur, quæ Pontifex pro toties laudati B. Nicolai cultu gessit, & videri possunt libro 2. cap. 24. numero 227.

CAPUT XV.

Appendix II. *Decreta super miraculis*.

Antequam sextus tomus operum BENEDICTI XIV. vulgaretur, duo decreta prodierunt super miraculis intercessione B. Joannæ de Chantal patratis, quæ ad calcem tomi 6. inserta sunt. Cum vero de iisdem in Appendice primo hujus voluminis sermo erit, ea hic repetere supervacaneum existimamus.

FINIS LIBRI SEXTI.

LIBER SEPTIMUS.

Appendices ad Præcedentes Libros.

CAPUT I.

De diversis hujus Operis editionibus.

Niversum BENEDICTI XIV. opus de Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione in quatuor tomos distributum jam bis editum fuerat, quorum singulis Appendices, & alia quædam addita erant, prout uniuscujusque materies poscebat: hæc vero omnia in tertia editione in unum distinctum tomum collecta, & hic in compendium redacta congruenter exhibentur.

Primus tomus primæ editionis anno 1734. Clementi XII. tunc regnanti dicatus fuerat, præfixa ei nuncupatoria epistola, in quà expositis rationibus, quæ Auctorem ad hanc pertractandam materiem, & ad primum dictum tomum ei dicandum allexerant, eumdem tum a Familiæ splendore, tum a rebus ab ipso, & a Majoribus suis præclare gestis, Auctor ipse laudat; tandem beneficiorum in se collatorum memor hanc grati animi significationem ut libenter excipiat, enixe obsecrat.

Secundo ejusdem primæ editionis tomo an. 1735. Clementi XI. dicato epistola præmittitur, in qua primum ob innumera ab eo accepta beneficia hunc librum, ei licet diu ante vita functo, dicasse Auctor profitetur, simul commemorans, eum super his libris edendis consultum Authoris consilium mirifice probasse; ab eo que plurima hausisse. Tum ejus doctrinam & eruditionem præsertim in hujusmodi causis pertractandis, nec minorem in ipsis sedulitatem commendans, ipsum, quem ob ante actam laudabilem vitam immortali gloria donatum putat, hoc grati animi testimonium ut excipiat, sibique propitius sit, exorat.

Epistola alia tertium primæ pariter editionis an. 1737. tomum Benedicto XIII. inscriptum præcedit, in qua se Cardinalitia dignitate, aliisque cumulatum beneficiis ab illo Pontifice fuisse, & idcirco hanc sui operis partem ejus nomini inscripsisse Auctor gloriatur. Pergit, & nobilissimam ejus Familiam laudans, ipsius præcipue Benedicti tum sanctum, firmumque in amplectendo Regulari S. Dominici Instituto propositum, tum in suscipienda Cardinalitia dignitate ultro, ac nolenti oblata moderationem, tum in administrando Episcopatu Siponti, & Cæsenæ primum, mox Beneventi vigilantiam, & solicitudinem, tum ejus caritatem, abstinentiam, regularem etiam in iis muneribus observantiam, & erga Deiparam Virginem, & S. Philippum Nerium pietatem, cujus ope ab evidenti vitæ periculo in horribili terræ motu incolumis evaserat, miris laudibus extollit. Hæc vero omnia cum in ceteris antea, tum maxime in regenda summa Romani Pontificis dignitate, ad quam tandem elatus, retento semper Beneventano Archiepiscopatu, fuerat, mirum in modum refulsisse, & post ejus obitum in translatione ejus corporis a Vaticana Basilica ad Dominicani Ordinis templum totius civitatis grati animi significatione comprobata fuisse, luculenter demonstrat. Concludit deprecans, ut quem in perennis gloriæ sedem deductum putat, auxilium a Patre luminum sibi impetrare dignetur.

Sequitur epistola, quæ quarto ejusdem primæ editionis an. 1738. tomo præfigebatur, Cardinalibus, & Consultoribus Congregationis rituum inscripto. In hac sacram camdem Congregationem Auctor summopere commen-

 dat,

dat, munera ad ipsam delata, & operam, quam ipse tum Advocati Consistorialis, tum Fidei Promotoris, & Consultoris muneribus olim fungens, tum inter Cardinales sacris ritibus præpositos cooptatus sedulo præstitit, diserte commemorat. Multa ad hoc concinnandum opus ab hac Congregatione didicisse, & in illud inseruisse profitetur, suæque erga ipsam observantiæ significatione concludit.

Hactenus Prima editio; Secunda vero ab epistola Cardinalis Rezzonico Episcopi Patavini ad BENEDICTUM XIV. exordium ducit; in ea, quæ præmissa est volumini primo editionis secundæ an. 1743., idem Eminentissimus Cardinalis insigne hoc opus typis sui Seminarii edi aliorum diligentia cœptum, sua demum cura absolutum esse gloriatur, illudque suo Auctori offert, se, & Seminarium simul ipsi commendans.

Subest alia Jacobi Facciolati V.C. epistola ad eumdem BENEDICTUM XIV. supradicto volumini primo præfixa, qua literis Apostolicis ad eumdem datis, ibidem positis, & in hac tertia editione prope initium tomi primi recusis respondetur. Totum opus gemino indice tunc illustratum, ejusque Auctor condignis laudibus exornatur, ac debita obsequii, & gratitudinis significatione clauditur.

Epistolis hucusque recensitis judicia quædam subnectuntur. Vix enim opus hoc de Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione typis Bononiensibus in lucem primo prodiit, statim diversarum eruditi Nationum judicia sua interposuerunt, quorum primum est Germanicum ex actis eruditorum publicatis Lipsiæ Kal. Octobr. an. 1740. Kal. Januar. & Aug. an. 1741. & Kal. Januar. an. 1742. Nempe singulis totius operis libris singula judicia accesserunt, quæ unum illud Germanicum constituunt.

Porro actorum, adeoque judiciorum Scriptores primum de iis, quæ in epistolis dedicatoriis unicuique libro præfixis continentur, sermonem faciunt, mox Auctoris laudes subtexunt, quem semper summo honore, ac debita reverentia nominant. Tum singula libri, quem versant, capita, & Appendices percurrentes cuncta in iis fuse digesta summatim, ingenueque exponunt, & condigna Auctoris laude concludunt.

Nonnulla tamen in his exarandis judiciis irrepserant, quæ Auctoris menti, & calamo non satis convenientia reputata sunt. Opportunum idcirco visum est ea perspicuis animadversionibus adnotare; & has sane in secunda operis editione Patavina accuratissimus Editor adamussim apposuit.

Secundum locum judicium Gallicum occupat ex actis Trevoltianis mensis Jul. an. 1735. Gallico pariter idiomate conscriptum. Totum supra primum tomum versatur, cum is solus ad judicii Scriptorem pervenerit. Et initio quidem Auctorem honorificis laudibus, ut par est, prosequitur, tum integram materiem per summa capita digerens totam ejus rationem per epitomen nitide exhibet, simul ostendens, quam recte omnia, & accomodate ponantur. Ultimo loco de expensis in Beatificatione, & Canonizatione necessariis agit, ut libri ordo exigit, earumque justitiam, & æquitatem, summorumque Pontificum in iis minuendis studium, & attentionem demonstrat.

Tertio loco judicium Italicum ponitur ex observationibus literariis Veronæ editis desumptum, & lingua vernacula traditum. Totum opus, idest quatuor tomos respicit, nec minus, quam duo alia præmissa judicia, tum Auctorem, tum opus ipsum collaudat, & compendiario sermone in propatulo ponit.

His tria alia accessernnt judicia, & in tertia omnium BENEDICTI XIV. operum editione apponuntur. Horum primum est Hispanum ex Bibliographia Critica, sacra, & profana Matriti edita an. 1740. Auctore Reverendissimo P. Fr. Michaele a S. Joseph Ordinis PP. Excalceatorum in tota Hispania SS.Tri-

SS. Trinitatis Redemptionis Captivorum Generali, &c. Hoc Judicium non dissimili a paulo ante indicatis ratione in Auctoris, operisque laudibus procedit, fusius tamen singula, quæ ibi versantur, accurato studio vestigat, breviter enucleat, & dilucide, ac recta methodo juxta ordinem librorum, & capitum totius operis exponit, comprobat, atque defendit. Quamquam non integrum est hoc de toto opere judicium; tota enim secunda pars, & nonnihil ex prima parte libri quarti prætermittitur; solum quoad secundam partem notitia subnectitur cujusdam dissertationis a D. Didaco del Corro Hispali vulgatæ *de argumenti ex Brev. Rom. in rebus historicis petiti valore*. Subdit judicii Scriptor, alius rationis fortasse futuram fuisse dissertationem illam, si ejus Auctor caput 13. *de Breviario Romano* &c. prædictæ secundæ partis percurrisset.

Succedit judicium secundum Romanum de sæpedictis operibus nunc in duodecim tomos distributis editionis tertiæ ad usum Academiæ liturgicæ Conimbricensis; quam quidem editionem, ut initio dicitur, instantibus PP. Canonicis Regularibus in Lusitania Reformatis, & ejusdem Academiæ Moderatoribus, auctiorem, castigatioremque Romæ perfici P. Emanuel de Azevedo Societatis Jesu Sacrorum Rituum Consultor, & in Collegio Romano Professor enixe contendit. Hoc judicium lingua vernacula ornate compositum in Operum, eorumque parentis laudes totum, ut sane decebat, effunditur. Sub initium ex pluribus, tum ex hoc capite valde commendatur Auctor, quod heterodoxos Scriptores noluerit asperis dictis proscindere, at potius eorum opiniones Catholicæ veritati oppositas docte, moderateque profligaverit, aliasque justas prudenter susceperit. Paululum subinde ii castigantur Catholici, qui in Hæreticorum opera incidenter, parumque in hæc, qualiacumque sint, intendentes vel acrius perstringunt, vel imprudenter sub silentio prætermittunt. Ceterum quanti facienda sint laudati Benedicti opera, inde satis colligi in hoc judicio ostenditur, quod Eruditi Lipsienses, aliique de literaria rep. benemeriti, quamvis heterodoxi, illa, eorumque Auctorem summis laudibus prædicarunt. Ex Catholicis viris doctis in diversis Europæ regionibus constitutis tam in sacra, quam in profana studia incumbentibus nullus ferme extitisse dicitur, qui non eadem admirabundus, summaque reverentia confiteretur, & commendaret. Concluditur adducto judicio laudatorum Eruditorum Lipsiensium super prædicta tertia editione, quam ipsi magno plausu excipiunt, & de Præfatione, ac de aliis, quæ operi præmittuntur, accuratam speciem exhibent.

Judicium tertium Lusitanum inscribitur; & ex epistola Antistitis Conimbricensis excerptum est, quæ habetur in Præfatione operis cui titulus: *Cælum novum* &c. In hac epistola clarissimus Antistes studia Conimbricensia in tota Europa celebratissima primum commemorat; tum magnum, quod ea, & tota Lusitania Summi Pontificis beneficio, suscepere augmentum, & commodum tam per Liturgicæ Academiæ auctis reditibus erectionem, quam per laudatorum operum exhibitionem summopere gratulatur, quorum subinde excellentiam, & utilitatem condignis laudibus prosequitur.

Hæc inter alia sunt, quæ diversarum nationum Eruditi de BENEDICTI XIV. operibus tulere judicia, eoque avidius inter eruditos, tertia editio expetitur, quod præterquam quod multa addita, & emendata contineat, quintum, & sextum tomum non prius editos ad perfectum operis complementum adjunxerit. Appendices vero ad præcedentes libros in hoc ultimo colligere opportunum judicavimus.

CAPUT II.

Prima Appendix ad primum librum.

APpendices quindecim ad librum primum pertinent, quarum prima est Relatio in Consistorio secreto coram Urbano VIII. facta a Card. a Monte die 13. Januar. 1625. super Actis B. Elisabethæ Lusitaniæ Reginæ (*de qua in cap. 9. tom. 1.*) cujus hæc summa est.

Sanctitate, quæ in ceteris rarò admodum invenitur, si regiæ dignitatis fœmina fulgeat, cæleste appellari prodigium meritò potest. Hujusmodi profectò fuit Elisabeth Lusitaniæ Regina, quæ regiis clara natalibus ea virtutum gloria splenduit, ut cuilibet Christiano regno exemplar a Cœlo datum existimari jure possit, a qua proinde qui sceptra moderantur, optimum cum dominatu, & gubernio sanctitatem componendi modum addiscent. Digna sane, quæ ad regia, & popularia vota in Principum utilitatem, & in Christiani nominis gloriam inter Sanctos referatur. Omnia siquidem in ejus causa de more acta, & discussa legitime sunt, quæ ut clarius pateant, primo de ejus vita, & morte, mox de virtutibus, tandem de miraculis ante, & post obitum illius intercessione patratis dicendum videtur.

PARS PRIMA

De Vita.

EX Petro Aragoniæ Rege, & Constantia Siciliæ Regis filia B. Elisabetha an. 1272. orta, Christianis moribus ad sextum annum ab avo Jacobo Rege imbuta fuit, præmonente sæpius, neptem optimam omnium ex regia Aragonia stirpe feminarum futuram. Ad patrem, defuncto avo, revocata acceptam vitæ rationem retinuit. Pueriles ludos, corporis ornatum, & voluptates fugiens, precibus, abstinentiæ, & caritati impense vacabat: ut proinde pater affirmaverit regni felicitatem Elisabethæ meritis esse referendam. Adulta a multis Principibus in matrimonium expetita, Dionysio Lusitaniæ Regi an. 1282. nupsit, dolente patre, rem sibi clarissimam distrahi. Anno ætatis 17. Constantiam peperit, vigesimo Alphonsum regni hæredem. Interim non minus excolendis virtutibus, quam liberis educandis intenta, in rebus sacris assidue versabatur, humanitatis, mansuetudinis, ac providentiæ laude omnibus accepta. Aliquot annos Dionysius integre cum ipsa vixit, donec immodicis voluptatibus captus septem mulierculis assuevit, a quibus singulis singulos filios suscepit. Patienter id Elisabetha tulit, immo pueros ipsos bene educari curavit, qua virtute victus, mutatusque vir reliquam vitam cum ipsa caste, sancteque transegit.

Dissensionum inter affines Principes sedula simul, & gloriosa pacatrix dissidium, immo bellum inter Dionysium Regem, ejusque fratrem Alphonsum, fusis ad Deum precibus, crebrisque ad dissidentes adhortationibus interpositis sedavit. Mox ejusdem Regis arma in Ferdinandum Castellæ Regem mota retraxit, aliorumque affinium Principum dissensiones composuit. Inter hæc illud inprimis eluxit, quod Alphonsus filius Dionysio patri ab ipsa reconciliatus fuit. Siquidem filius facinorosis hominibus stipatus, patrem a regno deturbare nixus, a patre proxime opprimendus erat, nisi a pia matre monitus evasisset. Qamquam nihilo melior factus ab incepto non destitit. Interim suspecta Regi Elisabetha in liberam custodiam amandatur, ipsa vero piis feminis convocatis Divinam opem adversus impendentem ruinam precibus, jejuniis, aliisque piis operibus enixius implorabat; cumque bellum acrius exar-

exardesceret, pia Regina e custodia ad castra convolans, filium tandem patri reconciliari obtinuit. Mox sedata discordia atrocius recruduit, jamque ad Urbem Scalabin (vulgo *Sanctarenum*) acies utrinque instructæ, dato pugnæ signo, concurrebant, cum Elisabetha raptim accurrit, nulloque deterrita periculo filium inter, & virum sese interponens utriusque iram fregit, filiumque morigerum patri, patrem filio placatum reddidit, ac toti pene Lusitaniæ impendens excidium avertit.

Filiam Constantiam solaturi Dionysius, & Elisabetha ob viri Ferdinandi Castellæ Regis mortem adiverunt, quo in itinere Urracam Vaschiam familiarem suam ab acerrimis doloribus Regina precibus liberavit. Cumque, defuncta Constantia, Olyssiponem reverterentur, ignotus Anachorita a Constantia in somnis monitus matri insinuavit, ut sacrum quotidie per annum fieri pro anima filiæ curaret, quod & præstitit, exactoque anno videndam se matri filia e Purgatorio in cœlum advolans per quietem exhibuit.

Dionysius tandem in morbum incidit, & omnibus, quæ ipsum decebant, rite peractis anno 1325. obiit, cui infirmo pia uxor summa caritate, & diligentia ministravit. Statim ipsa vestem Religiosarum Virginum propriam sumpsit, rudique funiculo præcincta, candido velo capite obducto, regio funeri constanter interfuit; precesque, & spontaneas afflictationes pro ejus anima subinde obtulit, & Sacrificia offerri jussit. Quin etiam Compostellanum D. Jacobi templum adiit, quo procul aspecto, reliquum itineris pedibus confecit. Pretiosissima munera ei obtulit, ingentemque pecuniam in templi sumptus, & in egenorum levamen erogavit. Inde proficiscens scipionem, & peram piæ peregrinationis insignia ab Archiepiscopo Compostellano libenter suscepit, & sub anni finem ad anniversarias viri exequias Alphonsum filium comitata est.

Post hæc in sacros usus domesticas opes convertit, ac solitudini, & orationi intenta sacrarum Virginum domum prope Conimbricam ædificari, sibique ædes illi proximas poni curavit, obtenta a Summo Pontifice facultate in eam domum pro voluntate ingrediendi, ubi frequentes adhortationes ad Virgines habebat. Ex his quinque cum ipsa religiose extra claustra vivebant; non enim inter ipsas, ut optaverat, Deo se consecrare potuerat, prudentibus id in aliorum utilitatem consulentibus. Omnes igitur juvare satagebat. Quindecim pauperes viros, totidemque feminas in ædiculis prope dictam domum ali jussit, & Sacerdotem constituit, qui coram ipsis res sacras perageret. Alphonsum nepotem suum Castellæ Regem ab adulterio revocavit. Inde illud D. Claræ Cœnobium auxit, & cœnantibus ibi prima vice Monialibus ipsa cum sua nuru Regina ministravit.

Anno 1333. cum fames Conimbricam vexaret, omnium calamitati liberalissima B. Reginæ caritas succurrit. Annum vero ætatis quartum, & sexagesimum agens D. Jacobi templum pedes, & mendicans iterum invisit. Mox *Stremotium* nobile oppidum petiit Alphonsi filii cum nepote Castellæ Rege discordias sedatura. Ibi in supremum morbum incidit, mox a Deipara Virgine visitata, Ecclesiæ Sacramentis ritæ susceptis, in hymnis, & precibus ad Cœlum transivit anno salutis 1336. ætatis 65.

PARS SECUNDA

De Virtutibus.

QUÆ in B. Regina fulserunt virtutes, eas Rotæ Auditores confirmarunt, & Congregatio Rituum approbavit. Sunt autem.

Fides.

Christianis, & Catholicis Regibus toties Fidei nostræ adversùs Infideles defen-

defensoribus orta B. Regina Fidem in Baptismo susceptam ad extremam usque vitæ periodum retinuit, & jam jam moritura Fidei symbolum ab Apostolis traditum recitavit, ut proinde ab omnibus nedum ejusdem Fidei cultrix, sed etiam invicta propugnatrix crederetur.

Hunc splendorem operibus Fidem in mente præcipuè sitam confirmantibus comprobavit. Ter enim per diem Missæ intererat. Dies, noctesque in Divino cultu, & Divinis concinendis laudibus, in Sacrorum librorum lectione, in precibus, & contemplatione cum incredibili voluptatis sensu, & lacrymarum copia transigebat. Et ab his quidem ne gravissimis quidem, diversisque vexata calamitatibus umquam cessavit, immo invicta sane Fidei constantia rectum semper pietatis cursum retinuit.

Spes.

Illum solum votorum suorum scopum B. Regina sibi proposuit, qui sperantes in se non derelinquit. Quare in tot vicissitudinibus ad Divinam opem piis operibus confugiebat. Regio fastigio eminens, omnibusque terrenis rebus affluens, in eo tamen spem omnem reposuit, a quo vitam sperabat sempiternam.

Caritas in Deum.

Universa ejus vita virtutem hanc supra ceteras excellentem præseferebat. Parentes, virum, filios ob unius Dei amorem diligebat. Hinc caducas res contempsit, vitia odit, Divinam offensam etiam in aliis summopere detestabatur. Voluntarii corporis cruciatus, vigiliæ, & peregrinationes illi suaves erant. Eamdem caritatem testabatur ille religionis sensus erga SS. Sacramentum, & omnia ad ipsum pertinentia. Altare secum, ubicumque esset, rebus omnibus ad rem Divinam faciendam instructum habere consuevit. Sacerdotes adeo venerabatur, ut in Missa post Apostolorum symbolum ad altare accedens manus eis genuflexa oscularetur, & pecuniam juxta diei exigentiam offerret. Inde etiam ternis quotidie sacris lætissime interesse solebat.

Caritas in Proximum.

Eximium hunc superioris caritatis partum illud imprimis in B. Elisabetha testatur, quod vitam suam in discrimen adduxerit, ut viri, filiique vitam inter se pugnantium, totiusque Lusitaniæ salutem tueretur. Eumdem inter alia declarant ingens ejus liberalitas in Conimbricensi penuria, illud D. Claræ cœnobium, & aliæ domus, quas in aliorum utilitatem, vel ædificavit, vel perfecit, & reditibus auxit. Religiosis familiis plura impertivit subsidia, pauperum neminem a se vacuum abire permisit, etsi quos pudor a petenda stipe retrahebat, ipsa opportune aluit, ut propterea communis omnium parens censeretur.

Prudentia, Justitia, Fortitudo, Temperantia &c.

Cardinalibus etiam his virtutibus B. Elisabetham cumulare Deus voluit. Et ea quidem B. Reginæ prudentia fuit, ut acerrimas inter viros Principes dissensiones ipsa componere sciverit, & quas ipsi lites ferro, & sanguine terminare decreverant, ipsa una imbellis consilio, & allocutionibus feliciter diremerit, & res suas mirabiliter administraverit.

Justitiam semper protexit, unicuique jus suum integerrime reddidit, adeout in semetipsa justitiæ specimen præberet.

Fortitudo ejus in tot, quæ ipsi contigerunt, rebus adversis, & asperis mirabiliter enituit, præcipue cum vir a conjugali fide defecit, & filius in patrem rebellavit.

Temperantiam adeo coluit, ut quadru-

druplex Quadragesimale jejunium per annum custodierit: in cibo valde parca, a vino abstinebat, & in reliquis sibi summopere temperavit.

Humilitatem a regia majestate ceteroquin dissitam ipsa tamen adeo exercuit, ut non semel ancillam sese exhibuerit. Præfatis D. Claræ Virginibus ministravit; pauperibus sæpè famulata pedes ipsis quamquam lepra contaminatis lavit, osculata fuit, & stipem tribuit. Mansueta omnibus, fide in virum constans, pietate, ac religione conspicua, in piis, ac justis rebus omnibus perseveravit.

Hinc præclara illa sanctitatis fama, & existimatio. Præter illud enim, quod ejus mater secundinas, quibus involuta Elisabetha prodiit, in argentea capsula diligenter asservari jussit, quodque avus, pater, vir, aliique ceteris Aragonia regia stirpe feminis ipsam prætulerunt, multi ad ejus preces, tamquam ad salutis aram, summa fiducia confugiebant. Defunctæ patrocinium complures imploravere; & continuò auctam tota Lusitania de ejus sanctimonia, & meritis apud Deum publicam famam multis prodigiis Deus ipse comprobavit.

PARS TERTIA

De Miraculis.

CLarissimam B. Reginæ sanctitatem miraculorum tam in vita, quam post obitum splendore Deus cumulare voluit, quæ tum certissimis historiis deprompta, tum juratis testibus confirmata sunt.

Et ad miracula in vita quod attinet, primo, B. Reginæ in Urbem Portum eunti rusticana mulier filiolam cæcam supplex obtulit, ut ejus oculos tangeret. Supplicem exaudit, illico cæca visum obtinuit, & post paucos dies mater, & filia accesserunt gratias agentes, quibus humilis Regina imperavit, ne quidquam dicerent, quoad ipsa viveret, vestemque idcirco utrique dedit.

Secundo: nobilis, & religiosa mulier Margarita Freila ex tubere super stomachum macie confecta Reginam adiit, quæ signo Crucis illud statim expulit. Sanata rem gaudens vulgavit, quam propterea Elisabetha graviter accusavit, silere jussit, affirmans, id Deo unice tribuendum.

Tertio: cum aliquando in oppido *Scalabi* unus ex leprosis, quibus B. Elisabetha tam grande caritatis officium feria sexta sanctioris hebdomadæ præstare consueverat, ob morbi vim in Regia parumper substitisset, janitor quidam caput illi fuste percussum graviter vulneravit; quod ubi Regina ex Urraca Vaschia rescivit, vulnerato in suum cubiculum deferri jusso, ovi albumen stuppa exceptum suis manibus imposuit, ac postridie comperit, eum post factam medicinam fuisse sanatum.

Quarto: cum similem caritatem leprosis mulieribus Elisabetha exhiberet, ex his una pedem cancro deformatum in pelvim immittere lavandum recusabat, cumque per Urracam Vaschiam immitti Beata jussisset, tam gravis prorupit odor, ut omnes regiæ ministræ aufugerent. Sola perstitit humanissima Regina, ulcus leniter expurgat, osculatur, & signo Crucis munit, ac statim insanabilis morbus evanuit.

Quinto: Stomachi morbo in oppido Alenquerio laboranti Reginæ vinum Medici præscripsere; Recusavit ipsa vino abstinere solita, sed aqua bis allata bis in vinum conversa est.

Sexto; opes pauperibus distribuendas in sinu sæpe ipsa ferebat. Rem vir ejus forte suspicatus, quid ea in sinu gereret, aliquando interrogavit. Rosas liberalis Regina respondit, explicatoque sinu recentes rosæ in media hyeme prodigiose apparuerunt. Hinc ejus imaginem cum rosis in sinu pictores passim effinxerunt.

Mira-

Miracula post mortem.

In oppido Stremotio mense Julii moriens B. Regina filio Alphonso Regi testamento mandavit, ut inde corpus suum Conimbricam in ædem Monialium S. Claræ deferri curaret. Loci distantia, & vehementissimus calor cadaveris putredinem, fœtoremque, & hinc intolerabilem delationem prænunciare poterant, ideo corpus alibi interim humandum plerique censebant. At filius voluntatem matris impleri jussit. Igitur Conimbricam corpus deductum post septem dierum iter circumfusæ venerabundæ multitudini gratum inspiravit odorem. Quin etiam cum anno 1612. Judices hujus causæ Commissarii cum Medicis, Theologis, ac Religiosis viris ad ejus sepulcrum accessissent sacrum inspecturi corpus, hoc penitus incorruptum, suavemque spirans odorem, integris circumdatum vestibus repererunt.

Secundo: Cum in quadam parte monasterii D. Claræ Dominicus Machadus faber lignarius tecto ligna componeret, repente ipse cum aliquot lignis præceps rui cœpit. Confugit miser ad B. Elisabethæ opem, & statim una cum lignis in pristinum locum salvus restitutus est.

Tertio: Anna Azpilcueta monialis in cœnobio *Cellis* prope Conimbricam diu cruribus infirma nullo modo per se incedere poterat. Suadetur, ut B. Elisabethæ præsidium, imminente ejus festo, imploraret, ut fecit; mox per quietem admonetur de valetudine obtenta: surrexit sana, & in Chorum, lætantibus, & stupentibus aliis ibi matutinas laudes canentibus, venit, ut refert Martinus Azpilcueta.

Quarto: Quinquagenaria mulier Maria Antonia ex oppido Sarnacensi a duobus, & viginti annis infœcunda, cum lacte in sinistro ubere diu ex morbo careret, & pauperem nepotem educandum suscepisset, venit Conimbricam, ac suadentibus D. Claræ monialibus vinum cum croco a B. Elisabetha olim præscriptum hausit: inde ad ejus sepulcrum supplex accessit, & illico lac uberibus largiter affusum sensit.

Quinto. Agnes Dalmeida cujusdam medici uxor non diu post filii partum angina vehementer cruciata lac amisit. Desperata salute post medicamenta a viro inutiliter adhibita, idem vir nutricem filio quæsiturus domo absens B. Reginæ opem imploravit, & eadem hora uxor convaluit, ut ipsa mox indicavit. Gratiis actis, medicus ad templum, ubi Beatæ corpus manet, supplex pro lacte uxori obtinendo accessit, domumque reversus id quoque obtentum agnovit.

Sexto: Pestiferum, & inveteratum ulcus labia, gingivasque Constantiæ Aniæ in D. Claræ cœnobio corrodebat cum maximo cruciatu, frustra medicis obnitentibus. Cum vero B. Reginæ cadaver illuc adferretur, accessit infirma, & feretrum, in quo illud jacebat, osculata perfectam consecuta est sanitatem, sociis interim Reginæ sanctitatem extollentibus tanto miraculo comprobatam.

De actis causæ legitimis.

Cum fama sanctitatis B. Elisabethæ, miraculorum frequentia magis increbresceret, Emanuel Lusitaniæ Rex anno 1516. per Legatum suum a Leone X. obtinuit, ut ipsa in tota Conimbricensi diœcesi cum Beatæ titulo coleretur, ejusque imagines dedicarentur. Anno 1551. Officium in ejus honorem a viro docto compositum fuit, mox Joannes Lusitaniæ Rex impetravit, ut eamdem in regia venerari sibi liceret: Anno autem 1553. Legatus Apostolicus Indulgentias non modicas in Beatæ honorem concessit. Sebastianus subinde Lusitaniæ Rex superiorum concessionum amplificationem apud Paulum IV. obtinuit, præterea ut ejus cultus in tota Lusitana ditione celebra-

braretur, cujus festum 4. non. Jul. consignatum fuit, quo die Beata obierat.

Anno 1611. Philippus III. Rex Catholicus, & Regina Margarita Austriaca Beatæ Canonizationem a Paulo V. postularunt. Pontifex tribus Rotæ Auditoribus causam demandavit, hi vero datis literis remissorialibus, & Compulsorialibus Judices delegarunt, a quibus constructi processus Romam missi sunt, quos cum Auditores expenderent, Paulus V., & Gregorius XV. obierunt, ideoque opus absolvi non potuit.

Urbano VIII. ad Summum Pontificatum evecto, Philippus Rex postulationes repetiit. Quare Auditoribus Rotæ causa iterum delata est, qui ipsam subinde ad Sacrorum Rituum Congregationem transmitti posse censuerunt. Congregatio autem pluribus super ea sessionibus habitis, processus validos, & legitimas super sanctitate, & miraculis probationes judicavit, ideoque posse ad B. Elisabethæ Canonizationem procedi.

CAPUT III.

APPENDIX II.

Ad Primum Librum

Constitutio BENEDICTI XIV. *de Beatificationibus, & Canonizationibus in Basilica Vaticana celebrandis, (de qua cap. 56. §. 2. lib. 1.)*

Omnes in Urbe Canonizationes in Basilica Vaticana celebratas fuisse ex antiquis, & fide dignis monumentis exploratum est. Quamquam Benedictus XIII. postquam BB. Turribium ex Majorga, Jacobum de Marchia, aliosque in eadem Basilica inter Sanctos retulit, B. subinde Joannem Nepomucenum in Lateranensi Basilica canonizavit, frustra per literas ab eodem BENEDICTO XIV. tunc Anconæ Episcopo monitus de antiquo more Canonizationes in Vaticana celebrandi, cum literæ serius ad Urbem pervenissent.

Post hæc edito jam primo tomo operis ejusdem BENEDICTI XIV. de Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione, in quo prædictus antiquus mos abunde demonstratus fuerat, Clemens XII. B. Vincentium de Paulis, & alios simul in eadem Lateranensi Basilica canonizavit.

Jamvero Alexander VII. Beatificationes omnes in Vaticana Basilica celebrari decrevit, idque subsecutis temporibus observatum est, una, vel altera excepta Beatificatione, quæ in Lateranensi sub præfatis Benedicto XIII. & Clemente XII. peracta fuit. Tandem BENEDICTUS XIV. prædicto Alexandri VII. decreto confirmato, 9. Kal. Decembr. an. 1741. constituit, ut inposterum Beatificationes, & Canonizationes omnes in sæpe dicta Vaticana Basilica celebrarentur, & simul aliud laudati Alexandri decretum confirmavit de contributione Sacrario ejusdem Basilicæ præstanda in singulis Beatificationibus, & Canonizationibus.

CAPUT IV.

APPENDIX III.

Ad Primum Librum.

Publica instrumenta Canonizationum SS. Vincentii a Paulo, Joannis Francisci Regis, Julianæ Falconeriæ, Catharinæ Fliscæ Adurnæ, & Elisabethæ Lusitanorum Reginæ, (de quibus cap. 36. lib. 1. &c.)

CANONIZATIO

B. VINCENTII A PAULO.

In humili pago, *Ranquines* dicto, Aquensis Diœcesis pauperrimis, sed piis natus parentibus Vincentius a

Paulo pascendis gregibus a pueritia addictus, mira tamen innocentia vivens, & caritate flagrans, tenuem victum sibi a parentibus traditum, & quidquid ex parsimonia, & industria minutatim collegerat, pauperibus erogabat.

Aquas deinde studiorum causa missus, mox Tolosæ, inde Cæsareæ Augustæ mira pietate Theologiæ operam dedit. Sacerdos factus ad pinguem beneficii præbendam inscius nominatus est, quam cum sine lite obtineri non posse cognovisset, sponte dimisit. Verum ut sibi,& pauperi matri victum honeste quæreret, humaniores litteras in castro *Busseto*, mox Tolosæ docuit, cujus pietate commoti nobiles viri filios suos certatim ejus curæ committebant.

Profectus Massiliam, inde Narbonam navigans in Turcas incidit, & captivus in Africam abductus, multa, & gravia ab ipsis passus est, ne legem Domini sui desereret. Se ipsum vinculis subdidisse ferunt, ut conservum iis afflictum sublevaret. Agrorum culturæ ab immiti hero addictus, & ab una ex herilibus concubinis jussus nonnulla de Christiana religione eloqui, & canere, psalmum, *super flumina Babylonis* &c. cecinit, ex quo Mahumetana mulier tantam hausit dulcedinem, ut maritum Christianæ Fidei desertorem graviter objurgaverit, quod optimam religionem abdicasset. His, & Vincentii monitis,atque orationibus vir commotus in Gallias cum eodem aufugit, & ab Avenionensi Pro-Legato Apostolico Ecclesiæ reconciliatus est.

Romam accessit Dei Servus sacras Martyrum exuvias, Apostolorum sepulcra, & Petri Cathedram veneraturus. Reversus in Gallias, suadente Petro Berullo Cardinali, paræcias administravit, tumque in Ecclesiæ ædificationem juniores Clericos educandos, & instruendos excepit. Mox a S. Francisco Salesio sanctimonialibus a Visitatione nuncupatis præfectus opere comprobavit, quod palam idem S.Franciscus affirmabat, nullum scilicet Sacerdotem Vincentio digniorem agnoscere.

Interim magis flagrans Vincentii caritas, & in proximorum salutem curam sedulo intendens, Congregationem Presbyterorum secularium Missionis instituit, qui castissime, & sanctissime conviventes, & Clericos seculares in scientia Domini, & in Ecclesiasticis ritibus erudirent, & laicos præsertim rusticos in viam mandatorum Dei dirigerent, perpetuo adstricti voto Apostolicas peragendi Missiones. Calamitatibus subinde corporalibus compatiens Societatem Puellarum caritatis fundavit, aliasque Matronarum, & Puellarum Societates in singulis urbium, pagorumque paræciis, vel erexit, vel erectas promovit, quæ senibus, debilibus, aliisque indigentibus opportune spirituali, & temporali subsidio succurrerent. Hospitium pro amentibus, & alias pias domos pro cujuscumque generis calamitosis, etiam pro remigibus ædificavit, vel ipso procurante Regia construxit, & dotavit liberalitas.

Etenim Ludovicus III. Galliarum Rex, probitate ejus comperta, in distribuendis occultis eleemosynis, & in nominandis Clericis ad Episcopatus & Beneficia utebatur; & moriens adjuvari ab eo voluit. Tum illius uxor Anna Austriaca Regina ipsum in suæ conscientiæ auxilium adsciviț, qui tamen in omnes cujuscumque generis personas caritatis suæ flammas effundens, & seculi vanitate contempta, in Deum semper conversus permansit; spretisque nobilium promissis,& minis, enixe curavit, ut Ecclesiasticæ præbendæ, & dignitates dignioribus semper attribuerentur.

Inter suos Missionum socios fidelem, indefessumque vineæ Domini cultorem per omnia caritatis opera se semper exhibuit; eorumque subinde regimen, licet invite susceptum, sanctissime, ac prudentissime administravit.

vit. Cumque illud in generali conventu dimittere ex animi demissione contenderet, coactus est retinere. Continua itaque humilitate sibi constans, licet apud omnes magno in honore haberetur, nil tamen umquam in opere, aut sermone admisit, quod non humilitatem, & rectitudinem præseferret.

Cleri Gallicani sanctitatem injuria temporum labefactatam, & collapsam Ecclesiasticam disciplinam reparare nitens, religiosas domos recipiendis Clericis ad Sacros Ordines ascensuris aperuit, & auctor fuit, ut priusquam promoverentur, per aliquot dies divinis rebus in solitudine vacarent. Sacerdotum quoque cœtus adunavit, qui statis diebus de Ecclesiasticis inter se, divinisque rebus conferrent,

In egenos, & miseros adeo liberalis, ut pauperum pater nuncuparetur. In sacras Missiones, quamvis ætate provectus, alacer incumbens omnibus, præsertim pauperrimis ruricolis evangelizabat. Missis in diversas remotissimas regiones sociis, plures ad Evangelicam veritatem adduxit. Provincias plures, & urbes peste, fame, belloque vastatas, aut annonæ penuria vexatas large refecit, atque adjuvit. Et quamvis gravibus distentus negotiis, omnes tamen caritatis officiis complectebatur, neque ullum a se mæstum, aut vacuum abire sinebat. Injurias admirabili patientia sustinuit: miserum artificem a furentibus militibus quæsitum ad necem, proprio objecto corpore, a præsenti discrimine subduxit.

Jejuniis, aliisque pœnitentiæ operibus corpus suum in communibus præcipue calamitatibus conterebat. Et si quid grave, arduumque dicendum, vel agendum occurreret, Deum supplex prius consulebat. E cubiculo in publicum prodituru, Divinam opem implorabat, reversus quidquid incaute dixisset, aut egisset, sollicite inquirebat, & emendabat. Orationi assidue deditus, in omnibus Deum agnoscens, ex omnibus contemplandæ cælestis pulchritudinis materiem hauriebat: semper modestus, & mitis, in prosperis, & adversis semper immotus. Missam quotidie celebravit, nisi quod aliquot ante obitum mensibus morbo præpeditus, sacrificio intererat, & Eucharistia refectus, gratiis actis, preces pro agonizantibus præscriptas veluti proxime moriturus recitabat.

Strenuus Fidei propugnator, exorta in Galliis Janseniana hæresi, Præsules excitavit, ut vigilanter resisterent, iidemque mox, ipso suadente, ad Apostolicam Sedem miserunt, ut pullulantes infringeret errores. Decretum inde allatum reverenter suscepit, Regemque, & Regios Ministros commonuit, ut contumaces ad obedientiam inducerent, pertinaces e regno expellerent.

Tandem octogesimum quintum ætatis annum agens, Ecclesiæ Sacramentis munitus Parisiis in domo S. Lazari Congregationis Missionum sanctissime obiit 5. Kal. Octobr. 1661. Famam ejus Sanctitatis longe, lateque diffusam miraculis Deus illustrare dignatus est. Quare constructis de more auctoritate ordinaria processibus, inde signata commissione introductionis causæ, virtutes, & miracula in Congregatione rituum discussa fuerunt, & Benedictus XIII. die 21. Septembr. virtutes in gradu heroico, & paulo post quatuor miracula approbavit; tandem eidem Congregationi annuens die 13. Augusti an. 1729. Vincentium inter Beatos solemniter adscripsit, Missamque, & Officium, aliaque in ejus honorem indulsit.

Novis supervenientibus miraculis, & processu Apostolico super his constructo, duo ex iis, post quam discussa in sacrorum rituum Congregatione fuerant, Clemens XII. die 24. Jun. an. 1736. approbavit. Inde Congregationis Cardinalibus in B. Vincentii Canonizationem consentientibus, decretum de illa peragenda editum est.

Post hæc, accedentibus Galliarum Regis, aliorumque plurium postulationibus, omnibusque ex Romanæ Ecclesiæ more expletis in Consistoriis secreto, publico, & semipublico, tandem laudatus Clemens XII. in Basilica Lateranensi 16.Kal.Jul. an.1737. ipsum B. Vincentium a Paulo inter sanctos per ultimam definitivam sententiam retulit, concessis in ejus honorem consuetis Indulgentiis. Tum Pontifex senio, & infirmitate præpeditus Missam in hac solemni Canonizatione haud celebravit, sed a Cardinali Thoma Rufo inter Cardinales antiquiori celebrari in ara maxima concessit.

Canonizatio

B. JOANNIS FRANCISCI REGIS.

IN oppido Galliæ Narbonensis, cui nomen *Fons coopertus*, prid.Kal.Febr. an. 1597. natus Joannes Franciscus, ibique pueritia innocenter exacta, & primis linguæ Latinæ elementis eruditus, Biterras mittitur, ut in gymnasio Societatis Jesu studiorum cursum absolveret. Ibi otium, improborum consuetudinem, & juveniles ludos fugiens, quod a literarum studio supererat temporis, in oratione, aliisque piis operibus impendebat.

Deiparam Virginem, & Angelum sui custodem singulari devotionis affectu prosecutus, alios quoque ad pietatem, & virtutem sectandam excitavit, & cum sex electis certam servans vivendi formam Apostolicis Missionibus jam tum prolusit.

Decimum nonum ætatis annum agens Societatem Jesu ingressus, per omnium virtutum, & Christianæ perfectionis semitas ad Deum contendens, omnibus admirationi, & exemplo fuit. Humanis subinde literis edocendis addictus, adolescentes pietate in Deum adeo imbuit, ut a ceteris vitæ innocentia discernerentur.

Sacerdos ex obedientia factus, admirabili caritate resplenduit. Pauperibus, infirmis etiam contagioso morbo correptis, in carcere inclusis, viduis, pupillis, puellis, & mulieribus periclitantibus, omnibus demum quomodocumque indigentibus promptè succurrit, ter etiam ad alendos pauperes multiplicato per miraculum frumento, & cœnobio pœnitentibus mulierculis ædificato, ut proinde miserorum perfugium, pupillorum tutor, viduarum defensor, esurientium cibus, calamitosorum spes, ægrorum solatium, communis denique omnium parens esset, & appellaretur. Sui tamen contemptor gravissimas injurias, contumelias, irrisiones, verbera, vulnera, & similia in iis omnibus peragendis invicta patientia, & mirabili mansuetudine sustinuit. Amore erga Deum flagrans, pro ipso, ejusque Fide pati, & vitam ipsam perfundere ardentissime cupiebat. Corpus asperrimo cilicio, cruentis flagellationibus, abstinentia, jejuniis, vigiliis in servitutem redactum, ut Spiritum ad Deum anhelantem sequeretur, severe coegit. Suam condolentes vicem corripiebat tanquam ignorantes voluptatem in tolerandis pro Christo injuriis positam. Honoribus, laudibusque affectus tristabatur, ea soli Deo deberi, se vero conculcandum esse dictitans.

De animarum salute præcipue sollicitus omnes in viam Domini dirigere satagebat. Ultimos decem vitæ annos in sacris Missionibus impendit, quorum sex primos in inferiori Occitania, in Vivariensi, Valentinaque Diœcesi, reliquos quatuor apud Velaunos traduxit.

In hoc ministerio perpetua hæc fuit ejus vitæ ratio: duas, vel ternas horas somno, reliquum noctis orationi, & parandis concionibus dabat. Ad destinatum locum perveniens, recta se ad Ecclesiam conferebat. Postridie Ecclesiam summo mane ingressus doctrinam Christianam explicabat, inde pœnitentium confessiones audiebat, mox concionabatur, rursus ad confes-

fessiones redibat, tandem sacrum faciebat. Post meridiem pueros erudiebat, ægros & pauperes sublevabat, componebat lites, concionabatur, & confessiones diu audiebat.

Nullis deterritus laboribus, periculis, aut cujusvis generis incommodis non viarum, locorumque asperitate deterritus sacrum hoc munus continuo, & alacer obivit. Rusticos in silvis, & montibus, in suis mapalibus, ac veluti latibulis pedes semper studiosissime quærebat, erudiebat, & solabatur. Prospero sane successu, nam ingentem Christianorum, & Hæreticorum multitudinem ad ipsum confluentium, a vitiis ad virtutem, ab erroribus ad veritatem revocavit.

Missionem tandem Lalovesci, ignobili Viennensis Diœcesis pago in horridis Helviorum montibus sito, ultimis adventus Dominici diebus indicit, postremam sibi fore, Deo docente, prædicens. Difficillimum iter per asperos, inacessosque montes nivibus, & glacie coopertos ingressus, & recta deerrans via in derelicto tugurio pernoctare compulsus, sudore madidus, urgente frigore, gravissimo lateris dolore cum acuta febri correptus fuit. Amore nihilominus in Deum fervens Lalovescum pervenit, & dissimulata infirmitate, consuetum docendi, concionandi, & confessiones audiendi opus prompte exercuit, donec exhaustis prorsus viribus, & deficiente spiritu concidit. Paupertatis, & humilitatis Domini nascentis imitandæ cupidus in stabulum deferri postulavit, sed ne citius deficeret, in lecto subsistere jussus, Sacramentis ritè munitus, Christi, & Virginis Matris præsentia recreatus, & ad Cœlum invitatus, Crucifixi imaginem dextera tenens inter pauperum, & rusticorum turbas, hilari vultu sanctissime obiit circa mediam noctem ultimæ diei exeuntis anni 1640.

Statim conclamaverunt omnes, Sanctum obiisse, & ecce duo, & viginti Parochi cum densis montanorum agminibus accurrerunt. Percrebrescente vero sanctitatis, & miraculorum fama, Lalovescus exiguus antea vicus cœpit incolis frequentari, convenientibus undique advenis ad Beatos Apostolici viri cineres venerandos, & opem ejus implorandam.

Anno postmodum 1676. Episcopus Aniciensis processum ordinarium super vita, & miraculis Servi Dei construxit. Duobus supra viginti annis elapsis die 25. Januar. signata est commissio introductionis causæ, datisque literis remissorialibus, processus Apostolicus super non cultu constructus est, eoque ad Urbem delato, tandem die 31. Julii an. 1700. approbata fuit sententia Archiepiscopi Viennensis super cultu non exhibito.

Datis subinde aliis literis remissorialibus, & compulsorialibus ad tres Episcopos, novi Apostolica auctoritate processus super Servi Dei virtutibus, & miraculis constructi sunt, quibus Romam deductis, & in Sacrorum Rituum Congregatione rite discussis, Clemens XI. die 27. Martii an. 1712. eadem Congregatione suffragante, pronuntiavit constare de virtutibus in gradu heroico.

Miraculorum subinde examen assumptum est, de quibus plures viri Principes tam Ecclesiastici, quam seculares testimonium dixerant, iisque mature in eadem Congregatione discussis, tandem laudatus Pontifex anno 1715. duo approbavit; sequenti vero anno Joannem Franciscum in Beatorum numerum retulit.

Nova subinde miracula supervenerunt, novique super his processus Apostolica auctoritate in Galliis constructi sunt; ex iis verò in Congregatione Rituum examinatis, Clemens XII. die 19. Martii anno 1737. duo approbavit, ac die 5. Aprilis sequentis, Cardinalibus ejusdem Congregationis suffragantibus, decrevit ad Beati Canonizationem tuto deveniri posse.

Mox omnibus, quæ in Consistoriis secreto, publico, & semipublico, & reliquis, quæ ex S. R. Ecclesiæ instituto

tuto

tuto ad tantam folemnitatem fieri folent, rite peractis, tandem 16. Kal. Jul. anno 1736. in Bafilica Lateranenfi idem Clemens XII. B. Joannem Francifcum Regis Sanctorum catalogo folemniter adfcripfit. In hac vero folemnitate, Pontifice fenio, & infirmitatibus impedito, Cardinalis Thomas Rufus ejus loco Miffam celebravit.

CANONIZATIO

B. JULIANÆ FALCONERIÆ.

Florentiæ ex perilluftri Falconeria gente, patre Clariffimo, matre Reguardata, ambobus fterilibus, & jam fenefcentibus orta B. Juliana in ipfo nutricis finu, dum fafciis involuitur, infantiles manus in cælum tendens dulciffima Jefu, & Mariæ nomina protulit. Paulatim crefcens, omniaque fugiens puerilia fpiritualibus exercitationibus adeo ftudebat, ut B. Alexius ejus patruus genitrici affirmaverit, eam non puellam, fed Angelum peperiffe. Virginitatis vigilentiffima cuftos oculos numquam in hominis faciem intendit, omnia vero muliebris vanitatis ornamenta femper exhorruit.

Decimum quartum ætatis annum agens nullis confanguineorum blanditiis, aut minis ad nuptias adduci potuit. Quare obtento facrarum Virginum, quas *Mantellatas* vocant, habitu, emiffis tribus folemnibus votis, facrum velamen a B. Philippo Benitio accepit, qui etiam prædixit, ipfam totius Societatis Virginum tertii Ordinis Servorum B. Mariæ Virginis inftitutricem futuram. Solitudinem optans, in feculo tamen viduam matrem folatura remanere cogitur, tam fancte vivens, ut complures Virgines, & Matronæ, ipfam fecutæ idem religiofum Inftitutum capefferint, & mater ipfa fe filiæ inftituendam tradiderit.

Eis numero auctis, & in unum cœtum adunatis certam vivendi formam præfcribi opus fuit, idque mox B. Juliana juxtà S. Philippi Benitii prædictionem præftitit, & regulas ab ipfa conditas S. Sedes approbavit. Defuncta matre, ad Sanctimonialium domum, quas inftituerat, convolans, fune ad collum alligato, inter ipfas tamquam ferva admitti humillime poftulavit; at illæ tantam admiratæ virtutem, Monafterii regimen ei folum ex obedientia acceptanti detulere, quod munus mira fubinde humanitate, prudentia, caritate, omniumque virtutum exemplo adminiftravit, filias in pietate erga Deiparam Virginem, in vanitatis, & mundi contemptu, in caftitate, & in reliquis virtutibus fanctiffime inftituens, ad quas ipfa admirabili patientia, manfuetudine, paupertate, modeftia, integritate, & omni boni operis forma omnes inflammabat.

Penitentiæ addicta ab adolefcentia ad obitum rudi panno induta, nudis pedibus inceffit, nodofis funibus, ferrea aculeata zona, cilicio, flagellationibus, rigidis jejuniis, aliifque afperitatibus corpus fuum cruciabat, & quibufdam quidem diebus pro animabus Purgatorii, quibufdam in Paffionis Chrifti memoriam, & in B. M. Virginis honorem, cujus etiam dolores experiri aliquando obtinuit. His vero munita præfidiis horrendas Dæmonis infidias, & tentationes fortiter fuperavit.

Amorem in Deum primum, tum in proximos flagrans offenfam Dei adeo odit, ut audita fceleris narratione prope exanimis corruerit, & omnes a difcordiis, a vanitate, & a peccatis cunctis revocare, infirmos, pauperes, & reliquos calamitofos juvare follicita ftuduerit, & fui juris facta hæreditatem in pauperes, & in Mariæ Servos diftribuerit. Ægrotos tangens fæpe fanavit, virgines ex odore agnofcebat, in oratione fæpe in mirabiles extafes rapiebatur, aliifque gratiæ donis illuftrata fuit, femper tamen humilis, & manfueta de fe demiffius fentiebat.

Demum aufteritatibus, ac ætate nempe feptuagenaria major, attrita, ftoma-

ſtomachi morbo graviter affecta, eoque ingraveſcente patientiſſime tolerato, ad ultimum ſpiritum redacta eſt. Pœnitentiæ, & Extremæ Unctionis Sacramentis rite ſuſceptis, vehementer dolebat, Euchariſtiam ſibi ob ſtomachi debilitatem denegari. Quare Confeſſarium ſuum enixe rogat, ut ſaltem auguſtiſſimum Sacramentum ad ſe deferret, cujus aſpectu ſolaretur. Morem geſſit ſacerdos, eoque allato ſtatim ejus facies morbo ſquallida Angelico decore refloruit, mox Panis cæleſtis ejus pectori, ut ipſa petierat, admotus illico diſparuit, & Serva Dei ſanctiſſime obiit 13. Kal. Jul. an. 1331. Cum vero ejus corpus de more curaretur, inventa eſt circa ſiniſtrum pectoris latus carni veluti ſigillo impreſſa Hoſtiæ forma, quæ Crucifixi imaginem repræſentabat.

Hoc prodigio, & ejus fama ſanctitatis excitatus Florentinus populus undique confluxit ad ſacrum ejus corpus venerandum, moxque plures infirmi ad ejus feretri, aut veſtium contactum convaluerunt. Inde miraculis illuſtris, & Beatæ, Sanctæque nomine nuncupata in multis provinciis continuò colitur, ubi plura ejus Inſtituti monaſteria reperiuntur, cujus Regulam Innocentius VIII. & Martinus V. approbarunt, & Paulus V. in ſuo quodam Brevi, Beatæ, atque ejuſdem Inſtituti Patronæ titulo Julianam condecoravit.

Sanctitatis, & miraculorum fama percrebreſcente, Clemens IX. commiſſionem introductionis cauſæ Canonizationis anno 1667. ſignavit; anno autem 1673., proceſſu Florentiæ conſtructo, Judex delegatus ſententiam ſuper cultu immemorabili, & caſu excepto tulit, quam Sedes Apoſtolica an. 1678. confirmavit. Poſt hæc Innocentius XII. an. 1693. univerſo Servorum B. M. Virginis Ordini, & Florentinæ civitati Miſſam, & Officium de communi Virginum in ejus honorem recitari conceſſit ſub ritu ſemiduplici, quem Clemens XI. an. 1718. ad duplicem elevavit, eo quod B. Juliana ſupradictum tertium Ordinem fundaverit.

Anno 1728. Benedictus XIII. lectiones proprias cum hymno, & oratione approbavit, & B. Julianæ nomen in Martyrologio Romano inſcriptum fuit. Interim cauſa Canonizationis in ſacra rituum Congregatione diſcuſſa idem Pontifex die 5. Febr. an. 1725. decretum edidit, ita de ejus virtutibus conſtare, ut miracula diſcuti poſſent. Qua ſubinde diſcuſſione in eadem Congregatione peracta, quatuor miracula die 8. Septembr. an. 1729. approbavit. Die vero 5. Octobr. ſequentis, Congregatione rituum ſuffragante, decretum edidit de Canonizatione peragenda.

Obiit interea laudatus Benedictus XIII. quamobrem Clemens XII. ſucceſſor incepta ejus perficienda eſſe ratus, omnia, quæ in cauſa acta fuerant, coram ſe, & Cardinalibus in Conſiſtorio ſecreto referri juſſit, mox reliquis, quæ in Conſiſtoriis publico, & ſemipublico, & ex ſacris Conſtitutionibus, Romanæque Eccleſiæ conſuetudine fieri ſolent, abſolutis, adeoque Cardinalium, aliorumque ſuffragiis in ſemipublico Conſiſtorio auditis, tandem idem Clemens XII. B. Julianam 16. Kal. Jul. an. 1737. in Baſilica Lateranenſi Sanctorum faſtis adſcripſit, Miſſam tamen in hac ſolemnitate, non ipſe utpote impeditus, ſed loco ſui a Cardinali Thoma Rufo inter Cardinales antiquiori celebrari permiſit.

CANONIZATIO

B. CATHERINÆ FLISCÆ ADURNÆ.

GEnuæ celebri urbe an. 1447. nata Catharina ex Patre Jacobo Fliſco Prorege Regni Neapolis, & matre Franciſca de Nigro ſanguinis vetuſtate nobilibus, ſed ex prole ipſa nobilioribus, vix rationis uſu potita, amore erga Deum, aliiſque eximiis virtutum argumentis futuræ ſanctitati proluſit.

lusit. Nam ex frequenti Crucifixi imaginis obtutu patiendi desiderio accensa, & paleis pro culcitra, ligno pro cervicali utens, brevissimum somnum capiebat, & puerilia oblectamenta contemnens silentio, & oratione delectabatur.

Annum agens decimumtertium, consulto Confessario suo, se totam Deo in Sanctimonialium dicare monasterio decrevit. Sed ob teneros annos, & imbecillam valetudinem repulsa est, postmodum parentum voluntati, atque imperio obsecuta nobili, ac diviti viro Juliano Adurno nupsit.

Sed ne mundanis voluptatibus caperetur, tribulationes Dominus, & pressuras immisit. Siquidem vir luxui, & similibus intentus ipsam ab iis abhorrentem aversatus durius tractavit. Quinquennium in hoc mœrore transegit, donec aliis suadentibus feminis ad levandam tristitiam, nobilium feminarum cœtus, ac domos frequentare, & vivendi rationem sequi instituit.

Sed in his omnibus amaritudinem potius, Deo disponente, experta, ingravescentibus angustiis, sororem suam Sanctimonialem consulvit, ejusque hortatu Monasterii Confessarium adivit, ad cujus pedes dum se prosternit, mentis oculis Divinum statim lumen affulsit, & doloris, atque amoris vulnere percussa, parum absuit, quin prolaberetur in terram. Domum reversa miseriam suam, irradiante Divinæ gratiæ lumine, profunde perspexit, projectisque muliebribus ornamentis numquam resumendis, & amarissima cordis contritione culpas anteactæ vitæ detestata ingentem lacrymarum imbrem, & gravia suspiria emisit.

Statim mentis oculis apparuit imago Salvatoris crucem bajulantis, toto corpore sanguine diffluentis, quæ animo tam alte infixa remansit, ut semper inposterum Salvatoris patientis imaginem in omnibus rebus intueri sibi videretur. Hinc patiendi ardore succensa carnem suam ciliciis, flagellis, aliisque asperitatibus continuo edomuit. Uno, vel altero ab admirabili ejus conversione anno elapso, interiore Christi voce ad Quadragesimale cum eo jejunium peragendum invitata, quo tres illas, quas ipse volens pertulit, tentationes superare edisceret, ideoque concupiscentiam carnis, concupiscentiam oculorum, & ambitionem seculi infringeret, statim paruit fortis Dei mulier, & non solum primam illam quadragesimam, sed per plures annos tam quadragesimæ, quam Adventus ferias solo orationis cibo, & Eucharistico pane sustentata transegisse fertur, amarissimo tantum aquæ liquati salis, atque aceti potu sitim quandoque eludens, laboriosis tamen caritatis muneribus vividior perfungebatur.

Divino interim humilitatis magisterio edocta, altitudinem perfectionis mensuram esse debere humilitatis, aliis se nobilibus matronis comitem addidit, quarum cura erat infirmis, & miseris opere, & pecunia succurrere, Quare modesta, & mansueta per urbem incedens pauperibus, & infirmis omni caritatis officio humillime subveniebat in privatis domibus, & in publico nosocomio, cujus regimen sibi demandatum propriis expensis integerrime administravit.

Æternæ majestatis pulcritudinem alte contemplans, de se, & de terrenis rebus demississime sentiens, omnibus monita salutis sollicita caritate impertiuit, cujus etiam spatia dilatans, dialogum inter animam, & corpus conscripsit. Amore erga Deum adeo exarsit, ut corporis partes cor ambientes ignem spirare viderentur. Dulcissimum Jesu nomen semper in corde habebat, nullum majus præsentiens gaudium, quam si illud ab aliis pronuntiari audiret; cumque a muliere contagiosa febri laborante illud pronunciaretur, statim pestilens ejus os osculata, eumdem morbum non sine vitæ discrimine contraxit. Sed

a Deo

a Deo sanata pristina caritatis officia alacris repetiit.

Hinc contumelias, ægritudines, & alias hujus generis calamitates invicta patientia, & constanti animo pertulit. Præcipue ejus cura erat Dei honor, & gloria, vitiorum destructio, animarum salus. Quare orationibus, & suasionibus plures peccatores ad viam Domini revocavit, inter quos virum suum Julianum Adurnum. Ab hoc primum impetravit, ut sibi in castitate vivere liceret, mox ipse cum ea collatis consiliis, habitu Tertii Ordinis S. Francisci induto, piam vivendi rationem instituit. Cum vero postremæ ægritudinis molestias impatienter ferret, ideoque indignatione correptus in periculo æternæ salutis versari videretur, sancta uxor ad orationem pro eo confugit, qua tranquillitatem illi a Deo obtinuit, adeoque Divinæ voluntati submissus, doloribusque patienter toleratis, mortuus est.

Catharina interim Dei amore magis succensa, orationi intenta, ubi proximi caritas aliter non exigeret, contemplatione delectabatur, cujus cælestibus fruens deliciis alienabatur a sensibus, ejusque animæ a terrenarum rerum tumultu liberæ cælestia revelabantur mysteria. Hinc admirabilis ille caritatis ardor adeo excrevit, ut purgato, & sanctificato spiritu, infirmam quoque carnem fere consumpserit.

Vehementer itaque cupiebat dissolvi, & esse cum Christo. Verum Divinæ exequendæ voluntati semper intenta vitam sibi produci non recusabat, ut per diuturna dolorum tormenta conformior fieret imagini filii Dei. In hoc suaviter adversantium desideriorum conflictu insitata quadam, & gravi ægritudine decubuit, cui cum nulla remedia proficerent, re mature perpensa, convenere medici, ægritudinem illam non humanam, sed divinitus immissam esse, ideoque cælesti medico relinquendam. Itaque sexagesimumtertium ætatis annum agens, oculis, & manibus in cælum intentis, illis verbis *In manus tuas Domine commendo spiritum meum* suavissime pronunciatis, placidissime obdormivit in Domino 17. Kal. Octobr. an. 1510.

Ubi vero Servæ Dei mortis rumor Genuensem urbem pervasit, ad sacrum ejus corpus in magno nosocomio, ubi decesserat, venerandum ex omni ordine, atque ætate viri, & mulieres confluxere, ibique plurimi in molestiis solatium, in ægritudinibus medicinam invenerunt. Illudque interea flexile, incorruptum, rubroque colore circa cor, & vivo omnino simili decorum in novo sepulchro intra ejusdem nosocomii Ecclesiam summa veneratione collocatum fuit. Post duodeviginti menses extractum, & per octo continuos dies expositum, ut confluentium multitudini satisfieret, Deo circa illud operante miracula, tandem ad decentiorem marmoreum tumulum in sublime erectum in eadem Ecclesia delatum est, ubi miraculis clarum publicæ venerationi expositum, devotionis fervore erga B. Catharinæ reliquias numquam imminuto, ad hæc usque tempora permansit.

Post hæc nedum Genuenses, sed etiam alii populi ad sacrum ejus corpus venerandum accurrerunt. Quare cultu erga illam perseverante, & post centum annos percrebrescente, constructisque auctoritate ordinaria processibus super ejus Sanctitate, ac miraculis, & in sacra rituum Congregationis exhibitis, die tandem 24 Maii an. 1636. expedita fuit commissio ad Apostolicum processum super cultu immemorabili, & casu excepto a decretis Urbani VIII. construendum. Inde Clemens X. sententiam ab Episcopo Genuensi Judice delegato super iisdem cultu, & casu latam approbavit die 5. Apr. 1675. Die vero 17. Aug. an. 1683. facultas obtenta est conficiendi processum super sanctitate vitæ, virtutibus, & miraculis ad Beatæ Canonizationem peragendam. Interim sacra rituum Congregatio, approbante Clemen-

te XI. Officium, & Missam de communi viduarum in ejus honorem pro civitate Genuensi die 13. Septembr. anni 1710. concessit, mox ad totum Genuense dominium extendit: tandem Officium, & Missam propria de eadem Beata approbavit cum elogio in Romano Martyrologio apponendo.

Completis processibus, & in supradicta Congregatione expensis, virtutes heroicæ die30.Maii an.1732.ac tria miracula die 2. Apr. an.1737. sub Clemente XII. approbata fuerunt, idemque Pontifex die 30. ejusdem mensis, & anni, suffragantibus ejusdem Congregationis Cardinalibus, Canonizationem peragi posse declaravit. Omnibus subinde absolutis, quæ in Consistoriis secreto, publico, & semipublico, quæque ex Sanctorum Patrum auctoritate, sacrorum canonum statutis, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ consuetudine peragi solent, tandem laudatus Clemens XII. in basilica Lateranensi 16. Kal. Jul. an. 1737. quæ dies erat Dominica Sanctissimæ Trinitatis, B. Catharinam una cum BB. Vincentio a Paulo, Joanne Francisco Regis, & Juliana de Falconeriis in Sanctorum album solemni Canonizationis ritu retulit.

Canonizatio

B. ELISABETHÆ LUSITANROUM REGINÆ.

Inter Lusitaniæ Reges, qui adversus Christiani nominis hostes tot, ac tanta non minus pietate, quam bello terra, marique gesserunt, & in remotissimis etiam regionibus Evangelium disseminare studuerunt, feminæ quoque pietate, ac sanctitate celebres floruerunt, sed præ omnibus una sanctarum virtutum, & miraculorum magnitudine emicat B. Elisabeth Regina.

Hæc Aragoniæ Regibus orta an.1271. virtutibus ab ipsa adolescentia adeo floruit, ut ejus avus affirmare non dubitaverit, Elisabetham reliquis Aragoniorum Regum sanguine natis feminis præstantiorem futuram. Pater vero cælestem ejus vitam admiratus, rerum suarum, regnique felicitatem unius filiæ meritis referebat acceptam. Nubilis facta, & honestis moribus suis longe clarescens, a pluribus Christianorum Principum filiis in matrimonium expetita, Dionysio Alphonsi III. filio Lusitaniæ Regi Christianis, regiisque ritibus nupsit, eique Constantiam filiam, & Alphonsum regni hæredem peperit, quos subinde sancte educare summopere studuit.

In precibus assidua, vanitates aversata, decenti induta cultu, modesta semper incessit. Amore Dei flagrans vitia, & peccata vehementi odio prosequebatur. Hinc corpus asperitate subiicere nitens, quadruplex longum jejunium per annum solemne habuit. A vino abstinere consuevit, cumque a medicis ob stomachi infirmitatem præscriptum sumere aliquando recusasset, allata bis ejus jussu aqua in vinum bis conversa fuit.

Hinc summa erga proximum caritate prædita, indigentibus omnibus abunde succurrit, monasteria, xenodochia, & similia vel erexit, vel perfecit, vel auxit. Pauperibus, & infirmis deservire non horruit, quorum gravissimos morbos manibus suis contrectans non semel prodigiose sanavit, & opes egenis ab ipsa distribuendæ in rosas aliquando medio hyeme conversæ fuerunt.

In adversis constans, maximas ærumnas patientissime toleravit. Constantiæ filiæ, aliorumque carissimorum jacturam fortiter sustinuit. Dionysium virum a se alienatum, aliisque mulieribus adhærentem mira humilitate, & mansuetudine passa est, cujus ille tandem virtute fractus reliquam vitam caste, sancteque traduxit. Mœrore affecta ex dissidiis inter summa, & carissima sibi capita exortis, in illa sedanda, & extinguenda totis viribus incubuit, felici sane successu, cum dissidentes Principes ad concordiam pre-

precibus, & laboribus suis revocaverit. Atque in his illud inprimis eluxit, quod immane bellum inter Alphonsum filium, & Dionysium parentem compescuit, & toti pene Lusitaniæ impendentem ruinam excussit.

Obiit tandem ipse Dionysius ejus vir, cujus morte sui juris facta vestem Religiosarum Virginum propriam sumpsit, & in ædibus secus earumdem domum, quam prope Conimbricam B. Claræ nomine ædificaverat, cum quibusdam ex iis religiosam vitam extra claustra ducebat, humilitate, mansuetudine, caritate, misericordia, ceterisque virtutibus, quas Apostolus Paulus in viduis exigit, conspicua. Alphonsum nepotem suum Castellæ Regem alteri ab uxore feminæ adhærentem ad honestiorem vitam revocavit. Post hæc cum in oppidum Stremotium ad sedandas inter eumdem nepotem, & filium discordias se contulisset, in supremum morbum incidit, ibique Ecclesiæ Sacramentis piissime susceptis, sanctissime obiit die 4. Jul. an. 1336. ætatis suæ 65.

Fama sanctitatis, quam vivens acquisierat, maxime post ejus obitum percrebuit, & facto ad ejus funus ingenti hominum concursu, multi singularia a Deo beneficia ejus intercessione obtinuerunt. Ejus corpus Conimbricam delatum incorruptum, & suavem spirans odorem permansit, & in eodem statu an. 1612. repertum est. Magnis deinde, pluribusque miraculis claruit, ob quorum frequentiam cum sanctitatis fama magis increbresceret, Leo X., aliique post ipsum summi Pontifices nonnullas cultus species in B. Reginæ honorem, instantibus Lusitaniæ Regibus, concesserunt.

Paulus V. causæ cognitionem Auditoribus Rotæ demandavit, iique Judices delegatos constituerunt, qui processus Apostolica auctoritate constructos eisdem Auditoribus transmiserunt. Postmodum Urbanus VIII. acceptam ab his causæ relationem, rem ad sacram rituum Congregationem remisit. Hac vero in Beatæ Canonizationem consentiente, omnibusque peractis, que in Consistoriis secreto, publico, & semipublico, necnon ex sacris Constitutionibus, ac Romanæ Ecclesiæ consuetudine, peragenda erant, tandem in sacrosancta Principis Apostolorum Basilica an. 1626. 8. Kal. Jul. B. Reginam Elisabetham Sanctarum Viduarum catalogo adscripsit, & in tanta solemnitate Missam cum ejusdem sancte commemoratione celebravit. Cum vero hujus Canonizationis bulla neque ab ipso, neque ab aliis Successoribus expedita fuisset, illam tandem BENEDICTUS XIV. anno 1742. 4. Kal. Maji expedivit.

CAPUT V.

Appendix IV.

Ad Primum Librum.

Publica Instrumenta solemnium Beatificationum S. Rosæ Limanæ, & S. Turibii, (de quibus in cap. 24.)

Monumenta publica solemnis Beatificationis Servæ Dei Rosæ de S. Maria a civitate Limæ tertii Ordinis S. Dominici ex actis sacrorum rituum Congregationis sub die 15. Apr. anno 1668. eruuntur. In his primo omnia, quæ in ejus causa Beatificationis, & Canonizationis gesta fuerant, commemorantur; tum indicatis, quæ a Summo Pontifice Clemente IX. in ejus honorem concedebantur, apparatus Basilicæ Vaticanæ ad Beatificationem peragendam describitur. Inde edictum super Indulgentia plenaria concessa pro illa solemnitate memoratur, & Notarius supradictæ Congregationis rituum ad solemnia Beatificationis adnotanda advocatus testatur, post ingentem populi multitudinem, accessisse ad locum in dicta Basilica pro solemnitate destinatum Cardinales, & Consultores ejusdem Congregationis, aliosque Prælatos, necnon dictæ causæ Procuratores; mox a sacrario pro-

cessisse totum Basilicæ Capitulum una cum Cardinali Archipresbytero, & cum Canonico Episcopo solemnia celebraturo pretiosis vestibus induto. Causæ Procuratores habentes literas Apostolicas in forma Brevis super Beatificatione Servæ Dei Rosæ prædictæ apud Cardinales prædictos institerunt, ut literæ eædem publicarentur. Cardinalis Congregationis præfectus illas accepit, & ad Cardinalem Archipresbyterum per Congregationis Secretarium transmisit, Archipresbyter vero illas uni ex cæremoniarum magistris consignatas per Mansionarium Archivistam publicari jussit, isque mox eas e suggestu perlegit.

HocBreve Beatificationis apud S.Sabinam datum fuerat die 12. Febr. an. 1668.Summus Pontifex Clemens IX.indulgebat, ut eadem Dei Serva Rosa inposterum Beata nuncuparetur, ejusque reliquiæ publice colerentur, non tamen in processionibus circumferrentur, utque ejus imagines radiis, & splendoribus exornarentur, Officiumque, & Missa de Virgine non Martyre sub ritu duplici in universo Prædicatorum Ordine, & in aliis determinatis locis in ejus honorem celebrarentur, & solemnia Beatificationis peragerentur.

Absoluta Brevis lectione Episcopus celebrans canticum *Te Deum laudamus* inchoavit, & statim Servæ Dei imagines detectæ fuerunt, quas in genua provoluti adstantes omnes devotissime venerati sunt, & alia lætitiæ signa edita fuerunt. Absoluto cantico, Diaconus ℣. *Ora pro nobis B. Rosa*: Chorus ℞. *Ut digni efficiamur* &c. protulerunt: Celebrans vero orationem propriam de dicta Beata recitavit, imaginemque incenso thure veneratus est, & Missam de Virgine non Martyre solemniter celebravit, cum interim imagines, & compendia vitæ Beatæ distribuerentur. Ad vesperas Summus Pontifex ad eamdem Basilicam magno comitatu se contulit sacras Beatæ imagines veneraturus. Adfuerunt multi viri Principes Ecclesiastici, & seculares, quibus pariter imagines, compendia vitæ Beatæ, & alia distributa fuerunt.

Post hæc in iisdem monumentis alia ejusdem Beatificationis solemnitas in Ecclesia S. Mariæ supra Minervam peracta die 13. Maji ejusdem anni per eumdem sacræ Congregationis rituum Notarium apponitur. Primo igitur insignis apparatus illius Ecclesiæ describitur, in qua Capella Cardinalitia habenda erat in eadem solemnitate: complures idcirco Cardinales in eamdem Ecclesiam convenisse recensentur, ubi Episcopus Urbevetanus solemnem Missam celebravit, in quà post Evangelium Reverendiss. Paulus Oliva Societatis Jesu Generalis Præpositus,& Apostolicus magni nominis Concionator luculentissimam orationem panegyricam Italice contextam super vita, & miraculis Beatæ habuit. Imagines quoque, & compendia ut supra distributa fuerunt. Hæc solemnitas per integram hebdomadam continuata fuit, & singulis diebus solemnis Missa celebrabatur, post vesperas orationes italico idiomate de ejusdem Beatæ rebus gestis per diversos concionatores habebantur, innumera populi multitudine illuc confluente ad plenariam lucrandam indulgentiam in hac solemnitate concessam.

Die 23. ejusdem mensis Maji aliqua de eadem Beatificatione solemnitas celebrata fuit in Ecclesia S. Ignatii Societatis Jesu; in quam cum Cardinalis Vicarius, aliique Prælati, & nobiles viri, & Religiosi convenissent, nonnulli *Convictores* Seminarii Romani partim soluto,partim versibus composito sermone Beatæ laudes prædicarunt.

Die 10. mensis Junii proxime sequentis solemnia eadem in Ecclesia SS. Jacobi, & Idephonsi nationis Hispanæ de Urbe celebrata fuerunt. Siquidem Summus Pontifex in supradictis literis Apostolicis permiserat, ut postquam in Basilica Vaticana peracta fuissent, celebrari etiam in dicta Ecclesia intra bimestre possent. Elegans igitur hujus Ec-

Ecclesiæ ornatus primo describitur, mox, accedente ad eam Catholici Regis apud Summum Pontificem Oratore, Archiepiscopus Tarentinus Missarum solemnia celebravit, inter quæ R. P. Nicolaus Martinez Societ. Jesu amplam Hispanico idiomate orationem de Beatæ virtutibus, & miraculis habuit, & alia lætitiæ signa tam præcedentibus Vesperis, quam per totam illam diem edita ibi fuerunt.

Porro de prædictis omnibus Horatius de Abbatibus sacræ rituum Congregationis Notarius, Cancellarius, & Archivista Instrumenta confecit, atque subscripsit. Et de horum Instrumentorum subscriptione, & publicatione subditur attestatio Cardinalis Ginetti sac. rit. Congregationis Præfecti, & Urbis Vicarii.

Sequuntur monumenta publica solemnium Beatificationis servi Dei Turribii Archiepiscopi Limani. Ac primo quidem Instrumentum exhibetur de iisdem solemniis die 2. Jul. an. 1679. in basilica Vaticana sub Innocentio XI. celebratis. In hoc ea, quæ in Congregatione rituum in hac causa gesta sunt, & quæ in servi Dei honorem Summus Pontifex concessit, nec non basilicæ apparatus memorantur. Mox omnia, quæ pro recta solemnium celebratione in eadem Basilica, sicut in Beatificatione S. Rosæ Limanæ per acta sunt, recensentur. Postremo apponuntur literæ Apostolicæ in forma Brevis a laudato Pontifice Innocentio XI. expeditæ die 28. Jun. ejusdem anni, in quibus omnia, quæ in Beati honorem concedebantur, & loca, in quibus solemnia eadem, postquam absoluta in basilica Vaticana fuissent, celebrari possent, referuntur.

Additur in eodem Instrumento eamdem postea solemnitatem die 19. Novembr. celebratam fuisse in Ecclesia S. Mariæ Montis Serrati nationis Hispanorum de Urbe. Siquidem præfatus Summus Pontifex Innocentius XI., Hispaniarum Rege, aliisque postulantibus, per alias literas Apostolicas in forma Brevis die 27. Septembr. supradicti anni 1679., eorumdem solemnium celebritatem in aliud tempus prorogavit, & ad alia loca extendit ultra designata in primo Brevi Beatificationis.

Atque de his omnibus Instrumentum subscripsit, & publicavit Jacobus Sassus Notarius, Cancellarius, & Archivista Congregationis sacrorum rituum. Et authenticum redditur per attestationem Cardinalis Vicarii.

Subditur aliud publicum Instrumentum super eorumdem solemnium celebratione in Ecclesia S. Anastasiæ de Urbe. Postulatore enim hujus causæ supplicante, idem Pontifex per alias literas in forma Brevis die 9. Martii an. 1680. expeditas ejusmodi celebritatem in dicta Ecclesia peragi benigne indulsit: uti sane die 5. Maii ejusdem an. 1680. magnifice peracta fuit, cujus tota series in eodem Instrumento describitur, quod subscripsit, & publicavit Jeremias de Rubeis curiæ Cardinalis Vicarii Notarius, cui accedit ejusdem Cardinalis Vicarii attestatio.

CAPUT VI.

APPENDIX V.

A Primum librum.

Brevia Beatificationum Servorum Dei Petri Forerii, Catharinæ de Ricciis, Alexandri Saulii, & Camilli de Lellis, de quibus in cap. 24. lib. 1.

Beatificatio Servi Dei Petri Forerii Præpositi Generalis, & Reformatoris Congregationis Salvatoris Ordinis Canonicorum Regularium S. Augustini &c. Sub Benedicto XIII. peracta est; qui per suas literas Apostolicas in forma Brevis expeditas die 10. Januar. an. 1730. auditis Cardinalium, & Consultorum sacræ Congregationis rituum suffragiis, acceptisque complurium Principum tam Eccle-

siasti-

siasticorum, quam Secularium postulationibus, eidem Servo Dei Petro Forerio *Beati* nomen, ejusque Reliquias publicæ venerationi exponi, imaginesque radiis exornari indulsit. Dummodo tamen in publicis processionibus non circumferrentur. Officium quoque, & Missam, & solemnia Beatificationis in determinatis locis, & a designatis cœtibus, necnon statuto tempore in ejus honorem celebrari concessit.

Similia huic sunt, quæ sequuntur, Brevia Beatificationum Servæ Dei Catharinæ de Ricciis Monialis Ordinis S. Dominici, sub Clemente XII. die prima Octobr. an. 1732. Servi Dei Alexandri Saulii ex Clericis Regularibus S. Pauli vulgo Barnabitis, primum Aleriæ, deinde Papiæ Episcopi sub BENEDICTO XIV. die 23. Apr. an. 1741. B. Camilli de Lellis Fundatoris Clericorum Regularium Ministrantium Infirmis sub eodem BENEDICTO XIV. die 7. Apr. 1742.

CAPUT VII.

APPENDIX VI.

Ad Primum librum.

Breve solemnis Beatificationis BB. Martyrum Gorcomiensium undecim ex Ordine Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia, & aliorum octo, qui in odium Orthodoxæ Fidei 9. Jul. 1572. simul Brilæ perempti sunt. De quo in cap. 27. lib. 1.

IN hoc Brevi die 14. Novembris an. 1675. expedito relatis sacræ Rituum Congregationis suffragiis, quæ Martyrio, ac signis, prodigisque diligenter expensis censuit ad horum Martyrum Canonizationem deveniri tuto posse, atque interim honores Beatificationis decernendos illis esse: Clemens X. illos *Beatos* nominari, eorumdem Reliquias coli (non tamen in processionibus), imagines radiis ornari, Missamque, & Officium in eorum honorem, ac Beatificationis solemnia in determinatis locis, & statuto tempore celebrari permisit, postquam in Basilica Vaticana peracta fuissent.

Subditur Breve Beatificationis B. Josephi a Leonissa Ordinis Capuccinorum sub Clemente XII. die 19. Jun. an. 1737. expeditum, in quo idem Pontifex eosdem Beatifiationis honores huic Beato indulget, sed prima hujusmodi solemnia in Basilica Lateranensi de Urbe celebrari jubet.

CAPUT VIII.

APPENDIX VII.

Ad Primum librum.

Compendia vitæ, virtutum, & miraculorum, necnon Actorum in causis Canonizationis BB. Pii V., Andreæ Avellini, Felicis a Cantalicio, & Catharinæ de Bononia, composita ab hujus operis Auctore tunc Fidei Promotore; de quibus in cap. 34. lib. 1.

PRimum Compendium est Actorum B. Pii V., in quo ejus ortus, 14. Kal. Febr. an. 1504. in oppido Boschi Derthonensis diœcesis ex nobili Ghisleria gente e Bononia oriunda primo refertur. Michael in baptismate appellatus, decimoquarto ætatis anno Ordinem Prædicatorum ingressus, ac Sacerdotio initiatus, nonnulla in eo munia laudabiliter obivisse dicitur, ac præcipue illud Fidei Quæsitoris. Nepesinus Episcopus, mox Cardinalis a Paulo IV. creatus, inde ad regendam Ecclesiam Montis Regalis in Subalpinis a Pio IV. translatus, tandem an. 1566. ad Summum Pontificatum evectus, assumpto Pii V. nomine, omnia hæc numera admirabili prudentia, ac sanctitate administrasse perhibetur, tum caritate, humilitate, ceterisque virtutibus floruisse, invicta præsertim constantia intuenda adversus Hæreticos, Turcas, & impios quoscumque

que Catholica Fide. Sanctissime demum obiisse, postquam annos sex, menses tres, dies vigintiquatuor Ecclesiam rexisset: sanctitate vero, ac miraculis in Rotæ Auditorio, & in sacrorum rituum Congregatione probatis, a Clemente X. per Breve Apostolicum die 27. Apr. 1672. inter Beatos relatus est. Post hæc aliis supervenientibus miraculis, & approbatis, a Clemente XII. decretum emanavit de peragenda ejus Canonizatione.

Sequitur Compendium Actorum B. Andreæ Avellini. Hic apud Castrum Novum Lucaniæ oppidum an. 1591. natus, ac pie educatus dicitur. Lancellottus appellatus fuit, & paterna e domo, studiorum causa, egressus, pietatem tamen rebus omnibus antetulit, ac pudicitiam adversus iniquissimas insidias strenue custodivit. Sacerdos factus, ac legalibus disciplinis eruditus; causarum patrocinia in foro dumtaxat Ecclesiastico, & pro privatis quibusdam personis Neapoli suscepit. Sed ab his, suadente Confessario, distractus, Sanctimonialium regimini præficitur, quod exacte administrans pravorum hominum odia subiit, a quibus immissi sicarii tribus eum in facie vulneribus percusserunt. Injuriam hanc, & postea interfecti cujusdam nepotis sui necem æquo animo pertulit, & pro percussoribus veniam apud Judices imploravit. Perfectioris vitæ desiderio flagrans, ubi convaluit, inter Clericos Regulares Theatinos adscribi an. 1556. obtinuit.

In hoc statu humilitate, caritate; aliisque virtutibus clarus Neapolitanæ domus Theatinorum regimini præficitur, quod subinde summa prudentia, & attentione administravit. Orationi, & Sacramentis ministrandis addictus, animarum totius Neapolitanæ civitatis moderator extitit, unde & quamplurimos e peccatorum barathro, idque postea Mediolani, & Placentiæ præstitit, ubi etiam sui Ordinis domicilia instituit. Illius operam S. Carolus Borromæus, & Paulus de Arctio in pastoralis muneris negotiis adhibuerunt, Provinciarum Lombardiæ, Romanæ. & Neapolitanæ Visitator designatus maximas Ordini suo utilitates afferre curavit. Ad regendam Neapolitanam S. Pauli Domum interim adscitus ingentem populi tumultum in ea urbe exortum sedavit. Duplici arduo voto sese obstrinxit, altero suæ voluntati semper obsistendi, altero in via christianæ perfectionis semper ulterius progrediendi; quæ sane quam exacte custodierit, satis probant asperrimæ sui corporis afflictationes, & reliquæ virtutes, quibus floruit, & insignia charismatum, præsertim prophetiæ, dona, quibus Deus Servi sui Sanctitatem illustravit.

Tandem anno ætatis suæ 88., reparatæ salutis 1608. cum ad Altare Missam celebraturus accessisset, ad illa verba, *Introibo ad Altare Dei*, apoplexia repente perculsus, ideoque in cubiculum reductus, & Eucharistia, ac extrema Unctione munitus sanctissime obiit. Statim ejus Sanctitatis fama percrebuit, & nonnulli tam ordinaria, quam Apostolica auctoritate processus efformati super ipsius virtutibus, & miraculis fuerunt. Quibus omnibus primum a Rotæ Auditoribus, inde in sacrorum rituum Congregatione approbatis, Urbanus VIII. die 10. Jun. an. 1625. Andream inter Beatos retulit, Missamque, & Officium apud Theatinos celebrari in ejus honorem concessit, & in aliis civitatibus, quæ Beatum sibi in patronum, nondum tunc lata lege id vetante, cooptarunt. Quibus aliæ subinde in ejusdem honorem concessiones accesserunt.

Post edita laudati Urbani generalia decreta, literæ remissoriales, & compulsoriales expeditæ fuerunt ad construendos processus super iis, quæ post Beatificationem contigerant, demum tria sub Clemente XI. approbata fuere miracula, & Congregatio generalis censuit, hujus Beati Canonizationem perfici tuto posse, de qua

re

re decretum idem Clemens die 12. Maii an. 1707. edidit.

Subditur compendium Actorum B. Felicis a Cantalicio. Porro in hoc castro diœcesis Civitatis Ducalis, pauperibus, sed piis parentibus an. 1513. natus, postmodum agriculturam exercens aliquandiu piissime vixisse dicitur, donec an. 1543. Capuccinorum Religionem ingressus, in eaque muneri quærendi ostiatim per Urbem eleemosynas addictus, summa castitate, paupertate, obedientia, humilitate, abstinentia, caritate, Sacramentorum frequentia, ceterisque Christianis virtutibus clarus, Fratribus, aliisque quampluribus, præcipue S. Philippo Nerio acceptissimus, usque ad annum 1587. sanctissime vixit, quo sane anno, morte sua præcognita, & prænunciata, Felix B. M. Virginis præsentia recreatus die 18. Maii plenus dierum, & meritorum sanctissime obiit.

Ingens statim populi concursus ad ejus cadaver venerandum factus est, quod subinde in arca plumbea conditum in communi primum Fratrum cœmeterio, mox in templi sacello, duobus præsentibus Cardinalibus, sepultum fuit. Crevit populorum concursus, miraculis Deo Servi sui sanctitatem illustrante, & paulo post ipse Sixtus V. ante illius sepulcrum oravit, & alii postea Pontifices quædam in ejus honorem concesserunt. Processus quoque super illius virtutibus, & miraculis ordinaria, & Apostolica auctoritate constructi fuerunt. Prodierunt interim Urbani VIII. decreta a quibus tamen B. Felicis cultus fuit exceptus, utpote Pontificia auctoritate concessus. Quamobrem Actis, virtutibus, & miraculis primum a Rotæ Auditoribus, mox a sacrorum rituum Congregatione approbatis, idem Urbanus per Apostolicum diploma Kal. Octobr. an. 1625. datum, Felicem Beatum nuncupari, Officiumque, & Missam in ejus honorem in quibusdam locis celebrari permisit.

Aliis post hoc indultum patratis miraculis, consueti auctoritate Apostolica efformati sunt processus, inde duo miracula, unum sub Innocentio X. alterum sub Clemente XI. approbata sunt. Demum laudata Congregatione in B. Felicis Canonizationem consentiente, idem Clemens die 8. Maii an. 1709. Decretum de illa peragenda edidit.

Ultimo loco ponitur Compendium Actorum B. Catharinæ de Bononia, in quo, ut in reliquis supradictis compendiis, ejus ortus, & res sanctissime gestæ primum in secularibus, mox in Religiosis sub S. Claræ Instituto Domibus tam Ferrariæ, quam Bononiæ, nec non ejus obedientia, humilitas, austeritas, & reliquæ admirabiles virtutes describuntur. Hisque omnibus, ac prophetia, aliisque charismatibus conspicua an. Domini 1463. ætatis 50. Bononiæ sanctissime obiisse dicitur.

Pretiosum ejus cadaver in cœmeterio primum sepultum, inde ad nobiliorem locum translatum, piæ confluentium undique multitudini venerandum patuit, & incorruptum permansit, Deo varia conferente postulantibus beneficia ad Servæ suæ intercessionem. Actum fuit de ipsius Canonizatione sub Clemente VII., sed acerbæ illius temporis vicissitudines rem perfici prohibuerunt. Plures tamen cultus species laudatus Pontifex, & alii Successores in ejus honorem concesserunt.

Anno tandem 1645. introducta fuit Canonizationis causa, & approbato ob supradictas concessiones casu excepto a Decretis Urbani VIII., constructisque processibus super fama sanctitatis in genere, & super reliquis, & in Congregatione rituum perpensis, virtutes heroicæ, sub Innocentio XI. an. 1680., duo vero miracula, post indultam venerationem patrata, sub Clemente XI. an. 1703. approbata fuerunt. Demum cum sacra eadem Congregatio censuisset posse ad ejus Canonizationem deveniri, idem Clemens

mens die 17. Maii an.1707. Decretum de illa peragenda publicari jussit.

CAPUT IX.

APPENDIX VIII.

Ad Primum librum.

Responsiones Præsulum a Secretis Brevium ad Principes, latæ in publicis Consistoriis nomine Summorum Pontificum &c. de quibus cap.34. lib.1.

PRima est pro Clemente VIII. in Canonizatione S. Hyacinthi. In qua Præsul Secretarius Brevium nomine ejusdem summi Pontificis respondet, accepta Sanctitati suæ fuisse, quæ in copiosa oratione tunc habita de eodem Sancto explicata fuerunt. Laudat B. Hyacinthi merita, & postulationes memorat a Principibus pro illius Canonizatione impetranda porrectas. Sed de re tanti momenti cum Cardinalibus, Archiepiscopis, & Episcopis maturius esse agendum, quos idcirco hortatur, ut quæ in hac causa acta sunt, diligenter expendant, & Divinæ gratiæ lumen ad tantum negotium justius perficiendum humillimis precibus a Deo indesinenter exposcant.

Secunda responsio est pro Sixto V. in Canonizatione S. Didaci, qua quidem in re cum superiori convenit.

Tertia pro Gregorio XV. lata perhibetur in Canonizatione S. Teresiæ, quæ eodem fere modo, ac duæ antecedentes, procedit.

CAPUT X.

APPENDIX IX.

Ad Primum librum.

Summorum Pontificum Allocutiones habitæ in semipublicis Consistoriis &c. de quibus cap. 34, lib. 1.

PRima ponitur allocutio Pauli V. super Canonizatione B. Franciscæ Romanæ. In qua ipse enarratis summatim rebus gestis, & virtutibus heroicis ejusdem Sanctæ, hanc Canonizationis honore dignam existimat, super quo tamen prius venerabilium Fratrum præsentium sententias audire exoptat.

Altera est allocutio Urbani VIII. pro Canonizatione B. Andreæ Corsini, quæ eodem ferme modo, ac superior procedit.

CAPUT XI.

APPENDIX X.

Ad Primum librum.

In qua nonnulla exhibentur suffragia in semipublicis lata Consistoriis occasione Canonizationis quorumdam Sanctorum, de quibus cap.34. lib.1.

PRimo loco duo referuntur suffragia Cardinalis Bellarmini, alterum Clementi VIII. exhibitum pro Canonizatione S. Raymundi, alterum Paulo V. pro Canonizatione S. Franciscæ Romanæ. In ambobus laudatus Cardinalis utriusque Sancti merita paucissimis perstringens, censet non esse diutius eorum Canonizationem differendam.

Octo subinde adduntur suffragia in semipublicis Consistoriis sub Benedicto XIII. lata ab hujus Operis Auctore, non jam tamquam Fidei Promotore, qualis tunc erat, sed ut Archiepiscopo Theodosiæ. Primum suffragium B. Peregrini Canonizationem, alterum B. Aloysii, tertium B. Stanislai, quartum B. Jacobi de Marchia, quintum B. Joannis a Cruce, sextum Beatæ Agnetis Virginis Politianæ, septimum B. Francisci Solani, octavum B.Turribii Canonizationes respiciunt. Et in his pariter suffragiis Auctor, attentis eorumdem Beatorum meritis, eorum Canonizationes peragendas esse insinuat.

CAPUT XII.

APPENDIX XI.

Ad Primum librum.

Responsiones nomine summorum Pontificum in quibusdam solemnibus Canonizationibus a Præsulibus Secretariis Brevium ad Principes datæ Postulatorum petitionibus. Accedit brevis relatio cæremoniarum, quæ habitæ fuerunt in Canonizatione BB. Isidori, Ignatii, Francisci Xaverii, Teresiæ a Jesu, & Philippi Nerii, qui a Gregorio XV. die 12. Mart. an. 1622. Canonizati fuerunt. De quibus omnibus cap. 36. lib. 1.

PRimo loco referuntur responsiores pro Clemente VIII. datæ in Canonizatione S. Raymundi. Tres sunt hujusmodi responsiones totidem petitionibus pro obtinenda Canonizatione porrectis correspondentes. Et in duabus primis Præsul Secretarius nomine summi Pontificis respondit, orandum esse Deum, ut in re tam difficili, ipse quid agendum lumine suæ veritatis ostenderet. Post primam verò responsionem litaniæ decantatæ fuerunt, post secundam hymnus *Veni Creator Spiritus*. In tertia responsione idem Præsul subdidit, summum Pontificem existimare, æquum esse, ut B. Raymundus inter Sanctos adscriberetur, moxque Pontifex per definitivam sententiam illum Sanctum esse, pronuntiavit.

Secundo loco aliæ exhibentur responsiones pro Sixto V. in Canonizatione S. Didaci datæ, quarum tota series eadem ferme, ac paulo ante indicata, dignoscitur.

Tertio loco ponuntur responsiones pro Benedicto XIII. datæ in Canonizatione SS. Turribii, Jacobi de Marchia, & Agnetis Politianæ. Postremo aliæ in Canonizatione SS. Aloysii Gonzagæ, & Stanislai Kostkæ; quæ quidem omnes in re cum superioribus cohærent, sed præter ipsas responsiones nil aliud hic refertur.

Succedit relatio cæremoniarum, in Canonizatione BB. Isidori, Ignatii, Francisci Xaverii, Teresiæ, & Philippi Nerii, servatarum. Brevi hic præmissa notitia ortus, & obitus, ac patriæ uniuscujusque ex dictis Beatis, ad Basilicam Vaticanam, quæ ad hanc peragendam solemnitatem magnificentissime ornata fuerat, e Palatio summum Pontificem solemni pompa, & comitatu descendisse describitur, eique in Pontificali Sede assidenti consuetam Cardinales obedientiæ significationem exhibuisse. Tum Cardinalis Canonizationis Procurator accessit, ejusque nomine Advocatus ternas instantias pro eadem Canonizatione obtinenda exposuit, ad quarum singulas Pontificis Secretarius ejus nomine, & jussu respondit. Et ad primam quidem & secundam, rei attenta magnitudine, preces ad Deum fundendas esse dixit, ideoque post primam, litaniæ Sanctorum, post secundam, hymnus *Veni Creator Spiritus*, & aliæ preces decantatæ fuerunt. Ad tertiam demum instantiam idem Secretarius respondit, Sanctitatem suam decernere, recensitos quinque Beatos inter Sanctos esse referendos. Post hæc Advocatus nomine Cardinalis Procuratoris, gratiis actis, literas Apostolicas super Canonizatione facta petiisse dicitur, easque Sanctissimus decrevit.

CAPUT XIII.

Incipiunt taxationes expensarum, quæ fiunt in promovendis causis Servorum Dei.

APPENDIX XII.

Ad Primum librum.

Taxatio Notarii Congregationis sacrorum rituum, de qua in cap. 46. lib. 1.

OMnia hic italico idiomate exprimuntur, & vigintiocto numeris omnia comprehenduntur, quæ a suo

a suo Notario observari sacra rituum Congregatio jussit. Notario itaque præscribitur quid in Acta referre, & quid pro his accipere debeat. Quomodo instantias pro causis Beatificationum, & Canonizationum recipere, custodire, & petentibus communicare: Quid pro exemplaribus Actorum, & processuum exigere, quomodo eadem conficere, quas iis rubricas addere, & quid pro his accipere possit. Quid pro auscultatione, & collatione processuum, pro remissoriis, compulsoriis, & compulsationibus, pro examine, pro subrogationibus Judicum, & novorum terminorum in causis Beatificationis, & Canonizationis, pro citationibus, aliisque scripturis, aut harum duplicatu recipere debeat. Emolumentum vero pro quibusdam præter hæc occurentibus, a Cardinali Præfecto decernatur. Statuitur subinde quid observandum sit in construendis processibus Beatificationum, & Canonizationum: ut Notarius librum *receptorum* conficiat: ut duo comparentur Manualia, alterum Actorum causarum Beatificationis, & Canonizationis, alterum causarum controversarum, & legenda *gratis* exhibeantur: ne Notarius scripturas originales extrahere ab Officio possit, sed exemplaria; originalia vero *gratis* exhibere legenda debeat: quid exigere possit, dum scripturæ productæ restituuntur: nil ipsi debetur de iis, quæ ex Congregationis Secretaria expediuntur; neque si pergat ad legendas citationes. Jubetur idem peculiari formula jurare hujus taxationis observantiam: tandem omnia hæc excudi, & palam in Officio retineri decernitur, quæ quidem sub die 6. Aug. an. 1678. statuta exhibentur, & ab Innocentio XI. die 15. Octobr. sequentis approbata dicuntur.

CAPUT XIV.

APPENDIX XIII.

Ad primum Librum.

Taxatio mercedis Procuratorum, & Advocatorum, qui Beatificationum, & Canonizationum causas patrocinantur, à Sacra Rituum Congregatione statuta; de qua cap.46. lib.1.

HÆC quoque Italico idiomate exprimitur, & septendecim numeris omnia traduntur, quæ pro quibuscumque scripturis, summariis, responsionibus, supplicibus libellis, exemplaribus, informationibus in voce, citationibus, & aliis hujusmodi ad supradictas causas pertinentibus, iisdem Procuratoribus, & Advocatis tribuenda sunt; & ubi aliquid obtingat in hac taxatione non expressum, ad arbitrium Cardinalium, Præfecti sacræ Congregationis, & causæ Ponentis remittitur. Postremo statuitur, ut hæc in ejusdem Congregationis Acta referantur, excudantur, publicentur, & adamussim sub gravibus pœnis observentur. Die vero 15. Octobr. an. 1678. ab Innocentio XI. approbata dicuntur.

CAPUT XV.

APPENDIX XIV.

Ad primum Librum.

Taxatio pro mercede Scripturarum Excusoris, necnon Fidei Subpromotoris pro earum revisione, & Correctorum pro correctione; de qua cap.46. lib.1.

EXibetur hic decretum ab Alexandro VII. die 19. Jul. 1661. expeditum. Ac primo quidem, de consilio sacræ rituum Congregationis, permittit summus Pontifex, ut omnes scripturæ ad Beatificationum, & Canonizationum causas pertinentes typis

mandari possint, quamquam id Urbanus VIII. olim prohibuerit. Tum hanc imprimendi facultatem Typographo Camerali concedit, dummodo ipse pro unoquoque folio quatuor paginarum linearum, & litterarum numerum continentium cum apostillis julios quindecim dumtaxat accipiat, suisque sumptibus omnia in hoc comparet.

Sexaginta dumtaxat exemplaria imprimantur, quod si plura Secretarius Congregationis rituum desideret, pro unoquoque horum folio tres julii solum solvantur. Impressa subscribantur, & sigillo Congregationis muniantur ab eodem Secretario, & præter hæc nullum exemplar quisquam sub gravibus pœnis retineat. Ante impressionem subpromotor illa revideat, & subscribat, cui pro quocumque folio unus carolenus solvatur, neque alia pro impressione opus sit licentia. Pro scripturis Fidei Promotoriis imprimendis ejus subscriptio sufficiat. Correctoribus duo caroleni pro quolibet folio tribuantur, a supradictis quindecim juliis detrahendi. Quodsi Typographus Cameralis id recuset, harum impressio scripturarum cuicumque Urbis Typographo permittitur. Scripturæ vero quomodocumque impressæ majorem probationem non constituunt, quam si impressæ non fuissent.

Subpromotori autem nonnulla mandantur quoad processuum expoliationem, & examen, nec non quoad summariorum, quæ a Procuratoribus conficiuntur, revisionem, & subscriptionem ante, & postquam impressa fuerint. Summaria vero, & informationes ante has subscriptiones sub gravibus pœnis non publicentur. Tenetur quoque aliud, si Promotori videbitur, summarium obiectionale conficere, quod sacra Congregatio valde expedire cognoscit, ut veritas magis elucescat. Pro quolibet autem processu examinando decem ducati auri in quolibet dubio ei persolvantur. Sed quoad processus Apostolicos in specie tribus dumtaxat vicibus, nempe cum de validitate, cum de virtutibus, cum de miraculis disputatur, stipendium illud tribuatur, etiamsi pluries de recensitis dubiis disputari contingat.

Statuit insuper sacra Congregatio, ut Interpres processuum extero idiomate confectorum, nec non interpretationis Revisor a Cardinali Ponente eligatur, citato, & audito Fidei Promotore. Si error substantialis adsit, Interpres arbitrio Congregationis puniatur. Utrique autem ab eodem Cardinali juramentum deferatur de munere fideliter adimplendo, & unum carolenum pro quocumque folio reducto, cujus facies lineas 24., linea syllabas 16. habeat, persolvatur.

CAPUT XVI.

APPENDIX XV.

Ad Librum Primum.

Nova taxatio expensarum pro Caussis, & solemnitatibus Beatificationum, & Canonizationum a BENEDICTO XIV. *statuta.*

AD controversias in antiquis expensarum taxationibus interpretandis exortas, & abusus, qui sensim irrepserant, tollendos, ac in posterum præcavendos, hanc taxationem, deinceps omnino servandam, statuit BENEDICTUS XIV., quam Italico vulgatam idiomate, hic Latinitate donatam subdimus.

De Fidei Promotore.

1 FIdei Promotori pro autographa, idest propria manu subsignata descriptione animadversionum super commissione introductionis, aut resumptionis causæ, aut super cultu, aut non cultu, aut super validitate processuum, aut super fama virtutum, vel miraculorum in genere, quinque argentei nummi, quorum singuli sint julio-

juliorum decem, tribuantur, & nihil ultrà.

2 Pro autographa descriptione animadversionum super virtutibus in specie, aut super miraculis decem argentei nummi, & nihil ultra. Pro secundis, & tertiis animadversionibus super iisdem dubiis, si post Congregationem antepræparatoriam, aut præparatoriam faciendæ sint, quinque argentei nummi, & nihil ultra.

3 Pro autographa descriptione animadversionum, aut notarum, quæ ab ipso Sacræ Congregationis jussu faciendæ sint, super concessione Officii, descriptione in Martyrologio, revisione scriptorum, ordinatoriis judicii, expeditione litterarum remissorialium &c. aut etiam super ultimo dubio, an tuto deveniri possit ad Beatificationem, vel Canonizationem, tres argentei nummi, & nihil ultra.

4 Pro autographa descriptione instructionum jussu Sacræ Congregationis facienda ad investigationem scriptorum, quœ servorum Dei esse perhibentur, aut alia simili de causa, unus nummus aureus. Pro aliis vero descriptionibus instructionum hujusmodi ad plura, ac diversa loca mittendarum, duo dumtaxat julii.

5 Pro autographa descriptione interrogatoriorum, super quibus examinandi sunt testes in processibus super non cultu, aut cultu, aut fama sanctitatis in genere, duo tantum argentei nummi, & super virtutibus in specie, aut miraculis, tres dumtaxat argentei nummi.

6 Nullum autem emolumentum, aut munus impertiendum eidem est pro alia quacumque opera, aut labore, quem subeat ratione officii sui, cujusmodi esset accessus ad archiva, bibliothecas, altaria, sacella, sepulchra, vel ut scripta, aut inscriptiones recognoscat, vel ut de cultu, aut non cultu certior fiat, vel ut cadaverum incorruptionem deprehendat, aut ea alio transferat &c. Hi enim labores satis compensantur reditibus, quibus fruitur ut Fisci Advocatus; aut si hoc munus a Promotoris Fidei munere sejunctum sit, annua trecentorum argenteorum nummorum pensione, quæ ex Advocati Fiscalis reditibus eidem traditur, & quotidiana portione panis, & vini Pontificii Palatii, quæ ab Advocato Fiscali ad Promotorem Fidei tunc transfertur.

7 Illud animadvertat Promotor, ut animadversiones suas ea majori brevitate exaret, quam patitur materies, de qua agitur, neque oppositiones repetat, in similibus causis ut inanes, nulliusque ponderis rejectas. Præterea secundas, ac tertias animadversiones ad ea difficultatum capita coarctet, quas in præcedentibus Congregationibus Consultores excitaverint, eas vero etiam indicet, quibus jam antea excitatis non fuisse plene satisfactum Consultoribus videatur.

De Fidei Promotore.

1 PRO examine, & spolio processuum, sive sint Ordinarii, sive Apostolici, sive remissoriales, sive compulsoriales, sive remissoriales simul, & compulsoriales, quod ter, vel quater a subpromotore faciendum est, ut quæ opponenda sunt, adnotet, videlicet nunc pro signatura commissionis ad introducendam, vel resumendam causam, nunc pro dubio super processuum validitate, nunc pro dubio super virtutibus in specie, aut super martyrio, nunc pro dubio super miraculis, quindecim dumtaxat eidem solvantur julii pro singulis centenariis chartarum, quæ duas habeant frontes, & quælibet frons lineas vigintiquatuor, quælibet autem linea syllabas sexdecim complectatur.

2 Pro spolio, & examine processuum super fama sanctitatis, & miraculorum in genere, & super non cultu, quod semel tantum faciendum est, pro singulis centenariis chartarum, ut supra, tria dumtaxat dentur scuta Romana.

3 Tria

3 Tria pariter ſcuta Romana eidem tribuantur pro ſpolio, & examine proceſſus particularis ſuper cultu. At ſi proceſſus exaratus ſit ſuper fama &c., & ſimul ſuper cultu, tunc quia pro hoc proceſſu julios quindecim pro ſingulis centenariis chartarum ſubpromotor accepit, cum de ſignanda commiſſione actum fuit, idcirco alios quindecim dumtaxat julios pro ſingulis centenariis chartarum ejuſdem proceſſus accipiet, cum de cultu approbando agetur.

4 Pro proceſſibus ſuper miraculis, qui ſeorſim a proceſſu ſuper virtutibus exarentur, cum eorum ſpolium, & examen bis fiat, ſemel videlicet, quando de validitate, & iterum, quando de relevantia diſputatur, duo dumtaxat ſcuta Romana pro ſingulis centenariis chartarum in quolibet examine tribuantur.

5 Pro notis, aut autographo exemplari notarum, ſeu difficultatum, quas in proceſſus examine collegit ad parandas animadverſiones (quæ tamen a Promotore, non a Subpromotore ſunt exarandæ) ſuper fama Sanctitatis in genere, aut ſuper non cultu, julii dumtaxat quindecim; ſuper commiſſione introductionis, aut reſumptionis cauſæ, aut ſuper cultu, aut ſuper plurium proceſſuum validitate, duo tantum ſcuta Romana: ſuper virtutibus in ſpecie, aut ſuper martyrio aut ſuper miraculis, quotquot ſint, tria ſolum ſcuta Romana. Neque ultra taxatum emolumentum poſtulare is quidquam aliud quovis pretextu, aut cujuſvis cauſæ obtentu poſſit. Quod ſi prædictis notis ſummarium objectionale adiungatur, quod Promotoris juſſu Subpromotor exaraverit, pro ejus deſcriptione novum emolumentum accipiat, videlicet ſex aſſes pro qualibet charta, ut ſupra.

6 Pro recognitione Scripturarum typis editarum, & pro reviſione, aut collatione ſummariorum, aut documentorum ad cauſam pertinentium cum proceſſibus, aut aliis autographis ſolvatur unus tantummodo carolenus pro quolibet folio typis edito, quod quatuor paginas, ſeu frontes contineat.

7 Pro correctione ſummariorum, quæ typis eduntur, ſubpromotori a Typographo duo tantum caroleni ſolvantur pro quolibet folio typis edito, ut ſupra.

8 Si forte inveniantur poſitiones typis editæ cum *Reviſa* Subpromotoris anterioris, & a ſubpromotore, qui in illius locum ſucceſſerit, quæratur, ut illas ſuo nomine ſignet, neque hic novum emolumentum petere, neque illi Poſtulator cauſæ tribuere poteſt, cum jam ſolutum fuerit pretium Anteceſſori, dum illæ imprimerentur.

9 Si tamen dictæ poſitiones, aut ſummaria imprimenda iterum ſint, pro recognitione, & collatione novæ editionis cum vetere, Poſtulator det ipſi unum dumtaxut carolenum pro ſingulis foliis editis, ut ſupra. Pro correctione vero Typographus Cameralis duos tantum carolenos ſolvat pro ſingulis foliis impreſſis, ut ſupra.

10 Pro ſeſſionibus, & aſſiſtentia, dum Romæ Apoſtolici proceſſus fiunt, tribuantur eidem aſſes duodecim cum dimidio pro ſingulis chartis teſtificationum, & aſſes quinque pro ſingulis chartis Actorum, & nihil ultra, cum hac tamen lege, ut charta quælibet duas paginas, ſeu frontes, quælibet pagina vigintiquatuor lineas, quælibet linea ſexdecim syllabas complectatur; & ut in dictarum chartarum calculo non comprehendatur tenor documentorum productorum, aut compulſatorum, aut regeſtorum in proceſſu, mandati procurationis, privilegii Tabellionum, articulorum, interrogatoriorum, decretorum Sacræ Congregationis, ſubrogationis Judicum, prorogationis terminorum, aliorumque hujuſmodi. At præter dictum emolumentum nihil ultra petere ſub quocumque prætextu Subpromotor poſſit.

11 In

11 In dictis sessionibus, & in earum qualibet impedire nequit, ne Procurator causæ eodem tempore inducat, & curet, ut jurent, quotquot testes ipse voluerit. Caveat præterea, ne multiplicentur acta superflua, eorum enim nulla habebitur ratio, sed merces pro iis dumtaxat Actis solvetur, quæ ad processus validitatem sunt necessaria.

12 Pro sessionibus, aut assistentia in audiendis, aut conferendis descriptionibus documentorum insertorum, aut compulsatorum in processu cum autographis; necnon in audienda, aut conferenda descriptione processus (quæ Sacræ Congregationi mox exhibetur) cum suo autographo, dentur Subpromotori decem tantum julii pro singulis centenariis chartarum, ut supra.

13 Pro nulla alia opera, aut labore hic non expresso mercedem ullam quocumque obtentu subpromotor exigere, aut Partes ei tribuere valeant.

14 Hæc taxatio, quæ pro Fidei Subpromotore statuta est, constituta etiam intelligatur pro Fiscali Promotore Cardinalis Vicarii in Urbe, aut Episcoporum extra Urbem in construendis processibus, aut alio labore subeundo, quem cum subpromotore communem habeat; nisi forte aliorum extra Urbem Tribunalium taxatio minor sit, quæ sane tunc servanda omnino est.

15 Postquam hæc regula vulgata typis fuerit, Subpromotor in Sacra Congregatione ad ejus observantiam jure jurando se adstringet juxta formulam pro Tabellione præscriptam, quæ tradetur inferius.

De Tabellione.

1 OMnia regesta, exemplaria, & Scripturas in papyro, quæ sit scribendo utilis, & characteribus, qui intelligi possint, exaret juxta reformationem, & præscriptum Pauli V. secus suis curabit impensis, & absque novo Partium impendio, ut iterum exscribantur.

2 Duos habeat ad manus codices, quorum unus acta in causis beatificationis, aut canonizationis, alter causas controversas, & contentiosas complectatur. In eorum quolibet describantur omnes comparitiones, protestationes, citationes, ac denunciationes cum suis inscriptionibus, & numquam a Tabellario removeantur, neque pro iis quidquam solvatur, imo gratis inspici, ac legi possint ab omnibus interesse habentibus, ac Tabellio dictos codices iis semper ostendere teneatur.

3 In qualibet causa regestum omnino faciat, sed Actorum dumtaxat judicialium, non vero examinis testium, aut aliarum rerum, sine extensione terminorum, aut repetitione titulorum, præterquam in primo ex dictis Actis.

4 In Actis non describat per extensum instantias Principum, Religionum, Universitatum, aliorumque, quas eidem Rituum Secretarius ratione sui muneris tradet, sed innuens dumtaxat titulum Beatificationis, aut Canonizationis, aut alium magis particularem introductionis, aut resumptionis, aut ulterioris progressus causæ, ob quem productæ sunt, sub eo titulo eorum recenseat nomina, qui instantias proposuerunt: harum vero autographa in Rituum Archivo conservabuntur. Præterea earum exemplar transcriptum de verbo ad verbum nemini, licet rogatus, dabit, sed compendiolum dumtaxat, quod a dicto regesto, aut codice ad manus eruet. Pro hujus compendioli exemplaribus, quæ Postulatores exhibere debent Cardinali causæ Ponenti, Secretario, & Promotori, illud solvatur pretium, quod dicetur inferius. Pro authentica vero attestatione cuilibet exemplari subnexa duo tantum solvantur julii.

5 Describi pariter non debent, neque in acta referri processus, qui mittuntur de partibus, sive sint Ordinarii, sive Apostolici, etiamsi numerum viginti chartarum non transcen-

scenderent, sed ipsorum dumtaxat indices, aut tituli describi possunt, si id nulla ratione factum sit. Quod si solum ex parte id factum esset, describantur indices, ac tituli solum illius partis, quæ deest.

6 Pro titulis, & indicibus cujuscumque rei, quæ illis indigeat, juxta dictam reformationem pro qualibet charta continente duas paginas, quarum quælibet vigintiquatuor lineas complectatur, quælibet vero linea sexdecim syllabas, solvatur carolenus unus, ac præterea pro singulis centenariis chartarum *rubricaturæ* julii decem, & nihil ultra. Rubricæ vero compendiarie continere debent, quidquid per extensum continetur in ipsis processibus, & longioribus scriptis.

7 Pro singulis centenariis chartarum regesti diligenter exarati juxta reformationem Pauli V. quatuor scuta Romana solvantur, nec quidquam ultra detur sive pro collatione, sive pro rubricis, sive alio quocumque prætextu.

8 Pro qualibet simplici citatione expedienda solum, ut supra, & exequenda extra Urbem, solvantur tres tantum julii; pro iis vero, quæ expediuntur cum inhibitionibus vigore commissionum, julii dumtaxat decem. Quod si ipse pergat ad legendas citationes, nihil pro viatico possit exposcere.

9 Pro quolibet examine in loco Officii sui, si unica sessione absolvatur, tres tantum julios accipiat, si vero plures ad illud explendum sessiones requirantur, duos tantum julios in posterum accipiat.

10 Pro remissoriis in genere, & (ubi opus sit) super cultu, aut non cultu, aliisque hujusmodi sex tantum scuta Romana, & pro remissoriis in specie decem tantum scuta, pensatis omnibus, solvantur, itaut eo pretio comprehensa intelligatur etiam scriptura, & quidquid ad talem expeditionem spectabit. Quod si forte duplicandæ sint remissoriæ, tunc merces dimidietur. Pro scriptione autem interrogatoriorum, quæ clausa mittuntur, Tabellio nihil accipiat: at pro articulis pro qualibet charta, quæ sit supra quindecim chartas, carolenus unus, & in duplicata descriptione quinque asses, ut supra, solvantur. In causis controversis pro qualibet expeditione remissorialium, & compulsoriarum, prorogationis terminorum, subrogationis Judicum, (quæ nonnisi jussu Cardinalium Præfecti Congregationis, & Ponentis causæ fieri possunt) nihil solvatur, præter id, quod prædicta reformatio pro Tribunali A. C. præscribit.

11 Pro Judicum subrogatione, aut novis terminis in Causis Beatificationis, & Canonizationis solvantur julii dumtaxat quindecim.

12 Pro compulsoriis solvantur duodecim tantum julii, uti præscribit reformatio Pauli V. Tribunali A. C.

13 Si compulsandæ sint Scripturæ extra tabellarium, pro actis dictæ compulsationis solvantur asses tantum quinque pro qualibet charta redacta, ut supra; & pro exemplari transcripto earumdem Scripturarum compulsatarum asses dumtaxat septem cum dimidio; neque pro accessu, aut alia qualibet re ullum eidem detur emolumentum. Pro collatione autem dictarum Scripturarum cum suo autographo solvatur unus dumtaxat assis pro qualibet charta redacta, ut supra.

14 In compulsatione librorum typis editorum, cum a Partibus detur transumptum, idem a Tabellione inseratur processui in fine, quin ejusdem exemplar transcribat, aut regestum faciat.

15 Pro audiendis, aut conferendis processibus, Tabellioni solvatur unus dumtaxat assis pro qualibet charta redacta, ut supra, & Adiutores deputentur a Partibus, & iis pretium solvatur, in quo cum iis convenerint. Pro attestatione autem, & collatione totius processus cum suo autographo, quinque tantum julii pro

primo

primo solum exemplo. Quod si Partes alias etiam authenticas descriptiones requirant, asses dumtaxat quinque petere poterit Tabellio pro qualibet charta redacta, ut supra, una cum tota rubricæ descriptione. Præterea soluatur eidem merces collationis, & auditionis, ut supra, & pro ejus attestatione asses viginti quinque pro qualibet ex iis dupplicatis descriptionibus.

16 Educere è suo Tabellario nequit autographos processus Tabellio, sed dare debebit eorum descriptionem vel authenticam, vel simplicem, prout partes postulabunt.

17 Pro descriptione Actorum exaratorum in Curia, aut extra Curiam, si fiat ad formam boni autographi, asses tantum quinque solvantur pro qualibet charta, quæ duas paginas complectatur, pagina vero lineas vigintiquatuor, & linea syllabas sexdecim: si vero fiat ad formam regesti, illud solvatur pretium, quod pro regesto solvitur, ut supra.

18 Pro publica descriptione cujuslibet processus ordinarii, aut Apostolici unus dumtaxat carolenus solvatur pro qualibet charta redacta, ut supra, neque aliud emolumentum, aut merces tribuatur pro eadem descriptione.

19 Si Postulator ad Tabellionem deferat descriptionem alicujus processus autographi in ejusdem Actis exhibiti, recipere illam debeat, eaque uti loco illius descriptionis, quam ipse exarare deberet, ac Postulatori compensabit asses quinque pro qualibet charta redacta, ut supra.

20 Pro duplicatione cujuslibet scripturæ sive publicæ, sive privatæ, cum subscriptione, sigillo &c., asses tantum quinque solvantur pro qualibet charta redacta, ut supra.

21 Si qua forte alia danda sit scriptura, aut alius subeundus labor, cujus hic mentio facta non sit, emolumentum statuatur a Cardinali Præfecto Sacræ Congregationis, ultra quod recipere Tabellio nihil aliud possit, quamquam eadem, aut etiam major militet ratio aliarum mercedum, quas hic expressimus.

22 Pro reddenda qualibet scriptura in Actis producta, dimissa copia, tres dumtaxat julii Tabellioni solvantur, qui pro duabus chartis nihil accipiet, pro reliquarum vero singulis redactis, ut supra, carolenum unum habebit. Quod si eodem tempore plures reddantur Scripturæ in unico Acto productæ, tres itidem julii pro iis omnibus solvantur, & duabus exceptis chartis, pro reliquarum singulis redactis, ut supra, carolenum unum accipiet.

23 Si partes videre velint processus, aut aliam autographam Scripturam in tabellario, permittat Tabellio, ut videant, neque ullam proinde mercedem requirat.

24 Partibus notum sit, in Secretaria Sacræ Congregationis Rituum omnia gratis expediri, adeoque mercedem nullam, aut emolumentum solvi debere Tabellioni pro sigillo, subscriptione, aut alia quacumque re, quæ in dicta Secretaria facienda sit.

25 Habeat apud se Tabellio librum receptorum, ac in eo fideliter adnotet omnia, & singula emolumenta, quæ recipit, sub pœna privationis officii.

26 Tabellionibus Tribunalis Cardinalis Vicarii, qui deputantur in Actuarios processuum, tam ordinariorum, quam Apostolicorum, qui Romæ conficiuntur, pro qualibet charta redacta, ut supra, examinis Testium solvatur unius dumtaxat julii emolumentum, & pro qualibet charta Actorum dictorum processuum, quæ pro eorumdem validitate sint omnino necessaria, quinque tantum asses. Pro tota authentica descriptione dictorum processuum, quæ complectatur tam depositiones Testium, quam documenta producta, aut compulsata, & Acta eorumdem processuum, & quæ Sacræ Rituum Congregationi est exhibenda, pro qualibet

charta redacta, ut supra, decem dumtaxat asses solvantur. Pro auscultatione vero, aut collatione dictæ descriptionis cum processibus, & documentis autographis, unus dumtaxat pro qualibet charta redacta, ut supra, solvatur assis.

27 Quoad Tabelliones vero Curiarum Ecclesiasticarum in aliis Diœcesibus, servetur localis earumdem taxatio, si hac minor fuerit, at si fuerit major, præsens servanda erit taxatio.

28 Postquam jussiones hæ nostræ, ac taxatio editæ typis fuerint, Sacræ Congregationis Tabellio earum exemplar in patenti loco sui Tabellarii affixum semper habebit, ut videri facile a quopiam possit.

29 Omnia vero, & singula a Nobis præscripta executioni mandare Tabellio teneatur tam in causis Beatificationis, aut Canonizationis, quam in aliis ad eamdem Congregationem spectantibus, sub pœnis in jurejurando contentis, quod in eadem Congregatione juxta hanc formulam emittere debebit: Ego N. Notarius ab hac Sacra Congregatione in Causis ad eam pertinentibus specialiter deputatus, tactis sacrosanctis Evangeliis, juro, & promitto, me fideliter exequuturum officium mihi commissum, ac taxam auctoritate Sedis Apostolicæ mihi constitutam omnino servaturum, sub pœna perjurii, privationis officii ipso facto incurrendæ, ac restitutionis omnium contra, vel ultra dictam taxam habitorum, aut acceptorum, aliisque pœnis ipsius Sacræ Congregationis arbitrio imponendis.

30 Omnibus vero, & singulis, qui ob non observantiam rerum superius præscriptarum se gravatos sentirent, recurrere liceat ad Sacram Rituum Congregationem, quæ opportunum adhibebit remedium.

Pro Traductore & Revisore.

TRaductori Processuum ex idiomate peregrino in Italicum, aut Latinum, & Revisori traductionis jam exaratæ, qui a Cardinali Ponente causæ sunt deputandi, pro qualibet charta, quæ sit paginarum duarum, pagina vero linearum vigintiquatuor, & linea syllabarum sexdecim, unus dumtaxat solvatur carolenus.

Pro Typographo Camerali.

PRO quolibet folio typis edito, quod sit paginarum quatuor, pagina vero linearum quinquaginta & linea litterarum circiter sexagintaquinque, characteris sylvii una cum charactere currente proportionato, sed minori in notis marginalibus, dummodo charta sit optima, & numerus exemplarium sit sexaginta, julii quindecim ad summum solvantur, si adsint notæ, quatuordecim vero, si notæ desint, ita tamen ut ad Typographum etiam pertineat expensa facienda pro editionis correctione. Quod si Sacræ Congregationis Secretarius pro causæ expeditione necessarium esse duxerit, ut major numerus typis edatur, tunc pro quolibet simili folio aliorum quinquaginta exemplarium tres tantum julii Typographo solvantur, uti fusius edicitur in decreto Alexandri VII. edito die 19. Julii 1661. Si vero Typographus adamussim, ut debet, taxationem pro editione factam non servet, ne Postulatores quidem eamdem taxationem pro solutione factam servare teneantur, sed pro ratione inobservantiæ minorem solvant summam.

Pro Substituto Secretariæ.

1 SUbstituto Secretariæ Rituum, ejusque Socio nullum emolumentum detur pro decretis, aut alia quacumque re, cum omnia gratis expediri debeant.

2 Si

2 Si tamen Postulatores duplicatum alicujus decreti requirant, tres tantum julios substituto solvant. At si plura sint simul decreta, occasione videlicet efformandi statum causæ, quindecim tantum asses eidem pro quolibet decreto solvantur, exceptis decretis prorogationum terminorum, pro quibus nihil est solvendum.

3 Quando epistolis, quæ a Sacra Congregatione super aliquo puncto scribuntur, inseruntur instructiones, pro earum descriptione regestis inserenda, quinque asses solvantur pro qualibet charta.

Pro Judicibus.

JUxta decretum editum a Sacra Rituum Congregatione die 15. Septembris 1678. & approbatum a Ven. Innocentio XI. qui se quoque in eo comprehendi voluit, nemini liceat dare, aut recipere propinas, aut sportulas pro decretis latis, aut ferendis in Causis Beatificationis, & Canonizationis. Neque ab hoc decreto eximuntur Secretarius ejusdem Congregationis, aut Fidei Promotor, aut Subpromotor (qui tamen non proinde fraudantur, uti dicetur inferius, debito præmio) multoque minus eximuntur Judices ordinarii, aut adjuncti, aut delegati, quando decretum edunt, aut sententiam ferunt super cultu, aut non cultu. Neque præfati Judices exigere, aut consequi possunt emolumentum ullum pro assistentia, quam præstant efformandis processibus tam ordinariis, quam Apostolicis, tam in Urbe, quam extra: sed solum iis diebus, quibus assistunt, si Choro interesse teneantur, ab eodem dispensantur, & lucrantur distributiones, tanquam si interessent. Quod si locum a proprio domicilio diversum adire debeant, tunc suppeditandæ erunt a Postulatoribus expensæ necessariæ pro accessu, & recessu, ac pro victualibus (moderatis tamen, ac frugalibus) toto eo tempore, quo processus efformandi necessitas eorum absentiam postulabit.

Pro Advocatis, & Procuratoribus.

1 PRO instructione ad processum efformandum dari dumtaxat possunt scuta quatuor Romana, pro ejus vero descriptione sex asses solvantur pro qualibet charta, quæ duas paginas complectatur, pagina vero lineas vigintiquatuor, & linea syllabas sexdecim.

2 Pro spolio documentorum ad articulos efformandos, qui in processibus producendi sunt, pro singulis centenariis chartarum scuta dumtaxat quatuor, pro quolibet autem articulo unus tantum julius.

3 Pro quolibet libello supplici seu magno, seu parvo, ejusque descriptione julii solum duodecim.

4 Pro informatione, quæ vulgo dicitur *Minuta*, cujuslibet Commissionis signandæ a Papa quindecim dumtaxat julii, ac pro duplici ejus descriptione ad hunc effectum tradenda Congregationis Secretario sex tantum asses pro qualibet charta redacta, ut supra.

5 Pro citationibus, si hæ fiant a Procuratore, & a Pragmatico, vulgo *Sollecitatore*, nihil solvatur; pro earum vero executione merces solvatur juxta taxationem Cursorum.

6 Pro universali processus spolio, quod a Procuratore totum simul fit, pro singulis centenariis chartarum reductarum, ut supra, quatuor dumtaxat scuta Romana:

7 Pro scriptura, quæ fit super solis principalibus dubiis de virtutibus, aut de martyrio, aut de miraculis in specie, viginti tantum scuta Romana tribuantur.

8 Pro scripturis, quæ fiunt super Causæ introductione, aut resumptione, aut super validitate processuum, aut super cultu, seu non cultu, aut super fama Sanctitatis, & Virtutum in genere, aliisque similibus dubiis,

quindecim dumtaxat scuta Romana solvantur.

9 Pro responsione ad animadversiones Promotoris in dubiis majoribus super virtutibus, aut martyrio, aut miraculis, aut censuris scriptorum &c. scuta solum decem. Verum ubi in his, aut aliis scripturis controversia, de qua agitur, studium requirat, & laborem gravem, ad arbitrium Cardinalis Ponentis Causæ merces augeatur. Decem etiam scuta Romana dumtaxat solvantur pro responsione ad animadversiones in dubiis super introductione, aut resumptione causæ, validitate processuum, cultuque immemorabili: pro responsione vero ad animadversiones super fama Sanctitatis in genere, aut super non cultu, quinque tantum scuta.

10 Pro scriptura super concessione Officii, & Missæ, descriptione in Martyrologio, ac similibus scuta tria, & pro responsione ad Promotoris animadversiones, quando hæ Sacræ Congregationis jussu fiunt, scuta tria.

11 Pro descriptione autographa omnium scripturarum, ac responsionum superius enunciatarum, quæ a Procuratore, aut Advocato subscriptæ sint, pro qualibet charta redacta, ut supra, caroleni duo.

12 Pro summario documentorum, atque attestationum Testium super quolibet dubio, pro qualibet charta redacta, ut supra, asses quinque, & pro descriptione autographa ejusdem summarii, pro qualibet charta redacta, ut supra, sex tantum asses.

13 Pro notis marginalibus ejusdem summarii, aut scripturarum, pro quolibet earum centenario duo tantum scuta.

14 Pro compendio Actorum, quando de processuum validitate disputatur, scuta tria, pro autographa vero ejus descriptione solvatur, ut supra statutum est de autographa descriptione summarii.

15 Pro Testium tabella, aut catalogo, qui in eodem dubio exhibetur, unus tantum julius pro quolibet Teste.

16 Pro verbali informatione apud Congregationem, in qua Consultores adsunt, scuta triginta solvantur inter Procuratorem, & Advocatum dividenda, si tamen etiam Advocatus informationem habeat: secus omnia solus Procurator accipiat. Pro informatione vero apud solam Congregationem ordinariam quindecim solvantur scuta, & quando informatio fit pro concessione Officii, & Missæ, dentur solum scuta septem cum dimidio.

17 Pro verbali informatione apud Romanum Pontificem, ejusque Auditorem, scuta tria solvantur Procuratori, & totidem Advocato, si is quoque informationem habeat.

18 Pro accessu Procuratoris ad Cardinalem Ponentem, & ad Fidei Promotorem, & pro exemplari, ac descriptione autographa facti concordati julii dumtaxat duodecim.

19 Julii item duodecim solvantur pro accessu, & informatione ad Cardinalem Præfectum, aut ad Cardinalem Ponentem, aut ad Fidei Promotorem, aut ad Secretarium pro supplicibus libellis, & instantiis, quæ proponantur extra folium, atque etiam pro celeri decretorum expeditione procuranda.

20 Pro congressu cum Peritis, & Postulatore quoad ordinatoria judicii, aut aliud conducens ad causam recte ordinandam, julii vigintiquatuor dentur Procuratori, & totidem Advocato, si etiam is congressui interfit.

21 Pro alio quolibet labore, aut scriptura superius non expressa merces erit statuenda arbitrio solum Cardinalis Præfecti, aut Cardinalis Ponentis Causæ.

22 Qui has leges non servaverit, patrocinio privetur Causarum ad Sacram Rituum Congregationem pertinentium, aliisque pœnis subjaceat ejus-

ejusdem Congregationis arbitrio statuendis.

De Medicis.

Medici, qui ad scribendum deputantur seu ad opportunitatem, seu pro veritate super miraculis, distinctas, ac prolixas scripturas exarare non debent, sed unica scriptura strictim complecti rationes super quolibet ex propositis miraculis. Neque singulis Fidei Promotoris animadversionibus respondere debent, sed iis solum, quæ ad eorum munus spectant. Pro hujusmodi vero scripturis, ac responsionibus triginta omnino scuta tribuantur, sive plura, sive pauciora sint miracula proposita.

De Strenis.

1 Liberum omnino sit, ac penes arbitrium Agentium, Postulatorum, ac Procuratorum Causarum dare, vel non dare Strenas famulis Cardinalis Præfecti, Cardinalis Ponentis, Secretarii, ac Promotoris pro favorabilibus rescriptis, quæ ab iisdem feruntur. Sed si sponte strenam aliquam iisdem dare velint, permittitur, ut occasione solum rescripti favorabilis super operum revisione, signatura Commissionis, cultu, & non cultu, fama Sanctitatis, validitate processuum, & concessione Officii, ac Missæ pro Beatis post editam cultus declarationem, non vero aliorum rescriptorum, cuilibet familiæ supradictorum, non vero aliorum, dari valeant tres julii; occasione vero rescripti, aut decreti, quo virtutes, aut martyrium, aut miracula approbentur, & ultimi decreti Beatificationis, aut Canonizationis julii tantum sex. Non tamen proinde interdicitur, ne Secretariæ substituto dari etiam possint ab iis, qui velint, pro prioribus rescriptis julii sex, pro posterioribus vero julii dumtaxat duodecim.

2 Item permittitur, ut julii duodecim tantum dari possint Secretarii famulis, in laboris mercedem, quem subeunt in Urbe percurrenda, ut Cardinalibus, & Consultoribus Congregationem quamlibet extraordinariam indicant, videlicet antepræparatoriam, aut præparatoriam, aut generalem super virtutibus, aut martyrio, aut miraculis, & julii sex pro labore, quem subeunt, cum positionibus sigillum apponunt.

3 Promotoris vero famulis julii dumtaxat tres dari poterunt, cum Postulatoris, aut Causæ Procuratoris domum processus ferunt una cum animadversionibus.

De Muneribus.

Iis, qui student, aut votum ferunt in his Causis, Postulatores, earumque Procuratores sub pœna privationis officii, aliisque gravioribus pœnis arbitrio Sacræ Congregationis Rituum infligendis nullum dare possint munusculum, imo ne comestibilia quidem, tum antequam Causæ in Congregationibus proponantur, tum postquam propositæ, ac definitæ fuerint. Imo iisdem ne permittitur quidem dare aliquid, ut celerius aut a Subpromotore notas, aut a Fidei Promotore animadversiones accipiant, sed solum liceat modicam comestibilium quantitatem mensibus Decembris, & Augusti iis donare, quibus ex consuetudine dictis temporibus munus aliquod mitti solet, videlicet Secretario, Promotori, Advocato, Procuratori, Subpromotori, & Substituto Secretariæ, & id quidem eo tantum tempore liceat, quo Causa agitatur, non vero cum per plures annos suspensa quiescit, vel quia processus conficiuntur, vel alia de causa.

De pictis tabulis, seu imaginibus.

1 Pro Signatura Commissionis donari de more potest picta tabula Servum Dei repræsentans, Cardinali

dinali Ponenti, ejusque Auditori, Secretario Congregationis, ejusque Substituto, Fidei Promotori, ac Subpromotori, Advocato, & Procuratori, & pro formali Beatificatione, præter enumeratos, etiam Romano Pontifici, & Cardinali Præfecto Sacræ Rituum Congregationis.

2 Pro solemni vero Canonizatione dari potest Romano Pontifici, Cardinalibus, & Consultoribus Congregationis, Sacri Palatii Apostolici Præfecto, Cubiculi Præfecto, Cæremoniarum Magistris, Advocato Consistoriali, qui orationem habet, Cardinalis Ponentis Auditori, Substituto Secretariæ, Causæ Advocato, & Procuratori, Fidei Subpromotori, Sacræ Congregationis Tabellioni, & non aliis: neque eiusdem mensuræ, ac pretii omnibus detur, sed ratio servetur personæ, cui donatur.

De Beatificatione.

1 PRO Beatificationis decreto solvantur juxta statutum Alexandri VII. Sacrario S. Petri pro sacra supellectili in ejusdem Basilicæ usum comparanda nummi aurei quingenti, seu, quod idem est, scuta Romana octingenta, & vigintiquinque.

2 Pro Brevi Beatificationis solvantur Secretariæ Brevium scuta Romana quadraginta, & tria, & asses septuagintaquinque, & pro strena, quæ danda est Aulæ, aut Familiæ Cardinalis Secretarii tria dumtaxat scuta.

3 Magistris Cœremoniarum Basilicæ Vaticanæ duodecim tantum scuta inter eos dividenda.

4 Æditituis minoribus, aliisque Ministris ejusdem Basilicæ scuta viginti, & unum, & asses quinquaginta, quam summam inter eos distribuent de more æditui majores.

5 Legenti ex pulpito Breve Beatificationis julii dumtaxat quindecim.

6 Expensæ pro Basilicæ apparatu, cera pro solemnitate, tabula picta pro altari, Musica pro Missa cantata, Imago serica, & papyracea, Compendium Vitæ Beati, & reliqua quæ ad solemnitatis decus requiruntur, a Postulatoribus parari poterunt juxta consuetudinem.

7 Tabellioni Sacræ Congregationis Rituum pro assistentia, & rogitu Acti scuta tantum tria.

8 Helvetiis, qui fuerunt in custodia, scuta duodecim.

9 Ballistariis Helvetiorum, qui majora tormenta bellica explodunt, scuta quatuor.

10 Ballistariis Arcis S. Angeli, qui prope Basilicam minora tormenta explodunt, scuta quatuor.

11 Tibicinibus Populi Romani scuta tria.

12 Pro strena Substituto Secretariæ Rituum, ejusque Socio scuta tantum quinque. Famulis Aulæ Romani Pontificis, Cardinalis Præfecti, Cardinalis Ponentis, Secretarii Rituum, & Promotoris Fidei, scuta tantum tria pro qualibet Aula. Famulis vero Præsulis, qui Missam celebrat, julii sex, & totidem famulis Aulæ Auditoris Romani Pontificis.

De Canonizatione.

1 PRO decreto Canonizationis cujuslibet Beati dentur Sacrario S. Petri, ut supra, mille nummi aurei, seu quod idem est, scuta Romana mille sexcenta quinquaginta.

2 Sex millia scutorum Romanorum pro cujuscumque Beati Canonizatione, quæ a Postulatoribus solui consueverunt Romano Pontifici, & ab Alexandro VII. destinata fuerant ad æs alienum extinguendum contractum ob aulæa Basilicæ Vaticanæ, eoque extincto a Successoribus Pontificibus in alios pios usus derivata, & modo ad quatuor, modo ad tria millia reducta fuere, in posterum reducantur ad sola tria millia, & in perpetuum applicata intelligantur Sacræ Congregationi de propaganda Fide, a qua eroganda erunt in usus Sacrarum Missionum,

ſionum, & in ſuſtentationem Miſſionariorum verſantium in partibus Infidelium; ſperatur autem futurum, ut etiam alii Pontifices Succeſſores hunc tam pium uſum approbent, pro Fidei Catholicæ propagatione, & populorum inter erroris tenebras viventium converſione.

3 Remunerationes, quæ titulo calicum, veſtium, ac largitionum hac occaſione a Poſtulatoribus dabantur iis, qui Familiæ, & Capellæ Pontificiæ erant adſcripti, aliiſque, & quæ etiam pro Beatorum numero multiplicabantur, ſi forte plures ſimul Beati canonizarentur, deinceps ad numemerum, normam, & quantitatem reducantur, quæ in infraſcripto indice deſcripta, ac taxata reperietur.

4 Quoad veſtes, aut calices, juxta decretum editum die 27. Septembris 1712. a Congregatione tredecim Cardinalium, qui ſuper hoc a Clemente XI. fuerunt ſpecialiter deputati, deinceps non multiplicentur, ſed una tantum veſtis, aut unus calix detur, licet plures ſimul Beati canonizentur, & licet plura quis officia ſimul adminiſtret, ob quæ veſtis, aut calix dari ſoleat.

5 Idem ſervetur quoad largitiones, quæ ſi plures ſimul canonizentur, multiplicari pro quolibet Beato non debebunt quoad omnes univerſim, ſed ſolum quoad illos, qui aut in præcedenti Cauſa illius Beati, aut in præviis Conſiſtoriis, aut in ipſa Canonizatione particulare aliquid geſſerint, quemadmodum etiam quoad illos, qui titulo oneroſo funguntur aliquo munere, ratione cujus participes dictarum largitionum fieri conſueverunt, cujuſmodi ſunt Secretarius Rituum, ejuſque Subſtitutus, Secretarius epiſtolarum in forma Brevium ad Principes, Fidei Promotor, ejuſque Subpromotor, Advocatus Conſiſtorialis, qui orationem habet, & Inſtantias facit, Procurator Generalis Fiſci, Secretarius Sacri Collegii, Advocatus, & Procurator Cauſæ, Clavarii, & Curſores Papæ, Oſtiarii, Cuſtodes Gubernatoris Urbis, Cuſtodes catenarum, & Portæ ferreæ, Mandatarii Cardinalis Vicarii, & ii, qui Papæ aulam conſtituunt.

6 Nemo, qui in infraſcripto indice nominatus, aut deſcriptus non ſit, remunerationem ullam præſumere poſſit titulo veſtium, ac largitionum, etiamſi ratione muneris, aut officii, quo in Apoſtolico Palatio, & apud Romanum Pontificem fungatur, exemplum aliquod ſibi favorabile proferre valeat, cum ex hoc tempore quæcumque contraria conſuetudo ſublata declaretur, etiam quoad quantitatem remunerationis cuilibet ex deſcriptis in dicto indice attributæ, ea enim major eſſe non debet, quam taxata in eodem indice. Penes ſolius Romani Pontificis arbitrium ſit diſtribuere aliquibus familiæ ſuæ in dicto indice non deſcriptis, ſed aliunde ob aliquam rationem aliquo præmio dignis; aut in alium uſum, quem decentiorem arbitrabitur, convertere ducenta ſcuta Romana pro quolibet Beato, quæ Poſtulatores in manibus Præfecti Palatii Apoſtolici deponent, ut iis ad hunc effectum Romanus Pontifex uti quandocumque poſſit. Quod ſi, variatis lapſu temporis circumſtantiis, opportunum non videretur, ut ea ſerventur, quæ hic quoad hujuſmodi remunerationes ſtatuta ſunt; tunc etiam ad hujuſmodi contributionem, ac depoſitum Poſtulatores non teneantur.

7 Miniſtri Veſtiarii Palatii Apoſtolici commodare debent pannos rubros, & virides, quibus tegenda ſunt ſcamna, pavimentum, & gradus magni Solii Pontificii, imo etiam ſcabella, quæ ſunt neceſſaria: pro dictis autem pannis, aliiſque rebus, ut ſupra, & pro iis ſternendis dentur iiſdem, præter conſuetam largitionem, ſcuta tantum quadringenta.

8 Pro Bulla Canonizationis cujuſlibet Sancti, ut cito (quemadmodum fieri debet) expediatur, neque per ſeculum, & ultra, uti aliquando accidit,

dit, expeditio differatur, ante ipsam Canonizationem a Postulatore quolibet deponantur in Monte Pietatis, aut in æde nummularia S. Spiritus scuta Romana sexcenta, & quadragintanovem (non vero major summa, ut olim fieri solebat) quæ hoc pacto dividentur. Præsuli videlicet Bullæ Canonizationis expositori, dentur scuta centum, & quinquaginta: Scriptori Secreto, extraordinario, & pro majuscolis scuta centum septuagintaquinque. Officialibus plumbi scuta octoginta septem, & asses quinquaginta: Secretariæ Brevium, & pro Regesto scuta centum septuagintasex, & asses quinquaginta: expeditori Litterarum Apostolicarum scuta sexaginta, cum hoc onere tamen, ut quamcumque aliam expensam, ac laborem subeat pro omnimoda bullæ expeditione, cujus descriptionem cum marginalibus notis Postulatori dare debebit, ut typis edi valeat.

9 Aliæ expensæ faciendæ pro Basilicæ Apparatu in tanta solemnitate, cerea funalia, & candelæ pro Basilicæ illuminatione, & pro solemni supplicatione, sacræ supellectiles tum pro altari, tum pro Romano Pontifice celebrante, ejusque Ministris assistentibus Missæ solemni, Imagines Sancti tum olosericæ, tum papyraceæ, Compendia ejus vitæ distribuenda, & reliqua ad tantam solemnitatem necessaria, ac decentia parari poterunt juxta consuetudinem in aliis Canonizationibus servatam.

10 Ut autem quæ præscripta sunt quoad solemnis Canonizationis expensas, executioni diligenter mandentur, Sacra Rituum Congregatio Virum deputabit, qui auctoritate polleat, & pro hujusmodi gerendo negotio idoneitate instructus sit, & facultatibus simul necessariis, atque opportunis.

11 Animadvertendum postremo est, quod licet Postulatoribus, & Agentibus Causarum, qui pecuniam administrant eorum, a quibus Causæ promoventur, nihil hic novi nunc præcipiatur, sed res in eo statu relinquantur, in quo sunt, & esse debent ad tramites justitiæ; Hæc tamen nova taxatio, ac reformatio esse poterit iis, qui pecuniam in easdem Causas erogandam subministrant, veluti quædam norma, & quædam veluti fax, ut dignoscere valeant, quam recte ab Agentibus, & Postulatoribus eadem pecunia administretur, comparando videlicet eorum solutiones cum hac nova taxatione, ac reformatione.

Index remunerationum titulo vestium, vel consuetarum largitionum, vel alio quocumque titulo, quæ infrascriptis dandæ sunt, earumque taxatio.

PRæfecto Palatii Apostolici dentur pro calice scuta Romana sexaginta.

Præfecto Pontificii Cubiculi pro calice scuta sexaginta.

Secretario Congregationis Sacrorum Rituum pro veste scuta quinquaginta, & pro consueta largitione, quæ vulgo dicitur *regaglia*, scuta centum quinquaginta.

Fidei Promotori pro veste scuta quinquaginta, & pro largitione scuta centum quinquaginta.

Secretario Brevium ad Principes pro veste scuta quinquaginta, & pro largitione scuta centum quinquaginta.

Advocato Consistoriali, qui proponit instantias in solemni Canonizationis celebritate, pro veste scuta quinquaginta, & pro largitione scuta trigintaseptem, & asses quinquaginta.

Eidem pro oratione, seu narratione, qua in Consistorio res gestas, virtutes, ac miracula Beati exponit, scuta centum quinquaginta.

Primo Pontificio Cœremoniarum Magistro pro veste scuta quinquaginta, & pro largitione scuta centum quinquaginta.

Secundo Cæremoniarum Magistro pro veste scuta quinquaginta, & pro

pro largitione ſcuta centum quinquaginta.

Cœremoniarum Magiſtris non participantibus ſcuta ducenta, & duo, & aſſes quinquaginta, videlicet ſcuta nonaginta pro veſtibus, & ſcuta centum, & duodecim, & aſſes quinquaginta pro largitione.

Aliis Cœremoniarum Magiſtris ſupra numerum ſcuta quinquaginta inter eoſdem dividenda.

Æditno Pontificio pro veſte ſcuta octodecim, & pro largitione ſcuta quadragintaquinque:

Tribus Præſulibus Aſſiſtentibus ſcuta centum nonaginta ſex inter ipſos partienda, videlicet pro veſtibus ſcuta centum quinquaginta, & pro largitione ſcuta triginta ſex.

Intimis Papæ Cubiculariis ſcuta nongenta inter ipſos de more partienda, videlicet pro veſtibus ſcuta quadringenta, & quinqnaginta, & pro largitione alia ſcuta quadringenta, & quinquaginta.

Sacri Palatii Magiſtro pro largitione ſcuta trigintaſeptem, & aſſes quinquaginta.

Sacri Collegii Secretario pro largitione ſcuta octodecim.

Fiſci Procuratori Generali pro largitione ſcuta trigintaſeptem, & aſſes quinquaginta.

Commiſſario Cameræ Apoſtolicæ pro veſte ſcuta quinquaginta.

Palatii Apoſtolici Præcurſori primario, vulgo *Foriere maggiore* pro veſte ſcuta quinquaginta.

Sacerdotibus intimis Sacelli Pontificii, vulgo *Cappellani Segreti*, ſcuta ducenta quadragintaquinque inter eos de more partienda, ideſt pro veſtibus ducenta, & pro largitione quadragintaquinque.

Cubiculariis Papæ ſcuta centum quinquagintaquinque inter ipſos de more diſtribuenda, videlicet pro veſtibus ſcuta centum vigintiquinque, & pro largitione ſcuta triginta.

Sacerdotibus a Miſſæ Sacro non intimis, vulgo *Cappellani communi*, pro largitione ſcuta octodecim inter eos de more partienda.

Acolytis ceroferariis pro largitione ſcuta quindecim inter eos de more dividenda.

Cuſtodibus interioris aditus ad Summum Pontificem, vulgo *Buſſolanti*, pro largitione ſcuta triginta inter ipſos de more partienda.

Æditno inferiori, vulgo *Sotto-Sagriſta* pro veſte ſcuta quatuordecim, & pro largitione ſcuta trigintaquinque.

Clericis Pontificii Sacelli pro largitione ſcuta duodecim inter ipſos de more dividenda.

Clericis in ſuperiorum Clericorum ſupplementum deſtinatis, vulgo *Sotto-cherici* pro largitione ſcuta ſex inter ipſos de more dividenda.

Clericis intimis pro largitione ſcuta duodecim inter eoſdem de more partienda.

Diacono, & Subdiacono Græcis pro largitione ſcuta ſex.

Muſicis Pontificiæ Capellæ ſcuta ſeptuagintaquinque inter ipſos de more dividenda.

Muſicis ſupra numerum adauctis ſcuta ſex inter ipſos de more partienda.

Cuſtodibus librorum Sacelli Pontificii ſcuta ſex.

Cubiculariis extra muros pro largitione ſcuta triginta inter eos de more diſtribuenda.

Scutiferis pro largitione ſcuta item triginta inter ipſos de more dividenda.

Militibus ſemihaſtatis, vulgo *Lancie Spezzate* pro largitione ſcuta duodecim inter eos de more partienda.

Miniſtris Veſtiarii ſcuta quinquagintaduo, & aſſes quinquaginta, videlicet pro veſtibus ſcuta triginta, & pro largitione ſcuta vigintiduo, & aſſes quinquaginta, inter ipſos de more dividenda.

Oblationum Cuſtodi pro largitione ſcuta decem.

Miniſtris, & inſervientibus Baſilicæ S. Petri pro largitione ſcuta ſexagintanovem, & aſſes quadraginta, quæ

Gggg iis

iis dividenda de more sunt ab Æditui primariis dictæ Basilicæ.

Secretario Tribunalis Cardinalis Vicarii pro largitione scuta duodecim.

Causæ Advocato pro largitione scuta triginta.

Causæ Procuratori pro largitione scuta triginta.

Subpromotori Fidei pro largitione scuta triginta.

Substituto Secretariæ Congregationis Sacrorum Rituum pro largitione scuta triginta.

Tabellioni Congregationis Sacrorum Rituum pro largitione scuta octodecim.

Custodi dictæ Congregationis pro largitione scuta tria.

Singulis ex duobus Ducibus Velitantium Equitum scuta quinquaginta.

Aciei Velitantium Equitum excubias agentium scuta vigintiduo cum assibus quinquaginta inter eosdem de more dividenda.

Tibicinibus ejusdem aciei scuta tria.

Duci Helvetiorum scuta quinquaginta.

Eorumdem Helvetiorum aciei, Tympanistis, tibiaque buxea canentibus scuta quadragintatria, & asses quinquaginta inter ipsos de more dividenda.

Eorumdem Bombardariis scuta tria.

Bombardariis Sancti Angeli scuta tria.

Choro canentium grandioribus tubis in Arce S. Angeli scuta quinque.

Tibicinibus, & Tympanistis Populi Romani scuta tria, & asses 20. inter ipsos de more partienda.

Clavatoribus Pontificiis pro largitione scuta vigintiduo, & asses quinquaginta inter eos de more partienda.

Cursoribus Pontificiis pro largitione scuta vigintiduo cum assibus quinquaginta inter eos de more partienda.

Ostiariis pro largitione scuta quindecim inter ipsos de more dividenda.

Custodiis Gubernatoris Urbis pro largitione scuta viginti inter eos de more distribuenda.

Custodi catenarum pro largitione scuta quindecim.

Custodi portæ ferreæ pro largitione scuta quindecim.

Ministris, vulgo *Mandatarj* Cardinalis Vicarii pro largitione scuta decem inter eos de more partienda.

Scopariis intimis, & Familiæ infimæ Pontificiæ pro vestibus, & largitione scuta centum quadraginta, & octo inter eos de more dividenda juxta notam tradendam a Præfecto Pontificii Palatii.

Decano Pontificio, & Servis a pedibus, vulgo *Palafrenieri* scuta sexaginta, videlicet Decano pro veste scuta quindecim, & eidem, aliisque Servis pro largitione scuta quadragintaquinque.

Aulicis infimi servitii cujuscumque Cardinalis Sacræ Congregationis Rituum scuta duo, & asses quadraginta.

Aulicis infimi servitii Secretarii dictæ Congregationis julii octodecim, eademque summa Aulicis infimi servitii tum Promotoris Fidei, tum Æditui Pontificii, tum duorum Magistrorum cœremoniarum participantium.

Ut autem hæc nova taxatio, ac reformatio omnibus innotescat, ac præcipue iis, qui eam servare tenentur sub pœnis in eadem expressis; Sanctitas Sua vivæ vocis oraculo eam describi jussit in libris Secretariæ Sacræ Congregationis, & subscriptam, ac sigillo munitam typis etiam vulgari.

Hac die 14. Aprilis 1741.

Loco ✠ Sigilli.

T. Patriarcha Hierosolymitanus Secretarius.

AP-

APPENDICES IX.

MONUMENTA COMPLECTENTES AD SECUNDUM TOMUM PERTINENTIA.

CAPUT XVII.

APPENDIX I.

Ad Secundum librum.

Decreta SS. Inquisitionis edita sub diebus 13. Martii, & 2. Octobris 1625. de quibus passim in hoc Opere, præcipue lib. 2.

AD tollendos abusus, qui in colendis quibusdam cum sanctitatis, aut martyrii fama defunctis, nondum tamen ab Apostolica Sede Beatificatis, aut Canonizatis, invaluerant, summus Pontifex Urbanus VIII. re cum Cardinalibus generalibus Inquisitoribus communicata, statuit, & decrevit, ne cujusvis ut supra defuncti Imagines cum laureolis, & splendoribus, neque aliud, quod cultum, & venerationem erga dictum defunctum præseferat, in Oratoriis, aut Ecclesiis, aut locis publicis, seu privatis quibuscumque apponantur, antequam a Sede Apostolica canonizetur, vel Beatificetur; apposita autem statim amoveantur. Item ne libri gesta, miracula, revelationes, & similia alicujus continentes imprimantur sine recognitione, & approbatione Ordinarii, qui in hoc Theologos, aliosque pios, ac doctos viros consulat, remque ad S. Sedem transmittat, ejusque responsum expectet. Impressa autem sine hac recognitione, approbata non censeantur. Vetuit quoque, ne ad sepulcra eorum, qui cum prædicta fama obierunt, votivæ tabellæ, qualescumque fuerint, affigantur, nec lumina accendantur, sine supradicta recognitione.

Declaravit tamen, se nolle per hæc iis præjudicare, qui aut per communem Ecclesiæ consensum, vel immemorabilem temporis cursum, aut per Patrum, virorumque sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia, ac tolerantia Sedis Apostolicæ, vel Ordinarii coluntur. Ordinariis vero, & Inquisitoribus mandavit, ut super ea omnia sedulo invigilent: Transgressores vero sive Ecclesiastici, sive Seculares gravibus pœnis puniantur. Voluitque, ut hujusmodi decretum ad valvas Basilicæ Vaticanæ, ac in acie Campi Floræ affixum omnes afficiat, ac si personaliter intimatum fuisset.

Subdit idem Pontifex, se non intendere supradictas votivas tabellas prohibere, statuit vero, ut qui prædictis locis præpositi sunt, eas cum deferentis, aliorumque consciorum attestationibus recipiant, atque approbantibus Ordinariis, in secreto loco ab Ecclesia separato custodiant.

Subduntur alia ejusdem Pontificis Decreta expedita per Breve 5. Julii 1634.

IN his Decretis primo repetuntur omnia, quæ in superiori Decreto statuta, & declarata fuerunt. Additur vero, decrevisse eumdem Pontificem, ne ullus Judex sive Ordinarius, sive ab Apostolica Sede delegatus super cujuscumque cum Sanctitatis, aut Martyrii fama defuncti miraculis, revelationibus, & similibus sanctitatem redolentibus informationes reciperet, aut processum instrueret, neque receptas, aut instructum prosequeretur, nisi

nisi prius Postulator juridice probaverit, præfatum Decretum fuisse observatum, & Judex sententiam de hoc ipso tulerit. Neque ejusmodi processus ad Urbem transmissi aperiantur a Secretario Congregationis rituum, aut a Fidei Promotore, nisi per alium authenticum processum de prædictis observantia, & sententia in eadem Congregatione plene constiterit, & a summo Pontifice aperiendi facultas judicialiter indulta fuerit. Longissimum vero tempus, ejusque immemorabilem cursum in præfato Decreto statutum declaravit debere centum annorum metam excedere: & adempta Ordinariis, & Delegatis omni de his interpretandi facultate, consulendam esse, si difficultas oriatur, Sedem Apostolicam.

Tum omnia hæc Decreta auctoritate Apostolica confirmat, & ab omnibus observari præcipit, itaut informationes, processus, & similia pro nullis habeantur, nisi, quæ in iisdem Decretis continentur, observata fuerint. Quæ quidem Decreta amplissimis, & gravissimis clausulis deinde stabilit, atque communit: & Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, aliisque Ordinariis, Nuntiis Apostolicis, & Inquisitoribus mandat, ut in eorum observantiam sedulo intendant, gravibus in transgressores indictis pœnis; qui si Regulares fuerint, officiis, ac voce activa, & passiva priventur, & a Divinis suspendantur: Si Clerici Seculares, præter officiorum privationem, suspensione a Divinis, & a Sacramentorum administratione, Ordinumque executione, aliisque pœnis ad prædictorum arbitrium puniantur. Qui contra superius statuta libros impresserint, aut Imagines formaverint, hæc omnia amittant, aliisque corporalibus, & pecuniariis pœnis ad arbitrium afficiantur: Contradictores vero per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque remedia coerceantur. His demum literis ad Ecclesiæ Lateranensis, & Basilicæ Vaticanæ, necnon Cancellariæ Apostolicæ valvas, ac in acie Campi Floræ, affixis, & publicatis, omnes post duos menses perinde affici voluit, ac si unicuique personaliter notificatæ fuissent.

Cum vero nonnulli adhuc super illis hæsitarent, idem Pontifex alias declarationes, & decreta edi mandavit.

Imagines itaque eorum, qui cum sanctitatis, seu martyrii fama obierunt, prohibuit, ne in ullo altari, cum radiis vero, aut alio publici cultus, & venerationis signo, ne ullibi ante Canonizationem, aut Beatificationem collocentur. Supradictum Sedis Apostolicæ responsum pro prædictorum librorum impressione non detur, nisi in his libris debitæ adsint protestationes, ut scilicet initio libri auctor, his Decretis insistendo, profiteatur, se, quæcumque refert, ita accipere, ut humana auctoritate, non Divina Catholicæ Romanæ Ecclesiæ niti intelligantur. In fine vero protestetur, se omnia, quæ quoad sanctitatis elogia, quoad miracula, prophetias, & similia retulit, non tamquam a Sede Apostolica examinata, & approbata proponere, sed tamquam humanam historiam; itaut nulli cultum, aut famam sanctitatis, vel martyrii conciliare, aut gradum ad futuram Beatificationem, vel Canonizationem, aut miraculi comprobationem facere intendat. Et integrum iisdem Decretis obsequium, & obedientiam protestetur. Declaravit vero Pontifex, ne hi libri, utcumque approbati, majus quoad Beatificationem, aut Canonizationem probationis pondus habeant, quam quod absque approbatione haberent.

Statuit præterea, ut particularis processus cum Ordinarii, vel Delegati sententia præcedat super casu excepto, si in hoc causa versetur; sicuti præcedere super non cultu debet. Supradictæ votivæ tabellæ etiam in sacrario custodiri permittuntur, dummodo cultum non præseferant. Processus ad Curiam

Curiam transmissi neque a Protonotario Apostolico aperiantur nisi sub forma superius indicata.

Causas easdem Beatificationum, & Canonizationum idem Pontifex pertractari vetuit, nisi in tribus Congregationibus, quas coram se mensibus Januarii, Maji, & Septembris haberi jussit, hisque præter Cardinales Congregationis Rituum, Protonotarium, Sacristam Sanctissimi, Promotorem Fidei, & Secretarium, illi intersint Rotæ Auditores, quibus causa commissa fuisset. Præter vero Secretarium, & Promotorem alii non admittantur, priusquam causæ fuerint per Cardinales propositæ, suisque votis patefactis, a Congregatione recedant. Consultores præ aulæ foribus adsint, ut Pontifici vocanti præsto esse possint.

In unaquaque ex dictis Congregationibus tres, aut quatuor tantum causæ proponantur, & saltem per quindecim antecedentes dies una, vel plures Congregationes particulares cogantur apud Cardinalem Congregationis Præpositum, & Cardinales Ponentes, facto cum Promotore Fidei concordato, & Pontifici præsentato, & ad Cardinales Congregationis, Protonotarium, Rotæ Auditores, Sacristam, & Consultores transmisso, causas referant, pro faciliori resolutione coram Pontifice, qui si alicui ex dictis tribus Congregationibus interesse nequiverit, easdem causas coram se mense immediatè sequenti, die ab ipso statuenda, proponi jussit. Aut si in aliqua ex iisdem Congregationibus non potuerit de aliqua causa agi, poterit expediri in prima Congregatione ordinaria immediate sequenti, idque permittitur etiam quoad examen miraculorum. Sicuti & in Congregationibus ordinariis terminari ea omnia permittitur, quæ obedientiam dictis decretis, processuum aperitionem, Judicum deputationem, & subrogationem, & similia, concernunt, dummodo Secretarius quamcumque resolutionem summo Pontifici referat.

Mandavit præterea Sanctissimus, ut sicut in Congregatione Inquisitionis, ita in Congregatione rituum Cardinales, ac duo familiares a singulis eorum deputandi, & Rotæ Auditores, & unus familiaris ab his pariter deputandus pro harum causarum studio, necnon Protonotarius, Sacrista, Promotor Fidei, & Consultores juramentum, sub speciali forma in iisdem Decretis expressa, præstent, de non revelandis, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ summo Pontifici reservatæ, iis, quæ in dictis Congregationibus tractabuntur, ac de literis commendatitiis, supplicibus libellis, aut aliis similibus officiis etiam ore tenus receptis, super dictis causis, Secretario Congregationis manifestandis, ut summus Pontifex certior fiat.

Post hæc Congregationi rituum interdicitur, ne in causis Canonizationis, seu Beatificationis, etiam in quibus expeditæ sunt literæ remissoriales, & compulsoriales, aut in aliis adhuc pendentibus, procedat, nisi lapsis quinquaginta annis ab obitu illius, de cujus causa agitur. Et post hunc lapsum requiratur ulterius summi Pontificis facultas. Ne ullum memoriale cum Pontificis rescripto in Congregatione ad effectum procedendi admittatur, nisi huic decreto expresse derogatum sit.

Sed ne interim probationes pereant, permittitur, ut ante dictum lapsum de processibus agatur, ut appareat, an concedi debeant literæ remissoriales in genere: hisque obtentis, & processibus constructis, ac sacræ Congregationi præsentatis, permittitur, ut discutiatur eorum validitas, & relevantia, ut confici processus in specie possint: quibus completis, & Congregationi delatis, eorum validitas perpendatur, inde per Secretarium clausi, & obsignati custodiantur, donec quinquaginta anni, ut supra, transeant.

Processus construi solent juxta disposita

posita in Rituali Romano sub Leone X. impresso, ac tradita per Doctores *in cap. 1. de Reliq. & vener. Sanct.* Sedes autem Apostolica non movetur, nisi Principes, & aliæ personæ authenticæ instent. Instantiis vero, præsertim spontaneis, & miraculis perseverantibus, summus Pontifex per Commissionem manu sua signatam, citato Fidei Promotore, causam committit Congregationi rituum, in qua primo expendendum est, an dicta decreta observata fuerint.

Adnectitur subinde *Forma Commissionis generalis*, in qua, attentis fama sanctitatis, & miraculis Servi Dei, de quo agendum est, ac populorum devotione erga eumdem, Principes, & aliæ personæ authenticæ dicuntur petere a summo Pontifice illius Servi Dei Beatificationem, & Canonizationem. Idcirco pro parte Procuratoris in simili causa constituti eidem Pontifici supplicatur, ut causam, & cognitionem virtutum ejusdem Servi Dei, necnon miraculorum, famæ sanctitatis, populorumque devotionis dignetur committere Congregationi rituum cum facultate discutiendi processus super obedientia dictis decretis præstita, & alios auctoritate ordinaria constructos, ac deputandi Judices, qui auctoritate apostolica in vitæ sanctitatem, in virtutes, & miracula prius in genere, inde in specie inquirant, adeoque expediendi literas remissoriales, & compulsoriales, & alia peragendi, quæ ad rectam hujusmodi causæ directionem, & complementum conducunt.

Hæc Commissio augeri, vel minui juxta varias contingentias, vel particulares fieri in unoquoque articulo Commissiones possunt, si Papæ videbitur. In omnibus Actis citandus est in Urbe Fidei Promotor, extra Urbem Subpromotor ab eodem deputandus, ut constat ex Brevi a summo Pontifice eidem Promotori concesso, quod pariter inter hæc decreta, & declarationes refertur, & per quod idem Promotor eligitur, eique omnes facultates ad suum munus pertinentes tribuuntur.

Declarata obedientia dictis decretis præstita, si Sacra Congregatio coram Pontifice habenda expedire censuerit, literas remissoriales, & compulsoriales, pro inquisitione de fama sanctitatis, de miraculis, ac de aliis in genere tantum facienda dirigit Episcopis, ac tribus quidem, si fieri possit, ut duo saltem procedant: & pro forma tradi debet, ut testes primo juxta interrogatoria a Fidei Promotore danda, postea super articulis examinentur. Articuli vero, & interrogatoria in iisdem literis includuntur, quarum formula inter eadem decreta exponitur, & in quibus omnia traduntur, quæ pro recta ejusmodi inquisitione, seu processibus in genere perficiendis observari ab illis Episcopis debent.

Literis subduntur positiones, & articuli, quos Procurator sub pluribus cautelis exhibet, & per quos probare in genere tantum intendit, Dei Servum in vita, & post obitum, tam ubi vixit, & obiit, quam alibi, magnam habuisse famam sanctitatis, & venerationem a populis, multa edidisse miracula, ejusque sepulcrum fuisse venerationis causa frequentatum, ac de his omnibus publicam,& constantem viguisse, & vigere vocem, & famam.

Adduntur interrogatoria a Fidei Promotore, sub speciali formula, exhibenda, super quibus idem Promotor petit, testes examinari, atque adeo interrogari de vi juramenti, & gravitate perjurii; de proprio testis nomine, patria, & similibus. Item interrogetur testis, an sacramenta susceperit, an fuerit unquam inquisitus, processatus, excommunicatus, aut ab aliquo super depositione facienda instructus? An notitiam habeat talis Civitatis, & talis Servi Dei, an, & quomodo ipsum allocutus fuerit; an sciat, ubi vixerit, & quam sanctitatis famam habuerit; an sciat ejus obitus locum, tempus, & modum, an ejus sepulcrum,

crum, & quam, & cur venerationem obtinuerit. An audiverit, Dei Servum exacte Dei, & Ecclesiæ mandata servasse, animarum salutis, & Dei gloriæ zelatorem, ac virtutum amatorem fuisse. An sciat quid sit miraculum, & an a Dei Servo patrata miracula fuisse audiverit. Demum generaliter interrogetur de fama, ac de omnibus qualitatibus illius famæ, quæ de Servo Dei invaluisse dicitur.

Hæc remissoria pro inquisitione generali magni est momenti, cum ab ea pendeat inquisitio in specie, quæ non permittitur, nisi illa prius omninò absoluta sit. Tunc vero, si debitis concurrentibus requisitis, locus sit inquisitioni in specie, vel eisdem Episcopis, vel aliis committitur, ut diligenter veritatem de fama, de vita, ac de miraculis inquirant secundum articulos, & interrogatoria transmittenda.

Formula literarum remissorialium, & compulsorialium in specie eadem est, paucis mutatis, ac altera in genere, & ulterius in fine additur specialis facultas visitandi sepulcrum. Non additur vero articulorum forma, cum hi a Procuratore exhibendi sint, ut Promotor interrogatoria efformet.

In utriusque Remissoriæ executione juramentum a Cardinalibus & Episcopis, tacto pectore, præstari, ab aliis debet, tactis sacris Scripturis. In Commissionibus a Summo Pontifice Congregationi Rituum directis apponenda est clausula, ut ad processus conficiendos, & testes examinandos in Curia, subdelegetur Cardinalis Vicarius, qui per se, vel per Episcopos ab eo deputandos informationes capiat.

Si Processus ad sacram Rituum Congregationem transmissi, Dei Servum spectent infra quinquaginta annos defunctum, de eorum tantum validitate agendum erit; si Dei Servum supra dictos annos mortuum, & si Congregatio opportunum censuerit, transmittantur ad Rotam, ut validitas, virtutes, & miracula discutiantur. Rotæ Auditores, nisi congregatio super prædictis pronuntiaverit, relationem debent Pontifici facere. Rubricas de contentis in processibus formare, vota autem consultiva reservare debent in Congregationibus aperienda.

In processibus construendis, atque adeo in formandis articulis, observandum præcipue est, qualis fuerit Servi Dei obitus; & quam ubi obiit, vel requiescit, obtineat sanctitatis famam: & an aliquid scripserit, cum scripta ante quemcumque inquisitionis actum expendenda sint.

Statuit præterea summus Pontifex, ne imposterum procedatur ad alicujus Canonizationem, qui Beati titulo potitur, nisi in Congregatione per Cardinalem Ponentem referantur tam ea acta, quæ illius venerationem præcesserunt, quam alia, quæ postea supervenerunt. Quoad processus ante hæc decreta constructos, cum ostendenda sit obedientia iisdem decretis præstita, observandum erit, an per æquipollens fuerint sufficienter instructi, ideoque formandum erit dubium, an procedendum sit ad ulteriora. Processus vero omnes in Congregatione præsentati, debent per Secretarium consignari Notario, deferendi ad Protonotarium, per quem, servatis servandis, aperiantur.

Ut autem abusibus obviaretur, addita est peculiaris epistola sub die 12. Martii 1631. ad Nuntios Apostolicos, inter hæc decreta expressa, qua admonentur, ne in hujusmodi causis se ingerant, nisi sacra rituum Congregatio id eis significaverit. Et certiores redduntur de Decreto die, & anno prædictis edito, & inter eadem decreta pariter relato, quo omnibus interdicitur, ne informationes, aut testificationes ullas super alicujus defuncti sanctitate, & miraculis ullo modo excipiant. Superioribus autem & Sacristis Ecclesiarum permittitur, ut miracula, & prophetiæ dona ipsis revelata recipiant sub sigillo secreti ab iis tantum, in quorum gratiam contigisse narrabitur. Quamprimum vero Episcopo deferant, vel

vel obsignata transmittant, dummodo hæc nullum constituant probationis gradum, etiam longissimi temporis cursu.

Alia epistola iisdem die, & anno data refertur pro Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis quibuscumque, qua & isti de dicto decreto, ac de procuranda illius observantia certiores fiunt; & admonentur, ne in alicujus sanctitatem, & miracula inquirant, nisi specialem alicujus virtutis gradum, aut peculiare miraculum compererint. Inquisitionem autem per se perficiant, si vero impediti sint, Vicarium generalem, aut alium in dignitate Ecclesiastica constitutum delegent, delegatus vero, & duo saltem cum eo docti viri, alter in Theologia Magister, alter in jure canonico graduatus, vel licentiatus testes examinent, eorumque subscriptioni nomina sua subdant. Testes explanate, & per extensum deponant. Acta secreto custodiantur, etiam sub juramento a Notario, & testibus præstando. Tum summus Pontifex certior reddatur, eademque Acta transcripta ad Congregationem rituum caute transmittantur, Originalia vero in eorum Archivio custodiantur. Declaratur tandem, per hanc epistolam non tribui, aut augeri Episcopis jurisdictionem.

Declaratur subinde per hujusmodi decreta, & ordinationes non tribui Ordinariis novam facultatem. Neque posse eos in his causis ullo modo se ingerere postquam S. Sedes manum apposuerit. Relationes auditorum Rotæ, aliæque scripturæ ad easdem causas Beatificationum, & Canonizationum pertinentes, imprimi ante causæ terminationem prohibentur. Decreta in hac materia per Secretarium Congregationis nomine ejusdem concipiantur per verbum (videtur) vel simile, suprema Pontifici reservata determinatione. Absente Cardinali Ponente, Decreta in iisdem causis a Cardinali Præfecto Congregationis interponi poterunt. Fidei Promotor difficultates in scriptis proponere tenetur. Ejus substituto stipendium decem ducatorum a Procuratoribus pro quolibet processu examinando persolvendum est.

Protonotarius Sacræ Congregationis in construendis processibus, præcipue in testibus super alicujus martyrio examinandis in Curia, intervenire debet, ac examini pro validitate subscribere, eidemque Notarius in hoc actu subordinatus est.

Demum abrogantur declamationes, quæ olim de rebus profanis, & plerumque de fictis criminibus in Consistorio publico ab Advocatis Consistorialibus fieri solebant, earumque loco causæ Servorum Dei proponantur.

Omnia hæc a Summo Pontifice approbata dicuntur die 12. Martii 1642.

CAPUT XVIII.

APPENDIX II.

Ad Secundum librum.

Decreta novissima Sacræ rituum Congregationis servanda in causis Beatificationum, & Canonizationum, jussu Innocentii XI. edita, & ab eo approbata. De quibus passim in hoc Opere, præcipue lib. 2.

HÆc decreta, re primum in Congregationibus particularibus, inde in generalibus discussa, prodierunt sub diebus 9. Jul. & 6. Aug. 1678.

Ac primo quidem jubentur Ordinarii locorum, ut in suis processibus construendis in his causis, præter testes a Postulatoribus inductos, alios ex officio examinent; si aliquid obstans repererint, supersedeant, donec sacra Congregatio certior facta mandet, quid agendum sit.

2 Eædem diligentiæ adhibeantur in processibus auctoritate Apostolica construendis.

3 In literis remissorialibus præscribatur, ut ne dum interrogatoria, sed etiam testium depositiones, ubicumque processus fiant, in fine cujuslibet

libet sessionis claudantur, & obsignentur, ac solum initio sessionis aperiantur. Judices vero, Subpromotores, Notarii, testes, & Protonotarius ante inchoationem processus juramentum præstent de secreto servando sub pœna excommunicationis.

4 Processuum extero idiomate constructorum Interpres, & interpretationis Revisor a Cardinali Ponente eligantur, citato, & audito Fidei Promotore. Si interpretatio errorem substantialem contineat, Interpres puniatur. Utrique juramentum deferatur de munere fideliter adimplendo, & merces unius caroleni pro quolibet folio reducto tribuatur.

5 Processus originales in archivo sacræ Congregationis in loco separato custodiantur, neque amoveantur, nisi jussu Cardinalis Ponentis, aut ad instantiam Promotoris, cujus loci clavis stet apud Protonotarium ejusdem Congregationis, altera aliarum Scripturarum apud Secretarium.

6 Protonotarius inventarium processuum conficiat cum quatuor copiis, quarum unam ipse, alteram Promomor, aliam Secretarius retineant, quarta in archivo maneat, iidemque in fine anni inventarium revideant, & cum processibus conferant.

7 Commissio non signetur, nisi post decem annos a die præsentationis processus auctoritate ordinaria constructi, & post maturam ejusdem processus discussionem cum scriptura, & summario, ac postquam Episcopi novas litteras miserint de incremento famæ Sanctitatis, & miraculorum, ac devotionis populi pro Beatificatione, & Canonizatione supplicantis. Nisi ex peculiaribus circumstantiis sacra Congregatio censuerit, anticipandum esse tempus in dicta discussione.

8 In causis ante Urbani VIII. decreta introductis non signentur Commissiones reassumptionis, nisi post discussos processus ordinarios, & Apostolicos, si adsint.

9 Inhærendo decretis ejusdem Urbani VIII. unicuique sub gravibus pœnis prohibetur extrajudiciales attestationes in his causis recipere, receptæ vero, aut recipiendæ nullum probationis gradum constituant, nec in ullum processum inserantur.

10 Fidei Subpromotor processus diligenter spoliet, & examinet. Summaria vero Procuratorum, antequam typis mandentur, cum processibus conferat, suamque revisionem testetur, & in quolibet folio se subscribat. Post impressionem repetat collationem cum subscriptione in fine, cui addantur subscriptio, & sigillum Secretarii. Neque ante has cautelas summaria, & informationes publicentur sub gravibus pœnis Procuratoribus, & impressori infligendis. Idem Subpromotor aliud (si Promotori videbitur) summarium obiectionale conficiat in oppositionum comprobationem. Pro examine cujuslibet processus stipendium decem ducatorum auri ipsi in quolibet dubio persolvatur. Quoad processus autem Apostolicos id tribus tantum vicibus, nempe pro tribus dubiis, de validitate, de virtutibus, seu de martyrio, & causa martirii, ac de miraculis tribuatur.

11 Postulatores in his causis unum ex collegio palatii Apostolici Procuratorem ad libitum eligant, qui tamen quatuor dumtaxat causas eodem tempore, sub pœna inhabilitatis, patrocinari possit. Eumque poterunt mutare, rationabiliter tamen, ac de licentia Cardinalis Ponentis.

12 Advocati in iisdem causis assumantur ex Consistorialibus, aut ex aliis duodecim a Congregatione approbatis, & sex tantum causas patrocinari poterunt.

13 Prædictorum, & Notarii merces sit juxta taxas a sacra Congregatione revisas.

14 Cardinalis Ponens secreto, ac prævio juramento Medicum, & Chirurgum eligat, qui Medicorum, & Chirurgorum scripturis a Postulatoribus quoad miracula exhibitis respondeant.

Hhhh Om-

Omnia hæc decreta summo Pontifici relata, & ab eodem approbata dicuntur die 15. Octobr. 1678.

Subditur forma juramenti a Judicibus, Subpromotore, Notario, & Protonotario præstandi. Ultimo ponitur alia forma juramenti Testium.

CAPUT XIX.

APPENDIX III.

Ad Librum secundum.

Antiqua Vita B. ARCHANGELI CANNETI Canonici Regularis Congregationis Salvatoris &c. de qua lib.2.cap.18.num.19.

HÆC vita stylo valde simplici, & lingua vernacula conscripta est. Porro B. Archangelus e Bononia fuisse dicitur, cujus parens, & fratres cum interfecti fuissent, Ordinem Canonicorum Regularium Congregationis S. Salvatoris anno 1484. suscepit. Venetias missus cum patris interfectorem hospitio excepisset, & facile vindicari posset, a vindicta mira dexteritate, & patientia abstinuit. Solitudinis amator ad monasterium S. Ambrosii prope Eugubium evocari obtinuit, ubi diu austeram vitam, sed meditationibus, piisque operibus suavem duxit. Inde Venetias revocatus Vicarii munus in quibusdam Monasteriis, obedientia, non jam desiderio impellente, laudabiliter obivit. Mox pristinam Monasterii S. Ambrosii solitudinem impense exposcens, illuc remeare tandem obtinuit, ubi meditationibus, austeritatibus, aliisque piis operibus intentus non levem sanctitatis famam, licet semper humilis, adeptus fuit. Multi propterea ad eum in suis necessitatibus convolabant, quos ipse in Domino consolabatur. Prophetiæ dono insignis futura non semel prœcognovit, atque prædixit. Florentiam accersitus Archiepiscopatum illius Civitatis sponte oblatum invicta sententia recusavit. Eugubium rediens morbum in itinere contraxit, quo paulatim consumptus, Sacramentis munitus, hora, quam præcognoverat, piissime in Domino obiit. Ejus corpus Eugubium translatum in prædicto Monasterio S. Ambrosii honorifice collocatum fuit, multisque impoſterum miraculis claruisse dicitur, quorum plura recensentur. In fine quorumdam subscriptiones apponuntur.

CAPUT XX.

APPENDIX IV.

Ad Librum secundum.

Vita S. BOLONII, seu BONONII Abbatis, extracta ex Archivo Capituli Cathedralis S. Eusebii Vercellensis &c. de qua lib.2. c.18. num.20.

BEatus Bononius, Bononiæ oriundus fuissedicitur, ibique a pueritia monasticam vitam professus aliquandiu in Monasterio S. Stephani sancte vixisse. Mox ad altiora contendens solitudinem trans mare juxta Babylonem elegit, ubi corpus suum dura pressit austeritate. Ejus sanctitatis fama per totum Egyptum pervagante, Egyptii Principes, & populi facultatem ei dederunt faciendi, quod vellet. Ipse autem Ecclesias a Barbaris dirutas instaurare, & alia christianæ pietatis opera edere. Monasterium ibi sub regula S. Benedicti instituit, & miraculis fulgens quosdam ad Fidem adduxit. Alexandriam profecturus navem conscendit, cumque oborta repente procella sæviret, omnes ad Beati preces confugerunt, voventes baptismum suscipere, si evaderent, oravit ipse, & mare quievit, mox Alexandriam appulsi votum solverunt. Cum vero ejus fama ibi excresceret, ipse nominis celebritatem fugiens pristinam Babylonis solitudinem, & pias exercitationes repetiit. Con-

Contigit tunc, ut Babyloniis, ac Romanis bello confligentibus, multi ex Christianis in miseram captivitatem abducerentur, quos inter Petrus Vercellensis Antistes, qui ut, revelante Deo, S. Bolonium ibidem esse cognovit, ejus adjutorium imploravit, quo mox intercedente, omnes a vinculis absoluti in patriam remearunt, S. vero Bolonius in montem Sinai digressus sanctissimam ibi vitam, & virtutum signis claram agebat, donec Vercellen. dioeceseos Locediensi Abbati defuncto succedere, præfato impellente Petro, coactus est. Persecutionibus tamen agitatus in Tusciam secessit, , ubi monasterium sub S. Benedicti regula reparavit. Tandem ad Locediense Monasterium revocatus, post vitam sanctissime exactam feliciter in Domino obiit anno 1026. Cumque in dies miraculis claresceret, Ardericus Vercellensis Ecclesiæ Episcopus, consentiente Joanne summo Pontifice, altare super illius corpus erexit.

Post hæc in eadem Appendice alia vita ejusdem S. Bolonii ex alio Codice apponitur, in qua plura miracula ejus meritis, & intercessione dum viveret, & post obitum patrata recensentur.

In fine adnectitur authentica attestatio Cardinalis Ferrerii Episcopi Vercellensis de fideli supradictorum omnium extractione ex dictis vetustis codicibus.

CAPUT XXI.

APPENDIX V.

Ad Librum secundum.

Officium proprium S. BONONII &c. de quo lib.2. cap.18. num.20.

HÆC pariter *ex archivo Cathedralis Eusebianæ Vercellensis de* S. Bolonio, *seu* Bononio *extracta* dicuntur. Et initio quidem refertur Antiphona ejusdem Sancti ex antiquo Antiphonario, in quo leguntur gesta S. Eusebii. Inde habentur *Oratio*, *Secreta*, & *Postcommunio* ex *Missali antiquo secundum ritum Eusebianum sub die* 30. *Augusti*. Mox ex libro antiquo inscripto; *Liber Orationum*, *seu precum* ponitur oratio propria ejusdem Sancti. Demum ex vetustissimo Codice signato, *Breviarium secundum usum Ecclesiæ Vercellensis* adnectitur Officium S. Bononii, nempe supradicta Antiphona, oratio, & tres breves lectiones propriæ; quæ quidem lectiones ex *Breviario Eusebiano typis impresso Venetiis an.*1504. paululum immutatæ, & adauctæ repetuntur. Identidem vero apponuntur convenientes rubricæ.

CAPUT XXII.

APPENDIX VI.

Ad Librum secundum.

IN qua tres propriæ recensentur lectiones Officii S. Petri Episcopi Vercellensis, quarum mentio facta est *lib.2. cap.*18. num.20. In his porro vita ejusdem S. Petri summatim describitur, & plura de rebus gestis S. Bononii attinguntur.

CAPUT XXIII.

APPENDIX VII.

Ad Librum secundum.

CUM *lib.2. cap.*24. hujus operis de iis tantum Dei Servis agatur, in quorum causis declaratus est casus exceptus, nondum vero absoluta Canonizatio, & BB. Catharina Flisca Adurna, & Petrus Regalatus, postquam in prioribus hujus ejusdem operis editionibus mentio de iis loc. supracit. fiebat, canonizati sint, idcirco in tertia editione ad Appendices amandantur, quæ de iis supradicto *cap.*24. aliarum editionum dicebantur.

De Beata igitur Catharina primo

decretum ponitur, quo sub diebus 30. *Mart.* & 6. *Apr.* 1675. declaratur ejus casus exceptus a decretis Urbani VIII. Mox nonnulla de heroicis ejus rebus gestis referuntur, de quibus graves Auctores egerunt.

De Beato quoque Petro Regalato integrum apponitur decretum, quo ejus casus exceptus a Decretis Urbani VIII. sub diebus 21 *Jul.* & 17. *Aug. an.* 1683. approbatus est. Inde nonnulla de iis, quæ in ejus causa acta fuerant, & alia, quæ de ejus vita leguntur apud Auctores fide dignos, adnectuntur.

Post hæc integra apponitur relatio in ejusdem Beati causa a tribus Rotæ Auditoribus facta ad Urbanum VIII. sub anno 1630. In qua primo de virtutibus in genere, inde de virtutibus in specie, nempe de Fide, Spe, Charitate in Deum & in proximum, de virtutibus cardinalibus Prudentia, Justitia, Fortitudine, & Temperantia, per distinctos titulos agitur. Mox sub uno titulo aliæ virtutes, ac dona supernaturalia, & sub alio fama, & communis opinio sanctitatis expenduntur, in quo quidem titulo plura congeruntur Scriptorum testimonia, & monumenta de eadem illius sanctitate, ac de cultu, quem a populis obtinuit. Alius subinde titulus sequitur de miraculis, & post hunc per septem distinctos titulos septem miracula eodem Beato vivente patrata, sex vero, quæ post illius mortem contigerunt, per sex pariter titulos referuntur, & expenduntur. Porro omnia hæc ex processibus in Canonizationis causa constructis, & ex authenticis monumentis desumi dicuntur, & ad trutinam exacte revocantur. Ultimo loco agitur de validitate processus, ac legitimo testium examine. Concludunt vero iidem Auditores, causam in eo statu esse, ut possit ad ulteriora procedi.

CAPUT XXIV.

APPENDIX VIII.

Ad Librum secundum.

Relatio Rotæ Auditorum facta Urbano VIII. in Causa B. Gregorii X., in qua approbatis Virtutibus ante Decreta Urbani VIII. post eadem pronuntiatum fuit super casu ab iisdem excepto &c. De quibus omnibus lib. 2. cap. 24. num. 131. & seqq.

HÆC relatio in quatuor partes dividitur. In prima per unicum titulum de processibus remissorialibus, & compulsorialibus agitur, eosque validos esse, ac valide testes examinatos fuisse ostenditur. In secunda sub unico pariter titulo de Beati nativitate, pueritia, adolescentia, progressu in virtutibus, & mirabili in Pontificem electione agitur. In tertia parte heroicæ illius virtutes expenduntur. Ac primo quidem per quatuor titulos virtutes theologales, Fides, Spes, Charitas in Deum, & Charitas in proximum examinantur, atque his omnibus in gradu heroico B. Gregorium X. floruisse ostenditur, quemadmodum, & virtutibus Cardinalibus, aliisque ad has pertinentibus, prudentia scilicet, Justitia, Fortitudine, Temperantia, Castitate, & Humilitate, quarum singulæ sub suo particulari titulo ad trutinam revocantur. Alius mox subjicitur titulus de Sanctitate B. Pontificis in genere, quæ sane quanta fuerit, decem gravibus argumentis demonstratur, quorum tertium Scriptorum continet peramplum elenchum diversarum nationum, qui de ejusdem Beati sanctitate testimonium perhibuerunt. De miraculis subinde agitur, Beati intercessione post ejusdem obitum patratis. Ac primo quidem tabula quædam exponitur, quæ ad illius sepulchrum appensa dicitur, & in quemdam hujus causæ processum compulsata. In hac quatuordecim miracula referuntur, & in fine alia plura contigisse asseritur. Porro ex

ro ex his miraculis in dicta tabella descriptis undecimum, & duodecimum in hac rotali relatione omittuntur, cetera per distinctos titulos examinantur, & admittuntur. Postremo alius adnectitur titulus, sub quo aliud miraculum exponitur, pariterque admittitur. Tandem Beatum hunc inter Sanctos referri posse iidem Rotæ Auditores concludunt.

CAPUT XXV.
APPENDIX IX.
Ad Librum secundum.

In qua exemplar ponitur Tabellæ Testium, quæ Sacrorum Rituum Congregationi exhibetur, cum agitur de validitate processuum auctoritate Apostolica, & Ordinaria confectorum, ubi Testium Nomen, Cognomen, Ætas, Inductio, Citatio, Juramentum, & Examen indicantur. De qua tabella lib. 2. cap. ult. in fine.

PORRO exemplar in hac Appendice positum est tabellæ exhibitæ in causa Ven. Servi Dei F. Gundisalvi Diaz de Amarante Laici professi Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum.

APPENDICES V.

MONUMENTA COMPLECTENTES AD TERTIUM TOMUM PERTINENTIA.

CAPUT XXVI.

APPENDIX I.

Ad Librum tertium.

Epistolam continet Mariæ Stuartæ, Jacobi V. Regis Scotiæ filiæ, & Angliæ Reginæ, ad summum Pontificem Sixtum V. datam. De qua lib. 3. cap. 13. num. 10.

IN hac epistola ex Fodringhay scripta die 23. Novembris 1586., admirabili sane Fidei Catholicæ zelo, Regina eadem prius Fidem ipsam, ac debitam Sedi Apostolicæ obedientiam extollit, ac profitetur; inde captivitatem, ærumnas, & vicissitudines suas, suamque ad mortem pro vera Fide condemnationem exponit, ac nonnulla pro anima sua implorat, & fieri commendat. Tum ardens desiderium suum de Angliæ conversione manifestat, enixeque summum Pontificem rogat, ut filium suum ab hæreticorum cætu abducere conetur. Tandem benedictionem a Sanctitate sua petit, eique ultimum vale dicit, & felicitatem adprecatur. Admonet subinde Pontificem, ut a quibusdam Romæ degentibus diligenter caveat, quos sibi in Fide suspectos significat.

CAPUT XXVII.

APPENDIX II.

Ad Librum tertium.

RElationem exhibet a tribus Rotæ Auditoribus factam Urbano VIII. super causa Canonizationis viginti sex Martyrum Japonensium. *Cujus sæpe facta est mentio, cum de Martyrio ageretur.*

Hæc relatio in tres articulos dividitur, in quorum primo de processibus remissorialibus, & compulsorialibus, ac de

de testium examine agitur, & omnia valida esse & *in forma probante* iidem Auditores admittunt. Nomina etiam eorumdem Martyrum referuntur, quorum sex Ordinis S. Francisci, tres Societatis Jesu, alii Doxici, seu Scholares, alii interpretes, alii ministri, & familiares eorumdem Fratrum Franciscanorum erant, inter quos duo recensentur, qui cum Martyres ad patibulum deportatos in via associassent, cum iisdem crucifixi fuerunt.

In secundo articulo *de Martyrio, & causa illius*, agitur, illudque verum fuisse, & hos Martyres illud admirabili patientia, & fortitudine sustinuisse ostenditur, & inter alia ponitur mortis sententia contra ipsos ab Imperatore Japoniæ lata.

In tertio articulo primum demonstrare laudati Auditores conantur, miracula non esse necessaria pro Martyrum Canonizatione. Nihilominus nonnulla subinde signa, & prodigia, quæ ante, & post eorum Martyrium contigerunt, referunt, discutiunt, & admittunt. Postremo concludunt ex more, causam istam in tali statu esse, ut ad horum Martyrum Canonizationem procedi possit.

CAPUT XXVIII.

APPENDIX III.

Ad Librum tertium.

Relationem continet trium Rotæ Auditorum factam Urbano VIII. de Martyrio Servi Dei Josaphat Concevitii Archiepiscopi Polocensis. *Cujus facta est mentio, cum de Martyrio agebatur.*

Hæc relatio quatuor partibus componitur. In prima processus recensentur in hac causa constructi, tum eorum defectus, & sanationes adnotantur, tandem illorum, necnon probationum validitas demonstratur.

In secunda, integram sanctitatem in Martyrio, atque adeo virtutes omnes contineri ostenditur. Tum quodnam sit verum Martyrium, quæ vera ejus causa, & requisita, & consequenter quis pro vero Martyre habendus sit, discutitur, & inter alia afferuntur nonnulla, quæ miraculorum necessitatem pro Martyrum Canonizatione excludere videntur.

Tertia pars nativitatem primo hujus Servi Dei, professionem monasticam in Religione S. Basilii, & vitam optime exactam ostendit. Tum quæ ipse egregie gessit, cum Archimandrita Vilnensis, & postea Archiepiscopus Polocensis creatus fuit, referuntur. quam strenue Catholicam Fidem, Sedis Apostolicæ primatum, Ecclesiasticum, & Episcopale jus adversus Hæreticos, & Schismaticos, & impios defenderit, quam multos converterit, ac demum quam fortiter, & patienter Martyrium ab iisdem Schismaticis sustinuerit. Cujus quidem Martyrii veritas, & causa discutiuntur, & tamquam satis probata, & legitima admittuntur.

In quarta parte laudati Auditores initio repetunt miracula non esse *simpliciter, & absolute* necessaria pro Martyrum Canonizatione. Nihilominus nonnulla referunt, expendunt, & admittunt signa, & mirabilia, quæ post Servi Dei Josaphati mortem evenerunt. Finem relationi imponunt innuentes, quam æquum sit, ut idem Dei Servus publice inter Sanctos referatur.

CAPUT XXIX.

APPENDIX IV.

Ad Librum tertium.

Processum habet auctoritate Apostolica confectum super vita, & miraculis Servi Dei LAURENTII Conversi, & Eremitæ, de quo *cap. 29. num. 10. lib. 3.*

Huic processui brevis præmittitur vita ejusdem Laurentii, ex quibusdam monu-

monumentis monasterii Sublacensis S. Scholasticæ deprompta, in qua ipse admirabili pœnitentia, & pietate erga B. V. Mariam in valle Sublacensi floruisse dicitur.

Processus vero a Joanne Alatrino Episcopo, & a Priore monasterii S. Bartholomæi de Trisulto Alatrinæ diœcesis constructus est an. 1244. jussu Innocentii IV. Summi Pontificis, cujus etiam literæ Apostolicæ ad eosdem datæ initio proponuntur. Porro primus testis examinatus affirmat, se a dicto Fratre Laurentio audivisse, eumdem ex quodam Apuliæ castro, quod *Fatiolum* vocant, oriundum fuisse, & pœnitentiæ causa propter perpetratum homicidium prius B. Jacobi Apostoli limina visitasse, inde apud S. Angelum *de post lacum* duobus annis mansisse, tandem se contulisse in antrum, quod *de Marebottis* dicitur prope specum S. Benedicti. Addit idem testis, illum ibi triginta tribus annis, & amplius in summa austeritate, aliarumque virtutum exercitio, ac miraculis clarum vixisse. Testes subinde sex supra centum & amplius examinati super vita, & miraculis ejusdem F. Laurentii recensentur, quorum plures ingentia miracula ejus meritis patrata testantur; multi verò miracula simul, & austerissimam ipsius pœnitentiam, aliasque virtutes adstruunt.

In fine ponitur attestatio, & signum nominis Scriniarii Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, qui testium depositiones in publicam formam jussu supradictorum Judicum redegit. Subditur alterius Notarii attestatio sub die 30. Octobr. 1742. de extractione hujus processus ex originali, quod in archivo castri S. Angeli asservatur.

CAPUT XXX.

APPENDIX V.

Ad Librum tertium.

In qua extat Epistola B. Joannis Tausignani Ordinis Jesuatorum Episcopi Ferrariensis, conscripta Duci Estensi. De qua lib.3. cap.40. num.7.

HIC Beatus, cum apud præfatum Ducem de nonnullis criminibus per odium,& invidiam falso accusaretur in hac epistola criminationem omnem infringere conatur. Idcirco se ipsum modeste laudat, suasque virtutes, & pia opera prodit, servata semper humilitate, ac tantum ut falsi accusatoris calumnias diluat,

CAPUT

APPENDIX

AD PRIMAM PARTEM LIBRI QUARTI.

CAPUT XXXI.

IN hac APPENDICE ampla, & luculenta continetur DISSERTATIO Academicorum Instituti Bononiensis *de longis jejuniis*. De his duas Academici præstantissimi quæstiones agitant: alteram, an abstinentia ab omni cibo, & potu in plures dies, menses, & annos produci solis naturæ viribus possit: alteram, an Auctorum opiniones, qui id affirmant, & declarant, satis firmæ sint.

Primam quæstionem duobus capitibus complectuntur: primò scilicet inquirentes, an id umquam contigerit: secundo, si aliquando contigit, quomodo fieri id potuerit. At quoad primum, nonnullas referunt historias hujusmodi jejunantium, quarum aliquæ etsi fabulæ potius videantur, aut simulationes extiterint, quasdam tamen tum ob Auctorum probitatem, tum ob solertissimam diligentiam eorum, qui facta observarunt, veras, ideoque credibiles existimant, diuturnas vero ejusmodi inedias plerumque aut inauditos quosdam morbos fuisse, aut a morbis initium habuisse. Secundum verò ut assequantur, prius sapienter investigant, unde tanta nobis sit tam frequenter sumendi cibi necessitas: atque hujus præcipuam esse caussam dicunt reparationem dispendii, quod continuo fit humani corporis, quod nempe cum fluidarum, tum solidarum sui partium dissipationem patiatur perpetuam. Alteram minus præcipuam in eo consistere, ut humores nostri in temperatione sibi debita conserventur. Atque his opportuno alimentorum subsidio natura occurrit, ne animantis corporis moles in exitium ruat. Nutritione quoque instaurari spiritum, sive succum illum dicunt, qui a cerebro per nervos ad excitandas & roborandas corporis partes universas decurrit. His explicatis, pergunt laudati Academici, pluribusque argumentis demonstrare satagunt, non repugnare, quin aliquis existat, in quem caussæ istæ non tantam vim habeant, ut diu sine omni cibo, & potu vivere nequeat. Extraordinariis siquidem circumstantiis fieri posse, ut, externa ablata nutritione, corporis partes non adeo motu, aut alia ratione dissipentur, & humores in debita temperie conserventur, & consequenter ejusmodi corpus absque ulla cibi, potusque sumptione, nisi ad summum aeris, aut aquæ, non tam perfecte quidem, salvum tamen consistat.

Post hæc ad alteram descendunt quæstionem, & Auctorum opiniones, qui ejusmodi diuturnas inedias tamquam possibiles admiserunt, & explicarunt, ipsi enucleant, benigne interpretantur, & paucis demptis, cum sua doctrina componunt.

Longæ subinde, & multiplices subnectuntur notæ, quibus ea, quæ in dissertatione ponderantur, magis dilucidantur, & confirmantur.

AP-

APPENDICES IV.

AD SECUNDAM PARTEM LIBRI QUARTI.

CAPUT XXXII.

APPENDIX I. nonnullas continet Summorum Pontificum literas Apostolicas, in quibus, exorantibus Postulatoribus, confirmantur sacræ Congregationis responsa, per quæ indulgebatur Officium & Missa in honorem quorumdam Beatorum Beatificatione æquipollenti. *De quibus cap.4. num.6. part.2. supradicti lib.4.*

Primo igitur loco literæ Apostolicæ referuntur Clementis IX. sub titulo & forma Brevis datæ die 8. Mart. 1669. in quibus Officium & Missa pro Ecclesia parochiali Oppidi Saxellæ in Subsilvania conceditur in honorem B. Nicolai de Flue Eremitæ Helvetii, in cujus causa a sacrorum rituum Congregatione jam declaratum fuerat, constare de casu excepto ex cultu immemorabili.

Secundo ponuntur literæ Apostolicæ Clementis X. pariter in forma Brevis die 30. Aug. 1673. datæ, in quibus conceditur, ut Officium & Missa in honorem B. Bernardi Ptolemæi Fundatoris Congregationis Montis Oliveti celebretur ab universa eadem Congregatione, & a Monialibus, seu Oblatis Monasterii Turris Speculorum de Urbe, cum sacra rituum Congregatio jam declaraverit, constare eumdem Beatum, per immemorabilem temporis cursum, cultum obtinuisse legitimum.

Tertio exponuntur similes literæ ejusdem Clementis X., quibus, cum præfata sacrorum rituum Congregatio in causa B. Oldegarii, seu Ildegarii olim Episcopi Barchinonensis, deinde Archiepiscopi Tarraconensis, confirmaverit sententiam Episcopi Barchinonensis subdelegati super cultu ejusdem Beati ex casu excepto a decretis Urbani VIII., permittitur, ut in Civitatibus, & diœcesibus Tarraconensi, & Barchinonensi Officium & Missa de eodem Beato celebrentur.

Postremo referuntur literæ Apostolicæ Innocentii XIII. sub die 15. Febr. 1624., quibus indulgetur, ut in universa Religione Minorum S. Francisci, & in Civitate, ac diœcesi Anagnina Officium & Missa celebretur in honorem B. Andreæ de Comitibus Sacerdotis Professi ejusdem Religionis Minorum, in cujus causa Congregatio sacrorum rituum, annuente Pontifice, confirmaverat sententiam ab Episcopo Anagnino latam super cultu eidem Beato ab immemorabili tempore præstito.

APPENDIX II. integras dat antiquas Litanias Ecclesiæ Bononiensis ex membranaceo Codice Processionum in Archivo Capituli Metropolitanæ asservato, in quibus S. Joseph invocatur. Agit de harumce Litaniarum antiquitate: de loco & tempore, quo recitabantur: de Ecclesiis SS. Silvestri & Theclæ, ac S. Martini de Caccianemicis: de antiquitate cultus S. Joseph: de Ecclesia in ejus honorem antiquitus fundata.

APPENDIX III. exhibet epistolas duas Leonardi Sarzanensis Jacobo Volaterrano de inventione Tituli Crucis Domini nostri Jesu Christi, & de Urbis lætitia ob reportatam victoriam Granatensem.

APPENDIX IV. Encyclicam dat epistolam BENEDICTI XIV. Episcopis Provinciarum Maritimæ, & Campaniæ, ac aliorum locorum, ut de medio tollant impuros, ac profanos ludos, in quo diserte agitur de ludis apud Ethnicos celebratis.

APPENDICES VI.

LIBRO VI. SUPERIUS INDICATÆ.

APPENDIX I.

De qua Cap.VII.Lib.VI.sermo habetur.

BREVIA BEATIFICATIONIS.

1. PRO *Beatificatione Ven. Servi Dei Alexandri Saulii*. Die 25. Martii anni 1732. Clemens XII. declaraverat constare de virtutibus B. Alexandri Saulii in gradu heroico &c. Cum die 27. Sept. anni 1740. SS.D.N. BENEDICTUS XIV. per aliud decretum duo ejusdem Beati Miracula in tertio genere approbavit, deinde quia 21. Martii anni sequentis statutum fuerat in Sacra Cong., tuto procedi posse ad Beatificationem; hujus decretum per Litteras in forma Brevis expediri mandavit die 9. Aprilis, quod & præstitum fuit die 23. ejusdem mensis, & anni.

2. *Pro Beatificatione Venerabilis Servi Dei Camilli de Lellis*. BENEDICTUS XIV. salutare esse existimans Divinæ misericordiæ opera in Servi Dei Camilli de Lellis virtutibus extollere, ut Fideles benignitatem Dei prædicantes uberiora habeant imitationis exempla, & Dei Servus, qui de perditionis via ad rectam semitam revocatus Christianæ perfectionis, omniumque virtutum iter perfecte confecit, honoratus in terris certa e cœlis patrocinio suo impetret communis populorum tranquillitatis, & æternæ salutis præsidia, aptissimum, ac summopere opportunum esse existimavit, ejusdem Servi Dei de Christiana Republica optime meriti, cultum, & venerationem promovere.

3. Cum igitur Sacra Rituum Congregatio coram laudato Pontifice constituta, perpensis jam Apostolicis processibus super illius vitæ Sanctitate, virtutibus, & miraculis, auditis etiam Consultorum suffragiis, concorditer censuerit, posse illum, quandocumque Sanctitati suæ videretur, declarari Beatum, Sanctissimus enixis Congregationis Clericorum Regularium a Servo Dei fundatæ precibus nuper porrectis inclinatus, quas olim alii viri Principes Ecclesiastici, & Sæculares apud alios Pontifices cumulaverant, de supradictæ Congregationis Rituum consilio, & assensu die 7. Aprilis 1742. permisit, ut idem Dei Servus Camillus imposterum Beati nomine nuncupetur, & alia simul indulta concessit quoad venerationem ejus Reliquiarum, quoad Imagines, quoad Officii, & Missæ celebrationem in tota Congregatione eorumdem Clericorum Regularium, ac diœcesi Theatina, & quoad Beatificationis solemnitatem.

4. *Pro Beatificatione Venerabilis Servi Dei Hieronymi Æmiliani*. In hac causa Summus Pontifex approbatis duobus miraculis tuto ad Beatificationem procedi posse, per Decretum Tomi 6. Cap. 6. relatum pronunciavit, quin consuetum dubium super hoc proponeretur. Idque potissimum præstitit ob eximiam Postulatorum obedientiam erga Urbani VIII. Decreta, qua omnem publicum cultum per centum fere annos Servo Dei præstitum amoverunt, causamque per viam non cultus profecuti sunt.

5. Statim post obitum Servi Dei ejus meritorum fama longe lateque diffusa plures tam ordinaria, quam Apostolica auctoritate processus de virtutibus, & miraculis constructi, omniaque apud Rotæ Auditores, & apud sacram Rituum Congregationem discussa fuerunt. Sed intercedentibus interim Urbani VIII. Decretis obsequentes causæ Postulatores ab

ab inceptis destiterunt. Subsecutis vero temporibus redintegrata de virtutibus quæstione, Clemens XII. eas 8. Kal. Aug. 1737. in gradu heroico approbavit. Deinde BENEDICTUS XIV. duo ex discussis sub ipso miraculis 9. Kal. Maji anni 1747. admisit, & alterius dubii discussione seposita, causam absolvit. Quapropter precibus tum nobilium Venetorum, tum Religiosæ Familiæ Somaschæ annuens, de laudatæ Congregationis rituum consilio, & assensu die 22. Septembr. 1747. indulsit, ut idem Dei Servus Beati nomine nuncuparetur, cum consuetis indultis quoad ejus Reliquiarum venerationem, quoad Imagines, & quoad Officii, & Missæ celebrationem, quam universæ Religioni Somaschæ, Venetis, Oppido Somaschæ, ac toti Bergomensi territorio concessit, in quibus etiam locis solemnitatem Beatificationis, post peractam solemnitatem in Templo Vaticano, celebrari permisit.

6. *Pro Beatificatione Ven. Servi Dei Josephi a Matre Dei Ordinis Scholarum Piarum Fundatoris*. Approbatis in hac causa duobus miraculis, dubium erat in Congregatione discutiendum, an tuto procedi posset ad Beatificationem. Sed cum universa Religio Scholarum Piarum petiisset dispensationem ab hoc dubio, ut solemnis Beatificatio die 18. Augusti 1748. fieret, ac solemne triduum inchoaretur in eorum Ecclesia S. Pantaleonis 25. ejusdem mensis & anni, quæ erat anniversaria centum annorum ab obitu Servi Dei, summus Pontifex Fidei Promotoris votum exegit.

7. *Votum* igitur suum Fidei Promotor exaravit, & initio quidem illud exposuit, quod Sanctitas Sua in celeberrimis suis operibus in hac materia docuerat *lib.1. cap.23. a num.21. ad* 24. sed præcipue *cap.26. num.6.* ubi ostenderat sub Clemente XI. duas semper in supradictis circumstantiis habitas fuisse coram Pontifice Congregationes generales, in quarum prima dubium de miraculis disputaretur, in altera vero dubium proponeretur, an procedi posset ad Beatificationem, & hunc ordinem esse optimum & retinendum. Subdit Fidei Promotor, eumdem fuisse in quibusdam Canonizationibus, & Beatificationibus sub eodem Pontifice BENEDICTO XIV. servatum. Nihilominus posse Oratorum precibus ex specialissima gratia satisfieri, primo quidem ex eo fundamento, quod Oratores iidem in sua petitione prætexebant, nempe supradictam diem 25. Augusti esse anniversariam centum annorum ab obitu Servi Dei, quæ sane circumstantia laudato Promotori maxima visa est, cum annus centesimus tam apud Ethnicos, quam apud Christianos in maxima semper fuerit celebritate. Etenim ex pluribus monumentis constat, centesimam quoque annorum Natalis Christi celebritatem olim fuisse maximam, & in numero centesimo mysterium aliquod inveniri, uti etiam Sacræ Scripturæ innuunt. Secundo ajebat Promotor, agi de gratificando Ordine Ecclesiæ utilissimo, ac de eadem, & de S. Sede optime merito. Atque ex his causis posse gratiam concedi, clausulis tamen, & conditionibus talibus medendam, ut adduci in exemplum non posset.

Sanctissimus, hoc perpenso voto, aliisque adductus circumstantiis petitioni annuit, & dispensationem a supradicti dubii propositione pro hac vice concessit die 17. Julii 1748. ac denique die 7. Augusti, ejusdem anni per Breve Apostolicum B. Josepho Beati nomen, atque honores decrevit.

8. *Pro Beatificatione Ven. Servæ Dei Joannæ Franciscæ Fremiot de Chantal*. Per Decretum usque ab anno 1741. die 10. Sept. emanatum statuerat Pontifex prajactas quietismi oppositiones nihil obstare debere, quominus in Causa Ven. Servæ Dei Joannæ Franciscæ ad discussionem virtutum procederetur. His itaque discussis & per favorabile Decretum die 31. Martii 1743. approbatis, declaratum est tuto deve-

deveniri posse ad miraculorum discussionem, quæ miracula, (quia virtutes ex testibus de auditu fuerant probatæ) quatuor omnino esse debebant. Verum non quatuor solum approbata sunt, ut necessaria ad Beatificationem, sed unum præterea supra numerum, & simul dispensatum est, ne proponeretur dubium; An tuto procedi posset ad Beatificationem. Quibus peractis ad solemnem Beatificationem deventum est in Basilica Vaticana die 21. Nov. 1751.

APPENDIX II.

Quæ ad Cap.IX. Lib.6. refertur.

De Festis de præcepto.

CUM plures Episcopi apud BENEDICTUM XIV. de nimia Festorum multitudine conquesti essent, ipse eorum consilium requisiturus dissertationem super hoc exaravit, tom.4. insertam, & ad nonnullos Cardinales, Archiepiscopos, & Episcopos misit. Petentibus interim quibusdam Episcopis Festorum imminutionem ipse concessit.

Prima concessio inscribitur Episcopo Calaguritano. Cum enim ea, quæ ad disciplinam pertinent, aliquando, urgente necessitate, temperari expediat, & S. Apostolica Sedes in his ipsis, si aut majus Divini cultus incrementum, aut temporum & hominum conditio exigat, consueverit auctoritatem suam interponere; Philippus vero Hispaniarum Rex summo Pontifici significaverit, in Provincia Ipuscoana, cujus pars in Diœcesi Calaguritana continetur, festos dies, non sine gravi, pauperum præcipue hominum, incommodo, qui victum sibi labore manuum suarum comparare coguntur, nimium excrevisse, & idcirco huic incommodo remedium afferri supplicaverit, Sanctitas sua per litteras Apostolicas die 3. Septembr. 1742. datas dicto Episcopo Calaguritano commisit, atque mandavit, ut Christifidelibus prædictæ Provinciæ in ipsius Diœcesi existentibus, permitteret, & præciperet, ut exceptis diebus Dominicis, Natalis Christi, S.Stephani, Circumcisionis, Epiphaniæ, Resurrectionis, & sequenti, Ascensionis, Pentecostes, & sequenti, Corporis Christi, S. Joannis Baptistæ, SS. Petri & Pauli, S. Jacobi, Commemorationis Omnium Sanctorum, Purificationis, Annuntiationis, Assumptionis, Nativitatis, & Conceptionis B. M. Virginis, necnon Sancti Patroni, seu Tutelaris cujuslibet loci, in reliquis Festis quomodocumque introductis, etiamsi per votum, cujus proinde commutandi facultatem eidem Episcopo fecit, audita Missa, servilibus operibus libere vacare possent.

Eodem mense, & anno simile Indultum concessum fuit pro quibusdam universitatibus Diœcesis Pampilonensis, & pro Diœcesi Pacensi.

Mense Septembr. 1743. *pro Diœcesi Septensi.*

Eodem mense 1744. *pro Diœcesibus Hispalensi, Mindoniensi, & Malacitana.*

Mense Majo 1745. *concessum fuit pro Oppido de Olivares Provinciæ Gispaniensis, & pro Diœcesi Vallisoletana.*

Alia concessio inscripta est Episcopo Niciensi per litteras Apostolicas sub die 11. Aprilis 1745. datas, in quibus summus Pontifex eidem Episcopo postulanti committit, & mandat, ut, exceptis diebus Dominicis, necnon diebus Natalis Domini, S. Stephani, S. Joannis, Circumcisionis, Epiphaniæ, Resurrectionis, & sequenti, Ascensionis Domini, Pentecostes & sequenti, Corporis Christi, S. Joannis Baptistæ, SS. Petri, & Pauli, & Commemorationis Omnium Sanctorum, item quinque Festis B. M. Virginis nempe Purificationis, Annuntiationis, Assumptionis, Nativitatis, & Conceptionis, demum Patroni, aut Tute-

Tutelaris cujuslibet loci, in reliquis festis diebus quomodocumque introductis, & præceptis, etiamsi per votum, quod propterea ab eodem Episcopo commutari voluit, omnibus utriusque sexus Fidelibus in sua Diœcesi existentibus permitteret liberum, audita Missa, servilium operum exercitium.

Aliæ super eadem materia litteræ Apostolicæ sub die prima Septembr. 1745. datæ sunt ad Episcopum Posnaniensem, cui postulanti Pontifex committit, & mandat, ut Festa quomodocumque statuta, & mensibus Julio, Augusto & Septembri extra Dominicam occurrentia, illo Assumptionis B. M. Virginis excepto, in Dominicam immediate sequentem, aut in aliam pro hominibus suæ Diœcesis transferat, opportunioribus quoad Missam audiendam, & quoad opera servilia exercenda cautelis præscriptis; nihil tamen innovando quoad Chori servitium, & Divinorum Officiorum celebrationem. Id vero concessum est, quia prædicti homines per illos menses nimium messibus, aliisque fructibus terræ colligendis, & agris excolendis occupari coguntur.

Simile Indultum die 17. Maii 1743. concessum fuerat pro diœcesi Vilnensi, assignatis Dominicis, in quas Festa mense Julio occurrentia transferrentur.

Super eodem argumento litteræ datæ referuntur ad Archiepiscopos, & Episcopos Regni Siciliæ citra Pharum, nec non ad Archiepiscopos Messanensem, & Panormitanum. Cum enim Carolus utriusque Siciliæ Rex tam per se, cum Romæ esset, quam per suos ministros à summo Pontifice efflagitasset, ut pauperum calamitatibus sublevandis Festorum numerum imminueret, Sanctitas sua nihil decernere se velle respondit, nisi ab Archiepiscopis & Episcopis rogaretur. Advenerunt subinde gravissimæ horum in idem argumentum litteræ, quibus acceptis eadem Sanctitas sua per litteras die 12. Decembr. 1748. datas supradictis Archiepiscopis, & Episcopis commisit, atque mandavit, ut, diebus Dominicis Paschatis Resurrectionis, & Pentecostes in pristina observantia relictis, & aliis Dominicis diebus, necnon Circumcisionis, Epiphaniæ, Ascensionis, Corporis Christi, & Nativitatis Domini, itemque diebus Purificationis, Annuntiationis, Assumptionis, Nativitatis, & Conceptionis B.M.Virginis, ac natali die SS.Petri, & Pauli, die festo Omnium Sanctorum, & Patroni uniuscujusque loci, quoad reliqua festa quomodocumque inducta, licet per votum, quod propterea ab iisdem Præsulibus commutari voluit, omnibus suarum diœcesum, aut provinciarum permitterent servilium operum exercitium, non tamen ab audienda Missa excusarent. Ubi vero duæ diœceses canonicè unitæ inveniantur, quarum unaquæque suum habeat præcipuum Patronum, hujus Festum ab illa tantum diœcesi observetur, cujus ille Patronus est. Ceterum Sanctissimus eosdem Præsules enixè hortatur, ut diebus festis observandis homines à commessationibus, & ab aliis rebus illicitis avertere satagant, invocato, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

Litteræ aliæ sub die 12. Decembr. 1751. referuntur datæ ad Episcopum Lamacensem, per quas eidem similiter, & ob supradictas causas, committitur, ut Christifidelibus suæ diœcesis permittat liberum servilium operum diebus festis exercitium, etiamsi Festa ex voto observari consueverint, quod ideo ab Episcopo commutari voluit. Excipiuntur tamen omnes dies Dominici, Natalis Domini, Festum S. Stephani, Circumcisionis, Epiphaniæ, Paschatis Resurrectionis cum sequenti, Pentecostes cum sequenti, Corporis Christi, Ascensionis, S.Joannis Baptistæ, SS. Petri & Pauli, Commemorationis Omnium Sanctorum, quinque Festa B. M. Virginis, scilicet Purificatio, Annuntiatio, Assumptio. Nati-

Nativitas, & Conceptio, item Festum S. Patroni, seu Tutelaris cujuslibet loci ejusdem Diœcesis.

Subduntur duæ Constitutiones ab eodem Pontifice BENEDICTO XIV. editæ adversus abusus, nundinarum ac mercatuum obtentu, inductos.

Constitutio, qua Festorum de præcepto observantia in Civitate Senogalliensi tempore Nundinarum, & alia quoad easdem Nundinas statuuntur.

CUM ab immemorabili tempore in Civitate Senogalliensi sub dominio S. R. Ecclesiæ constituta celebres Nundinæ per octo dies ante Festum S. Mariæ Magdalenæ, & per quatuor subsequentes magno hominum ex remotis etiam regionibus concursu, peragi consueverint, & intra illos dies Festum alicujus Dominicæ mensis Julii, & S. Jacobi Apostoli, ac S. Annæ incidere soleat, auditum est, nonnullos pravos homines per eadem Festa operibus servilibus, negociisque temporalibus, non sine Bonorum scandalo, immo Infidelium admiratione occupari. Summus igitur Pontifex detestabilem hunc abusum tollere cupiens 9. Kal. Septembr. 1744. constituit, ut Nundinarum tempore in dicta civitate Senogalliensi dies festi æque ac reliquo anni cursu in omnibus custodiantur, ideoque apothecæ claudantur, neque contractus fiant potissimum dum in majori Ecclesia Missarum solemnia, & Vesperarum Divina Officia celebrantur, & sacræ conciones habentur: mane scilicet ab hora decimatertia ad meridiem, post meridiem verò ab hora vigesima prima ad Solis occasum, quo tempore Christifideles a servilibus operibus, nisi necessitas exigat, abstineant, & Christianis exercitiis vacent, contravenientes vero pœnis subjiciantur contra inobservantes Festa statutis, quas proinde innovavit. Ne vero aliquod publico ejusmodi commercio, atque adeo Status Ecclesiastici populis præjudicium inde obveniret, prædictarum Nundinarum tempus ad alios quinque dies protraxit, ita ut eædem per octo dies ante Festum S. Mariæ Magdalenæ, & per alios subsequentes novem celebrentur, & omnia privilegia ac jura, ad hoc a Summis Pontificibus concessa, confirmavit, liberumque omnibus, ac tutum commeatum, accessum, atque recessum, & promissam sub fide publica securitatem per totum enunciatum tempus stabilivit, ac demum Constitutionem suam amplissimis clausulis, & circumstantiis communivit.

Constitutio altera Archiepiscopis, & Episcopis, & Ordinariis Ditionis Ecclesiasticæ inscripta, qua diebus festis probibentur Mercatus, *tolerantur verò* Nundinæ *sub certis conditionibus.*

COmplures diversi ordinis illustres Viri, necnon Episcopi, & Archiepiscopi intra, & extra Italiam constituti imminutionem dierum festorum a Summo Pontifice BENEDICTO XIV. justis de causis expostularunt. Sanctitas sua rei gravitatem intelligens, varias ejus imminutionis perficiendæ rationes, peculiari edito scripto, indicavit, tum nonnullorum Cardinalium, Episcoporum, aliorumque Virorum doctorum consilium exquisivit. Varia fuerunt responsa, idcircò rem in aliud tempus distulit, sperans fore ut Episcopi tam quoad imminutionem, quàm quoad ejus modum aliquid concorditer suggererent, & Pontificium assensum ad hoc ipsum exposcerent, quo pacto & eorum consilia auctoritati Sedis Apostolicæ referri, quam Urbanus VIII. integram esse voluit in minuendis Festis in sua Constitutione recensitis, & facilius Censorum ingenia compesci, & inter finitimos Populos ritus uniformitas in observandis Festis restitui potuissent. Sane universa fere Hispania regulam, in postremo Concilio Tarraco-

raconensi constitutam, & a Benedicto XIII. approbatam, ut in quibusdam Festis, audita Missa, opera servilia licerent, secuta, hoc ipsum a laudato Pontifice BENEDICTO XIV. petiit, & obtinuit. Nonnulli Poloniæ Episcopi enixe rogarunt, ut Festa per hebdomadam æstivo tempore occurrentia, illo Assumptionis B. M. Virginis excepto, in dies Dominicos transferrentur, idque cum Populorum tranquillitate obtinuerunt. Quod Italiani, ad gravia tollenda incommoda Carolus utriusque Siciliæ Rex eidem Pontifici significavit prædictam imminutionem in subjectis sibi regionibus expedire; & Sanctitas Sua concordi Episcoporum suffragio opus esse reposuit. Id ipsum Episcopis status temporalis Ecclesiastici insinuavit, cum in hac re, quæ non a voluntate, sed a necessitate, Episcopis melius perspecta, pendet, nihil decernere, nisi audita eorumdem sententia vellet, quæ sane si accessisset, sublata penitus, aut saltem magna ex parte submota fuissent mala, quibus remedium non semel expostularunt.

Complures enim ex præfatis Archiepiscopis, Episcopis, & Ordinariis ejusdem Status Ecclesiastici apud Sanctissimum conquesti sunt de abusu Mercatuum, & Nundinarum, quæ diebus festis fieri solent, rationem poscentes, qua huic malo occurri posset. Jam verò si juxtà constitutum inter dies Festos discrimen, ut nempe, reservata diebus Dominicis, Celebritatibus Domini, ac B.M.Virginis, aliisque solemnioribus consueta observantia, in cæteris Festis de præcepto, sed minùs solemnibus, opera servilia post auditam Missam permittantur, qui modus in Festorum imminutione præcipuus est, sublatum magna ex parte prædictum malum fuisset: ex chirographis enim summorum Pontificum Nundinas in quibusdam suæ ditionis locis permittentium compertum est, majorem earumdem Nundinarum numerum in dies Festos minùs solemnes incidere. His tamen omissis.

Ex Theologis post S. Thomam constat, in nova lege permitti die Dominico opera quædam, quæ die Sabbati in lege veteri vetita erant. His plures Canonistæ consentiunt. Nonnulli tamen censent, non posse diebus festis de præcepto permitti *Mercatus*, secus verò *Nundinas*. Præterea in quibusdam celebrioribus Synodis diœcesanis habitis ab Episcopis Ditionis Ecclesiasticæ *Mercatus* iisdem diebus vetantur, nihil de *Nundinis* constituitur. In aliis utraque prohibentur. Sacra quoque Congregatio Concilii Tridentini interpres ab Episcopis consulta aliquando respondit tolerari posse quasdam *Nundinas* die Festo, dummodo in Ecclesiæ atrio non fierent. Non item *Mercatus*. Rursum, in quibusdam ex supradictis summorum Pontificum chirographis, Nundinæ, diebus nonnullis solemnioribus, permittuntur.

Sed his quoque, utpotè vel secùm pugnantibus, vel implexis, omissis, ad Ecclesiasticas Historias, & Concilia confugit idem summus Pastor, ex quibus supradictos Archiepiscopos, Episcopos, & Ordinarios monet. Primò, Mercatus, & Nundinas Festis diebus non licere; uti constat ex Conciliis Rhemense, & Turonense anni 1583. & ex Narbonense an. 1609. Cathechismus verò Concilii Tridentini, & Nicolaus I. in responsis ad Consulta Bulgarorum monent, piis operibus per eos dies vacandum esse: Secundò, antiquum esse iisdem diebus Mercatuum, & Nundinarum abusum, uti ex S. Basilio in Regula Monachorum, & ex aliis monumentis apertè colligitur. Tertiò, semper tamen fuisse Ecclesiasticis legibus vetitum, ut videre est in *Anecdotis*, Scriptoribus, & monumentis a Martene, & Durand. collectis, & publicatis; necnon in Labbeana Collectione Conciliorum, in Synodis S.Caroli, in Decretalibus, & Constitutionibus Pontificiis. Quartò, has justas leges ef-

fecta

festu caruisse in Italia, teste Muratorio, & in Transalpinis provinciis apud Theologos, & Canonistas supra indicatos. Quinto tandem, prudentia & maturitate opus esse adversus malum hoc, cum universale sit, & inveteratum, ideoque admonitionibus potius utendum esse, quam minis, juxta sapientissimum S. Augustini monitum. Qua in re, ut recte procedat summus Pontifex, Mercatus a Nundinis distinguit, & Mercatus quidem nullo modo diebus festis permittendos esse pronunciat, sed in antecedentem, vel subsequentem diem transferendos, & hoc modo facultatem Viro nobili Ferrariensi dedit Mercatum in suo rure habendi. Et Sacra Congregatio Concilii in Causa *Ripana Mercatus*, eodem diebus festis vetuit, cujus Decretum Sanctissimus Apostolica auctoritate, comprobans, instar regulæ esse voluit, ac in toto Statu Ecclesiastico servari. Quin ulla suffragetur consuetudo etiam immemorabilis, veluti eadem Congregatio in alia Causa *Barchinonen. Observationis Festorum* antea firmaverat.

Hoc ipsum de *Nundinis* statuere Pontifex voluisset, sed ne pejora contingat absurda, præcipit quod potest, non quod optat. Enim verò Alexander III. necessitate compulsus nonnullis Populis piscationem diebus festis, solemnioribus exceptis, permisit, dummodo pars in pia opera erogaretur. Simile quid ad preces cujusdam Abbatis Benedictini diœcesis Gerundensis Sixtus V. indulsit. Jam verò gravis quoque in hoc casu de Nundinis urget necessitas. Agitur enim de re ab Antecessoribus concessa, inter Theologos, & Canonistas adhuc controversa, quæ pluries sublata denuò revixit, & ex qua Populorum commoda, & necessaria commercia pendent. De Nundinis Senogalliensibus antea constituerat idem BENEDICTUS XIV. ut diebus festis apothecæ clauderentur, neque matutinis, aut vespertinis horis, quibus Divina Officia in Ecclesiis celebrantur, & verbum Dei nuntiatur, contractus fierent: imminutum verò hac de causa negotiis sæcularibus tempus compensavit, Nundinarum dies multiplicans. Quare præfatis Archiepiscopis & Episcopis insinuat, ut & ipsi, ejus auctoritate, matutinas, & vespertinas horas die festo, quo Nundinæ habentur, constituant, ut rebus Divinis tunc Fideles assistant: atque promittit, se per edictum Nundinas in diem sequentem, non festum extensurum. Ita statuit die 5. Nov. 1745.

Constitutio die 14. Novembr. 1748. edita, qua prohibetur, ne opera ulla sive typis, sive alio quocumque modo super Festorum imminutione edantur.

PAulo postquam BENEDICTUS XIV. ad Pontificatum evectus fuit, complures insignes Viri, inter quos Carolus utriusque Siciliæ Rex, necnon Episcopi citra, & ultra montes constituti apud ipsum institerunt, ut Festorum numerus in nota Urbani VIII. Constitutione præfinitus minueretur, quo pacto & pauperes victum sibi facilius compararent, & debita diebus festis reverentia conservaretur. Sanctitas sua amplam dissertationem super ejusmodi imminutione, ac super imminuendi modo publicavit. Præterea quadraginta insignium Virorum consilium requisivit, quorum nonnulli Cardinales erant, plures Episcopi, Theologi, & Canonistæ. Hi responsa scripto concepta exhibuerunt, ex quibus triginta tres dictam imminutionem vel necessariam, vel utilem fore affirmabant, & quindecim quidem hoc generali Apostolica Constitutione in universa Ecclesia statui, octodecim vero instantias diœcesum expectandas esse suadebant. Quoad reductionis modum, viginti tres ex iisdem consulentibus Decretum Concilii Provincialis Tarraconensis a Benedicto XIII. anno 1728. confirmatum proba-

probabant; quo cautum fuerat, ut diebus Dominicis aliisque solemnioribus servatis, in reliquis festis post auditam Missam opera servilia permitterentur. Ex decem reliquis alii Festivitates aliquot omnino tollendas, alii conjungendas, alii in dies Dominicos transferendas insinuabant. Summus Pontifex, ut Apostolicæ Sedis auctoritati prospiceret, & quo Episcopos honore prosequatur, ostenderet, nil generaliter decernere voluit, nisi Episcopi ipsi, aut Metropolitani instarent; neque cuilibet angustæ diœceseos Episcopo annuendum censuit, nisi finitimi alii Præsules id ipsum postularent; quo scilicet ritus, & disciplinæ uniformitas conservaretur. Nec quidquam in urbe Roma, neque in Bononiensi diœcesi, cujus pastorale regimen cum summo Pontificatu retinebat, innovavit.

Advenerunt subinde multorum Episcoporum petitiones, atque ad harum dumtaxat exhibitionem præceptum observandi dies festos in pluribus regionibus juxta supradictam methodum a Concilio Tarraconensi propositam, gravissimis adductus rationibus, & caussis benigne relaxavit. Non facile tamen iis annuit Episcopis, qui Sanctorum Festivitates in dies Dominicos transferri pro suis diœcesibus exposcebant. Neque per hæc detractum supradictæ Urbani VIII. Constitutioni est, cum & Festivitatibus, in quibus opera servilia justis de caussis permissa sunt, peculiaris cultus audiendi Missam reservatus sit; & Ecclesiastica disciplina, gravibus urgentibus caussis tot Præsulum judicio comprobatis, ac præcipue à legitimis Superioribus immutari possit, ut pluribus exemplis exploratum est.

Ex hac tam cauta agendi ratione nemo aut Pontificis acta in aliorum censuram incidere debere, aut Ecclesiæ pacem turbandam fore credidisset. Nonnulli tamen Viri docti disceptare cœperunt, recte ne, an secus Episcopi ad supradictas petitiones procederent. Hinc alii docti probique Viri summo Pontifici exposuerunt, ejusmodi scribentes innocuæ disputationis fines præteriisse, ac dubitari posse, ne ab improbandis postulationibus ad concessionis reprehensionem sensim transierint. In hoc rerum statu Sanctitas sua quæcumque circa ejus agendi rationem afferebantur, contempsit; quod vero ad dictæ disputationis naturam pertinet, illius examen nonnullis insignibus Theologis commisit, quibus catholicum sensum apud illos scriptores, & disceptantes servatum esse referentibus, exquisivit, quid facto opus esset, ut ulteriores perturbationes præcaveret; & Cardinales aliquot, aliique Ecclesiasticæ disciplinæ periti consuluerunt, ut universæ quæstioni silentium imponeretur, præcipue cum ex scriptis jam editis unusquisque Episcopus satis habere posset, quod pro sua diœcesi magis expedire in Domino judicaverit. Huic consilio eadem Sanctitas sua inhærens, Decretum die 14. Novembr. 1748. edidit, quo in virtute sanctæ obedientiæ primo prohibuit, ne quis ullo modo quidquam publicaret, quo decretum idem directè vel indirecte oppugnaretur: Secundo, ne ullum omnino opus ederetur circa prædictam Festorum imminutionem, per quam audita Missa in quibusdam Festis de præcepto servilia opera permittuntur: Tertiò, ne opera edita super hac materia ullo modo recuderentur; aliter in Indicem librorum prohibitorum referantur. Hoc autem Decreto omnes cujuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, & dignitatis personas obligari voluit; Contravenientes verò, si laici sint, in excommunicationem majorem latæ sententiæ summo Pontifici, excepto mortis articulo, prorsus reservatam incurrere: si Ecclesiastici usque ad sacerdotalem gradum inclusive, in suspensionem a divinis; si in superioribus gradibus constituti sint, in suspensionem ab exercitio Pontificalium, & a perceptione

quorumcumque redituum ecclesiasticorum, & has pœnas incipere ipso facto debere, & a solo Romano Pontifice relaxari posse; Typographos, & Bibliopolas ejusmodi opera recudentes, vulgantes, aut vendentes pœnis adversus eos statutis, qui libros prohibitos imprimunt, evulgant, aut vendunt, subjici edixit, eodemque decreto in solitis Urbis locis publicato, & affixo omnes perinde affici voluit, ac si unicuique personaliter intimatum esset.

Appendix III.

Spectans ad Caput X. Lib. 6.

De Martyrologio Romano.

CUM Joannes V. Portugalliæ Rex novam accuratioremque Martyrologii Romani editionem demandasset, BENEDICTUS XIV. suum esse duxit, aliquid in id conferre. Quare plurimis Sanctorum nominibus illam locupletavit, ac præsertim S. Siricii Papæ, in cujus honorem Officium etiam, & Missam concessit. Quæ omnia in subjectis litteris melius declarantur.

Litteræ Apostolicæ BENEDICTI XIV. *de nova Martyrologii Romani editione Ad Joannem V. Portugalliæ, & Algarbiorum Regem.*

CUM intellexisset summus Pontifex jussisse præfatum Regem, ut Romanum Martyrologium diligenter in Urbe imprimeretur, vehementer gavisus, Regisque in rebus sacris pietate, ac munificentia commendata, opportunum duxit aliquam operam suam in hoc opus perficiendum conferre. Contemptis verò controversiis, quæ a nonnullis in hac materia excitatæ sunt, a correctionibus sub Gregorio XIII. & Urbano VIII. peractis minime recedere, ac solum supervacanea resecare, & quæ deficiunt, si peraddere statuit.

Cum Sanctorum nominibus eorum quoque Elogia in Martyrologio apponantur, quæ tamen a sacra rituum Congregatione examinanda, & probanda, & a Summo Pontifice confirmanda sunt: ex his nonnulla, recentiorum præsertim Sanctorum, nimis prolixa inventa fuerunt, consultius proinde visum est, ea aliquantulum coarctare. Post supradictas vero correctiones licet adhuc Sanctorum nomina in Martyrologium, servatis regulis a Sede Apostolica præscriptis, inferre, ut de multis factum est, quos inter S. Stephanus Abbas, ac ducenti Monachi S. Petri de Cardegna recensentur. Jussit tamen Sanctitas sua ex actis prædictæ Congregationis Decreta omnia de Sanctorum nominibus Martyrologio inscribendis colligi, plurimasque Martyrologii editiones afferri, quarum postrema Venetiis anno 1745. prodierat, & ex omnibus compertum est, nonnullos Sanctos in iis desiderari. Quo circa, ut integrum ederetur Martyrologium, nomina multa addidit, nempe die 16. Febr. *B. Gregorium X.* 27. Apr. *B. Zitam*, 10. Maji *B. Nicolaum Albergatum*, 24. Maji *B. Joannem de Prado*, 1. Jun. *S. Enecconem Abbatem*, 7. Jul. *B. Benedictum XI.* 20. Decembr. *S. Dominicum de Sylos* Abbatem Benedictinum. Juxtà regulas a Congregatione rituum statutas, & a summis Pontificibus confirmatas ii, qui solùm beatificati sunt, non sunt in Martyrologio recensendi; secus tamen aliquando factum est, gravibus, justisque causis suadentibus, quibus sane adductus idem BENEDICTUS XIV. quosdam BB. Martyres eidem Martyrologio addidit ita ut die 5. Febr. fiat *Commemoratio vigintisex Martyrum Japonensium*, quorum tres e Societ. Jesu, sex ex Ordine S. Francisci, reliqui seculares erant, 9. Jul. *Commemoratio novemdecim Martyrum Gorcomiensium*, qui ex diversis Ordinibus fuerunt. 17. Septembr. *Commemoratio B. Petri de Arbues*. 12. Novembr. *Commemoratio B. Josaphat Archiepiscopi Polocensis*.

Pecu-

Peculiari quodam jure locum in Martyrologio illi sibi vindicant, de quorum Canonizatione extant litteræ Apostolicæ. Attamen etiam in hoc anteriores Martyrologii editiones deficiunt, nempe vel quia monumenta Canonizationum ignota erant, vel quia aliæ subinde Canonizationes peractæ sunt. Idcirco rebus accuratius pervestigatis, huic ultimæ editioni adduntur die 10. Januar. *S. Willhelmus Archiepiscopus Bituricensis*, 19. ejusdem mensis *S. Vulstanus Episcopus Vigorniensis*, 4. Febr. *S. Joseph a Leonissa*, 14. ejusdem mensis *S. Catharina de Ricciis*, 17. April. *S. Robertus Abbas Casæ Dei*, 4. Maji *S. Godehardus Episcopus Hildesheimensis*, 13. ejusdem mensis *S. Petrus Regalatus*, 2. Jun. *S. Nicolaus Peregrinus Tranensis*, 8. ejusdem mensis *S. Willhelmus Archiepiscopus Eboracensis*, 16. ejusdem *S. Joannes Franciscus Regis*, 1. Jul. *S. Theobaldus Eremita*, 14. ejusdem *S. Camillus de Lellis*, 24. pariter Jul. *S. Franciscus Solanus*, 15. Augusti *S. Stanislaus Kostka*, 26. Oct. *S. Bernwardus Hildesheimensis Episcopus*, 27. Novembr. *S. Virgilius Episcopus Salisburgensis*, 28. ejusdem *S. Jacobus Picenus*, 17. Decembr. *S. Sturmius Abbas Fuldensis*. In hac Sanctorum serie nonnulli omittuntur Sancti a summis Pontificibus canonizati. At aliquot in præcedentibus editionibus reperiebantur sub *Beati* titulo, ideoque hoc abraso, & alio *Sancti* superinducto, in suo loco relicti sunt. Alii vero, si qui sunt, omittuntur, quia initio propositum est, eos solùm recensere, quorum indubitata est Canonizatio.

Post hæc multi eruditi Viri plura congesserunt Sanctorum nomina, enixeque rogarunt, ut in novum hunc Codicem inferrentur, quamvis de illorum Canonizatione nullum esset authenticum monumentum. Alii porro Servorum Dei, alii Beatorum, alii Sanctorum titulum ostentabant, & cultu immemorabili a sacra rituum Congregatione, cum Officii & Missæ pro particularibus locis concessione, probato gaudebant. Quibus argumentis controversia attingitur de Casu excepto a Decretis Urbani VIII. Hæ tamen petitiones effectu caruerunt. Si enim juxta regulas superius indicatas, non sunt in Martyrologio describenda eorum nomina, qui post virtutum, & miraculorum discussionem formaliter beatificati fuerunt, multo minus id tribuendum iis est, qui æquipollenter solum beatificati dicuntur, nondum discussis virtutibus, & miraculis. Quod si prædecessores Pontifices hoc etiam fecerunt, satius tamen BENEDICTUS XIV. duxit a supradictis regulis non discedere.

Alii ex Academia a laudato Pontifice instituta, statisque diebus coram ipso habenda, eidem significarunt, in Bibliotheca Vallicellana monumenta quædam servari olim ad Cardinalem Baronium transmissa, hisque, eodem Baronio judice, probari, quosdam Sanctos in Martyrologium esse referendos. Verum monumentis, notisque a laudato Cardinali additis, perpensis, nihil ad rem inventum est. Alii ex actis Sanctorum a diversis Auctoribus collectis copiosum Sanctorum indicem exhibuerunt, quo Romanum Martyrologium locupletaretur, allegantes, in eo describendos esse etiam illos, qui juxta veterem Ecclesiæ morem cooptati inter Sanctos fuerunt. Sed neque petitiones istæ admissæ sunt. Sancti enim veteri more canonizati, & in Martyrologio describendi, ii sunt, quorum cultus ex Episcoporum approbatione, in quorum diœcesi obierunt, cœptus paulatim ad universam Ecclesiam, Romano Pontifice expressè vel tacitè consentiente, diffusus est, qua prærogativa carent Sancti in supradicto indice enumerati. Neque aliqua opposita exempla, quæ in Martyrologio reperiuntur, quidquam evincere potuerunt, cum, sicuti dictum est, summus Pontifex in hac editione firmiter sibi proposuerit, anteactas

Martyrologii correctiones integras servare, regulisque post illas statutis insistere.

Alii subinde accesserunt, & levem quamdam immutationem in Martyrologio fieri, atque adeo inter alia, Clementem Alexandrinum in diem 4. Decembris referri reverenter suadebant. Quæ controversia ut rectè expenderetur, opportunum visum est inquirere, quid cum veteres, tum recentiores Ecclesiastici scriptores de eodem Clemente tradiderint. Fuit ipse Ecclesiæ Alexandrinæ Presbyter, tertio Ecclesiæ seculo ineunte vixit, præceptorem Pantænum, discipulum verò Originem habuit. S. Alexander Episcopus Jerosolymitanus apud Eusebium, & apud S. Hieronymum, necnon Theodoretus, S. Maximus Monachus Constantinopolitanus, & Joannes Damascenus Clementem *Beatum*, & *Sanctum* appellant, idemque Hieronymus illius opera mirificè laudat. Eadem ferè scribunt Ruinart, Honoratus a S. Maria, aliique recentiores. Præterea in Martyrologio Usuardi, & in quibusdam aliis Martyrologiis memoria occurrit ejusdem S. Clementis. Pergunt ejus fautores, & difficultatem à Gelasii Papæ Decreto illatam, quo nempe Clementis opera apocryphis accensentur, eludere studentes, alii opera eadem ab erroribus vindicare, aut saltem excusare conantur, alii probe noscentes, eum revera erraffe, ut reatum illius minuant, lapsum fuisse dicunt, antequam Christianæ Religionis mysteriis satis instructus esset. Bollandiani censent, Gelasium Papam alterius Clementis opera rejecisse. Alii opera eadem ita rejecta fuisse putant, ut solùm non deberent publice in Ecclesia legi, privatim vero possent.

Hæc sunt, quæ ex Scriptoribus hauriri potuerunt, sed tanta non fuerunt, ut Pontificem inducerent ad Clementis nomen Martyrologio inferendum, ob graviores difficultates, quas subjectæ rationes ingerunt.

Ac primo quidem, veteres Scriptores de moribus, ac vita Clementis silent. Solus Eusebius fragmentum Epistolæ Alexandri Episcopi Jerosolymitani profert, ubi Clementem *virum virtute præditum, & probatum*, dicit, quo monumento etiam S. Hieronymus utitur, sed non ex una, aut altera bonorum operum specie sanctitas probatur, sed virtutibus heroicis usque ad obitum continuatis, quæ tamen de Clemente ignorantur. Præterquamquod Eusebii hominis Ariani testimonium à Petavio, aliisque contemnitur, qui Arianismi semina in Clementis operibus deprehendunt.

Secundo, nullum extat vestigium legitimi cultus eidem Clementi præstiti. Licet enim Confessorum cultus quartò dumtaxat Ecclesiæ sæculo per ejusdem Ecclesiæ disciplinam inductus sit, antea tamen Fideles consueverant ipsos Confessores, qui pie in Domino obierant, cultu publico venerari.

Tertio, Clementis Alexandrini opera vel erronea, vel saltem suspecta sunt, uti, quidquid nonnulli contendant, Petavius, Bellarminus, aliique ostendunt. Et sane Gelasianum Decretum opera eadem inter apocrypha verius recenset, quia erroribus asperfa erant, ut inter alios laudatus Bellarminus probat.

Quæ cum ita sint, nemo sapiens affirmabit, ejusdem Clementis nomen in Romanum Martyrologium esse inferendum. Enim verò licet Constantinus Magnus in Græcorum Menologio inter Sanctos relatus sit, & in Ecclesia Orientali cultum obtinuerit, numquam tamen in Martyrologium Romanum translatus, quia Arianismi suspectus est, quamquam nonnulli excusare eum contendant. Nec quidquam faciunt exempla Hilarii Arelatensis Episcopi, & Vincentii Lirinensis, qui in Romano Martyrologio commemorantur, licet Semipelagianismo infecti fuerint; horum enim error, si quis fuit, contigit antequam

quam Catholica doctrina supremo Apostolicæ Sedis judicio definita esset: at Clemens in Dogmata pridem statuta, & Ecclesiæ Decretis jam firmata peccavit. Neque pariter Clementis causam juvant nomina *Sancti*, ac *Beati* olim illi attributa, nam *Sancti* titulus omnibus Christianis antiquitus tribuebatur, ac solùm subsecutis temporibus ad peculiarem denotandam sanctimoniam translatus est. Quod si nonnulla Martyrologia toties repetitum Clementis nomen exhibent, alia tamen illo carent. Primus illud Usuardus Martyrologio suo adtexuit, nam in anterioribus Hieronymi, Bedæ, Adonis, aliorumque Martyrologiis non reperitur. Et Adonis quidem Martyrologii editio accuratissima, quam Rosvveydus curavit, illo caret; quod si in quibusdam aliis editionibus extat, hæ posteriores sunt, adeoque ab aliis additum creditur. Porro tanta non est Usuardi auctoritas, ut nefas sit, aliquando ab eo recedere: neque in hoc solo nomine Usuardus fallitur. Quæ cum ita sint, immerito reprehenduntur eximii illi viri, qui sub Gregorio XIII. Romanum Martyrologium emendarunt, & Clementis Alexandrini nomen omiserunt. Et sane argumenta supra relata satis superque Usuardi testimonium infirmant, & Romani Martyrologii emendationem ab omni obtrectatione, & censura vindicant.

Succedit controversia de *Severo Sulpitio S. Martini discipulo*. Martyrologii Correctores sub Gregorio XIII. ad diem 29. Januar. hoc Elogium apposuerunt. *Apud Bituricas S. Sulpitii Severi Episcopi, discipuli S. Martini, virtutibus, & eruditione conspicui*. Correctores verò sub Urbano VIII. idem Elogium contraxerunt. *Apud Bituricas S. Sulpitii Severi Episcopi, virtutibus, & eruditione conspicui*. Quare tota varietas versatur circa voces, *Discipuli S. Martini*, de qua plura Bollandiani, Florentinius, & alii. Inspiciendum ergo, an Sulpitius Severus S. Martini discipulus fuerit necne Episcopus Bituricensis.

Ita plane Correctores sub Gregorio senserunt, quorum sententiæ probabilitas innititur additionibus a Molano factis, ac testimonio Maurolyci in suo Martyrologio, qui ambo hoc ipsum de Severo scribunt, & juvatur Apologia a Guiberto Martino Abbate Gemblacensi pro Severo scripta apud Hieronymum de Prato. Hinc qui correctioni sub Urbano factæ adversantur, aut Gregorianam emendationem integram conservandam, aut solum Episcopi titulum Severo adimendum esse contendunt. Duplex præterea ex nupera Martyrologii correctione incommodum sequi, nempe, alium Sulpitium Severum Episcopum Bituricensem ab illo S. Martini discipulo perperam effingi, & eumdem discipulum a S. Paulino Nolano, aliisque antiquis laudatum a Martyrologio explodi, ideoque a vetustissima tituli Sanctitatis possessione injustè deturbari.

Contra sentiunt, qui Severum S. Martini discipulum in plures errores corruisse dicunt, Pelagianis enim ipse ætate provectus adhæsit, & Millenarios secutus est in suis Dialogis, qui propterea a Gelasio Papa per Decretum superius memoratum apocryphis accensentur, qua in re Scriptores tam Hæretici, quam Catholici conveniunt.

Reponunt Sulpitii ejusdem fautores, primum, qui eumdem Sulpitium Pelagianis adhæsisse ferat, Gennadium fuisse, cujus fides præfato Abbati Gemblacensi suspecta est, quin immo a Gennadio ipso severissimam a Sulpitio pœnitentiam postea peractam referri. Quod attinet ad Millenariorum errores, afferunt quæ prælaudatus Hieronymus de Prato scripsit, ut Sulpitium ab impactis criminibus vindicent. Hinc repetunt, Correctores sub Urbano VIII. modum excessisse; non enim prorsus delere, sed paulisper immutare debebant, quod correctione dignum repererant, veluti Sauf-

sajus

ſajus in Martyrologio Gallicano fecerat.

Hæc ſunt, quæ de Sulpitio Severo S. Martini diſcipulo colligi potuerunt, nec quidquam tamen occurrit, quod Summum Pontificem BENEDICTUM XIV. a correctione ſub Urbano VIII. facta dimovere poſſit. Nam totum oppoſitæ ſententiæ fundamentum in eo conſiſtit, quod die 29. Januar. in Martyrologio Romano inſcriptum fuerit nomen Sulpitii Severi diſcipuli S. Martini. Hinc quærelæ ob non ſervatam hanc ſaltem Elogii partem, *Diſcipuli S. Martini*. Hæc autem falſo laborant ſuppoſito, ut patebit ſi ea inſpiciantur, quæ Reformatoribus ſub Urbano perſpecta erant; nempe Sulpitium Severum, de quo in Martyrologio ad dictam diem, revera Epiſcopum Bituricenſem fuiſſe, ut ex omnibus anterioribus Martyrologiis conſtat; Sulpitium vero S.Martini diſcipulum numquam Epiſcopatum illum obtinuiſſe, ut contra Guibertum oſtendit Hieronymus de Prato, & manifeſtum eſt ex ipſo Gennadio, & ex epiſtolis ejuſdem Sulpitii Severi a Balutio repertis, in quibus omnibus locis Presbyter dumtaxat idem Sulpitius dicitur.

Falluntur ergo, qui opinantur, Sulpitium, qui die 29.Januar. memoratus, eſſe diſcipulum S. Martini, cum ille Bituricenſis Epiſcopus, hic Presbyter folùm fuerit. Ex qua opinione abſurdum ſequitur, ut duo diverſi Sulpitii Severi in unum coaleſcant. Idque ex Apologia Abbatis Gemblacenſis originem duxit, cujus opinio alios decepit. Non tamen latuit Viros illos, qui Martyrologium ſub Urbano emendarunt, rejicere autem omiſerunt, cum occaſio eam pertractandi non occurriſſet. Ceterùm nemo ex antiquis Scriptoribus prædicto Sulpitio *Sancti* titulum tribuit.

Omnia, quæ de Martyrologii correctione ſub Urbano inſtituta referuntur, indubiæ hiſtoricæ veritati conſonant, ut ex Actis Congregationis conſtat, & agnoſci poteſt ex Actis quæ recenſentur in *Codice* 1240. *Manuſcriptorum Bibliothecæ Barberinæ pag.*527. Solùm pro coronide adnotandum, duos fuiſſe Sulpitios Epiſcopos Bituricenſes a Sulpitio Severo S. Martini diſcipulo diverſos. Primus anno 591. obiit, & die 29. Januar. in Martyrologio memoratur. Alter anno 694. mortuus, die 17. ejuſdem menſis ponitur. Et ad vitandam confuſionem, primo *Severi*, ſecundo *Pii* cognomen additum eſt. De quibus conſuli poſſunt Baronius, Bollandiani, Mabillonius, & alii.

Poſt hæc mirantur Bollandiani, quod in Martyrologio Romano non adſit nomen Theodori Summi Pontificis, cum tamen in duplici Martyrologio Florentino legatur. De Theodoro I. intelligendi ſunt. Verum Correctores Romani ea ſolùm nomina Martyrologio addiderunt, quæ ex veteribus probatiſque Martyrologiis petebantur, ideoque Florentinis dictis Martyrologiis non acquieverunt.

Valde tamen mirandum, quod Siricii Pontificis nomine tamdiu Martyrologium Romanum caruerit. Vix poſt Gregorianam correctionem innotuit, idem nomen omiſſum fuiſſe, Florentinius doctam pro eo inſcribendo exercitationem ſcripſit, ſed fruſtra, cum hæc nonniſi peracta correctione Romam pervenerit. Sub Urbano VIII. nemo id curavit. Cum verò Clemens X. Officia propria SS. Romanæ Eccleſiæ Pontificum Baſilicæ Lateranenſi conceſſiſſet, Siricius tunc pariter fuit prætermiſſus; acriter enim Fidei Promotor obſtitit, quod ejus nomen in Martyrologio non occurrat, rationeſque ſimul de hoc attigit. Hinc Henricus Noris, hortante Cardinali Caſanatte, accuratam pro Siricio Apologiam edidit, ſed pariter fruſtra, cum cauſa de Officiorum conceſſione in ſacra rituum Congregatione jam finita eſſet. Tandem cum BENEDICTUS XIV. Fidei Promotorem ageret, ac Præbendam Theologalem in Baſilica Vati-

Vaticana possideret, prædicta Officia Basilicæ Lateranensi concessa, ad eamdem Vaticanam extendi obtinuit, quod & pro Liberiana factum est. Tunc Siricii causam promovit, & Florentinii exercitationem protulit; illam vero Norisii diligenter conquisitam minime invenit; sed ad Cardinalatum evectus inopinato habuit. Præter hæc de Siricii gestis inter alios consulendus uterque Paglus.

Ad summum itaque Pontificatum elatus idem BENEDICTUS Siricii nomen Martyrologio Romano inscribendum censuit; quin anterioribus Martyrologii emendationibus apertè contradiceret, cum unius nominis additamentum parum pensandum sit. Atque ut controversia hæc rectè pertractetur, inqnirendum primò, quæ fuerit Siricii Sanctitatis fama in vita, & post obitum: secundò, quæ Martyrologia de illo loquantur; tertiò, ob quas rationes numquam fuerit in Martyrologium Romanum illatus: tandem, quid de his rationibus sentiendum.

Et ad primum quod attinet, Valentinianus Imperator in epistola ad Pinianum apud Baronium, & Coustant, cum Siricius renunciatus summus Ecclesiæ Pontifex esset, eumdem vocat *Antistitem sanctitatis*. Ipse vero Siricius per epistolam ad Himerium Episcopum Tarraconensem scriptam, Clericorum mores in variis Orbis Catholici partibus corruptos emendavit. Cœlibatus quoque legem sub gravibus pœnis in Clero stabilivit, quas pœnas S. Innocentius I. Siricium laudans exequendas decrevit, & Æneas Episcopus Parisiensis de cœlibatu contra Græcos scribens eumdem laudat, ejusque urget auctoritatem. Pietatis quoque studiosissimus, & Catholicæ veritatis custos vigilantissimus Siricius Jovinianum, ejusque sectatores damnavit, uti eum laudat S. Ambrosius cum aliis Episcopis in Concilio Mediolanensi congregatis. Alios quoque hæreticos damnavit, & exosos habuit, ut refert Abbo Floriacensis, & videre est in ejusdem Siricii Epistolis apud laudatum Coustant. Post ejus mortem, S. Innocentius I. ipsum, Damasum, & Anastasium pari elogio commendat. Eumdem laudant S. Leo, Concilium Toletanum I., aliique scriptores.

Quod spectat ad alterum, omissis Martyrologiis inferioris notæ, Siricii nomen exhibent celebriora Martyrologia Bedæ, Rabani, & Monasterii S. Cyriaci Urbis, quo Baronius in emendatione Martyrologii Romani usus est. Item Martyrologium Florentinii, necnon Antuerpiense, & Corbejense, & alia apud eumdem, & apud Bollandianos, quæ tamen Baronio, & sequentibus Martyrologii Reformatoribus, ignota fuerunt, ut fortassis hac de causa Siricii nomen prætermissum fuerit.

Hoc tamen ii non probant, qui gravia crimina in Siricium congerunt, quod est tertium controversiæ caput expendendum supra indicatum. Dicunt enim primò, ipsum Damasi exemplum non secutum, in litteris Apostolicis conscribendis Hieronymi operam neglexisse, qui proinde inimicorum calumniis expositus ab Urbe discedere coactus fuit. Secundò, non æquo animo fuisse in S. Paulinum. Tertio, improvidum nimis, ac tardum in Origenistis, eorumque erroribus refellendis; siquidem Rufinum, & Melaniam diutius toleravit, ut propterea Deus mortem ipsi acceleraverit. Quæ quidem validis Ecclesiasticæ historiæ monumentis confirmantur apud Baronium *ad ann. Christi* 385. 394. & 397.

An hæc Siricii sanctitatem, & gubernium lædant, ex historicis monumentis pensandum est. S. Hieronymus cum Paulino Antiocheno, & Epiphanio Romam ad Concilium generale a Damaso ibi indictum venit, cujus fama commotus Damasus ipsum designavit, ut ab Epistolis esset, & totius Orbis Consultationibus ad Sedem Apostolicam missis responderet. Triennio, quo Damasus vixit, munus hoc obivit. Tunc autem malorum

odium

odium, atque offensionem incurrit, quorum vitia damnaverat. Siricio in Damasi locum suffecto, inimicorum furor sub Damaso dissimulatus erupit, calumniisque, & injuriis expositus Hieronymus ab Urbe discessit. At cur Siricius illum in pristinum gradum non restituit, nec familiaritate sua defendit? Fortassis, ne odia in Hieronymum ferventia in Siricium converterentur. Cæterum ipse privato consilio abiit Siricio neque mandante, neque impellente. Non verò retinuit, cum posset, quia nulla lex certe urgebat, neque Hieronymi opera usque adeo indigebat Siricius, ut sine illo dictis Consultationibus expediendis impar esset, sicuti ex ejusdem Siricii Epistolis exploratum est apud laudatum Coustant. Alii ejusmodi discessum in Divinæ providentiæ dispensationem piè referunt, ut scilicet publicis negociis expeditus S. Doctor sacrarum scripturarum studio impensius vacaret.

Sunt, qui privatas simultates charitati, atque adeo Siricii sanctitati adversantes inter utrumque obtrudant, sed perperam. Enimvero S. Hieronymus in ea fuit sententia, ut nullam irregularitatem contrahat, qui duas ante Baptismum uxores, aut unam ante, alteram post Baptismum, defunctà prima, ducat. Hinc colligit validam, & licitam fuisse Ordinationem Carterii Episcopi in Hispania, qui altero ex dictis modis uxoratus fuerat. Putant nonnulli, hanc sententiam a Siricio fuisse cum Hieronymi æstimationis detrimento impugnatam. Sed revera Siricius solum quis esset bigamus declaravit, Hieronymi verò sententiam non attigit, ut ex illius epistolis ad Himerium, & ad Episcopos Africæ manifestum est. Impugnata tamen a S. Innocentio I. *in epist. 2. ad Victricium Episcop. Rothomagen.* fuit, qui ad hoc ipsum quædam Siricii verba usurpavit, ut observat Coustantius.

Præterea cum S. Hieronymus Jovinianum virginitatis hostem vehementer insectaretur, virginitatem adeo laudavit, ut nonnulli in Urbe perperam suspicati sint, eum legitimas nuptias damnasse. Quamobrem Pamachius Hieronymi amicissimus omnia ejus Opuscula abscondere studuit. Sed edita a S. Doctore eximia contra Jovinianum Apologia, Siricius eumdem Jovinianum damnavit. Quando autem de illa Hieronymi contra Jovinianum doctrina ferventius in Urbe disceptabatur, epistolam ad laudatum Pamachium scripsit, in qua de populo, ac de Pontifice conquestus inter alia ait: *minus est tenere Sacerdotium, quam mereri*. Si hæc verba de Siricio intelligenda sint, non inde tamen Siricius ex Hieronymi testimonio Pontificatu indignus censendus est; privata enim unius, aut alterius auctoritas publico totius Romani Cleri, populique judicio non est anteponenda, & attendendum potius quod de Siricio, ejusque electione Valentinianus Imperator testatus est, scilicet: *Magnum innocentiæ, & probitatis exemplum est, in una acclamatione, & ipsum* (Siricium) *eligi, & ceteros improbari*. Sed excusandus etiam Hieronymus, qui falso potius rumore, quàm infenso animo adductus ea verba protulit, præcipue quod eas litteras ad Pamachium dederit, cum disceptatio contra Jovinianum ferveret, & Siricius populari Urbis opinione deceptus, adversariis Hieronymi liberius favere videretur; hinc fortassis suspicione aliqua, novoque timore cœptus in eas voces idem Hieronymus prorupit. Neque ullo modo audiendi sunt, qui ut Siricium excusent, Hieronymum invidiæ, & ambitus accusant, quasi Pontificatum ante Siricii electionem concupitum, sibique ab eodem præreptum doluerit, ideoque in æmulum verba illa protulerit.

Ceterum alius fuit Hieronymi sensus cum, omni suspicione remotà, de Siricio locutus est. Rufinus Roma discessurus Litteras Communicatorias a Siri-

Siricio im petravit, quæ quidem sunt Catholicæ communionis indicium. Has litteras magnopere ostentavit, præsertim mortuo Siricio, ut judicium contra se institutum sub Anastasio Pontifice effugeret, aut infirmaret. S. Hieronymus *in epist. ad Principiam* Siricium alicujus simplicitatis ob eas litteras insimulat; simplicitatis tamen non a fatuitate, sed a charitate ortæ, ut advertit Coustantius. Rufinus enim acris ingenii vir, litteras illas impetravit cum multæ scientiæ, ac integræ famæ prærogativa commendaretur, neque ejus errores detecti essent. Mortuo Siricio Hieronymus Rufinum litteris eisdem abutentem objurgans, *Siricii*, inquit, *jam in Domino morientis profers epistolam &c.* quibus verbis Siricium Beatis, qui in Domino moriuntur accenset, ut probat Pagius.

Sequitur nunc, quæ inter Siricium, & S. Paulinum contigerunt. Anastasius Siricii successor Paulinum tunc adhuc Presbyterum, mox Nolæ Episcopum summa benevolentia prosecutus est, ut ipse Paulinus testatur *epist.20. ad Delphinum*. Antea verò Siricius ipsum Romæ versari ægrè ferebat, ut idem Paulinus conqueritur in *epist.5. ad Sulpitium Severum*, *Indicare*, inquit, *potuerunt .... quantum nobis gratiæ Dominicæ detrimentum faciat Urbici Papæ superba discretio*. Hujus dissensionis causas nonnullas Tillemontius, aliique excogitarunt, improbabiles tamen, & ideo nullo modo admittendas. Alias attexuerunt Florentinius, & Pagius, sed vera causa fuit, quod cum Siricius legem tulisset, ne quis a laicali statu ad Presbyteratum ascenderet, nisi debita temporum interstitia servarentur, postea vero Paulinus adhuc laicus a Lampio Barchinonensi Episcopo ad Ordines fuisset promotus, legitimis interstitiis nequaquam servatis, Siricius acerrimus Ecclesiasticæ disciplinæ vindex id ægre passus est, & Paulini consuetudinem respuit, ne leges ab se pridem latas enervare videretur. Neque vero hæc Siricii in Paulinum severitas diuturnior fuit. Etenim Paulinus ubi Siricium subosfensum cognovit, ab Urbe discessit, consuevit tamen postea, ut refert citatus Tillemontius, Romam quotannis accedere ad celebrandum natalem diem beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, qui sacer ritus sub Siricio cœptus est, neque id fecisset, nisi pacatum jam Siricium, sibique benevolum probe novisset. Tandem advertendum est, non simultates inter egregios hos viros intercessisse, quæ utique charitatem infringunt; sed quasdam dumtaxat controversias, animorumque dissensiones, quæ neutrius sanctitatem evertunt, ut de aliis Sanctis exploratum est.

Nunc expendendum superest, an socors, minusque sollicitus fuerit Siricius in damnandis Origenistis. Baronius aliique illum excusari posse putant, exemplo Evangelici Patrisfamilias, qui zizania usque ad messem crescere sivit, ne dum zizania evelleret, frumentum simul eradicaret. Sane non desunt Sanctorum Ecclesiæ Patrum monita, quibus ad majora mala vitanda, & ad pravorum mores corrigendos, posthabita legum severitate, christiana patientia, & benignior dispensatio suadentur. His tamen omissis, advertendum est, Origenistarum errores sub Siricio delituisse, detectos autem sub Anastasio, atque damnatos, ut ex ipso S. Hieronymo *epist.127. ad Principiam*, & *epist.130. ad Demetriadem* colligitur. Siquidem Rufinus, & Melania, eorumque asseclæ, genus hominum vaferrimum, hæreseos dogmata fraudolenter occultabant; & Rufinus quidem versionem libri Periarchon, Siricio vivente, abscondit, ne virus detegeretur: immo etiam Aquilejæ commorans errores simulare curavit. Hinc fraude nondum detecta, Chromatii Episcopi familiaritate usus est; idemque Chromatius apud Hieronymum, & Venerius Mediolanensis

Episcopus pro ipso apud Anastasium allaborarunt. Qui ergo poterat Siricius nosse Origenistas, quorum errores etiam sub Anastasio aliquandiu delituerunt? idcirco neque culpandus, quod eos non condemnaverit.

Neque enim novum est, insignes sanctitate viros, atque adeo ipsos summos Pontifices pravorum hominum fraudibus, Hæreticorumque versutia circumventos, atque deceptos, nec pravos errores cognovisse, & innoxios aliquando exosos habuisse, ut videre est apud Coustant, Norisium, & Baronium. Enimverò Chromatius pro Rufino allaboravit, S. Augustinus eumdem magno in pretio habuit, S. Paulinus ipsum coluit, & Melaniam Origenistarum Patronam commendavit. Excusantur tamen eo quod dolos ignoraverint; cur ergo accusandus Siricius, cum nec ipse fraudes & errores cognoverit. Adfuit utique Romæ Rufinus; at pravam doctrinam per summam calliditatem continuit, & lupi mores sub ovina pelle contexit. Addunt nonnulli eruditi, Rufinum neque sub ipso S. Anastasio fuisse directe damnatum. Nullibi enim de illius excommunicatione mentio fit, nullumque proferri potest authenticum monumentum, ex quo de aperta in Rufinum sententia dubitare non liceat. Præterquamquod amicitiam, quamdiu vixit, cum S. Paulino Nolano, Chromatio Aquilejensi, Gaudentio Brixiano, ac S. Petronio Bononiensi coluit, quam sane insignes illi Viri non admisissent, si illum ab Ecclesia ejectum, atque damnatum novissent.

Explodenda nunc eorum sententia, qui putarunt, Siricium ob improvidum ejus consilium a Deo celeri morte sublatum fuisse, ne Origeniana hæresis invalesceret, suffectum vero Anastasium, qui eamdem hæresim prosterneret. Hanc sententiam rejiciunt Florentinius, Pagius, aliique. Primò, quia si tempora metiantur, Siricius post quindecim, vel saltem quatuordecim annos in Pontificatu exactos septuagenario major obiit. Secundo, quia alii Sancti Pontifices, Damasus nempe, & Julius, licet Hæreticos, a quibus decepti fuerunt, non damnaverint, celeri tamen morte sublati non sunt. Tertio, quia Rufinus Origenianos libros Periarchon supremo dumtaxat Siricii vitæ anno in latinum vertit. Anastasius vero successor nonnisi post triennium Origenistas damnavit. Si autem Anastasii sanctitati triennalis mora non officit, cur Siricii sanctitatem aliquot mensium intervallum inficiet? Postremo, quia improvidi nimis consilii est, Divinæ voluntatis Decreta de variis vitæ ac mortis eventibus curiosius investigare.

Observandum tandem, quod licet Canonizationis judicium valde ab eo differat, quod de alicujus nomine in Martyrologium inserendo instituitur, in hac tamen de S. Siricio controversia eodem ferme modo processum est. In primo enim judicio virtutes Servi Dei primùm probandæ sunt, inde omnes diluendæ difficultates, postmodum, omni remoto obice, virtutes eædem Pontificio Decreto approbantur. In prædicta pariter controversia, prius quæ Siricii sanctitatem commendant, expensa, mox quæ contra ipsum objici solent, confutata sunt. Nil ergo prohibere, debuit, quominus, causa satis cognita, ejusdem nomen Martyrologio Romano insciberetur, uti plane laudatus BENEDICTUS XIV. inscribendum decrevit, atque mandavit.

Hæc summàtim sunt, quæ idem Pontifex laudato Portugalliæ Regi significanda in hac materia censuit, die 1. Jul. 1748.

Sequitur DECRETUM concessionis Officii, & Missæ in honorem S. Siricii, pro Basilica Vaticana.

CApitulum enim & Canonici ejusdem basilicæ Vaticanæ humillime supplicarunt pro facultate recitandi Officium ejusdem S. Siricii sub ritu dupli-

duplici, die a summo Pontifice præfinienda. Sanctissimus, qui, cum dictæ basilicæ olim Canonicus esset, obtinuit, ut SS. Romanorum Pontificum Officia basilicæ Lateranensi concessa, ad Vaticanam extenderentur, & Siricii sanctitatem tueri cœpit, quam tandem ad summum Pontificatum elatus stabilivit, Oratorum votis libentissime annuit, ac die 23. Jun. 1749. Officium & Missam, cum lectionibus secundi nocturni, & oratione propriis, concessit, diemque 31. Octobr. pro recolenda S. Pontificis festivitate assignavit, cum dies 29. Novembris S. Siricii emortualis in dicta basilica impedita sit.

Appendix IV.

Pag. 556. Libri 6. supra indicata.

Super cultu S. Lucæ Casalii.

Litteræ Apostolicæ BENEDICTI XIV. *ad Archiepiscopum Messanensem sub die* 28. *Februarii* 1747.

Dudum hic Archiepiscopus ad præfatum Pontificem scripserat, de supradicto cultu dissensionem esse Nicosiæ, aliis nempe delendum, aliis amplificandum esse sentientibus, ideoque Officium proprium ejusdem S. Casalii petentibus, & ut Civitatis patronus jampridem electus, auctoritate Apostolica confirmaretur.

Nihil ex his summus Pontifex in suis litteris admittit. Ac primo quidem notat, anno 1575. Senatum, Populumque Nicosiæ, grassante peste, decrevisse, sacram ædem eidem S. Lucæ condere, anno 1586. facultatem a summo Pontifice petiisse celebrandi ejus festum de præcepto: anno 1589. locum pro dicta æde construenda designatum: anno 1662. publica auctoritate statutum ut ejus celebritas expensis publicis recoleretur, quod usque ad annum 1744. factum est. Demum cum ejus corpus in templo S. Philippi de Argyrio conservaretur, prædictum Senatum ab Abbate Commendatario Cardinali Columna insignes ejus Reliquias postulasse, concessam vero Costam translatam solemni pompa per Civitatem rite fuisse, cum icone ejusdem Sancti, in cujus honorem extat etiam ara in oppido S. Michaelis. Quæ omnia cum manifesta sint publici cultus argumenta, infert laudatus Pontifex, injustam esse quorumdam hominum sententiam, de publica, & jampridem exhibita veneratione huic Dei Servo deneganda.

Nec vero officit, quod aliis quibusdam publica veneratio sublata fuerit. Id enim factum est vel quoad cultum recens, & inconsultò datum, vel quoad eos, qui a Populo falsis portentis, & virtutibus decepto Sancti nomen obtinuerant, quæ de S. Casalio non verificantur. At opposuerunt nonnulli, hunc cultum neque probatum, neque concessum esse auctoritate Sedis Apostolicæ, sine qua non licet quempiam vel Beatum, vel Sanctum venerari. Sed verum quidem est, ad solum Romanum Pontificem pertinere, aliquem inter Beatos, aut Sanctos recensere. De hoc autem Sancto, præter ea, quæ alii Siculi Historici tradunt, P. Octavius Cajetanus, quem magni faciunt nonnulli graves Scriptores, refert illum fuisse *in Sanctorum numerum a summo Pontifice relatum*. Id ipsum refert Pirrhus, & Ferrarius in suo Martyrologio, ubi etiam notat, eum fuisse Abbatem Ordinis S. Benedicti & cultum habuisse *ex Romani Pontificis auctoritate*. Videri etiam possunt Bollandistæ, & Mabillonius.

Quod si quis dicat, ulterius requiri certissimum ejusmodi Apostolicæ facultatis documentum, advertendum est, quod cum Urbanus VIII. eos coli vetuerit, qui a Sede Apostolica non essent beatificati, aut canonizati, excepit illos, qui immemorabilem cultum obtinuissent. Anno autem 1634. declaravit, hujusmodi cultum debere centum annos excedere, ut fusius

idem BENEDICTUS XIV. refert in suo Opere *de Canoniz. Sanct. lib.* 2. *cap.*10. 11. 17. & 22. Sed si præterea reponatur, ex supradictis Scriptoribus non satis exploratum esse, S. Casalium ante dictum annum 1634. centenariam indicatam venerationem obtinuisse; ex aliis documentis constat, aliquot etiam sæculis ante eumdem annum fuisse publicum cultum ei præstitum, & si anni posteriores addantur, ac inveterata fama consensum summorum Pontificum indicans, res tota peracta videtur.

S. Lucas igitur multis ab hinc sæculis obiit; in cujus Actis legitur, illius corpus, ob magnam sanctitatis celebritatem, fuisse in Monasterio, & arca S. Philippi Argyreorum honorifice sepultum. Et in Breviario Gallo-Siculo in sexta lectione ejusdem S. Philippi legitur, ipsum Belisario cuidam civi apparuisse, ac mandasse, ut templum ædificaret, ubi ipsius corpus collocatum fuit cum S. Eusebio: qui S. Philippi miracula scripserat. Breviarium verò Gallo-Siculum ita dictum fuit, quod cum Galli Saracenos e Sicilia expulissent, in illius Insulæ Ecclesiis ritus & libri Gallici adhibiti fuerunt, quibus subinde alii Siciliæ proprii ritus admixti, & Breviario Sancti additi fuerunt, unde confusione orta, Officium Gallo-Siculum castigari oportuit, idque Matthæus Caldus præstitit.

In supradictis Actis præterea legitur, S. Lucam cæcum factum, & ex Argyrio Nicosiam profecturum, Monachis sociis magnam adstare Populi multitudinem affirmantibus, prædicasse, post orationem verò saxa respondisse, *Amen*, & in hujus prodigii memoriam templum eodem in loco ædificatum fuisse, quod non extat amplius, rem tamen quædam carmina testantur ad Sancti statuam inscripta, ex quibus etiam colligitur, ipsum fuisse Herbitæ civem. Præterea in vetusto apud laudatum Cajetanum Chronico Benedictino, quod Bollandistæ putant anno 1483. scriptum, S.Lucas inter alios Sanctos recensetur, & *admirandæ sanctitatis vir* dicitur. Quod de S. Luca Casalio intelligendum est, non autem de S. Leone Luca, qui ex eodem Monasterio Argyriensi professus Calabriam, & Abbas factus ibi in pace quievit, juxta Bollandistas: neque de alio S. Luca qui pariter ex dicto Monasterio in Calabriam transiit, & Monasterio Carbonæ præfuit, ut refert idem Cajetanus. Demum cum temporum injuria ignotus esset situs, ubi S. Casalius tumulatus fuerat, an.1596. non sine Divino consilio illius corpus inventum fuit una cum S.Philippi de Argyrio, & Eusebii corporibus, unde magis in die exarsit in ipsum pietas. Porro duo fuerunt SS. Philippi Argyrienses. Primus senior, & Presbyter, de quo multa Fazellus, & Placidus Reina. Alter junior, & Diaconus, dictus etiam Philippellus, de quo plura sæpe dictus Cajetanus, Ferrarius, & Bollandistæ. Uter horum sit, quocum S.Lucas Casalius sepultus fuerit, præsentis instituti non est definire: legi possunt citati Scriptores. Hoc tamen certum esse videtur, S. Casalium, si cum alterutro ex iis, & cum S. Eusebio, qui omnes indubitatum cultum in Sicilia obtinuerunt, & obtinent, communem habuit sepulturam, communem quoque cum iis habuisse cultum, & celebritatis honorem.

Plura de his habentur apud toties laudatum Cajetanum. Hæc autem omnia monumenta luculenter ostendunt diu, & multa quidem sæcula ante Urbani VIII. Decretum, publicam venerationem fuisse S. Lucæ præstitam, & consequenter esse conservandam.

Ad alteram petitionis partem, qua Officium ejusdem S. Lucæ proprium postulabatur, utque idem in Nicosiæ patronum auctoritate Apostolica confirmaretur, reponit laudatus Pontifex, pro Officii proprii concessione opus esse, ut Ordinarius processum super

super cultu immemorabili conficiat, in quem omnia monumenta, & requisita ad eumdem cultum pertinentia congerantur, & sententiam ferat a Sede Apostolica confirmandam; licet sine his aliquando ex peculiaribus circumstantiis huic petitioni non accommodabilibus concessum sit.

Porro ut Officium proprium, idest lectiones secundi nocturni propriæ concedantur, magnæ debet esse auctoritatis Historicus, ex quo illæ desumantur. At quæ Cajetanus de S. Luca refert non satis ad hoc firma sunt. Ignorantur hujus Sancti parentes, tempus ejus nativitatis, & mortis, incerta est illius professio, nec satis certum prodigium, quod illi concionanti saxa responderint, *Amen*. Simile enim de Ven. Beda narratur, attamen ob Historicorum defectum Card. Baronius id non admittit. Quamobrem stet S. Casalio cultus, quem possidet, Officium vero proprium ei denegetur, ut in causa SS. Crescii & sociorum Martyrum pro Metropolitana Florentina Congregatio Rituum se gessit.

Ad patronatum quod attinet, una Nicosiæ pars S. Lucam Patronum urbis principem esse cupiebat, altera renuebat: petebatur autem, ut a summo Pontifice Patronus designaretur, una cum S. Nicolao, qui unanimi civitatis consensu Patronus principalis colitur. Porro regula est, eos tantum eligendos esse Patronos, *qui ab Ecclesia universali titulo Sanctorum coluntur*. Porrò S. Lucæ cultus ad universam Ecclesiam non extensus, Beati potius, quàm Sancti proprius videtur, quamquam Sanctus dicatur, qui titulus iis non tollitur, qui enim ab immemorabili obtinent, licet ut Beati colantur, ut de duabus Lusitaniæ Reginis Teresia & Sancia videre est in ejusdem Pontificis Opere *de Canoniz. SS. lib.*2. *c.*24. *n.*115. Jam verò prædicta regula locum habet ab anno 1630. quo statuta fuit. Et Sedes Apostolica utique ad sedandas turbas aliquando duo ejusdem civitatis Patronos principales esse concessit. At cum non constaret, quando, & quomodo S. Casalius electus fuerit Patronus, summus Pontifex nihil novi in hoc decernendum esse censuit.

De publico cultu, quem in S. Mariæ Majore quidam vellent Nicolao Papæ IV. asserere.

NIcolaus IV. procul dubio inter Romanos Pontifices numeratur, multa litteratura ornatus, singulari virtute, & pietate insignitus nedum cum Regulam S. Francisci in Minorum Conventualium claustris profitebatur, sed etiam eum ad Cardinalitiam, & ad Pontificiam dignitatem evectus fuit, uti eum præter alios laudant S. Antoninus, & du Chesne, qui etiam testatur, eum non sine magna sanctitatis opinione decessisse. Ipsi tamen quædam crimina affinxerunt Platina auctor Catholicus, sed præcipue Robertus Barns, aliique heterodoxi Scriptores. Quorum tamen maledicta Gretserus, Muratorius, & alii fabulas, & calumnias esse disserte ostendunt.

Certa igitur sit Nicolai IV. pietas, at quod spectat ad ejus cultum, quem nonnulli in basilica S. Mariæ Majoris ei tamquam Beato, vel Sancto adstruunt, licet nec Beatificationis Breve, nec Bulla Canonizationis inveniatur, id sane valde difficile videtur. Nam de ipso nihil actum fuit sub Clemente X. cum is Officia Pontificum publicum cultum possidentium Ecclesiæ Lateranensi concessit; neque ejus meminit Arturus in Martyrologio Franciscano; neque de illius cultu indicium ullum exhibebant inscriptiones, quæ olim in dicta basilica S. Mariæ Majoris legebantur, quasque refert Ciacconius, neque exhibet alia inscriptio a Sixto V. posita, qui illius ossa ab humili loco transferri jussit.

Hæc satis sunt ad dictam opinionem de præfati Nicolai cultu infirmandam. Sed ut id clarius pateat, fundamenta ejus-

ejusdem opinionis examinanda sunt. Primum fundamentum in eo consistit, quod hujus Pontificis Reliquiæ cum ceteris SS. Reliquiis in Armario Canonicalis Ædiculæ, ante quod binæ continuò lampades ardent, inventæ sunt cum quibusdam involucris ex charta inscriptiones continentibus, in quibus idem Nicolaus appellatur *Sanctus*. Verum hæ inscriptiones, cum ignotus sit earum auctor, nihil evincunt. Quemadmodum certum non probaret baptismum schedula collo alicujus infantis expositi appensa, & baptismum attestans, si schedulæ auctor ignoraretur, aut non omni fide dignus haberetur. Nec quidquam prodest locus, ubi Reliquiæ, & involucra illa inventa fuerunt, nam, inter alia, & Episcopi tertio quoque die suarum Ecclesiarum Reliquias examinare solent; & Alexander VII. Reliquias plurimas in Lipsanotheca S. Joannis in Laterano per plura sæcula asservatas, ob dictas rationes extraxit, & in loco clauso remotas a publico cultu subduxit. Porro si Nicolai Reliquiæ fuissent in aliquo altari expositæ, aut statis diebus populo inter alias Reliquias separatim ostensæ, idque per centum annos ante Urbani VIII. Decreta, & ad hæc usque tempora continuatum fuisset, aliquod pro controverso cultu argumentum inde desumi posset, sed cum nihil ex his constet, neque cultus ille adstrui potest.

Alterum fundamentum constituitur in publico Elogio, quod in ejus monumento sculptum visitur, nempe, quod *magnâ sanctitatis opinione obiit*. Sed neque ex hoc quidquam conficitur, nam ex pluribus exemplis a laudato BENEDICTO XIV. in Opere *de Canoniz. SS. lib.2. cap.12. num.4.* exploratum est, hujusmodi elogia ad puram opinionem, & extrinsecam denominationem referri, adeoque publicum cultum proprie non important.

Tertium fundamentum in eo versatur, quod Jacobus Card. Columna S. Mariæ Majoris Archipresbyter, Capellam ibidem in honorem Nicolai IV. extruxit, additis Capellanis, qui Missas in ejusdem Pontificis honorem celebrarent. Sed revera res diversimode se habet. Siquidem Nicolaus ipse Sacellum in ea basilica ædificavit, & S. Joanni dedicavit, ut desumitur ex quadam Bonifacii VIII. bulla. Laudatus vero Cardinalis post ejus obitum Sacellum alterum ibi ædificavit, non proprio nomine, sed ab eodem Nicolao denominans ob suam erga ipsum insignem observantiam, ut constat ex publico instrumento, quod ejus Testamentarii Curatores confecerant, his verbis: *In Capella sanctæ memoriæ quondam Sanctissimi Patris Nicolai IV. ab eodem Cardinali erecta ob reverentiam, & in memoriam præfati Sanctissimi Patris*. Onus verò Capellanis impositum fuit celebrandi Missas in suffragium animæ Nicolai IV., aliorumque Fidelium defunctorum, ut ex cit. bulla Bonifacii VIII. constat, quod sane cum publico cultu stare non potest. Neque verò verba illa, *ob reverentiam, & in memoriam præfati SS. Patris*, aliquid amplius, quam observantiam important; nam ex iis colligitur, præfatum Cardinalem suum obsequium erga illum Pontificem significare, non cultum illi præstari voluisse. Neque dicat quis, Sacellum idem fuisse Nicolao dicatum, eo quod non nominetur Sanctus, cui dedicabatur, nam ex quibusdam monumentis probabiliter S. Benedicto dicatum fuerat; aliunde nulla sit mentio dedicationis in honorem Nicolai, nullaque ejus ibi umquam imago extitit. Neque dici potest, diversimode statutam fuisse Missæ celebrationem respectu ejusdem Pontificis, & respectu aliorum defunctorum, nam in cit. bulla Bonifacii expressè habetur; *pro anima Nicolai IV.* quæ verba suffragium denotant. Aliter enim duo sequerentur absurda. Primum, quod Cardinali Columnæ gravissimum affigere-

geretur crimen, quod nempe Sacellum ædificasset, Missamque concessisset in honorem laudati Nicolai neque beatificati, neque canonizati, idque Romæ haud multo postquam Alexander III. beatificandi, & canonizandi Jus Romano Pontifici reservavit. Alterum, quod si per impossibile ostenderetur, eumdem Nicolaum a centum annis ante Urbani VIII. Decreta ad hæc tempora cultum habuisse, ex facto tamen illius Cardinalis idem cultus esset removendus; hæc enim materia immemorabilibus æquiparatur præscriptionibus, quæ, si titulus infectus sit, extinguuntur.

Quartum fundamentum consistit in denominationibus *Beatissimi*, & *Sanctissimi*, quibus in multis scripturis Nicolaus IV. post obitum condecoratur. At in summis Pontificibus plus significant tituli *Beati*, & *Sancti*, quam dictæ denominationes; istæ enim ad dignitatem, illi ad virtutes referuntur. Nec quidquam prodest, quod in quodam Actu Capitulari de eodem Nicolao legatur, *felicis*, *& sanctæ recordationis*; notum quippe est, Romanarum Basilicarum Capitula amplissimum habere titulorum Vocabularium cum de Pontificibus benefactoribus loquuntur. Satis esset scrutari Tabularium Capituli Vaticani.

Concludit ergo Pontifex, nullum haberi publicum cultum sæpedicti Nicolai, decernitque illius Reliquias claudi debere, & obsignari in aliqua capsula in armario Reliquiarum servanda, dummodo nec populo illæ ostendantur, neque umquam publicæ venerationi exponantur. Capsulæ autem inscribatur, extare in Archivo documenta ad eam spectantia, & in eodem collocetur pia Canonici Strozzi Dissertatio cum expositis ejusdem BENEDICTI XIV. animadversionibus.

Litteræ Apostolicæ ejusdem BENEDICTI XIV. *datæ 4. Kalend. April.* 1751.

Per quas Presbyteris Latini ritus in Russia Polonica degentibus permittitur in Ruthenorum Unitorum Ecclesiis, deficientibus lapideis tabulis de more consecratis, & calicibus aureis, vel argenteis, Missam super eorumdem Ruthenorum antimensiis, & cum calicibus e stamno celebrare.

Presbyteri Latini ritus Apostolicas Missiones in Russia Polonica exercentes sacræ Congregationi de propaganda Fide exposuerant, quod, cum in vastissimis illis regionibus frequentes essent Ruthenorum Unitorum Ecclesiæ, rarissimæ vero ritus Latini, neque pro Missis celebrandis lapideas sacratas Tabulas, & calices aureos, vel argenteos per longa, & difficilia itinera sine gravi incommodo & periculo secùm deferre possent, plerumque a Missarum celebratione ipsi abstinere, alii verò Fideles Latini ritus sacrorum Mysteriorum participatione fraudari, gravissimo cum animarum detrimento, cogebantur. Quamobrem enixè postularunt, ut facultas sibi concederetur Missas, sine lapidea sacra Tabula, super Ruthenorum Antimensiis celebrandi, eorumque stamneos calices adhibendi.

Hujusmodi Missionariorum preces prædicta Congregatio ad aliam Congregationem sacræ Inquisitionis examinandas remisit, ac die 22. Januar. 1750. de iis actum fuit coram præfato BENEDICTO XIV. qui ut mature in hoc procederet, quidquid olim in hac materia Sedes Apostolica decrevisset, colligi jussit, & Episcopo Zenopolitano in Curia tunc præsenti mandavit, ut Sanctitatem suam super his instrueret propriamque sententiam exponeret. Is vero & precum veritatem comprobavit, & petitam facultatem ad unionem stabilien-

liendam valde expedire ostendit, cum etiam Græci Uniti, opportunitate exigente, super lapideis Latinorum Tabulis sacra faciant. His positis, exhibitisque præcedentium Decretorum monumentis, Summus Pontifex postulantium preces exaudivit.

Et vero quod ad calices stamneos pertinet, nullum extat generale Decretum, quo illi prohibeantur, præsertim ubi magna sit Ecclesiarum, aut Sacerdotum paupertas, ut constat ex *Can. Ut Calix*, *de Consecr. dist.* 1. & ex S. Thoma, & ex aliis de hoc agentibus. Quod spectat ad altare, in Ecclesia Latina Missa super altare celebranda est, quod totum consecratum sit, vel superimpositum habeat consecratum lapidem, qui *Tabula altaris* dicitur. Græci vero, loco ejusmodi Tabulæ, linteum adhibent consecratum, in cujus angulis sunt Sanctorum Reliquiæ, & appellatur *Antimension*. Ecclesia Latina id ne dum in partibus Orientis, sed etiam inter Italo-Græcos permisit, ut colligitur ex instructione Clementis VIII. & ex Constitutione prælaudati BENEDICTI, quæ incipit *Etsi Pastoralis*, in qua tamen cautum est, ne Latini inter Italo-Græcos degentes, ubi utriusque ritus Ecclesiæ frequentes sunt, Sacrificium super dictis Antimensiis offerant. At urgente superius exposita necessitate, præfata Congregatio Inquisitionis anno 1602. Clemente VIII. approbante, ad petitionem Episcopi Vilnensis concessit, ut in Latinorum Ecclesiis Sacerdotes Rutheni eorumdem altaribus, calicibus, & vestibus sacris; & vicissim Latini a Ruthenorum Ecclesiis iisdem Ruthenorum rebus uterentur, dummodo utrique Sacrificium proprio ritu offerrent.

Hoc Decreto adductus idem BENEDICTUS XIV. & præmissæ necessitatis intuitu, Missionariis, & Sacerdotibus Latinis in Russia Polonica quandocumque degentibus dictam facultatem concessit utendi Ruthenorum Unitorum Antimensiis, & stamneis Calicibus in Missa, Latino tamen ritu servato, innovando super hoc S. Pii V. Constitutionem, quæ incipit *Providentia Romani Pontificis*, ac dummodo in eorumdem Ruthenorum Ecclesiis celebrandum sit, non autem in aliqua Latina Ecclesia, aut in domesticis Latinorum Oratoriis, si forte ibi inveniantur.

APPENDIX V.

Supra memorata Lib. 6. pag. 556.

Super Operibus Venerabilis Sororis MARIÆ A JESU DE AGREDA attributis sub titulo *Mystica Civitas Dei*, *& Miraculum Divinæ Omnipotentiæ*.

Littera Apostolica BENEDICTI XIV. *Fr. Raphaeli a Lugagnano Ministro Generali Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia inscriptæ, die 16. Januar. 1748.*

POstulaverat olim a præfato Summo Pontifice Trojanus Cardinalis de Aquaviva tum nomine Regum Hispaniarum, & utriusque Siciliæ, quorum negotiis agendis apud Sedem Apostolicam præerat, tum tamquam supradicti Ordinis Protector, ut supradictorum Operum examen absolveretur, cujus dilatio judicium de prædictæ Servæ Dei Beatificatione, & Canonizatione impediebat. Summus Pontifex memor, fuisse horum Operum examen a suis Prædecessoribus primo Congregationi generali S. Inquisitionis demandatum, inde ad Congregationem rituum avocatum, iterumque ad eamdem Congregationem Inquisitionis remissum; ac probe noscens ejusmodi examen ad hoc fuisse institutum, ut constaret, an Opera illa licite a Fidelibus legi, retineri, typisque imprimi possent; nuperam vero laudati Cardinalis postulationem eo collimasse, ut Beatificationis causa progrederetur, quo in casu examen ipsum

ipsum ad ordinariam rituum Congregationem pertinet, ut constat ex causa Ven. Servi Dei Roberti Cardinalis Bellarmini, de qua in ejusdem BENEDICTI Opere de Canoniz. SS. *lib.*2. *cap.*26. *num.*2. idemque examen statuta peculiari methodo perficitur, ut videre est in *rit. lib.*2. *cap.*27. *num.*9. *&* 10. At vero laudatus Pontifex, ut judicii celeritati consuleret, particulari sacrorum rituum Congregationi illud demandavit ex quatuor Cardinalibus conflatæ, cui quatuor Theologos diversorum Ordinum Regularium addidit, quorum etiam nomina patefecit, quamquam Congregatio ordinaria similibus in casibus reticere soleat. Secretarium vero illi Congregationi dedit Fidei Promotorem, mandavitque, ut opus examinandum, juxta normam in Decretis Urbani VIII. statutam expenderetur, utque Congregatio hæc particularis coram ipso Pontifice BENEDICTO XIV. cogeretur, ut habet ejus Decretum die 5. Aug. 1745. editum.

Die 5. Decembris 1747. habita fuit statuta particularis Congregatio; toto autem intermedio tempore Fidei Promotor objectiones collegit, Postulatores responsiones pararunt, reliqui vero, & ipse Pontifex supradictum librum Mysticæ Civitatis diligenter considerarunt. Quid vero in ea Congregatione animadversum sit, Pontifex præfato F. Raphaeli in his ipsis suis litteris significat, ut Servæ Dei causa ad suum finem recta via dirigatur.

Monet itaque, de Operibus in Congregatione rituum revidendis, primò expendi, an is, cui opera tribuuntur, vere illa scripserit, quod si id evidenter non constet, revisio omittitur. In Decretis enim Urbani VIII. dicitur; *si scripsisse constiterit &c.* Nec juvat opponere Opus, de quo nunc agitur, iterato impressum fuisse sub nomine Sororis Mariæ a Jesu; hoc enim aliquam vim haberet, si ipsa vivente, neque reclamante, factum fuisset; sed cum post ejus obitum impressiones factæ sint, aliis probationibus opus est, ut liber illi certo tribui posset. Nec quidquam suffragatur, Postulatores id ultro admittere, supradicta enim Decretorum verba non in Postulatorum, sed in veritatis gratiam posita sunt. Sane cum in causa S. Jacobi de Marchia difficultas excitata fuisset super quodam Dialogo *adversus Fraticelles*, qui ab ipso conscriptus dicebatur, Peritorum vero a Clemente XI. super hoc deputatorum judicia non convenirent, idem BENEDICTUS XIV. tunc Fidei Promotor ab eodem Pontifice sententiam suam exponere jussus censuit, responderi posse, de Auctore Dialogi *non constare*, atque adeo ad ulteriora in Causa procedi, quod & factum fuit.

Regulis hisce constitutis, in re præsenti, ex actis apparet, Episcopum Tirasonensem ab anno 1668. processum ordinarium construxisse super fama virtutum, & miraculorum laudatæ Servæ Dei, cumque comperisset, Autographum controversi Operis in Cœnobio Monialium de Agreda asservari, illud afferri jussit, eoque inspecto, affirmavit, Scripturam, exceptis Capitulorum Titulis, esse ejusdem Servæ Dei, cujus characterem notum sibi esse dicebat ex aliis illius inspectis epistolis. Causæ Procurator tres alios testes adduxit, inter quos ejusdem causæ Notarium, qui omnes non singillatim, sed sub juramento, uno ore, idem, quod Episcopus, asseruerunt. Idem vero Episcopus authenticum exemplum sumi, in processum inseri, & Autographum Monialibus reddi jussit.

Verum, utcumque dictus processus ordinaria auctoritate constructus sit, tamen hujusmodi probationes ex characteris similitudine, & *per testes habentes notam manum*, & ex S. Athanasio, & ex Jurisperitis insufficientes sunt, nisi legitimis adminiculis fulciantur, quod multo magis admittendum videtur, cum testes, non singilla-

gillatim, sed turmatim, & coram Superiore idem asserente, testimonium reddiderint. Adminicula autem esse posse indicat Summus Pontifex, si indubia Servæ Dei scripta, quæ extare affirmat F. Joseph Ximenius in ejus vita, & alia, quæ verosimiliter inveniri poterunt in Agredano Monasterio, sumantur, ac vera illius characteris forma cognita, a Peritis cum controverso Opere comparentur. Peritorum vero judicium, & omnia indubia characteris exemplaria cum eodem Opere Romam transmitti debent, ubi aliud ab aliis Peritis judicium instituatur. Hæc autem probatio, quamvis subsidiaria, cum alia superius indicata non exigui erit momenti. Hanc methodum sacra rituum Congregatio admittere consuevit, ut constat, ex causa B. Joannis Cantii apud eumdem Pontificem in præcit. *lib.2. c.34. n.8. & seqq.* Neque timendum est ne autographa in his revisionibus deperdantur; inspecta enim fideliter redduntur.

Post hæc aliud superest dubium tollendum, ut certo affirmari possit, *constare*, quod mystica Civitas Dei a Ven. Maria a Jesu conscripta fuerit. Fieri enim potuit, ut ipsa Opus propria manu scripserit, totum autem vel partem non composuerit, quemadmodum ab initio, & ad hæc usque tempora a nonnullis dubitatum fuit, ut constat ex *Summario præliminari hujus causæ, & ex Responsionibus* pariter *præliminaribus*. Verum cum alia inveniantur Opera, quæ procul dubio Ven. huic Servæ Dei tribuuntur, hæc cum alio Opere de mystica Civitate Dei conferenda erunt, & juxta criticæ artis regulas, ex styli uniformitate res tota elucidari poterit. Præterquamquod in ejus vita narratur, quemdam ejusdem Confessarium ipsi imperasse, ut Opus de mystica Civitate combureret. Paruit ipsa, antea tamen Catholicus Rex Philippus IV. exemplum dicti Operis describi jusserat, & apud se retinebat. Alium subinde Confessarium jussisse, Opus idem ab ea recudi, quod & perfecit mira cum priori uniformitate, paucis dumtaxat additis, ac rebus nonnullis melius elucidatis: Et hunc Codicem dicunt eumdem esse, qui in prædicto Monasterio pro Autographo asservatur. Necesse igitur est, ut indicatum exemplum perquiratur, quod fortassis non erit inventu difficile. Tum facta comparatione, asserta uniformitas dignosci poterit, quin etiam ex indicatis additamentis, & explicationibus complures tolli obscuritates poterunt causam hanc nimium implicantes.

Sed cum horum omnium series nimium Beatificationis causam retardent, in qua constructus dumtaxat est processus Ordinarius, admissa causæ introductio; approbata sententia super non cultu, & peculiaris auctoritate Apostolica factus processus ad excipiendas depositiones testium, quorum mors imminere timebatur. Cumque ante propositionem dubiorum super virtutibus, & super miraculis, ex inconcussis sacræ rituum Congregationis legibus, necesse sit, ut omnia, quæ extant, Ancillæ Dei Opera examinentur, inde processus Apostolicus super fama virtutum, & miraculorum in genere conficiatur, & super ejus relevantia pronuncietur, mox alter Apostolicus processus in specie super virtutibus, & miraculis construatur, omniumque processuum, etiam Ordinarii, validitas expendatur. Nihilominus sæpelaudatus Pontifex BENEDICTUS XIV. de Apostolicæ auctoritatis, & liberalitatis plenitudine, ex speciali gratia in hac Causa indulsit, ut, quamvis judicium super dicto Opere de mystica Civitate Dei adhuc pendeat, examinari tamen alia ejusdem Servæ Dei Opera possint, & reliqua omnia paulo ante recensita perlegi, animadversiones quoque a Fidei Promotore exponi, & responsiones a Postulatoribus comparari, dummodo tamen dubium *su-*

per

per virtutibus in specie in Congregatione rituum non absolvatur; antequam judicium de omnibus Ancillæ Dei Operibus absolutum sit.

Post hæc subdit Pontifex, quod, si aliquando, probatum fuerit, librum de mystica Civitate Dei a Ven. Maria a Jesu vere compositum fuisse, aliud instituetur judicium, an liber idem *contineat errores contra Fidem*, *vel bonos mores*, *vel doctrinam aliquam novam*, *vel peregrinam*, *atque a communi sensu Ecclesiæ*, *& consuetudine alienam*, prout in Urbani VIII. Decretis statuitur. Idcirco Cardinalibus, & Theologis supradictam particularem Congregationem componentibus mandavit, ut singuli hac de re sententiam suam authenticam ad ipsum transmitterent, cum vellet omnia hujusmodi judicii capita antecedenter cum judiciis plurium celebrium Academiarum per se ipsum pensare.

Enim vero anno 1596. Facultas Sorbonica censuram protulit in primam hujus Operis partem, eaque refertur *in Diario Sapientum Tom.* 24. Cardinalis de Aguirre Censuram peculiari scripto impugnavit, quin etiam epistolam unam ad Galliarum Regem scripsit, alteram ad Archiepiscopum Parisiensem, & in hac fassus est, propositiones a præfata Facultate notatas, prout jacent in versione Gallica, qua usi sunt Parisienses Theologi, merito fuisse damnatas: contendit tamen versionem hanc parum fidelem esse. Versio hæc non alia esse potest, quam quæ a P. Croiset Ordinis Minorum facta fuit, eademque in Summario Causæ summopere laudatur. Porro laudatus Cardinalis Croisetum Gallum reprehendit, tanquam in Hispanico idiomate parum versatum: at si quis Cardinalem Hispanum reprehenderet tamquam Gallicæ linguæ minus peritum, judicium profecto in ancipiti hæreret. Quare spondet Summus Pontifex, se curaturum, ut aliquem inveniat in utroque idiomate probe versatum, cujus diligentia veritatem in claro positam tuto dijudicare possit.

Advertit præterea, anno 1734. editum ab Eusebio Amort Canonico Regulari Lateranensi fuisse Opus *de Revelationibus*, *& Visionibus*, in quo prædicta Censura utique reprobatur, sed aliæ objectiones adversus mysticam Civitatem Dei excitantur. Huic respondit F. Didacus Gonzalez Matthæo Hispanus Ordinis pariter Minorum. Verum monet Summus Pontifex has quoque objectiones, & responsiones examinandas esse.

Concludit tandem referendo Decretum de præfatæ particularis Congregationis consilio editum, videlicet, quod non constat adhuc, controversum Opus esse Ven. Servæ Dei Sororis Mariæ a Jesu de Agreda, indulgetur tamen, ut in ejusdem causa ad ulteriora procedatur, dummodo judicium super virtutibus non absolvatur, nisi sub conditionibus superius indicatis.

APPENDIX VI.

De qua Cap. XIII. Lib. 6. sermo habetur.

De concessione Officii & Missæ.

COgitavit quidem BENEDICTUS XIV. a sui Pontificatus initio Romanum Breviarium correctissimum, pluribusque expurgatum mendis publici juris facere, quod gravioribus curis maximisque negotiis distentus ad optatum finem perducere non potuit. Id vero fixum animo habuit, nullum ad Ecclesiam universalem Officium extendere; facile tamen particularium locorum, Regnorum aut Provinciarum pietatem confovere, concessis proprio Officio ac Missa in honorem SS. qui ibidem speciali veneratione decorantur. Ex his ergo nonnulla indicabimus.

Proprias Lectiones S. Braulionis in secundo nocturno Archiepiscopus Cæsaraugustanus ad Pontificem mise-

rat, quibus tamen ad severiorem trutinam revocatis, duo se invenisse rescripsit idem Pontifex, in quibus palam se dissentire profitetur. Primum est, quod S. Isidorus elegerit S. Braulionem in creditæ sibi Ecclesiæ Archidiaconum. Id enim ex binis Epistolis ab Isidoro ad Braulionem Archidiaconi munus obeuntem datis falsum esse constat; nam inter alia ex iis colligitur, Braulionem eo munere functum fuisse in altera Ecclesia ab Hispalensi prorsus diversa. Et Bollandistæ opinantur, officium illud fuisse S. Braulioni demandatum a fratre suo Joanne Cæsaraugustano Antistite.

Alterum est, eumdem Sanctum cum S. Isidoro plurimum in Hispaniis laborasse in revocanda Gothorum gente ab Ariana hæresi, vel quia de hac actum fuerit in quarto Concilio Toletano, cui ambo interfuere, vel quia idem Braulio in prima ex dictis literis Isidoro scriptis enixe petierit Acta Synodi ab ipso Hispali coactæ, in qua Sintuarii hæresis damnata fuit. At exploratum satis est, Gothos ab anno 589. Arianam hæresim ejurasse in tertio Concilio Toletano, & incredibile prorsus est, hæresim illam adeo posthac perdurasse, ut solum in quarto Concilio Toletano fuerit a S. Braulione extirpata. Oppositum enim evidenter constat ex solemni professione a pio Rege Recaredo in eodem Concilio facta. Præterea hoc quartum Concilium, quemadmodum quintum, & sextum Toletanum convocatum fuit, non ut aliqua hæresis velleretur, sed ut disciplinæ dumtaxat consuleretur. Nec quidquam officit, quod Fidei professio eidem præmissa fuerit, id enim factum fuit non ad convellenda alicujus hæresis germina, sed ad servandam Conciliorum generalium consuetudinem, cum Synodus illa esset Generalis omnium Ecclesiarum Hispaniæ. Quod spectat ad Sintuarium, is non fuit Arii assecla, sed Eutichetis inter Acephalos connumeratus. Ex quibus omnibus manifestum fit, non posse tuto asseri, S. Braulionem enixe in Gothorum conversionem, & Arianæ hæresis extinctionem incubuisse.

Quamobrem consultius duxit laudatus Pontifex novas lectiones, & consentaneam illis Collectam per semetipsum exarare, prout egregie præstitit, eædemque iisdem ipsius literis Apostolicis subiectæ conspiciuntur.

Posthæc idem Pontifex BENEDICTUS XIV. die 11. Septemb. 1742. ad pias preces Joannis V. Portugalliæ Regis concessit Officium cum omnibus lectionibus, & oratione propriis, & Missam pariter propriam in honorem S. Joannis Damasceni die 11. Maji celebranda sub ritu duplici minori ab omnibus utriusque sexus Christifidelibus, qui ad horas Canonicas tenentur, eidem Regi, etiam extra Lusitaniam subiectis. Movit in primis Joannem V. pietas S. Joannis Damasceni erga B.V.M. quæ illi abscisam manum restituit, ut sacrarum imaginum cultum scriptis promovere pergeret.

Cum Moniales S. Joannis Ap. & Ev. Ordinis S. Benedicti Torcell. Dioec. proprium exoptassent Officium S. Barbaræ cujus sacrum corpus ibidem colitur ab anno 1009. Pontifex cum perspectas haberet difficultates, quibus hujus Sanctæ Acta implicantur, ex Lectionibus, quæ in aliquibus Ecclesiis recitantur, eas selegit, quibus basilica Lateranensis utitur a sacra rituum Congregatione approbatis, hisque juxta earumdem Monialium institutum quartam addidit, octavam nempe in ordine Divini Officii, in qua translationem ejusdem S. Virginis descripsit, de qua plures Scriptores loquuntur. Propriam quoque Orationem adjecit in nonnullis locis recitari solitam, in qua pia explicatur traditio, eos nempe, qui S. Barbaræ cultui addicti sunt, sacrosancti corporis Christi Viatico ante mortem non fraudari. Hujusmodi vero Officium proprium in suis Litteris Apostolicis die 7. Novemb. 1748. datis inseruit, & sub ritu duplici primæ Classis a præfatis Monialibus, & ab

ab aliis earum Ecclesiæ addictis, in Festo laudatæ Sanctæ in perpetuum recitari indulsit.

Die 8. *Octobr.* 1748. Concessa sunt Officium proprium & Missa propria sub ritu duplici primæ classis celebranda die 16. Januarii in honorem Sanctorum quinque Martyrum Marochiensium Berardi, Petri, Accursii, Adjuti, atque Othonis ex Ordine Minorum S. Francisci pro dominiis Regis Fidelissimi. Voluit autem Sanctitas Sua per se ipsum Lectiones corrigere, atque examinare, & ut hoc ipsum in decreto exprimeretur.

Ad preces ejusdem Regis Fidelissimi Joannis V. *die* 17. *Jan.* 1750. concessa sunt Missa propria, & Officium proprium in honorem S. Theotonii cum Antiphonis, Capitulis, Hymnis, & reliquis omnibus propriis sub ritu duplici majori die 18. Februarii celebranda, firmo remanente altiori ritu, quo in aliquibus locis Officium ejusdem Sancti celebrari consuevit.

De Mense Januarii 1751. ad preces Josephi I. Portugalliæ, & Algarbiorum Regis Fidelissimi facta est concessio Officii proprii, & Missæ propriæ in honorem Maternitatis B. Mariæ Virginis Dominica prima Maji sub ritu duplici majori: necnon Officii proprii, & Missæ propriæ in honorem Puritatis ejusdem B. Mariæ Virginis Dominica ultima Junii sub eodem ritu. *Die vero* 18. *Februarii ejusdem anni* facultatem eamdem quoad Officia & Missas in honorem Maternitatis, & Puritatis B. M. Virginis idem Pontifex, vivæ vocis oraculo, extendit ad Patres Lusitanos Societatis Jesu Romæ commorantes.

Cum vero olim a Fidelissimo Lusitaniæ Rege commissa esset cura obtinendi a SS. D. N. facultatem pro omnibus Sacerdotibus in Regum Hispaniæ & Lusitaniæ dominiis, ut die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum celebrare possent tres Missas usque ad duas post meridiem horas; quæ consuetudo in plurimis Hispaniæ locis jam invaluerat, ut constabat ex documentis a Catholica tunc Principe nunc Regina ad Patrem suum Joannem V. & ejusdem jussu Romam transmissis, omnia Sanctissimus Pontifex benigne concessit, ut fusius dicitur in Tomo IX. suorum operum. Opportunum vero existimavit Rex Catholicus, ut tres Missæ aliquantulum diversæ fuerint, quod Nuntio Apostolico Majestatis Suæ Confessarius exposuit. Diversitas vero ea esse debebat, ut ad primam Missam omnia dicerentur prout in Missali Romano *in Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum*. Ad secundam, omnia prout in eodem Missali *in Anniversario Defunctorum*, sine sequentia *Dies iræ &c.* facta etiam in Orationibus aliqua mutatione indicante omnes animas Fidelium Defunctorum. Ad tertiam Missam, omnia pariter ut in Missali *in Missis quotidianis Defunctorum*, sine dicta sequentia, sed cum supradicta pariter mutatione in Orationibus. Per litteras Apostolicas Summus Pontifex ad præfatum Nuntium die 7. Septembr. 1750. Sanctitas sua respondet, se approbare supradictam diversitatem. Gravibus tamen argumentis ostendit, non esse omittendam sequentiam sive Prosam *Dies iræ &c.* Quam etiam gratiam eodem modo extendit ad dominium Regis Fidelissimi.

ACTA

ACTA, ET DECRETA
IN CAUSIS
BEATIFICATIONUM
ET
CANONIZATIONUM
ALIISQUE
AD SACRORUM RITUUM MATERIAM
SPECTANTIBUS.
ADDENDA AD TOMUM VI. OPERUM SS. D. N.
ROMÆ EDITUM ANNO MDCCLI.

ACTA, ET DECRETA

IN CAUSIS

BEATIFICATIONUM,

ET

CANONIZATIONUM

ALIISQUE AD SACRORUM RITUUM MATERIAM SPECTANTIBUS

Addenda ad Tomum VI. Operum SSmi Domini Noſtri Romæ editum anno 1751.

UM nonnulla poſt annum Pontificatus ſui decimum BENEDICTUS XIV. Decreta, Epiſtolas, Conſtitutioneſque ediderit ad materiam Sacrorum Rituum ſpectantia, quæ in Tomo VI. Operum ejuſdem SS. Domini Noſtri edito anno 1751. locum habere non potuerunt, ea hic in unum collegimus, ſingula ſuis, prout indicantur, locis poſtea inſerenda, quandocunque nova horum Operum editio

fieri contigerit. Igitur ad Caput I. ubi referuntur *Decreta Generalia*, post IV. Decretum pag. 19. addatur V. scilicet:

DECRETUM GENERALE

SS. D. N. BENEDICTI PP. XIV.

CUM ex relatione eorum, quæ in Congregationibus Sac. Rituum, aut Antepræparatoriis, aut Præparatoriis proponuntur, & discutiuntur, facta Nobis pro sui muneris adimplemento tum a Congregationis Secretario, tum a Fidei Promotore, innotuerit, sæpe excitatam fuisse inter ejusdem Congregationis Consultores controversiam, an in Causis Beatificationis, & Canonizationis Servorum Dei procedentibus per viam non Cultus, cum disputandum proponitur Dubium super Virtutibus aut Martyrio, Testes de auditu auditus, qui soli extant in Processu Apostolico, in linea probationis jungi possint cum Testibus de visu, qui extant in Processu Ordinario, contendentibus nonnullis, id tantum fieri posse, si Testes de auditu, qui extant in Processu Apostolico, sint de auditu à videntibus, aliisque asserentibus, id ipsum fieri debere, etiamsi Testes non sint de auditu à videntibus, sed de auditu auditus, dummodò cætera alia non desint, quæ requiruntur pro conjunctione Processus Ordinarii cum Processu Apostolico, & alia etiam concurrant à Congregatione Rituum statuta, ut ritè, & rectè admittantur Testes de auditu, de quibus omnibus in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 2. cap. 4. & 5.*

Nos ad amputandam quamcumque controversiam, decernimus primò, non posse in linea probationis conjungi Testes de auditu auditus in Processu Apostolico examinatos, cum Testibus de visu, qui extant in Processu Ordinario, prædictamque conjunctionem in linea probationis competere tantùm Testibus de auditu à videntibus, qui sint in Processu Apostolico examinati, dummodò cætera supra indicata non desint requisita, & ex conjunctione Testium de visu examinatorum in Processu ordinario cum Testibus de auditu à videntibus, examinatis in Processu Apostolico, propositis Dubiis super Virtutibus, aut Martyrio responderi posse, *Constare de Virtutibus &c.* aut *constare de Martyrio*, & in progressu ad ulteriora pro obtinenda formali Beatificatione sufficere debere duo Miracula, quæ ante Beatificationem patrata sint, & approbata, & pro obtinenda Canonizatione sufficere debere alia duo Miracula, post Beatificationem secuta & approbata. Decer-

Decernimus secundo loco, quod, si in Processu ordinario Testes extent de visu, & in Processu Apostolico non reperiantur nisi Testes de auditu auditus, Testes hi de auditu auditus, in Processu Apostolico excepti, vim & robur adminiculi habere valeant, modò quidem levis, modò gravis, prout eorum numerus, & qualitas exposcit, ita ut, exclusa à Postulatoribus quacumque fraudis, aut negligentiæ suspicione, ex qua factum sit, ut soli Testes de auditu auditus in Processu Apostolico fuerint examinati, si, attentis numero, & qualitate Testium de visu in Processu Ordinario examinatorum, habitaque consideratione adminiculi non levis, sed gravis, desumpti ex Testibus de auditu auditus in Processu Apostolico examinatis, res ad eum statum redacta sit, ut faciat Fidem, & auctoritatem Viro prudenti de re gravi judicaturo, propositis Dubiis super Virtutibus, aut Martyrio, responderi possit, *ita constare de Virtutibus*, aut *ita constare de Martyrio*, *ut procedi possit ad ulteriora*, *hoc est ad discussionem Miraculorum*, nec obtineri posse Decretum Beatificationis, nisi tria Miracula præcesserint, quæ fuerint approbata, neque demum Canonizationis Decreto locum esse debere, nisi duo alia post Beatificationem Miracula superveniant, quæ pariter fuerint approbata.

Demum tertio loco decernimus, nihil per præsens Decretum à Nobis fuisse immutatum super Dubio Virtutum, aut Martyrii in Causis, quæ procedunt per viam casus excepti, aut in quibus, & si procedant per viam ordinariam non Cultus, soli Testes de auditu extant in processu tùm Ordinario, tùm Apostolico; quoad eas enim exactè observari mandamus Decretum Generale à Nobis editum *die* 23. *Aprilis* 1741. & impressum in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib* 3. *cap*. 3. *num*. 25. *editionis Patavinæ*, *& editionis Romanæ*, quod etiam nunc confirmamus tùm quoad numerum Miraculorum, tùm etiam quoad cætera, quæ in dicto Decreto continentur, & in quibus statuitur, Miracula semper esse comprobanda per Testes contestes de visu, sive agatur de Causis procedentibus per viam Ordinariam de non Cultu, sive per viam extraordinariam de casu excepto, & sive res sit de Miraculis pro obtinenda Beatificatione, sive de aliis, quæ proponuntur pro Canonizatione obtinenda. Et Secretario Congregationis Sacrorum Rituum mandamus, ut præsens nostrum Decretum inter acta Congregationis referat, & typis edi curet, ut ad omnium notitiam deveniat. Datum hac die 17. Julii 1744.

D. F. Card. Tamburinus Præf.

Loco ✠ Sigilli.

M. Marefuscus S. R. C. Secr.

Ad Caput II. ubi referuntur *Decreta ſuper Caſu excepto*, poſt XV. Decretum, pag.62. addenda quæ ſequuntur, nempe:

XVI. DECRETUM.

Panormitana

CANONIZATIONIS BEATI JOANNIS LICCII

Sacerdotis Profeſſi Ordinis Prædicatorum.

Cum a Sac. Rituum Congregatione Ordinaria ſub die 29. *Januarii* 1752. *ad relationem Eminentiſſimi & Reverendiſſimi Domini Cardinalis Cavalchini admiſſa fuerit Commiſſio introductionis Cauſæ Beati Joannis Liccii, & a Sanctiſſimo Domino Noſtro* Benedicto PP. XIV. *poſtmodum ſignata juxta tenorem præfatæ Commiſſionis, ad inſtantiam Reverendiſſimi Patris Antonini Bremond Magiſtri Generalis Ordinis Prædicatorum propoſitum fuit ab eodem Eminentiſſimo Ponente, atque in dicta Sac. Congregatione abſque interventu Conſultorum ex diſpenſatione Apoſtolica diſcuſſum infraſcriptum dubium -- An ſententia lata per Judices a Reverendiſſimo Archi-Epiſcopo Panormitano deputatos ſuper Cultu ab immemorabili tempore prædicto Beato præſtito, ſive Caſu excepto a Decretis ſan. mem. Urbani VIII. ſit confirmanda in caſu, & ad effectum, de quo agitur --; & Sacra eadem Congregatio, audito R. P. D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore, qui voce, & ſcripto ſuam ſententiam expoſuit, reſcribendum cenſuit, affirmative, ſi Sanctiſſimo Domino Noſtro viſum fuerit. Die* 14. *Aprilis* 1753.

Factaque deinde per me Secretarium de prædictis Santiſſimo Domino Noſtro relatione, Sanctitas ſua benigne annuit. Die 25 *ejuſdam Menſis, & anni* 1753.

D. F. Card. Tamburinus Præf.

Loco ✠ Sigilli.

M. Mareſuſcus S. Rit. Cong. Secret.

Beatus Joannes Liccius Caccabi Diœceſis Panormitanæ ineunte Sæculo XV. natus, Patre orbatus Panormi in Cœnobio Fratrum Prædicatorum ſub titulo S. Zitæ, ubi regularis diſciplina tunc maxi-

maxime vigebat, religiosum induit habitum. Spontaneæ carnis macerationi assiduè vacans, & religiosæ perfectionis exercitiis indefesso studio incumbens, maximam sibi Sanctitatis famam comparavit. Senio tandem confectus in Patria feliciter obiit *anno* 1511. pluribusque tam in vita, quam post mortem miraculis coruscavit.

Tria originalia antiquissima manuscripta Beati virtutes, ejusque res gestas referentia in Processu super Cultu fuerunt compulsata. Primum extat in Bibliotheca Collegii Societatis Jesu Panormi, & sequentem titulum præsefert. *Processus, & vita Beati Joannis Liccio Ordinis Prædicatorum Terræ Caccabi notata per me Domnum Antonium de Fasio Abbatem S. Anastasiæ ejusdem Terræ, & habitatorem, qui omnia scripsi, præstando prius Juramentum Accolis ejusdem Oppidi circa narrationem, ut infra* 1558. & in fine apposita habetur subscriptio -- *Ego Antonius Fasio Sanctæ Sedis Judex delegatus* -- Alterum in Bibliotheca Cœnobii Sancti Dominici Panormi, cujus titulus -- *Vita, e Miracoli del Beato Giovanne lo Liccio di la Città di Caccamo dell'Ordine di Padri Predicatori, raccolta, e scritta dal P. Raimondo Garifo di Caccamo* -- Tertium asservatur in Archivo supradicti Cœnobii Caccabensis exaratum a P. Bernardino Faso Ordinis Prædicatorum.

Post confectum *anno* 1747. a Judice, & Adjunctis per Archi-Episcopum Panormitanum delegatis auctoritate ordinaria Processum tam super fama sanctitatis, virtutum, & miraculorum, quam super cultu a tempore immemorabili ante Decreta san. mem. Urbani VIII. Beato Joanni præstito, prævio voto Sacrorum Rituum Congregationis Ordinariæ habitæ *die* 29. *Januarii* 1752. signavimus Commissionem Introductionis Causæ. Proposito postmodum per Cardinalem Cavalchini Ponentem in eadem S. Congregatione habita *die* 14. *Aprilis* dubio -- *An sententia lata per Judices a Reverendissimo Archi-Episcopo Panormitano deputatos super Cultu ab immemorabili tempore prædicto Beato præstito, sive casu excepto a Decretis san. mem. Urbani VIII. sit confirmanda in casu, & ad effectum, de quo agitur* --; Sacra eadem Congregatio mature discussis pluribus Cultus speciebus per Postulatores adductis, consistentibus præsertim in Imaginibus cum Laureolis, & Splendoribus Beatum repræsentantibus, in Titulo Beati, quo Beatus Joannes fuerat condecoratus, & in Lampade detineri solita accensa ante Sepulcrum Beati, *Affirmativè* respondendum esse censuit, & Congregationis Judicium Nos adprobavimus juxta Decretum supra exscriptum.

XVII. DE-

XVII. DECRETUM.

MONTIS REGALIS, SEU CUNEEN.

CANONIZATIONIS BEATI ANGELI A CLAVASIO

Sacerdotis Professi Ordinis Min. Observ. S. Francisci.

Post admissam, signatamque per Sanctissimum Dominum Nostrum BENEDICTUM PP. XIV. *Commissionem Introductionis Causæ B. Angeli a Clavasio, promota successivè fuit ex parte Fratris Leopoldi a Roma Postulatoris instantia in Sac. Rituum Congregatione usque sub die* XI. *Decembris anni* 1751. *super approbatione Cultus ab immemorabili tempore eidem Beato præstito; sed cum prodierit rescriptum -- Dilata, & coadjuventur probationes -- constructi ex post fuerunt novi processus Apostolici in Civitate Cunei Diœcesis Montis Regalis, & in Oppido Clavasii Diœcesis Ipporegien. pro coadjuvatione probationum circa cultum immemorabilem prædicti Beati. His autem ad Urbem delatis, atque apertis repropositum fuit in Congregatione Ordinaria Sac. Rituum habita sub infrascripta die per Eminentissimum, & Reverendissimum D. Cardinalem Alexandrum Albanum Ponentem dubium alias propositum sub enunciata die* XI. *Decembris* 1751. *videlicet -- An sententia lata per Judicem a Reverendissimo Episcopo Montis Regalis deputatum super casu excepto a Decretis editis a san. mem. Urbani Papæ VIII. sive super Cultu ab immemorabili tempore prædicto Beato præstito sit confirmanda in casu, & ad effectum, de quo agitur -- & Sacra eadem Congregatio mature examinatis tum veteribus, cum novis adductis in Causa probationibus, audito R. P. D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore, qui scripto, & voce suam sententiam exposuit, rescribendum censuit, affirmative, si Sanctissimo Domino Nostro visum fuerit. Die* 14. *Aprilis* 1753.

Factaque deinde per me Secretarium de prædictis eidem Sanctissimo Domino Nostro relatione, Sanctitas Sua benigne annuit. Die 24. *ejusdem Mensis, & anni* 1753.

D. F. Card. Tamburinus Præf.

Loco ✠ Sigilli.

M. Marefuscus SS. Rit. Cong. Secret.

BEA-

Beatus Angelus in Oppido Clavasii Diœcesis Ipporegiensis anno 1411. natus est. Senatoria dignitate, ad quam in Ducatu Montisferrati fuerat evectus, abdicata, in Ordine Min. Observ. S. Francisci regulare institutum professus fuit. In excolendis Religiosi hominis virtutibus admirabilem se præstitit. Ea vero pauperes caritate prosequebatur, ut non solum pro ipsis escas ostiatim emendicare consueverit, verum etiam effecerit, ut pluribus in locis Montes pietatis erigerentur. Cum præ cæteris sanctitate, zelo, ac doctrina præluceret, Provinciæ primum Genuensis Vicarius, deinde totius Familiæ Cismontanæ quater renunciatus fuit Vicarius Generalis. Caroli primi hujus nominis, & tertii Sabaudiæ Ducis, nec non B. Paulæ Comitissæ vulgo dictæ *del Bene* a Confessionibus fuit. *Anno* 1481. cum sævissimus Turcarum Tyrannus Apuliam invasisset, ac Civitatem Hydruntinam occupasset, san. mem. Sixtus IV. Legatum, & Commissarium Apostolicum Sacræ Cruciatæ Beatum Angelum delegavit, cujus opera eo inter se sacro fœdere Fideles consociati sunt, ut, Turcarum Tyranno veneno interempto, hostilis exercitus in Ægyptum remeare coactus fuerit. A fel. record. Innocentio VIII. Nuncius, & Commissarius Apostolicus contra Waldensium hæresim per Italiæ confinia serpentem designatus idem Beatus indefessum, ac strenuum Fidei propugnatorem se gessit. Utrasque autem dd. Pontificum Bullas Beato directas typis edidit P. Codrettus Ord. Min. Obs. in fine Vitæ d. *Beati typis impressæ Cunei anno* 1664. easque a suis Originalibus a Communitate Clavasii asservatis extractas Author testatur. Laboribus tandem, ac meritis plenus migravit ad Dominum *anno* 1495. *die* 11. *Aprilis* in Conventu S. Antonii Patavini Civitatis Cunei Diœcesis Montis Regalis, ejusque sacrum Corpus in Ecclesia istius Conventus reconditum est.

Complures sacri Scriptores de virtutibus, & rebus gestis Beati, ac miraculis ad ejus intercessionem patratis mentionem faciunt. Arturus nimirum *in Martyrologio Franciscano edito Parisiis anno* 1602. P. Franciscus Gonzaga Minister Generalis Ord. Seraphici in libro *de Origine Religionis Franciscanæ edit. Romæ anno* 1587. *tom.* 1. *p.* 2. Bartholomæus Civiarelli in *Chron. Frat. Min. Impress. Venet.* 1621. *p.* 4. *cap.* 45. Jacob. Carant. in suo Opere *Decad. Physic. impress. Savigliani* 1623. Fr. Britius Episcopus Alben. in Opere -- *Seraphica Subalpinæ Divi Thomæ Provinciæ monumenta* -- impress. *Taurini* 1647. Fr. Michael Angelus a Neapoli in *Chronologia Historic. Legal. Seraphici Ordin. Minor. edit. Neapoli anno* 1650. Fr. Matthias a Caballario Ord. Capuccinor. *in Rationar. Chronographico* impress. *Augustæ Taurinorum anno* 1659. Author Ano-

Anonymus *in Libro* edit. *Cunei anno 1674.* cui titulus -- *Novo*, *e vero leggendario detto Flos Sanctorum* -- Fr. Dominicus de Gubernat. *in Orbe Seraphico* impress. *Romæ anno 1681. Tom. 1. fol.* 302. Fr. Julius Baudini in *sua Canonica Dissertatione de Vita Communi Regular.* impress. *Coloniæ anno 1695.* Jacob. Philip. Bergomen. *Ord. Heremitar.* in Opere, cui Titulus -- *Supplementum Supplementi* -- *ad annum Christi* 1483. P. Marcus Ulyssiponens. Episcopus Portuen. in Libro, cui titulus -- *Delle Croniche delli Frati Minori* -- *lib. 1. cap.* 47. Cardinalis Bellarminus *de Scriptoribus Ecclesiast.* Wadingus in *Annal. Ord. Min. ad annum* 1434. 1472. 1479. 1481. & 1495. aliique.

Constructo ab *anno 1694. ad 1696.* Processu auctoritate Ordinaria per Episcopum Montis Regalis super Cultu ab immemorabili tempore ante Decreta san. mem. Urbani VIII. Beato Angelo præstito, confectoque subinde *an. 1698.* eadem Ordinaria auctoritate per eundem Episcopum altero Processu super fama Sanctitatis, virtutum, & miraculorum præfati Beati, proposita fuit Causa super Signatura Commissionis in Sacrorum Rituum Congregatione Ordinaria habita *die 29. Novembris* 1708. referente clar. mem. Card. Caprara. At cum in Animadversionibus bon. mem. Joannis Baptistæ Bottinii adnotatum fuisset, quasdam alias superesse Informationes non exhibitas, & quædam Beati opuscula non adhuc revisa extare; Sacra Congregatio rescripsit -- *Dilata*, & *exhibeantur omnes Processus*, & *Informationes*, & *revideantur Opera per deputandos ab Eminentissimo Ponente* -- Hoc Sacræ Congregationis rescriptum adduximus in nostro Opere *de Servor. Dei Beatific. lib. 2. cap. 27. num.* 5. ad ostendendum, usum recentiorem Sacræ Congregationis esse, ut Operum revisio præcedere debeat Signaturam Commissionis.

Exhibitis proinde quibusdam aliis Informationibus, nec non Opusculo *Summæ Angelicæ* a dicto Beato conscripto, prædictus Cardinalis Causæ Ponens deputavit P. Campioni Congregationis Matris Dei in Revisorem Operis. Sed facta relatione per eumdem Ponentem in Sac. Congregatione habita *die 17. Augusti* 1709. rescriptum fuit -- *Ad Eminentissimum Ponentem pro altero Revisore secreto Summæ Angelicæ*, & *interim fiant novæ diligentiæ pro inveniendis aliis Operibus* -- Ideo autem novi Revisoris deputatio demandata fuit, quia primi deputatio facta non fuerat secreto, prout fieri debere ad hoc, ut Revisores liberius suam exponere possint sententiam, adnotavimus *dicto lib.2.* & *cap. num.*10. ubi in hujus praxis comprobationem exemplum istius Causæ attulimus hisce verbis -- *Quocirca cum in Causa Montis Regalis*, *sive Cuneen.*

Cano-

Canonizationis Beati Angeli a Clavasio facta fuisset a cl. mem. Cardinali Caprara designatio Revisoris Operum ab illo conscriptorum non secreta, sed cum Postulatoribus communicata, Sacra Congregatio die 17. Augusti 1709. mandavit, ut ab eodem Cardinali Relatore nova fieret alius Relatoris, & porro secreta designatio.

Hinc, altero Revisore secreto deputato pro examine Opusculi *Summæ Angelicæ*, Causa siluit usque ad *annum* 1744. in quo Postulatores a Sac. Congregatione litteras obtinuerunt directas Episcopis Montis Regalis, & Ipporegiensi pro perquirendis aliis Beati Angeli Opusculis; quibus adinventis, & per Secretum Revisorem deputatum ab Eminentissimo Cardinali Alexandro Albani loco Cardinalis Caprara præmortui subrogato, revisis, *die* 17. *Decembris* 1746. Sac. Congregatio rescripsit -- *Posse ad ulteriora in Causa procedi* -- Quare, reproposita Causa super Signatura Commissionis, prævia favorabili resolutione dictæ Sacræ Congregationis habitæ *die* 11. *Januarii* 1749. signavimus Commissionem Introductionis Causæ.

Discutiendum demum propositum fuit in Sac. Congregatione habita *die* 11. *Decembris* 1751. dubium super confirmatione sententiæ per Episcopum Montis Regalis san. mem. Urbani VIII. sive super Cultu ab immemorabili tempore Beato Angelo præstito. Quamvis vero plures, ac nobilissimæ Cultus species adducerentur, consistentes præsertim in Corporis Beati elevatione, ejusdemque solemnibus Translationibus, & super Altaria retentione, in Titulo Beati, in Imaginibus cum radiis Beatum repræsentantibus, aliisque, cum tamen necessariis probationibus destitutæ dijudicatæ fuerint, Sac. Congr. rescripsit -- *Dilata, & coadjuventur probationes*.

In cujus rescripti executionem duo subinde a Postulatoribus confecti fuerunt Processus alter in Oppido Clavasii vigore Litterarum Particularium Episcopo Ipporegien. alter vero in Civitate Cunei vigore Litterarum Compulsorialium Episcopo Montis Regalis directarum. Cum autem in hisce Processibus allatæ fuerint quinque aliæ Tabellæ votivæ appensæ ad sepulcrum Beati, & quædam aliæ Imagines eumdem Beatum repræsentantes, quarum altera insculpta extabat in antiquissimo argenteo inaurato Calice asservato in sacrario Ecclesiæ Patrum Min. Observ. Reformat. S. Francisci extra mœnia Cunei; cumque hasce Tabellas, & Imagines requisitum centenarii annorum numeri ante Constitutionem Urbanam habere concludenter fuerit demonstratum, Sacra Congregatio *die* 14. *Aprilis* 1753. Ordinarii Montis Regalis sententiam adprobavit, ut patet ex supra recensito Decreto.

XVIII. DECRETUM

ANCONITANA

CANONIZATIONIS B. GABRIELIS FERRETTI

Religiosi Professi Ordinis Min. Obs. S. Francisci.

CUM à SS. Rituum Congregatione Ordinaria sub die 10. Februarii anni proximè præteriti ad relationem Eminentissimi, & Reverendissimi Domini Cardinalis Tamburini SS. Rituum Congregationis Præfecti, & Ponentis admissa fuerit Commissio Introductionis Causæ Beati Gabrielis Ferretti, & Sanctissimo Domino Nostro BENEDICTO PP. XIV. *postmodum signata juxta tenorem præfatæ Commissionis, ad instantiam Fr. Josephi Amadei à Taurino Sacerdotis Ordinis Min. de Obs. S. Francisci Postulatoris propositum fuit ab eodem Eminentissimo Ponente, atque in dicta S. Congregatione discussum infrascriptum dubium -- An sententia lata per Reverendissimum Episcopum Anconitanum super Cultu ab immemorabili tempore prædicto Beato præstito, sive super Casu excepto a Decretis sa. me. Urbani PP. VIII. sit confirmanda in casu, & ad effectum, de quo agitur -- Et sacra eadem Congregatio audito R. P. D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore, qui voce, & scripto suam sententiam exposuit, rescribendum censuit affirmativè, si Sanctissimo Domino Nostro visum fuerit. Die quintadecima Septembris 1753.*

Factaque deinde per me Secretarium de prædictis eidem Sanctissimo Domino Nostro relatione, Sanctitas sua benignè annuit die 19. ejusdem mensis, & anni.

BEATUS GABRIEL ex nobili familia de Ferrettis Anconæ natus est. Seraphicum Sancti Francisci institutum Fratrum Minorum Observantiæ amplexus, zeloque Animarum affectus verbi Dei prædicationi operam navavit. Regulari vero perfectione præfulgens, Guardianus primum Anconitani Cœnobii, Vicarius deinde Picenæ Provinciæ electus, munus summa cum laude obivit. Maximâ tandem Sanctitatis, ac Miraculorum famâ conspicuus in Cœlum migravit *anno* 1456.

Hæc, aliaque ad istius Beati Virtutes, cultumque spectantia ex pluribus comprobantur documentis, quæ Nos è ruderibus eduximus tunc temporis, cum Anconitanæ Ecclesiæ regimini præesse-

essemus, inter cujus etiam pastorales curas nec paucas, nec levis momenti hoc nostrum de Canonizatione Sanctorum Opus elucubrare non destitimus, studio semper ducti, ut publici juris fierent, quæ in Bibliothecis, & Archivis abdita ad amplitudinem, ac lucem Canonizationis negotio afferendam non parum conducere videbantur. Porrò licet hæc documenta in antecedenti *Capite* 18. *num.*4. *Lib.*2. *de Canoniz.* relata sint, non abs re tamen est hìc etiam legenda transcribere „ In Ecclesia Fratrum Minorum „ Observantium Sancti Francisci ejusdem Civitatis Anconitanæ pu„ blicè pariter colendum prostat in Sepulchro supra terram elato „ Cadaver adhuc integrum Beati Gabrielis Ferretti eumdem Or„ dinem professi, quod, accensis luminibus, iis ostenditur, qui „ videre cupiunt. Mortuus ipse Gabriel est *anno* 1456. de cujus „ Virtutibus, ac Miraculis plura habentur apud Gonzagam, „ Marcum Ulysipponensem, Arturum in *Martyrologio*, Wadin„ gum *tom.6. Annalium*, & Julianum Saracenum *in Historiis* „ *Civitatis Anconitanæ*. In ejus autem obitu Sanctum Jacobum „ de Marchia honorarium sermonem habuisse; tum ab excitatis „ Miraculorum frequentia Anconitanis Civibus Legatos ad Calli„ stum III. missos fuisse, ut inquisitionem de eo Apostolicam „ mandaret; qua commissa prædicto Sancto Jacobo, hunc adhi„ bitis Notariis, probatisque Testibus, processum construxisse, „ quem ad Pontificem detulit, relicto Fratribus Anconitanis au„ thentico exemplari, tradunt citatus Gonzaga de *Origine Se*„ *raphicæ Religionis part.*2. *fol.*195. post eum Auditores Rotæ in „ *Relatione Causæ Sancti Jacobi de Marchia tit. de Authoribus*, „ *qui de eo scriptis mentionem fecerunt*, nec non Castellin. de „ *certitud. glor. Sanctor. pag.*108. *num.*46. *& sequentibus*. Etsi „ Processus iste, ex quo etiam Wadingus miracula quædam de„ sumpsit in suis Annalibus relata, nec Romæ, nec Anconæ, di„ ligentiis licet adhibitis, adhuc potuit inveniri. Fertur insuper, „ Sororem Beati Gabrielis à Callisto Bullam impetrasse, ut ad „ nobilius sepulchrum Fratris corpus transportaretur, quemad„ modum habet modo memoratus Wadingus, qui ex Gonzaga „ quoque narrat, eamdem Bullam in Archivio Anconitano as„ servari. Sed præterquamquod nec ipsa hæc Bulla unquam est „ reperta, adsunt etiam *Litteræ Apostòlicæ* Innocentii VIII. *in*„ *scriptæ Fratribus Ordinis Minorum de Observantia S. Franci*„ *sci de Ancona*, quas ipse autographas inveni, & iisdem Re„ ligiosis credidi, quæ ita conceptæ sunt „ *Innocentius Papa VIII. Dilecti Filii salutem, & Apostolicam benedictionem. Desideratis, uti nobis exponi nuper fecistis, Corpus Gabrielis Ordinis*

Minorum de Observantia in Ecclesia vestra reconditum, cujus meritis, & intercessione Altissimus nonnulla miracula ibi in dies dicitur operari, pro augenda Christifidelium devotione è loco, ubi reconditum est, exhumari facere, & in marmoreo Sepulchro, quod ad hoc ipsum construi fecistis, condere, nobisque humiliter supplicastis, dignaremur vobis licentiam desuper concedere. Nos hujusmodi supplicationibus inclinati, ut Corpus, seu ossa ejusdem Gabrielis è loco, ubi reconditum est, exhumari, & in dicto Sepulchro sine aliqua solemnitate recondi facere possitis & valeatis, licentiam, & facultatem vobis concedimus per præsentes; non obstantibus Constitutionibus &c. Datæ „ sunt hæ litteræ Apostolicæ *anno* 1489. & cum in eis nullum „ fiat verbum præcedentis idem Corpus transferendi assertæ facultatis à Callisto III. concessæ, de hujus veritate maximopere „ dubitandum est. Utcunque tamen hæc sint, cum aperta parva fenestella *die* 11. *Novembris*, quo Beati ejusdem Festum in „ Ecclesia Fratrum celebratur, Corpus ipsum ad omnium venerationem exponatur (quemadmodum etiam data occasione fit „ aliis anni diebus, prout antea dictum est), nec non pius semper accessus ad ejus Sepulchrum sit, ejusque vestis decenter in „ Sacrario conservetur, atque ad ægrotos deferatur; & hæc omnia facta sint, & fiant ab immemorabili tempore: hic quoque Beatus Gabriel unus est ex illis, qui minimè beatificati „ fuerunt, aut ab Apostolica Sede Canonizati, de cujus licet Causa Canonizationis gratia resumenda post Callisti tempora nunquam actum fuerit, consentientibus nihilominus *Ordinariis*, absque eo quod ulla accesserit de Casu excepto sententia, permanet in possessione Cultus, coerciti tamen, & limitati intra „ fines, quibus ei fuit exhibitus à tempore immemorabili.

Præter Scriptores modo relatos de Beato Gabriele verba quoque faciunt Lazarus Bernabei *in Mss. Chronicis Urbis Anconitanæ anno* 1491. *exaratis*, & in Processu super Cultu immemorabili, mox indicando *fol.* 332. compulsatis, Rodulphus Tossinianus *in Hist. Seraph. Relig. Venetiis anno* 1586. *edita*, & Comes Franciscus Ferretti in Opere, cui titulus *Pietra del Paragone della vera Nobiltà* Anconæ edito *anno* 1685.

Nuperrimè verò *anno* 1652. ad preces Fratrum Ord. Min. Obs. totiusque Familiæ Ferretti, quibus robur, pondusque maximum addidit, ut suam in Agnatum pietatem ostenderet, cura, & vigilantia Patris Vincentii Mariæ Ferretti Prædicatorum Ordinis emeritissimi Procuratoris Generalis, constructus fuit authoritate Ordinariâ per modernum Episcopum Anconitanum Processus tam

super

fuper Sanctitatis famâ, Virtutum, & Miraculorum ejufdem Beati, quam fuper Cultu ab immemorabili tempore eidem præftito. Prævio fubinde Sacrorum Rituum Congregationis Voto Commiffionem Introductionis Caufæ fignavimus; Hinc propofito de more dubio -- *An fententia lata per Reverendiffimum Epifcopum Anconitatum fuper Cultu ab immemorabili tempore prædicto Beato præftito, five fuper Cafu excepto a Decretis fan. mem. Urbani PP. VIII. fit confirmanda in cafu, & ad effectum, de quo agitur* -- ; præfata SS. Rituum Congregatio *affirmative* refpondit juxta Decretum fupra exfcriptum.

Inter præcipuas dicti Cultus fpecies magni habita fuit *Elevatio* Corporis Beati facta vigore fupra relati Brevis Innocentii VIII. de cujus revelantiâ, vi, pondere, & efficacia, jam tunc, cum illud invenimus, ex ufu, & experientia, quam in hifce Caufis tot annorum fpatio vel Advocati, vel Promotoris Fidei munere perfungentes pertractandis aquifiveramus, facilè Nobis fuit judicium ferre, quod fupra *Lib.2. de Canoniz. cap.20. num.9.* expofuimus, ubi expendentes alterum Breve ab eodem Pontifice Innocentio VIII. expeditum, quo conceffa fuit facultas transferendi Corpus Beati Simonis de Lipnica è Choro Ecclefiæ ad alium locum decentiorem diximus „ Innocentius VIII. motus fama Miraculorum Servi Dei Simonis de „ Lipnica conceffit, ut ejus Corpus è Choro Ecclefiæ, ubi jacebat, ad alium ejufdem Ecclefiæ locum decentiorem, & convenientiorem transferretur noctu, atque fecretò: & cum in hujus „ indulti vim conftructum fubinde fuerit Sepulchrum fupra terram „ in Ecclefiæ pariete ad latus Altaris Sancti Francifci, bonæ memoriæ Profper Bottinius Archi-Epifcopus Myrenfis Fidei Promotor in fuis Animadverfionibus fuper cafu excepto, de quo agebatur in caufa dicti Servi Dei, conceffionem illam magno in pretio „ habendam, eft faffus. Neque verò, ut puto, aliter ratiocinandum effet, fi Caufa introduceretur Beati Gabrielis Ferretti, & „ tractaretur de cafu excepto; quandoquidem idem Pontifex Innocentius conceffionem pariter fecit, ut antea monuimus, transferendi Corpus ipfius, quod in fequelam ejufdem facultatis reconditum fuit in Sepulchro fupra terram elato in Ecclefia Fratrum „ Minorum Obfervan. Sancti Francifci.

Huic confpicuæ Cultus fpeciei accefferunt etiam Titulus *Beati*; quo ab anno ufque 1491. condecoratum fuiffe Beatum Gabrielem, certiffimis documentis probatum fuit, nec non *Imago Beati*, cujus Caput radiis circumdatum eft, fupra ejus Sepulchrum pendens; & *Statua* fupra quamdam Cœnobii Anconitani januam exiftens, Beatum fplendoribus exornatum repræfentans in fylva orantem,

tem, & Beatissimæ Virginis visione exstatico raptu fruentem; quas per centum, & ultra annos ante Decreta Urbani VIII. confectas, Periti formiter examinati unanimiter senserunt. His aliisque simul perpensis præfatum immemorabilem Cultum Sacra Congregatio adprobavit.

XIX. D E C R E T U M

P I S A U R E N.

CANONIZATIONIS BEATÆ SERAPHINÆ SFORTIÆ

Monialis Professæ in Monasterio Corporis Domini Pisauri Ordinis S. Claræ.

CUM à Sacror. Rituum Congregatione Ordinaria sub die 15. Julii 1752. ad relationem Eminentissimi, & Reverendissimi Domini Cardinalis Columnæ de Sciarra Ponentis admissa fuerit Commissio Introductionis Causæ Beatæ Seraphinæ Sfortiæ, & à Sanctissimo Domino Nostro Benedicto PP. XIV. *postmodum signata, juxta tenorem præfatæ Commissionis ad istantiam Postulatoris propositum fuit ab eodem Eminentissimo Ponente, atque in dicta Sac. Congregatione discussum infrascriptum dubium -- An sententia lata per Reverendissimum Episcopum Pisauren. super Cultu publico ab immemorabili tempore prædictæ Beatæ exhibito, sive super casu excepto à Decretis san. mem. Urbani PP. VIII. sit confirmanda in casu, & ad effectum &c. -- Et Sac. eadem Congregatio, audito R. P. D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore, qui voce, & scripto suam sententiam exposuit, rescribenbendum censuit -- Affirmativè -- Si Sanctissimo Domino Nostro visum fuerit. Die 13. Julii 1754.*

Factaque deinde per me Secretarium de prædictis eidem Sanctissimo Domino Nostro relatione, Sanctitas Sua benignè annuit. Die 17. ejusdem Mensis, & anni 1754.

D. Fr. Card. Tamburinus Præf.

Loco ✠ Sigilli.

M. Marefuscus SS. Rit. Cong. Secr.

Beata Seraphina ex Guido Antonio Comite Urbini, ac Montis Feretri, & Catharina Columna anno 1434. nata, *Suevæ* nomen in sacro Baptismatis fonte sortitur. Parentibus immaturâ morte præreptis, Romam accersita in clarissima Columnensi domo piissimè educata fuit. Alexandro Sfortia Pisauri Domino, Comiti Cotiniolæ, Regnique Siciliæ magno Comestabili nuptui tradita, inter

ter Christianas Virtutes, pietatem, prudentiam, ac justitiam maximè excoluit, præsertim in totius Dominii gubernio sibi commisso. Verum, majora de ea disponente Deo, in Monasterium Corporis Domini Clarissarum Pisauri secessit, ibique Comitis accedente consensu professionem emisit *Seraphinæ* nomine assumpto. Per octodecim annorum spatium, quibus in claustro vixit, assiduæ orationis, propriæ voluntatis abnegationis, humilitatis, aliarumque Monastici status Virtutum exempla reliquit. Tandem *anno* 1478. in Domino obdormivit plurimis Miraculis, ac prodigiis ipsius Sanctimoniam contestantibus.

Beatæ vitam conscripsit quidam *Auctor Anonymus*, cujus historicum monumentum asservatur in Monasterio Corporis Domini Clarissarum Pisaurensium, in quo etiam extat antiquus *Codex Mss.* complectens vitas præfatæ Beatæ, ac Beatæ Felicis. Plura quoque de ipsius rebus gestis, virtutibus, Miraculis, Cultuque publico eidem præstito memoriæ tradiderunt ante Decreta san. mem. Urbani VIII. Fr. Marcus Ulysipponensis *in Chronico typis edito anno* 1556. *lib.* 6. *part.* 3. *cap.* 34. Petrus Rodulphus Tossinianus *Histor. Seraph. Religion. impress. anno* 1586. *lib.* 1. *pag.* 143. Fr. Franciscus Gonzaga Episcopus Mantuanus *de Origine Seraphicæ Religionis part.* 2. *pag.* 218. *edit. anno* 1587. Petrus Antonius à Venetiis *in Legendario Franciscano impress. anno* 1612. Bartholomeus Cimarelli *in Chronico Venetiis impress. anno* 1621. Ferrarius *in Catalogo Generali Sanctorum edit. anno* 1625. *ad diem* 8. *Septembris*. Et post ejusdem Decreta Fr. Augustinus Gallucius *in vita BB. Felicis, & Seraphinæ*, Arturus *in Martyrologio Franciscano*, Lucas Wadingus *in Annalibus Minorum*, Benedictus Mazzara *in Legendario Franciscano*, Ludovicus Jacobillus *de Sanctis Fulginatibus*, Fortunatus Hueberus *in Martyrologio Franciscano*, Algezira *in Arbore Epilogica totius Ordinis Franciscani*, Pater Antonius Maria Bonucci Societatis Jesus *in vita Beatæ*; denique Bollandiani *in Actis Sanctorum tom.* 3. *Septembris ad diem* 8.

Constructus fuit *anno* 1749. ab Episcopo Pisaurensi Informativus Processus super Sanctitatis fama, Virtutum, & Miraculorum beatæ Seraphinæ, nec non super Cultu ab immemorabili tempore ipsi præstito; eoque Sacrorum Rituum Congregationi exhibito, & ut moris est, aperto, prævio ejusdem Congregationis consilio, & voto, Commissionem Introductionis Causæ Nos ipsi signavimus *die* 5. *Julii* 1752. propositoque subinde in dicta Sacra Congregatione, ac discusso dubio -- *Ac sententia lata per Reverendissimum Episcopum Pisauren. super Cultu publico ab immemorabili tempore prædictæ Beatæ exhibito, sive super casu excepto à Decretis san. mem.*

mem. Urbani Papæ VIII. sit confirmanda in casu, & ad effectum, de quo agitur, -- affirmativa prodiit resolutio, cui Nos robur confirmationis adjecimus juxta supra exscriptum Decretum.

Plures publici Cultus species fuerunt in hac Causa adductæ: *Extractio* nimirum Sacri Corporis nonnullis ab obitu annis, & *Retentio* supra terram in Sacrario. *Repositio* in nova Urna in Choro Monialium collocatâ. *Expositiones* dictæ Urnæ cum aperitione fenestrarum, una cum appositione Statuæ Beatæ: *Electio* in Patronam Pisauri: Plures *Imagines* Beatam repræsentantes cum Splendoribus circa Caput: Titulus *Beatæ* eidem tributus: *Anathemata* ad ejus sepulchrum appensa: Publica, & solemnis *Festivitas* in ejus honorem instituta; luminumque *Accensio*, & lampadis *Detentio* ante ipsius arcam. Sacra tamen Congregatio rationem præsertim habuit tàm *de Imaginibus* cum radiis, & splendoribus Beatam repræsentantibus, quàm de Titulo *Beatæ* in dictis Imaginibus exscripto, & ab Historicis eidem tributo; & præcipuè à P. Fr. Mariano à Florentia *in fasciculo Chronicorum Seraphici Ordinis Minorum*, quem alias ab hac S. Congregatione admissum, & receptum fuisse, dum agebatur de comprobando publico Cultu Beatorum *Antonii à Stronconio* Laici Professi Ordinis Minorum Observantiæ S. Francisci, *Humilianæ de Cerchiis*, sive *de Circulis*, *Helenæ Enselminæ*, *Jacobi Illyrici* vulgò cognominati de Bitecto, nec non *Liberati de Lauro* ejusdem Ordinis Minorum, jam *Lib.2. de Canoniz. Cap.24.* §. 17. *num.* 58. §. 23. *num.* 81. & §. 24. *num.* 85. §. 28. *num.* 98. & §. 34. *num.* 129. retulimus. Hunc autem Historicum scripsisse circa *annum* 1513. ostenderunt Postulatores juxta ea, quæ Nos affirmare non dubitavimus *in cit. num.* 58., quod & confirmarunt authoritate Dionysii Apollinarii *in proemio Chronicæ* Provinciæ Tusciæ, & Fr. Benigni Bruni in quadam *Epistola* relata *in Sum. edito anno 1666.* in causa Beatæ Margaritæ de Cortona, asserentium, Marianum ex hac vita migrasse *die* 20 *Julii* 1523. Quoniam verò autographum prædictæ Historiæ in Archivo Patrum S. Isidori de Urbe asservabatur, quod Nos in sæpe citato *num.*58. indicavimus; hinc, ut in authentica forma copia dicti Manuscripti extrahererur, ad eorundem Postulatorum preces Sac. Congregatio negotium commisit R. P. Fidei Promotori, qui ad præfatum Archivum se contulit una cum Notario ipsius Congregationis, & propriis oculis inspecto, ac perlustrato Autographo, receptoque servatis servandis P. Archivistæ examine super identitate, & fideli custodia dicti Manuscripti, duos Peritos Scriptores examini subjecit, qui unanimiter judicium tulerunt, memoratas Chronicas Patris Mariani esse autographas, & eâdem, de qua supra, antiquitate pollere.

XX. DE-

XX. *DECRETUM*

URBEVENTANA

CANONIZATIONIS BEATÆ JOANNÆ *vulgò* VANNÆ

De Urbeveteri Monialis tertii Ordinis S. Dominici.

Admissâ ad relationem Celsitudinis Regiæ Eminentissimi, & Reverendissimi Domini Cardinalis Ducis Eboracensis Ponentis à Sac. Rit. Congregatione Ordinaria ex dispensatione Apostolica absque interventu Consultorum habita die 16. Februarii currentis anni, Commissione Introductionis Causæ Canonizationis prædictæ Beatæ Joannæ vulgò Vannæ Monialis tertii Ordinis S. Dominici, illâque subinde die 13. Martii ejusdem anni à Sanctissimo Domino Nostro Benedicto PP. XIV. *manu propria signatâ, cum in ejus executionem instante Reverendissimo P. Fr. Antonino Bremond Magistro Generali Ordinis Prædicatorum Postulatore propositum fuerit ab eadem Celsitudine Regia Eminentissima Ponente in Sac. Rit. Congregatione Ordinaria, atque discussum dubium -- An sententia per Judices à Reverendissimo Episcopo Urbeventano deputatos lata super Cultu ab immemorabili tempore dictæ Beatæ præstito, sive casu excepto à Decretis san. mem. Urbani PP. VIII. sit confirmanda in casu, & ad effectum, de quo agitur; Sacra eadem Congregatio prævio maturo examine Processus Informativi super præfato casu excepto in Civitate Urbis veteris à Reverendissimo Episcopo ejusdem Civitatis constructi, ac audito R. P. D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore, qui suam sententiam voce, & scripto exposuit, rescribendum censuit affirmativè, si Sanctissimo Domino Nostro visum fuerit. Die 7. Septembris 1754.*

Factaque deinde per me Secretarium de prædictis eidem Sanctissimo Domino Nostro relatione, Sanctitas sua benignè annuit die 11. ejusdem mensis, & anni 1754.

D. F. Cardinalis Tamburinus Præf.

Loco ✠ Sigilli.

M. Marefuscus Sac. Rit. Cong. Secr.

Beata Joanna vulgò Vanna in Pago Carnajolæ Urbeventanæ Diœcesis anno circiter 1262. in lucem edita, in ipso vitæ exordio parentibus orbata est. In benedictionibus autem dulcedinis præventa, haud obscurum futuræ sanctitatis specimen dedit. Religioso habitu tertii Ordinis S. Dominici induta, ab hominum consortio remota,

mota, inter Tertiarias ejusdem Ordinis ad instar Virginum Claustralium in Civitate Urbeventana degentes vitam duxit Sanctissimam. Ex assidua præsertim oratione, cui mirificè vacabat, supernis charismatibus condecorari promeruit. Quadragesimum secundum ætatis annum agens feliciter obiit *die* 23. *Julii* 1306. Ejus Sanctitatem plurima post mortem patrata prodigia, ac miracula comprobarunt.

De hac Beata verba faciunt Jacobus Scalza Ordinis Prædicatorum ipsi coævus *in ejusdem vita Mss.* Anonymus *in Relatione Mss. vitæ Sanctæ Catharinæ Senen. Beatæ Vannæ*, *ac Beatæ Catharinæ de Civitate Castelli*, P. Seraphinus Razzius *in lib. de Vitis Sanctorum*, *& Beatorum utriusque Sexus Ordinis Fr. Prædicatorum impress. Florentiæ anno* 1577. Baptista Piergilii in Historia *de Vita B. Jacobi à Mevania Ordinis Prædicatorum typis cusa Tuderti anno* 1678. *cap.* 11. *pag.* 20. §. 2. *part.* 1. & Anonymus in Compendio *de Vita Beatæ typis edito Falisci anno* 1701. Multa quoque de ejusdem Beatæ Vita leguntur in aliis libris Mss. asservatis in Archivo Urbeventano Ordinis Prædicatorum, quorum primus, cui titulus *Chronicon Priorum* -- exorditur ab *anno* 1531. & desinit *anno* 1749. Alter inscriptus *Consiliorum* incipiens *ab anno* 1608. desinit *anno* 1671. tertius demum exordiens ab *anno* 1672. finiit sub *anno* 1750.

Anno 1750. à Judicibus per Reverendissimum Episcopum Urbeventanum deputatis constructus fuit Informativus Processus super Sanctitatis fama, Virtutum, atque Miraculorum Beatæ Joannæ, nec non super Cultu ab immemorabili tempore eidem Beatæ præstito, eoque in Sacrorum Rituum Congregatione exhibito, &, ut moris est, aperto, de ejusdem Congregationis consilio, & voto, Commissionem Introductionis Causæ Nos ipsi signavimus *die* 16. *Februarii* currentis anni 1754. subindeque proposito in dicta Sac. Congregatione, ac discusso dubio -- *An sententia per Judices à Reverendissimo Episcopo Urbeventano deputatos lata super Cultu ab immemorabili tempore dictæ Beatæ præstito*, *sive Casu excepto à Decretis san. mem. Urbani Papæ VIII. sit confirmanda in casu*, *& ad effectum*, *de quo agitur* -- affirmativum prodiit responsum per Nos postmodum confirmatum.

In præfato Processu complures deductæ fuerunt publici, & Ecclesiastici Cultus species, Beatæ Vannæ exhibiti, *Translatio* nimirum Corporis Beatæ anno post ejus obitum peracta, videlicet 1307. ejusque collocatio in decentiori loco. *Oblatio Cerei* facta à Publico Civitatis Urbeventanæ die ejusdem Beatæ Festo. Titulus *Beatæ*, *& Sanctæ* ipsi tributus. Plures Imagines cum signis venerationis, & san-

& sanctitatis Beatam repræsentantes. *Expositio sacrarum exuviarum Beatæ* publicæ fidelium adorationi. *Denominatio Altaris*, in quo Corpus Beatæ requiescit, à nomine ejusdem. *Legatum perpetuum* Missarum ad prædictum Altare. *Dedicatio Altaris* in honorem Beatæ in Ecclesia Parochiali Castri Carnajolæ. *Retentio lampadis* accensæ ante Altare, in quo jacet Corpus Beatæ. *Vota, & Anathemata* ante ejusdem Corpus, & demum *Asservatio Reliquiarum* Beatæ cum Reliquiis aliorum Sanctorum. Verum Sacra Congregatio in approbando supra relatam sententiam rationem præsertim habuit *de Translatione* Corporis Beatæ ex humili in decentiorem locum, & Titulis *Beatæ & Sanctæ* eidem tributis, quæ duo Cultus species authenticis documentis antiquissimis, ac per centum, & ultra annos Decreta san. mem. Urbani VIII. excedentibus fuerant comprobatæ; ac denique de Imaginibus, splendoribus, radiis, ac laureola Beatam repræsentantibus, & in Ecclesiis ad publicam Venerationem expositis; & per centum & ultra annos ante dicta Decreta exaratis.

XXI. DECRETUM

UTINENSIS

CANONIZATIONIS BEATI ODORICI MATTHIUSSI

Sacerdotis professi Ordinis Minorum S. Francisci.

Admissa ad relationem Eminentissimi, & Reverendissimi Domini Cardinalis Prosperi Columnæ de Sciarra Ponentis à Sacr. Rit. Congregatione Ordinaria, ex dispensatione Apostolica absque interventu Consultorum habita die 14. Aprilis 1753. Commissione Introductionis Causæ Canonizationis prædicti Beati Odorici Matthiussi, Sacerdotis Professi Ordinis Minorum S. Francisci, illaque subinde die 25 ejusdem Mensis, & anni à Sanctissimo Domino Nostro BENEDICTO PP. XIV. *manu propria signata, cum in ejus executionem, instante P. Fr. Laurentio Ganganelli, ejusdem Ordinis Minorum S. Francisci Conventualium Postulatore, propositum fuerit ab eodem Eminentissimo Ponente in Sacra Rituum Congregatione Ordinaria, atque discussum dubium -- An sententia lata per Eminentissimum, & Reverendissimum Ordinarium Utinensem super Cultu ab immemorabili tempore prædicto Beato præstito, sive casu excepto à decretis san. mem. Urbani Papæ VIII. sit confirmanda in casu, & ad effectum, de quo agitur -- Sacra eadem Congregatio prævio maturo examine Processus informativi super præfato casu excepto in Civitate Utinen. ab*

Eminentissimo, & Reverendissimo Ordinario ejusdem Civitatis constructi, ac audito R. P. D. Benedicto Veterani Fidei Promotore, qui suam sententiam scripto exposuit, rescribendum censuit — Affirmative, si Sanctissimo Domino Nostro placuerit. Die 14. Junii 1655.

Et facta deinde per me infrascriptum Secretarium eidem Sanctissimo Domino Nostro relatione, Sanctitas sua benigne annuit. Die 2. Julii 1755.

D. F. Cardinalis Tamburinus Præf.

Loco ✠ Sigilli.

M. Marefuscus Sac. Rit. Cong. Secret.

Beatus Odoricus Matthiussi ex Oppido Portus Naoni Foro-Julii Venetorum, adolescens Ordini Fratrum Minorum adscriptus, in oratione, jejuniis, paupertate, humilitate se exercens, duram, & asperam vitam duxit, & martyrii desiderio, impetrata à suis Præpositis facultate, maximam Terrarum partem peragravit; per decem enim, & septem annos inter Barbaros versatus, ingentem Infidelium multitudinem ad agnitionem veræ fidei perduxit. Tandem redux in Italiam, dum alios socios sibi adjungere curat, qui secum Tartarorum conversioni incumberent, Utini migravit ad Dominum anno 1331.

Funus Servi Dei maxima Populorum pietate curatum est, ejusque sanctitatem multis signis, & miraculis Deus manifestavit, quæ auctoritate Pagani, tunc Patriarchæ Aquilejensis, fuerunt collecta: Corpus ab eo tempore incorruptum servatur.

Variæ species cultus proponebantur, nempe solemnis corporis translatio, sacellum, & altare in ejus honorem ædificatum, Beati titulus ab antiquissimis Scriptoribus, ei tributus; ejus memoria quot annis magno cum apparatu, & devotione ab Utinensibus celebrata, Tabellæ votivæ, & anathemata ejus sepulchro appensa; antiphona denique cum oratione in ejus honorem à vetustis temporibus recitata.

Nec deerant antiquissimi Scriptores, qui de sanctitate Servi Dei luculentum testimonium in suis scriptis reliquerunt; hi sunt Marchesinus, & Henricus Glatz, ambo Ordinis Minorum Servo Dei coævi, à Bollando relati sub die 14. Januarii, Albertus de Utino *in Chronico Norimbergense typis edito anno* 1493. Barth. Pisanus *in lib.*1. *Conform. par.*2. *pag.*82. P. Rodulphus *in Hist. Seraph. Relig. pag.*125. Henricus Willot Theologus Parisiensis *in Athæneo Franc. pag.*286. Franc. Gonzaga *in Orig. Ser. Rel. pag.*92. Henricus Sedulius *Comment. ad vitam S. Francisci pag.*29. Dominicus Gravina Ordinis S. Dominici in libro, cui titulus *Vox Turturis*, *pag.*202. aliique. His

His cohærebant recentiores Scriptores, inter quos illustriores, sunt Antonius Possevinus *to.* 2. *App. sacr. pag.* 504. Phil. Labbe *in Supplem. ad Bellarm. de Script. Eccles.* Steph. Ballutius *in Vitis Paparum Avenion. to.*1. *pag.*1411. aliique.

Signata a Sanctissimo Domino Nostro die 25. Aprilis 1753. commissione Introductionis Causæ, confectoque deinde Processu per Eminentissimum Cardinalem Delphinum, & proposita Causa supra relatum prodiit Decretum.

XXII. DECRETUM.

EUGUBINA

CANONIZATIONIS B. FORTIS DE GABRIELLIBUS

Monachi S. Crucis Fontis Avellanæ Ordinis S. Dominici.

CUM à Sac. Rituum Congregatione Ordinaria sub die 7. Julii 1753. ad relationem Eminentissimi, & Reverendissimi Domini Cardinalis Tamburini ejusdem Sac. Congregationis Præfecti, & Ponentis admissa fuerit Commissio Introductionis Causæ Beati Fortis de Gabriellibus, & à Sanctissimo Domino Nostro BENEDICTO PP. XIV. *postmodum signata juxta tenorem præfatæ Commissionis ad instantiam Comitis Fortis de Gabriellibus Valletta Eugubini Postulatoris propositum fuit ab eodem Eminentissimo Ponente, atque in dicta Sacra Congregatione discussum infrascriptum dubium: An sententia lata à Reverendissimo Episcopo Eugubino super Cultu ab immemorabili tempore eidem Servo Dei præstito; sive casu excepto à Decretis jussu san. mem. Urbani VIII. editis sit confirmanda in casu, & ad effectum &c. Et Sac. eadem Congregatio audito prius R. P. D. Benedicto Veterani Fidei Promotore, qui suam sententiam exposuit, rescribendum censuit, Affirmative, si Sanctissimo Domino Nostro placuerit. Die 13. Martii 1756.*

Factaque deinde per me Secretarium de prædictis eidem Sanctissimo Domino Nostro relatione, Sanctitas sua benignè annuit. Die 17. Martii 1756.

D. F. Cardinalis Tamburinus Præf.

Loco ✠ Sigilli.

M. Maresuscus S. R. C. Secret.

BEATUS FORTES Eremita Eugubinus, quem Familia Gabrielli tamquam gentilem suum sibi vindicat, ab adolescentia solitariam vitam amplexus est, quam postea cum Cœnobitica commutavit in celebri Congregatione S. Crucis Fontis Avellani; ibique in vi-

in vigiliis, jejuniis, flagellationibus, orationis studio continuo se exercens, magna cum sanctitatis, & signorum fama decessit anno 1040.

Signata fuit Commissio Introductionis Causæ a Sanctissimo Domino Nostro die 7. Julii 1713. super cultu ab immemorabili Servo Dei præstito, & proposita deinde causa in Sac. Congregatione Rituum, variæ cultus species propositæ sunt; nempe Oratorium in honorem B. Fortis Deo dicatum ab antiquissimo tempore, Corporis elevatio, Imagines cum laureola, & titulo Beati, Festum Beati quotannis Eugubii celebratum, anathemata; seu vota ad ejus sepulchrum appensa, aliæque.

Varii Scriptores de B. Forte mentionem fecerunt; videlicet antiquissimus auctor Poematis, qui sæculo XV. floruit, & Mss. Eugubii asservatur, Ludovicus Jacobilli *in Vitis Sanctorum Umbriæ tom.*1. *pag.*478. Vincentius Armannus *in epistolis*, Bonaventura Tondi *in Exemplari gloriæ*, aliique recentiores; quibus omnibus mature expensis à Sac. Congregatione Rituum die 13. Martii 1756. confirmata fuit sententia ab Episcopo Eugubino edita super casu excepto a Decretis san. mem. Urbani VIII. & relatum prodiit Decretum.

Ad Caput IV. in quo referuntur *Decreta super Martyrio, & causa Martyrii*, post II. Decretum pag.68. addatur III. prout sequitur.

III. DECRETUM.

POLONA, SEU LUCEORIEN.

Beatificationis, seù declarationis Martyrii

VEN. SERVI DEI ANDREÆ BOBOLA

Sacerdotis Professi Societatis Jesu.

PRoposita in Congregatione Generali Sacrorum Rituum, coram Nobis habita die 13. Maji 1749. Causa Beatificationis, seù Declarationis Martyrii Ven. Servi Dei Andreæ Bobola Sacerdotis Professi Societ. Jesu, disputatoque dubio sequentibus verbis concepto -- *An constet de Martyrio, & causa Martyrii, nec non de Signis, seù Miraculis in casu, & ad effectum &c.* -- sequens

sequens a Nobis editum fuit responsum die 22. ejusdem mensis, & anni : *Non constare, videlicet de Martyrio, & causa Martyrii per probationes directas, per Testes videlicet de visu contestes idoneos, & aptos, juxta Congregationis praxim, & Sedis Apostolicæ institutum* : Sed insimul Postulatoribus concessum est, ut in alia Generali Congregatione dubium supradictum iterum proponere possent, & Causam, in eo quod attinet ad Martyrium, & causam Martyrii, prosequi per viam subsidiariæ probationis in suo genere perfectæ: & in eodem supradicto responso nonnulla alia addita fuerunt, quæ fuerant a Postulatoribus omissa, & quæ demandatum fuit, ut ab iisdem supplerentur.

Ad prædicti responsi tramites, derelicta a Postulatoribus via directæ probationis, aliaque inita subsidiariæ probationis super Martyrio, & causa Martyrii, cæterisque adamussim adimpletis, quæ adimplenda in supradicto responso præscripseramus, cum in alia Congregatione Generali Sacrorum Rituum coram Nobis habita die 26. Novembris 1754. ab ipsis fuerit iterum proposita Causa Beatificationis, seù Declarationis Martyrii Ven. Servi Dei Andreæ Bobola Sacerdotis Professi Soc. Jesu, & iterato fuerit disputatum dubium -- *An constet de Martyrio, & causa Martyrii, nec non de Signis, & Miraculis in casu &c.* -- etsi ante accessum ad Congregationem tum Scripturæ Postulatorum, tum Animadversiones Fidei Promotoris, tum etiam Consultorum omnium suffragia, Nobis juxta morem scripto exhibita, a Nobis diligenter perlecta fuissent, & singula rationum momenta a Procuratoribus, & Advocatis viva quoque voce coram Nobis exposita propriis auribus excepissemus, & Congregationi deinde dicta die interessentes omnia, & singula, quæ a Venerabilibus Fratribus nostris Cardinalibus prædictæ Congregationi addictis deducta sunt, audivissemus; a Nostra tamen promenda sententia tunc abstinuimus, & interessentes rogavimus, ut suis precibus a Patre luminum humiliter peterent, ut Nobis præsto esse, mentemque Nostram illustrare dignaretur, antequam super proposito dubio responsum a Nobis ederetur.

Post hæc, aliorum precibus nostras quoque conjunximus; resumptoque negotio, & omnibus iterum mature perpensis, habitaque potissimum ratione tercentum fere Testium in Processibus tum Ordinariis, tum Apostolicis juridice examinatorum, qui de Martyrio, causaque Martyrii, & perseverantia finali, etsi uno, aut altero exceptis, qui sunt de visu, de auditu deponentes, moralem constituunt certitudinem, quæ, si non impossibile, imprudens tamen redderet judicium de opposito, inhærentes etiam

suffra-

suffragiis Consultorum, & Cardinalium Congregationi Sac. Rituum adscriptorum, qui in mox exponendam in sufficienti, juxta morem ejusdem Congregationis, numero sententiam devenerant, Divino iterum in Sacrosancto Missæ Sacrificio ferventissimè implorato præsidio, Decretum edimus, quod Secretario Congregationis propriis manibus consignamus, in quo statuimus, & declaramus, Martyrium, & causam Martyrii Ven. Servi Dei Andreæ Bobola Sacerdotis Professi Societatis Jesu ita probari, ut tuto procedi possit ad ulteriora, nimirum ad discussionem, & approbationem quatuor Miraculorum, juxta formam Decreti Generalis die 23. Aprilis 1741. enunciati in supra memorato responso nostro edito die 22. Maji 1749.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 9. Februarii 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimoquinto.

D. F. Card. Tamburinus Præfectus.

Loco ✠ Sigilli.

M. Maresuscus S. R. C. Secret.

Ad Caput V. in quo habentur *Decreta super Virtutibus*, post V. Decretum pag. 77. addatur sequens Decretum VI. nempe:

Neapolitana

Beatificationis, & Canonizationis

VEN. SERVI DEI PAULI BURALIS

S. R. E. Cardinalis de Aretio nuncupat.

Congregatio Generalis Sacrorum Rituum habita die 27. præteriti mensis Januarii, & in Causa Beatificationis & Canonizationis Venerabilis Servi Dei Pauli Buralis S. R. E. Cardinalis de Aretio nuncupati propositum fuit dubium sequentibus verbis conceptum: *An constet de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Charitate, & Cardinalibus Prudentia, Justitia, Fortitudine, & Temperantia, earumque annexis in gradu heroico in casu, & ad effectum de quo agitur.*

Congre-

Congregationi interfuimus, nec ad eam imparati accessimus; accessimus enim post perlectas Scripturas & Informationes tum Postulatorum, tum Fidei Promotoris, post lecta Consultorum Congregationis suffragia Nobis præcedenter juxta morem in scriptis exhibita, post auditas Advocatorum Causæ verbales informationes. In ipsa Congregatione propriis auribus excepimus sententias Dilectorum Filiorum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Congregationi Sacrorum Rituum adscriptorum, quas super prædicto dubio oretenus protulerunt; sed nullum, a Nobis editum fuit responsum, ut, secundis adhibitis curis, porrectisque Deo Optimo Maximo jugibus precibus, opportuniori tempore nostram ederemus super proposito dubio sententiam.

Dum in minoribus Promotoris Fidei munere fungebamur, animadvertimus, plures in Causa Venerabilis Servi Dei Pauli Buralis confectos fuisse Processus auctoritate Ordinaria, & Apostolica, nec umquam fuisse examinatam, multoque minus approbatam validitatem Processuum auctoritate Ordinaria confectorum, Cajetani videlicet, Placentini, & Neapolitani, ex quo non exiguum iutegritati, & valori probationum damnum derivabat; Testes enim in dictis Processibus examinati, qui, attento eorum numero, fide ipsorum dictis debita, adminiculis, quibus eorum attestationes erant roboratæ, consonantia cum Testibus examinatis in Processibus Apostolicis, probationis gradum attingere potuissent, si validitas Processuum, in quibus fuerunt examinati, fuisset discussa & approbata; Cessantibus discussione & approbatione validitatis, solius adminiculi vim & robur poterant obtinere, juxta Congregationis praxim, de qua in nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 2. *cap.* 5. Sed, cum in toto Causæ decursu nulla de validitate Processuum promota fuisset indago, necessarium esse existimavimus sedulò inspicere, an validi re vera essent memorati Processus auctoritate Ordinaria confecti, & an omissio examinis involuntariæ quodammodo negligentiæ esset adscribenda, vel potius derivasse dicenda esset ex metu, quod eorum validitas approbari non posset.

Ut id autem in aperto tandem poneretur, prædictos Processus ad Nos afferri mandavimus, & quamvis longa, quinquagenaria videlicet, & ultra, in examine Causarum Beatificationis, & Canonizationis experientia potuissemus Nobis ipsis blandiri de nostrarum virium sufficientia in examine validitatis prædictorum Processuum, advocari nihilominus fecimus Dilectum Filium Benedictum Veteranum Sacræ Consistorialis Aulæ Advocatum, diligentissimum Fidei Promotorem a Nobis constitutum, cui prædictos

dictos Processus consignavimus, & ipsius sententia tum voce, tum scriptis Nobis exposita, communicato cum ipso consilio, Decretum edidimus die 1. currentis mensis Februarii, Secretario Congregationis Sacrorum Rituum consignatum, in quo constare decrevimus de validitate Processuum Cajetani, Placentini, & Neapolitani, Ordinaria auctoritate confectorum in Causa Venerabilis Servi Dei Pauli Buralis S. R. E. Card. de Aretio nuncupati.

Aliæ præterea post Congregationem habitam die 27. præteriti mensis Januarii adhibitæ sunt scrupulosæ diligentiæ, ne in re tanti momenti aliquid prætermissum dici posset, quod videri & examinari potuisset. Deum Optimum Maximum jugibus precibus obsecravimus, ut Nobis præsto esse, & mentem nostram illustrare dignaretur: post quæ, inhærentes unanimibus suffragiis Cardinalium, qui Congregationi Sacrorum Rituum habitæ die 27. præteriti mensis Januarii interfuerunt, proposito in ea dubio sic respondemus, auditoque Sacro, perceptaque Eucharistica Communione, cum præ impedimento podagræ Missam celebrare non potuerimus, sic respondendum decernimus, *Ita constare de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Charitate, & Cardinalibus Prudentia, Justitia, Fortitudine, ac Temperantia, earumque annexis in gradu heroico, ut tutò procedi possit ad ulteriora, ad discussionem videlicet quatuor Miraculorum.*

Venerabilis Dei Servus Paulus Buralis vixit in statu seculari usque ad annum quadragesimum sextum suæ ætatis. Nomen deinde dedit Congregationi Clericorum Regularium, qui Theatini nuncupantur, & in dicta Congregatione permansit spatio annorum undecim. Ad dignitatem Episcopalem deinde evectus, præfuit primum Ecclesiæ Placentinæ, & Collegio Cardinalium S. R. E. adscriptus, translatus deinde fuit ad regimen Archiepiscopalis Ecclesiæ Neapolitanæ, quæ omnia spatio ferè decem annorum implevit; ponderatisque sedulo omnibus, quæ in unoquoque prædictorum statuum ab eo gesta sunt, constat, ipsum in gradu heroico eas omnes Virtutes frequentibus actibus exercuisse; quæ unicuique prædictorum statuum erant proportionatæ & propriæ, cum eximia semper charitate erga Deum & proximum, spectabili humilitate, & eximia undequaque prudentia.

At, cum ea omnia, quæ pertinent ad statum secularem, & sic ad longum vitæ ipsius cursum, & pleraque alia quæ statum Regularem respiciunt, in quo non modicum suæ ætatis cursum perfecit, non sint probata Testibus de visu, sed Testibus aut de auditu à videntibus, aut de auditu auditus, & ea tantum quæ statum Episcopalem, & Cardinalitiam, respiciunt dignita-

gnitatem, sufficienti numero Testium de visu innixa sint, locus factus est Decreto a Nobis edito die 23. Aprilis 1741. & impresso in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 3. num.* 25. in quo statutum est, ut in Causis etiam procedentibus per viam non Cultus, si Virtutes probatæ sint per Testes de auditu, & sic per probationes subsidiarias, dilata, prout in casu, absque culpa & dolo Postulatorum, confectione Processuum longe post obitum Dei Servi, si de validitate Processuum post dictum tempus confectorum abundè constet, prout in casu, si, Testium numero, & qualitate, cæterisque attentis adminiculis, moralis, prout in casu, consurgat certitudo, quæ, si non impossibile, imprudens saltem judicium reddat de opposito, proposito de Virtutibus dubio nullatenus respondeatur *Constare*, deficiente videlicet probatione directa per Testes de visu, sed respondeatur, *Ita constare, ut tuto procedi possit ad discussionem quatuor Miraculorum*, aucto videlicet Miraculorum numero à duobus, quæ olim sufficiebant pro obtinenda Beatificatione, ad alia duo, & sic ad quatuor Miracula, ut quod ex humano defuit Testimonio, Divino compensetur.

Præsens Decretum manu Nostra subscriptum, Nostroque Sigillo munitum, Secretario Congregationis Sacrorum Rituum consignamus, inter Acta ejusdem Congregationis asservandum. Datum hac die 8. Februarii 1756.

D. F. Card. Tamburinus Præf.

Loco ✠ Sigilli.

M. Marefuscus Sac. Rit. Congr. Secr.

Ad Caput VI. ubi habentur *Decreta super Miraculis*, post XI. Decretum pag. 101. addatur sequens Decretum XII. videlicet:

NERITONEN.

Beatificationis, & Canonizationis

VEN. SERVI DEI JOSEPHI A CUPERTINO

Sacerdotis Ordinis Minorum Conventualium Sancti Francisci.

Postquam fel. record. Clemens XII. noster Prædecessor, præmisso sedulo, quo par erat, examine, Constare ritè decrevit de Virtutibus tam Theologalibus, quam Cardinalibus, earumque

rumque respectivè annexis in gradu heroico Ven. Servi Dei Josehpi a Cupertino Sacerdotis Professi Ordinis Minorum Conventualium, quemadmodum liquet ex Decreto ab eodem Prædecessore edito die 15. Augusti 1735. Alterum institutum fuit de more judicium super Miraculis, erutis a Causæ Postulatoribus ex Processibus Auximano, Assisiensi, & Neritonensi, non solum Ordinaria, sed etiam Apostolica auctoritate confectis, quorum validitas semel ac iterum fuerat approbata.

Expensis igitur, ut assolet, iisdem Miraculis in Congregatione Antepræparatoria, habita die 2. Martii, & in Præparatoria, habita *16.* Novembris superioris anni 1751. superni factum est dispositione consilii, ut tandem Congregationi Generali coram Nobis cogendæ præstituta esset dies *19.* mox elapsi Septembris, qua Servus Dei, relictis in Urbe nostra Auximana anno *1663.* mortalitatis exuviis, pretiosam in conspectu Domini mortem obivit.

Ne in re admodum gravi ullæ desiderari possent Apostolicæ Nostræ sollicitudinis, & vigilantiæ partes, antequam dictæ Generali Congregationi interessemus, Miraculorum probationes ex eisdem Processibus Apostolicis, & Ordinariis decerptas rimavimus, allegationes Postulatorum, & consilia Medicorum scripto pro veritate exarata evolvimus, eosdemque Postulatores Causam voce orantes suam audivimus: Consultorum deinde suffragia expendimus, illaque coram universo Cœtu aperuimus; ac demum S. R. E. Cardinalium sententias disertè coram Nobis prolatas excepimus. Verum etsi compertum Nobis apprimè fuerit, duo ex propositis Miraculis, nempe *Secundum*, & *Tertium* in ordine, fere communi voto Consultorum, ac prorsus unanimi Cardinalium suffragio approbari; deliberationem tamen Nostram in aliud tempus rejecimus, quo consultius rem expedire possemus non solum severioris Nostri studii accessione, sed implorata ex alto Cœlesti ope ab eo, qui mentes hominum lumine suæ claritatis illustrat.

Hac itaque die Divo Patriarchæ Francisco sacra, postquam provoluti ad ejus Aram in Basilica SS. XII. Apostolorum Omnipotenti Deo incruentum Sacrificium, & Hostiam placationis obtulimus, Duo præmissa Miracula duximus approbanda; & hanc diem eum in finem elegimus, ut novis in diem pateat argumentis, Sanctitatem in Franciscana Familia ab eximio Conditore suo invectam, uberrimo Ecclesiæ gaudio in ejus Alumnis adolescere.

Primum Miraculum; alias Secundum in ordine, contigit Stephano de Matthæis, puero duodenni, cujus dexteri Oculi pupilla a coætaneo puero ictu squammosi, & acuti lapidis vulnerata, & transversum scissa fuit, sanguine, aliisque humoribus adeo latè

manan-

manantibus, ut totius oculi orbita, seu bulbus exsiccari, contrahi, & introrsum deprimi visa sit, ablata eidem Stephano videndi facultate. Medicus, & Chirurgus, qui actum de visione pronunciaverant, nonnulla ad paucos dies adhibuere remedia curando tantum vulneri idonea; sed Infirmus erecto in ipsa Caecitate, hominum judicio non removibili, animo in Ven. Josephum, domi primum ejus opem implorat, deinde una cum Matre illius Sepulchrum adit, preces ferventius ingeminat provolutus in genua, Oculum lapidi sepulchrali admovet, & pristinam videndi facultatem in istanti recuperat, & intuentibus Oculum exhibet, rotunditati, & primaevae partium concinnitati restitutum.

Secundum Miraculum, alias in ordine Tertium, accidit Victorio de Matthaeis. In dextero illius genu altas radices egit Tumor cysticus, seu folliculatus, qui spatio sex circiter annorum, ex diuturno humorum aggestu in enormem, ac duram molem concretus, Infirmum nec gradi, nec genuflectere patiebatur, illumque assiduis angebat doloribus, acerbius ultimo ante sanationem mense saevientibus. Praegrandi huic Tumori, & jam senescenti nulla unquam adhibita fuerunt remedia, nec manus accessit Chirurgi, probè conscii sine vitae periculo admoveri non posse. Æger spe dejectus recuperandae salutis ope humana, quo die Cadaver Servi Dei, recens defuncti, in Ecclesia sui Ordinis confluenti Populo expositum erat; primum eamdem Ecclesiam, deinde Sacellum adivit, in quo Ven. Dei Servus Missam privatim celebrare consueverat. Dexterum genu, ac tumorem in ipso extuberantem admovet Altaris suppedaneo, in quo ex diuturno orandi usu impressa apparebant vestigia genuum Servi Dei. Ex illo contactu, momento temporis, evanuit Tumor, nullo cystidis, nulloque tunicati folliculi superstite signo in genu complanato, & ad motum prorsus expedito.

Haec itaque duo Miracula, tanquam *tertii generis*, approbamus; ac praesens approbationis Nostrae Decretum manu Nostra subscriptum inter acta Congregationis referri volumus, & mandamus. Datum Romae apud S. Mariam Majorem die 4. Octobris 1852. Pontificatus Nostri Anno Decimo Tertio.

D. F. Tamburinus Praefectus.

Loco ✠ Sigilli.

M. Marefuscus Sac. Rit. Congr. Secr.

Ad

Ad Caput VII. in quo continentur *Bullæ Canonizationis*, & *Brevia Beatificationis*, addantur pag. 120. duo Brevia infraſcripta, ſcilicet:

BREVE BEATIFICATIONIS
VEN. SERVI DEI JOSEPHI A CUPERTINO

Sacerdotis Profeſſi Ordinis Fratrum Minorum Conventualium Sancti Franciſci.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

ÆTernus Dei Filius, etſi ante Mundi originem, Patri coæqualis, æque ſemper regnaverit, in plenitudine tamen temporum ideo apparuit patefactus in carne, ut juxta Prophetarum vaticinia, collapſa reædificando, & diruta inſtaurando, Regnum ſuum in ultimos uſque Terræ fines contra antiqui hoſtis tyrannidem erigeret, & ſtabiliret. Quicumque igitur in hoc Regno, quod ex omnibus Linguis, & Populis colligendum erat, tamquam Cives adſcribi ſatagunt, illud violenter expugnare, & aſsequi debent; cum hoc perpetuum edictum, & in omnem vitam ipſis promulgatum voluerit Chriſtus Dominus, quod ignem venerit mittere in Terram, & quod nihil aliud peteret, niſi ut accenderetnr, & arderet. Hoc ſolo Cœleſti igne mentes hominum undequaque inſtaurantur, cum ardore Spiritus Sancti afflatæ, & ſuccenſæ, terrenis cupiditatibus compreſſis, atque devictis, in Dei amorem rapiuntur, atque in ſimilitudinem, imaginemque ejus conformantur: Divinæ hujus potentiæ locupletiſſimum Teſtem habemus in Venerabili Servo Dei Joſepho a Cupertino Ordinis Fratrum Minorum S. Franciſci Conventualium nuncupatorum Sacerdote Profeſſo, qui cum in hoc Chriſti Regno ejus ſervituti ſe devoverit, veterem exuit hominem, & novum induit, & Ducem, & Anteſignanum Franciſcum, per altiſſimam paupertatem, per omnimodam ſui abnegationem, per orationis inſtantiam, per Crucis meditationem, per acta ſilentia, & per longas inedias imitari contendit. Verum cum penitus intellexiſſet, quod etiamſi tradidiſſet corpus ſuum, ita ut arderet, nihil illi prodeſſet, niſi Chari-

Charitatem habuisset; hinc factum est, ut in hoc primo, & maximo Deum diligendi mandato, cogitationes omnes, omnesque vires enixè conferret. Ex hac intima cum Deo unione adeò cor ejus Divinæ charitatis igne corripiebatur, & incredibili internæ dulcedinis amore totum deflagrabat, ut in ecstases, & raptus aliquando erumperet; & cum Incola teneretur in Terra, præ vehementissimo Dei sui desiderio, tamquam domesticus haberetur in Cœlis. Quapropter ejus nomen omnium sermone celebrari cœpit, quod nec inaccessa loca, nec secretiora cubicula, in quibus quandoque moram obediendo traduxit, continere potuerunt; donec relictis Auximi in Piceno die decimanona Septembris anno millesimo sexcentesimo sexagesimo tertio inter sodales suos mortalitatis exuviis ad æterna præmia vocatus, ad cœlestem Patriam commigravit. Percrebrescente itaque in dies ejus sanctimoniæ clarissima fama, ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus præpositorum Causa deducta est; ubi cum de Virtutibus æstimandis, juxta Canonicas sanctiones quæstio de more haberetur, fel. rec. Clemens PP. XII. Prædecessor Noster decimo octavo Kalendas Septembris anni MDCCXXXV. in gradu heroico constitutas eas esse pronunciavit. Porrò coram Nobis ad universalis Ecclesiæ regimen Divina miseratione vocatis, cum de Miraculis disceptaretur, non absque supremo consilio factum esse censemus, ut ea ipsa die, videlicet die decima nona elapsi Septembris, Generalis Congregatio super hac re coram Nobis cogeretur, qua Venerabilis Dei Servus sexagenario major meritis cumulatus, mortalitatem explevit in Terris, & immortalitatem inchoavit in Cœlis. Duo ex Miraculis, quæ discutienda proponebantur, Consultorum suffragiis, & Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. præfatæ Cardinalium sententiis consentientibus, probanda esse censuimus; & Decretum super eisdem Nostrum proferre, & promulgare voluimus die Sancto Francisco de Assisio sacra, postquam ad ejus Aram provoluti in Basilica SS. XII. Apostolorum de Urbe Omnipotenti Deo hostiam placationis obtulimus; quam diem eum in finem delegimus, ut Sanctitatem in hac Franciscana Familia a Seraphico Parente suo invectam, uberrimo Ecclesiæ proventu in ejus Alumnis in dies adolescere, novis, atque mirificis argumentis constaret. Quapropter precibus tandem Regum, Episcoporum, aliorumque Principum, nec non dilectorum Filiorum Fratrum Minorum Conventualium Paterna clementia annuentes, de ejusdem Cardinalium Congregationis consilio, & assensu, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus, ut idem Dei Servus Josephus a Cupertino in

in posterum Beati nomine nuncupetur; ejusdem Corpus, & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Processionibus circumferendæ) exponantur; Imagines quoque radiis, seu splendoribus exornentur; ac de eo quotannis die decima octava Septembris, quam diem pro ejus Festivitate celebranda præscribimus, sub ritu duplici minori recitetur Officium, & Missa de Communi Confessoris non Pontificis, cum Oratione a Nobis approbata, juxta Rubricas Breviarii, & Missalis Romani: Recitationem autem Officii, & Missæ celebrationem hujusmodi fieri concedimus tum in proprio Minorum S. Francisci Conventualium Ordine, in quo solemni emissa Professione usque ad obitum permansit; tum in Ordine Fratrum Minorum ejusdem S. Francisci Capuccinorum (inter quos per aliquot annos commoratus est), ac de Observantia, Reformatorum, Recollectorum, & Excalceatorum, ac Tertii Ordinis nuncupatorum; tum in Oppido Cupertini, in quo Vir Dei in lucem prodivit, ac in tota Diœcesi Neritonensi: in Nostris etiam Civitatibus Assisii, illiusque Diœcesi, Terra de Petra Rubea Diœcesis Feretranæ, Forosempronii, & illius Diœcesi, quæ loca suo incolatu, ac virtutibus illustravit; tum denique in tota Diœcesi, & Civitate Auximana, in qua ipse obdormivit in Domino; tum apud Archiconfraternitatem sub invocatione S. Antonii Patavini in eadem Basilica SS. XII. Apostolorum de Urbe, & Confraternitatem S. Stephani in Civitate Assisiensi canonice erectas, in quas cooptatus fuit, ab universis Christifidelibus tam Regularibus, quam Sæcularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, & quoad Missas attinet, etiam ab omnibus Sacerdotibus ad Ecclesias, in quibus Festum peragetur, confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno a datis hisce Litteris in Ecclesiis Fratrum Minorum Conventualium, cæterarumque Franciscanarum Familiarum, Civitatum, Terrarum, Oppidorum, & Diœcesum, Archiconfraternitatis, & Confraternitatis hujusmodi solemnia Beatificationis ipsius Servi Dei cum Officio sub ritu duplici majori, & Missa, die ab Ordinariis respectivè constituta, postquam in Basilica Nostra S. Petri in Vaticano peracta fuerint Solemnia, nempe die vigesima quarta currentis Mensis, celebrandi facimus potestatem. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Decretis de non cultu editis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earumdem præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis etiam impressis manu Secretarii dictæ Congregationis Cardinalium subscriptis, & sigillo Præfecti ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsus fides ab omnibus, & ubique locoruum, tam in judicio, quam extra illud habea-

habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 20. Februarii MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

D. Card. Passioneus.

BREVE BEATIFICATIONIS

VEN. SERVÆ DEI

JOANNÆ FRANCISCÆ FREMIOT DE CHANTAL

Ordinis Monialium a Visitatione S. Mariæ nuncupatorum Fundatricis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

CUM sexto decimo salutis nostræ turbulentissimo seculo tot per universam Europam, tamque nefaria hæresum monstra longe, lateque omni impetu irruerent, & grassarentur; mœrentis Ecclesiæ lacrymas, & opprobrium Populi sui ut Pater misericordiarum abstergeret, fecit in bona voluntate sua, ut, cum abundaverit delictum, superabundaret & gratia. Per illa enim tempora, dum omnia maximis errorum, seditionum, & discordiarum fluctibus, & procellis jactabantur; ne contra summum angularem lapidem Portæ Inferi prævalerent, in brachio extento suscitavit quamplurimos Electorum suorum, qui eximiis, clarissimisque virtutibus Orbi Terræ illucescerent, & per illustria veteris disciplinæ exempla, in quibus Christianæ legis partes omnes exprimerentur, nova Sanctitatis germina procrearent, quorum ope, & auctoritate, Fidelium pietate aucta, & Perduellium conatibus fractis, atque compressis, inclinatis Ecclesiæ rebus, opportunum adhiberetur auxilium, Sponsæque suæ acerbissimi luctus tanto in discrimine allevarentur. Beneficentissime hujus Providentiæ præcipuum specimen, etiam in sexu fragili Pater Omnipotens, qui infirma Mundi eligit, ut fortia quæque confundat, ostendere dignatus est, dum in Famulam suam Joannam Franciscam Fremiot de Chantal divitias bonitatis, & gratiæ suæ uberrimè effudit. Hæc enim nobilissimis orta Parentibus, ea potissimum tempestate in lucem prodiit, iisque in locis prope versata est, in quibus transfugarum finitimorum immanis rabies

bies, & furens audacia in Catholicam Fidem magis efferata videbatur; nihilominus Joanna Francisca a Deo sibi in hæreditatem electa, benedictionibus dulcedinis præventa, & luminosissima charitate efficaciter ditata, vel a primis temporibus contra Mundi, & Diaboli nequitias nomen Domini exaltavit, & per omnes ætates, variasque vitæ vicissitudines adeo crevit in gratia, & scientia Dei, ut Sanctus Franciscus Salesius spirituum probatione longe clarissimus pronunciare non dubitaverit, eo Sanctitatis, & Virtutibus processisse Ancillam Christi, ut pro ratione, & modo gratiarum, quibus a Deo erant locupletata, nemini unquam assurgere altius liceret. Et sane, quæ tum in virginitate, tum Viro conjuncta egregia summæ perfectionis indicia præbuerat, in solitudine demum, ac viduitate posita, tanta spiritus alacritate arctissimum Sanctitatis iter arripuit, & in via mandatorum cucurrit, ut præ cæteris Divinis Charismatibus arduum illud emiserit Votum, semper faciendi, quidquid perfectius, Deoque gratius, & acceptius fore intelligeret: Hinc novas in corde suo ascensiones disponens, eodem Sancto Francisco Salesio optimo duce, & Auctore, novum instituit Sanctimonialium Ordinem a Visitatione Sanctæ Mariæ nuncupatarum, quas, alte jactis omnium Virtutum fundamentis, Castitatis, & Fidei hostibus impudentissimis, velut aciem ordinatam in conspectu inimicorum fortiter opposuerit; ut, dum illi summa vi, impetuque contenderent, quo Religiosum Christiani cœlibatus propositum funditus everterent, & pœnitentiæ saluberrimas leges penitus abrogarent, nova integritatis, & innocentiæ prole, Deo afflante, & incrementum præbente, Ecclesiam fœcundaret. Quapropter præstantissimæ huic Viduæ satis convenire arbitrandum est, quod de Sanctis Olympiade, & Paulla veterum sacrarum rerum litteris tradita monumenta testantur. Quemadmodum enim Chrysostomo, & Hieronymo, sapientissimis, & sanctissimis Viris nobilissimæ hujusmodi Fœminæ ad Fidei præsidium, & pietatis fructum & æmulationem instituendæ adhæserunt; sic Sancto Francisco Salesio augendæ & confirmandæ Religionis studiosissimo, Joanna Francisca precibus, vigiliis, & laboribus præsto fuit. Quidquid enim ille longo studio, & diuturna meditatione in Dei cultum, & Proximorum salutem complecti poterat, hoc illa libavit, didicit, atque perfecit. Facta igitur spectaculum Mundo, Angelis, & Hominibus, quæ, dum viveret, magnum sibi nomen comparaverat, postquam cessit è vita, singularem Sanctitatis famam undequaque est consecuta, universique hominum cœtus, qui sancti Francisci Salesii doctrinam admirabantur, probatissi-

tiſſimam hanc Viduam benedicentes benedicebant. Verum, cum inani quorumdam opinione diutius, quam par erat, ordinarii proceſſus dilati eſſent, hinc quamplurimæ difficultates ſubortæ ſunt, quæ Famulæ Dei Beatificationi maximè obſiſtebant, quæque ipſius cauſſam per plures annos ſunt remoratæ, ut in Noſtro Decreto, quod die xxi. Auguſti proximè elapſi emiſimus, latius apparet; nihilominus divina tandem ope, quæ contra faciebant, accuratiſſimè enodatis, Famulæ Dei Virtutes in gradu heroico, & quatuor Miracula a Deo ipſius interceſſione edita in Sacrorum Rituum Congregatione pluries propoſita, tum Cardinalium, tum Conſultorum Suffragiis approbata fuerunt. Nos itaque communibus, & peculiaribus Chriſtianorum Principum, Epiſcoporum, Capitulorum, Civitatum, ac Sanctimonialium a Viſitatione Beatæ Mariæ nuncupatarum precibus, & votis annuentes, nec non de memoratorum Cardinalium conſilio, & aſſenſu, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium indulgemus, ut eadem Serva Dei Joanna Franciſca Fremiot de Chantal in poſterum Beatæ nomine nuncupetur, ejuſque Corpus, & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Proceſſionibus circumferendæ) exponantur; Imagines quoque radiis, ſeu ſplendoribus exornentur, ac de ea ſub ritu duplici recitetur Officium, & Miſſa celebretur nec Virginis, nec Martyris ſingulis annis, juxta Rubricas Breviarii, & Miſſalis Romani die vigeſima prima Auguſti. Porro recitationem Officii, ac Miſſæ celebrationem hujuſmodi fieri concedimus in locis tantum infraſcriptis, in Civitate Divione, in qua dicta Serva Dei ortum habuit, ac in Oppido Molinis, in quo efflavit Animam, nec non in Oppido Anecii, in quo ejus Corpus humatum remanſit, ac in ſingulis Monaſteriis Monialium dicti Ordinis; & quantum ad Miſſas attinet, etiam a Sacerdotibus confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno a datis hiſce litteris inchoando in Eccleſiis locorum, ac Monaſteriorum prædictorum ſolennia Beatificationis ejuſdem cum Officio, & Miſſa ſub ritu duplici majori, die ab Ordinariis conſtituta, poſtquam tamen in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe celebrata fuerint ejuſmodi ſolennia, pro qua re diem xxi. menſis Novembris currentis aſſignamus, pariter celebrandi facimus poteſtatem. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac Decretis de, & ſuper non cultu editis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut ipſarum præſentium Litterarum tranſumtis, ſeu exemplis etiam impreſſis manu Secretarii ſupradictæ Congregationis Cardinalium ſubſcriptis, & ſigillo Præfecti, ſeu Pro-Præfecti ejuſdem Congregationis munitis eadem prorſus fides ab omnibus, & ubique tam in judicio,

cio, quam extra illud habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XIII. Novembris MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

D. Card. Passioneus.

Ad CAPUT XI. *de Sacris Reliquiis* post Breve Apostolicum *de identitate Corporis S. Joannis de Matha*, pag. 223. addantur sequentes Epistolæ, videlicet:

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI XIV. PONT. MAX.

Ad Guardianum, & Fratres Minores S. Francisci Conventuales Civitatis Bononiæ Epistola die 7. Martii 1753. data, cum ad eos insignem Reliquiam unius integræ claviculæ B. Josephi a Cupertino in argentea theca affabre ornata repositam munificentissime dono mitteret.

Dilectis Filiis Religiosis Viris Bonaventuræ Azzoguidi Guardiano, & Fratribus expresse Professis Ordinis Minorum S. Francisci Conventualium nuncupatorum Conventus sub invocatione S. Francisci Civitatis nostræ Bononiæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii salutem, & Apostolicam Benedictionem.

NOn possumus, dilecti Flii, satis aptis verbis explicare ingentem spiritualis lætitiæ magnitudinem, qua Pontificium animum nostrum Misericordiarum Pater, & totius consolationis Deus cumulavit, cum die festo S. Matthiæ Apostoli in Vaticana Principis Apostolorum Sancti Petri Basilica, magna cum celebritate, & omnium hujus Almæ Urbis nostræ Ordinum frequentia, jussu nostro peracta fuit solennis Beatificatio Venerabilis Servi Dei Josephi a Cupertino inclyti Ordinis vestri Alumni. Nos sane, dum in minoribus Promotoris Fidei munere fungeremur, sedulam, constantemque operam adhibuimus, ut ejusdem Beati Jose-

Josephi Causa quoad Beatificationem, ipsius eximiis virtutibus, meritis, & prodigiis ita exigentibus, prospere promoveretur, ac feliciter pro votis succederet. Ad supremam vero Sacrosancti Apostolatus Cathedram per ineffabilem divinæ bonitatis abundantiam plane immerentes evecti nihil optabamus impensius, quam ut omnia servatis de more institutoque in ejusmodi Causa servandis ita procederent, quo tandem fieret, ut idem Venerabilis Josephus per Nos ipsos in Beatorum numerum accenseri posset, quemadmodum, benedicente bonum omnium largitore Deo, non sine incredibili cordis nostri exultatione factum est. Nos itaque universo Ordini vestro, ac vobiscum præsertim, dilecti Filii, maximopere gratulantes, ut gaudium a vobis eapropter susceptum amplius impleatur, Vobis nostro nomine a Venerabili Fratre Lactantio Felice Episcopo Amathuntino donandam mittimus Thecam affabre ornatam, in qua ejusdem Beati Josephi Reliquiæ conditæ sunt, atque legitimis documentis munitæ, ut cum cæteris Sanctorum, Beatorumque Sacris Pignoribus in Ecclesia memorati Conventus vestri asservatis reponantur, & publicæ Christifidelium venerationi in die eidem Beato Sacra exponantur. Fore namque confidimus, ut per assidua vestrarum apud Beatum Josephum obsecrationum suffragia Ille pro Sacro-Sanctæ Catholicæ Religionis exaltatione a supremo Pastorum Principe Jesu Christo omnem impetret prosperitatem, & tranquillitatem. Interim vobis, dilecti Filii, Apostolicam Benedictionem studiosæ nostræ erga vos voluntatis pignus peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 7. Martii MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

Cajetanus Amatus.

LET-

LETTERA

DELLA SANTITA' DI NOSTRO SIGNORE

BENEDETTO PAPA XIV.

All'Emo, e Rmo Signor Cardinale

VINCENZO MALVEZZI

ARCIVESCOVO DI BOLOGNA.

Foris = Dilecto Filio Nostro Cardinali VINCENTIO MALVETIO Bononiæ Archiepiscopo *Bononiam*:

Intus = BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem:

LA Madre Suor Imelda Lambertini Monaca Professa in codesto Monastero di Santa Maria Nuova, come figlia del fu Senatore Giovanni Lambertini nostro Fratello, è nostra Nipote *secundum carnem*, usando il linguaggio Pontificio. Avendoci essa fatta una divota premura per avere un Corpo Santo da collocare nella Chiesa interiore del suo Monastero, non le abbiamo risposto come risposero i due nostri Predecessori Gregorio IV. e Clemente IV. che non avevano il modo di compiacere simili richieste; imperocchè nel tempo loro non erano scoperti tutti i Sacri Cimiterj, o siano Catacombe, che dipoi si sono andate scoprendo, come dopo il celebre Padre Mabillon, è stato da Noi osservato nella nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 27. *num.* 11. *e* 12. ma essendosi per buona sorte ritrovate appresso i Custodi alcune insigni Reliquie, ed alcuni Corpi estratti dai Luoghi predetti, ne abbiamo scelto uno, che abbiamo fatto rinchiudere in una Sacra Urna, che mandiamo ben custodita a Bologna, acciò sia decentemente collocata nella predetta Chiesa.

L' indirizziamo a Lei, acciò abbia la bontà di riceverla, e di trasmetterla colla dovuta decenza al Monastero, pregandola anche ad assistere alla collocazione della stessa nel luogo, che sarà preparato, essendo la decente collocazione delle Reliquie una parte delle Pastorali sollecitudini imposta dal Sacro Concilio di Trento al Ve-

al Vescovo. Siamo sicuri, che adempiendo Ella con tanta esattezza le altre cure Pastorali, il che è di una nostra grandissima consolazione, non lascierà di fare lo stesso in quella, che ora le commettiamo. Ed acciò non le manchi veruna notizia di quanto appartiene al Corpo Santo, che trasmettiamo, aurà la sofferenza di leggere quanto in questo proposito abbiamo potuto considerare, e radunare.

Il Corpo Santo, che trasmettiamo, è stato estratto da un Cimiterio, che è fuori di Porta Portese un mezzo miglio in circa, e che l'antico Cimiterio detto di Ponziano, altre volte anche chiamato Cimiterio *SS. Abdon & Sennen*, ed altre volte *ad Ursum Pileatum* per la Statua di un Orso ivi collocata. Quanto all'antichità, e venerazione di questo Cimiterio basta vedere il celebre Paolo Arrighi *nella sua Roma Sotterranea al Tom. 1. lib. 2. cap. 19.* ed anche il diligente Canonico Marco Antonio Boldetti *nelle Osservazioni sopra i Cimiterj de' Santi Martiri, e d'altri antichi Cristiani di Roma al Tom. 2. pag. 540.* Ed essendosi ritrovato il Sacro Corpo, che trasmettiamo, col Vaso tinto di sangue, non v'è cosa più certa, anche aderendo al parere de' Critici più severi, per poter sicuramente asserire, che il Corpo, o sieno le Ossa, sieno il Corpo, e le Ossa di uno, che per la Fede di Cristo ha sopportato il Martirio. Di tutto ciò si è da Noi diffusamente trattato nella citata nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 27. dal num. 22. sino al fine*, ed anche nella nostra Lettera dei 20. di Aprile 1745. stampata in Bologna, ed indirizzata al Capitolo di codesta Metropolitana, quando trasmettemmo il Corpo di S. Proco, ritrovato in questo Cimiterio di S. Trasone.

Il nome del Santo è *Filocalo*, che significa Amante del bello, non di quello che i Latini dissero *pulchrum*, ma piuttosto di quello che chiamarono *decorum*, e che si oppone all'*indecorum*, o sia *turpe*: e da ciò qualcheduno potrebbe essere indotto a sospettare, che il nome di *Filocalo* non fosse nome proprio del Santo, ma nome appellativo, essendo cosa praticata, che ai Corpi de' Santi, che si estraggono dalle Catacombe, s'imponga qualche volta qualche nome appellativo, come di *Giusto*, di *Candido*, di *Vittore*. Noi siamo informati di questo costume; Noi ne abbiamo trattato *nel nostro sopraddetto cap. 27. num. 12. e seg.* Noi abbiamo esposti i fondamenti, ai quali è appoggiata questa disciplina; Noi abbiamo risposto alle obbiezioni di chi falsamente diceva, che ciò pregiudicava al Culto de' Santi; Noi ammettiamo l'intelligenza di sopra riferita della parola *Filocalo*:

lo : *Erat autem illis in diebus Archimedicus regionis Hollandrinorum*, *vir Philocalus*, *ac devotorum pauperum zelator magnus*, *nomine Godefridus*, *cognomine Sonder-dank* : come si legge nella Vita di S. Liduvina, stampata *nel Tom.* 2. *dell' Aprile* de' Bollandisti *al giorno* 14. ma, tutto ciò non ostante, possiamo assicurare, che il nome di *Filocalo* è nome proprio del Santo, e non è in veruna maniera nome appellativo; essendo frequenti gli esempj di uno stesso nome, che alle volte è proprio, ed altre volte è nome appellativo, dipendendo dalle circostanze lo stabilire, a quale delle dette due classi debba il nome riferirsi. Ciò si vede, per lasciare tanti altri esempj, nei nomi di *Giusto*, *Candido*, e *Vittore*, che sono i nomi appellativi di sopra indicati, che si mettono ai Corpi estratti dalle Catacombe, e che però volgarmente si dicono Santi Battezzati, essendovi nel Martirologio Romano molti Santi col nome di *Giusto*, e di *Candido*, e di *Vittore*, che era nome proprio di loro, e non appellativo.

Ma, restringendo il discorso al nome di *Filocalo*, non vogliamo entrare ne' monumenti profani, ne' quali ci sarebbe facile il ritrovare il nome di *Filocalo*, come nome proprio, nel qual proposito basta dar mano *al Tom.* 2. *de Tesoro delle Iscrizioni* raccolte dal celebre Muratori. Ci restrigneremo ai monumenti sacri, e diremo, ritrovarsi fra i Vescovi, che nel primo Concilio Niceno tenuto l' anno 325. sottoscrisero la definizione della Fede contra Arrio, Filocalo Vescovo di Paneade nella Provincia di Fenicia prima, come può vedersi *nel Tom.* 1. *de' Concilj* della Collezione dell' Arduino *col.* 314. *D*, e nel le Quien *Tom.* 2. *Orientis Christiani pag.* 831. *B*. Diremo, ritrovarsi fra que' Vescovi, che nell' anno 449. nel secondo Concilio latrocinale Efesino si sottoscrisero alla condanna di S. Flaviano, un certo Filocalo Vescovo Zagilense nella Libia, come può vedersi negli Atti del detto Concilio nella Raccolta dell' Arduino *Tom.* 2. *col.* 86. *D. col.* 268. *C. col.* 272. *B.* e nel citato le Quien *pag.* 635. *C.* Diremo finalmente, ritrovarsi *ai* 21. *di Marzo* nel celebre Martirologio publicato, ed illustrato dal Fiorentini un S. Filocalo Martire in Alessandria : e concordano gli altri Martirologi Geronimiani *nel Tom.* 3. de' Bollandiani *nel Mese di Marzo pag.* 529. *al giorno* 21. *del detto Mese* : e sopra lo stesso giorno 21. di Marzo può vedersi l' Arcivescovo d' Otranto Francesco Maria d'Aste *nella sua Discettazione sopra il Martirologio Romano sotto la nota E.*

Coll' aver Noi osservato ne' predetti Martirologi di S. *Filocalo*, non intendiamo di asserire, che il Corpo di S. Filocalo, che

che ora trasmettiamo a Bologna, sia di quel S. Filocalo, di cui si fa menzione ne' citati Martirologi, essendo morto il nostro in Roma, essendo stato il suo Corpo ritrovato colle divise del Martirologio in uno di questi nostri Cimiterj, ed essendo stato l' altro, di cui parlano i citati Martirologi, martirizzato lungi da Roma, e lungi da Roma sepolto, cioè in Alessandria di Egitto. Ma abbiamo commemorati i nomi de' Vescovi sottoscritti al Concilio Niceno, ed al Conciliabolo Efesino col nome di *Filocalo*, ed il Santo Martire Filocalo, di cui si fa menzione ne' Martirologi indicati, per far vedere, che se alcune volte il nome di *Filocalo* ha fatta la figura di nome appellativo, appresso i Christiani è stato altre volte adoprato come nome proprio; essendo impossibile, che chi si sottoscrive ad un Concilio, non si sottoscriva col nome proprio, e che ne' Martirologi volendosi far menzione di un Santo, indicando chi era, non si faccia coll' esprimere il di lui nome proprio.

Conosciamo, che ciò non basta per la compiuta ed adeguata prova del nostro assunto, non bastando per l'effetto, di cui si tratta, l'aver dimostrato, che il nome di *Filocalo* è stato più volte usurpato come nome proprio, e non come appellativo. E' assolutamente necessario, che si dimostri esser nome proprio, ed esser tale quello, con cui vien chiamato il Santo, il di cui Corpo trasmettiamo a Bologna. Ma Noi crediamo, potersi ciò evidentemente comprovare.

Non è stato ritrovato il Corpo Santo nelle Catacombe senza nome, nè il nome di *Filocalo* gli è stato dato, per non lasciarlo senza nome. Il nome di *Filocalo* era impresso nel Sepolcro, in cui giaceva il Sacro Corpo, e le parole erano le seguenti: *Philocalus in pace*. E mettendosi i nomi ne' Sepolcri per additare chi in esso é sepolto, vi vuole poco a compredere, che il nome di *Filocalo* posto nel Sepolcro del nostro Martire, non può essere nome appellativo, ma che è vero nome di lui proprio, e che il Corpo, che trasmettiamo a Bologna, è il Corpo di S. Filocalo martirizzato per la Fede di Cristo; comprovandosi il di lui Martirio non già dalle sole parole *in pace*, che nelle antiche iscrizioni, che si trovano nelle Catacombe, sono comuni ai Martiri, ed ai Cristiani in esse sepolti, ma dal Vaso intinto di Sangue, che è la certa divisa del Martirio sofferto per Cristo: il che anche da Noi è stato avvertito nella nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 27. num. 26.*

Lascieremo agl' Interpreti delle Divine Scritture, e particolarmente a Cornelio a Lapide, al Calmet, al du Hamel, ed

anche alla buona memoria del nostro Cardinale Gotti *nel tom.* 5. *della Verità della Cattolica Religione al cap.* 3. *p.* 2. *num.* 2. l' investigare, se quel Teofilo, di cui si parla *nel cap.* 1. *degli Atti degli Apostoli = Primum quidem sermonem feci de omnibus, o Theophile, quæ cœpit Jesus facere, & docere =* fosse una particolare persona, che avesse il detto nome, o pure se quel Teofilo fosse nome appellativo, indicante chiunque è amico di Dio; e ci contentaremo d' aver provato, che *Filocalo* nel caso nostro è nome proprio. Ed abbracciandola con pienezza di cuore paterno, diamo a Lei, ed a quel Gregge, che ella con tanta edificazione governa, ed a cui per tanti anni Noi stessi abbiamo preseduto, l' Appostolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20. Maji 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimoquinto.

Ad Caput XII. ubi coacervantur *Nonnulla Miscellanea ad materiam Sacrorum Rituum aliquo modo spectantia*, post Litteras Apostolicas *super cultu S.Lucæ Casalii* pag.252. addantur sequentia, scilicet:

INDULTUM SS. DOMINI NOSTRI

BENEDICTI PAPÆ XIV.

Quo ampliatur Cultus Beato Bertrando Patriarchæ Aquilejensi ab immemorabili tempore exhibitus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

NON est equidem, quod Nos in hoc ipso potissimum Apostolicæ omnium Ecclesiarum sollicitudinis & procurationis gravissimo ministerio imbecillitati nostræ a supremo Pastorum Principe Jesu Christo, cujus vires in terris plane immerentes gerimus, imposito rite sancteque obeundo fere defessos magis reficere & recreare videtur, quam, cum opportunæ sese Nobis offerunt occasiones, per quas Pontificiæ auctoritatis benignitatisque partes adhiberi a Nobis petitur in promovendo, ampliandoque eorum Christifidelium

fidelium cultu, quos in Domino confidimus in charitate Dei conjunctos ex hac vita migrasse, & in æterna Beatorum statione in Cœlis positos gaudere; cum per totum fere vitæ nostræ spatium, quoad Nobis integrum fuit, non omiserimus immensos labores impendere, ut præclara Venerabilium Servorum Dei, Beatorum, & Sanctorum gesta tot editis voluminibus illustraremus. Quoniam autem in Metropolitana Ecclesia Utinensi, sicut dilectus Filius Noster Daniel tituli Sanctæ Mariæ supra Minervam Presbyter S. R. E. Cardinalis Patriarcha Delphinus Archiepiscopus Utinensis nuper Nobis humiliter exposuit, Corpus sive Ossa Beati Bertrandi dum in humanis ageret, Patriarchæ Aquilejensis viam universæ carnis anno MCCCL. ingressi reperiuntur, cui quemadmodum pariter exposuit, publicus cultus impendi cœptus ex eo transitus sui tempore ad hanc usque diem exhiberi pergit, pro quo sane cultu comprobando necessaria quoque documenta ad Nos transmittenda curavit, atque insimul retulit, in die nimirum defunctionis ejusdem Beati Bertrandi solemnem Missam pro gratiarum actione in Omnipotentis Dei honorem cani juxta providum, sapiensque consilium Venerabilis Servi Dei Cæsaris Cardinalis Baronii Ecclesiasticorum Annalium Auctoris, de Sanctis quoque in Martyrologio Romano descriptis meritissimi, qui a fel. rec. Clemente PP. VIII. Prædecessore nostro oraculum acceperat. Præterea idem Daniel Cardinalis Patriarcha, & Archiepiscopus supplices preces obtulit, ut publicum hujusmodi cultum ampliare de Apostolica benignitate, & auctoritate dignaremur. Nos igitur, qui laudatum Danielem Cardinalem Patriarcham, & Archiepiscopum ob eximias generis, animique dotes, ac Sacerdotales in regendis populis suæ pastorali curæ commissis virtutes plurimi facimus, magnoque in honore habemus, piis votis, porrectisque precibus benigne obsecundare cupientes, postquam omnia, & singula ad hujusmodi gravissimum negotium spectantia matura consideratione expendimus, ac præsertim allata super publico exhibito cultu documenta, & quidquid de eodem Beato Bertrando illius temporis Auctores gravis notæ scriptis suis consignarunt, in hanc sententiam devenimus, atque Apostolica auctoritate tenore præsentium statuimus, ut in die quidem, in qua annua in memorata Ecclesia Metropolitana Utinensi sæpedicti Beati Bertrandi memoria recolitur, & in qua ipsius Beati Bertrandi Corpus, sive Ossa reposita sunt, celebratio solemnis Missæ cum cantu pro gratiarum actione in Omnipotentis Dei honorem in singulos annos peragatur. Hujusmodi vero Missa sit illa, quæ de Spiritu sancto in Missali Romano habetur, atque in ipsa addantur Orationes sive Collectæ, ut infra, nimirum post primam quidem Orationem, sive Collectam

 de

de Spiritu Sancto sub unica conclusione dicatur -- *Deus, qui Beatum Bertrandum pro Ecclesiæ suæ civibus ad mortem usque certantem invicta pastorali fortitudine roborasti, præsta fidelibus tuis, ut ad pietatis, & religionis constantiam ejusdem informentur exemplis. Per Dominum &c.* -- Post alteram vero sive Secreta -- *Sacra dona, quæ tibi, Domine, reverenter offerimus in commemoratione Beati Bertrandi Ecclesiæ tuæ libertatem tueantur & pacem, & sanctificationis nostræ incrementa promoveant. Per Dominum &c.* -- Post tertiam demum, sive Postcommunio -- *Præsta quæsumus Omnipotens Deus, ut in honorem Beati Bertrandi celebrata Mysteria ejus virtutum imitatores, & tua propitiatione nos dignos efficiant. Per Dominum &c.* -- Decernentes præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque semper firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere, & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissime suffragari; sicque & non aliter in præmissis per quoscumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, & quosvis alios quacumque præeminentia & potestate fungentes, & functuros judicari, & definiri debere, ac irritum & inane quidquid secus super his a quocumque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earundem præsentium litterarum transumtis seu exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum in Arce Gandulphi Albanen. Diœcesis sub annulo Piscatoris die XVIII. Junii MDCCLVI. Pontificatus Nostri Anno decimosexto.

Cajetanus Amatus.

EPI-

EPISTOLA

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI PAPÆ XIV.

Ad R. P. D. Nicolaum Lercari a Secretis Congregationis de Propaganda Fide: De Cultu S. Maronis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Filii salutem, & Apostolicam Benedictionem.

INter cætera scripta Nobis exhibita, cum nuper ad Nos accessisti, illud deprehendimus, quod ad cultum Sancti Maronis Abbatis pertinet. Scripsit enim ad Congregationem de Propaganda Fide Dilectus Filius Frater Desiderius a Casabasciana Min. Observ. quem nos Ablegatum Nostrum misimus ad Ven. Fratrem Patriarcham Maronitarum; scripsit, inquam, Imagines Sancti Maronis Romæ impressas, a Ven. Fratre Patriarcha Græco-Melchita Cyrillo discissas fuisse, & palam ab ipso declaratum Sanctum Maronem inter Sanctos minime numerari; quippe qui hæreticus vixerit, atque obierit; idque gravibus dissidiis Maronitas inter, & Græco-Melchitas occasionem præbuisse; timendum insuper, ne hujusmodi turbæ quotidie magis ingravescant; neque tumultum sedari, & compesci potuisse; tum quia post suum discessum e locis, ubi ignem restinguere curaverat, nonnulli Presbyteri palam dixerant, eum nullam auctoritatem habere quæstionis definiendæ, utrum Maro Sanctus extiterit, an hæreticus; cum præsertim eorum Patriarcha assereret, Maronem, cum inter vivos ageret, & cum e vita decessit, hæresi pollutum fuisse: tum quia per Moncalles, ubi residet Patriarcha Græco-Melchita, cum iter fecisset, ut cum eo colloqueretur, ipsum non invenerat, & aliquibus de causis permissum sibi non fuerat, ut ulterius ad eum assequendum progrederetur.

Non solum admiratione nos affecit, sed maxime commovit, quod temere, atque inconsulte factum est a Ven. Fratre Patriarcha Cyrillo, qui ut eruditionem fortasse ostentaret, sua agendi ratione, non dicam restaurare, sed auctoritate sua controversiam jam extinctam definire tentavit; quasi vero ejusdem conditio, vel meritum nobis, aut Congregationi minime innotescant; & quod deterius est, Sancti nomine, & cultu eum, quoad

quoad potuit, privare, qui a pluribus jam sæculis cum Apostolicæ Sedis approbatione hujusmodi honore decoratur.

Ut tibi compertum est, Sanctus Maro vixit sub fine sæculi quarti, & initio quinti. Theodoretus, qui auctor coævus dici potest, cum circa dimidium sæculi quinti floruerit, vitam illius scripsit, in qua heroicæ Sancti Maronis virtutes, & insigniter gesta enarrantur. Theodoretus Cyri Episcopus extitit, librum composuit *de vitis Patrum*, inscriptum *Philotheos*, sive *religiosa historia*; cujus duæ sunt latinæ versiones; quarum una habetur in Vitis Patrum, auctore Rosveido, altera Gentiani Herveti in *tom.* 3. Operum ejusdem Theodoreti, editionis Sirmundi. Porrò sex distinctis locis Theodoretus collaudat sanctitatem S. Maronis, quemadmodum videre est in editione Rosveidi *de Vitis Patrum cap.*16. *pag.* 827. *&* 828. *& cap.* 21. *pag.* 832. *& cap.* 22. *pag.* 838. *& cap.* 24. *pag.* 840. *& cap.* 30. *pag.* 850. Legitur quoque inter epistolas Sancti Joannis Chrysostomi trigesima sexta inscripta ipsi Abbati Maroni, in qua ipsius virtutes laudibus prosequitur, ejusque orationibus sese commendat. Porrò ut os occludatur quibusdam non admodum sanæ cognitionis, qui conati sunt auctoritatem adimere vitis a Theodoreto conscriptis, quorum numero adnecti possunt Andreas Rivetus in suo *lib. Criticus Sacer lib.*4. *cap.*21. Robertus Cocus *in sua Censura quorundam Scriptorum veterum pag.* 390. Fridericus Spanhemius *in Historia Christiana sæculi quinti* §.10. *col.* 1030. Non defuerunt viri sublimis doctrinæ, atque accuratæ critices, qui ad ipsius historiæ integritatem sartam, tectam tuendam, operam suam, mentemque contulerint, in quorum numero recensendi sunt Labbæus in Dissertatione de Theodoreto in Opere Bellarmini *de Scriptoribus Ecclesiasticis* editionis Venetæ *anno* 1728. *pag.* 155. Garnerius *in Dissert.* 2. *de Libris Theodoreti tom.*5. Operum ipsiusmet Theodoreti editionis Parisiensis *ann.*1684. *pag.*199. Tillemontius *in Vita Theodoreti art.*48. *tom.*15. *pag.*329. Natalis Alexander *in historia Ecclesiastica sæculi V. cap.* 4. *art.* 28. §. 1. *num.* 1. atque novissimus eruditus Ceillier *in historia Universali Auctorum Sacrorum, & Ecclesiasticorum tom.* 14. *cap.* 14. *art.* 2. §. 6. *num.* 2. *in fine pag.* 94.

Et quod gravioris momenti esse debet, nostri Scriptores, & Historici accuratiores, & quidem non admodum creduli, neque ingenti acumine destituti, fidem quam maximam præbuerunt vitæ Sancti Maronis a Theodoreto descriptæ, cum ipsius virtutes, factaque gloriosa ita singillatim referant, quemadmodum a Theodoreto enarrantur, & commendantur. Proinde S. Maronis vitæ, quæ a Theodoreto scripta est, omnimodam adhibent fidem. Adeantur

tur

tur Bollandiſtæ *die* 14. *Februarii tom.* 2. *ejuſdem menſis*, Bailletius *in ſuis vitis Sanctorum eadem die*, Tillemontius *tom.* 12. *ſuæ hiſtoriæ Eccleſiaſticæ in vita prædicti Sancti pag.* 412. *& ſequen.* Neque illud ullo modo conticendum eſt, quod Pontificatum adminiſtrante Clemente VIII. cum Romæ typis conſignatum fuiſſet Miſſale Maronitarum, cum ejus Nationis patrocinium ſuſtineret fel. mem. Gabriel Cardinalis Palæotus, evulgandi facultas a Summo Pontifice ea conditione ſolum obtenta eſt, ut ſub ejuſdem initio poneretur Vita S. Maronis deprompta ex Theodoreti hiſtoria, ſicuti diligenter obſervatum fuit, quemadmodum Clariſſimus Cardinalis Jacobus Perronius teſtatus eſt: *Verba feci cum Sanctiſſimo Domino Noſtro de vulgando Miſſali Maronitarum, quod typis jam pridem excuſum eſt, annuitque ſua Sanctitas, ut præfixa hac Præfatione* (quæ eſt vita Sancti Maronis deſumpta ex Theodoreto) *publicaretur*.

Accedit, quod inſigne fuit Cœnobium S. Maronis, ut liquet ex epiſtola Archimandritarum Syriæ ſecundæ ad Hormiſdam Pontificem edita *anno* 517. in qua ſe in primis ſubſcribit Alexander *Archimandrita*, vel, quod idem eſt, *Abbas Sancti Maronis*, ut apparet *ex tom.* 5. Collectionis Conciliorum Labbæi editionis Venetæ *pag.* 598. ex Annalibus Cardinalis Baronii *ad annum Chriſti* 517. *num.* 53. & in Actis Concilii Conſtantinopolitani habiti *anno* 536. mentio habetur de eodem Cœnobio, ibique ſemper Sancti, vel Beati nomine Maro nuncupatur, ut legenti conſtabit *cit. tom.*5. *pag.*967. *pag.* 978. 994. 999. *pag.*1075. 1083. 1099. 1111. *& pag.*1223. Inſuper Pagius in Critica ad Annales Cardinalis Baronii *ad annum* 400. *num.*17. *& ſequen.* poſtquam commemoravit virtutes Sancti Maronis, orationem convertit ad Cœnobium ipſius Sancti Maronis, laudibuſque proſequitur Religionem Catholicam illorum Monachorum, ac veluti firmum quoddam Catholicæ Religionis univerſo in Oriente adverſus hæreſes propugnaculum prædicat, martyrium ſcilicet indicans, quod Imperante Anaſtaſio pro Concilii Chalcedonenſis defenſione tercentum quinquaginta ex illis Monachis fortiter pertulerunt, eorum quippe mentio habetur in Romano Martyrologio *die* 31. *Julii*, quo in loco extant præterea adnotationes Venerabilis Cardinalis Baronii. Neque prætereundum eſt in Eccleſia Collegii Maronitarum hujus almæ Urbis imaginem S. Maronis in tabula majoris Altaris depictam publicè coli, ejuſque diem feſtum quotannis celebrari.

Hæc omnia mirificè illuſtrant ſanctitatem S. Maronis, tum etiam oſtendunt quam rectè, atque legitimè rogatu Venerabilis Fratris

Fratris Simeonis Patriarchæ Antiocheni, & exemplo eorum, quæ peracta fuere in Litteris Apostolicis Prædecessoris Nostri Clementis XII. ostendunt, inquam, quam justè in quodam Brevi a Nobis emisso *die* 12. *Augusti anno* 1744. largiti simus Indulgentiam plenariam utriusque sexus Christifidelibus, qui Confessione, & Sacra Communione expiati *die* 9. *Februarii*, quo a Maronitis celebratur Festum Sancti Maronis eorum primarii Patroni, adibunt Sacras Ædes Monachorum, & Monialium Ordinis Sancti Antonii Abbatis Congregationum tam Montis Libani, quam Sancti Isaiæ, & concordiam inter Principes Christianos, hæresis excidium, & Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltationem a Deo enixè rogabunt: Quæ singula luculenter patefaciunt, quam illegitimè (ut loquamur remissius) Ven. Frater Patriarcha Cyrillus adversus Sancti Maronis cultum se gesserit.

Neque erit difficile rationes investigare, quæ Ven. Fratrem Patriarcham Cyrillum eam in rem impulerunt. Affirmant Maronitæ a Sancto Abbate Marone se originem ducere, & a Catholica Religione nunquam recessisse, nec ab Ecclesiæ unitate se unquam disjunxisse; addunt præterea, quod, cum ipsi unionem cum Ecclesia Romana renovaverint, id minime interpretari debere quasi Catholicam Religionem aliquando deseruerint; iterumque ad ipsam reversi fuerint. At verò alii contrarium senserunt; arbitrati nimirum sunt, Maronitas de Monotelitarum Schola prodiisse, Maronem eorum Caput extitisse, eumdemque hæresi adhæsisse, atque, solummodo *anno* 1182. ab Aimeto tertio Patriarcha Latino Antiocheno Maronitas fuisse ad Romanam Ecclesiam revocatos. Hæc omnia videre est apud Lexicum universale Gallicum & Latinum *tom.*5. ad verbum *Maronitæ*, & apud magnum Lexicum Morerii editionis Parisiensis *anno* 1747. *tomo* 6. ad verbum *Maronitæ*.

Willelmus Archiepiscopus Tyri *lib.* 22. *Sacri Belli cap.* 8. narrat ea, quæ paulo ante indicavimus, ab alterius opinionis Sectatoribus produci. Verum, quoniam auctoritas Willelmi satis minime foret ad sententiam, quæ Maronitis opponitur, roborandam, & fortasse ipse quoque Willelmus id agnovit, ea de re provocatum est *ad tom.*2. Annalium Eutychii Alexandrini, qui *pag.*191. ita scripsit: *Fuit tempore Mauritii Imperatoris Romanorum Monachus quidam nomine Maron, qui ajebat, duas esse Christi Domini nostri naturas, & unam voluntatem, unam operationem, unamque Personam &c. Cumque mortuus esset Maron, incolæ urbis Hamath* (*Apameæ*) *Monasterium in Hamath excitarunt, quod Dair Marum, id est Cœnobium Maronis appellarunt, Fidemque Maronis professi sunt.* Negli-

Negligentiam minime præsetulerunt Scriptores Maronitæ in exponendis, & palam faciendis erroribus, in quos inciderunt Eutychius Alexandrinus, Willelmus Archiepiscopus Tyri, aliique eorum Sectatores. Id innotescet, si legatur Dissertatio Fausti Naironis *de origine*, *nomine*, *ac religione Maronitarum*, quæque præstanti eruditione a Dilecto Filio Josepho Simonio Assemano Prælato Nostro Domestico declarata fuere in suo *tomo* 1. *Bibliothecæ Orientalis pag.* 998. quibus accedit Pagius Gallus scriptor in sua Critica ad Annales Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 1182. Atque, ut verum dicamus, quando error unius in Christo voluntatis, atque operationis exordium habuit, ut omnibus notum est, regnante Heraclio; quomodo fieri potuit, ut idem error Mauritii tempore viguerit? quî dici potest, quod ait Eutychius, Cœnobium excitatum fuisse post mortuum illum Maronem, de quo ipse sermonem habet, cum ducentis antea annis ædificatum jam deprehendatur, atque dicatum Sancto Maroni Abbati? quandoquidem scribit Procopius Cæsariensis *lib.* 5. de ædificiis Imperatoris Justiniani, ab eo restauratum Cœnobium Sancti Maronis; compertumque est e vivis decessisse Justinianum *anno* 565. atque Mauritium mortuum esse *anno* 602.

Paternam Sedis Apostolicæ benevolentiam erga Maroniticam Nationem desiderari non patiemur. Nos quippe in unum congessimus laudes nostrorum Prædecessorum, atque etiam nostras consociavimus in quadam Allocutione Consistoriali edita in Appendice nostri Bullarii *tom.*2. *pag.*42. At omisso in præsentiarum quocumque partium studio erga Maroniticam Gentem; atque eruditis ejus Nationis scriptoribus, qui Romæ etiam versantur, cura remissa ab Adversariorum telis vindicandi perpetuam stabilitatem Sanctæ Catholicæ Religionis in suis Regionibus, si id necessitas (quod non credimus) postulet, atque Maronitarum originem a Sancto Abbate Marone propagatam; his, inquam, prætermissis, id unum reponimus, quod nempe, etiamsi veritati consentanea videantur, quæ narrat Eutychius, aliud inde nequit inferri, nisi duos Abbates Marones extitisse, Sanctum unum, alterum hæreticum. Porro cum ejusdem nominis appellatio non evincat, Sanctum fuisse hæreticum, aut hæreticum Sanctum, neque etiam cultum exhibitum Sancto, præstitum etiam, aut præberi hæretico; inde manifeste consequitur, Ven. Fratrem Patriarcham Cyrillum auferentem Beato Abbati Maroni Cultum, non solum suæ auctoritatis limites excessisse, verum etiam se irreligiosum præstitisse adversus hominem, qui tot jam sæculis inter Sanctos habitus est, ad cujus etiam Cultum publicum pro-

movendum non destiterunt Romani Pontifices populos allicere Indulgentias superius commemoratas impertiendo.

Paulo ante dictum est, quod, etiamsi concedatur verum esse quod refert Eutychius, aliud exinde non sequitur, nisi duos Abbates Marones, Sanctum unum, hæreticum alterum extitisse. Hæreticus ille erit, de quo ipse loquitur, quique, ipso teste, vixit tempore Mauritii Imperatoris vita functi, quod indicatum jam est, *anno* 602. At Sanctus ille est, qui vixit Imperium regente Arcadio, qui ab *anno* 395. usque ad *annum* 408. principatum obtinuit; atque ejus vitam scriptis complexus est Theodoretus Scriptor coævus non exiguæ auctoritatis. Affirmavimus ejusdem nominis appellationem causam non esse, cur Sanctus, hæreticus existat, aut hæreticus Sanctus, vel cur honor Sancto habitus, traditus hæretico intelligatur; atque hæc propositio adeò naturæ lumine perspicua est, ut confirmationibus non egeat. Itaque solummodo indicabimus, exemplum confusionis unius, & alterius Abbatis Maronis unicum, & singulare nequaquam esse, cum duo pariter Raymundi Lullii, duo Joannes Cantii extiterint, de quibus prolixius verba fecimus in nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum*. Ex Raymundis unus martyrii fama prædicatur; at non alter, qui infelicem vitam, ac mortem sortitus est. Unus pariter Joannes Cantius Beati nomine insignitur, & approbatione Apostolicæ Sedis publica gaudet veneratione; alter veluti hæresi inquinatus execratur. Quamobrem manifeste apparent irreligiosi conatus Ven. Fratris Patriarchæ Cyrilli, qui sub specie interdicendi Cultum Maroni hæretico, quem nominat Eutychius, revera ademit Maroni Catholico, de quo mentionem facit Theodoretus; quandoquidem Sancta Sedes in suis concessionibus unice semper intellexit colere Beatum illum Abbatem Maronem, de quo scribit Theodoretus, idemque ut ab aliis coleretur, præscripsit. Idque liquidò constat ex iis, quæ superius a Pontifice Clemente VIII. peracta esse commemoravimus. Tuum erit omnia enuntiare Congregationi, atque necessarias, easque opportunas facultates accipere, atque de ejusdem, nostroque etiam mandato litteras dare Ven. Fratri Patriarchæ Cyrillo, ut ea revocet, quæ patravit, neque audeat publica veneratione Beatum Abatem Maronem privare, nec discordias serere Græco-Melchitas inter, & Maronitas. Quod si consentaneum judicabitur hanc Epistolam, quam tibi dedimus, ad ipsum mittere, ut certior fiat de nostra voluntate, id præstare liberum tibi erit. Nos interim Apostolicam Benedictionem tibi impertimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 28. Septembris 1753. Pontificatus nostri Anno decimoquarto. LET-

LETTERA

DELLA SANTITA' DI NOSTRO SIGNORE

BENEDETTO PAPA XIV.

A MONSIGNORE

BENEDETTO VETERANI

Avvocato Concistoriale, e Promotore della Fede.

Dilecto Filio Benedicto Veterani Sacræ Consistorialis Aulæ Advocato, & Fidei Promotori.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

IL Beato Andrea del Pago, o Villaggio Rinnense, Diocesi di Bressanone, che non aveva per anche compito il terzo anno della sua età, fu nel 1462. barbaramente trucidato dagli Ebrei in odio della Fede di Cristo. Poco dopo il martirio, incominciò il Culto pubblico; essendo state nell'anno 1475. poste le di lui Ossa sopra terra nel muro della Chiesa del detto luogo, dedicata a Dio in onore di S. Andrea Apostolo. Ed essendo unitamente colla fama de' Miracoli sempre più cresciuta la divozione del popolo, ed in oltre essendosi mai sempre continuati verso le di lui Reliquie gli atti non interrotti di pubblico Culto, colla scienza, ed approvazione degli Ordinarj, tutto ciò diede negli anni passati impulso al Venerabile Fratello il Vescovo di Bressanone, ed al Diletto Figlio il Padre Abbate del Monastero Viltinense dell'Ordine Premonstratense, e ad altri degni Ecclesiastici, di supplicare la Santa Sede per la concessione della Messa propria, e dell'Officio colle Lezioni propria, da recitarsi in di lui onore nel giorno 12. di Luglio, giorno della morte, dal Clero Secolare, e Regolare dell'uno, e l'altro sesso della Città, e Diocesi di Bressanone: ed a quest'istanza fu da Noi risposto sotto il giorno 27. di Settembre 1751. che, prima d'ogni altra cosa, si facesse dall'Ordinario il Processo sopra la fama del Martirio, e de' Miracoli, e sopra il Culto immemorabile, dovendo questo essere il preliminare alla concessione dell'Officio, e della Messa propria.

II. Non piacque questa risposta: ed essendoci stato rappresentato, che, per eseguire quanto in essa veniva prescritto, sarebbe stato

 d'uopo

d'uopo impiegarvi molto tempo, gran fatica, e spesa, dovendosi fare in Bressanone due Processi coll'autorità Ordinaria, e che da Noi stessi nella Nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum al lib.4. part.2. cap.5.* venivano riferiti vari esempi di concessioni d'Officj, e Messe proprie in onore di qualche Beato, in sequela di quanto d'esso avevano scritto Autori gravi, in sequela del notorio publico Culto, senza che sia preceduto verun Processo fatto dall'Ordinario sopra la fama delle Virtù, o del Martirio, o de' Miracoli, o del Culto antico, ed immemorabile; richiedendosi questo Processo, quando, oltre la concessione dell'Officio, e della Messa, si pensa di proseguire la Causa, e portarla alla formale Canonizzazione; ma non quando, ottenuto l'Officio, e la Messa, non pensavasi a formale Canonizzazione, ma l'intenzione era di contentarsi dell'ottenuto: ci disponemmo a lasciare la strada da Noi prescritta, ed a battere la nuova, che Noi stessi avevamo aperta, e corroborata con molti, e molti esempj *nell'allegato cap.5.*

III. Non ci era ignoto il nome di questo Beato Andrea, nè ci era ignoto il di lui Martirio; avendo letto quanto ne scrivono i celebri Bollandisti *nel tom.3. del mese di Luglio al giorno* 12. ed avendone ancor Noi fatta menzione nella citata nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum al lib.3. cap.15. num.6.* Ma, prima d'aderire all'istanza propostaci, ci convenne il vedere la Storia manoscritta di questo Martire, composta da Ippolito Guarinonio in lingua Tedesca, e tradotta in lingua Latina dal Padre Norberto Abbate Viltinense, il vedere gli atti del Martirio, e del Culto pubblico, con molta fatica ed erudizione radunati, e dati alle stampe l'anno 1745. dal Padre Adriano Kembter, e la Dissertazione Apologetica sopra il Martirio del Beato Simone da Trento, stampata in Trento l'anno 1747. ove *al cap.5.* si discorre a lungo del Martirio, e del Culto del Beato Andrea, Dissertazione, che, benchè stampata senza nome per umiltà dell'erudito Autore, si sa però esser Opera del Padre Benedetto da Cavalesio, come attesta il celebre Flaminio Cornaro Senator Veneto nella sua bell'Opera *de Cultu S. Simonis Pueri Tridentini & Martyris*, *alla pag.4.* ove non lascia di dare le dovute lodi al sopraddetto degno Religioso.

IV. Di più, essendosi avuta notizia, che v'era un antico Processo fatto coll'autorità Ordinaria sopra il Culto di questo Beato Andrea, ne facemmo venire la copia autenticata; e per avere le prove almeno estragiudiziali della continuazione del predetto pubblico Culto, ce ne furono trasmesse le attestazioni. E dopo aver tutto maturamente considerato, pel canale della Congregazione de' Riti, ad istanza del Venerabile Fratello il Vescovo di Bressanone,

ſanone, de' Diletti Figli il Procuratore Generale dell'Ordine Premonſtratenſe, e l'Abbate del Monaſtero Viltinenſe, facemmo ſotto il giorno 15. di Dicembre 1753. la conceſſione della Meſſa propria, e dell'Officio colle Lezioni proprie da recitarſi dal Clero Secolare, e Regolare dell'uno, e l'altro ſeſſo della Città, e Dioceſi di Breſſanone ſotto rito doppio; non avendo mancato di far prima eſaminare la Meſſa propria, e le Lezioni proprie, e di conferir tutto col Diletto Figlio Ludovico Valenti allora Promotore della Fede, ed oggi Aſſeſſore del S. Officio: e ad iſtanza pure del ſopraddetto Veſcovo di Breſſanone, e degli altri ſopraddetti, nel giorno 14. di Gennajo 1754. concedemmo l'Indulgenza plenaria a chi confeſſato, e comunicato aveſſe divotamente nel giorno 12. di Luglio di ciaſchedun anno viſitata la Chieſa Rinnenſe, in cui ſono le Reliquie del Beato Andrea.

V. Avendo avuto avanti gli occhi l'eſempio del noſtro Predeceſſore Siſto V. Fu nell' anno 1475. barbaramente trucidato dagli Ebrei in odio della Fede di Criſto il Beato Simone fanciullo di Trento, che non aveva compito il terzo anno della ſua età. Da queſto barbaro fatto derivarono tanti, e così gravi diſordini, e furono tali e tanti gli artificj uſati dagli Ebrei per ſottrarſi dalle dovute pene, e liberarſi dal giuſto odio conceputo contra di loro dai Criſtiani, che il Pontefice Siſto IV. non potè eſentarſi dal mettervi le mani, proibendo il Culto pubblico, che eſibivaſi al Beato Simone, ſintantochè ſi foſſe poſto in chiaro, che eſſo era ſtato trucidato dagli Ebrei per odio della Fede di Criſto. Il Breve di Siſto IV. è da Noi riferito nella noſtra Opera *de Canonizatione Sanctorum al lib.1. cap.14. num.4.* Ed eſſendoſi dipoi poſto il tutto in chiaro, ed eſſendoſi colle prove alla mano fatta vedere unitamente colla morte la cauſa della morte, e che gli uccisori erano ſtati gli Ebrei, come riſulta dal Proceſſo che ancor oggi ſi conſerva nell'Archivio Secreto di Caſtel S. Angelo, come abbiamo accennato nella noſtra Opera *de Canonizatione Sanctorum al lib.3. cap.15. num.6.* fu dal Pontefice Siſto V. l'anno 1588. ſpedito un Breve di conceſſione dell' Officio, e Meſſa propria da poterſi recitare e celebrare nella Città e Dioceſi di Trento nel tal giorno determinato in onore del Beato Simone, coll' aggiunta dell' Indulgenza plenaria a quelli, che confeſſati e comunicati aveſſero nel giorno della di lui Feſta viſitata la Chieſa, in cui ſi ritrovano le ſue Reliquie. Il Breve del Pontefice Siſto V. è ſtampato nella ſopraccitata Diſſertazione Apologetica ſopra il Martirio del Beato Simone, della ſtampa di Trento del 1747. *alla pag.207.* ove non laſcia l'erudito Autore di re-

di refutare le obbiezioni fatte dal Wagenfeilio, e dal Basnagio contra il Martirio dell' innocente Fanciullo: il che pure con eguale energia ed erudizione si adempie da Flaminio Cornaro Veneto Senatore nella sua Opera *de Cultu S. Simonis Pueri Tridentini*, ristampata in Venezia l'anno 1753. E fra le concessioni da Noi fatte pel Culto del Beato Andrea, e le concessioni fatte da' nostri Predecessori pel Culto del Beato Simone, non v'è altra differenza, se non che per ordine del Pontefice Gregorio XIII. fu posto il nome del Beato Simone nel Martirologio Romano, come da Noi è stato anche riferito *nel nostro lib.1. de Canonizatione cap.14. num.4.* ma ciò da Noi non è stato fatto in ordine al Beato Andrea, per mantenere i posteriori Decreti di non inserire nel Martirologio Romano, che i nomi de' Canonizzati, escludendo i nomi de' Beatificati o con Beatificazione formale, o con Beatificazione equipollente, come può vedersi *nel nostro lib.4. de Canonizatione part.2. cap.18. num.9. e seg.*

VI. Se i divoti si fossero contentati, come avevano detto, della concessione dell'Officio e della Messa propria, e non si fossero dipoi avanzati a passi ulteriori, e ad incamminare la Causa alla formale Canonizzazione, avressimo risparmiata a Noi la fatica di dettar questa Lettera, ed a lei il tedio di leggerla, e considerarla: ma avendo indirizzati i loro nuovi pensieri alla formale Canonizzazione, ed avendo impetrate da' maggiori Principi del Cristianesimo premurose istanze pel loro intento; ci siamo ritrovati nella necessità, acciò il tutto vada a dovere, d'esprimere in questa Lettera i nostri sentimenti sopra la nuova istanza.

VII. Noi non facciamo veruna querela, che, dopo aver ottenuto da Noi nella maniera di sopra riferita la concessione dell'Officio, e della Messa propria, coll' aver espressa la loro idea di non passare più oltre, si siano poi mutati d'opinione; riferendo Noi ben volentieri questo passo a nuovo impulso di divozione. Siamo in oltre persuasi, che, volendo essi proseguire alla formale Canonizzazione, ella colla sua solita diligenza non lascierà di fare spedire la Commissione, che si dice *in statu & terminis*, della quale si è da Noi parlato nella nostra Opera *de Canonizatione al lib.2. cap.38. num.13.* non lascierà di far pruovare il Caso eccettuato dai Decreti d'Urbano VIII. il che per altro si farà dai Postulatori con molta facilità, esibendo in forma autentica la nostra concessione dell' Officio e della Messa, come pure da Noi stessi è stato accennato nella citata nostra Opera *al lib.2. cap.21. num.3.* non lascierà di esigere, che con nuovo Apostolico Processo si provino il Martirio e la causa del Martirio del Beato

Beato Andrea; non bastando per la formale Canonizzazione quanto si è fatto e si è veduto per la concessione dell'Officio e della Messa, come da Noi stessi è stato pienamente dimostrato *nel nostro lib.1. de Canonizatione cap.32. dal num.6. fino al 17. ed al cap.42. num.9.* non lascierà di esaminare con severa critica, se gli Storici che raccontano il Martirio, abbiano i requisiti necessarj per far prova nel giudizio della formale Canonizzazione, de' quali requisiti si è da Noi diffusamente trattato *nel nostro lib.3. de Canonizatione al cap.8. e due seguenti*, procedendosi con maggiore facilità, anche nella materia degli Storici, quando si tratta della pura permissione del Culto pubblico ristretto ad una Diocesi particolare, di quando si discorre del Culto pubblico precettato, ed esteso alla Chiesa universale, come anche da Noi fu avvertito *nel lib.4. part.2. cap.10. num.26.* non lascierà finalmente d'esigere, oltre il Martirio, e la causa del Martirio, ancora l'intervento de' Segni, e de' Miracoli seguiti dopo la concessione del pubblico Culto, che è lo stesso che dire, dopo il nostro Breve dell'Officio e della Messa; non bastando due Segni, o due Miracoli; ma dovendo essere quattro, imperocchè la Causa del Beato Andrea non può appoggiarsi, quanto al Martirio, e causa del Martirio, a prove dirette, cioè a' Testimonj *de visu*, ma a prove sussidiarie, cioè a' Testimonj *de auditu*: nel quale stato di cose non bastano due Segni, o due Miracoli, ma debbono essere quattro, a tenore del nostro Decreto Generale dei 23. d'Aprile 1741. stampato nella nostra Opera *de Canonizatione al lib.3. cap.3. num.25.* che con ogni maggior esattezza viene oggidì eseguito nella Congregazione de' Riti.

VIII. Siamo sicuri, che colla sua da Noi ben conosciuta attenzione e diligenza nulla da lei si tralascierà di quanto poc'anzi abbiamo detto. Ciò che a Noi reca sollecitudine, si è, che la Causa del Beato Andrea fanciullo, ucciso dagli Ebrei per odio della Fede, è la prima, che dopo la riserva delle Cause di Canonizzazione alla Santa Sede, si pretende d'introdurre, non già per ottenere la permissione del pubblico Culto ristretto ad una Diocesi, o la Beatificazione formale, o equipollente, ma per ottenere un pubblico Culto precettato, ed esteso alla Chiesa universale, mediante un'espressa formale Canonizzazione. Noi di ciò abbiamo trattato *nel nostro lib.1. cap.14. num.5.* e *nel lib.3. cap.15. num.6.* ed abbiamo avvertito, che, succedendo il caso, era necessario aprire gli occhi; trattandosi di cosa nuova, nè mai praticata dalla Santa Sede dopo la riserva ad essa fatta delle Cause di Canonizzazione, come di sopra si è detto: e questo per appunto

punto è quello che ci ha mosso a scrivere a lei la presente Lettera; sembrandoci conveniente, che prima d'ogni altra cosa si esamini nella Congregazione de' Riti il punto, se debba darsi corso alla Causa del Beato Andrea, che i Postulatori pretendono di portare alla formale Canonizzazione: non essendo del dovere, che si lasci introdurre la Causa, si lascino formare i Processi sopra il Martirio, e causa del Martirio, e sopra i Segni e Miracoli, e forse anche si approvi tutto; ed in ultimo si risponda, non esser luogo alla formale Canonizzazione, non essendovi esempio di simile Canonizzazione, cioè della Canonizzazione d'un Fanciullo ucciso per odio della Fede. Ed inteso il parere della Congregazione, non lascieremo di raccomandarci a Dio per essere illuminati, prima di fare il Decreto sopra il quesito.

IX. Ed intanto, per rendere più agevole l'esame, crediamo opportuno il riassumere brevemente in questa Lettera quanto insegnano i Teologi in ordine ai Fanciulli, a' quali in odio di Cristo è levata la vita, di raccorre dai sacri monumenti della Chiesa le memorie che risguardano i predetti Fanciulli, ed il Culto concesso ad essi; parendoci, che tutto ciò possa influire per un'adeguata risoluzione sopra l'istanza proposta dai Postulatori del Beato Fanciullo Andrea Rinnense, che dal Culto dell'Officio e della Messa, accordato, come si è veduto, per un luogo determinato, e che non è, che una equipollente Beatificazione, vorrebbe passare più avanti, ed impetrare una formale Canonizzazione.

X. Camminando con questo metodo, diremo, che, venerando la Chiesa come Martiri gl'Infanti di Betlemme, ciò ha dato un giusto fondamento ai Teologi di sostenere, che Martiri sono ancora tutti quegli altri Fanciulli, a' quali è data la morte in odio della Fede di Cristo. Da Noi sono state radunate le autorità nella nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum al lib.* 1. *cap.*14. *num.*3. *e seg.* non essendovi fondamento per sostenere ciò che da alcuni si dice, essere stati Martiri gl'Infanti di Betlemme per uno speciale privilegio dato loro da Dio, che accelerò in essi l'uso della ragione, acciò, morendo, conseguissero la palma del Martirio: avendo tanto negl'Infanti di Betlemme, quanto in tutti gli altri, che muojono ammazzati in odio della Fede di Cristo, luogo la ragione teologica, che il Martirio consiste nella morte patita per la Fede di Cristo, e che dagl'Infanti, che così muojono, si acquista la gloria del Martirio pel merito di Gesù Cristo, ancorchè con un atto libero di volontà non l'abbiano accettato. Ed alle autorità ivi da noi allegate aggiungeremo le seguenti; cioè il Silvio *in* 2. 2. *Divi Thomæ quæst.*124. *art.*1.

art.1. Sunt qui dicant, acceleratum fuisse in istis Innocentibus, parla di quei di Betlemme, *usum rationis: sed hoc nulla vel Scripturæ, vel Patrum auctoritate probatur &c. Non est ergo mirandum, quod Beatus Thomas nolit admittere accelerationem usus rationis in parvulis Innocentibus pro Christo occisis, quos tamen recte dicit habere palmam Martyrii: quia, quod in aliis propria voluntas, Dei auxilio adjuta, meretur, isti propter Christum occisi, sunt per Dei gratiam consecuti &c. Si quis ergo quærat, utrum pueri non baptizati essent Martyres, si modo interficerentur propter Christum, vel in odium Christianæ Religionis, respondendum est affirmative*. Pesanti; e gravi sono pure le parole del Suarez *in 3. part. D. Thomæ tom.3. disput.29. sect.1.* ove, dopo aver provato; che gl' Infanti di Betlemme furono veri Martiri. così soggiugne: *Ex hoc autem singulari facto recte colligimus, nullum infantem, ratione infantiæ, esse Martyrii incapacem; sed omnes eos, qui eodem modo pro Christo mortem sustinuerint, vere esse Martyres: nam eadem est ratio & causa in cæteris infantibus, quæ fuit in illis Innocentibus; quia vel in illo facto intercessit speciale privilegium, factum illis pueris, vel non: si non intercessit; ergo non est, cur alii censeantur magis incapaces Martyrii, quam illi, cum omnes æque careant usu rationis: si vero intercessit privilegium, hoc certe non est factum personis, sed causæ. Quid enim in illis Pueris cogitari potest pertinens ad personalem dignitatem, vel conditionem eorum, propter quod hujusmodi privilegium illis concessum sit? Nihil sane. Tota ergo ratio illius privilegii fuit causa mortis, nimirum quod propter Christum occisi sunt &c. Quin etiam Ecclesia eodem modo inter Martyres numerat quoslibet pueros, vel infantes, qui in lege Gratiæ pro Christiana Religione mortui sunt, ut constat ex omnibus historiis Ecclesiasticis, & ex modo loquendi Sanctorum &c. Neque enim gratia Christi minus liberaliter nunc, quam eo tempore, communicatur, neque horum mors minus est propter Christum, quam illorum; immo quodammodo videtur expressius, ac formalius esse propter Christum: nam, licet omnes interfecti sint in odium Christi, tamen illi priores Innocentes solum mortui sunt inter quærendum Christum; hi vero interficiuntur propter Fidem Christi, & ad destruendam & evertendam Religionem ejus. Est ergo par omnium ratio*. E dello stesso sentimento sono pure l' Estio *in 4. sent. dist.4. §.21. vers. Præterea non leve*, il Cardinale di Lauria *in 3. lib. sent. part.2. disput.20. de Martyrio art.4. num.34.* ed anche la buona memoria del Cardinal Gotti

tom.2. in 3.part. tract. de Baptismo, quæst.2. dub.2. §.2. e nel tom.4. part.1. de Veritate Religionis, cap.14. §.3. num.15.

XI. Subentra l'adunanza de' monumenti della Chiesa. Scorrendo il Martirologio Romano, ritroviamo *ai 9. di Gennajo* fatta menzione in Antiochia d'un certo Celso fanciullo, che colla madre Marcionilla, ed altri Fratelli, fu ucciso in odio della Fede di Cristo; *ai 12. di Febbrajo* in Alessandria di Modestio, ed Ammonio infanti; *ai 16. di Giugno* in Tarso nella Cilicia de' SS. Martiri Quirico, e Giulitta madre, essendo il Figlio nell'età d'anni tre; *ai 15. di Luglio* in Alessandria di dieci Infanti; *ai 28. dello stesso mese* in Milano de' SS. Nazario, e Celso fanciullo; *ai 17. di Agosto* in Cartagine nell' Africa di Massimo fanciullo; *ai 21. di Agosto* nella Sardegna di Cisello e Camerino fanciulli; *ai 14. di Settembre* in Roma di Crescentio fanciullo; *ai 17. dello stesso mese* in Autun di S. Flocello fanciullo; *ai 13. di Novembre* di Paolillo fanciullo, che sopportò il Martirio nella pesecuzione Vandalica di Genferico nell'Africa; *ai 18. dello stesso mese* in Antiochia del fanciullo Barula; *ai 6. di Dicembre* nell'Africa di S. Majorico giovanetto. Di questo Majorico parla pure Vittore Uticense *nel lib.5. della Persecuzione Vandalica, nel tom.8. della Biblioteca de' Padri*, ove ancora *alla pag.681.* fa menzione d'altri Fanciulli, che nella detta persecuzione Vandalica sopportarono coraggiosamente il Martirio: *Ibi & Infantuli fuere quamplurimi, quos genitrices materno sequebantur affectu, aliæ gaudentes, aliæ tristes, aliæ retrabentes: aliæ gaudebant, se Martyres peperisse; aliæ moliendo, diluvio rebaptizationis nitebantur a confessione Fidei revocare. Nullum tamen tunc nec blandimenta vicerunt, nec carnalis pietas aliquem inclinavit ad terram.*

XII. Ai Fanciulli, i nomi de' quali sono descritti, come abbiamo veduto, nel Martirologio Romano, e che sono posti nel numero de' Martiri, succedono gli altri, le Reliquie de' quali colle divise del Martirio, che è lo stesso che dire, col vaso di sangue, si sono ritrovate ne' Cimiterj de' nostri antichi Cristiani col nome proprio, e colla notizia degli anni, ne' quali i Santi Fanciulli furono uccisi per Cristo. Per verificare quest' assunto, basta dar mano all' Opera diligentissima della buona memoria del Canonico Marcantonio Boldetti *sopra i Cimiterj de' SS. Martiri, ed antichi Cristiani*, ove *alla pag.344.* si riferisce la lapida di S. Doroteo Martire, morto nell' età di mesi sei; *alla pag.363.* quella di S. Anastasio; *alla pag.365.* quella di S. Serenilla, ambidue morti nel primo anno della loro vita; *alla pag.* pure *365.* quella

quella di S. Bonifazia morta d'anni tre; *alla pag.*432. quella di S. Aurelio d'anni quattro; tre che appartengono a tre Infanti d'anni cinque, cioè di Decenzio *alla pag.*345. di Tiberia *alla pag.*363. di Candida *alla pag.*366. e finalmente di due che non avevano pafsato l'anno sesto, cioè quella di S. Doroteo *pag.*372. e quella di S. Diogenia *pag.*381. E lo stefso Canonico Boldetti *al lib.*1. *cap.*48. *pag.*261. dopo aver saviamente considerato, che non i soli Innocenti di Betlemme, ma che gli altri ancora, che dipoi sono morti per la Fede di Cristo, benchè fanciulli, sono degni del Culto dovuto ai Martiri, soggiugne, che nelle persecuzioni per tutto il Mondo, e specialmente in Roma, fu data dagl' Idolatri la morte anche ai Fanciulli in odio della Fede di Cristo: *In pueris quoque virtus major ætate annos suos confessionis laude transcendit, ut Martyrii vestri beatum gregem & sexus & ætas omnis ornaret:* sono parole di S. Cipriano *nell' Epistola* 77. *ad Nemesianum* dell' edizione del Baluzio. E parlando de' Cristiani di Roma dice Minuzio Felice *in Octavio nel tom.*3. *della Biblioteca de' Padri: Pueri, & mulierculæ nostræ cruces, tormenta, feras, & omnes suppliciorum terriculas inspirata patientia doloris illudunt.*

XIII. Concordano gli Annali della Chiesa, ed altri monumenti Ecclesiastici. Ne' tempi di Decio, o di Valeriano, celebre fu il Martirio di S. Cirillo fanciullo, *Pueri*, gli atti del quale sono riferiti dai Bollandisti *nel tom.*7. *di Maggio al giorno* 29. e dal Ruinart *in Acta Martyrum dell' edizione di Amsterdam pag.*246. Negli Annali del Cardinale Baronio *all' anno di Cristo* 311. *num.*16. si fa menzione del Martirio di due Ragazzi fratelli, i Corpi de' quali furono sepolti in una Chiesa vicino a Nicomedia, che dipoi chiamofsi *Martyrium Infantium*, ed *all' anno di Cristo* 522. *num.*57. *e seg.* sono registrati gli Atti del Martirio di una Donna, e d' un di lei Figlio, che non aveva più d'anni cinque. Ne' Bollandisti *al giorno* 24. *di Marzo*, oltre il Beato Simone fanciullo di Trento, di cui di sopra si è parlato, si racconta, che nella Diocesi di Colonia si presta Culto ad un certo Joanetto fanciullo, ucciso dagli Ebrei in odio della Fede. Il Baillet *allo stesso giorno* 24. *di Marzo*, dice, che in Parigi un certo Riccardo fanciullo è venerato per Martire; e che un certo Guglielmo parimente fanciullo, che fu ucciso dagli Ebrei in odio della Fede, ha avuto Culto nell' Inghilterra. *E nel tom.*18. *delle Opere* del Padre Teofilo Raynaudo, ed individualmente in quella intitolata *de Martyrio per pestem*, *part.*2. *cap.*2. *num.*7. si legge, che nel tempo del Rè Ferdinando fu ucciso dagli Ebrei

in odio di Cristo un certo Fanciullo di tre anni in un Castello vicino a Toledo, chiamato *Guardia*, che esso ha Culto, e che chiamasi per antonomasia *Innocens a Guardia:* ed attesta lo stesso di due altri Fanciulli di due anni nella Sardegna, chiamati Cefelio, e Camerino. E nella citata Dissertazione Apologetica sopra il Martirio del Beato Simone da Trento *alla pag.*242. si fa menzione d'una certa Bambina, chiamata Orsola, d'anni tre, che circa l'anno 1442. in Lienz, piccola, ma antica Città, posta su i confini del Tirolo verso la Carintia, nella Valle di Pusteria fu barbaramente uccisa dagli Ebrei in odio di Cristo; essendo stata posta nella Sagrestia della Chiesa del Luogo, in vece d'un'antica lapide, una più recente del *1609.* estratta dall'antica, in cui l'orrido infanticidio viene descritto: ed *alla pag.*246. *e seg.* si fa menzione del fanciullo Lorenzino, che in età d'anni cinque l'anno 1485. fu svenato dagli Ebrei in odio pure della Fede di Cristo; e che dal giorno del suo Martirio fino al presente in Marostica nel territorio Vicentino, e ne'luoghi vicini è riconosciuto e venerato come Martire.

XIV. Noi non c'impegnano a sostenere, che tutti quelli, i nomi de'quali abbiamo poc'anzi additati, fossero veramente in quell'età, in cui non distinguevano il bene dal male, quando furono uccisi, ancorchè alcuni d'essi sieno chiamati *Puer*, ed altri *Infans*. Con ogni ingenuità riconosciamo, che, benchè alcuni siano chiamati Fanciulli, alcuni però d'essi erano chi in età di dodici anni, chi di nove, e chi di sette; come Noi stessi abbiamo osservato nel Martirio di S. Babila, e de'Compagni, nella nostra Opera *de Canonizat. Sanctorum al lib.*1. *cap.*14. *num.* 5. e come ancora vien avvertito dagli uomini di gran merito, e profondi nella lingua Latina, alcuni de'quali misurano la puerizia dal terzo, o quarto anno, fino al decimo, altri dal settimo fino al decimo quarto, come può vedersi nel Martinio *alla parola Puer*; altri mettono il fine della puerizia nell'anno decimo, ed anche nel decimo quinto, come può vedersi nell'insigne Facciolati *alla parola Puer*, e fra i Giuristi nel Gonzalez *sopra il Cap. Referente*, *num.*7. *& seq. de delictis puerorum*, e come finalmente è d'uopo che fosse quel S. Cirillo fanciullo, *Puer*, di sopra memorato, se si considera la di lui condotta, le risposte da esso date al tiranno, ed il linguaggio usato dal tiranno: *Vidisti, o puer (inquit), ignem; vidisti, o juvenis, gladium:* come si legge ne' di lui Atti di sopra indicati. Riflettiamo, che molti sono chiamati infanti, e che infante è quello, che per anche non sa, cioè non può parlare. *Infans ab infando dictus est:* dice

dice Nonio. E S. Isidoro *de originib.* soggiunge: *Infans dicitur homo primæ ætatis: dictus autem infans, quia adhuc fari nescit, id est loqui non potest*. Nel che concordano gli uomini più insigni nella lingua Latina, cioè l'Hofmanno, ed il sopraddetto Facciolati. Ma sappiamo, che il nome d'infante appresso gli Scrittori Ecclesiastici è stato dato anche a quelli, che erano in una età, in cui potevano e sapevano parlare. Negli Atti Proconsolari di S. Saturnino, e Compagni Martiri, stampati dal Surio, e riportati dal Cardinale Baronio *all'anno di Cristo* 303. vien riferito, che dal magistrato della colonia fu preso Saturnino Prete coi quattro suoi Figliuoli, fra' quali vi era Hilariano infante, e che tutti furono martirizzai: e sopra la parola Infante così riflette il detto Cardinale *al num.*36. *Cum hic audis infantem, ne existimes, puerum hunc esse nuper natum, qui fari nesciat; nam loquendi usus erat apud Afros, ut quosque pueros infantes dicerent, ut ex Victore Uticensi alibi diximus, qui pueros Ecclesiæ cantores infantulos nominat &c.* Dopo ciò, lo stesso Cardinale forma il quesito circa l'età in cui era Hilariano infante quando sopportò il Martirio: *Porro quotennis esset puer hic, quem Auctor vocat infantem, sua ipsius confessio, coram Proconsule facta, inferius declarabit*: ed *al num.*57. riferendo le parole dell'infante dette avanti il Proconsolo, dà a conoscere, che l'infante poteva e sapeva parlare, e ch'era in una età, in cui ben conosceva, che riceveva la morte per la Fede di Cristo: *Hilarianus adhuc superuerat*, sono parole degli Atti, *unus de natis Presbyteri Martyris Saturnini, qui ætatem suam parvulam ingenti devotione vincebat &c. Subito brevi de corpore vox juvenilis auditur, & angustum pueri pectus ad confessionem Domini totum aperitur in voce respondentis: Christianus sum, & mea sponte atque voluntate cum patre meo, & cum fratribus feci collectam*.

XV. S. Bernardo nel Sermone degl'Innocenti *al tomo* 1. *pag.*787. dice, che alcuni sono Martiri *voluntate & opere*, come fu Santo Stefano: *Habemus in Beato Stephano Martyrii simul & opus & voluntatem:* altri sono Martiri di sola volontà, come fu S. Giovanni Evangelista, che morì in pace, essendo sopravvissuto al Martirio dell'olio bollente, che sofferse: *Habemus solam voluntatem in Beato Joanne:* e che altri sono Martiri per l'opera sola, cioè per aver perduta la vita per la Fede di Cristo: *Solum in beatis Innocentibus opus*. Alla classe de' Martiri *operis & voluntatis* debbono riferirsi tutti quelli, che, quantunque in età puerile, conobbero, che dovevano morire per

la Fede di Cristo, e vollero morire per essa, avendo il Grande Iddio cogli ajuti efficaci della sua grazia prevenuto l'età. Allude S. Ambrogio a questo trionfo della grazia, quando *nel suo lib.1. de Virginibus al cap.2.* parla del Martirio di S. Agnese: *Hæc duodecim annorum Martyrium fecisse traditur: Quo detestabilior crudelitas, quæ nec minusculæ pepercit ætati: immo magna vis Fidei, quæ etiam ab illa testimonium invenit ætate:* e poco dopo: *Magisterium virtutis implevit, quæ præjudicium vehebat ætatis*. Poc'anzi si è parlato del Martirio di una Madre, e d'un Figlio, riferito dal Cardinale Baronio *all'anno di Cristo* 522. *num.*57. *e seg*. ed ora cade in acconcio l'aggiungere, che, benchè il Fanciullo non avesse più di cinque anni, seppe resistere alle lusinghe del tiranno, che, dopo aver condannata la Madre alle fiamme, era portato a salvare il Figlio, purchè avesse abbandonata la Fede di Cristo; ma, essendosi esso, nel mezzo del contrasto, sottratto dal suo custode, per istinto particolare celeste gettossi nelle fiamme, nel mezzo delle quali era morta la Madre; come il tutto può vedersi negli Atti portati dal Cardinale Baronio, ne' quali, descrivendosi le qualità del Fanciullo, si dice, ch'era dotato d'una prudenza superiore all'età. Noi non parliamo di questi Martiri: parliamo della terza classe de' Martiri, che *solo opere Martyres sunt*, per servirci delle parole di S. Bernardo; e ben volontieri ammettiamo, che molti d'essi si ritrovino fra quelli di sopra indicati, ritrovandosene alcuni, ne' quali o il numero espresso degli anni, in cui furono martirizati, o tutto il contesto della storia, levano di mezzo qualunque controversia, che potesse eccitarsi sopra l'intelligenza della parola *Puer*, e dell'altra *Infans*. Il sacro testo in S. Matteo *al cap.*2. esprimendo l'età in cui erano quegl'Infanti, che per ordine d'Erode furono trucidati in Betlemme, e ne' confini -- *a bimatu & infra* -- dà pienamente a divedere, che gli uccisi furono Martiri *solo opere;* essendo improbabile, e contraria alla lettera del testo l'opinione, confutata anche da Giansenio *sopra gli Evangelj al cap.*11. di quelli che hanno detto, che le parole -- *a bimatu*, *& infra* = non debbono prendersi come ristrette all'età degli uccisi, ma come indicanti, che prima furono uccisi quegl'Infanti, che erano d'anni due, o sotto gli anni due, ancorchè dipoi fossero trucidati ancor quelli che erano in età superiore.

XVI- Senz'abbandonare l'ordine prefisso, subentra ora il discorso del Culto, che, secondo la disciplina della Chiesa, si è prestato, e si presta agl'Infanti, a'quali in odio di Cristo è stata data

data la morte, e che *solo opere* sono Martiri, avendola sopportata in un'età, in cui non avevano il discernimento del bene dal male, nè era anche venuto *tempus intelligentiæ*, *quo Dei mandata cognoscimus*, *ut perveniamus ad vitam*, come parla S. Girolamo *nell' epist.*121. *ad Algasiam*, *alla quest.*8. ed avendo conseguita la vittoria, prima anche che ne avessero là conoscenza, come dice S. Ambrogio, parlando degl' Infanti di Betlemme *nel lib.*1. *de officiis ministrorum cap.*41. *num.*213. *Quid de bimulis loquar*, *qui ante palmam victoriæ acceperunt*, *quam sensum naturæ ?* e, per isfuggire la confusione, ne faremo alcune classi.

XVII. La prima classe è di quelli che da' secoli più remoti hanno un Culto universale in tutta la Chiesa; potendosi dire, che questi sono canonizzati con quella specie di Canonizzazione, che intendevasi fatta, allora che, essendo il Culto incominciato in una Diocesi, da essi passava in un'altra, e così successivamente in tutta la Chiesa, nel che sempre interveniva l'autorità Ecclesiastica, cioè de' Vescovi, e del Romano Pontefice: de' Vescovi, mentre il Culto introdotto in una Diocesi, passava nelle altre col loro assenso: del Romano Pontefice, o perchè da' Vescovi particolari molte volte si trasmettevano gli Atti, acciò esso gli esaminasse, e gli approvasse, o perchè sapendo pur esso, e non riprovando il Culto, che erasi introdotto, e andavasi dilatando, con ciò veniva ad approvarlo: come può vedersi *nel nostro lib.*1. *de Canonizat. Sanctor. al cap.*6. e specialmente *al n.*9.

XVIII. Ed in questa prima classe Noi riponiamo gl'Innocenti di Betlemme, il Culto de' quali in tutta la Chiesa fu introdotto fino da' primi secoli, come dimostra il Cardinale Baronio *nelle Note al Martirologio Romano*, e come ancora è obbligato a confessare il severo critico Baillet, che *nella Storia del Culto di questi SS. Innocenti al* §.2. ancorchè non ammetta l'universale osservanza della loro Festa, che nel principio del secolo nono, confessa però, che il Culto verso di loro nella Chiesa universale aveva avuto principio ne' primi secoli; scrivendo ancora S. Agostino *nel lib.*3. *de libero arbitrio al cap.*23. *num.*67. *Non frustra etiam Infantes illos*, *qui*, *cum Dominus noster Jesus Christus necandus ab Herode quæreretur*, *occisi sunt*, *in honorem Martyrum receptos commendat Ecclesia*: il che anche si raccoglie *dal lib.*10. *de Genesi ad litteram cap.*22. *num.*39. Questa prima classe sarebbe molto ferace ed abbondante, se fosse sussistente l'asserzione de' Greci, che *ne' loro Menei* vogliono, che gl' Infanti uccisi in Betlemme per ordine di Erode fossero quattordici mila: *Commemoratio Sanctorum Infantum*, *qui ab Herode occisi fuerunt*,

runt, *quorum numerus quatuordecim millia*: nel che anche concordano i Moschi *nelle loro sacre Efemeridi*, e gli Etiopi *nella loro Liturgia*. Ma Noi non crediamo di poter aderire alla predetta asserzione; avendo letto quanto contro da essa viene scritto dal Papebrochio *nel tom.* 1. *degli Atti de' Santi di Maggio alla pag.* 57. dal Tillemont *nelle Memorie Ecclesiastiche al tom.* 1. *pag.* 432. *not.* 13. dal Calmet *ne'Commentarj sora il Vangelo di S. Matteo*, dal Serry *nelle sue Esercitazioni*, ed ulimamente dall' erudito Padre Casto Innocente Ansaldi nella sua bella Dissertazione, o sieno *Vindicie dell' Infanticidio di Erode*, stampate in Brescia l'anno 1746. ove confutando chi ha osato di dubitare della verità dell'Infanticidio, del debole motivo, che Giuseppe Ebreo d'esso non parla, non ha lasciato di raccorre quanto dagli altri è stato dedotto contra la sopra riferita asserzione de'Greci. Ci contenteremo dunque di dire, che gl'Infanti, che erano in Betlemme, e ne'confini, furono fatti uccidere da Erode, e che non solo furono Martiri, ma che, avendo in tutta la Chiesa il Culto, come poc'anzi si è esposto, sono canonizzati, e così appartengono alla prima classe, di cui ora parliamo; nella qual classe siamo anche preparati ad annoverare ogni altro Infante, che a Noi venisse additato, e che da'primi secoli fosse stato venerato in tutta la Chiesa come Martire, conforme lo sono stati, e lo sono gl'Infanti di Betlemme.

XIX. La seconda classe è di quegl'Infanti uccisi in odio della Fede di Cristo, che sono da tempo immemorabile in qualche Città, o Diocesi, in possesso d'un publico Culto, colla scienza, e tolleranza, ed anche alle volte colla positiva approvazione degli Ordinarj. A questa seconda clase possono riferirsi molti e molti, de'quali, come abbiamo veduto, si parla negli Annali, e ne' monumenti della Chiesa, ed alcuni ancora di quelli, i nomi de' quali sono descritti nel Martirologio Romano; ed in questa clase ancora dovranno riporsi quel Beato Infante Joanetto, i due Fanciulli Riccardo e Guglielmo, ed oltre gli altri quel Beato Lorenzino, dell'antichità del di cui Culto ritrovasi un attestato della Curia Vescovile di Padova, stampato nella citata Dissertazione Apologetica sul Martirio del Beato Simone da Trento *pag.* 253. che è conceputo colle seguenti parole: *Il Culto religioso verso cotesto Santo Fanciullo si è mantenuto sempre invariabile nel lungo corso d'anni dugento sessanta dal suo Martirio sino al presente, così in Marostica, come ne' luoghi vicini, informati del di lui sagrifizio alla rabbia Giudaica. Nelle urgenze sì private, e sì publiche di questi popoli, si ricorre a Dio Signore col mezzo del*

del di lui credito, *scoprendosi in tal occasione l'Arca del suo sacro Deposito*, *per sempre più infervorare i supplicanti*. Parlando di questi, che sono nel predetto possesso immemorabile di pubblico Culto, non si può dire, che siano beatificati dalla Santa Sede, supponendosi, che il loro Culto abbia avuto il suo corso colla scienza ed approvazione degli Ordinarj: nè essendosi sopra esso formato verun Processo, o trasmesso a Roma al Romano Pontefice, acciò l'approvasse; molto meno si possono dire canonizzati; sì perché il loro Culto non è esteso alla Chiesa universale; sì perchè manca il finale giudizio, che per la Canonizzazione è necessario che s' interponga dal Pontefice Romano. Ma quello che dee dirsi de' predetti Fanciulli, si è, che, essendosi il Pontefice Urbano VIII. protestato ne' suoi Decreti di non voler recare verun pregiudizio a quelli, che erano in possesso del pubblico Culto cento anni prima de' suoi Decreti; nulla di più si richiede, acciò ad essi sia dovuto quel Culto in tutti que' luoghi, ne' quali l' hanno avuto cento anni prima del detto tempo, con scienza, ed approvazione degli Ordinarj, e molto più quando vi fosse stata ancora la scienza del Romano Pontefice.

XX. La terza classe è di que' fanciulli, de' quali di sopra si è fatta menzione, l' età de' quali col loro nome è espressa nelle loro lapide sepolcrali; le Ossa, e le Reliquie de' quali, ritrovate nelle sacre Catacombe di Roma colle divise del Martirio, si espongono nelle Chiese alla pubblica venerazione. Non vi è severo critico, che non ammetta, esser segno certo del Martirio il vaso col sangue, o tinto di sangue, che si ritrova ne' Sepolcri che sono nelle Catacombe di Roma. L'Aringhi, il Mabillon, il Senatore Buonarroti, Raffaello Canonico Fabretti, l' Abate Lodovico Antonio Muratori, il Canonico Boldetti, ii Canonico Marangoni, il Cavaliere Vettori, i ministri dell' estrazione de' Corpi, concordano pienamente in questo sentimento; come può vedersi nella nostra Opera *de Canonizatione al lib.4. part.2. cap.27. dal num.21. sino al fine*. Antica è la disciplina, che le sacre Ossa estratte dai Cimiteri di Roma, e ritrovate coi segni indicanti il Martirio, si espongano nelle Chiese alla pubblica religiosa venerazione, come può vedersi nel vulgato Anastasio nella Vita di S. Paolo I. Pontefice nel secolo ottavo: ove, dopo aver riferito, che dai sacri Cimiterj portò in Roma i Corpi ivi trovati, e che collocò le sacre Ossa in vare Chiese, poco dopo proseguendo soggiunge: *Infra claustra vero ipsius Monasterii*, che aveva fondato nella propria Casa paterna, *Eccle-*

ſiam miræ pulchritudinis a fundamentis noviter conſtruxit &c. Illicque innumerabilium Sanctorum Corpora, quæ de præfatis demolitis abſtulit Cœmeteriis, maximo venerationis condidit affectu. Sino ai tempi del Pontefice Siſto V. erano venerate alcune piccole Oſsa nella Baſilica di S. Paolo di Roma, che piamente ſi credevano eſſer le Oſſa di alcuni Santi Innocenti di Betlemme; come atteſta il Panvinio nella ſua Opera *delle ſette Chieſe di Roma pag.96.* Il Severano poi *nello ſteſſo trattato* racconta lo traſporto fatto da Siſto V. l'anno 1586. alla Baſilica Liberiana. E l'Abate Paolo de Angelis *nella ſua Deſcrizione di queſta ſteſſa Baſilica al lib.10. cap.11.* porta un lungo tratto d'una Bolla del detto Pontefice, in cui parlando della Cappella di S. Lucia, che fu fabbricata con altra ſimile ſul limitare della Cappella del Preſepio, così ſi dice: *ſub Altari*, cioè di S. Lucia, *in Arca marmorea duo ſancta Beatorum Innocentium Corpuſcula, a Baſilica Sancti Pauli extra Portam Oſtienſem noſtro juſſu translata, rite recondi curavimus, ut ad Chriſti Infantis Cunabula iidem Sancti Innocentes (flores, ac primitiæ Martyrum, Deoque gratiſſimæ victimæ) quodammodo excubare videantur*. Ed a ſimiglianza ed eſempio delle Reliquie de' SS. Innocenti di Betlemme, continuamente ſi eſpongono negli Altari le Reliquie de' Fanciulli martirizzati per la Fede di Criſto; le Oſſa de' quali ſi eſtraggono dai Cimiterj di Roma colle precedenti ſicure diviſe del Martirio. Come ſi è veduto, nel Cimiterio di Gordiano furono ritrovate le Oſſa di un fanciullo Doroteo coll'iſcrizione del nome, e col vaſo di ſangue; e le Ceneri, ed Oſſa del Bambino coll' iſcrizione furono mandate alla Città d'Anagni, per eſſer collocate nella Chieſa de' SS. Coſmo e Damiano, come atteſta il Boldetti *nella ſua citata Opera alla pag.* 344. ove *alla pag.*345. riferiſce, che nello ſteſſo Cimiterio di Gordiano fu ritrovato il Corpo di Decenzio fanciullo d'anni cinque col nome proprio, e col vaſo di ſangue, e che fu collocato nella Cappella del Roſario della Chieſa di S. Sabina ſu l'Aventino. Se la coſa non foſſe notoria, e quotidiana, ſi potrebbe comodamente fare un elenco d'eſempi delle Reliquie di queſti Fanciulli collocate nelle Chieſe; ma, non eſſendovi chi non ſia informato di queſta diſciplina, ben volentieri tralaſcieremo il radunare altri eſempi, e conchiuderemo il diſcorſo appartenente a queſta terza claſſe, col dire, che hanno i Fanciulli in eſſa annoverati il Culto pubblico nelle Chieſe, ove le loro Reliquie ſono collocate, con plenario conſenſo, ed approvazione della Santa Sede, la quale ripone il fondamento della ſua conceſſione ne' ſegni indu-

indubitabili del Martirio ritrovati ne' loro sepolcri; ma che non per questo può dirsi, ch' essi siano stati formalmente canonizzati, prendendo la Canonizzazione, come si dee prendere, per una sentenza del Romano Pontefice, che ingiugne per via di precetto il Culto nella Chiesa universale. Del Culto che si presta alle predette Reliquie, benchè per lo più senza l' Officio e Messa, si è da Noi discorso nella nostra Opera *de Canonizat. Sanctorum lib.4. part.2. cap.* 28. ove sono stati riferiti i fondamenti di questa pratica; ed *al lib.1. cap.38. num.3. e seg.* non si è lasciato di riferire quanto risguarda l' Officio, e la Messa da recitarsi e celebrarsi nella Chiesa universale, quando si discorre dei canonizzati con formale, o equipollente Canonizzazione.

XXI. L' ultima classe è di que' Fanciulli, che hanno perduta la vita, levata loro per odio contra Gesù Cristo, il Culto de' quali viene promosso per la strada consueta della Beatificazione formale, o equipollente, il termine della quale, quand' altro non osti, può, ed anche suol essere la formale Canonizzazione. Poc' anzi si è detto, esser sempre intervenuta l' autorità Pontificia nelle Canonizzazioni, ancor quando esse si facevano, passando il Culto introdotto in una Diocesi, successivamente in un' altra, e così dilatandosi in tutto il Mondo: ed ora aggiungiamo, che dal Pontefice Alessandro III. fu introdotta e stabilita la disciplina, che al solo Romano Pontefice appartenga la concessione, o sia approvazione del Culto ne' luoghi particolari, ed in qualsivoglia Diocesi del Mondo. Se ne possono vedere i fondamenti, e le ragioni *nel citato nostro lib.1. cap.10. num.3. e seg.* e da quanto ivi è diffusamente riferito si deduce, che al Romano Pontefice appartiene non solo, come è sempre appartenuto, l'ordinare per via di precetto il Culto nella Chiesa universale o sia ai Martiri, o sia ai Confessori, nel che consiste, come piu volte si è detto, la Canonizzazione; ma altresì il concedere per via di positiva permissione il Culto in qualche Città, o Diocesi, o in alcuni altri luoghi particolari, in onore di qualche Servo di Dio o Confessore, o Martire, nel che consiste la Beatificazione. Ed a questa ultima classe appartengono i due Beati Fanciulli uccisi in odio della Fede, Simone di Trento, che ricevè il Martirio l'anno 1475. ed Andrea del Pago, o Villaggio Rinnense, che ricevè il Martirio l'anno 1462. che è quello di cui oggi si tratta: potendosi dire ambidue già beatificati da questa Santa Sede con Beatificazione, se non formale, almeno equipollente; mentre, dopo essersi veduto ciò che era necessario, rispetto al Martirio, alla causa del Martirio, ed alla fama de' Segni e de' Miracoli, si è

 fatta

fatta la concessione dell'Officio e della Messa in alcuni luoghi particolari. E, sebbene, come già di sopra si è detto, per ordine del Pontefice Gregorio XIII. fu posto il nome del Beato Simone nel Martirologio Romano, non può però pretendersi, ch'esso perciò sia stato canonizzato; essendo massima ben fondata e ricevuta, *annuntiari in Martyrologio nomina, & clariores res gestas eorum, qui in eo descripti sunt, ut excitentur fideles ad imitationem, & etiam ad Cultum, sed intacta semper permanente Ecclesiastica disciplina: ita ut, si res sit de jam canonizatis, Cultus, ad quem excitantur fideles, sit preceptivus, universalis, & publicus; si vero agatur de beatificatis, sit quidem publicus, sed tantum permissus personis, & locis Indulto Beatificationis comprehensis, sit autem permissus, sed privatus quoad alios, qui Indulto comprehensi non sunt:* come da Noi con queste stesse parole, dopo aver discusa la materia, ed esaminata la prassi della Santa Sdede, fu conchiuso nella nostra Opera *de Canonizatione al lib. 4. part. 2. cap. 19. num. 16.*

XXII. Del Beato Simone, benchè beatificato prima del Beato Andrea, non v'è chi parli in ordine alla Canonizzazione. La petizione per la Canonizzazione è promossa pel Beato Andrea beatificato molto tempo dopo: ed il punto si riduce a vedere, se debba darsi corso alla medesima; non essendo cosa insolita, che per giusti e rilevanti motivi si fermi il corso d'una Causa, e se ne impedisca il progresso alla Canonizzazione, ancor dopo che in essa si è ottenuta la Beatificazione: come si vede in tante e tante Cause, nelle quali dopo la concessione dell'Officio e della Messa, fatta per mezzo della Beatificazione o formale, o equipollente, nè vi è stato chi abbia mai pensato, nè vi sarà chi sia per pensare a chiedere la formale Canonizzazione.

XXIII. E però brevemente facendo passaggio ai motivi, non sono essi ristretti alla Causa del Beato Andrea, ma sono comuni a tutte le Cause de' Fanciulli uccisi per odio della Fede di Cristo in quella età in cui non possono discernere il bene dal male, e che, essendo Martiri, lo sono, non *voluntate & opere*, ma solamente *opere*, per servirci del linguaggio di S. Bernardo: potendo taluno credere, che sia ben fatto il concedere, quando vi sieno i dovuti requisiti, ad essi il solo Culto proprio de' beatificati, ma potersi dubitare, se sia conveniente il passare più oltre, estendendo per via di precetto il Culto alla Chiesa universale, come si fa nelle Canonizzazioni, ancor quando non mancassero i soliti requisiti per fare il passaggio dalla Beatificazione alla Canonizzazione.

XXIV. I fon-

XXIV. I fondamenti, che possono assistere a quest'assunto, sono quelli che sieguono. Consiste il primo nell'osservare, non esservi forse nell'antica prassi delle Canonizzazioni altro esempio di vera e stretta Canonizzazione di Fanciulli, che quello degl'Infanti di Betlemme, potendosi riferire gli altri esempj alla Beatificazione; ed in oltre esser cosa certa, che non v'è esempio di formale Canonizzazione di veruno di questi Fanciulli dopo il metodo stabilito, introdotto, e praticato per ordine della Santa Sede nelle Cause di pubblico Culto, che rispetto a questi Fanciulli è stato ristretto alla Beatificazione. Ed il non ritrovarsi esempio nel corso di molti secoli, ancorchè non sieno mancate occasioni di poterlo indurre, è una circostanza di gran rilievo, e che ingombra la testa a chi non è amico di novità.

XXV. Consiste il secondo nell'osservare, ridursi il tutto all'essere questi Fanciulli Martiri, avendo patita la morte per Cristo: nè ciò, universalmente parlando, si nega; e perciò volentieri si ammette, che, concorrendo i necessarj requisiti, diasi ad essi il Culto della Beatificazione. Ma, se è sistema approvato, che non si apra una larga strada alle Canonizzazioni, per non renderle dispregevoli, come anche da Noi è stato osservato *nel nostro lib.* 1. *cap.*13. *num.* 16. sembra potersi temere, che per appunto si apra la strada al temuto inconveniente, ogni qual volta si ammettano alla Canonizzazione i Fanciulli uccisi per la Fede di Christo, per la ragione che sono Martiri: insegnando i Teologi, che Martiri sono ancora que' Fanciulli, che sono ammazzati nelle guerre di Religione, negli assalti delle Città, nelle sorprese delle Piazze, come espressamente insegna il Soto *in* 4. *Sent. dist.* 3. *quæst. unic. art.* 11. §. *Secunda propositio*; essere in oltre Martiri anche que' Fanciulli che perdono la vita uccisi dagl'inimici di Cristo, ancorchè non siano usciti dal ventre della madre, o resti viva, o muoja con essi la predetta loro genitrice, come può vedersi in Teofilo Raynaudo *nel cit. tom.* 18. nell'Opera intitolata *de Martyrio per pestem part.* 2. *cap.* 2. *num.* 8. e diffusamente nell'Hurtado *in Resolutionibus de vero Martyrio tract.* 2. *resolut.*20. *per totam*: e quanto vien detto de' Fanciulli ammazzati prima dell'uso della ragione in odio di Cristo, si pretende, che debba estendersi anche agli adulti, che non hanno mai avuto l'uso della ragione, se a questi vien tolta la vita dagl'inimici di Cristo, e per odio contra la sua Fede, supponendoli simili in tutto e per tutto ai Fanciulli. Vedasi il Cardinale Capisucchi nelle sue Controversie Teologiche in quella *de Martyrio quæst.*2. §. 4. *in fine*: *Licet in Pueris ante usum rationis pro Christo morientibus non adsit*

adsit propria ac personalis intentio, *adest tamen intentio Ecclesiæ*, *quæ in illis mortem pro Christo acceptat*, *eosque per Martyrium Deo consecrat &c. Quæ autem de Infantibus ante usum rationis pro Christo occisis dicta sunt*, *intelligenda sunt etiam de amentibus*, *qui nunquam rationis usum habuerunt*, *si contingat*, *eos in odium Christi occidi :* massime e sentenze, che ridotte in pratica, possono offuscare il fulgore delle Canonizzazioni.

XXVI. Consiste il terzo fondamento in ciò che insegna S. Tommaso, e con esso ancora gli altri Teologi, cioè, che i Martiri in Paradiso hanno la gloria essenziale, che si chiama *aurea*, ed hanno anche la gloria accidentale, che dicesi *aureola*, che consiste in una certa allegrezza, che provano, considerando la vittoria da essi riportata contra il Mondo, combattendo per Cristo, e sopportando per esso volontariamente la morte, della quale aureola non partecipano adeguatamente i Fanciulli, che, essendo stati Martiri, lo sono stati *solo opere*, non *voluntate* : *Innocentes sicut non pertingunt ad perfectam rationem Martyrii*, *sed aliquid Martyrii habent ex hoc*, *quod passi sunt pro Christo*, *ita etiam aureolam*, *non quidem secundum perfectam rationem*, *sed secundum aliquam participationem*, *in quantum scilicet gaudent*, *se in obsequium Christi occisos esse ; ut dictum est de pueris baptizatis*, *quod habebunt aliquod gaudium de innocentia*, *& carnis integritate*. Queste sono le parole di S. Tomaso *in 4. sent. dist. 49. quæst. 5. art. 3. quæst. 2. Ad duodecimum*. E coerentemente a queste parole del Santo Dottore così prosiegue il Cardinale Capisucchi *nel luogo citato al* §. *26. Cum aureola sit præmium a Deo beatis concessum intuitu egregiorum operum*, *quæ ipsi pro Deo in terris patrarunt*, *ac proinde sit præmium respondens operibus ; evidens est*, *sanctos Innocentes*, *& alios Parvulos pro Christo ante usum rationis occisos*, *aureola non gaudere Martyrii*. E non avendo i Fanciulli, benchè Martiri, l'aureola del Martirio per la ragione poc'anzi accennata, ciò da tal uno potrà esser adottato per sostenere, che, se ad essi nella Chiesa Militante può competere il Culto della Beatificazione, non è ben fatto, che si ammettano all'altro della Canonizzazione ; annoverandosi fra i motivi di questa ancor quello, che le gesta del canonizzato servano di esempio ai fedeli in tutto il Mondo Cattolico, quali gesta mancano nel Fanciullo ammazzato per Cristo.

XXVII. E quantunque possa tal uno rispondere, che l'argomento prova troppo, provando, che nemmeno gl' infanti di Betlemme abbiano meritato l'onore della Canonizzazione, non avendo

avendo nemmeno essi ottenuta l' aureola del Martirio ; sembra però, che la risposta debba perdere tutta la sua forza, se si riflette alla circostanza in cui quelli di Betlemme perdettero la vita, ed all' uniforme ed anticha divozione della Chiesa, che gli ha sempre venerati per Martiri. E senza investire le opinioni dell' Armacano, che restrinse il Martirio de' Fanciulli Betlemitici a que' soli che erano circoncisi, il che vien comunemente rigettato dagli altri, come può vedersi nel Valenza nel suo celebre Trattato *de rebus Fidei al cap.4. de Baptismo Parvulorum* §. *Atque hoc*, e rigettando altresì l' opinione di sopra riferita, e confutata, d' altri che hanno creduto, essere stato accelerato ai Betlemitici l' uso della ragione, il che vien espressamente impugnato da S. Tommaso 2. 2. *quaest.*124. *art.*1. *Ad primum*, sembra potersi replicare, essere Martiri i Fanciulli di Betlemme, esser a loro simiglianza Martiri anche gli altri, che avanti l' uso di ragione muojono per Cristo; ma che, avendo i primi in loro favore la tradizione e la dottrina de' Padri, e la continuata tradizione della Chiesa, ed avendo i secondi a loro favore la sola benchè rispettabile opinione de' Teologi, non dee recar maraviglia, se ai primi si dia qualche cosa di più, che non si dà ai secondi. Vedasi il Vasquez *in* 3. *part. D. Thomae tom.*2. *disput.*15£. *quaest.*68. *cap.*7. ove, dopo avere stabilito, che i Betlemitici sono veri Martiri, e che Martiri ancora sono gli altri Fanciulli ammazzati per Cristo, così soggiunge: *Porro, quamvis non tam certum sit, quod diximus de aliis Infantibus pro Christo occisis, quam de illis qui hac de causa ab Herode interfecti sunt, quia pro interfectis ab Herode Ecclesiae traditionem, & doctrinam Patrum pleniorem habemus; nihilominus indubitatum apud nos esse debet* (intendendo però ciò di quella certezza, che se non ha per se la definizione della Chiesa, ha però la comune opinione de' Teologi), *eamdem rationem esse de omnibus, qui post adventum Christi propter ipsum occisi sunt*.

XXVIII. Tanto più che la presente questione non è, rigorosamente parlando, se i Fanciulli, che dopo la venuta di Cristo sono ammazzati dai di lui nemici, possano canonizzarsi, ma se sia espediente, che ciò si faccia: e, posto il quesito in questi termini, non vi vuol molto a comprendere la disuguaglianza che passa fra gl' Infanti di Betlemme, e tutti gli altri che muojono dopo di loro, e che perdono la vita per Cristo.

XXIX. Quanto fin' ora abbiamo esposto, può anche vedersi *nel nostro lib.*1. *de Canonizatione al cap.*14. *e nel lib.*3. *cap.*15. *num.*2. *e seg.* Resta ora, che il tutto si esamini, e si veda, se è con-

è conveniente, che si dia corso alla Causa del Beato Andrea; o se è meglio, che si fermi nello stato in cui è, che è per l'appunto quello stesso, in cui si ritrova l'altra del Beato Simone. E perchè non è impossibile, che si risveglino altre simili istanze, sarà proprio della di lei diligenza, e del prudente consiglio degli altri, che da Noi saranno eletti, il suggerire il partito, che dovrà prendersi, quando succeda il caso, che per lo più suol essere di qualche Fanciullo ammazzato dagli Ebrei nella Settimana Santa in onta di Cristo, tali essendo gl' Infanticidj dei Beati Simone, ed Andrea, e d' una gran parte degli altri commemorati dagli Autori: potendo sembrare a tal uno, che, quando si volesse lasciar aperta la strada alle Cause di questi Infanticidj, dovrebbero questi essere stati clamorosi, noti al popolo, maledetti da tutti, e vendicati dai Magistrati, e che anche fosse bene, giacchè si tratta di Martiri, *non voluntate, & opere, sed solo opere*, l'accrescere il numero de' Segni, e de' Miracoli oltre il solito, per ottenere la formale Canonizzazione. Terminiamo col darle l' Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 22. Februarii 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimo quinto.

Ad Cap. XIII. *de Concessione Officii, & Missæ*, post concessionem trium Missarum &c. pag. 320. addantur sequentia: nempe

DECRETUM.

PANORMITANA.

Sanctissimus Dominus Noster Benedictus Papa XIV. ad humillimas preces Reverendissimi Archiepiscopi Panormitani supplicantis pro elevatione Ritus Officii S. Ignatii Loyolæ Societatis Jesu Fundatoris à duplici majori ad duplicem secundæ Classis, petitam elevationem pro Clero Civitatis Panormitanæ benigne concessit. Die 28. Augusti 1756.

D. F. Card. Tamburinus Præfectus:

Loco ✠ Sigilli.

M. Marefuscus S. R. C. Secret.

SAN-

SANCTISSIMI IN CHRISTO PATRIS,
ET DOMINI NOSTRI DOMINI

BENEDICTI

DIVINA PROVIDENTIA PP. XIV.

LITTERÆ APOSTOLICÆ IN FORMA BREVIS,

In quibus Officium, & Missa propria S. Pulcheriæ Virginis Imperatricis die vii. Julii sub Ritu duplici majori pro Canonicis Regularibus in Lusitania, extenditur ad omnes Sacerdotes Societatis Jesu, simulque ad Collegiales, & Seminariorum Alumnos cum ipsis conviventes; Missa vero etiam ad omnes Sacerdotes in eorum Ecclesiis celebrantes.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Religiosum Sanctorum cultum, quos in triumphanti Ecclesia cum Christo Duce regnantes, quoties pio fidelique corde a militantis Ecclesiæ civibus invocati fuerint, opportunam salutaremque porrectis precibus opem accommodare credimus, Catholica Ecclesia, a Spiritu Sancto edocta, ea potissimum ratione promovere ac præcipere studuit & contendit, ut Christifideles non solum præclara heroicarum virtutum exempla ab aliis relicta assiduè imitari, verum etiam suis in angustiis præsentissimum eorumdem Sanctorum præsidium implorare satagerent & adniterentur.

Atque ad eorum præsertim Domesticorum Dei & beatæ Patriæ Civium venerationem magis magisque provehendam propagandamque incubuit, qui non tam eximiis christianæ pietatis operibus, & assiduis christianæ pœnitentiæ exercitationibus addicti sese dignos ac participes æternæ felicitatis reddiderunt, quam incredibili studio, ardenti zelo, & laboribus nunquam intermissis curarunt, ut divini honoris cultus adaugeretur; Catholica Fides sarta tectaque servaretur, ac propagaretur; suprema Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis auctoritas ac reverentia ubique terrarum maximi fieret, debitaque obedientia coleretur; atque filialis erga

Beatissimam Virginem Dei Genitricem Mariam pietas & amor in omnium Christifidelium cordibus excitaretur, & exardesceret.

Nos autem, qui in illustrandis Sanctorum tam recentium, quam antiquorum actibus, eorumque cultu promovendo, per omnem fere vitæ nostræ ætatem adlaborare, ac tot volumina eapropter edere non omisimus, sæpe mirabamur, (quemadmodum deinceps observavimus ipsos quoque Bollandistas Societatis Jesu Presbyteros de Beatorum Sanctorumque gestis actibusque in lucem emittendis, vindicandis, condignoque honore habendis meritissimos, & Apostolicæ etiam prædicationis encomiis laudandos, mirari) Romanam Ecclesiam, quæ quamplurimos Orientalis Ecclesiæ Sanctos Officio & Missa etiam solemnibus recolere consuevit, Sanctæ Æliæ Pulcheriæ Virginis Augustæ Imperatricis memoriam in Martyrologio Romano dumtaxat recitandam mandasse.

Illa enim in Regia Constantinopolitana Aula educata, asceticæ vitæ institutum inter ipsos Aulæ luxus ac delicias, & continua gravissimaque totius fere Orbis negotia, sive vivente germano fratre Theodosio adolescente Inperatore, sive cum Marciano (a se in Imperatorem, suumque Conjugem, servata tamen castitate, adlectum) ita sectata fuit, ut universis summæ admirationi esset, summisque laudibus celebraretur ab omnibus bonis, sanctisque Patribus, atque ab ipsis in primis Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis Pontificibus, qui eam veluti firmissimum Catholicæ Fidei adversus hæreses columen ac præsidium, & luculentissimum christianarum virtutum omnibus utriusque sexus hominibus ac Principibus exemplar a bonorum omnium largitore Deo in aspera illorum temporum conditione datam prædicarunt.

Eapropter Nobis in sublimi hac Sacrosancti Apostolatus Cathedra constitutis perquam maxime gratum accidit, cum primum quidem Nobis oblatus fuit supplex libellus tenoris, qui sequitur.

BEATISSIME PATER.

Sancta Imperatrix Pulcheria tam a sanctis Patribus, quam a synchronis Scriptoribus maxime celebratur, tum ex privata vivendi ratione, tum maxime ob Catholicæ Fidei zelum, quam inconcussam servare, tempore quamvis difficillimo, conata est summo studio. Non modo enim perpetuam vovit ipsa virginitatem, quam etiam in conjugio incontaminatam servavit; verum & auctrix fuit, ut sorores suæ virginitatem pariter voverent: scilicet, ut ipsa sanctam Religionem fortius tutaretur; sorores vero, per conjugia, Imperium, Religionem-

gionemque in aliquod periculum adducere non possent. Fratrem praeterea Imperatorem opere & consilio adeo prospere adjuvit, ut Imperii felicitas vel cum ipsa ab Aula exulare, vel cum ipsa in Aulam redire videretur. Deo autem in primis ita inservire studuit, ut noctu etiam ad laudes eidem canendas una cum Augustæ familiæ Principibus, sacrosque libros legendos, alacriter surgeret.

Hæc ex Annalibus Ven. Cardinalis Baronii, ex Actis Sanctorum per Continuatores Bollandianos editis, atque ex luculentissimis aliorum plurium Scriptorum testimoniis delibata sunt. Verum præclariora sunt, quæ sanctissima, ac fortissima mulier, zelo Dei æstuans, pro Catholica Fide gessit: quæ ut amplius innotescant, fecit Sanctitas Vestra, dum Conciliorum studia instituit, atque in dies promovet, fovetque amantissime. Percurrentibus quippe posteriora duo ex quatuor illis prioribus Generalibus Conciliis, quæ Sanctus Gregorius Magnus Prædecessor Sanctitatis Vestræ veluti quatuor Evangelia venerabatur, Ephesinum *videlicet &* Chalcedonense, *quid occurrit, quod in maximam Sanctæ Imperatricis laudem non vergat? Id tantum innuere sat erit, teste S. Leone Magno Sanctitatis Vestræ itidem Prædecessore, & ab illa omnes hæreses fuisse profligatas, & utrumque laudatum* Concilium *invicte defensum, in quorum altero duplex in unitate Personæ Christi natura statuta est: quare idem S. Leo eidem epistolam exultationis & gratulationis totius Ecclesiæ nomine plenam dedit.*

Ad augendum itaque cultum Sanctæ Pulcheriæ Virginis de Deipara *Virgine, Catholicaque Ecclesia optime meritæ*, & per omnes Mundi partes, in quibus Domini Evangelium prædicatur, celebratæ, *Canonicorum Regularium S. Augustini in Lusitania Reformator pro ipsis, cæterisque qui ex concessione Apostolica Calendario eorum utuntur, necnon Patres Societatis Jesu Panormi, & in Romano Tyrocinio Sancti Andreæ degentes, humillime Sanctitatem Vestram exorant, ut facultatem eisdem concedere dignetur recitandi Officium de Sancta Pulcheria singulis annis, ritu duplici majori, die septima Julii, quo mense probabilius videtur eadem obiisse, quamquam dies certo non constat; iisdemque oratoribus, aliisque Sacerdotibus ad illorum Ecclesias confluentibus, facultatem eadem die celebrandi Missam de prædicta Sancta Pulcheria. Officium vero, & Missam hic humillime exhibent Sanctitati Vestræ. Et Deus &c.*

Officium autem, & Missa sunt tenoris sequentis.

Die vii. Julii

IN FESTO

SANCTÆ PULCHERIÆ

VIRGINIS IMPERATRICIS

Sub Ritu Duplici Majori &c. Officium & Missa de Communi Virginum primo loco, exceptis his, quæ hic habentur propria.

ORATIO.

DEus, qui Beatam Pulcheriam Virginem tuam singulari Castitatis prærogativa decorasti: quique illi ad defendendendam Ecclesiam tuam summum Fidei amorem tribuere voluisti; concede, ut ejus intercessione tibi puris mentibus inhærentes, ab omnium hostium insidiis misericorditer liberemur. Per Dominum &c.

Lectiones primi Nocturni de Epistola S. Pauli. De virginibus præceptum Domini non habeo &c.

IN SECUNDO NOCTURNO.

Lectio iv.

ÆLia Pulcheria Augusta, Patre, Avo, Fratre, atque Viro Romanorum Imperatoribus maximè nobilis, profligatis sua præsertim opera hæreticorum erroribus, & Catholico dogmate circa Incarnationis Mysterium, & Divinam Maternitatem constituto, multo nobilior, ab ipsa pueritia, tanta sapientia divinitus prædita fuit, ut ii, quibus post Arcadii patris obitum Imperii procuratio, dum Theodosius adolesceret, commissa fuerat, ejus arbitratu omnia facerent; essetque constans opinio, unius puellulæ virtute ac sapientia, quæ instare atque ingruere videbantur, pericula discussa, & felicitatem Imperio constitutam. Domi assidua disciplinæ exactrix eam vivendi formam induxit, ut illa jam non Aula Imperatorum, sed Asceterium vulgo diceretur. Theodosium fratrem, Eudoxiam, quam illi matrimonio conjungendam curavit, Flaccillam, Arcadiam, Marinam sorores ita imbuebat bonis moribus, exercebatque ad virtutem, ut, quibus ætate non multum præstabat, eorum moderatrix, ac propemodum mater esse videretur. Qua institutione sorores quantum profecerint, vel ex hoc uno intelligi potest, quod

quod Pulcheriam imitatæ, se, suamque Virginitatem Deo devoverunt: utque Augusta Virgo ea quæ decreverat, amplius confirmaret, omnesque voluntatis suæ testes haberet, ex auro, & pretiosis lapidibus sacram mensam in Ecclesia Constantinopolitana pro Virginitate sua, & Fratris Imperio dedicavit; & in fronte ipsius mensæ hæc eadem inscripsit.

Lectio v.

POtior autem ejus in Theodosio instituendo eluxit cura; eumque, ubi opus esset, mira quadam dexteritate corrigebat: qui quidem talis est effectus, ut absolutissimum optimi vereque Christiani Principis exemplar fuerit, dum Pulcheriæ consiliis est obsequutus. Post diuturnam cum Fratre concordiam, turbis malevolorum fraude, atque obtrectatione in Aula excitatis, tempus nacta, quo sibi jam uni, Deoque vacare posset, secessit in Hebdomum, locum Byzantio suburbanum, ibique vitam agens pene monasticam aliquandiu se continuit: cum vero felicitas Imperii una cum ea exularet, a Fratre accersita, ubi deesse vidit, qui prælia Domini pugnaret, Deboram imitata, fide, ac religione armata processit, & missis in omnem partem epistolis, hortando, monendo, minitando, non pecuniæ, non laboribus parcens, digna effecta est, quam Patres Concilii Chalcedonensis una omnium voce, atque præconio custodem Fidei, pacis conciliatricem, expultricem hæreticorum, piam, orthodoxam, novam Helenam (sicut Marcianum tunc Imperatorem, novum Constantinum) consalutarent; cuique S. Leo totius Romanæ Ecclesiæ nomine plurimum gratularetur, ejusque causa exultare se diceret, ac digna Deo vota persolvere, quod de Nestoriana primum impietate, mox de nefario Eutychetis errore perempto, duplicem illi & palmam contulerat, & coronam.

Lectio vi.

ATque hæc tantæ curarum moles, quas præsertim in Ephesino ac Chalcedonensi Conciliis Romanorum Pontificum auctoritate convocatis necessario susceperat, nihilo illam ad cætera christianæ pietatis officia obeunda fecere segniorem. Assidue cœlestium rerum contemplatione, Sacrorum Librorum lectione, corporis afflictationibus sponte susceptis se exercebat. Psalmos de nocte surgens una cum Regiæ familiæ Principibus decantabat, Dei, ac Sanctorum (quorum & colloquio non semel dignata est) cultrix eximia, quæ etiam summopere semper contendit, ut erga eorum Reliquias cultus augeretur. Deiparam in primis coluit, cui hanc ipsam Deiparæ appellationem contra Nestorianorum blasphemias

phemias asseruit: voluit namque summa Sapientiæ suæ dispositione Divina Providentia, ut per Virginem summa Virginis dignitas inoffensa penitus servaretur: quam etiam est imitata servando perpetuam in ipso conjugio virginitatem: cujus denique cultui amplificando complura templa regali plane magnificentia excitavit, donariis auxit, reditibus locupletavit. In placanda Divina Justitia mira pietate enituit. Fuit erga pauperes misericordia plane singulari, quos & materna quadam charitate complexa est quoad vixit, & moriens eorum, quæ assidua effusissimaque liberalitas reliqua fecerat, scripsit hæredes. Quod cautum ab ipsa testamento fuit, diligenter curavit Marcianus, quem pari religionis studio, rebusque omnibus Imperio dignissimum ipsa evexerat ad Imperium, sibique hanc ipsam ob causam, salva quam Deo voverat virginitate, conjugem delegerat. Obiit anno quadringentesimo tertio, magno omnium luctu, maximisque Sanctorum Patrum, cæterorumque ejus ævi Scriptorum laudibus celebrata.

IN TERTIO NOCTURNO.

Lectio sancti Evangelii secundum Joannem.
C. XVII. 3.

IN illo tempore dixit Jesus: Hæc est autem vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Jesum Christum. Et reliqua.

Homilia S. Cyrilli Episcopi Alexandrini.
De Fide ad Pulcheriam, & Sorores Reginas.
Lectio vii.

SAne vos sacras, castissimasque Christi omnium nostrum Salvatoris sponsas, religiosissimæ ac Deo dilectissimæ Imperatrices, orbis terrarum ornamentum, sanctissimarumque Ecclesiarum decus optimo jure quisquis appellaverit, in quibus nimirum omne virtutum genus, omnisque ornatus Divinæ Majestatis oculis gratus acceptusque mirifice splendet. Neque his opibus contentæ, omnem quoque curam, omneque studium adhibetis, quo fide recta, nullamque in partem vacillante, excellatis. Neque Christi Regnum capessere, & ea, quæ illi grata sunt, facere, & sentire omittitis, partim quidem præclaris actionibus, partim rursum cum vestras, tum Principum quoque vestrorum aulas Virginitatis gloria condecorantes, partim denique sumptuosissima templa Christo Domino excitantes; nam & hoc quoque pietatis studium inter cætera ille sanctis vestris animis impertitus est.

Le-

Lectio viii.

IGitur ex sacris litteris vobis vere sanctis Christi Sponsis (quamquam ad quodvis opus bonum abunde instructæ videamini) aliquid depromam. Hinc etenim, & Emmanuelem verum ac naturalem Deum, & Virginem Matrem, quæ eum peperit, veram per ipsum Deiparam esse, planum fiet. Ait Christus, hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Jesum Christum. Si cum solius verique Dei cognitione Jesu Christi cognitionem necessariam, consociatamque esse oportet, & hoc ipsum æternam vitam conciliat; cui obscurum esse potest, Christum verum esse Deum? Verbum sane caro factum est, sed mansit interim Verbum.

Lectio ix.

ET ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis; ut sint unum, sicut & nos unum sumus. Qualem itaque gloriam Filius a Patre accepisse se narrat, quam nobis deinde communem fecerit? Sane ipse ab hac quæstione nos liberat, dum ait: ut unum sint, sicut & nos unum sumus. Nam etsi Dei Patris Verbum, secundum propriam hypostasim, alius a Patre esse dignoscatur, naturali tamen identitate unum plane & idem est cum illo. At quo pacto Verbum illud, unum quoque nobiscum factum est? Ad eumdem omnino modum, puta secundum essentialem, & naturalem identitatem. At cum Divina natura tanto a creatura distet intervallo, ut secundum essentiam cum ea coire nequaquam valeat; ecquo, inquis, modo secundum naturam unum ille factus est nobiscum, qui omnem omnino creaturam excellit? Verbum factus est homo: ut quemadmodum in Deitate unum & idem est cum Patre; ita secundum naturæ humanæ habitudinem sit unum quoque nobiscum.

Die

Die vii. Julii

IN FESTO

SANCTÆ PULCHERIÆ

VIRGINIS IMPERATRICIS

Duplex pro omnibus Sacerdotibus in hoc Templo celebrantibus.

MISSA. *Introitus. Pſ.44.*

VUltum tuum deprecabuntur omnes divites plebis: adducentur Regi virgines poſt eam: proxime ejus adducentur tibi in lætitia & exultatione. *Pſal. ibid.* Eructavit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea Regi. ℣. Gloria Patri.

Oratio.

DEus, qui Beatam Pulcheriam Virginem tuam ſingulari caſtitatis prærogativa decoraſti, quique illi ad defendendam Eccleſiam tuam ſummum Fidei amorem tribuere voluiſti: concede: ut ejus interceſſione Tibi puris mentibus inhærentes, ab omnium hoſtium inſidiis miſericorditer liberemur. Per Dominum.

Lectio Epiſtolæ beati Pauli Apoſtoli ad Corinthios.

1. *Cor.7. d.*

FRatres, De virginibus præceptum Domini non habeo: conſilium autem do, tamquam miſericordiam conſecutus a Domino, ut ſim fidelis. Exiſtimo ergo hoc bonum eſſe propter inſtantem neceſſitatem: quoniam bonum eſt homini ſic eſſe. Alligatus es uxori? noli quærere ſolutionem. Solutus es ab uxore? noli quærere uxorem. Si autem acceperis uxorem, non peccaſti. Et ſi nupſerit virgo, non peccavit. Tribulationem tamen carnis habebunt hujuſmodi. Ego autem vobis parco. Hoc itaque dico, fratres: tempus breve eſt. Reliquum eſt, ut & qui habent uxores, tamquam non habentes ſint.

Grad. Pſ.44. Specie tua, & pulchritudine tua: intende, proſpere procede, & regna.

℣. Propter veritatem, & manſuetudinem, & juſtitiam: & deducet te mirabiliter dextera tua. Alleluja, alleluja.

℣. Filiæ regum in honore tuo, aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu deaurato, circumdata varietate. Alleluja.

Sequen-

Sequentia Sancti Evangelii secundum Joannem. *Cap.* XVII. 3.

IN illo tempore dixit Jesus: Hæc est autem vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Jesum Christum. Ego te clarificavi super terram, opus consummavi, quod dedisti mihi, ut faciam. Et nunc clarifica me tu Pater apud temetipsum claritate, quam habui, priusquam mundus esset, apud te. Manifestavi nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo: tui erant, & mihi eos dedisti, & sermonem tuum servaverunt. Nunc cognoverunt, quia omnia, quæ dedisti mihi, abs te sunt: quia verba, quæ dedisti mihi, dedi eis, & ipsi acceperunt, & cognoverunt vere, quia a te exivi, & crediderunt, quia tu me misisti.

Offertorium. *Judith* XV. 10.

Tu gloria Jerusalem, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nostri; quia fecisti viriliter, & confortatum est cor tuum, eo quod castitatem amaveris.

Secreta.

ACcepta tibi sit, Domine, sacratæ plebis oblatio pro tuorum honore Sanctorum, quorum se meritis de tribulatione percepisse cognoscit auxilium. Per Dominum.

Communio. Sap. IV. 1. O quam pulchra est casta generatio cum claritate; immortalis est enim memoria illius: quoniam & apud Deum nota est, & apud homines.

Postcommunio.

SAtiasti, Domine, familiam tuam muneribus sacris: ejus, quæsumus, semper interventione nos resove, cujus solemnia celebramus. Per Dominum.

Postquam vero de Officio & Missa hujusmodi ad Nos retulit dilectus Filius noster Fortunatus Tituli S. Matthæi in Merulana Presbyter S. R. E. Cardinalis Tamburinus nuncupatus, Congregationis Sacris Ritibus præpositæ Præfectus, edidit Decretum, quod sequitur.

Ordinis Canonicorum Regularium S. Augustini in Lusitania.

A*D humillimas preces Sanctissimo Domino Nostro* BENEDICTO PAPA XIV. *porrectas per P. Gasparem ab Incarnatione Reformatorem, & Visitatorem Apostolicum Canonicorum Regularium S. Augustini in Lusitania, Sanctitas Sua benigne concessit, ut Officium S. Pulcheriæ Virginis Imperatricis de Communi Virginum sub ritu duplicis majoris cum suprascriptis Lectionibus secundi ac tertii Nocturni, Oratione, ac Missa, recitari,*

citari, ac respective celebrari possit die septima Julii a Canonicis Regularibus in Lusitania, & ab aliis, qui eorum Calendario ex concessione Apostolica ibidem utuntur, necnon a Patribus Societatis Jesu in Civitate Panormi, & in Tyrocinio Romano S. Andreæ degentibus; eamdemque Missam etiam a Sacerdotibus exteris ad eorum præfatas Ecclesias confluentibus celebrari posse concessit. Die 31. Januarii 1752.

D. F. Card. Tamburinus Præf.

Loco ✠ Sigilli. *M. Marefuscus S.R.C. Secr.*

Deinde vero haud minori lætitia affecti sumus, cum dilectus Filius Ignatius Vicecomes ejusdem Societatis Jesu Præpositus Generalis, qui maxime profuturum confidens Religiosis suæ Societatis Alumnis ubique terrarum degentibus, atque iis præsertim, qui laborioso Sacrarum Missionum ministerio per Græciam, ubi Sancta Ælia Pulcheria Virgo nata continuo suavem sanctarum virtutum odorem per regiones illas diffudit, addicti ad Orthodoxam Fidem a Mahumetis erroribus, ab hæresum sordibus, & schismatum dissidiis vindicandam, puramque edocendam, non sine maximo animarum profectu, & sui nominis, ac Societatis laude adlaborant, si Officium, & Missa hujusmodi ad universos suæ Societatis Jesu Alumnos extenderentur: eapropter Nobis humiliter supplicari fecit, ut in præmissis de benignitate, & auctoritate Apostolica indulgere dignaremur.

Nos itaque memoratum Ignatium Vicecomitem Præpositum Generalem, quem propter religiosas virtutes plurimi facimus, magnoque in pretio habemus, specialibus gratiarum favoribus prosequi volentes, & a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus, atque etiam desiderio, quod laudati Bollandistæ hac in re ostendunt, inclinati, Apostolica auctoritate tenore præsentium præinsertum Officium, & præinsertam Missam extendimus, atque concedimus, ut ab omnibus ejusdem Societatis Alumnis ubique terrarum degentibus, nec non Collegialibus, & Seminaristis in eorumdem Collegiis, sive Seminariis, sive Domibus conviventibus, qui ad horas Canonicas recitandas tenentur, Officium, & Missa ab iis omnibus Sacerdotibus in dictæ Societatis Jesu Ecclesiis, Oratoriisque celebrantibus juxta præinsertum decretum sub iisdem modo & forma quotannis die septima mensis Julii recitari, & celebrari possit.

Decer-

Decernentes, præsentes litteras & in eis contenta quæcumque semper firma valida & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere debere, sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Volumus autem, ut earumdem præsentium litterarum transumptis seu exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die II. Februarii MDCCLII. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo. *Cajetanus Amatus*.

CONSTITUTIO

Qua præcipitur, ut Missa & Officium S. Leonis Papæ, & Confessoris sub ritu Sanctorum Doctorum celebrentur.

BENEDICTUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
Ad perpetuam rei memoriam.

Militantis Ecclesiæ auctor rectorque Deus, quum eam super fundamentum Apostolorum, & Prophetarum ædificaverit, summoque angulari lapide Christo Jesu innixam voluerit, tum provido cavit consilio, ut ad illius custodiam atque præsidium usque in sæculorum finem advigilarent egregii sanctique Doctores, qui nedum sublimioris virtutis exemplo Fidelium mores ad Sanctitatem justitiamque componerent, sed etiam doctrinæ vi & excellentia eosdem in Fidei sinceritate, & salutaris scientiæ veritate continerent. Horum quidem operam tanti se facere ostendit communis Dominus & Magister, ut eos Sal Terræ, & Lucem Mundi appellaverit; utpote qui non vivæ tantum vocis officio, quemadmodum cæteri sanctarum plebium pastores, præsentium sibi populorum saluti consulturi erant, sed peculiari sapientiæ lumine Spiritus Sancti dono ditati, doctissimis conscriptis Libris, universam Ecclesiam instruere, & omnium sæculorum posteritatem in Religione erudire debebant. Hinc Ecclesia ipsa, Sponsi

sui Spiritu imbuta, ejusque instituta servare studens, eosdem gloriosos Viros uberiori doctrinæ munere a Deo repletos, hoc singulari honore prosequi consuevit, ut in solemnibus Sacris, quæ recurrentibus eorum festivitatibus celebrantur, tam scilicet in Sacrificio Missæ, quam in Ecclesiasticis Officiis, ejusmodi preces, lectiones, & laudes adhiberi jubeat, in quibus & Sancti Doctoris titulus ipsis tribuitur, & eorum sapientia ac doctrina specialius prædicantur.

Porro inter eos, quorum natales dies hoc peculiari ritu ac privilegio decorantur, merito semper numerandum existimavimus Prædecessorem Nostrum Sanctum Leonem I. Romanum Pontificem, qui (ut doctissimi Cardinalis Baronii verbis utamur) *ob excellentem virtutem, doctrinam, & in cura pastorali vigilantissimum studium, a majoribus Magni cognomento jure meruit appellari*. Cujus quidem doctrinæ excellentia, sive in altioribus Fidei nostræ Mysteriis explicandis, & contra insurgentes errores vindicandis, sive in tradendis disciplinæ regulis, & morum præceptis, cum singulari Sacerdotalis eloquii gravitate & ubertate, adeo elucescit, ac etiam tot hominum laudibus cumulata tantoque Conciliorum, Patrum, Scriptorumque Ecclesiasticorum studio & consensu celebrata dignoscitur, ut Sapientissimus Pontifex nulli ferme Sanctorum Doctorum, qui in Ecclesia floruerunt, aut fama, aut existimatione postponendus esse videatur. Et sane Sancta universalis Synodus apud Chalcedonem congregata, non illum tantummodo *vocis Beati Petri interpretem* appellavit; sed & illius de Incarnatione Domini doctrinam venerabunda suscipiens, exclamare non dubitavit: *Petrus per os Leonis locutus est*. Idem Sanctus Pontifex a Concilio Constantinopolitato sub Menna celebrato, *illuminator & columna Ecclesiæ*; idem a sexta Synodo, *firmamentum orthodoxæ Fidei* prædicatur; idem in pervetusto Synodorum Libro *Apostolicorum dogmatum defensor, & Apostolis coæquandus* dicitur. Quid autem clarissimi Religionis nostræ Proceres ac Patres? Sanctus Sophronius Hierosolymorum Antistes *Sanctissimum Romanæ Ecclesiæ, immo omnium, quæ sub Cælo sunt, luminare* Leonem fuisse affirmavit. Utque aliorum innumera prætereamus testimonia, S. Nicolaus Papa I. ad Michaelem Imperatorem scribens, libere asseruit, quod nisi Deus Leonis virtutem atque doctrinam adversus Latrocinium Ephesinum excitasset, *Religio Christiana penitus corruisset*. Etsi autem Ecclesia inter eos, quos Doctorum titulo & appellatione distinguit, Sanctum Leonem Pontificem nondum peculiari Decreto recensuit; illius tamen doctrinam tanto in honore se habere ostendit; ut ipsius scripta, non secus

secus ac illorum, quos præcipuos Religionis Magistros atque Doctores jamdudum veneratur, in Divinis Officiis frequenter locum habere jusserit, & in iis præsertim Solemnitatibus, quibus majora Fidei nostræ Mysteria per anni cursum recoluntur, universum Clerum & Populum ex illius Sermonum lectione solidam eruditionem, & spiritale pabulum haurire voluerit.

Ad hæc autem, quæ de Sancti Leonis meritis & gloria cum omnibus sentimus, & jampridem animo Nostro reputavimus, peculiaris quædam, Nobisque cum paucis communis, accedit causa, quæ nostram olim erga ipsum pietatem & venerationem magnopere accendit & auxit; quod scilicet dum in Vaticana Beati Petri Basilica Canonicalem dignitatem in minoribus obtineremus, quum Sacrum illius Corpus, a multo jam tempore sub Altari Sanctæ Mariæ de Columna nuncupatæ quiescens, ad alterum ipsius Sancti Pontificis nomine in eadem Basilica erectum, & dedicatum, solemni ritu, ac pompa transferendum fuit, venerabilium illius ossium elevationi & recognitioni præsentes adfuimus, eaque nostris oculis intueri, ac debito cultu prosequi, summæ felicitatis loco habuimus, cujus rei Nos alibi, nimirum in Opere *de Canonizatione Sanctorum Lib.4. Part.2. Cap.23.* mentionem fecimus.

Quod itaque semper, præmissas ob causas, justum & æquum censuimus, quodque Nostra in Sanctum Pontificem singularis devotio Nobis suadet, hoc demum, auctoritate Apostolicæ Sedis, in qua, magno licet temporum, majore autem meritorum intervallo, eidem successimus, nunc reipsa præstare decrevimus; Ideoque exempla sequentes aliorum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, qui præter summos illos Ecclesiæ Doctores, alios etiam Sanctissimos Viros, qui eximia doctrinæ laude, in Ecclesia floruerunt, eamque Scriptis suis locupletarunt, proprio Doctorum titulo & cultu honorandos esse decreverunt, Motu proprio, & certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, volumus, præcipimus, & mandamus, ut in Officii Divini Breviario, in Festo Sancti Leonis Papæ & Confessoris, Antiphona *ad Magnificat* in utrisque Vesperis ponatur ea, quæ incipit: *O Doctor optime;* In Missa autem dicatur Introitus: *In medio Ecclesiæ;* & post Collectam subsequatur, Lectio Libri Sapientiæ: *Justus cor suum tradet;* cum Graduali, ut in Communi Doctorum; Post Evangelium verò dicatur *Credo;* Reliqua, ut in consueta Missa propria de Sancto Leone. Atque ita per omnes Ecclesias, & respectivè ab omnibus & singulis, qui ad Divini Officii recitationem tenentur, perpetuo servandum statuimus & decernimus: Non obstantibus contrariis Rubricis, usibus, & consuetu-

ſuetudinibus, etiam expreſſe per Sedem Apoſtolicam approbatis & confirmatis, aliiſque in contrarium facientibus quibuſcumque.

Nulli ergo hominum liceat paginam hanc Noſtri præcepti, mandati, ſtatuti, decreti, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo quarto, Idibus Octobris, Pontificatus Noſtri Anno Quintodecimo.

F. Card. Pro-Datarius. D. Card. Paſſioneus.
VISA
De Curia J. C. Boſchi.
Loco ✠ Plumbi. L. Eugenius.

ADDITIONES NOVISSIMÆ.

Ad Caput IX. ubi de Feſtorum Imminutione agitur, pag. 128. addantur hæc verba:

Menſe Decembri 1748.

***Simile pro** Regno Siciliæ citra Pharum, **necnon pro** Meſſanenſi, & Panormitano Archiepiſcopatibus.*

Menſe Julio 1749.

Simile pro** Archiepiſcopatibus, atque **Epiſcopatibus Etruriæ.

Ad Caput II. in quo referuntur *Decreta ſuper ſignatura Commiſſionis, & Remotionis Obſtativorum*, poſt VI. Decretum pag. 30. addatur ſequens Decretum VII. nempe:

VALENTINA BEATIFICATIONIS, ET CANONIZATIONIS
VEN. SERVI DEI JOANNIS DE RIBERA
Patriarchæ Antiocheni, & Archiepiſcopi Valentini.

INſtaurato in Congregatione Præparatoria diei 28. Novembris 1752. examine Virtutum heroicarum Ven. Servi Dei Joannis de Ribera Archiepiſcopi Valentini, & Patriarchæ Antiocheni, cum a R. P. Ludovico

dovico de Valentibus tunc Fidei Promotore validius quam ante objectum fuerit consilium irrequisita Sede Apostolica datum ab eodem Servo Dei Catholico Hispaniarum Regi Philippo III. de ejiciendis indistincte a finibus Hispaniarum Mauris, sive parentibus, sive cujuscumque sexus, & ætatis filiis, charitati, & prudentiæ videri oppositum, secutamque exinde cum effectu ejectionem in animarum perniciem, & Catholicæ rei dispendium cessisse: ideoque consilium hujusmodi obstare, quominus in hac Causa ad ulteriora procedi posset: Sanctissimus Dominus Noster BENEDICTUS PP. XIV. pro hujusmodi difficultatis examine particularem deputavit Congregationem Reverendissimorum Cardinalium Portocarrero Causæ Relatoris, Tamburini Sac. Rituum Congregationis Præfecti, & Galli, nec non aliquot Theologorum è numero Consultorum dictæ Sacræ Congregationis, R.P. Benedicti Veterani moderni Fidei Promotoris, & mei Secretarii: Habitaque eadem particulari Congregatione coram Sanctissimo die 28. Septembris currentis anni, Sanctitas Sua audita super re hujusmodi tam Reverendissimorum Cardinalium, quam aliorum Suffragantium unanimi sententia, diligentique admodum discussione librata facti serie una cum omnibus, & singulis circumstantiis sedulo enucleatis, declaravit, Consilium prædictum datum a Servo Dei de Mauris tam adultis, quam infantibus ab Hispania indistincte ejiciendis nullum præbere obicem, quominus ad ulteriora procedatur, & rite absolvatur Dubium super Virtutibus jamdiu propositum, nec adhuc resolutum; quinimo ex consilio hujusmodi luculenter ostendi, quo ardenti zelo flagraverit Servus Dei pro Fide Catholica, & pro avertendo a credito sibi Grege spirituali, & temporali quolibet detrimento; quantumque de eadem Catholica Fide egregie promeriti sint Catholici Hispaniarum Reges, qui illam posthabitis humanis quibuscumque rationibus, perpetuo studio, invictoque robore propugnarunt. Atque ita decrevit, ac servari mandavit: Die xxx. Septembris MDCCLVI.

D. F. Card. Tamburinus Præfectus.

Loco ✠ Sigilli.

M. Marefuscus S. R. C. Secretarius.

Decretum VII. super Virtutibus addendum post Decretum VI. superius relatum pag. 672. & seqq.

FLORENTINA BEATIFICATIONIS, ET CANONIZATIONIS

VENERABILIS SERVI DEI HIPPOLYTI GALANTINI

Fundatoris Congregationis Doctrinæ Christianæ in Urbe Florentina sub titulo S. Francisci.

Discusso de more in Congregationibus Antepræparatoria diei 16. Septembris 1749., & Præparatoria diei 2. Decembris superioris anni Dubio Heroicarum Virtutum Ven. Servi Dei Hippolyti Galantini Fundatoris in Urbe Florentina Congregationis Doctrinæ Christianæ,

ſtianæ, inſtitutæ ſub titulo S, Franciſci, earumdem Virtutum examen denuo inſtauratum eſt in Sac. Rituum Congregatione Generali coram Nobis habita die 28. Septembris anni nunc labentis. In hac gravi deliberatione ineunda nullas officii, nullas laboris, & diligentiæ noſtræ partes deſiderari paſſi ſumus. Siquidem prævie agnita, & luculenter perſpecta ex tribus potiſſimum Apoſtolicis Proceſſibus rite conſtructis tota ſerie Vitæ ejuſdem Ven. Servi Dei, libravimus, atque invicem conferre non prætermiſimus ea omnia, quæ oculati Teſtes numero, pietate, & dignitate præſtantes, litterarum monimentis unanimi ſenſu conſignarunt; Poſtulatorum Scripturas, aliaſque a Promotore Fidei exaratas ſedulo evolvimus; Advocatos Cauſam orantes audivimus; Conſultorum Suffragia ſcripto Nobis tradita attente perlegimus; in ipſa Congregatione totius Cauſæ momenta uſque ab illius exordio aperuimus; & demum ſententias a Ven. Fratribus Noſtris S. R. E. Cardinalibus Cong. Sac. Rit. adſcriptis prolatas excepimus. Porro etſi omnium Suffragantium fuerit pro Virtutibus heroicis mirifica animorum conſenſio; nihilominus deliberationem noſtram in aliud tempus rejecimus, non ſolum, ut tanto negocio ſecundæ noſtræ adhiberentur curæ, ſed etiam ut in humilitate cordis opem præſtolaremur ab Omnipotenti Deo, qui mentes hominum lumine ſuæ claritatis illuſtrat, & inducit in omnem, ſicut promiſit Filius, veritatem. Interea mentis aciem dirigentes ad ferventem devotionis affectum, & ad grata obſequia, quibus Ven. Hippolytus per integrum vitæ ſuæ curſum proſecutus eſt S. Luciam Virginem, & Martyrem, atque animo revolventes, eumdem prima ſuæ Congregationis fundamenta jeciſſe in Eccleſia Sanctæ eidem Virgini dicata, atque illius peculiari tutelæ Socios primitus a ſe adlectos commiſiſſe; hunc ſolemnem diem, ad recolendam Sanctæ ejuſdem Virginis Luciæ memoriam pie inſtitutum, opportunum judicavimus, quo deliberatio tandem noſtra auſpicato prodiret. Itaque accitis coram Nobis Secretario Congregationis Sacror. Rituum, & Fidei Promotore, inhærentes tum Conſultorum, tum Cardinalium concordibus Suffragiis, propoſito Dubio *Affirmativè* reſpondemus: *Conſtare* videlicet *de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Charitate erga Deum, & Proximum; Et de Cardinalibus, Prudentia, Juſtitia, Fortitudine, & Temperantia, earumque annexis in gradu heroico in caſu, & ad effectum de quo agitur*; Et præſens Decretum manu noſtra ſignatum inter Acta Congregationis Sacror. Rituum aſſervari volumus, & mandamus. Datum apud Sanctam Mariam Majorem die XIII. Decembris MDCCLVI. Pontificatus Noſtri Anno Decimoſeptimo,

D. F. Card. Tamburinus Præf.

Loco ✠ Sigilli.

M. Mareſuſcus S.R.C. Secr.

FINIS.

INDEX

INDEX

RERUM NOTABILIORUM, ET AUCTORUM

Qui de eisdem scripserunt, prout in hac de BB. Canonizatione; Servorumque Dei Beatificatione Synopsi continentur.

A

Aaaaa Ven. An-

B. Bri-

B. Ce-

Commu-

Dodwel-

G

B.Hele-

Isido-

M

ad

Muti

B. Pe-

Q

R

de

Sta-

T

Nomgia

V

X

Z

SYNOPSIS DOCTRINÆ
DE SACROSANCTO
MISSÆ SACRIFICIO
A SANCTISSIMO D. N.
BENEDICTO XIV. P. O. M.
TAM IN NONO OPERUM VOLUMINE, QUAM
IN ALIIS SPARSIM TRADITÆ

IN CENTUM EXERCITATIONES DISTRIBUTA

OPERA, ET STUDIO

R. P. EMANUELIS DE AZEVEDO S. J.

ROMÆ M.DCC.LIV.
SUMPTIBUS VENANTII MONALDINI
BIBLIOPOLÆ IN VIA CURSUS.

EX TYPOGRAPHIA GENEROSI SALOMONI
PRÆSIDUM PERMISSU.

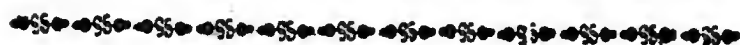
MONITUM.

UM ea, quæ de Sacrosancto Missæ Sacrificio in suo omni ex parte absoluto opere, ac potissimum in nono volumine exscripsit SSmus D. N. BENEDICTUS XIV. P. O. M, in manus omnium legere cupientium facile pervenire non possint: Ut eorum cupiditati fieret satis, hoc parvum volumen, velut epylogus eorum, quæ ad tanti Sacrificii scientiam pertinent, exaratum est. In hoc siquidem, quæ pro ritibus, cæremoniis, aliisque, quæ ad Missæ Sacrificium significandum, ac ritè peragendum exoptantur, peræque habentur, & quidem recta partium methodo. Ut enim volumen IX. quod est de Missæ Sacrificio, in tres libros partitum est, & quilibet liber in capita; Ita & præsens compendium in tres partes divisum est, & unaquæque pars in exercitationes. Ac in prima quidem parte de loco ubi Missa celebranda sit, de vasis sacris, quibus utimur in Sacrificio ac de Sacerdotalibus vestibus peragitur. In secunda de singulis Missæ partibus. Tertia vero pars quosdam casus mora les in Missa occurrentes persequitur. Verum in hanc Synopsim, quæ sparsim de Missæ Sacrificio in toto opere habentur, relata sunt, ut legenti patebit. Qua de re, quibus permissum non est integrum opus habere, si præsens compendium præ manibus habebunt, ea quæ lato calamo in magno opere scripta sunt, de Missæ Sacrificio ea hìc strictim scripta invenient.

I M P R I M A T U R,

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtro Sacri Palatii Apoſtolici.

F. M. de Rubeis Patriarcha Conſtantinop. Viceſg.

I M P R I M A T U R.

Fr. Vincentius Elena Ordinis Prædicatorum, Reverendiſſimi Patris Magiſtri Sacri Palatii Apoſtolici Socius.

SYNOPSIS DOCTRINÆ
DE SACROSANCTO
MISSÆ SACRIFICIO
A SS. D. N.
BENEDICTO XIV. P.O.M.

TAM IN NONO OPERUM VOLUMINE, QUAM IN ALIIS SPARSIM TRADITÆ.

PARS PRIMA.

De rebus ad Sacrificium Miſſæ generatim ſpectantibus.

EXERCITATIO I.

De Miſſæ Etymologia; ac quo Idiomate celebranda ſit.
(*Ex tom.9. lib. 2. cap.1. & 2.*)

E Missæ Sacrificio differentibus inſpiciendum primo occurrit, unde nominis ſui originem ducat: qua quidem in re variæ ſunt Eruditorum ſententiæ. Cardinalis Baronius, & cum eo Pontas in *Dictionar. Caſ. Conſc.* Miſſam a voce Hebraica *Miſſach*, cujus tamquam gratæ oblationis pro fructibus terræ *Deuteron. cap.16.* mentio ſe offert, dictam arbitrantur. Albaſpinæus vero a voce *Mes*, quæ apud Septentrionales etiamnunc Conventum, & Feſtivitatem ſignificat, derivatam contendit. Sed communior, & probabilior Eruditorum ſententia Miſſam affirmat vocem eſſe Latinam, quæ idem ſit ac Miſſio, ſeu abeundi venia. Et ſane S. Avitus ex Senatore Romano Viennenſis in Gallia Epiſcopus, & Seculi quinti exeuntis Scriptor ait: *in Eccleſiis ... Miſſa fieri pronuntiatur .... cum Populus dimittitur*. Ubi Sirmondus notat, quantum a veritate aberret, qui Miſſam a voce Hebraica derivatam putat.

Hanc Miſſæ Etymologiam ſummo conſenſu amplexi ſunt Heterodoxi Petrus Pichelerus; Auguſtinus Johannes Faſchius; Joachimus Hildebrandus, & plerique alii.

Porro primis Eccleſiæ temporibus binæ dimiſſiones fiebant: prima, qua Diaconus Catechumenos, Pœnitentes, & Infideles poſt Evangelium, & concionem; altera, qua ceteros omnes Miſſa peracta dimittebat illis verbis: *Ite Miſſa eſt*; inde Sacrificio noſtro nomen Miſſæ inditum: qua in re conſentiunt Card. Bona; Card. Bellarminus; Vicecomes; Georgius Caſſander, aliique fere omnes majoris notæ Critici. Ex quo facile con-

ſtat ob illas binas dimiſſiones Sacrificium, plurali voce exprimi: *Miſſarum Solemnia*.

DD. Gregorius, & Thomas Miſſam inde dictam putant, quod Sacerdotis miniſterio Fidelium preces ad Deum deferantur: quæ quidem Etymologia a pietate magis, quam a veritate adſcita videtur. Jam ſi nominis antiquitatem indagemus, ſatis ſit innuere Sacrificium incruentum, nomine Miſſæ indicatum fuiſſe, in Concilio Chalcedonenſi; in II., & III. Carthaginenſibus; in Epheſino; & a D. Ambroſio, qui etiam duas illas dimiſſiones memorat.

Nunc ad quæſtionem; quo idiomate Miſſa celebranda ſit, progrediamur. In Occidentali Eccleſia Latino ſermone Miſſa dicitur. Ubi tamen impudentiſſima eorum adnotanda calumnia, qui id idcirco fieri contendunt, ut Sacrificii Myſteria populo omnino lateant. Quod quam falſum ſit, ex Tridentina Synodo luculenter conſtat, quæ monet non expedire Miſſam Sermone vernaculo celebrari; ſed jubet, eos, quibus animarum cura incumbit, feſtis præſertim diebus debere populum de Miſſæ Myſteriis inſtruere.

Queſnellus in octogeſima ſexta ex propoſitionibus a Clemente XI. in Bulla *Unigenitus* damnatis videtur ſignificare voluiſſe, Miſſam vulgari Sermone celebrandam eſſe. Sed ejus opinionem ſenſu hoc intellectam refutavit P. Fontana Societatis Jeſu; & Belellus Ordinis Eremitarum S. Auguſtini Theologus. Ac licet Epiſcopus Rothomagenſis in ſuo manuali ſcripſerit veterem morem Miſſam Vernacula lingua celebrandi, omnium fuiſſe pietati Fidelium maxime conformem; atque ob id temeritatis, ac audaciæ nota a multis vapulaverit: non defuerunt tamen viri, qui illius defenſionem ſuſceperint. Non enim ex eo, quod veterem morem laudaverit, conſequitur eum ſubinde introductam Eccleſiæ conſuetudinem improbaſſe: quemadmodum non damnaret præſentem Eccleſiæ erga Pœnitentes indulgentiam, qui diceret, facilius quondam Chriſtianos a peccatis abſtinuiſſe, quod aſpera, & diuturna Pœnitentia punirentur. De quo videſis Author: Tract. de optimo Miſſam audiendi modo.

Joannes Ekius arbitratus eſt, ab Apoſtolis ad Hadriani Imperatoris tempora Miſſam Hebraica lingua celebratam fuiſſe; tum vero primum in Sacrificio obtinuiſſe Græcam. Alii volunt Latinam ſolum, Græcam, & Hebraicam primis Eccleſiæ ſeculis fuiſſe uſurpatam. Verum ex Hiſtoria Eccleſiaſtica exploratum habemus, Apoſtolos, eorumque ſucceſſores ea lingua prædicaſſe, & Divina officia celebraſſe, qua Populi, apud quos ſubſiſterant, loquebantur: adeoque in Occidentali Eccleſia Latino Sermone, utpote tunc communi uſos fuiſſe.

Quamquam vero his obſtare videatur S. Auguſtini Epiſtola 74. ad Novatum Epiſcopum, in qua ſcribit paucos admodum in iis regionibus linguæ Latinæ peritos reperiri; communis tamen Doctorum opinio nos ab

ab hoc dubio expedit; cum ex illorum ſententia, corrupta ſit lectio & pro *Latina lingua* inopia, *Punica lingua* inopia legi debeat; ut ex compluribus S. Doctoris textibus, in quibus communem Latinæ, & rarum Punicæ linguæ uſum adfirmat, haud obſcure colligitur.

Sed non in eo controverſiæ cardo vertitur. Præcipua quæſtio eſt, an ſi lingua, quæ olim Vernacula fuerat; alio ſermone in populum invecto, apud doctiores dumtaxat viros permanſerit, Divina Officia, & Miſſa in novum vulgi Sermonem convertenda ſint? Id vero eſt, a quo ſemper abhorruit Catholica Eccleſia. Et profecto cui uſui hæc idiomatis veteris in vulgare traductio? An ut populus Sacrificii Myſteria penetrare valeat? Sed hoc per Parochos, ac Sacros Oratores & dignius & utilius præſtatur. Accedit quod quum pleræque linguæ propriis gaudeant expreſſionibus; & cuivis non modo Genti, ſed cuique pene Civitati particularis, & frequentibus viciſſitudinibus ſubjecta ſit Dialectus, ſexcentis aperiretur janua contentionibus, & diſſidiis; ac populus verba quidem intelligeret, ſenſum tamen minime aſſequeretur, quod innumeros errores parturiret. Sane ad hæc evertenda ſcandala Alexander VII. Miſſale in Gallicam linguam à P. Vois Ordinis Prædicatorum converſum; petente id Gallicano Clero; Regeque ipſo ſuffragante condemnavit: cujus rei prolixam mentionem *tom. 4. Biblioth. critic. ſacr.* reperies.

Non exiguum ad comprobandam noſtram ſententiam momentum præſefert exemplum Hebræorum in veteri Teſtamento; apud quos licet poſt Babylonicam captivitatem Hebræus ſermo vulgaris eſſe deſierit, is tamen in adminiſtrandis ſacris conſtanter, perpetuoque remanſit. Idem ferme apud Græcos contigit, quorum idioma nimium quantum ab Helleniaca illa Elegantia deflexit; atque adeo a veteri ſermone differt, ut hic nonniſi a doctis intelligatur viris. Nec tamen propterea Liturgia alia, quam antiqua Græcorum lingua celebratur. Unde quum variis Herulorum, Vandalorum, Gothorum, Longobardorum, aliorumque Septentrionalium populorum incurſionibus priſca Romanorum lingua corrupta, & quaſi deleta interierit, non tamen inde recte deducitur, eam pariter ex Miſſæ Sacrificio eſſe eliminandam. Id enim cum jam a plurimis Seculis contigerit, & ſemper adhuc Eccleſia, nemine, ſi noviſſima tempora excipias, reclamante Latinam linguam in celebratione Miſſæ retinuerit, multum inde huic diſciplinæ authoritatis accedit, omniſque hodiernorum Novatorum calumnia validiſſime profligatur.

Gravior eſt difficultas, ſi de alicujus Gentis agatur converſione ad Fidem, an videlicet Liturgia Vernaculo Sermone illi ſit proponenda? Sub Hadriano II. Orientales Monachi, S. Cyrillus, & S Methodius in judicium vocati fuere, quod Sclavonica Lingua Liturgiam inter Moravos, quos Chriſti fidem docuerant, introduxiſſent: ſed cauſa cognita, *cum in ſacro Senatu* de re hac *diſputaretur*, laudem, approbationemque ſunt conſequuti.

ti. Id iterum Joannes VIII. S. Methodio vetuit: post vero denuo concessit, si de vera eorum, sinceraque fidei Catholicæ Confessione constaret, & Evangelium Latine primo, deinde Sclavonice legeretur. Olim quippe Evangelium, Prophetiæ, & Epistolæ Romæ, & Constantinopoli quibusdam diebus utroque idiomate, Græco scilicet, & Latino recitabantur; quod etiam nunc Romano Pontifice solenniter celebrante observatur.

Sed quod ad Missæ Sclavonicæ usum attinet, Alexander II. in Concilio Episcoporum e Dalmatia,& Croatia coacto per Legatum suum vetuit, ne quis deinceps alia,quam Latina, aut Græca lingua Divina Mysteria celebrare auderet, ut post Thomam Archidiaconum Spalatensem monet Pagius. Sanctus quoque Gregorius hujus nominis septimus Uladislao Bohemiæ Regi Sclavonicæ linguæ in sacris usum denegavit, quem tamen Innocentius IV. cuidam in Sclavonia Episcopo permisit apud Rainaldum.

Seculi elapsi initio Missionarii e Soc. Jesu facultatem petierunt celebrandi sermone Vernaculo Missam in Sinarum Imperio: id quidem a Paulo V. indultum, sed Breve Missionariis numquam traditum. Iteratis dein precibus Congregatio super hoc habita fuit; nullum tamen editum Decretum. Anno demum 1681. Innocentio XI. missum fuit Missale in Sinicam linguam conversum, eoque utendi facultatem petiit P. Philippus Coupletus Procurator Generalis Missionum apud Sinas. Verum ne sic quidem celebrandorum vulgari Sinarum lingua Mysteriorum facultas impetrari potuit. Unde idem Coupletus super ejus usus utilitate dissertationem scripsit, cujus præcipua momenta Bollandiani in Propyleum Maii compegerunt.

Concludendum igitur, constantem disciplinam esse, ne Missæ Idioma mutetur. Est autem Apostolicæ Sedis in recenti populorum conversione ad Fidem permittere,vel prohibere Vernaculæ linguæ usum in Divinis Officiis: quamvis illa magis cuperet, ut ex recens conversis nonnulli Latinis litteris erudiantur, quam facultas concedatur adhibendi in Missæ celebratione Vulgarem linguam, veluti S. Otho Bambergensis Episcopus iis, quos novissime ad Fidem converterat, insinuabat apud Surium.

Concludendum item est,a veritate prorsus aliena esse,quæ temere Petrus Suavis, & Courayer contra Concilium Tridentinum, quasi obscurum, & cum decreto Joannis VIII. pugnans in medium protulerunt, cujus ponderis, & illa antonomya perspicitur, quam inter hujus Papæ, & S. Gregorii VII. edicta se invenisse arbitrantur. Ac ut de perverso hominum istorum vitæ instituto, partiumque studio taceam, abunde nobis rationes supra allatæ ad evertenda eorum dicta sufficiunt. Non enim Concilium Tridentinum alium anathemate feriit, quam qui effricta fronte contenderet *lingua tantum vulgari Missam celebrari debere*, contrariumque nefas esse. Unde neque synodus hæc, neque Gregorii VII. Epistolæ indulto Joannis VIII. adversantur, qui certæ cuidam Genti justis, ac validis rationibus

nibus

nibus permotus in celebrandis Missis sermone uti Vernaculo concessit: quum Ecclesiæ jus amplissimum competat pro rerum circumstantiis, & antea permissa vetare & vetita permittere, si communis Fidelium aut utilitas, aut periculum id expetat.

Frustra etiam adversus hactenus dicta quidam obiiciunt *cap.4. Epist.2. ad Corinth.*. Nam D. Paulus ibi solum exigit, ut qui donum linguarum obtinuissent, ea lingua populo prædicarent, quæ omnibus Audientibus communis esset; nec vana, & inani ostentatione diversorum Idiomatum gratiam jactitarent. Ultimo demum solide Renaudotius monet, perperam nobis latinæ Linguæ usum a Protestantibus exprobrari; quum Coptica etiam lingua, qua Orientales in suis Liturgiis utuntur, a longe paucioribus inter illos, quam apud nos Latina intelligatur.

EXERCITATIO II.

De Tempore, Apparatu, & Forma, quibus Missa celebrari incæpit (ex Instit. 21.)

PRiori absoluta quæstione, recta methodus postulat, ut investigemus, quo tempore, quo apparatu, & qua forma Missæ Sacrificium inchoaverit. Et quidem quod ad primum attinet, ex Evangelio constat, & a Concilio Tridentino confirmatur, Christum per hæc verba: *hoc facite in meam commemorationem*, in ultima cœna non modo Missam, verum etiam Sacerdotii ordinem instituisse. Quæritur itaque solum, quonam tempore Apostoli Divino præcepto obtemperantes incruentum Sacrificium primum obtulerint? Toto post Christi mortem triduo oblatum fuisse negat communis Doctorum opinio. De sequenti vero tempore duplex occurrit sententia: una P. Theophili Raynaudi, quæ affirmat, Apostolos, revocato ad vitam Domino, incredibili voluptate perfusos, statim primum Deo obtulisse Sacrificium. Altera Cardinalis Bonæ, quæ primum Sacrificium ad Pentecosten usque fuisse prorogatum existimat. Huic sententiæ favere videtur SS. D. N. BENEDICTUS XIV., & merito, quia cum illa optime congruit Sacrarum Literarum auctoritas. Nam ante illapsum Paraclitum in cœnaculo coacti describuntur Apostoli: *perseverantes unanimiter in oratione:* completis vero Pentecostes diebus *perseverantes* dicuntur *in communicatione fractionis panis, & orationibus*. Quod ad primum Missæ Apparatum spectat; quidquid de S. Pauli *penula* disceptetur, utrum sacra vestis, an volumen sacræ legis fuerit: illud affirmamus, quod licet non eadem pompa, eademque magnificentia, qua posterioribus Ecclesiæ seculis, sancta mysteria celebrata fuerint; Apostolos tamen super altare rem Divinam fecisse, ut ex verbis S. Pauli patet: *habemus Altare, de quo edere non habent potestatem, qui tabernaculo deserviunt*. Affirmamus

mus etiam, eos ad imitationem Christi, calice usos fuisse, & patena, uti ex antiquissimorum librorum testimonio liquet, cujusmodi est liturgia, quæ S. Jacobo tribuitur. Dicimus tandem esse veritati maxime consentaneum, quod Apostoli sacrum facientes indumenta a communi usu remota assumpserint. Id enim & rei dignitati maxime convenit, & Judæorum, Ethnicorumque exemplis ante oculos propositis suadebatur. Quare S. Hieronymus quasi ex Apostolica traditione declarat: *Habere religionem Divinam alterum habitum in ministerio Altaris, alterum usu, vitaque communi*.

De prima Missæ Forma longe major est inter Auctores disceptatio. Aliqui solam Dominicam orationem in sacra oblatione ab Apostolis fuisse adhibitam arbitrantur. Alii ne hanc quidem ab Apostolis fuisse recitatam, sed a Gregorio fuisse primum adscitam contendunt. Secundæ hujus sententiæ falsitas patet, non modo ex eo, quod orationis Dominicæ mentio in pluribus liturgiis, ac Patribus S. Gregorio longe antiquioribus occurrat, verum etiam ex ipso S. Gregorio, qui libro 7. epist. 64. scribit: *Orationem Dominicam iccirco post precem dicimus, quia mos Apostolorum fuit, ut ad ipsam solummodo orationem oblationis hostiam consecrarent*. Prima vero sententia, licet multos, præsertim inter Heterodoxos, habeat sectatores, non tamen tam firmis fulcita videtur argumentis, ut in suas nos pertrahat partes. Pluribus enim non contemnendis rationibus freti putamus, a primis etiam Ecclesiæ incunabulis in Mysteriorum celebratione orationem Dominicam cum certis quibusdam precibus fuisse conjunctam. Sic S. Paulus suis in epistolis Fideles versari jubet in Psalmis, Hymnis, canticis, & precationibus. Sic S. Justinus Martyr *Apol.* 2. innuit in Christianis conventibus Apostolorum, & Prophetarum scripta legi, dein ab Episcopo concionem haberi consuevisse: Inde vero Sacerdotem accepto Pane, & Calice æterno Patri Sacrificium nomine Filii, & Spiritus Sancti obtulisse, multumque temporis in agendis gratiis, & precationibus consumpsisse. Accedit, quod vix concipi queat, qua ratione tam multæ, tamque parum a se differentes Liturgiæ in diversissimis, remotissimisque regionibus tam subito efformari potuerint, nisi eæ originem suam ab ipsa Apostolorum ætate repeterent; a quibus videlicet perpetua traditione deductæ in certam posthac formam secundum cujusque populi, & linguæ genium, & Antistitum solertiam congestæ fuerint. Neque huic sententiæ obstant S. Gregorii verba superius allata: nam præterquam, quod non infimæ auctoritatis viri vocem illam *solummodo*, ex oscitantia Librariorum interjectam suspicantur; admissa etiam textus illius sinceritate, rem accuratius consideranti patet, vocem *solummodo* non esse aliarum precum exclusivam, sed id significare, oblationis hostiam nunquam consecrari, nisi solummodo, quum etiam oratio Dominica recitatur; seu, quod idem est, ad oblationem faciendam necessariam esse orationem Dominicam...

EXER-

EXERCITATIO III.

De Loco Sacrificii, & Templo, ejusque Consecratione (ex tom. 9. l. 1. c. 1.)

GEneratim loquendo, Sacrificium Missæ in Templis ab Episcopo, ad quem solum Consecrationis auctoritas spectat, consecratis, vel ab ipso, aut a simplici Sacerdote ejusdem jussu benedictis, vel in privatarum etiam ædium sacellis, accedente legitima facultate, est celebrandum. An autem etiam extra illa loca celebrari possit, alibi expendemus.

Apostolorum ætate duo occurrunt textus, qui de Sacrificii loco aliquid nobis indicare videntur. Unus *act.* 20. ubi de conventu in tertia Domus contignatione ad *frangendum panem* habito scribitur. Alter 1. *ad Corinth.* 11., ubi Corinthii arguuntur, quod neglectis pauperibus opipare non domi, sed in cœtibus, ac latis secum dapibus vescerentur, & Ecclesiam Dei contemnerent. Verum licet quispiam ex primo loco Missam in tertia domus contignatione celebratam, ex altero autem jam tunc publica extitisse Templa arguere posset; tuto tamen id affirmari nequit; quum primus necessitati innitatur; In secundo autem verba *Ecclesia Dei* a gravissimis viris non pro domo, sed pro cœtu Fidelium accipiantur.

Quærenda igitur subsidia in hanc quæstionem ex fastis Ecclesiasticis, e quibus, ut Baronius adnotat ad A. C. 57., edocemur, ab ipsis Ecclesiæ primordiis complura fuisse templa, in quibus Missa celebrari consuevit; quæque *Dominicum*, *Domus Dei*, *Basilica*, *Memoria*, *Martyrium*, *Titulus* appellabantur. Sævientibus dein persequutionibus, si in Templo celebrandi copia non daretur, nullus ferme non erat Locus, in quo Sacra Mysteria non peragerentur: quo spectant verba Dionysii Alexandrini apud Eusebium *lib.* 7. *Hist. Eccles. cap.* 22. *Quivis locus . . . ager, inquam, solitudo, Navis, Stabulum, Carcer ad Sacros conventus peragendos fuit*. In actis S. Saturnini, & Sociorum Martyrum Dominicum, & Collectæ in privatis domibus celebratæ dicuntur. Porro *Sacros Conventus peragere*, *collectas*, & *Dominicum celebrare* sunt dicendi modi illius ætatis, qui ad Missæ Sacrificium referuntur. Romæ autem, dum persequutio vehementius sæviebat in arenariis Criptis sacra peragebantur, convenientibus illuc Fidelibus, ut Sacrificii absque persequutorum metu participes efficerentur. In carceribus etiam Mysteria olim oblata fuere, ut ex S. Cypriani Epistola 5. ad Presbyteros, & Diaconos eruitur.

Hinc constans viguit disciplina, ut in Templis, nisi necessitas contrarium præciperet, incruentum Sacrificium Divino Numini exhiberetur, luculenter id tradente S. Basilio *lib. de Bapt. c.* 8., & Cyrillo Alexand. lib. adversus Antropomorphitas *cap.* 12.. Quinimo in Templis consecratis id fieri oportuit: quapropter S. Athanasius in Apologia ad Constantium totus est in diluendo crimine sibi impacto, quod in Templo nondum conse-

crato

crato sacram synaxim habuerit. Cum vero aliqua solennis sacrarum Reliquiarum fieret translatio, tunc propter affluentem populi multitudinem, quam Ecclesiæ ambitus continere non poterat, in patenti campo Sacrificium sæpe peractum fuit, uti scriptorum veterum auctoritate probat Martene *lib. 1. de Eccles. Rit. cap. 3. art. 5. num. xi.*

Quamquam autem usus hic celebrandi in Templis consecratis communiter servaretur, multi tamen antiqui Patres, ut refert Card. Bona *lib. 1. rer. Liturg. cap. 19. num. 30.*, & nos superius innuimus, siqua pietatis, vel necessitatis ratio urgeret, in locis etiam non consecratis Sacrificia facere non dubitarunt.

Ritus consecrandi Templa ex veteri in novum Testamentum Apostolica institutione traductus est, & adumbratus per Altaris sanctificationem a Moyse, & per Templi dedicationem a Salomone. S. Evaristus quosdam ritus addidit: Eusebius *Hist. Eccles. lib. 10.* consecrationis usum diu quidem jam introductum, sed Tyrannorum metu, dispersisque persequutionum crudelitate Fidelium cœtibus intermissum, pace per Constantinum Ecclesiæ reddita revocatum fuisse affirmat. Hujus consecrationis rationem reddunt Theologi, videlicet locum esse oportere accommodatum ministerio, cui sit destinatus. Quare per summam injuriam, ac temeritatem Calvinus hunc sacrum ritum contemnit, cum & veteris Legis auctoritate, & perpetua Ecclesiæ consuetudine, & celebrandi Mysterii majestate confirmetur, & commendetur. Ut autem ad posteriora descendamus secula, medii ævi temporibus eadem, ac primis disciplina viguit, ut scilicet in Templis Missa celebraretur. Pauli III. dein Pontificatu statutum fuit, ne in privatarum ædium Sacellis Sacra peragerentur, nisi obtenta facultate a Summo Pontifice: Ecclesia enim non ejusmodi Sacellorum usum, sed abusum improbat, veluti si quis in iis Oratoriis Sacras illas ceremonias peragi postulet, quæ in Templis sunt peragendæ, aut Missas in Solennitate Paschatis, Nativitatis, aliisque diebus celebrari, quibus Missas ibidem haberi, tum Agathensi, & Aurelianensi synodo, tum modernis etiam Constitutionibus prohibetur.

Ceterum non inficiamur, antiquissimis etiam temporibus facultatem concessam fuisse in privatis Sacellis Divina obeundi, ut præter alios testatur S. Gregorius *lib. 5. Epist. 43.*. Perperam tamen ex venerabilis Bedæ verbis, quibus conqueritur Proceres suo tempore ad Ecclesiam, *nonnisi orandi, & audiendi verbum causa* venisse, Hildebrandus Heterodoxus Ecclesiam Catholicam calumniandi occasionem arripuit, quasi ideo primores viri, de quibus Beda, in suis privatis Oratoriis potius, quam in Templis Missam audire voluissent, quod Sacrum Mysterium jam tum ineptiis, & superstitionibus contaminari cœperit. Verum infelix illius conjectura tam debili incumbit fulcro, ut ne refelli quidem mereatur. Quis enim dubitet, non eosdem fuisse tum in privatis ædibus, tum in publicis Ecclesiis Missæ Sacrificium offerendi ritus?

EXER-

EXERCITATIO IV.

De Altari. (ex t.9. l.1. c.2.)

Altare Lapideum esse oportet, & ab Episcopo consecratum, vel saltem petra ab eodem consecrata instructum, quæ Hostiæ, & Calici recipiendis sufficiat. Altaris, ejusque consecrationis mentio etiam in lege Naturæ occurrit; nam *Gen.*28. Jacob dicitur erexisse in titulum, oleoque unxisse lapidem, quem supposuerat capiti suo: & hæc prima sacræ Unctionis reperiuntur vestigia. E veteri quoque lege ritum deduci adhibendi oleum in Templorum, atque Altarium consecrationibus, concors est Theologorum sententia.

In nova lege Altaris meminit Apostolus ad *Hebr.*13. *Habemus Altare*. Quamquam autem aliqui putent, crucem, vel Christum ibi significari, de quo nihil hic statuimus, affirmare tamen non dubitamus, disertissimam Altaris mentionem fieri in Evangelio *Matthæi cap.*5., ac in omnibus Liturgiis. Exprobrarunt quidem Gentes Christianis, nulla eos habere Altaria, neque Origenes, aliique antiquissimi Patres criminationem hanc tanquam falsam retuderunt. At nihil inde contra nos evincitur, cum de Aris illis loquerentur, super quibus falsorum Deorum simulacra colebantur. Constat deinde ex Optato Milevitano *lib. 6.* perpetuam viguisse in Ecclesia disciplinam celebrandi Missam super Altare; imo Lucianus Martyr proprio pectore in vinculis, & Theodoretus Diaconorum manibus, tanquam Altari usi fuere.

In lege veteri e terra, vel e lapide non polito Altaria fieri Deus jussit *Exod.*20. Altare autem ære obduci *Exodi* 27. præcepit. Primis vero Ecclesiæ temporibus Altaria quidem lignea fuerunt, ut ex Optato Milevitani Donatistas objurgante eruitur, neque incredibile est, Apostolos etiam in ligneis Altaribus sacra fecisse ad imitationem Salvatoris, qui, legali Cœna peracta, mensæ ligneæ assidens semetipsum in sacrificium obtulit Deo Patri. Quod certius adhuc de D. Petro affirmare licet, si traditioni, & Arringo fides habenda sit, qui in Roma sua *subterranea* ait, in templo S. Pudentianæ Altare ligneum conservari, *in quo D. Petrus, dum apud Pudentem hospitio receptus* moraretur, ut pia fert traditio, immortali Deo Sacrificium offerebat.

Subsequentibus dein persecutionum temporibus, utrum præter lignea, Christiani haberent etiam Altaria lapidea, an primus S. Silvester ligneorum usum sustulerit, controvertitur inter doctos viros. Juveninus indiscriminatim, prout nempe rerum, locorumque opportunitas ferebat, adhibita fuisse arbitratur. Quidquid de hoc sit, illud ex S. Gregorio Nysseno luculenter patet, vergente in finem seculo IV., Altaria

fuiſſe lapidea. Et ex libro Pontificali, aliiſque vetuſtatis monumentis exploratiſſimum habemus, ſecundioribus Eccleſiæ rebus, Altaria quæpiam argento puro, aut fuſa, aut incruſtata extitiſſe.

Accedimus nunc ad Petram ſacram, quæ ad celebrandam Miſſam, deficiente Altari conſecrato, requiritur. Hæc in quibuſdam antiquioribus Scriptoribus appellatur *Tabula Altaris, & Viaticum*; quod tamen in Eccleſia ſolum Latina uſu venit; cum Petræ hujus nullus apud Orientales ſit uſus, ſed ejus in locum pannos adhibeant eodem, quo altaria, ritu conſecratos, quos *Antimenſia* dicunt.

Duo tandem nobis adhuc animadvertenda ſuperſunt; Menſam videlicet Altaris unica, vel pluribus columellis olim ſuſtineri conſueviſſe, vacuo menſam inter, & pavimentum ſpatio interjecto, ut ex pluribus Hiſtoriæ teſtimoniis conjicere, & in Altaribus etiam nunc in ſacris Romæ cryptis videre licet; unicum præterea antiquitus in ſingulis templis fuiſſe Altare: adjecta tamen fuiſſe in ambitu Eccleſiæ, Oratoria, in quibus Miſſa celebraretur; qui mos hodierna etiam ætate apud Græcos viget.

EXERCITATIO V.

De Altaris ornatu, ac primum de Cruce. (ex t.9. l.1. c.3. & Bull. Conſtit. XVII.)

DE Altaris ornatu dicendum nunc eſt, ſine quo, Miſſam celebrare, aut nefas eſt, aut indecorum. Conſiſtit hic in linteis mundis tribus ab Epiſcopo, vel ab alio facultatem habente benedictis: in Altaris Amiculo, ſeu pallio, cujus color Feſtivitati congruat; in Tabellis Secretarum; in pulvino; in duobus ad minimum Cereis; in binis Ampullis cum Pelvicula; in manutergio, & Cruce. De hac in præſenti capite nobis ſermo faciendus eſt: cetera alibi diſcutiemus. Audacior circa hujus in Eccleſia ſtabilitum uſum Verti eſt opinio, qui ejus originem revocat modo ad privatam quorumdam Presbyterorum devotionem, modo ad Æedituorum ignaviam, utpote qui ne Crucem ab altari nunc demere, nunc iterum referre cogerentur, ab ea amovenda deſtiterint; ut inde Crux cæperit eſſe fixus, ac permanens Altaris ornatus,

Sed Vertus non raro nimio critices amore ſeduci ſe ſinit. Longe prudentius Juveninus differtat. 5. de Sacramentis, poſtquam laudavit Concilii Turonenſis Canonem 3. *ut Corpus Domini in Altari, non in armario, ſed ſub Crucis titulo componat*; addit: *Sic fert Eccleſiarum omnium conſuetudo: cujus quidem cum in Conciliis, aut in Patribus initium non reperiatur, ad ipſos Apoſtolos juxta Auguſtini principia refundi debet. Decuit etiam, ut ritus, de quo agitur, obtineret; par enim eſt, ut Chriſti paſſio Sacerdotis Sacrificantis oculis obverſetur, quam Miſſa ad vivum exhibet*. Huic opinioni favet S. Crucis cultus ipſi Eccleſiæ coævus; celeberrimum Conſtantini Magni

Magni miraculum, impoſitum in S.Sophiæ Templo Ciborii vertici triumphale hoc ſignum; innumerique alii veterum Scriptorum textùs. Quare ambigi non poſſe videtur de veritate ſententiæ, quæ veterem, imo ab ipſo Apoſtolorum tempore deductam eſſe affirmat obſervantiam nonniſi ad Crucis conſpectum Miſſam celebrandi: præſertim cum ipſa Eccleſia id agnoſcere videatur, & ſanćte decreverit, in oblatione Myſtica crucem neceſſario adeſſe debere. Quin concors pene eſt Theologorum opinio, etiam in Altari, ubi Sanctiſſima cuſtoditur Euchariſtia, Crucis Imaginem eſſe collocandam. Nam licet ille ipſe adſit, cujus imago exhibetur, is tamen Fidei ſolum oculis, non corporis cernitur, adeoque debilis, terrenaque noſtra natura non ſemper tam efficaciter ad paſſionis myſteria conſideranda excitatur.

Neque officit, quod eidem tabernaculo parva Crux cum Imagine Salvatoris ſemper præfigatur. Hoc enim nulla ratione ſufficit, ut expreſſe cenſuit congregatio SS. Rituum anno 1663. in Indice Decretorum, quem Meratus exhibuit *par.*2. *tom.*1. *num.*400. ubi hæc leguntur verba. *Crux parva cum Imagine Crucifixi poſita ſuper tabernaculum, in quo aſſervatur incluſum Sanctiſſimum Sacramentum in Altari, non eſt ſufficiens in Miſſa, ſed poni debet alia Crux in medio candelabrorum.*

Hinc SS. D. N. BENEDICTUS XIV. animadvertens hunc in plures Eccleſias abuſum irrepſiſſe, ut aut ſine Cruce, aut cum exigua, ac tenuiſſima Sacrificium offerretur; ſapientiſſimam anno 1746. edidit Conſtitutionem, in qua diſerte, ac ſevere prohibet: *Ne Miſſæ Sacrificium in his Altaribus celebretur, quæ careant Imagine Crucifixi, vel ipſa incommode ſtatuatur ante Presbyterum celebrantem, vel ita tenuis & exigua ſit, ut ipſius Sacerdotis, & Populi aſſiſtentis oculos pene effugiat:* Quod alienum eſſe a Legibus, Rubricis, & Inſtitutis Eccleſiæ, contrarium Sacræ antiquitati, & moribus Eccleſiarum Orientalium invictis argumentis demonſtrat. Inde ad alias quæſtiones reſolvendas deſcendit.

Et primo quidem Crucem non nudam, ſed cum Redemptoris effigie in Altari ſtatui debere aſſerit. Nam licet in Miſſalis rubrica ſola Crux commemoretur, id tamen magis in Ceremoniali Epiſcoporum dilucidatur, & Crucifixus clare exprimitur. Quod etiam communi totius Eccleſiæ conſuetudini conſentaneum videmus.

Si vero in Altaris tabula Crucifixus vel pictus vel cælatus primum locum obtineat, Crucifixum inter candelabra ponendum minime neceſſarium arbitratur; ut Congregatio SS. Rituum anno 1663. reſpondit. Quæ itidem circa quæſtionem: *An Super altare, in quo Sanctiſſimum Sacramentum expoſitum eſt, Crux de more collocari debeat;* in tot, tamque variis Doctorum ſententiis media via procedens an. 1741. die 2. Septem. ita decrevit: ut quælibet Eccleſia morem, & inſtitutum, quod antea ſervaverat, in poſterum quoque retineret.

EXERCITATIO VI.

De Luminibus. (ex t. 9. l. 1. c. 3.)

AD utrumque Crucis latus Cereum in Missæ Sacrificio accendi jubet Ecclesia, quem ritum a primis Fidei Christianæ incunabulis defluxisse, affirmari potest. Quamvis enim Vertus, & Hildebrandus contendant primis tribus Ecclesiæ seculis necessitatis solum causa, & ad dispellendas tenebras Luminum usum receptum fuisse, & sub finem IV. seculi monumenta primum extare, quibus evincatur etiam lucente die Lumina accendi consuevisse: Denique S. Gregorium hujusmodi disciplinam propagasse, & Sabinianum constituisse, ut in Templis etiam extra Sacrificii tempus perpetuus esset lampadum usus; Id tamen aut nimis argute, aut invidiose adstruxerunt. Nam licet & necessitas non paruam in adsciscendis in Ecclesiam Luminibus partem obtineat, fuerunt tamen complures aliæ causæ, videlicet ut cultus exhiberetur, ut ostenderetur lætitia, & ut instar symboli aliquid aliud significaretur, uti tum ex veteri Testamento *Exodi c.25. & 27.* tum ex nova lege, Conciliis, Patribus, Historicisque colligitur. Sic sæpe Mysticus hic in Evangelio occurrit sermo. *Luceat lux vestra coram hominibus; lucernæ ardentes in manibus vestris &c.* Sic in Apocalypsi mystici illius Candelabri habetur descriptio. Sic in concilio Illiberitano anni 303. Canone 37. iis, qui ab immundis spiritibus vexantur, lucernas publice accendere interdicitur. Sic S. Hieronymus in libro contra Vigilantium ait: *Per totas Orientis Ecclesias, quando legendum est Evangelium, accenduntur Lumina jam sole rutilante, non utique ad fugandas tenebras: sed ad signum lætitiæ demonstrandum.* Sic Tertullianus, S. Ambrosius, S. Chrysostomus, S. Augustinus, Eusebius, inumerique alii complura adferunt, quæ ad sententiam nostram fulciendam, atque Luminum antiquissimum, eumque persæpe mysticum, usum stabiliendum egregie conferunt.

EXERCITATIO VII.

De Linteis Altaris. (ex t. 9. l. 1. c. 3.)

LInteorum, quibus Altaria tegebantur, usum fuisse antiquissimo more receptum Optatus Milevitanus testatur, & pulcherrimum habetur concilii Rhemensis decretum. *Ut mensa Christi, id est altare, ubi Corpus Domini Consecratur, ubi Sanguis ejus hauritur, ubi Sanctorum Reliquiæ reconduntur, ubi preces, & vota populi in conspectu Dei a Sacerdote offeruntur, cum omni veneratione honoretur, & mundissimis Lineis, & Pallis diligentissime cooperiatur.* Hæ numero fuerunt ternæ, & prima quidem ceteris aliquantulum

lum vilior *substratorium* appellabatur; cui duæ aliæ, *syndones* dictæ, superimponebantur. Distinctas a Palla Corporali fuisse, Sacramentario S. Gregorii edocemur, in quo præcipitur: *pallas, quæ sunt in substratorio, in alio vase lavari, in alio Corporales pallas*. Olim, qui filios suos in monasterio offerebant, manum pueri involvebant in palla Altaris, ut ex Regula Sancti Benedicti cap. 54. constat; Bona quoque stabilia per attactum pallæ Altaris, subiiciebantur Ecclesiæ. Cujus exemplum exstat in donatione Tertulli in favorem montis Cassinensis facta: *Atque per Pallam Altaris Sancto Johanni Baptistæ, eidemque Patri obtulit*.

EXERCITATIO VIII.

De alio ad usum Sacrificii spectante Apparatu. (*ex t.9. l.1. c.6.*)

Reliquus ad Sacrificium, & Altare spectans apparatus est *Amiculum*, seu pallium, quo anterior Aræ facies contegitur, cujus color festivitati, seu officio congruere debet. *Tabellæ* insuper Evangelii, & Secretarum, quæ ad Sacerdotum commodum sunt introductæ.

Pulvinar, quod medii ævi inelegantia *cusinus* dicebatur, missali substernitur, ac licet suadente utilitate usu receptum videatur, sunt tamen ei sui quoque sensus mystici: Sic Innocentius III. *lib.2. cap.41.* per Pulvillum designari ait *vitæ solatium, ut videlicet auditores, quasi pro mercede laboris prædicanti sibi necessaria subministrent*; Sic juxta Hugonem cor tenerum, & ad suscipienda Dei verba emollitum indicat; Sic denique juxta Rupertum *lib.1.* de Divinis officiis *pulvillum Evangelio substernitur, quia videlicet ad omnia, quæ loquitur Evangelium, lex competens suggerit testimonium*.

Ampullæ binæ ad vinum, & aquam conservandam destinatæ. Hæ communiter sunt vitreæ, ut liquorum constet diversitas. Si tamen e metallo quocunque conflentur, additur certum signum, unde hæc differentia innotescat. De his mox accuratius differemus.

Pelvicula, & Manutergium. Illa est patera ad aquam excipiendam inter lavandum; hoc vero est strophiolum siccandis manibus accommodatum. De quo Ord. Rom. *antecedant duo Acolythi, & genuflexi ante eum, idest Episcopum, totum illi sinum eodem cooperiant, ne lavans manus aqua casulam aspergat*.

De *Cereo* in elevatione hostiæ accendendo, & de *Campanula*, alibi nobis sermocinadi locus occurret.

EXER-

EXERCITATIO IX.

De Calice. (*ex tom. 9. lib.* 1. *cap.*4.)

CAlix aureus esse debet, vel saltem argenteus, sed intus inauratus; quod etiam de patena dicendum. Super os vero Calicis purificatorium collocatur, tum patena cum hostia, quam palla tegat, imponitur; dein Calix cum his omnibus obducto operitur velo; huic demum Bursa, in qua Corporale lineum omni ornatu destitutum contineatur, adjungitur. Quia vero Calix, & Patena Unctione Sacra ad Sacrificii usum præparantur, Episcopi consecrationem expetunt; at reliqua Unctione non indigent, adeoque satis est, si ab alio potestatem habente benedicantur.

Primum Calicis usum in Sacris a Salvatore ipso introductum ex novo Testamento tam aperte constat, ut nulla unquam de eo disceptatio fuerit instituta. Quo tamen ex metallo conflatus ille Calix fuerit; certo determinari nequit: at quæstio talis non est, ut inde multum utilitatis sperari possit.

Quanquam Apostolos, & eorum successores ligneis Calicibus usos fuisse Honorius August. asserat; Zephirinum vero Papam primo Calices aureos, & argenteos introduxisse putet; utrumque tamen incertis nititur fundamentis: De vitreis quidem Calicibus a Christianis adhibitis nullum dubium superest, ut ex S. Irenæo *lib.*1. *cap.*9., aliisque Patribus eruitur: atque horum usum ad Caroli Magni, vel S. Gregorii Turonensis ætatem in quibusdam locis retentum nonnulli existimant. Non defuerunt tamen iisdem etiam temporibus, ac ipsis persecutionum sævientibus procellis aurei, & argentei Calices, ut Sacras historias legentibus patet. Imo gemmis quoque, & picturis, boni præsertim Pastoris, ornatos in usu fuisse, Chrysostomus, & Tertullianus affirmant.

Plura olim fuerunt Calicum genera. Ex quo enim Neobaptizati Christi sanguinem sumebant, *baptismi Calix* nominabatur. Fuit etiam *Calix ministerialis*, seu scyphus, in quem adnotante ad Ordinem Rom. Mabillon, quem hiç, præ Justiniano Chiapponio, in Dissertatione sua de oblatione Mysteriorum dissentiente, sequimur, vino plenum ingerebatur parum sanguinis Consecrati, quo reliquum vini Sanctificaretur, populo præbendum. Hi Calices plerumque ansati erant, ut Sacerdotes facilius, eos manutenerent, addita non raro aut argentea, aut ferruminata fistula, quæ etiam *Syphon* dicta est, ut minore effusionis periculo sanguinem populus exsorberet. Sed horum usus, contracta Comunione Calicis ad solos Sacerdotes, nunc penitus exolevit.

Advertere demum lubet Eucharistiæ distributionem sub specie panis *Communionem*, sub specie vini, *Confirmationem* appellari olim consuevisse; Armenos autem etiam nunc binis Calicibus uti, uno ad panem, altero ad vinum excipiendum. EXER-

EXERCITATIO X.

De Vino, & Aqua. (ex institut. 77.)

Vinum ex vite expressum in Sacrificio Missæ est adhibendum, ut ex illo Evangelii loco deducitur: *Non bibam amodo de hoc genimine vitis.* Olim, teste Innocentio III., optimum, generosissimumque seligebatur Vinum, ac eam ob causam a piis fidelibus certæ Ecclesiis donabantur vineæ, ut ex illis optimum Vinum fieret in Sacrificii usum, cujus curam devoti Monachi, probi Sacerdotes, & sacræ Virgines non raro suscipiebant. Imo de Sancto Venceslao Bohemiæ Rege legitur, eum propriis manibus triticum sevisse, & vinum expressisse, quibus Sacerdotes in Sacrificio uterentur. Et Ibas Edessæ Archiepiscopus in concilio Ephesino in Judicium vocatus est, *quod ad Sacrificium Altaris vinum admodum exiguum, & vitiosum, ac lutosum, & quasi eo tempore vindemiatum dedisset.* Vinum itaque tam ob Sacrificii dignitatem, quam ob Constitutiones Ecclesiasticas selectum esse debet. Si corruptum sit, & in acetum abierit, penitus ad Consecrationem est inutile; Si vero acescere solum, & corrumpi cæperit, nonnisi cum gravi Consecrantis peccato adhibetur.

Vappa, seu Lora communi Theologorum sententia in Sacrificio uti non licet, cum ob nimiam aquæ quantitatem, ad Aquæ naturam quam proxime accedat, quin imo Aqua potius odore Vini imbuta censeri debeat.

Vinum, quod *longum* nuncupatur, & ex uvis non valde expressis aqua superfusa conficitur, etiam absque criminis nota adhiberi nequit; quia vel est materia dubia, vel saltem minus pura, & decens.

Neque omphacium, seu succus uvæ immaturæ, atque acerbæ in Sacrificio valide adhibetur.

Vinum miraculosum, ut illud in Cana Galilææ, an ad Consecrationem aptum sit, disceptatur: verum curiosius forte, quam utilius.

Solum itaque Vinum ex uvis debite expressum in Sacrorum mysteriorum usum est adhibendum. Cui tamen non obest, adstruente id SS.D.N. BENEDICTO XIV. institutione 77., si tantum Aquæ admisceatur, habita tamen semper minoris quantitatis ratione, quantum communiter juxta cujusque regionis morem ad id melius decoquendum, vel conservandum admisceri solet. Mustum vero nonnisi necessitate urgente est consecrandum.

Aqua in Sacrificio admisceri Vino in calice debet. Quod ex antiqua, & perpetua Ecclesiæ praxi, SS. Patrum traditione, Conciliorum decretis, & usu hodierno certissime colligimus. Imo forte ritus hic ab ipso Salvatore, & Apostolis ad nos defluxit. Porro ut S. Justinum, S. Irenæum, innumerosque alios silentio prætereamus; quam grave momentum sententiæ

tentiæ huic addunt hæc Cypriani in Epist. 63. ad Cæcilium verba: *Admonitos nos scias, ut in Calice offerendo Dominica traditio servetur, neque aliud fiat a nobis, quam quod pro nobis Dominus prior fecerit, ut Calix, qui in commemoratione ejus offertur, mixtus vino offeratur*. Et postea: *Vinum mixtum declarat; id est Calicem Domini aqua, & vino mixtum prophetica voce pronuntiat, ut appareat in passione Domini id esse gestum, quod fuerat ante prædictum*.

EXERCITATIO XI.

De Patenis, & aliis ad Calicem spectantibus. (ex t. 9. l. 1. c. 5.)

PAtena est Calicis operculum, in quo sacra reponitur Hostia. Licet nullam hujus mentionem faciant Evangelistæ; antiquissimus tamen ejusdem usus ex vetustissima Liturgia, quæ S. Jacobo vulgo inscribitur, & ex Pontificali, quod S. Silvestri nomen præsefert, eruitur: cui Chiapponii testimonia adjungi possunt, quæ aureas Patenas gemmis, unionibusque coruscas primis etiam Christianorum Imperatorum seculis Ecclesiæ oblatas fuisse confirmant.

Inter has *ministeriales* fuerunt longe amplioris formæ, utpote, quæ distribuendæ Fidelibus Eucharistiæ inserviebant. Cum vero pius ille percipiendi in Missæ Sacrificio Dominici Corporis fervor una cum Christianorum veteri zelo tepescere cæperit, factum est, ut earum moles in hodiernam parvitatem desciverit. Majorum Patenarum meminisse videtur Gregorius Turonensis in lib. de gloria Martyrum, dum Comitem quendam Britannum Sacro hoc vase ad lavandos pedes usum fuisse ait. Vertus quoque tomo 3. pag. 167. lancis cujusdam meminit mediocris magnitudinis, quæ apud Redonenses Benedictinos asservatur. Joannes vero Pastricius de hyeroglyphicis quarundam operibus eruditissime disserit. Has nomen suum a patendo desumpsisse non ineleganter conjicitur, ejusdemque cum calicibus fuisse materiæ, vix dubitari potest; Græci *discon* appellant, magis nempe concavas, & conservandis consecrati panis fragmentis aptiores.

Linteolum, in quo Christi Corpus consecratur, & quod lineum esse debet, corporale, aut corporalis palla nuncupari solet: hoc olim patentissimum totam Altaris aream tegebat, atque nunc etiam apud Carthusianos Calicem cooperit. Unde pia illa fidelium explicatio, teste Labano, & Ildeberto Turonensium Archiepiscopo, defluxit, Calicem Christi sepulchrum; Patenam revolutum lapidem; Corporale Syndonem significare. Datur & aliud linteolum corporali & usu & forma non absimile, sed molis minoris, quod Palla appellatur, & ad tegendum Calicem adhibetur. Hoc Italis, & Germanis in usu fuisse suo jam tempore declarat Radulphus Tungrensis, atque nunc etiam quidam binas pallas adhibent, alteram Calici, alteram Hostiæ contegendæ; quod Paulus IV. Theatinis speciali beneficio concessit.

Purifi-

Purificatorium est strophiolum ad abstergendum in Missa Calicem destinatum: hujus vices apud Græcos spongia obtinet. Si ejus Originem inquirere velimus, ea recentior est, ac licet ad decorem Sacrificii introductum fuisse constet, non tamen benedicitur.

Velum, quo Calix tegitur, *Peplum*, & *Sudarium* appellari solet, cujus usus perantiquus ex Canone Apostolorum 72. constat; Lineum illud olim erat, utpote quod lavaretur; nunc juxta Rubricam sericeum esse oportet; Græci more Hierosolymitanæ Ecclesiæ, qui ad universum Orientem diffusus est, tria Vela adhibent, quorum altero pateram, Calicem altero, tertio, quod aerem vocant, utrumque conteguut.

Bursa, quæ etiam pera dicitur, Theca illa est, in qua Corporale includitur. Hispanis tamen ex privilegio Pii V. Corporale extra bursam deferre concessum est.

De Ampullis jam superius quædam diximus. Hæ *Amæ* etiam, & *Amulæ* in Ordinibus Romanis, & in lib. Pontificali appellantur. Nonnulli disputant, an hæ ab hamis, & ab hamulis aspiratis differant; Quidquid de hoc sit, amularum, & amarum discrepantiam videamus: Illas eruditi arbitrantur parvula fuisse vascula, quibus vinum, & aqua in Missa ministranda continerentur, amas vero capaciora vasa excipiendis vino, & aquæ Sacrificio destinatis comparata; unde nonnulli morem hunc defluxisse putant, ut cum Pontifex, aut Cardinales in Pontificio Sacello Missam celebrant, prægrandes trullæ in mensa apponantur. Remotioribus ab hac ætate seculis Fideles in lagenis vinum offerebant, unde quod Sacerdoti, & cæteris communicandis satis esset, desumeretur, colatorio ad vinum defæcandum adhibito, cujus modi colatorium describunt Card. Bona, & Blanchinus.

EXERCITATIO XII.

De Hostia. (ex t. 9. l. 1. c. 6.)

Panis in Missa consecrandus ad Altare olim a Fidelibus offerebatur, qui plerumque erat ab ipso offerente subactus; sed cum hic non satis quandoque pro Sacrificii dignitate mundus esset, mos in quibusdam Ecclesiis, teste Honorio Augustodunensi, invaluit offerendi farinam, qui etiam nunc ab Armenis retinetur: munus autem ex hac farina panem consecrandum conficiendi, teste Goar, tam ab illis, quam ab universo Oriente Sacris Virginibus, devotisque Matronis demandatur; in Occidente vero Presbyteris, & Clericis, ut in Theodulphi Aurelianensis Episcopi Capitulari, aliisque monumentis legitur, munus hoc committitur. Qua in re quanta diligentia, & pietate versari oporteat, Lanfrancus in Regulis in usum ordinis S. Benedicti conscriptis edocet: recitandos videlicet in hostiis formandis Psalmos, ac per interstitia profundissimum servandum esse silentium.

Temporibus Humberti Cardinalis, anno videlicet 1054., hostiæ nostris grandiores erant; utpote quæ post consecrationem frangerentur ad Eucharistiam populo distribuendam. Honorius vero Augustodunensis docet, ad denarii magnitudinem redactas esse propter paucitatem eorum, qui in Missa communicarent. Ex quo coniici potest, hodiernam hostiarum magnitudinem seculo XII., quo idem scripsit, invectam fuisse.

Ad figuram quod attinet, quadrata Græci utuntur, in cujus medio, & angulis sigillum imprimunt, in quo sunt literæ, quæ lemma hoc: *Jesus Christus vincit*, exprimunt. Armeni, quadrata relicta, rotundam adhibent. Et hæc quidem apud nos vetustissima est, ut ex decreto S. Zephirini Papæ colligitur, qui seculo III. vixit, ubi hostiam appellat coronam, sive oblatam sphæricæ figuræ.

Utraque Ecclesia tum Occidentalis, tum Orientalis semper consuevit Crucem, vel Crucifixi imaginem hostiis imprimere, uti ostendunt Philippus Bonarota, & Goar. Baronius vero observavit, veteres Christianos non solum in panibus Eucharisticis, sed & in iis, qui quotidiano usui parabantur, Crucis signum expressisse.

EXERCITATIO XIII.

De Vestibus Sacerdotalibus generatim, & de Birretto. (ex t.9. l.1.c.7.& 9.)

QUod ad Vestes Sacerdotales primis Ecclesiæ incunabulis gestatas attinet, SS.D.N. BENEDICTUS XIV. tam in XXI. suorum Edictorum, quam in aureo hoc, quem præ oculis habemus, de missæ Sacrificio Libro, eruditissime adnotavit, omnium fere Doctorum consensu valde verisimile esse, Apostolos non communibus, & quotidiano usu adhibitis, sed peculiaribus Vestibus indutos Missam celebrasse; cujus sententiæ prædecessorem habuit, præter alios multos, Cardinalem Bonam. Sunt tamen & non pauci, quos inter Budæus, & Heineccius Hæretici eminent, qui contrariam tuentur opinionem. Vis tota eorum in eo consistit, quod nullam inter Laicorum, & Ecclesiasticorum indumenta distinctionem agnoscant. Quod quidem nec nos inficiamur. Nam quamvis concedamus Vestes, quibus Sacerdotes in sacrificando utebantur, fuisse olim Clericis, Laicisque communes, asserimus tamen, Sacerdotem, cum ad altare accederet, aliam ab ea, qua domi, ac per vicos, plateasque uteretur, Albam, & Planetam assumpsisse: Id enim abunde ad testandam suam erga Sacrificium Venerationem sufficiebat. Ad hoc probandum, præter ea, quæ exer.3. attulimus, plura documenta ex Vita S. Cæsarii, aliisque monumentis desumpta affert Thomassinus, & apud Rheginonem reperimus, cautum fuisse, ne Presbyteri in *Alba*, *qua in suo usu utuntur*, *Missas cantare præsumant*, quod etiam Leonem IV. apud Baronium decrevisse legitur.

Ex

Ex quibus omnibus facile intelligitur, idem quidem fuisse Vestium, quæ ad Altare, & in quotidiano usu adhibebantur, nomen, & formam, non tamen Presbyteros iis indiscriminatim, & promiscue tam in Sacris, quam in Profanis functionibus usos fuisse; ad quod dilucidandum depromi potest exemplum ex Ecclesiastica nostrorum temporum historia: ubi Paulus V. Missionariis in Sinis degentibus facultatem concessit, cum in iis regionibus caput detegere indecorum sit, Missæ celebrationis tempore se Pileolo tegendi, hac tamen adjecta conditione, ut pileolus ille non idem cum eo sit, quem comuni usu adhiberent.

Cum autem in Ecclesia Catholica illicitum sit Missam tecto capite, nisi quis speciali privilegio muniatur, celebrare; pauca de hoc, & de capitis tegmine, quo Clerici utuntur, adnotare lubet. Ac primum Birretum a *Birro* dicitur. *Birrum* est vestis, qua corpus, *Birretum* pars vestis, qua caput tegitur. Nunc Birretum appellatur pileolus ille, quo Sacerdotes tecti ad Altare accedunt. Romæ, & in plerisque aliis Ecclesiis IX. seculo nullus erat Birreti usus. Amictu enim caput obnubebant, & initio Missæ illum, quemadmodum nunc mendicantes Cænobitæ faciunt, in humeros rejiciebant, uti observant le Brun, & Vertus; apud quem Parisii seculares per hyemem usque ad secretas, Andegavi vero toto anni tempore usque ad canonem caput amictu obnubunt; quem tunc rejectum ad humeros, post Communionem iterum retrahunt.

Porro quidquid Vertus de Birretti origine effinxerit, Ecclesiastici viri antiquibus pileolis in modum Camauri usi sunt; quibus deinde subsui consuevit haud ita mollis pannus, quatuor, ut nunc apud Hispanos, vel tribus tantum, ut apud Italos, cuspidibus, aut angulis prominentibus.

Distinctus tamen a Biretto pileolus ille est, quo Sacerdotes ex singulari Indulto in Missæ Sacrificio (excepto Præfationis usque ad finem Communionis tempore) uti possunt. Soli Romano Pontifici, jus reservatum est concedendi hoc privilegium; Quamquam si Sacerdos graviori afflictus morbo Missam celebrans caput usque ad Præfationem Pileolo tegeret, detractumque iterum post communionem capiti imponeret, a peccato immunis censeri posset. Neque enim Sedem Romanam in casu extraordinario, & in morbo minime diutino rem hanc illicitam declarare arbitrandum est.

EXERCITATIO XIV.

De Amictu, Alba, & Cingulo. (ex t.9. l.1. c.7.)

PRæmissa sic generali de vestibus Sacris notitia, ad specialiorem earum disquisitionem descendimus. Harum prima apud Amalarium est *Amictus*, in vetustis libris Liturgicis *Anaboladium* nuncupatus. Hæc vox

 ex

ex Brunii opinione a verbo *amicire* deducitur; quippe collum tegit. Ejus usum seculo VIII. receptum memoratus Auctor contendit: quamdiu videlicet Ecclesiastici, & Laici collo nudo in publicum processerunt; quod a decore alienum videbatur.

In quinto ex Romanis Ordinibus a Mabillonio editis reperitur, Amictum eis temporibus super Albam poni consuevisse; idque præscribitur in antiquo Missali Vaticano apud Georgium; atque etiam nunc obtinet apud Ambrosianos, & Canonicos Lugdunenses, & Maronitas. Apud Græcos autem, qui eorum olim ritum observarunt, Amictus consuetudo penitus obsolevit. Hodie vero in Romana, & in tota fere Ecclesia Catholica ante Albam induitur; cujus ritus vestigium extat in Missali seculi II. apud Meratum. Quod autem sericeis, aureisque fimbriis ornetur, recens prorsus censenda est consuetudo.

Honorius Augustodunensis innuit, nostrum Amictum eumdem esse cum Veteris Legis Ephod, quod ob similitudinem & formæ, & usus non inutiliter adnotamus. Nam Ephod vestis erat Sacerdotalis, teste D. Hieronymo, eodemque ferme modo, ac noster Amictus collo circumponebatur: Quamquam etiam Laici illo usi sint, uti fecit David, cum arca e Domo Obededon deferretur. Designavit etiam, licet rarius, vestem illicitam, ut Ephod Miccæ, aliquando etiam victoriæ monumentum Jud. 8. v. 27.. Vide Dictionarium Biblicum Calmeti, & Panopliam Sacerd. Saussaii.

Altera Sacra Vestis est, quæ *Alba*, Camisia, *Camisus*, & *Camisile* appellatur. Itali *Camice* vocant ex voce *Camicia*, juxta Ferrarium: Græci vero *Poderem* a voce podas, ut notat Alcuinus, quæ apud ipsos *pedes* significat, ad quos hæc vestis demittitur. Albam esse lineam oportere, monet S. Gregorius, & albi coloris, ut notat S. Hieronymus: quamvis antiquitus feria sexta in Parasceve Sacerdotes veste nigra usi fuerint. Quædam Albæ manicas habent acu pictas, & pectus, humeros, & lacinias Phrygio opere variatas, cujusmodi etiam nunc in quibusdam Regularium Ecclesiis & in Sacello Pontificio adhibentur, ut observant Macrus, & Clericatus.

Sæpius autem hujus Albæ mentio occurrit, ut in actis Proconsularibus S. Cypriani apud Ruinart: *Cum se Dalmatica expoliasset in linea stetit.* Vox quippe *linea*, etsi juxta Baronium, Rocchettum significet, pro Alba tamen est accipienda; cum necdum Rocchetti usus invaluisset. Dalmatica vero, quæ a Dalmatia, unde originem suam trahit, nomen desumpsit, communis vestis erat; licet etiam a Regibus adhibita legatur: uti cernimus in Lampridio, & Julio Capitolino, & apud Baronium in notis ad Martyrologium Rom. Porro Fleury, & le Brun ostendunt, Albam olim vestem fuisse magnæ dignitatis Laicis peculiarem: ab his vero in Ecclesiasticas ceremonias transumptam, cujus primam mentionem, in Carthaginensi Synodo prope finem seculi IV. habita, reperiri, Fleury contendit.

Alba

Alba olim inferiorum etiam ordinum vestis fuit, cui deinde Superpelliceum est substitutum, ut videlicet, juxta Saussaii observationem ministri inferiores munia sua expeditius obire possint. Quæ sane lubentius amplectimur, quam invidiosam illam Verti adnotationem, quæ usum Rocchetti inde derivat, quod Presbyteros pigeret demissa usque ad talos veste per civitatem incedere.

Tertia Sacra vestis est Cingulum, *quod*, ut ait Stephanus Eduensis Episcopus, *Albam constringendo renibus coaptatur*. Et sane non circa pectus, sed circa renes circumduci debet. Illud & Baltheus, & Zona, teste S. Hyeronimo, appellatur; Vetusque ejus elucet usus ex vita S. Gregorii, in qua *Fideles ejus Baltheum osculatos* esse legimus.

EXERCITATIO XV.

De Manipulo, Stola, & Planeta. (ex t.9. l.1.c.8.)

Quarta vestis est Manipulus, cujus Etymologiam Vilhelmus Britto ex eo deducit, quod *ornamentum manus* significet; idemque fere est, quod Græcis *Epimanicion*. Hic sudariolo, quod Saxones *Favon* dixere, successit.

Promiscuus olim omnibus Clericis fuit hujus Sudarioli usus. Verum cum mox de ejus gestandi jure Ravennatenses inter, & Romanos controversia exorta fuisset, S. Gregorius litem hanc ita diremit; ut primis solum Ravennatensium Diaconibus,& quidem in Episcopi sui obsequio, mappularum usus concederetur.

Quo vero tempore Manipulus ad Sacerdotalem ornatum elevatus sudariolo successerit, inter Authores disceptatur. Card. Bona ex Amalario hanc substitutionem refert ad seculum x. Meratus antea factam putat: Le Brun,& Vertus ex Ivone Carnotensi ad seculum usque 11.producunt.De qua re suam quisque sententiam tueatur licet;cum in rebus tractu temporis usu receptis veræ esse possint omnium sententiæ, non quidem universim, sed quoad singulares locorum illorum consuetudines, ex quibus documenta depromuntur.

Nunc Manipulum Sacerdotes induunt ante Stolam, Episcopi vero plerumque nonnisi ad Altare, recitato *Confiteor*: quod etiam Presbyteris olim commune erat, cum solum post *Confiteor*, Planeta, quæ tunc ad terram usque demissa, & undique clausa erat, ad expeditiorem manuum usum desuper plicaretur, vel fibula subligaretur. Græci, & Maronitæ nunc duobus utuntur Manipulis.

Stola quintum inter indumenta Sacra locum obtinet. De Stola, tamquam de integra veste, sermo fit Genes.41., & 45., & Esther.6. Apud profanos scriptores vestis est muliebris, ut ex 2. Philippica Ciceronis colligitur. Longa erat, totumque tegebat corpus, ac nomen traxit ex quadam

dam fascia ad ejus vestis oram circumducta, quæ *Stola* dicebatur. Quare Card. Bona arbitratur, Stolam etiam nostram ex illa fascia nomen traxisse.

Porro Sacra Stola, *Orarium* etiam appellabatur; ut videre est in Gemma Animæ, & apud Rabanum Maurum, nomine quidem desumpto, vel ex Orario, ut putat Card. Bona, quod apud Ethnicos sudariolum significabat, & longius, quam latius erat, juxta ea, quæ refert Gregorius Turonensis; vel, ut malunt Le Brun, & Vertus, ex ora, quæ laciniam vestis significat.

Stolæ usus vetustissimus in Ecclesia perdurat, eamque Episcopi, & Presbyteri semper, & ubique gestabant, itidemque Diaconi primo Ordinationis suæ anno; ut ex vita S. Thomæ Cantuariensis a Joanne Sarisberiensi scripta, ex Concilio Moguntino an. 813. & ex vita S. Mauri, animadvertunt Mabillonius, & Ducange. Nunc solus Romanus Pontifex antiquam retinet consuetudinem, qui Stolam numquam deponit. Hæc quondam longior erat, & ad terram usque defluebat, ut ex compluribus antiquis picturis eruitur.

Sexta Sacra Vestis est Planeta, quæ dicta est etiam Casula, quia, ut inquiunt S. Isidorus, & Rabanus Maurus, *instar parvæ casæ totum hominem tegit*. Vetus quippe Planeta similis ei erat, quam nunc Græci adhibent, & brachia, manusque involvens a collo ad pedes Sacerdotem cooperiebat.

Ex hac veteri Planetæ forma consuetudo manavit, ut in elevatione Eucharistiæ Minister Planetam extollat, ne Sacerdoti genuflectenti impedimento sit, ut notant Juveninus, & Tournelius; sicuti etiam ille Ritus, ut in Quadragesima, & diebus jejunii Diaconus, & Subdiaconus in Missa solemni ministrantes, Planetam in anteriori parte plicatam adhibeant.

De veterum Planetarum forma optime scripserunt Rocca, Georgius, Meratus, & alii. Quo autem tempore hæc mutata sit, aliis examinandum relinquimus. Illud tamen addimus: olim in Basilica Lateranensi picturam extitisse, quæ seculo x. facta, Joannem XII. repræsentabat, cui Ministri Planetam imponebant utroque sub brachio apertam, & ex antica, posticaque parte in angulum desinentem; cujus Iconismum exhibet Card. Rasponus in tract. de eadem Basilica.

Nonnulli existimant, Planetam nostram originem traxisse ab ea penula, quæ, cum toga obsolevisset, in nobilium virorum usum transivit; ut videre est apud Bonarotam in observationibus ad vasa quædam vitrea. Profecto Planetam olim profanum fuisse indumentum, & Laicis commune, constat ex vita S. Gregorii, & ex Regula S. Isidori. Le Brun contendit communi desuetudine dimissam a Sacerdotibus solum in Missæ Sacrificio retentam fuisse, idque ad initium octavi seculi revocat. Sed hoc non satis exploratum videtur; cum in Concilio, vulgo Toletano IV. an. 597. præscribatur: ut Presbytero, qui in gradum suum restituendus esset, Orarium, & Planeta reddantur. Unde colligitur multo ante, Sacerdotibus Planetam in peculiarem vestem assignatam fuisse; ut erudite Bonarota observat.

EXER-

EXERCITATIO XVI.

De quinque Sacrarum Vestium Coloribus. (ex t.9. l.1. c.8.)

SAcrarum Vestium colores, in Rubrica Missalis quinque numerantur, Albus scilicet, Ruber, Viridis, Violaceus, & Niger. Ad quartum usque Ecclesiæ seculum Albus dumtaxat color est usurpatus; ut innuunt Gregorius Turonensis, Venantius Fortunatus, & S. Isidorus: Qui itidem in veteri lege unicus occurrit; neque ejus Sacerdotes aliis, quam lineis, & candidis vestibus Sacrificabant. Imo in Apocalypsi Angeli, templi ministros repræsentantes, in Albis indumentis nobis exhibentur, ut de ipsis Ethnicorum Sacrificulis taceam,qui Niveis vestibus induti Idolis suis thura cremabant, & holocausta offerebant.

Græci usque ad XIII. seculum Album, & Rubeum dumtaxat usurparunt. In Occidentali vero Ecclesia XII. seculo, Innocentio III. teste, color Albus in Confessorum, & Virginum, Rubeus in Apostolorum, & Martyrum Solemnitatibus; Niger diebus jejunii, in commemoratione Mortuorum,ac toto Adventu,& a Septuagesima ad Sabbatum Sanctum;Viridis diebus ferialibus usurpati fuere. Et de Nigro quidem plura habentur in nonnullis Romanis Ordinibus, apud Mabillonium. Violaceum non memorat Innocentius; Quoniam ejus vices Niger obibat, ac æque ater, lugubrisque habebatur;Exprimitur tamen Violaceus in Ordine Romano 15. Petri Amelii apud eumdem Mabillon.

Bocquillot quidem in tract. histor. Sac. Liturg. ex Durando scribit, quinque memoratos colores ante seculum XIII. jam introductos fuisse; Id tamen vix de toto Occidente asseri potest; cum, teste Gilberto Grimaudo, Violaceus non ita pridem apud Gallos usu introductus fuerit. Omnium horum colorum congruentias explicat Bellotte in observationibus ad ritus Ecclesiæ Laudunensis, addens, in sua Ecclesia Feria 6. in Parasceve adhiberi vestes coloris Subflavi ad denotandum, ut ille opinatur, perfidorum Judæorum erga Salvatorem odium, & ictericum veluti morbum, quo ad carpendum gloriosum Christi nomen exardescunt, & exæstuant.

EXERCITATIO XVII.

De Benedictione Sacrarum Vestium, & Vasorum. (ex Instit.21.)

ANtiquissima, & Majestati Sacræ oblationis maxime conveniens est vasorum, vestiumque ad Sacrificium necessariorum Benedictio. Hinc Consecrationem Altaris,Calicis, & patenæ cum unctione Chrismatis, certisque precibus; hinc Benedictionem Sacrarum vestium descriptam legimus in Ordine Romano; in Decreto, quod Horsmidæ Pontifici tribuitur, & in

& in canone *vestimenta de Consecration. distinct.* I.. Quod autem ad vetustatem originis attinet, perperam Hospiniamus Hæreticus, in suo de Dedicationum origine libro, eam ad seculum IX. reducit; cum certissima ex quarto jam seculo hujusce rei monumenta proferantur. Nam referente Sozomeno Constantini Magni tempore: *Episcopi Hierosolymam delati Ecclesiam consecrarunt, simulque ornamenta, & donaria ab Imperatore transmissa*. Quæ sane pia consuetudo ex veteri Testamento in novam Ecclesiam dimanavit, ut Innocentius III., & Cardinalis Bona arbitrantur.

Ceterum de vetustate ejusmodi consecrationum, ac Benedictionum erudite differit Dominic. Georgius in suo de Liturgia Pontificis libro. Quærendum ergo nunc, cui hæc consecrandi, & benedicendi potestas competat? Eas, in quibus Sacra Chrismatis unctio adhibetur, communi Doctorum consensu constat, non posse ab alio, quam a solo Episcopo sua in Diœcesi peragi; controvertitur solum, an Episcopus pro Benedictione vestium, quæ Sacro Chrismate non inunguntur, simplici Sacerdoti facultatem impertiri possit? Clarissime SS. D. N. BENEDICTUS XIV. id in XXI. institutionum suarum decidit: ajens Episcopum impetrata a Romano Pontifice delegandi facultate, quæ ad quinquennium concedi solet, quoscunque Presbyteros ad has benedictiones sua in Diœcesi delegare posse: Injussu autem Sedis Apostolicæ, aut elapso quinquennio, nec impetrato novo privilegio id jus Episcopo minime competere. Atque id tam stricta significatione conclusit SS. Pontifex, ut asserat Abbates Regulares, licet Insignibus Pontificalibus uti valeant, non posse ab Episcopo, nisi expressa in privilegio eorum mentio occurrat, ad similes consecrationes, benedictionesve substitui. Neque illorum approbat sententiam, qui credunt posse Abbates etiam Clericis secularibus Ordines minores, accedente Ordinarii consensu, tradere. Concilium enim Tridentinum facultatem Abbatum ita arctis constrinxit limitibus, ut ne concedente quidem Episcopo aliis, quam Regularibus sibi subjectis, primam tonsuram, & minores Ordines conferre queant. Quod etiam de Benedictionibus intelligendum; Atque sic statuit Congregatio Concilii; Sic Alexander VII. die 27. Septembris anni 1659. qui Pontificalium usum Abbatibus decernens: *Reliqua Pontificalia*, inquit, *extra loca ipsis Abbatibus subjecta, vel pro servitio alienæ Ecclesiæ, aut in subditos pariter alienos, etiam de licentia Ordinariorum, exercere non valeant*; *puta, Campanarum Benedictiones, Calicum, & similium, in quibus Sacra adhibetur unctio, nec non minorum Ordinum collationes*. Si tamen Præsules Regulares pro hujusmodi Benedictionibus Apostolica Sedis privilegia obtinuerint, libere iis patrocinante Ordinario utentur.

Aliter de Episcopis Titularibus dicendum. Licet enim ægerrime defendi valeat, eos inscio Diœcesis Antistite, consecrationes, aut Benedictiones Sacrorum ornatuum peragere posse; utpote ad quas Mitræ, & Pon-

Pontificiorum insignium Solemnitas requiritur; Id tamen indubitatum est, Ordinarium, etiam non impetrato a Sacra Sede subdelegandi Indulto, proprio jure has Benedictiones titularibus Episcopis concedere posse, eo prorsus pacto, quo illis licentiam ordines conferendi tribuit: ut præclare de hoc P. Andreuccius S. J. in Tractatu suo de Episcopo titulari.

Ritus porro, & preces pro his Benedictionibus adhibendæ in Rituali, ac Missali Romano continentur; alias autem preces, aliumque Ritum inducere penitus interdicitur. Disceptant hic doctores, utrum Cingulum, Pluviale, & Tabernaculum etiam Benedictione indigeant? Negant id aliqui, quia videlicet in Canon. *Vestimenta de consecr. distinct.* 1. de Vestibus solum, inter quas Cingulum numerari nequit, mentio habetur. De Pluvialis autem benedictione nulla consuetudo existit; attamen contraria opinio verior est. Cingulum namque, aut, ut olim appellabatur, *Cinctorium* non solum tamquam necessaria Sacrarum Vestium pars consideranda est, verum etiam de ejus Benedictione in Pontificali Romano expressam mentionem invenimus. Pluviale vero inter Sacras Vestes adnumeratur, quod in Profanos usos converti nefas est, quodque etiam Romæ sacrari consuevit. In Rituali denique, ac Missali Romano Benedictio *tabernaculi, seu vasculi pro Sacra Eucharistia conservanda* clare, ac diserte continetur.

Ultimo demum advertendum est, quod non modo pro novis indumentis Benedictio necessario requiratur; sed tunc etiam cum vetustate, ac usu detrita in alios Sacros ornatus convertuntur; Ita Scriptores de re hac tractantes.

EXERCITATIO XVIII.

De Symbolica Sacrarum Vestium significatione. (ex t. 9. l. 1. c. 10.)

DIfferendum nunc est de Mystico sensu, quem aut pia Mater Ecclesia, aut devotæ Sanctorum virorum meditationes Sacris Vestibus adnexuerunt, ut ita mens nostra ad Divinarum rerum considerationem externis his signis elevetur, & Fideles munerum suorum iterum, iterumque admoneantur. Sic Sacerdos Amictum accipiens ait: *Impone, Domine, Capiti meo galeam salutis ad expugnandos Diabolicos incursus*. S. Bruno Episcopus Signiensis mysticas Amictus significationes his verbis comprehendit: *Amictus quidem, quo & collum stringitur, & pectus tegitur, interioris hominis castitatem designat: tegit enim cor, ne vanitates cogitet; stringit etiam collum, ne inde ad linguam transeat mendacium*. Cui adde Innocentium III. P. M.; qui per Amictum operum fortitudinem significari ait.

Sunt & aliæ significationes Amictui a viris Divino zelo animatis tributæ, quæ partim ad revocanda nobis in memoriam Redemptionis no-

stræ mysteria inserviant, partim morum documentis animum nostrum imbuant. Sic Amictus mystice apud nonnullos significat, aut Velum, quo Judæi Christi faciem obtexerunt, aut spineam Coronam, aut ipsius Divinitatem sub humanitatis Amictu absconditam.

Alii vero per Amictum nos admoneri ajunt, Fideles armari oportere galea salutis, ac confidentia in Deum, qua & hostes suos superent, & in Divinis exequendis officiis corroborentur. Auctores nobis demum sunt, ut dum collum, humeri, & pectus Amictu conteguntur, consideremus vocem esse custodiendam, & Divinas dumtaxat cogitationes esse admittendas.

Suus quoque est Ecclesiæ, & Doctoribus de Alba Symbolicus sensus. Illa quidem in precibus agnum Mysticum nobis proponit, in quo dealbari nos oportet, conversationemque Salvatoris nostri in terris, cujus vestigiis nobis accurate est insistendum. Theologi per eam officii nostri nos admonent, quo mundo corde, candida anima, immaculatis moribus, & inviolata justitia vivere jubemur. Soto denique sub hujus indumenti figura Albam illam vestem, qua indutum Christum Jesum Herodes irrisit, considerationi nostræ proponit.

Cingulo, quo Alba colligatur, piissimam adjunctam habemus significationem. Quare nimis se novitatis amore abripi sinit Vertus, dum neglectis piis Rituum explicationibus, physicas dumtaxat, & naturales curiose indagat, & adoptat rationes. Quod enim ad virtutem nostram augendam validius incitamentum esse potest, quam documentum illud, quo in Ecclesiæ precibus admonemur, *ut præcingamus lumbos nostros Cingulo fidei, & virtute castitatis?* Quæ penetrantiora verba, quam illa Innocentii III. *Alba circa lumbos præcingitur*, quod nos admonere valet, *castitatem Sacerdotalem nullis incentivorum stimulis dissolvi debere; unde sint lumbi vestri præcincti; in lumbis enim luxuria dominatur, debent ergo lumbi præcingi per continentiam, & succingi per abstinentiam:* Quidam denique in Cingulo Christum in Horto fune ligatum devote repræsentant.

Dum Episcopus sinistro Subdiaconi brachio Manipulum aptat, admonitos per hoc cupit Sacerdotes, ut fructum bonorum operum colligant, & dignam pœnitentiæ messem faciant. Profecto Honorius in gemma animæ ait, Sacerdotem Sudarium, per quod olim sudor, & narium sordes extergebantur, in sinistro brachio ponere; ut scilicet meminerit pœnitentiæ, qua quotidianorum excessuum labes extergitur; & per sinistrum brachium intelligat, in præsenti tantum vita pœnitentiæ locum esse. Passionis vero memoria hic recolitur, dum per Manipulum ad contemplanda vincula, quibus Servator columnæ flagellandus fuit alligatus, excitamur.

Stola juxta verba, quæ Episcopus profert, cum Diacono Presbyteratus Ordinem confert, suave Christi jugum significat, idest obedientiam,

tiam, per quam ad eum ſtatum, unde per inobedientiam primi Parentis decidimus, reſtituendi ſumus; idcirco Sacerdotes, & Epiſcopos Stolam ſibi imponentes a Deo Stolam immortalitatis in Adæ prævaricatione deperditam efflagitant.

Concilium Bracarenſe, an. 675. celebratum, explicans, cur Sacerdos ſuper utrumque humerum Stolam ſibi imponat, ait: Sacerdotem virtutibus circumſeptum eſſe debere in proſperis, & in adverſis imperturbatum: quocum convenit Ivo Carnotenſis addens; Cingulo Stolam alligari: *Quia virtutes virtutibus adjuvantur*, ne aliquo tentationis impulſu moveantur. Stolam autem Sacerdotes ſoli, ſibi ſupra pectus in modum crucis aptant; non itidem Epiſcopi; quia aliunde pendentem e collo crucem deferunt, ut notat Macrus. Allegorice Stola juxta Soto illa vincula repræſentat, quibus Chriſtus crucem bajulans conſtrictus eſt. Ex quibus Macrus infert Stolam collo circumducendam, non in humeros eſſe rejiciendam.

Quid per Planetam ſignificetur, inſinuat Epiſcopus, dum Diaconum ad Sacerdotium promovet: *Accipe veſtem Sacerdotalem, per quam Charitas intelligitur*. Charitatem igitur Planeta indicat; quod eruitur etiam ex oratione, quam Sacerdos, & Epiſcopus Planetam induentes recitant; uti bene explicat Rabanus Maurus, & Innocentius III. adjungens Planetam non inconcinne exprimere veſtem nuptialem, de qua loquitur Dominus in Evangelio, per quam quidem veſtem Sancti Patres charitatem intelligunt. Huic explicationi ſuffragantur Suarez, Natalis Alexander, & Soto, apud quem Planeta etiam imago eſt veſtis inconſutilis, quam Chriſto cruci affigendo Judæi detraxerunt.

Qui de Sacris veſtibus, earumque ſignificatione plura cupit; Quamquam præcipua complexus erudite ſit SS. D. N. BENEDICTUS XIV., adire tamen poteſt Brunum, Torres, collationem Lucionenſem 16. Joſephum Vicecomitem, & Gilbertum Grimaud docte de hoc differentes. Borquillotium quoque accedat, qui tamen peculiarem ſequitur ſententiam, & arbitratur ab Apoſtolorum tempore per ſexcentos annos conſuetudinem perſeveraſſe, ut in Sacris myſteriis peragendis eædem adhiberentur veſtes, quæ communi uſui inſerviebant; Licet non inficietur, D. Hieronymi ætate, Sacerdotes ad Altare elegantioribus veſtibus uti cæpiſſe; Id vero neque ſemper, neque ubique obſervatum contendit; teſtimonio præſertim vitæ S. Fulgentii ſexto ſeculo viventis ductus, in qua legitur: *Eum, in qua Tunica dormiebat, in ipſa ſacrificaſſe*. Verum nimium mihi poſtulare videtur Bocquillotius, atque audacius ex unico facto, quod juſtis forte, & gravibus de cauſis peractum eſt, conſuetudinem validiſſimis teſtimoniis confirmatam evertere velle. Id tamen præclare Neoconverſos monet, ne cum non abſurdum exiſtiment morem, quo Reges, conſiliorum Præſides, Aulici, imo ipſi etiam Reformatorum Miniſtri particulari veſti-

vestitu in solemnioribus functionibus utantur, ne inquam, Mysticis offendantur indumentis, quibus Ecclesiastici nostri, sacra facientes vestiuntur.

EXERCITATIO XIX.

De Ministro, qui Sacerdoti celebranti inservit. (*ex t. 9. l. 1. c. 11.*)

NUnc quis Sacerdoti sacrificanti minister adesse debeat, quaerimus. Vicecomes solide probat, olim populum Missae adstantem Sacerdoti celebranti respondere consuevisse. Hoc munere dein ad unum dumtaxat delato, non licet, ex Decretali *proposuit de Fil. Presbyt.*, sine ministro Missam celebrare. Minister non foemina, sed masculus sit, oportet. Quare Gelasius I. *epist. 9.* ad Episcopos Lucaniae acriter reprehendit consuetudinem admittendi foeminas ad hoc ministerium. Et in pluribus Conciliis, ac praesertim in IV. Mediolanensi praescribitur, ut Minister sit Clericus talari veste, & superpelliceo indutus. An vero Missa sine Ministro celebrari possit, alibi expendetur.

Nunc illud monebimus; in Monasteriis quondam Missas solitarias, nullo ministrante, celebratas suisse, quod postea vetitum est; cum, ut inquit Concilium Moguntinum sub Leone III. habitum, non esset, cur a Sacerdote celebrante diceretur: *Dominus vobiscum*, & *Sursum corda*. Atque hac ratione quidam tantopere sunt commoti, ut dubitaverint, an nullo alio praeter Ministrum praesente, Missa celebrari possit?

Verum Card. Bona solitariam Missam, accedente Sedis Apostolicae Indulto, celebrari posse affirmat, eademque ratione Sacerdotem in Missa nullo alio praesente dicere posse: *Dominus vobiscum*, & similia, quae in recitandis horis Canonicis, ait, *Venite adoremus, venite exultemus &c.* Et ante ipsum B. Petrus Damiani in Opusculo, cui titulus: *Dominus vobiscum*, probat, haec verba nullo praesente dici posse; iis enim Ecclesiam salutari docet.

EXERCITATIO XX.

De Praeparatione Sacerdotis. (*ex t. 9. l. 1. c. 12.*)

SAcrificium facturus Sacerdos se manuum ablutione ad id praeparat. Quod veteri etiam in lege Sacerdotibus praeceptum ex *Exodi cap. 30.* perspicimus, de quo eruditissime scripsit Lamy in suo opere de Tabernaculo Foederis.

Nec tamen, ut D. Thomas *3. p. q. 83. art. 5.* ait, *Ecclesia hoc servat tam-*

tamquam cæremoniale Veteris legis præceptum, sed quasi ab Ecclesia institutum, sicut quiddam secundum se conveniens.

Veterem vero hanc fuisse consuetudinem, ut Sacerdotes ante Missæ celebrationem manus lavent, ex his S. Joannis Chrysostomi in homilia 20. ad Populum Antiochenum verbis colligitur: *non audes illotis manibus Sacram victimam tractare, etiamsi mille necessitatibus premaris? Nec igitur illota accedas anima.* Imo ipsos Laicos nonnisi lotis manibus Templum ingressos, & in hunc usum vasa, & lavacra ante Ecclesiarum atria constituta fuisse, ex Eusebio, Paulino Nolano, aliisque constat.

Paucula nunc attingenda sunt de Psalmis a Sacerdote recitandis, antequam Sacras induat vestes; & hi quidem juxta Psalterium a Venerabili Card. Thomasio editum sunt Septem Psalmi Pœnitentiales; Dum vero vestes induit, Psalmi: *Quam amabilia*; *Benedixisti*; *Inclina Domine*; *Credidi*; Demum ad Altare; *Judica me Deus*.

Psalmorum a Sacerdote dicendorum mentio fit etiam in Missa, quam ex vetustato Codice vulgavit Flaccus Illyricus Lutheri Sectator, & Centuriatorum Magdeburgensium Antesignanus. Ubi adnotandum, impium hunc hominem putasse, Catholicam Fidem per ejus Editionem labefactatum iri; sed vehementer sua eum fefellit opinio. Nihil enim ad nostræ Fidei dogmata constabilienda ea Missa accommodatius, nihil validius; quod, cum Lutherani advertissent, exemplaribus conquirendis, & concremandis operam omnem navarunt; uti continuator Historiæ Fleury *tom.* 31. egregie, & accurate animadvertit.

PARS

PARS SECUNDA

DE MISSÆ PARTIBUS

EXERCITATIO XXI.

De Missa initio. (ex t. 9. l. 2. c. 3.)

CUM ipsa Christi Ecclesia, pia illa consuetudo, ut ex Tertulliano habemus, enata est, ut omnium actionum nostrarum a Crucis signo ducatur initium. Quid igitur mirum, si id pariter in Sanctissima Christianorum actione, Missæ videlicet sacrificio, fieri soleat? In eo itaque Sacerdos a Crucis signo Sacra Mysteria exorditur; mox Antiphonam *Introibo*, Psalmum *Judica me Deus* cum Hymno *Gloria Patri* recitat.

Antiphonæ, quæ apud Græcos alternum cantum significat, usus a reciproca psalmorum in Ecclesia recitatione originem suam deduxit. Ea autem, quæ hic adhibetur, nihil ad Missæ initium congruentius.

Psalmus *Judica me Deus*, aliquorum, & præsertim Verti opinione, non antiquiori, quam ducentorum annorum disciplina, in Missam introductus putatur. Verum longe vetustiorem esse ejus usum compererunt ii, qui vetera monumenta diligentius excusserunt, & ut Micrologum, ac Innocentium III. prætermittamus, Missale Romanum in Vaticana conservatum, & ante 400. annos exaratum, luculentum hujusce rei testimonium exhibet. Non inficiamur quidem eum non ob omnibus recitatum fuisse, donec S. Pius Quintus, recognito Missali, ab universis dici præcepit. In Missis tamen Defunctorum, & Passionis tempore, etiam nunc omittitur, aut quia nullus hic lætitiæ demonstrandæ est locus, aut quia id vetusta primorum seculorum consuetudine invaluit. Omittitur quoque juxta liturgiam Ambrosianam; & Carthusiani, Fratres Prædicatores, ac Carmelitæ non illum, sed versus quosdam ex aliis psalmis desumptos recitant.

Hymnum *gloria Patri* quidam Flaviano Antiocheno Monacho, vel Nicænæ Synodo tribuunt. Sed antiquiorem ostendunt Athanasii, & Basilii testimonia. Quarè alii verius eum quoad primam partem ex Apostolica traditione manasse existimant. A Nicæna autem Synodo addita dici potest altera pars *sicut erat* ad Arianorum hæresim retundendam. In Galliis Concilium Vasense anno 529. habitum, & in Hispania, licet serius celebratum Concilium Toletanum IV. ejus mentionem faciunt.

Absoluto Psalmo cum *Gloria*, Sacerdos dicit *Adjutorium &c.* Minister vero

vero *Qui fecit Cælum &c.* Tùm alternatim orant *Confiteor &c.* & *Misereatur &c.* ac Sacerdos populo, ac sibi *Divinam poscit indulgentiam*. Illa verò mutua confessione, & oratione, *Misereatur*, Sacerdos, & Minister, seù populus, pro quo Minister loquitur, levium peccatorum remissionem sese assecuturos, atque adeo puriori mente Deo Sacrificium oblaturos confidunt, illis Epistolæ S. Jacobi verbis innixi, *confitemini alterutrum: & orate pro invicem*. Porrò ad illa verba Confessionis *mea culpa &c.* uterque ter sibi pectus exemplo Publicani ad designandam Cordis contritionem percutit. Contractior est Carthusianorum, & Fratrum Prædicatorum formula Confessionis; utraque tamen Deum, & Sanctos respicit: illum videlicet, ut venia obtineatur; hos, quia & ipsi in fine seculorum, ut dicitur Matth. 19. & 1. ad Corinth. 6. Judices cum Christo sedebunt.

Hanc Peccatorum Confessionem nonnulli Pontiano Papæ tribuunt, sed perperam; cum verius dici valeat, Apostolicæ traditionis esse, ut generatim ingenua peccatorum Confessio Missam præcedat; cum ipsi VeterisTestamenti Sacerdotes antè sacrificium de criminibus dolorem elicuerint, & iniquitatum suarum se coram Domino accusaverint. Formula verò, qua nos utimur jam ab anno 1300. in usu erat, quæ etiam in 14. Ordine Rom. apud Mabillon. extat, additis pauculis his verbis: *Quia peccavi nimis cogitatione, delectatione, consensu, verbo, & opere*. Quin imo in Liturgiis S. Jacobi, & S. Marci Sacerdos sua peccata accusa , sibique, & populo veniam a Deo deprecatur. In veteri verò ritu Mozarabico nulla invenitur confessio, sed hujus loco Card. Ximenes alias orationes addidit; qua de re legi possunt Card. Bona, le Brun, Grancolas, & Meratus.

Post Confessionem Sacerdos quasdam congruas orationes è sacris Paginis depromptas cum Ministro recitat, inter quas est *Dominus vobiscum* ex libro Ruth deprompta, cui Minister ex Epist. D. Pauli ad Galat. 6. addit, *& cum spiritu tuo*, quod utrumque sæpius in Missæ decursu iteratur.

Denique Sacerdos adstantes ad preces excitat dicens *Oremus*, & recitat orationes *Aufer &c. & Oramus te Domine* & tum primum osculatur Altare. Osculum quippe salutatio quædam est, qua sacerdos se adhærere Christo profitetur, cui, sicuti membra capiti, conjuncti sunt Sancti, quorum Reliquiæ ibi servantur. Carthusiani verò, & Fratres Prædicatores, Osculi loco, Altare ipsum inclinato capite salutant.

Cum superius quædam de Ritu Mozarabico, & Ambrosiano attulerimus, paucis hic eos attingemus. *Mozarabicus*, Gothicus etiam appellatur, quia eo Hispaniæ Ecclesia utebatur, cum Gothi Hispanis imperitarent. Mozarabicus verò dictus est, quod Hispania ab Arabibus occupata, Christiani *Mixtarabes*, & *Mozarabes*, id est cum Arabibus mixti, nominati fuerint. Hic longo tempore in Hispania viguit, donec tandem

dem ſub Gregorio VII. abolitus evanuit, quorum omnium documenta refert Card. de Aguirre. Ne tamen ejus memoria penitus interiret, Cardinalis Ximenes Miſſale, & Divina Officia typis imprimi, Miſſamque in quodam Sacello Metropolitanæ Eccleſiæ Toleti eo ritu celebrari voluit. Quare apud nonnullas ejuſdem Diœceſis Paræcias etiam, nunc teſte Alvaro Gomezio, perſeverat.

Ambroſianus Ritus ille eſt, qui in Mediolanenſi Eccleſia adhibetur, ac olim in Bononienſi quoque, utpotè Mediolanenſi Antiſtiti ſubjecta, fuit in uſu; de quibus fusè Vicecomes tractat in ſecundo de Miſsæ Ritibus libro: ubi probat, Liturgiam hanc non fuiſse a S. Ambroſio inſtitutam, cum plures in ea reperiantur cæremoniæ ætate S. Ambroſii antiquiores, ſed ſolum emendatam, atque auctam.

EXERCITATIO XXII.

De Introitu.

Sacerdos, ſalutato Altari, ut diximus, ad ſiniſtram ejus partem ſe confert, quæ *Cornu Epiſtolæ* dicitur, ibique introitum incipit. Monet Cedrenus, olim hanc Altaris partem appellatam fuiſſe dexteram ex manu dextera Sacerdotis ad Altare converſi; ſed anno 1485. in Pontificali Romano ſtatutum fuit, ut dextera, & ſiniſtra altaris pars diceretur reſpectu ad Crucifixum habito,

Introitus, qui in Miſſali Ambroſiano *Ingreſſa*, in Mozarabico, & in Carthuſianorum, Fratrum Prædicatorum, & Carmelitarum Miſſali *Officium* dicitur, & ex Antiphona, Pſalmo, & Gloria Patri conſtat, ita appellatur, ſeu quod Miſſæ principium eſt, ſeu quia a Choro canebatur, cum Sacerdos ad Altare concederet, qui propterea Introitum non recitabat. Nunc vero illum legit tam in Miſſis privatis, ut ſuppleat, quod a Choro dicendum eſſet, quam in ſolemnibus, quia fieri poteſt, ut quæ Chorus canit, probe non intelligat.

Valfridus, Micrologus, & alii *introitum* S. Cœleſtino I. tribuunt; ſed hæc opinio omni caret fundamento, & veriſimilius Honorius, & Brunus S. Gregorium ejus fuiſſe auctorem exiſtimant. Antiphonarium quippe ipſe compoſuit, ſelectis e Pſalmorum libro Antiphonis, ex quibus Introitus, Reſponſorium, & Offertorium componuntur.

In eo Antiphonario omnes Introitus e Pſalmis deprompti ſunt, paucis exceptis, quos Durandus *Irregulares* appellat, ut ii, qui dicuntur in Nativitate, & Aſcenſione Domini; in Pentecoſte, & in feſto S. Petri Apoſtoli, ſed hi quoque e Sacra Scriptura deſumpti ſunt. Alii quidam inveniuntur, qui neque e Pſalmis, neque e Sacra Scriptura, neque ex Gregoriano Antiphonario petiti ſunt, nempe *Salve ſancta parens*; *Gaudeamus omnes*;

omnes; *Benedicta sit Sancta Trinitas*, *& accipite jucunditatem &c.* qui desumtus est ex quarto, sed apocrypho Esdræ libro.

Olim in introitu Psalmus integer cum *Gloria Patri* recitabatur; sed a mille fere annis pauci dumtaxat ex eo versus dicuntur juxta interpretationem, quæ ante S. Hieronymi ætatem in usu erat, & a Patribus vocatur *Italica*; qua etiam nunc utuntur Ambrosiani, Mozarabes, & Clerus Basilicæ Vaticanæ. Post *Gloria Patri* repetitur antiphona; quod Carmelitæ, & quædam Ecclesiæ in Festis solemnioribus etiam tertio faciunt; Ambrosiani vero in Mortuorum Missis dumtaxat repetunt.

Romano Pontifici solemniter celebraturo, atque a Throno ad Altare accedenti tres ultimi Presbyteri Cardinales occurrunt, eumque in pectore, & in facie osculantur, de cujus, sicut & de introitus mystica significatione, vide sis Innocentium III.

EXERCITATIO XXIII.

De Invocatione Kyrie eleison. (*ex t. 9. l. 2. c. 4.*)

SAcerdos, lecto Introitu, venit ad medium Altare, & dicit *Kyrie eleison*, quæ Græca verba sunt, & significant *Domine miserere*. Hæc precatio nostris indigentiis est accommodatissima; quapropter Isaias c. 33. *Domine*, inquit, *miserere nostri*; *te enim expectavimus*. Adhibetur etiam in Liturgiis S. Jacobi, & Veterum Græcorum Patrum. Sed quis ea verba in Occidentem invexerit, non constat: id nonnulli S. Gregorio Magno tribuunt, sed falso; nam ex Concilio Vasensi anno 529. habito exploratum est, ea sexaginta ante S. Gregorium annis a Sede Apostolica, & per Italiam fuisse usurpata.

Porro a Sacerdote, & Ministro alternis vicibus ter dicitur *Kyrie eleison*, ter *Christe eleison*, & rursus ter *Kyrie eleison*; de quo S. Thomas in 3. parte quæst. 83. *Misericordia*, inquit, *petitur dicendo Kyrie eleison, ter quidem pro persona Patris, ter autem pro persona Filii, cum dicitur Christe eleison, & ter pro persona Spiritus Sancti, cum subditur Kyrie eleison &c.*

Olim quidem, non fuerat præfinitus *Kyrie eleison* dicendi numerus, sed, testibus Martene, & Mabillonio, toties dici consuevit, quoties Sacerdoti libuisset; quin etiam juxta Bellarminum, Bonam, Mabillonium, & alios omittebatur in Missis, quæ Litanias subsequebantur; idque prioribus Ecclesiæ seculis sæpissime contigit. Ambrosiani vero ter Kyrie eleison dicunt; videlicet post *Gloria in Excelsis* post Evangelium, & in fine Missæ.

EXERCITATIO XXIV.

De Hymno Gloria in Excelsis. (ex t. 9. l. 2. c. 4.)

HYmnus hic *cantatur in Festis*, ait S. Thomas, *in quibus commemoratur cælestis gloria, intermittitur autem in Officiis luctuosis, quæ ad commemorationem miseriæ pertinent*. Ejus initium ab Angelis ipsis deducitur, qui Jesu nato cecinerunt: *Gloria in Excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis*. Reliqua quis addiderit, incertum est. Tanta tamen est hujus Hymni devotio, & pulchritudo, ut, Bellarmino teste, vel ipsi Luthero probatus fuerit.

Illum Græci *Doxologiam* vocant, & nonnulli putant ab iis ad Latinos promanasse. Sed non statim in Missa dici cœptum esse, colligitur ex Concilio Toletano IV. anno 634. habito: & Gregorius Turonensis testatur in Galliis post Missam recitari consuevisse. Ferunt etiam S. Benedictum voluisse, ut in Laudibus recitaretur. In publicis vero acclamationibus cantatum fuisse, constat ex Concilio VI. Generali, ex VIII. Toletano, & ex vita Leonis III. Auctor denique Tractatus de Missa, divinisque Officiis innuit, Hymnum hunc seculo 7. in Missam fuisse invectum.

Ubi tamen ex Libro anonymo, qui *speculum Ecclesiæ* dicitur, animadvertendum, eum initio in Missis dumtaxat Nativitatis Domini usurpatum in prima quidem Græce, in secunda vero Latine. Inde ad alias Missas propagatus legitur, ita tamen, ut Episcopus die Dominica, & solemnibus festis; Presbyteri in Paschate tantum illum recitarent.

Berno quidem Abbas Richelii, qui post ann. 1000. vivebat, miratur, cur aliis diebus festis id Presbyteris non liceret; sed ejus audaciam retundit Hugo Menardus, remittendo illum ad Missale a SS. Patribus institutum, & ab ipso Sanctissimo Gregorio recognitum. Porro paulo post Bernonis ætatem mos invaluit, ut a quovis Presbytero Hymnus ille in Missa diceretur, quod etiam nunc usu venit in omnibus Missis, exceptis sacrificiis Mortuorum, & feriarum extra tempus Paschale, nec non Dominicarum Adventus, Septuagesimæ, Sexagesimæ, Quinquagesimæ, Quadragesimæ, & Passionis temporis (si feriam 5. in Cœna Domini demas) quibus diebus luctui, & pœnitentiæ præstitutis Hymno lætitiæ pleno locus non est, & de Septuagesima quidem habetur in Can. *Hi duo* de consecr. dist. 1. De feria 5. in Cœn. Domini habetur in Can., qui sequitur. Olim ex Decretali *Consilium* de celebr. Miss. neque in Missis votivis B. Virginis adhibebatur. Nunc vero juxta Rubricas Missalis dici potest in voti

votivis Angelorum, & B. Mariæ in Sabbatho, non in aliis, nisi gravis causa urgeat. De his fuse Suarez, & Grancotas.

Verba illa: *Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam* quidam interpretantur, ac si gratias illi agamus propter ejus erga nos gratiam, & misericordiam. Et merito, nam in sacris paginis gloria Dei pro ejus gratia, & misericordia sæpe accipitur.

Post Hymnum Sacerdos in signum mutuæ communionis, & pacis salutat populum dicens *Dominus vobiscum*; Episcopus vero, si dies lætitiæ sit, *Pax vobis*, quibus verbis Apostolos post resurrectionem Christus, cujus personam Episcopus exprimit, salutavit: diebus vero pœnitentiæ dicit & ipse *Dominus vobiscum*, quod servat etiam in reliquis salutationibus, ut declaret, se esse ex numero Sacerdotum, ut advertit Innocentius III. Quæ quidem quam vetusta sint, satis colligitur ex Epistola Leonis VII. seculo x. ad Gallos, & Germanos scripta. Morem, ut Episcopus non semel tantum in salutatione Populi diceret *Pax vobis*, sed etiam in ceteris salutationibus, in quibus dicit *Dominus vobiscum*, Priscillanus invehere conabatur: Verum illum improbavit Concilium Bracarense, ut observant Garcias, Loaisa, & Tournely.

Formulam *Pax vobiscum* adhibebat Episcopus, & Diaconus in quibusdam ceremoniis extra Missam; Episcopus quidem juxta D. Chrysostomum ea utebatur, cum in Ecclesiam introiret; & Albaspinæus ex Divi Cypriani epistola 30. colligit, eamdem a Lectore usurpari consuevisse, antequam Evangelium legeret. Nunc in Orientali Ecclesia Sacerdotes juxta Liturgias Basilii, & Chrysostomi populum salutant dicentes *Pax omnibus*, ut observarunt Bona, Martene, & Meratus.

EXERCITATIO XXV.

De Orationibus. (*ex t. 9. l. 2. c. 4.*)

SAlutato populo, & ad precandum per verbum *Oremus* excitato, Sacerdos orationes recitat, quæ in Missali Mozarabico, & in vetustis Sacramentariis apud Ven. Card. Thomasium *collectio*, & frequentius *collecta* vocantur. Hæc vox 1. ad Cor. *16.* eleemosinam significat: apud Scriptores Ecclesiasticos cœtum Fidelium ad orandum convenientium. In Missa vero ita vocatur, vel quia Sacerdos, veluti Mediator inter Deum, & homines, vota omnium colligit, vel quia brevis est oratio, quam Sacerdos super populum congregatum recitat; vel quia omnes, collectis in se animis, cogitationes, & affectus suos ad Deum elevant, ut explicat Espencæus.

Collectæ vis, & natura ad Apostolicam traditionem est referenda, ut colligitur ex Justino, & Tertulliano. Eas, quibus nunc in Missis utimur aut S. Gelasius, aut S. Gregorius composuit; Leoni II. tribuitur oratio *Deus, cujus dextera B. Petrum &c.* & altera *Deus, qui B. Petro &c.* apud Durandum: Innocentio autem III. *A cunctis &c.*

Olim unam tantum collectam dictam fuisse, ostendit Menardus; imo apud eundem Durandum in Lateranensi Ecclesia nullam, sed ejus loco *Pater noster* fuisse recitatum. Et Agrestinus S. Columbanum accusavit, quod complures orationes in Missa adhiberet, sed eum defendit Eustasius, docens nihil esse utilius precum multiplicitate. Attamen observat Martene definitum esse, ut non plures quam septem recitentur. Et Honorius errare ait eum, qui hunc numerum prætergrederetur. Macrus vero post Innocentium III. opinatur, earum numerum juxta Rubricas imparem esse oportere, Mysticam hanc addens rationem, quia videlicet Ecclesia unitatem amat, quam numerus impar, utpote indivisibilis, exprimit. In Romana, & in quibusdam aliis Ecclesiis orationes olim, *Laudes* dictæ, recitabantur pro Pontifice, pro Imperatore, Rege, & Episcopo, ut ex libro Pontificali in vita Hadriani I. colligitur. Harum laudum formulas exhibent Bona, Martene, & alii.

Interdum ex Rubrica Sacerdos post *Oremus* dicit *flectamus genua*, & respondetur *Levate*. Antiquitus Diaconus utrumque canebat, interposita aliqua mora, qua populus in genua provolutus tantisper oraret. Hodie vero, ubi Diaconus primum præcinuerit, Subdiaconus statim addit *Levate*.

Nunc ad collectæ ritum intuendum progrediamur. Hæc ad Patrem tendit. Hoc etenim more Jesus orare nos docuit Matth. 6., & Missa oblationem illam repræsentat qua Christus se Patri obtulit. Non dirigitur autem ad Trinitatem, ne, cum postea concludimus, *Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum &c.*, videamur aut Jesum putare Trinitatis Filium; aut duas in eo personas distinguere, unam scilicet in Trinitate, quam invocamus, alteram, per quam obtestamur ipsam Trinitatem. Optimum igitur visum est, ut ad personam Patris, a qua aliæ procedunt, Oratio juxta Concilium Carthaginense III. dirigeretur. Neque vero per hoc Filius, & Spiritus Sanctus excluduntur; monet enim Tertullianus, propter essentiæ unitatem in Patre Filium, & Spiritum S. intelligi, & cum in fine collectæ, tres personas simul vivere, & regnare dicimus, jam eas simul pariter invocamus. Perpaucæ tamen collectæ, ad Filium etiam diriguntur *fortasse*, inquit Bellarminus, *ne homines crederent, non posse invocari, nisi Patrem*: & hæ concluduntur verbis: *Qui vivis, & regnas &c.*

Eæ vero, quæ ad Patrem ordinantur, obsecratione clauduntur *Per Dominum nostrum Jesum &c.* Tum quia *nullum aliud nomen datum est homini-*

minibus, in quo oporteat nos salvos fieri: tum quod *unus mediator Dei, & hominum Deus, & homo Christus Jesus*; tum quod *per eum solum habemus accessum ad Patrem*; juxta id, quod legitur in Act. Apost. 4., & 1. ad Timoth. 2. & ad Rom. 5.

Post collectam Minister populi nomine respondet *Amen*; de cujus vocis usu loquuntur Apostolus 1. ad Corinth. 14., Justinus Martyr, & Hieronymus. Hæc vox Hebraica est, & interdum est affirmantis, ut cum post aliquod Fidei dogma, E. G. post Symbolum, adhibetur; interdum est desiderantis, si nempe sequatur orationem, qua alicui opem a Deo imploramus; interdum denique est assentientis, ut cum adjicitur orationi, quæ aliquid respicit, quod nostrum est exequi, & perficere.

EXERCITATIO XXVI.

De Epistola. (ex t. 9. l. 2. c. 5.)

AD Eucharistiæ Sacramentum, quod est Mysterium Fidei, populus disponitur juxta S. Thomam *per doctrinam Prophetarum, & Apostolorum*, quæ legitur in Epistola. Quapropter ad hunc ipsum finem instituta est Epistola, ut populus erudiatur, & ad Sacrificium præparetur.

In vetustis Codicibus Epistola dicitur Lectio *ex Apostolo*, quia etsi interdum ex aliis scripturæ libris, plerumque tamen ex Epistolis D. Pauli desumitur, & hinc Lectio nomen *Epistolæ* traxit. Judæi a lectione librorum Moysis, & Prophetarum Conventus suos exordiebantur, ut ex Actis Apost. colligitur. In novo autem Testamento S. Paulus sæpe insinuat, ut Epistolæ suæ in Ecclesia legantur. Hinc inferre licet, verosimile esse eas Epistolas tempore Missæ lectas fuisse. Quod licet Apostolus diserte non indicet, id tamen non leve opinioni nostræ fundamentum suppeditat, quod nullos alios Christianorum conventus sciamus, quam qui ad Sacram Synaxim agebantur.

Olim Eusebio teste, Episcoporum etiam, summorumque Pontificum litteræ in Ecclesia legi consueverunt, præsertim quæ *Pacificæ*, seu *Communicatoriæ* dicebantur, quarum commercio pax, & unitas inter Romanum Pontificem, ceterosque Episcopos servabatur, & Orthodoxi ab Hæreticis discernebantur. De qua re videantur Martene, Card. Bona, & Bencinus.

Series, & ordo Epistolarum, & Evangeliorum, quæ totius anni cursu in Ecclesia leguntur, S. Hieronymo vulgo tribuitur; Diversa tamen pro diversis liturgiis viget disciplina. In Missalibus Ambrosiano, & Mozarabico duæ Lectiones, altera è veteri, altera è no-

vo

vo Testamento leguntur; Et Mabillonius ex Gregorio Turonensi probat, tres olim in Gallia legi consuevisse, primam ex Prophetis, alteram ex Apostolo, tertiam ex Evangelistis. Nunc, paucis diebus exceptis, una tantum recitatur. In Missis privatis a Sacerdote Epistola legitur, in Solemnibus quidem a Subdiacono cantatur, a Sacerdote tamen etiam submissa voce dicitur. Id olim Lectores præstabant; nam in veteribus Subdiaconorum ordinationibus nihil reperitur, quod ad lectionem Epistolæ referri possit, ut ostendunt Hallier. & Morinus, & colligitur, ex Amalario, Micrologo, & Durando, quare Martene putat, seculo VIII. Subdiaconos Epistolam legere cepisse. Hodie tamen proprium munus Sudiaconi evasit, ut ex ejusdem ordinatione apparet. Absente Subdiacono, quivis Clericus in minoribus constitutus potest Lectionem legere, sed absque manipulo juxta congregationis Rituum Rescripta apud Meratum. Post Epistolam respondetur *Deo gratias*. quam vocem vetustissimam esse, patet ex Regula S. Benedicti, & ex Augustino.

EXERCITATIO XXVIII.

De Graduali, Alleluja, Tractu, & Sequentiis. (*ex t. 9. l. 2. c. 5.*)

GRaduale, seu Antiphona, quæ post Epistolam dicitur, juxta S. Thomam *profectum vitæ* significat. Hoc autem nomen obtinuit, vel quod in Altaris gradibus caneretur, ut vult Honorius; vel quod caneretur, cum Diaconus *Ambonis* gradus Evangelium lecturus conscenderet, ut putant B. Rhenanus, & Ven. Card. Bellarminus. Responsorium etiam vocatur, vel quia Lectioni convenire, & quodammodo respondere debet, vel quod alternis cantaretur vicibus, ut innuit Rabanus.

De *Graduali* fuse scripsit Ven. Card. Thomasius. Ejus vero Auctor, vel S. Cælestinus, vel S. Gregorius fuisse fertur, qui etiam illud post Epistolam dici jussit. Sed hic difficultatem ingerit Concilium Toletanum IV. an. 633. habitum, in quo præscribitur, ut post Epistolam, nullo Responsorio interjecto, statim legatur Evangelium. Verum recte Card. Bona observat, Concilium nequaquam ceterarum Ecclesiarum ritum improbare, sed Liturgiam solum Mozarabicam, quæ tunc in Hispania vigebat, sartam, tectamque conservare voluisse.

Adnotandum interim Graduale, utpote pœnitentiæ, & doloris signum, tempore Paschali intermitti.

Post Graduale dicitur *Alleluja*, quæ vox Hebraica significat *Laudate Dominum*, & Davidem Auctorem habet, nec alibi in veteri Testamento, quam in Psalmis, & Tobiæ XIII. reperitur. S. Joannes vero in Apoca-

Apocalypsi narrat, se audivisse Choros Angelorum in Cælo canentium *Alleluja*; quare haud immerito dicere licet, hoc Canticum in Ecclesiam e Cælo fuisse deductum. Sozomenus contendit illud Romæ quondam die *Paschæ* tantum cantari consuevisse; cujus sententiæ acrem oppugnatorem Card. Bellarminum nactus est, quamquam nec suus illi defuerit defensor Valesius. Quam inter eos litem erudita interpretatione componere, ac conciliare studuit Card. Thomasius; itaut in Paschate solum solemniter intonaretur. Ceteris vero diebus ad placitum vel diceretur, vel omitteretur.

Tanta hujus vocis fuit apud omnes veneratio, tanta sanctitas, tanta majestas; ut, S. Isidoro teste, nunquam in aliud traducta fuerit idioma; illamque S. Hyeroninus omni tempore, ab omni ætate, ab omni hominum ordine, a pueris, ab agricolis inter labores adhibitam fuisse scribat.

Omittitur vero *Alleluja* juxta Rubricas a Septuagesima ad Sabbatum Sanctum, in Missis de feria per Adventum, & in Vigiliis jejuniorum, exceptis tamen Paschatis, & Pentecostes; in quibus olim Missæ per noctem celebrabantur; eædemque erant ipsarum Festivitatum Missæ, ut observat Bellote. Lutherus probare contendit *Alleluja*, etiam per Quadragesimam, & in majori Hebdomada intonari debere; sed eum egregie refellit Bellarminus. Cur autem per id tempus omittatur, fuse differit Theophilus Raynaudus: sicuti de ejus usu medio inter Pascha, & Pentecostem tempore, ac de ejus, per Quadragesimam intermissione Albaspinæus. Omittitur denique in Festo SS. Innocentium, quod Ecclesia miserarum matrum, quæ filios suos trucidari viderunt, planctus ob oculos nostros ponat, ut advertit Amalarius. Dicitur vero in ejus Octava, & Festivitate ipsa, si in Dominicam incidat; *quia in Resurrectione Domini*, inquit Honorius, *eos Sanctis Associatos credimus*.

Tractus a trahendo dicitur: nam juxta Durandum, Bellarminum, & alios, *tractim*, & *cum asperitate vocum*, & *prolixitate verborum*, *canitur*. Dicitur a Septuagesima ad Pascha pro Alleluja, quod Tractus, ut ait Rupertus Abbas, Luctui congruat, & his diebus mortem, quæ subintravit in mundum, lugeamus

Sequentia, quæ etiam *jubilatio*, & *prosa* appellatur, ita dicitur, quia Graduale consequitur. Quatuor Sequentiis utitur Ecclesia Romana: prima est *victimæ Paschali*, die Paschatis a Roberto Francorum Rege seculo XI. juxta Durandum composita. Altera *Veni Sancte Spiritus* in Pentecoste; & hoc B. Hermanno contracto ejusdem seculi Scriptori tribuitur. Tertia *Lauda Sion*, in Festo Corporis Christi; ejusque Auctor D. Thomas dicitur. Quarta, *Dies iræ* in Missis Mortuorum, quam scripsisse existimatur Latinus Card. Ursinus, seu Fran-

Frangipani Ord. Prædicatorum, qui ann. 1294. obiit. De his fuse Le Brun, Marcus, & Perimezius, qui hujus ritus B. Notkerum S. Galli Abbatem, qui integrum volumen ejusmodi Prosarum a se compositarum congessit, introductorem fuisse putat. Alia Sequentia, *Lauda Sion Salvatoris Jesu nomen* dicitur in Festo Nominis Jesu; sed hæc apud Meratum propria est Fratrum Minorum.

EXERCITATIO XXIX.

De Reliquis Actionibus, quæ fiunt a Sacerdote in hac Missæ parte. (*ex t. 9. l. 2. c. 6.*)

PRæcipuæ actiones juxta Rubricas sunt Altare osculari; ad cornu Epistolæ se conferre; signo Crucis se signare, caput ad Crucem convertere, & in quibusdam verbis proferendis inclinare; in medio Altari *Kyrie*, & *Gloria* recitare, ad cornu Epistolæ redire, & in dicendis collectis manus ad humeros extollere.

Osculum Altaris; & signum Crucis superius explicuimus. Ad reliquas actiones quod attinet, olim *Gloria*, vel in medio Altari, vel in cornu Epistolæ, ut adhuc Carthusiani, & Fratres Prædicatores faciunt, pro libito dici poterat. Sed nunc in medio ad conspectum Crucis, juxta Ritum Romanum a seculo XIII. invectum, recitatur.

Olim quoque populus verbis *Dominus vobiscum* non in medio Altari, sed ut nunc a Carthusianis, Carmelitis, & Fratribus Prædicatobus fit, ad cornu Epistolæ salutabatur. Verum jam a quingentis, & amplius annis apud Le Brun Sacerdos a medio Altari ad populum conversus dicit *Dominus vobiscum*.

Septies hoc in Missa repetit, quod, annotante Innocentio III., nos admonere valet, ut explosis septem capitalibus vitiis septiformem gratiam a Deo impetremus. Porro Sacerdos ad populum se non convertit post *Confiteor*, quia totus est in anima sua expianda; nec ante Evangelium, quia in verbo Dei annunciando versatur; neque ad Præfationem, cum sublatum ad Deum animum, proximoque Sacrificio intentum habeat.

Manus ad humeros elatas tenet juxta usitatum tum in veteri, tum in novo Testamento orandi modum; quamvis olim expansis, sublatisque brachiis oraverint, ut statum Christi in Cruce extensi imitarentur, quo orandi modo plures in Romæ Cæmeteriis imagines depictæ visuntur apud Bosium, & etiam nunc Religiosi quidam ordines utuntur. Consultius vero Ecclesia existimavit, ut, ipso jam præcinente Tertulliano lib. de orat. c. 13. *cum modestia, & humilitate... ne ipsis quidem manibus sublimius... Sed temperate, & probe elatis collecta recitaren-*

rentur, ne veteri retenta consuetudine inconcinnis gestibus, indecoroque corporis habitui occasio detur.

Jam notum est, introitum cum reliquis usque ad Evangelium in cornu Epistolæ: *Kyrie* vero, *Gloria*, *Credo*, & ea, quæ ad substantiam pertinent sacrificii, in medio Altaris recitari. Reliquum est, ut de itu, & reditu ab una ad alteram Altaris partem verba faciamus. De quo solide observat Micrologus, inde derivatum esse, ut Sacerdos a cornu Epistolæ ad cornu Evangelii transeat, quod cum Fideles *Offertorii* tempore oblationes ad Altare deferrent, non potuisset Sacerdos eas commode in primo cornu accipere, & Evangelium legere, nisi Missale ad aliud cornu transferretur. Et Pouget hanc Micrologi observationem illustrans ait: olim in Missis solemnibus, antequam Sacerdos ad Altare ascenderet, a Subdiacono Epistolam, a Diacono Evangelium legi consuevisse: postea Sacerdotem ad Altare ascendisse, & ea quæ opus essent, posito, ut supra, libro dixisse: In Missis vero privatis institutum fuisse, ut in cornu Epistolæ legerentur, quæ in Missis solemnibus extra Altare leguntur; cætera vero omnia, ut in Solemnibus, ita & in privatis in medio Altari perficerentur. Quia vero in Missis solemnibus, post Communionem Subdiaconus in cornu Evangelii Calicem tergit, & componit, propterea Missale ad cornu Epistolæ oblationibus non impeditum refertur; atque inde idem Ritus in Missas privatas est derivatus. Postea Sacerdos iterum ad cornu Evangelii se confert, & Initium Evangelii S. Joannis legit, ubi primum Evangelium lectum fuerat. De quo non est, cur multa anxietate quæramus; nova enim ejus Evangelii ad Missam additio est, & decet, ut in eadem parte Altaris secundum Evangelium legatur, in qua primum recitatum fuit. Apud Mysticos cornu Epistolæ Hebræos, qui primi ad Evangelium vocati sunt, cornu vero Evangelii, Ethnicos significat, qui Evangelium a Judeis rejectum receperunt; reditus vero ad cornu Epistolæ futuram Hebræorum denotat conversionem.

EXERCITATIO XXX.

De Evangelio. (ex t. 9. l. 2. c. 6.)

LEcta Epistola, & iis, quæ consequuntur, Sacerdos in medio Altari, ut ad Evangelium legendum se paret, recitat Orationem *Munda cor meum*, petens a Deo, ut quemadmodum labia Isaiæ calculo mundavit ignito, ita sibi cor, & labia purificet, quo digne Sanctum annunciet Evangelium.

Postea tam in Missa privata, quam in Solemni dicit *Jube Domine benedicere*. At Diaconus Evangelium cantaturus ait *Jube Domne &c.* Sa-

cerdos

cerdos quippe benedictionem a Deo petit, cui proprie vox *Dominus* competit: Diaconus vero illam a Sacerdote postulat, cui, utpote homini, vox diminuta *Domnus* tribuitur. Porro cum benedectio a Deo efflagitatur, gratias, quibus nobis opus est, postulamus; ab homine autem poscimus, ut Deum pro nobis oret. Videantur Du-Cange, & Macrus.

Inde Sacerdos ad cornu Evangelii se confert, & dicto *Dominus vobiscum*, secutoque Ministri responso *Et cum spiritu tuo*, pollice dexteræ symbolo Crucis librum in principio Evangelii, ac suam frontem, os, & pectus signat dicens: *Initium S. Evangelii*, si principium alicujus Evangelii legatur; vel *Sequentia &c.* si quod legendum, e corpore Evangelii sumptum sit. Libro vero Crucem imprimit; quod sit juxta Innocentium III., ut innuatur hunc Crucifixi librum esse: fronti vero, quod juxta Augustinum Crucem non erubescat: ori autem, & pectori, quod *corde credatur ad justitiam, ore autem confessio fiat ad salutem*. Tum junctis manibus, sive privatim, sive solemniter celebret, Evangelium legit. In majori Hebdomada, cum legitur historia Passionis Christi, lectioni præmittitur: *Passio Domini Nostri &c.*, & omittuntur tam *Initium*, aut *Sequentia &c.* quam prædictum Crucis signum.

Ex vetustissima consuetudine populus Evangelium stando audit, ut significet, paratum se esse ad perficienda Domini mandata, quæ in eo leguntur. Et olim ad declarandam humilitatem, obsequiumque Deo præstandum, qui baculum habebat, juxta Amalarium deponebat; Religiosi vero Equestrium ordinum, vel manum gladio admovent, vel ipsum e vagina educunt, indicantes per hoc, se paratos esse ad sanguinem pro Christi Fide fundendum. Vide Card. Bonam.

Olim in Missa Solemni Lector Evangelium legebat, quæ consuetudo etiam nunc apud Græcos viget. Postea vero id munus in Evangelii honorem Diaconis demandatum est. Consuetudo hæc Evangelium in Fidelium cætibus legendi ab ipsis Ecclesiæ primordiis originem suam ducit; ut ex 2. ad Corinth. 8., ex vetustis Liturgiis, & ex Eusebio eruitur. Illam quoque S. Justinus ex Apostolica repetit traditione; ac licet Morinus ex Epistola S. Gregorii M. ad Joannem Episcopum Siracusanum, ubi S. Pontifex ait, Apostolos, dicta solum oratione Dominicali, Hostiam consecrasse, arguat, Evangelium per multos annos in Missa lectum non fuisse; Morinum tamen egregie refellit P. Lupus; & Card. Bona existimat, S. Gregorium, ad tempus illud respexisse, quo Evangelium nondum erat litteris commendatum.

Post illa Sacerdotis verba *Initium &c.*, vel *Sequentia*, Minister respondet *Gloria tibi Domine*, & ad finem Evangelii addit *Laus tibi*

bi

bi Christe, quæ verba omittuntur Feria 6. in Parasceve, quo Christus opprobriis saturatus est. Olim post Evangelium dicebatur *Amen*, quod servatur in Ritu Mozarabo, vel *Deo gratias*, ut videre est apud Alensem. Sacerdos vero submissa voce subiicit: *Per Evangelica dicta deleantur nostra delicta*, quæ vox *delicta* hic culpas veniales significat; ut notat Le Brun; ac simul osculatur principium Evangelii; quod tamen non facit in Missis mortuorum, neque coram Papa, vel Cardinali, aut Legato Apostolico, ubicumque hi sint; neque coram Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ubi jurisdictionem habent; quibus omnibus Missale ad osculum offertur.

De hujusmodi osculo plura loquitur Jonas Episcopus Aurelianensis. Antiquitus vero non solum Sacerdos Evangeliorum librum osculabatur, sed liber ipse ad totius Cleri, populique osculum circumferebatur. Verum Honorius III. apud Meratum, & Raynaldum vetuit, ne cuiquam, etiamsi Principi, Evangelium offerretur osculandum, nisi Sacro Oleo sit perunctus.

EXERCITATIO XXXI.

De Sermone post Evangelium olim ad populum habito, & Missa Catechumenorum. (ex t. 9. l. 2. c. 5.)

IN more positum erat apud Hebræos, ut post lectionem legis, & Prophetarum sermo ad populum haberetur, ut ex S. Luca, & ex Actis Apost. colligitur. Ex Justino, & lib. 8. Constit. Apostolic.; & ex S. Cypriano constat, post Evangelium Homiliam, seu sermonem haberi consuevisse. Hoc eruditissime tractat Ferrarius. Præter sermonem vero monita quædam populo exhibebantur, scilicet ut.. *pro diversis necessitatibus preces funderent ad Dominum &c.*; ut loquitur Concilium Aurelianense apud Jvonem.

Hanc consuetudinem Galli retinent apud Pouget, & admonitionem *Prone* gallice dicunt, ex Græco *Pronaos*, hoc est ab illa Templi parte, quæ a limine ad Chorum protenta Laicos continebat. In Italia quoque Parochi, qui munus suum exequi volunt, solent Festis diebus sermonem post Evangelium ad populum habere; cum Concilium Tridentinum instructionem gregis omnibus Pastoribus serio præcipiat.

Lecto Evangelio, & sermone habito, catechumenorum Missa peracta erat. Quod ut melius intelligatur, sciendum est, publicos pœnitentes a Patribus in quatuor Classes distribui. Alii *Flentes* dicebantur, qui extra Templi januam peccata sua deflebant. Alii *Audientes*, & *Prostrati*, & hi in ea Templi parte, quæ *Narthex* appellabatur, cum Energumenis, & Catechumenis morabantur; qui omnes, sermo-

sermone habito, a Diacono dimittebantur, & abibant; ut ex Jacobo Diacono in vita S. Pelagiæ colligitur. Alii demum *consistentes*, qui cum cæteris Fidelibus Missæ integræ aderant, non tamen Eucharistiæ participabant. Vetustioribus temporibus illa dimissio Evangelium præcedebat; sed Concilium Arausicanum I. statuit, id subsequi debere; quod confirmavit Concilium Valentinum. Omnia hæc eruditissime tractant Albaspinæus, & Bocquillot.

Prior itaque illa Missæ pars dicebatur *Missa catechumenorum*, quod horum major esset numerus; ut observant Vicecomes, & Morinus. Altera pars *Missa Fidelium*, vel etiam *Sacramentorum* apud Juonem Carnotensem appellatur, qui pravam suorum Canonicorum describens disciplinam ait: *Quia adibat Missam catechumenorum, subterfugiebat Missam Sacramentorum*. Et S. Cæsarius Arelatensis addit, non satis esse, ut quis Missæ dicatur adfuisse, si sanctam Lectionem audierit, sed expectandum esse, donec Sacerdos Benedictionem populo impertierit.

EXERCITATIO XXXII.

De Symbolo. (ex t. 9. l. 2. c. 6.)

Symbolum, quidquid nonnulli apud Vossium senserint, signum quoddam, seu tesseram significat, qua Fideles ab Infidelibus secernerentur; ducta similitudine ex militari signo, quo milites a transfugis distinguebantur, ut observat Rufinus; seu ex Syngrapha contractus, qua quispiam alteri obligatur; siquidem Christianus juxta S. Petrum Chrysologum cum Deo in Baptismate paciscitur.

Quatuor sunt Symbola: *Apostolicum*, *Nicænum*, *Constantinopolitanum*, & *Athanasianum*, quod S. Athanasio tribuitur. *Apostolicum* ab Apostolis conditum esse, demonstrat Naatalis Alexander; quamvis, teste D. Hieronymo, non fuerit litteris commendatum, sed voce traditum, ne in manus caderet Infidelium; adeo, ut ante Constantinum nullus Scriptor, si Tertullianum excipias, qui libro de velandis Virginibus, & altero de præscriptionibus, quædam attigit, illud in sua scripta inseruerit.

Nicænum in Concilio Nicæno, Osius Cordubensis jussu Patrum composuit. *Constantinopolitanum* a Constantinopolitano secundo Oecumenico Concilio introductum fuit; cujus Auctor S. Gregorius Nazianzenus creditur; ut Marcus Ephesinus in Concilio Florentino contendit. Nullum vero inter hæc Symbola aliud discrimen intercedit, nisi quod Nicæni Patres, exorta Arii hæresi, ampliori verborum contextu sensum Apostolicum explicuerint, Constantinopolitani vero Præsules ad Macedonii errores, & retundendos, & evitandos, ac declarandam penitius Orthodoxam fidem quædam addiderint. Ex

Ex his Symbolis in Missæ Sacrificio, statim post Evangelium recitatur illud, quod Constantinopolitani Patres congesserunt. Ac licet quidam Scholastici Magistrum sententiarum secuti Nicænum illud esse credant, id tamen non alia ratione sustineri potest, quam quod per hoc intelligatur, omne id, quod Constantinopolitanum addidit, jam in Nicæno implicite contentum fuisse.

Quæri hic posset, cur potius Constantinopolitanum, quam anteriora Symbola, ab Ecclesia adoptatum fuerit? Valfridius quidem Strabo id ex eo factum arbitratur, quod Musicæ esset accommodatissimum; sed melius Card. Bona ideo Ecclesiam hoc maluisse ait, quod in eo Orthodoxi articuli disertius explicentur; & Hæreses usque ad ea tempora ortæ profligentur.

De tempore, quo Symbolum in Missa recitari cœperit, nunc est inquirendum. In Ecclesia Romana non ante XI. sæculum contigisse, quidam pervicaciter propugnant, Abbatis Bernonis authoritate freti, qui libro *de rebus ad Missam spectantibus* cap. 2. diserte testatur, Henricum Imperatorem id a Benedicto VIII. impetrasse. Verum Romæ Symbolum IX. etiam jam sæculo post Evangelium dictum fuisse, ostendit Mabillonius, & Le Brun. Optime vero omnium Martene; qui Bernonem ita explicat, ut videlicet ille de Symboli cantu tum primum introducto, non autem de ejusdem recitatione intelligi debeat; ut ex Leonis III. collatione sub Carolo M. habita præclare confirmat.

In Hispania VI. jam sæculo Symbolum in Missa recitatum fuisse, ex Concilio Toletano III. an. 589. congregato colligitur. In Gallia autem, & in Germania IX. jam sæculo receptum viguisse, ex supra citata Leonis III. collatione elucet, & ex Valfridio Strabone eruitur.

In Oriente an. 510. hunc Ritum in Missam a Timotheo Episcopo Constantinopolitano invectum fuisse, affirmat Theodorus Lector. Nicephorus vero Callixtus id Petro Cnapæo intruso Antiochenæ Ecclesiæ Episcopo an. 471. tribuit. Daretur nobis hoc in loco conjecturandi occasio, quod, cum Cnapæus non alium ob finem Symbolum erroribus Theopasichtarum a se deformatum, Missæ addiderit, quam ut plures secum in labyrinthum perditionis abriperet; constitutum mox fuerit aut a Timotheo, aut ab alio quopiam Orthodoxo Antistite, ut genuinum, & purum ab omni errore Symbolum a Catholicis pariter Sacerdotibus in Missa recitaretur; sicque dolosus Hæretici conatus irritus redderetur. Qui deinde mos perpetuatus ab Orientali ad Occidentalem Ecclesiam promanavit.

In Missa Mozarabica idem Symbolum a Sacerdote, & Universo Clero, & Populo non post Evangelium, sed post Canonem canitur, & interim Sacerdos hostiam consecratam super Calicem tenet, quasi declaret, eadem fide, qua unitatem Dei, Trinitatem Persona-

ſonarum, & Incarnationem verbi, realem etiam Corporis, & Sanguinis Chriſti in Euchariſtia præſentiam ſe credere; uti notant Mabillon, & Bellotte.

Rationem autem, cur in Miſſa quandoque recitetur Symbolum, quandoque intermittatur, docet S. Thomas 3. part. quæſt. 83. art. 4. videlicet populus *in eo oſtendit, ſe per fidem Chriſti doctrinæ* (in Evangelio jam lecto contentæ) *aſſentiri*, additque, illud cantari in Feſtis, *de quibus fit aliqua mentio in Symbolo: ſicut in Feſtis* Chriſti; B. Virginis, Apoſtolorum, & aliis hujuſmodi.

Actiones, quas Sacerdos, dum Symbolum recitat, facere debet, in Rubricis deſignantur. Sic ad ultima verba, *& vitam venturi ſæculi*, ſignum Crucis a fronte ad pectus producit, ut totius fidei profeſſio ſigillo Crucis quodammodo obſignetur, uti ſcribit Gavantus. Rufinus vero teſtatur, olim ſignum illud fieri conſueviſſe ad verba *carnis Reſurrectionem*, idque, quia in Symbolo, de quo Rufinus, quodque in Romana recitabatur Eccleſia, nulla erant verba de vita æterna, ſed ſolum finiebatur per *carnis Reſurrectionem*; quod tradit etiam S. Hieronymus. Hinc tamen nemo inferat, Symbolum Apoſtolicum vitæ æternæ articulum non complecti; hic quippe in Reſurrectionis articulo continetur, ut idem Rufinus proſequitur, & D. Thomas demonſtrat.

Inter alia Rubricæ præſcribunt, ut Sacerdos ad ea verba: *Et Incarnatus eſt*, genuflectat, quod Radulpho non probari videtur. Sed Honorius hunc Ritum laudat, quo indicatur, quænam Chriſto, qui pro nobis Homo factus eſt, crucique affixus, debeatur adoratio. Eumdem a Romano Pontifice Ritum ſervari, ſcribit Petrus Amelius. Honorio ſuffragatur Bellotte, addens, Canonicos Lugdunenſes in Choro Miſſæ præſentes, ſtantes pemanere vultu ad Orientem converſo; Sacerdotem vero ſuper Altaris gradus genua flectere, quaſi Populum ad idipſum, & ad Chriſtum ſecum adorandum invitet.

EXERCITATIO XXXIII.

De Offertorio. (ex t. 9. l. 2. c. 6.)

POſt hæc Sacerdos populum ſalutat verbis *Dominus vobiſcum*, & ad orandum excitat verbo *Oremus*, ac dicit *Offertorium*, quo nomine juxta Card. Bonam ea omnia continentur, quæ a Sacerdote, & a Miniſtris fiunt ab iis verbis *Dominus vobiſcum* uſque ad clauſulam ſecretæ Orationis, cum Sacerdos elata voce dicit *Per omnia ſæcula &c.*

Offertorium nomen ſuum ab eo traxit, quod Fideles juxta veterem conſuetudinem panem, & vinum, aliaque in Sacrificii, & Sacer-

cerdotem usum offerrent. Nihil usque ad Sæculum IV. in hac oblatione recitabatur: sed in Ecclesia Carthaginensi a S. Augustini temporibus mos invaluit, ut interim versiculi ex Psalmis canerentur. Incertum vero est, utrum S. Gregorius M., an S. Cælestinus, an potius S. Eutychianus Auctores fuerint canendi antiphonam, quæ *Offertorium* dicitur.

Missa Defunctorum Offertorium habet in modum Responsorii compositum. In quo consideranda sunt verba: *Domine, libera animas omnium Fidelium Defunctorum de pœnis inferni, de profundo lacu, de ore leonis, ne absorbeat eas Tartarus, ne cadant in obscurum.* Quibus verbis Ecclesia nequaquam orat pro iis, qui perpetuis inferorum pænis addicti sunt; neque ignorat, nunquam futurum, ut animæ Purgatorii ad Inferos dejiciantur; sicut etiam non obstat, quod 2. Machab. 12. legitur, fusas fuisse preces pro iis Hebræis, qui in prælio interfecti, deprehensi sunt habere donaria Idolis oblata, quod ex Deuteron. 7. lethale peccatum erat. Divus enim Thomas observat, eos donaria illa non falsa Religione, sed Jure belli tamquam prædam a victis abstulisse, quod veniale solum avaritiæ peccatum dici potest, adeoque licuisse pro iis orare.

Quidam contendunt, eam Antiphonam legi consuevisse, cum ægrotus animam jam jam emitteret, ac inde Ecclesiam in Missis, & funeribus mortuorum ea uti cepisse arbitrantur: retrahendo videlicet preces ad temporis punctum, quo animæ corpus reliquerunt, eo prorsus modo, quo, etsi jam a multis Sæculis Verbum Divinum carnem assumpserit, in Adventu dicit *Rorate Cæli desuper*, & similia, retrahendo preces ad tempora Prophetarum, qui Incarnationem Christi expectabant.

Medina fidenter affirmat, non esse Orationes Ecclesiæ tam subtiliter examinandas, quarum quædam multa continent minus vera, tolerantur autem, quia Fidelium pietatem nutriunt. Sed hoc merito refellit Azorius; probans Ecclesiam in illo Offertorio pænas intelligere Purgatorii, & hoc appellare Infernum, cum uterque pænarum locus sit: sicque orare, ut liberentur *de profundo &c.*, hoc est de carcere illo, ubi expiantur: ac petere, *ne absorbeat eas Tartarus &c.*, idest, ne diutius in illo carcere detineantur.

Petrus Præpositivus Theologus Parisiensis in sua Summa Theologica, quæ manuscripta in Bibliothecis latet, docuit, damnatorum animas suffragiis juvari, ut a poena immunes sint usque ad universale Judicium; sed D. Thomas hanc sententiam ex Origenianis erroribus profectam omnino improbat. Vide Sermonem 1. secundi tricesimi Benedicti XIII. De eodem Offertorio plura disserit Sarnellus, & quidam Theologus Ordinis servorum B. M. V. in Tract., quem an. 1570. Bononiæ edidit.

EXER-

EXERCITATIO XXXIV.

De Oratione Suscipe, Sancte Pater, & aqua cum vino mixtione. (*ex t. 9. l. 2. c. 6.*)

POst Antiphonam, quæ Offertorium nominatur, quinque ad secretam usque dicuntur Orationes, videlicet: *Suscipe, Sancte Pater*; *Offerimus tibi*; *In spiritu humilitatis*; *Veni sanctificator*; & *Suscipe, Sancta Trinitas*. Quas Bellarminus ex silentio Vvalfridi, Amalarii, Ruperti, & Innocentii III. non admodum vetustas esse deducit.

Dicto itaque Offertorio, Sacerdos patenam capit cum Hostia, eamque sublatam tenens dicit *Suscipe &c.* orans Æternum Patrem juxta præceptum Apostoli, ut Hostiam suscipiat pro suis peccatis, & pro omnibus Fidelibus vivis, & Defunctis, ut omnes salutem æternam consequantur. Hostiam, etsi nondum consecratam, vocat *immaculatam*: Quæ verba non ad panem referenda sunt, sed ad futurum Christi Corpus, quasi diceret: *Suscipe immaculatam Hostiam, in quam panis hic est convertendus*; ut animadvertunt Card. Bona, & Pouget; postea cum patena Signum Crucis faciens, quod juxta Honorium, & Durandum Christum supra Crucem extensum, seque Patri Divino pro nobis offerentem menti nostræ proponit, Hostiam deponit, & patenam sub Corporali aliquantum tectam ad dexteram collocat.

Convertit se mox Sacerdos ad cornu Epistolæ, & Calicem Purificatorio extergit, acceptaque ampulla vinum in illum ingerit. Tum Signum Crucis (nisi celebret pro Defunctis) super aquæ ampullam effigurat dicens Orationem *Deus qui humanæ &c.*, & paullulum aquæ in Calicem infundit; & hoc quidem in Missa privata. At in Solemni Subdiaconus Calicem tergit, & Diaconus, ampulla ab ejus manu sumpta, vinum in illum infundit; tum Subdiaconus ampullam aquæ Sacerdoti ostendens dicit, *Benedicite &c.* ipse vero Signo Crucis versus eam facto dicit *Deus, qui humanæ &c.*, & Subdiaconus aquam in Calicem immittit. In Missa Romani Pontificis juxta Ordinem Rom. 15. apud Mabillonium Sacrista Calicem cum ternis Hostiis parat, unam ad Sacrificium, reliquas ad summovendam veneni suspicionem.

Multa jam innuimus superiori libro, ubi Exer. IX. De vino, & aqua ad Sacrificium adhibendis, tractavimus. Nunc accuratius quæpiam perspicienda. Quod igitur ad vini, & aquæ commixtionem attinet, non solum e Patrum Scriptis, verum etiam e Conciliis Florentino, & Tridentino, haud inverisimiliter, deducere licet, eam in ipsa Sacra Cœna, & prima Eucharistiæ institutione fuisse usurpatam. Quare etiam veteres quidam Theologi hanc commixtionem præcepto

cepto

cepto Divino tribuerunt. Nunc tamen communis ſententia illam ex Eccleſiaſtico tantum præcepto repetit, ita tamen, ut hoc ex Chriſti exemplo derivetur. Etenim Judæis apud Buxtorfium permiſſum erat in Paſchali Cœna vinum aqua diluere, & Gaufredus Monachus in Epiſtola ad Cardinalem Epiſcopum Albanenſem contendit, in Judæa vinum, quod robuſtius eſſet, aqua dilutum bibi conſueviſſe. Hinc arbitrari poſſumus, Chriſtum, ut temperantiæ, & ſobrietatis exemplum ederet, aquam in vinum infudiſſe; quod etiam iis Evangelii verbis *Hic eſt Calix* ſignificari videtur. Calix enim *apud Orientales*, ait P. Lupus, *ſignificat Vas, in quo ſolebat vinum ad potum miſceri*. Cumque Armeni apud Georgium Caſſandrum *aquam vino* non admiſcerent, Joannes XXII. apud Raynaldum monuit Archiepiſcopum Armenorum, id Chriſti exemplo minime congruere: & Sancta Congregatio de Propaganda Fide, hanc ipſam rationem inter alias attulit, cur Armenis, quibuſcum agebatur de eorum cum S. Romana Eccleſia unione, non eſſet permittendum, ut vinum ſolum adhiberent.

Ipſe Joachimus Hildebrandus hoc Chriſti exemplum admittit, & fatetur in utraque Eccleſia, tum Occidentali, tum Orientali eam commixtionem ſemper fuiſſe uſurpatam; nec improbat; ſed concludit apud ſuos ſectarios eſſe ſublatam. Quod qua ratione faciat, ille viderit.

Pater Lupus agens de Aquariorum Hæreſi, qui apud S. Epiphanium *ſolam aquam*, & de Armenorum Hæreſi, qui *ſolum vinum* in Miſſa adhibebant, videtur iis conſentire, qui putant, niſi aqua cum vino miſceatur, non confici Sacramentum, & errare eos, qui hanc mixtionem Eccleſiæ præceptum eſſe docent. Aſt nos a D. Thomæ ſententia minime recedimus, qui aſſerit, ea mixtione ſignificari Populum Chriſto adunatum, & aquam, quæ de ejus latere fluxit; hæc vero ad uſum Fidelium, & ad effectum Sacramenti, non ad eſſentiam pertinere: de quibus vide collationem 3. Lucionenſem.

Apud Græcos juxta S. Baſilii, & Chryſoſtomi Liturgias, dum ea, quæ ad Miſſam opus ſunt, ſeorſim in menſa parantur, Sacerdos Lanceola panem transfigit dicens: *Unus militum Lancea latus ejus aperuit, ſtatimque exivit ſanguis, & aqua*; Et Diaconus aquam frigidam infundit in Calicem: poſt Conſecrationem Sacerdos aquam calidam benedicit, & Diaconus in Calicem immittit. Quem Ritum Theologi quidam vel confictum, vel improbum exiſtimarunt; ſed Card. Bona illum, & dari, & improbandum non eſſe oſtendit. Et Vice-Comes ait, per hoc myſtice ſignificari Spiritum Sanctum, qui igni comparatur, in hominum Corda, & mentem delabi. Carthuſiani, Fratres Prædicatores, & Ciſtercienſes juxta veterem conſuetudinem vinum, & aquam ante Miſſam ad Altare infundunt; vel quod hoc

 tem-

tempus ad id putent accomodatius, vel juxta Card. Capisucchium, & illorum sententiam, qui aquam ante consecrationem in vinum mutari arbitrantur, ut plus temporis a commixtione ad Consecrationem decurrat, quo aqua in vinum, & utrumque in sanguinem convertatur.

Olim Sacerdos aquam non benedicebat, sed in modum Crucis Calici infundebat, ut videre est in Ordine Rom. apud Hittorpium, & in alio apud Chiapponum. Nunc non vinum, quod Christum Benedictione non indigentem significat, sed aquam benedicit, quæ Populum repræsentat, qui non ab omni peccato purus Benedictione opus habet. Hæc Benedictio in Missis Defunctorum omittitur, vel quod in his ne in fine qnidem benedicatur, vel quod aqua animarum in purgatorio detentarum, qui Benedictione non egent, Typus exprimatur.

Notatu dignissima sunt verba *nobis per hujus aquæ, & vini Misterium &c.* quæ in Oratione *Deus, qui humanæ substantiæ &c.* continentur, & ex S. Cypriano explicari possunt, qui ait: quod, cum per vinum Christus, per aquam vero Populus significetur: *quando aqua vino miscetur, Christo Populus adunatur, & conjungitur*, inseparabiliter quidem, dum in Fide permanserit, quemadmodum aqua vino mixta ab eo inseparabilis est.

Alii existimant, per illam commixtionem Incarnationis significari Mysterium; cum humana natura Divinæ hypostatice fuerit unita, ut innuunt subsequentia verba *ejus divinitatis esse consortes &c.* quæ ex 2. D. Petri Epistola deprompta sunt. Alii volunt intelligi, ut antea adnotavimus, aquam, & Sanguinem, quæ a latere Christi defluxerunt. Unde Ambrosiani in ea commixtione dicunt: *De latere Christi exivit Sanguis, & aqua.* Ubi tamen animadvertendum occurrit, in admixtione aquæ plus vini, quam aquæ adhibendum, ut ait Honorius III. in decretali *Perniciosus*, & Concilium Florentinum. Ex Communiori Theologorum sententia, ut plurimum tertia aquæ pars adhiberi potest.

EXERCITATIO XXXV.

De Orationibus Offerimus tibi, Domine &c., In spiritu humilitatis &c; & veni Sanctificator. (ex t. 9. l. 2. c. 6.)

AQua in Calicem indita, atque Oratione conveniente dicta, Sacerdos in medio Altari Calicem sublatum tenens, elevatis in Cœlum oculis, dicit Orationem *Offerimus &c.* qua absoluta, signum Crucis cum Calice facit, illumque deponit, ac palla tegit. Idcirco autem

tem dicit *Offerimus*, non *Offero*, quia olim juxta Ritum Romanum apud Card. Bonam, Orationem illam in Missa Solemni cum Diacono recitabat; qui Ritus in Missa privata retentus est. Sed difficultatem ingerunt verba *Calicem salutaris*, cum in Calice tunc nihil, nisi vinum contineatur; Sed advertit Card. Bellarminus, dici *Calicem salutaris*, idest Christi, qui illum instituit; ac potuisse etiam sine absurdo *Calicem salutarem* appellari, id videlicet referendo ad futuram Consecrationem, uti ad *Hostiam immaculatam* adnotavimus.

Quod Calix palla cooperiatur, omni caret Mysterio; ut post Micrologum observat Gavantus. Ex antiqua disciplina apud eumdem Micrologum in Romana Ecclesia Hostia, & Calix ita locabantur, ut lineam rectam a latere ad latus efficerent; quemadmodum Græci etiam nunc faciunt; sed ab anno 1485. juxta Le Brun, Hostia inter Sacerdotem, & Calicem recta collocari consuevit.

Superest, ut aliquid de Orationibus *in spiritu humilitatis*, & *veni Sanctificator dicamus*. Utraque vetustissima est: ac prima in Missali Mozarabico, & in omnibus aliis reperitur, & desumpta est ex Cantico trium puerorum, qui Babylone in ignem conjecti sunt. Altera dirigitur ad Spiritum S., ut ipsum Verbum *veni* declarat; nam quando Pater exoratur, non dicitur *veni*, sed *Mitte*: neque item potest intelligi de Filio, pro quo fit deprecatio; & sane in quibusdam Galliæ Ecclesiis olim dicebatur Hymnus *Veni Creator Spiritus*, vel *Veni Sancte Spiritus*. Et in Missa Mozarabica *Veni Sancte Spiritus Sanctificator*, cui consonant veteres Liturgiæ Græcæ, & Latinæ. Dirigitur autem ad Spiritum Sanctum, ut declaretur, quemadmodum Christi Corpus Spiritus S. opera in virginali B. Mariæ utero formatum fuit, ita quoque per eumdem confici super Altare.

EXERCITATIO XXXVI.

De ablutione Manuum. (ex t. 9. l. 2. c. 6.)

Dicto *Veni Sanctificator* Sacerdos ad cornu Epistolæ se confert, ac Ministro aquam fundente, extremitates pollicis, & indicis lavat dicens Psalmum *Lavabo &c.* cum Gloria Patri; sed ultimus hic versus, utpote lætitiæ indicium, omittitur in Missis Defunctorum, & a Dominica Passionis usque ad Sabbatum Sanctum; in quibus luctu, & mæstitia omnia squallent.

Ablutionis rationes geminæ sunt, quarum altera ab ipsa rei natura, altera a Symbolica significatione proficiscitur. Utramque D. Thomas 3. p. quest. 63. ar. 5. ad primum, his verbis explicat: *Primo quidem, quia aliqua pretiosa tractare non consuevimus nisi manibus, ablutis,*

G 2 *unde*

unde indecens videtur, quod ad tantum Sacramentum aliquis accedat manibus etiam corporalibus inquinatis. Secundo, ut Dionysius (juxta ac S. Cyrillus) *dicit, extremitatum ablutio significat emundationem etiam a minimis peccatis secundum illud Joannis c. 13., qui lotus est, non indiget, nisi ut pedes lavet: & talis emundatio requiritur ab eo, qui accedit ad hoc Sacramentum.*

Olim duplex manuum fuerat ablutio, altera ante Offertorium, altera post incensum. Quæ etiam nunc in Missis cantatis retinetur. Vide Vertum Tom. 4. p. 174.

Accommodatissimus est huic actioni Psalmus *Lavabo*, & in Missali Romano integer exhibetur cohærenter ad Liturgias SS. Chrysostomi, & Basilii; quamvis in quibusdam Ecclesiis quidam dumtaxat ejus versiculi recitentur. Quærit Le Brun, quomodo Sacerdos dicat *Ego autem in innocentia mea ingressus sum*, siquidem hoc a Christiana humilitate videtur alienum. Verum statim sibi ipsi respondens subjungit, Sacerdotem simul fateri, sibi opus esse Redemptoris manu, & misericordia *redime me, & miserere mei*, neque timore peccandi carere, nisi Deus præsto sit: *Ne perdas cum impiis &c.*: quibus Christiana continetur humilitas.

EXERCITATIO XXXVII.

De Oratione Suscipe Sancta Trinitas, & Orate Fratres.
(ex t. 9. l. 2. c. 7.)

Lotis manibus, Sacerdos ad medium Altare manibus junctis redit, ubi paullulum inclinatus dicit Orationem *Suscipe S. Trinitas*. Porro manus junctæ, & Corporis inclinationes Sacerdotis humilitatem juxta S. Thomam exprimunt, & Christi obedientiam nobis commemorant.

Quam vetus sit hæc Oratio, definire non possumus; Micrologus, qui XI. sæculo vixerat, scribit, eam consuetudine introductam fuisse. Verum cum sensus, & medulla illius orationis jam in Græcis Liturgiis, & in Missalibus, ac Sacramentariis Micrologo antiquioribus reperiatur, censendum est, eam XI. sæculo fuisse vetustiorem. Apud Fratres Prædicatores contractior paullulum, & apud Carthusianos penitus extra usum est; quod ultimum indicat, eam sæculo XI. in Ecclesia Gratianopolitana, unde idem Ordo Missale accepit, necdum fuisse adhibitam. Olim Gallicana Ecclesia non offerebat disjunctim panem, & vinum, sed utrumque simul ad Orationem *Suscipe Sancta Trinitas*, quod etiam nunc apud Carmelitas, & Fratres Prædicatores obtinet. Hodiernus tamen Ritus antiquissimus est, ut ex Liturgia Ambrosiana patet.

Qui-

Quidam denique existimant, hanc Orationem antiquitus a Populo, cum panem consecrandum offerret, recitatam fuisse; & hoc more sublato, Sacerdotem eam nomine Populi dicere. Vid. Pouget Insti. Cath. l. 2.

In eadem Oratione mentio fit de Passione, Resurrectione, & Ascensione Christi, ut totum ejus exprimatur Sacrificium. Porro in Sacrificiis Judaicis victima eligebatur; offerebatur; sacrificabatur sanguine circum Altare sparso; incendebatur, ut quidquid vitii ei inesset, absumeretur; ac demum Populus partem Victimæ comedebat. Et in Lege nova in Incarnatione Victima, idest humana Chisti natura, electa; in Nativitate oblata; in Cruce, effuso Sanguine, sacrificata; in Resurrectione, omni corruptibilitate sublata, consumpta; in Ascensione a Deo accepta; & in Pentecoste Populo communicata fuit; nam tunc Discipuli Christo fuere incorporati.

Quapropter Ecclesia Græca in hac Oratione Incarnationem, Nativitatem, Passionem, Resurrectionem, Ascensionem, & Spiritus Sancti Adventum memorat; Romana vero Ecclesia solum Passionem, Resurrectionem, & Ascensionem; quod in tribus hisce Mysteriis, tam immolatio, quam consumptio Victimæ optime repræsentetur.

Primis Ecclesiæ sæculis cunctæ Orationes ad Deum Patrem, nulla ad Trinitatem dirigebatur; præterquam enim, quod probe noverant in Patre tam Filii, quam Spiritus Sancti Divinitatem adorari, gravi etiam ad id inducebantur causa: ne videlicet Ethnicis, quibus Trinitatis Mysterium ignotum latuerat, occasionem præberent in Christianos Deorum multitudinem retorquendi. Rebus vero Ecclesiæ in tuto collocatis, metuque hoc sublato, verita non est Ecclesia Romana, & Græca, Orationem hanc *Suscipe Sancta Trinitas* adsciscere; in qua Sacerdos Trinitatem precatur, ut oblationem hanc suscipiat in honorem B. M. Virginis, & aliorum Sanctorum, utpote qui omnem honorem, & gloriam a Sacro Redemptionis Mysterio, ac Divini Filii oblatione sunt consequuti.

Conversus dein Sacerdos ad Populum eos verbis. *Orate Fratres*: preces secum fundere jubet: cui Minister oratione, quæ est huic mandato conformis, respondet; Sacerdos vero per gyrum reversus id, voce *Amen* confirmat. Eam Orationem Radulphus S. Leoni I. tribuit, quod si verborum formam spectemus, libenter concedimus; si vero substantiam rei, antiquiorem paullulum ex Liturgiis S. Marco, & S. Jacobo vulgo adscriptis reperimus.

Adnotandum hic est, Christianos olim se invicem Fratres appellasse; quod Ethnicis pariter more receptum fuerat, licet diversa sane ratione: utpote qui amica hac appellatione nefanda quæque libidinum, & obscænitatis crimina tegebant. Unde Cæcilius apud Minutium Felicem

licem in Christianos declamans, eos eorumdem scelerum participes columniabatur &c.: cui Octavius solide hunc in modum respondit: sic nos, quod invidetis, Fratres vocamus, ut unius Dei Parentis homines; ut consortes fidei, & spei Cohæredes. De quo erudite tractantem lege Kortoldium in opere: De calumniis Paganorum in Veteres Christianos.

EXERCITATIO XXXVIII.

De Secretis. (*ex t. 9. l. 2. c. 7.*)

SAcerdos, dicto *Amen*, subdit *Oremus*, ac recitat Orationes *secretas*, quæ ita appellantur, quia submissa voce dicendæ sunt, *ita tamen ut ipsemet Sacerdos se audiat, & a circumstantibus non audiatur*; Verba sunt Rubricæ Missalis.

In quibusdam Missalibus secretæ dicuntur *Orationes super oblata*; & Bossuetus scripsit vocem *secreta* idem esse ac *Secretio*. Verum id suspicando magis, quam asserendo, attulit. Unde perperam Novatores adversus Concilii Tridentini Decretum statuerunt: Secretas, & Canonem elata voce esse recitanda.

Quæ sit Ecclesiæ mens in his Orationibus, declaratur in Secreta Missæ Dominicæ quintæ post Pentecostem hisce verbis: *Propitiare, Domine, supplicationibus nostris, & has oblationes famulorum tuorum benignus assume, ut quod singuli obtulerunt, ad honorem nominis tui cunctis proficiat ad salutem*. Sacerdos vero, ubi ad postremæ secretæ finem pervenit, dicit *Per omnia sæcula sæculorum*; quæ clausula ad Orationes recitatas pertinet, & elata voce dicitur, ut Populus respondens *Amen*, eas confirmet, bene id post Micrologum observante Card. Bellarmino.

EXERCITATIO XXXIX.

De Præfatione. (*ex t. 9. l. 2. c. 7.*)

PRæfatio apud Durandum, & Menardum ita dicitur, quod sacro præeat Canoni, ac præparatio quædam sit ad Sacrificium. *Illatio* a Mozarabibus, & *contestatio* in Sacramentario Gallicano apud Mabillonium appellatur; nam Sacerdos ex Fidelium verbis infert, ac contestatur, dignum, & justum esse, Deo gratias agere, eumque collaudare; ut advertit Card. Bona.

Vualfridus Strabo fatetur, ignotum sibi esse Præfationis Auctorem; in libro vero Pontificali hæc Oratio S. Gelasio I. tribuitur. Sed cum in Liturgia S. Jacobi, & in aliis monumentis S. Gelasio antiquioribus

bus reperiatur, Gavantus, Meratus, Bona, & alii putaverunt, eam vel Apostolis, vel Apostolicorum temporum viris esse adjudicandam, Gelasiumque quasdam solum voces adjecisse.

Incipit Præfatio ex Salutatione *Dominus vobiscum*; neque tamen Sacerdos se ad Populum convertit, vel quia eum quodammodo dimiserit, cum dixit *Orate Fratres*, vel quia juxta Liturgias SS. Jacobi, Basilii, & Chrysostomi Sanctuarium ante Præfationem clauderetur, & circum Altare velum duceretur, adeoque Sacerdos Populum videre non potuerit, ut observat Le Brun.

Novem numerantur Præfationes juxta ea, quæ Pelagius II. P. M. scripsit ad Episcopos Germaniæ, & Galliæ. Prima de Nativitate Domini; secunda de Epiphania; tertia de Quadragesima; quarta de Cruce; quinta de Paschate; sexta de Ascensione; septima de Pentecoste; octava de SS. Trinitate; nona de Apostolis. Quibus Urbanus II. aliam addidit in Concilio Placentino, quæ est de B. Virgine. Et licet de præfatæ Pelagii II. Epistolæ sinceritate complures eruditissimi viri vehementer dubitent, illud tamen certissimum est, in Missalibus post annum 1200. editis novem illas dumtaxat in Decreto Pelagii II. recensitas Præfationes reperiri; quibus dein addita est Præfatio communis, quæ vel a Gelasio, vel a Gregorio M. originem suam trahit.

Undecim itaque Præfationibus Ecclesia Rom. utitur: Græci una tantum. Mozarabes, & Ambrosiani plurimas Festivitatibus Ecclesiæ suæ adaptatas habent; quarum ultimas emendari jusserunt S. Carolus, & Fridericus Cardinales Borromæi.

Eæ omnes incipiunt his verbis, *Sursum Corda*; quibus respondet Minister *Habemus ad Dominum*. Et hoc quidem antiquissima consuetudine; ut ex Liturgiis SS. Jacobi, Basilii, & Chrysostomi, atque ex SS. Augustino, Cypriano, & Cyrillo colligitur. Calumniantur quidam Hæretici, mentis elevationem, quæ per hanc Orationem declaratur, in Ecclesia Romana, mutatam esse in Hostiæ, & Calicis elevationem; Sed quam injuriose, perperamque id nobis oggerant, facile patet. Nam etiamnunc per formulam *Sursum Corda*, Fidelibus, ut antea, inculcatur, ut suam ad Deum mentem elevent; cujus vadimonium præstant omnes Auctores Catholici, qui de Missa scripserunt.

Cunctæ prorsus Præfationes in Hymnum desinunt *Sanctus &c.* quem Græci triumphalem, nos ex Isaiæ VI. Angelicum appellamus. Et ex Matth. XXI. adduntur verba *Benedictus, qui venit &c.* Hymnus hic a Trisagio *Sanctus Deus*, *Sanctus fortis*, *Sanctus immortalis* differt. Primus enim in omnibus habetur Liturgiis Græcis, & Latinis: Trisagium vero a Græcis quidem quotidie, sed in principio Liturgiæ canitur; a Latinis vero solum Feria 6. in Parasceve.

Sacerdos ea verba *Sanctus &c.* junctis manibus profert; ad illa vero

vero *Benedictus, qui venit &c.* se a fronte ad pectus Cruce signat. Dum autem *Sanctus &c.* dicitur, Minister Campanulam pulsat, idque Macrus ait fieri per abusum: immerito tamen; adhibetur enim ad excitandos adstantium animos ad devotionem; ac licet ejus origo incomperta sit, retinendus tamen est, ubi viget.

EXERCITATIO XL.

De Canone Missæ. (ex t. 9. l. 2. c. 7.)

C*Anon* idem prorsus exprimit quod *Regula*, eaque voce Ecclesia utitur, ut significet Canonem esse Regulam, juxta quam novi Testamenti Sacrificium sit celebrandum. Hunc S. Gregorius *Precem* appellat, Vigilius *Textum Canonicæ Precis*, S. Cyprianus *Orationem*, Vvalfridus, & alii *Actionem*; quod in eo Sacramenta Domini conficiantur: quamobrem Orationi *Communicantes* titulus inscribitur: *infra Actionem*, seu *intra Actionem*. *Infra* enim, & *intra* apud Scriptores ejus ævi, idiotismo quodam Barbaro, sæpe confunduntur, & ad eandem rem declarandam adsumuntur.

Canonis initium ab Oratione *te igitur &c.* sumitur, & usque ad Orationem Dominicalem submissa voce recitatur. Magna vero inter Doctores disceptatione quæritur, quo ejus origo referri debeat? nonnulli Gelasium I., alii Musæum Massiliensem Presbyterum, alii Voconium Episcopum Castellanensem in Mauritania, alii S. Clementem Alexandrinum ejus Auctorem existimant. S. Gregorius autem illum a Scholastico quodam fuisse compositum asserit.

Ad quam dubitationem dilucidandam, novam, duplicemque aliam eruditi movere disputationem. Utrum videlicet S. Gregorius per *Scholasticum* proprium alicujus viri nomen, an vero hominem ingenii vi, doctrina, & eruditione clarum, ut passim a Sanctis Scriptoribus epithetum *Scholastici* adhibetur, intellexerit? Dein utrum S. Gregorius Scholastico huic totum Canonem, an aliquam solum ejus partem adstruxerit? De quibus controversiis quidquid sit, nos iis non ulterius inhærebimus, verum litem ex Sacra Tridentina Synodo dirimemus, quæ Ses. 22. Cap. 4. De Sacrificio Missæ -- ita loquitur: *Ecclesia Catholica, Sacrum Canonem multis ante sæculis instituit, ita ab omni errore purum; ut nihil in eo contineatur, quod non maxime Sanctitatem, & pietatem quandam redoleat, mentesque offerentium in Deum erigat. Is enim constat cum ex ipsis Domini verbis, tum ex Apostolorum traditionibus, ac Sanctorum quoque Pontificum piis institutionibus.* Quibus Concilii verbis innixi hæc duo affirmamus: Canonem hunc, & esse vetustissimum, & complures habere

bere Auctores. Primum ex Vigilii Papæ, qui S. Gregorio antiquior est, Epistola ad Eucherium, seu Profuturum, comprobatur; confirmatur deinde ex S. Ambrosio lib. 4. de Sac. c. 5., ubi pars illa Canonis: *Quam oblationem tu Deus &c.* & illa, *qui pridie &c.*, & illa, *supra quæ propitio* diserte occurrit. Quibus adde eruditissimam adnotationem Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI XIV. l. 1. De Canoniz. c. 5. ubi observat: in nostro Canone commemorationem fieri dumtaxat Apostolorum, & Martyrum, non vero Confessorum, unde argute infert, Canonem esse sæculo IV. priorem, cum cultus Martyribus tantum, nondum vero Confessoribus tribuebatur.

Quod autem ad complurium in eo conficiendo operam spectat, differemus inferius. Pauca nunc de S. Gregorii auctoritate dicenda sunt, quæ nostræ Sententiæ sane non officit. Is enim *Scholastici* nomen, vel juxta receptum apud Sacros Scriptores dicendi modum pro viro docto, & erudito usurpat, vel pro proprio alicujus hominis nomine; Si primum; nihil obest, quin dicamus Canonem ab Apostolis, eorumque proximis successoribus fuisse compositum; cum & isti hoc nomine insigniri mereantur. Si secundum; tunc S. Pontifex ita est explicandus, ut Scholastico suo Orationem dumtaxat aliquam, non integrum Canonem tribuere contendat, veluti integra facti series insinuat: scribit enim S. Gregorius, se jussisse, *Pater noster*, post Canonem recitari, quum indignum sibi visum fuerit, Orationem a Scholastico compositam ante communionem recitari, Orationem vero Dominicalem non dici supra Corpus Christi.

Accedimus modo ad illas disquisitiones, quæ circa Canonis verba, & circa ea, quæ SS. Pontifices instituerunt, versantur. Multa Concilium Tridentinum, tamquam a Domino prolata, innuit, quæ tamen in Evangeliis nequaquam inveniuntur. Sic in Consecratione Calicis inter verba Christi, irrepserunt verba, *Mysterium Fidei*; item, *novi Testamenti, & æterni*, ac in Consecratione Panis dicitur, Christum oculos ad Cælum sustulisse, quæ cuncta in Evangelio non leguntur. Movent hæc aliquam difficultatem: At respondet Innocentius III., complura Jesu Christi verba, factaque ab Evangelistis fuisse omissa, quæ ab Apostolis, vel verbo suppleta, vel facto expressa fuerunt, ac dein observat vocem *æterni* cum Evangelio probe congruere, cum in Evangelio legatur: *Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem, habet vitam æternam*. Recte quoque dici, *Mysterium Fidei*, cum aliud ibidem credatur, quam cernatur, & aliud cernatur, quam credatur. De elatione oculorum D. Thomas 3. p. q. 83. ar. 4. ait, eam ab Apostolica traditione acceptam: *Rationabile enim videtur, ut qui in Suscitatione Lazari, ut habetur Joannis 2., & in Oratione, quam pro Discipulis fecit Joannis* 17., & cum duos panes, & quinque pisces multiplicavit: Lucæ

9., & Marci 6.: *Oculos levavit ad Patrem, in hujus Sacramenti institutione tanto magis hoc fecerit, tamquam in re potiori*. Enodat postea binas alias difficultates inquiens: *quod ante dicatur manducate, & non, comedite; non differt quantum ad sensum &c. quod autem additur, omnes; intelligitur in verbis Evangelii, licet non exprimatur; quia ipse dixerat Joannis 6. Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, non habebitis vitam in vobis*.

Ad Sanctorum Pontificum institutiones quod attinet, S. Leo in Canone addidit verba, *Sanctum Sacrificium, immaculatam Hostiam*, non vero Orationem, in qua ea reperiuntur. Nam SS. Augustinus, & Ambrosius, Leone utique antiquiores, Orationis, *supra quæ propitio*, meminerunt, ut advertit Pagius. S. Gregorius, teste Joanne Diacono, adjecit, *diesque nostros*, usque ad, *grege numerari*, & innuente Adalberto Episcopo, nomina SS. Agathæ, Luciæ, Agnetis, Ceciliæ, & Anastasiæ secundæ Canonis parti inseruit, cum animadvertisset, nullius S. Virginis ibi mentionem fieri.

Post S. Gregorium nullus Pontifex quidquam Canoni inseruit, aut in eo immutavit, ut observant Card. Bona, & Thiers. Gregorius III. quidem jussit, in Missis, quæ in Oratorio omnium Sanctorum a se extructo celebrarentur, nonnulla in Canone addi; sed advertit Vualfridus, id fuisse particulare, & ad hoc sacellum restrictum privilegium, non legem generalem. Ex hoc vero, quod in lib. Pontificali de Alexandro I. dicatur. *Hic Passionem Domini miscuit in precatione Sacerdotum, quando Missæ celebrantur*, inferunt nonnulli, eum Orationem, *unde, & memores &c.* introduxisse; de cujus Orationis formula quidquid sit, id tamen certum est, commemorationem passionis Domini ei neutiquam tribuendam; cum eam esse institutionis Divinæ, ipse Apostolus declaret 1. ad Corinthios c. 11. scribens: *Quotiescumque manducabitis panem hunc, & Calicem Domini bibetis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat*.

EXERCITATIO XLI.

De prima Canonis Oratione: (ex t. 9. l. 2. c. 13.)

DIximus, Canonem primum incipere a, *te igitur Clementissime Pater*, adjungimus nunc eum usque ad, *hanc igitur oblationem*, produci; adeoque ejus partes esse *memento*, & *communicantes*, ut ex clausula *Per eumdem &c.* colligitur, qua omnes Orationes absolvuntur: quin etiam verba, *Communicantes*, omni sensu carerent, nisi cum præcedentibus conjungerentur, de quo vide Bellarminum.

Ast cum multa in hac Oratione occurrant, quæ accuratiorem explicationem merentur, non abs re erit, paulisper subsistere, & hic singu-

singularia quædam Canonis verba pertractare, sequenti vero capite de vivorum commemoratione quædam adferre. Dirigitur itaque Oratio principaliter ad Deum Patrem, non vero ad SS. Trinitatem, cujus supra rationem reddidimus. Dicuntur verba: *Sancta Sacrificia, illibata*, quæ Innocentius III. explicat: *immaculata, quæ sine macula Cordis, & Corporis oportet offerri*.

Majorem difficultatem facessunt in *Memento &c.* verba illa *pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt*, in quibus duo nobis perpendenda occurrunt: quo videlicet sensu adstantes Sacrificium offerre dicantur? & quam vim particula, *vel*, obtineat?

Quoad primum, crediderunt aliqui, Laicos, etiam absente Sacerdote, consecrare posse, his Tertulliani de exhortatione castit. c. 7. innixi verbis: *Nonne & Laici, Sacerdotes sumus... Ubi Ecclesiastici Ordinis non est consessus, & offers, & tingis*: cui addunt ex Theodoreto: Frumentium quemdam Laicum Alexandria ad Indos profectum, nonnullos ad Fidem convertisse; deficientibus vero Episcopis, & Presbyteris, jussisse eos in unum convenire, resque sacras more in Romano Imperio recepto celebrare. Responderunt ad hæc egregie Petavius, & Albaspinæus, qui luculenter demonstrarunt, vocem *offerre*, non semper significare, *Consecrare*; nec verosimile esse, Tertullianum ignorasse suæ ætatis disciplinam mittendi Sacerdotes ad Christianos in Carcere detentos, ut his Eucharistiam ministrarent; quod certe supervacaneum fuisset, si Laicis aliquando Missam celebrare licuisset. Conjicere itaque non immerito possumus, Tertullianum per ea verba declarare voluisse antiquum illum usum, quo Christianis licitum fuit, Sacram Eucharistiam domi etiam quandoque habere, eamque *Offerre*, id est sumere. Quod vero ad Frumentium pertinet, adnotant: aut inter Romanos Mercatores, quos secum Socios habuerat, quosdam fuisse Sacerdotes, aut a Frumentio eos convocatos fuisse, non ad Eucharistiam conficiendam, sed, ad preces, more Christianorum, Deo exhibendas; ut ex Rufino colligitur. De his præter supra laudatos, legi potest novissimus Scriptor Herminier.

Sed quod ad Canonis Orationem pertinet, *ideo ergo* (ut cum Innocentio III. loquamur:) *dicitur, Offerimus, quia non solum offerunt Sacerdotes, sed etiam universi Fideles*. Quamquam enim solius Sacerdotis sit celebrare, id tamen aliquo sensu ad Laicum etiam, qui dona ad Altaris sustentationem offert, pertinet; Sacerdos quippe, juxta S. Hilarium, actione sua, Offerens autem per ejus actionem, cui eleemosinam contulit, ad Sacrificium concurrit. Quo sensu in Oratione: *Orate Fratres*, Sacerdos dicit: *ut meum, ac vestrum Sacrificium &c.* Imo ipsa verba: *Missam celebrare*, sæpius apud medii ævi Scriptores nihil aliud exprimunt, quam per Sacerdotem Missam offerri curare: Sic Missas celebrasse

ſe dicuntur Adula nobilis Matrona in vita S. Geltrudis Nivellenſis apud Bollandiſtas; alia mulier apud S. Gregorium Turonenſem; & Sigebaldus Angliæ Rex apud Mabillonium. Ita, ut Theologi doceant a tribus Sacrificium offerri; a Chriſto videlicet, utpote, qui illud & inſtituerit, & etiamnunc Sacerdotis miniſterio offerat; a Sacerdote, tum quod virtute Chriſti Sacramentum conficiat, tum quod ex perſona Chriſti conſecrationis verba pronunciet; a Laicis demum, vel quod per Sacerdotes offerant, vel quod ſuam cum eorum intentione conjungant, vel quod externum aliquid ad Miſſam exhibeant. Vide Sylvium 3. p. q. 83. ar. 1.

Nunc ad particulam, *vel*, progredimur; eam Menardus ſcripſit eſſe conjunctivam, quod adnotarunt etiam Gothofredus, Petrus de Marca, aliique viri docti apud Le Brun. Quo illud evertitur, quod Georgius Major Heterodoxus objicit apud Bellarminum, iis nempe verbis, *pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt*, correctionem quamdam contineri; ſed Orationis expeditus apparet ſenſus: Deo enim non ſolum peculiares perſonæ, & circumſtantes commendantur; ſed ii etiam, pro quibus offertur Sacrificium, ac reliqui omnes, qui quoquo modo offerentes dicuntur.

Neque officit illa Micrologi animadverſio ajentis, ea verba: *pro quibus tibi offerimus*, ab hac Oratione quondam abſuiſſe; nec plus nos ferit, ea in antiquo Ordine Romano, & in pluribus vetuſtis Miſſalibus, teſte Mabillonio apud Pouget, deeſſe; cum abunde nobis ſufficiat, ea demum a Sancta Matre Eccleſia, & introducta, & confirmata fuiſſe. Unde vanam illorum aſſerimus conjecturam, qui ea ratione ducti, quod in aliquibus Miſſalibus antiquis jam verba, *qui tibi offerunt*, jam, *pro quibus tibi offerimus*, exiſtant, opinantur, idcirco utramque lectionem invectam eſſe, addita particula, *vel*, ut Sacerdos utramvis dicere poſſit; præſertim, quod particula, *vel*, in quibuſdam Miſſalibus ſcripta ſit Rubrica. Verum Pouget, & optionem illam, & conſuetudinem ſcribendi particulam, *vel*, Rubrica, merito rejicit; nam ſi alterutrum omittatur, verba ſubſequentia omni ſenſu deſtituuntur.

Plura de hac Oratione ſcribit Innocentius III. explicans etiam, cur Miſſæ Sacrificium hic dicatur *Sacrificium laudis*. Quia vero non ſolum vocatur *Sacrificium laudis*; ſed quidpiam amplius in ſe continet, obſervabimus ex Concilio Tridentino Seſſ. 22. De Sacrif. Miſſæ c. 3. illud eſſe *ex opere operato*, non modo *Latreuticum*, & *Euchariſticum*, ſed etiam *propitiatorium*, *ac impetratorium*.

Nominatur igitur *Latreuticum*, & *Euchariſticum*, ideſt Sacrificium laudis, & gratiarum actionis; cum excellentiori modo proprietates contineat Sacrificiorum Veteris Legis, quæ in Dei honorem, & laudem, quæque in gratiarum actionem offerebantur, veluti docet S. Thomas,

mas, neque inficiantur Lutherus, & Calvinus apud Bellarminum.

Dicitur *Propitiatorium*, quo nimirum peccata expiantur, ut innuit Apoſtolus ad Hæbr. 5., & poſt ipſum S. Cyprianus, & S. Auguſtinus. Adnotandum tamen hic eſt, peccatorum remiſſionem quantum ad culpam, diverſimode ex hoc Sacrificio, ac ex Baptiſmo, & Pœnitentia proficiſci: in his nempe peccata remittuntur gratiæ habitualis, ſeu ſanctificantis infuſione; in Miſſæ vero Sacrificio per pœnitentiæ donum, ſeu peculiaris gratiæ adjutorium, quo peccator ad contritionem excitatur, vel ad abſolutionem in Sacramento pœnitentiæ digne conſequendam adjuvatur. Pœna vero, quæ peccata, quo ad culpam abolita, ſequitur, immediate per Sacrificium remittitur, ea tamen menſura, quam Divina miſericordia definivit. Ita plane docent S. Thomas, & Bellarminus; eodemque modo vim, & efficaciam Sacrificii explicat Concilium Tridentinum.

Denique *Impetratorium* appellatur, quod ſpiritualia, & temporalia bona nobis conciliet; ut ex perpetuo Fidelium conſenſu, & ex SS. Patrum auctoritate conſtat. Si enim in veteri teſtamento hoſtiæ votivæ ad beneficia impetranda offerebantur, ut ex 2. Reg. ult., ex 2. Machab. 3., & ex 1. Eſdr. 6. novimus; quis quæſo hanc virtutem Sacrificio noſtro denegare audeat? optime vero de hoc Bellarminus t. 3. cont. l. 6. de Miſſa. c. 3. ait: *Si oblatio Euchariſtiæ pro peccatis dimittendis valet, certe etiam pro aliis neceſſitatibus, quæ ex peccato ſunt, valere debet. Et ſi Deus hoc Sacrificio placatus in gratiam cum inimicis ſuis redit, quanto facilius ob idem Sacrificium adducetur, ut amicis, & reconciliatis bona temporalia tribuat?*

Movit circa hæc difficultatem Veſtroppelius Scriptor tempore Concilii Tridentini vivens, qui in tractatu ſuo de Miſſa quæſtionem proponit, an Miſſæ omnes, ſeu boni, ſeu mali Sacerdotes celebrent, ejuſdem ſint efficaciæ? Cui facile reſpondemus, ſi fructum Sacrificii *ex opere operato* a fructu *ex opere operantis* diſtinguamus. Triplex etenim eſt Sacrificii fructus; primus internus ex opere operato, qui ſemper ſine imminutione obtinetur, dummodo nullum obſtet impedimentum. Secundus ex univerſa oritur Eccleſia, quatenus Sacerdotum miniſterio utitur; & hujuſmodi fructus, qui eſt *ex opere operantis*, poteſt augeri, & minui pro majore, vel minore ſanctitate eorum, a quibus conflatur Eccleſia. Tertius itidem *ex opere operantis* eſt, qui a Sacerdote proficiſcitur, adeoque ex ipſius meritis, vel demeritis major, vel minor, vel nullus eſſe intuitu ſuæ perſonæ poteſt; nihil tamen de fructu *ex opere operato* detrahit.

Procedimus ad verba *Communicantes, & memoriam venerantes &c.* quæ nonnulli putant, ad ea D. Pauli referri, memoriis Sanctorum communicantes; ſed verius Eccleſia per hæc verba ſignificare videtur unionem Sanctorum, qui in Cœlo ſunt, cum Fidelibus, qui in terris degunt, pro quibus Divino Numini Sanctorum virtutem, merita, & gloriam commemorat.

Ante

Ante omnes B. Virginis intercessio imploratur, utpote quæ omnibus *sanctior*, juxta S. Ephrem, *& gloriosior est*. Deindè duodecim Apostolorum, qui Ecclesiæ columnæ sunt, fit commemoratio; his additur D. Paulus, quem Ecclesia Romana a B. Petro numquam sejungit, quique a Christo Domino 1. ad Corinth. 11. hujus Sacrificii institutionem accepit.

Post hos mentio fit duodecim maximi nominis Martyrum, qui omnes vel Romæ, vel in locis Patriarchatui Romano subjectis passi sunt; adeoque Cosmas, & Damianus, qui in Canone memorantur, alii sunt ab iis, qui in Asia, & Arabia floruerunt. Utrum vero per Xistum Pontifex hujus nominis primus, an secundus indigitetur, controversum est. Confessorum in Canone nulla occurrit mentio; quod si in Ambrosiana, aut alia Liturgia commemorentur, id ex particulari cujusque Ecclesiæ consuetudine defluxit.

Præcipuæ Actiones, quæ cum hac prima Oratione conjunguntur, sunt; Osculum Altaris: manus junctæ; terna Crucis ad verba *hæc dona &c.* super Hostiam, & Calicem signa.

De veteri Altare osculandi disciplina loquuti sumus. Tria verò illa Crucis signa sunt vere benedictiones, quibus Dei invocatur omnipotentia, ut oblata in Corpus, & Sanguinem Christi convertat. Fiunt autem signo Crucis, ut semper Redemptoris Passio nostris animis obversetur. Ter repetuntur, ut significetur maximum hoc Mysterium a SS. Trinitate perfici, observante Merbesio.

EXERCITATIO XLII.

De Commemoratione Vivorum. (ex t. 9. l. 2. c. 13.)

Explicatis præcipuis in Canone difficultatibus, de commemoratione vivorum loquendum nobis restat. Exorditur Sacerdos commemorationem suam pro Ecclesia Catholica generatim Deum precando, dein pro Summo Pontifice orationem fundit, qui mos prò Papa Romano orandi tam in Orientali, quam in Occidentali Ecclesia fuit vetustissimus. Et quidem, quod ad Orientem spectat, narrat Niceph. l. 16., primum ausum esse Acacium Episcopum Constantinopolitanum nomen Felicis II. e Diptychis expungere. Unde patet, antiquissimum fuisse hujus commemorationis usum, qui in omnibus etiam post Constantini Pogonati tempora scriptis Græcorum Liturgiis perpetuatus reperitur; donec hæc per Photii Schisma intermissa sit consuetudo; licet postea, cum de utraque Ecclesia concilianda actum fuit, semper convenerit, Summi Pontificis nomen esse in Canonem restituendum.

Quod ad Occidentem pertinet, adeo vetus est orandi pro Papa in Cano-

Canone consuetudo, ut ipsa ejus origo indagationem nostram effugiat. Leges vero ostendi possunt, quibus ejus aut temporum calamitate, aut hominum malitia, in quibusdam Ecclesiis intermissa consuetudo, denuò restituta est; ut ex Concilii Vasensis C. 4., & ex S. Pelagii Papæ ad Episcopos Etruriæ increpatione, quæ apud Cigobardum t. 2. p. 49. extat, deducitur.

Mentio postea fit Episcopi, juxta præceptum Apostoli ad Hæbr. 13. & in Orientali quidem Ecclesia Presbyter pro Episcopo, Episcopus pro Archiepiscopo, hic pro Patriarcha orat; in Occidentali vero Sacerdos pro Episcopo; Episcopus, Archiepiscopus, & Cardinales, quam vis non sint Episcopi, pro se ipsis orant. Romæ Sacerdotes omittunt *& Antistite nostro*, quia Papa est Urbis Ordinarius. Regulares Superiorem Generalem, Clerus Prælatum suum, etsi jurisdictionem quasi Episcopalem habeat, loco Episcopi nominare prohibentur: nec licet Presbytero in aliena diœcesi celebranti Episcopi sui nomen in locum Episcopi illius diœcesis substituere, ut notant Pouget, & Meratus.

In quibusdam locis juxta Apostolicam traditionem 1. ad Tim. 2. oratur pro Rege, idque olim fieri consuevisse, testantur Tertullianus, Origenes, & Dionysius Alexandrinus apud Eusebium. Le Brun observat in Liturgiis post Constantinum semper expressum fuisse nomen Imperatoris regnantis; atque addit, se in quibusdam manuscriptis post *pro Imperatore vel pro Rege* legisse notam ILL. quæ opinione Holsteinii, & aliorum doctorum virorum eadem significatione, qua usitata nobis nota N. N. pollet.

Denique Sacerdos orat pro omnibus Fidelibus: *Et omnibus orthodoxis &c.* Hæc desunt in antiquo Ordine Romano, & in quibusdam vetustis monumentis; quamobrem Micrologus scribit, ea verba esse supervacanea, cum paulo post Sacerdos oret pro famulis, & famulabus Dei. Hæretici recentiores eadem redundare dicunt, quod paulo ante Sacerdos dixerit *pro Ecclesia tua &c.*

Ast Hæreticis respondet Bellarminus, quod cum generatim pro Ecclesia, deinde pro Papa, & pro aliis sigillatim preces fusæ fuerint, decuerit sane reliquos Fideles commemorari. Micrologi autem ratio exilis est; nam licet in *Memento* proxime sequenti *famulorum, famularumque* mentio fiat, ii tamen tantum, eæque intelliguntur, qui, aut quæ dona altari offerunt, aut Sacrificio intersunt. Vide Bonam, le Brun, & Natalem Alexandrum.

Prima hæc Oratio Canonis, ejusque præsertim pars *Memento* in Missalibus quibusdam manuscriptis appellatur. *Oratio supra Diptycha*.

Porro Diptycha asseres quidam erant in tres partes divisi, & ita sibi juncti, ut complicari possent. In horum primum quorumdam Sanctorum, & præsertim B. Virginis, Apostolorum, & Martyrum; in alterum

terum Fidelium viventium nomina referebantur, qui dignitate eminerent, vel de Ecclesia essent optime meriti. Inter eos Romanus Pontifex, Patriarcha, & alii ex Clero primi ponebantur; deinde Imperator, viri Principes, & omnis Fidelium cœtus. Tertius asser habebat nomina defunctorum, qui in Fidelium communione mortui fuerant. In Missis privatis, ut scribit Martene, Sacerdos, in Solemnibus Diaconus, & Subdiaconus ea nomina recitabant; non tamen omnium offerentium, sed eorum, qui præcipui essent, ne Sacræ Cæremoniæ nimis producerentur. Hæc optime pertractarunt Cabassutius, Ducange, Bona, aliique recentiores.

Consuetudinem hanc palam ad altare offerentium nomina pronuntiandi S. Hieronymus improbasse videtur; quamquam is de abusu, non de probo ejus usu intelligi debeat; Ac ex Micrologo, & Leone Hostiensi constat, eam ad undecimum usque sæculum viguisse; eique postea morem fuisse substitutum, ut Sacerdos eos, quibus Sacrificii fructum vult applicari, mentali Oratione Deo commendet.

EXERCITATIO XLIII.

De secunda Canonis Oratione. (*ex t. 9. l. 2. c. 14.*)

Secunda Canonis Oratio incipit, *Hanc igitur*, qua petitiones quatuor continentur: Prima est, ut Deus oblationem nostram placatus accipiat; secunda, ut dies nostros in sua pace disponat; tertia, ut ab æterna nos liberet damnatione; quarta, ut in electorum suorum grege nos jubeat numerari. In Paschate, & Pentecoste, quædam in hac Oratione adduntur, quæ ad eos pertinent, qui per hos dies juxta veterem disciplinam baptizari, & Eucharistiam sumere consueverunt; ut advertunt Pouget, Grimaud, & Grancolas.

Cum in hac Oratione fit Oblationis mentio, oblatio facienda, non facta, intelligitur. Et Ven. Beda narrat, D. Gregorium ad præcipuam a Deo implorandam opem huic orationi addidisse verba, *diesque nostros*, usque ad *grege numerari*.

Hic quæstionem movit Estius, qua ratione peti possit a Domino, ut jubeat, *nos in electorum suorum grege numerari*; quum Dei voluntas sit immutabilis, neque prædestinatorum numerus vel augeri, vel minui possit? Ad quod diluendum apprime facit secunda B. Petri Apostolorum Principis epistola, in qua ait: *Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem faciatis*. Petitur itaque hac in Oratione, non ut Deus propositum suum mutet, sed causam pro effectu ponimus, orantes, ut Deus nos, vel alios ad se convertat, & in Sancta conversatione confirmet, atque ad æternam felicitatem perducat, qui sunt effectus prædestinationis.

In

In hac Oratione Sacerdos extensas tenet manus super Hostiam, & Calicem, eoque ritu, ut ait, Pouget, offert Deo se, populumque Christianum cum Christo jamjam mystice immolando. Hunc morem jam Veteri in Lege viguisse observat Bossuetus ad Levit. c. 4., & 8., ubi Sacerdos capiti immolandæ victimæ manus imponit, indicans per hoc se conjungi cum victima, & cum ea Deo consecrari.

EXERCITATIO XLIV.

De tertia Canonis Oratione. (ex t. 9. l. 2. c. 15.)

TErtia Canonis Oratio incipit a verbis: *Quam oblationem &c.*, & usque ad finem Consecrationis continuatur. In hac Oratione Ecclesia Deum orat, ut oblationem facere dignetur, *benedictam*, *adscriptam &c.* quorum verborum ea videtur optima explicatio, quæ affertur in Can. *Utrum*, de Consecr. dist. 2.; qui a Gratiano tribuitur D. Augustino, sed revera e Paschasio sumptus est: *Rogamus, hanc oblationem benedictam, per quam nos benedicamur; adscriptam, per quam nos omnes in cœlo conscribamur; ratam, per quam in Visceribus Christi censeamur, rationabilem, per quam a bestiali sensu exuamur; acceptabilemque facere dignetur, quatenus & nos, per quod in nobis displicuimus, acceptabiles in ejus unico Filio simus.*

In eadem Oratione Ecclesia orat, ut fiat transubstantiatio; etsi hanc futuram certo sciat; neque vero absurdum est a Deo petere, quod certo novimus fore. Sic Patriarchæ magnis precibus sollicitarunt Christi adventum in carne, quem tamen venturum certo credebant. Sic Christus ad Patrem cœlestem clamavit: *Pater, clarifica Filium tuum*; cum tamen clarificatio certo esset secutura. De eadem re S. Thomas docet, Sacerdotem non petere, ut impleatur consecratio, sed ut nobis fiat fructuosa, quod verba, *ut nobis Corpus, & Sanguis fiat*, indicare videntur.

Sacerdos, cum dicit, *benedictam*, Crucis signum ducit super Hostiam, & Calicem; idem facit, cum dicit, *adscriptam*, itidemque, cum dicit, *ratam, rationabilem &c.* Item Hostiam ad verba, *ut nobis corpus*, & Calicem ad illa, *& Sanguis fiat*, cruce signat. Qua in veneratione Crucis signum Christianis ab Ecclesiæ incunabulis fuerit, superius jam innuimus, quare ejus crebra repetitio mira videri non debeat, præsertim in loco, ubi de benedictione materiæ ad consecrationem præparandæ agitur. Si mysticos quispiam hic sensus quærat, adeat S. Bonaventuram in expositione Missæ, & Durandum L. 4.

Pergit Sacerdos, & partim recitative, seu historice, & materialiter; partim recitative, & significative, ut Theologi loquuntur, exponit, quæ pridie mortis suæ Christus fecit, & dixit. Quod ut intelliga-

tur, notandum est, posse quempiam verba dicere, quæ alius dixerit, quin ea affirmet, vel neget; item posse verba dicere animo affirmandi, vel negandi. Porro primus modus dicitur *recitativus*, seu historicus & materialis: secundus *significativus*: Potest quoque verba, quæ alius dixerit, narrare, & simul quod ille affirmaverit, vel negaverit, animo affirmare, vel negare, & hic modus esset simul *recitativus, & significativus.*

His positis, verba Consecrationis a Sacerdote *significative* dicuntur. Item communior est Theologorum sententia, *recitative*, *& significative* dici verba, *Accipite*, *& manducate*, & illa, *Accipite*, *& bibite ex eo omnes*, nec non alia: *Hæc quotiescumque feceritis, in mei memoriam facietis*. De quibus accuratior nobis inferius, ubi de Consecratione, sermo erit.

Interim quædam observandæ sunt actiones, quas in hac Oratione Sacerdos peragit. Hostiam siquidem manibus sumit, oculos ad Cœlum tollit, & crucis signum super eam ducit: Calicem similiter sumit, ac signo crucis signat; quæ omnia verbis, quæ interea proferuntur, & Christi in instituenda Eucharistia actionibus,correspondent. Hostia dein, & Calice consecratis, Sacerdos unum genu flectit usque ad terram; Est enim Catholicæ Fidei dogma, externo Latriæ cultu Christum in Eucharistiæ Sacramento esse adorandum, de quo cultu fuse Juveninus. Et profecto Ecclesia cum Græca, tum Latina semper crediderunt externo Latriæ cultu Hostiam consecratam adorandam esse; imo Angelos ipsos circum Eucharistiam venerandos stare, firma fide adstruxit; ut ex D. Chrisostomo Hom. 16. ad Pat. Antioch. elicitur, & Bossuetus tractatu de Missa c. 28. fusius demonstrat.

Deinde fit primum elevatio Hostiæ, accensa prius candela, quæ nonnisi post communionem extinguitur.

Græci apud Card. Bonam, Armeni, & Abyssini apud Bzovium non statim post consecrationem, sed paulo ante Communionem Hostiam, & Calicem vetustissimo more elevant, ut Populus Sacramentum adoret. Mabillonius docet, in Gallia elevationem Hostiæ, & Calicis, circa dimidium XI. sæculi fieri cæpisse, incompertum autem esse, an paulo post Romana Ecclesia ejusmodi disciplinam amplexa fuerit. Le Brun vero ostendit ad duodecimum usque sæculum Hostiam, & Calicem ad ea verba, *omnis honor*, *& gloria*, elevari consuevisse; elevationem vero, quæ nunc fit post consecrationem, introductam esse, ut, cum Berengarius vel realem Christi in Eucharistia præsentiam, vel panis conversionem in Corpus Christi negaret, signum Catholicæ Fidei ederetur, quo Fideles publice Christi in Eucharistia præsentiam adversus Berengarii Hæresim profiterentur. Neque tamen quispiam hinc sibi persuadeat, hoc fuisse primum adorationis Eucharistiæ initium: quæ quidem adoratio tum interna, tum externa a dogmate de reali Christi in Sacramento præsentia numquam fuit sejuncta;ut contraHæreticos eruditissime probatBossuetus.

Con-

Constat itaque, primum tempore Berengarii post Consecrationem elevari cœpisse Hostiam, & Calicem, & utrumque quidem in quibusdam Ecclesiis, in quibusdam vero, inter quas Romana, tantummodo Hostiam; donec disciplina utrumque post Consecrationem elevandi in omnes Ecclesias transiverit. Quamquam apud Carthusianos etiam nunc sola elevetur Hostia, & in quibusdam Ordinibus Regularibus nullum elevandi Calicis præceptum extet, Calicisque elevatio ab illis præstetur, ne ab universæ Ecclesiæ Ritu diversi videantur. Profecto B. Bonaventuræ tempore in more positum erat, ut sola Hostia elevaretur; ut ex eodem S. Doctore apparet. Bellotte ad hanc rem ritum quorumdam commemorat, qui tria Crucis signa cum Hostia in sublime sublata ducebant. Objici hic contra sententiam nostram posset, antiquiorem longe Berengario hunc elevandæ post Consecrationem Hostiæ ritum esse, cum ejus in Missali Mozarabo, & in Decreto Pelagii I. habeatur mentio. Verum præter quam quod in Amalario, Vualfrido, Micrologo, & Ordinibus Romanis, elevatio hæc reticeatur, certum est, quidquid de hoc in Missali Mozarabico affertur, a Cardinali Ximene additum fuisse, Decretum vero Pelagii suppositițium esse, omnibus eruditis constat. Calix a quibusdam Regularibus olim palla coopertus elevabatur, quæ tamen consuetudo penitus ab usu recessit.

Hac Hostiam, & Calicem elevandi disciplina inducta, mos quoque invectus est; ut Minister Campanulam pulset: *ut sic mentes Fidelium ad Orationes excitentur*, quemadmodum legitur in quodam Decreto Guillelmi Parisiensis Episcopi apud Card. Bonam, & in alio Card. Guidonis, in Germania Legati. In Ecclesia Romana elevationis tempore silentium servatur, & Christus tacite adoratur; quod decrevit etiam Provinciale Concilium Coloniense an. 1536., jussitque post Missam cani Orationes, quæ pro pace, aliisque necessitatibus antea in elevatione canebantur. In quibusdam tamen Ecclesiis Galliæ, cum elevatur Hostia, Populus intonat Hymnum: *O salutaris Hostia*; quem morem juxta Card. Bonam, & alios, ejus Regni Episcopi, petente Ludovico XII., induxerunt ad Dei opem implorandam in bellis, quibus Princeps ille premebatur.

Hosius Card. Vvarmiensis Episcopus, qui Legatus Concilio præfuit Tridentino, consuetudinem laudat, ut ad Eucharistiæ elevationem adstantes genua flectant. De hoc magna fuit sub Honorio III. inter Decanum, & Canonicos Lugdunensis Ecclesiæ controversia. Decanus quippe exigebat, ut Canonici ad Hostiæ elevationem genua flecterent; at ipsi solam inclinationem admittebant. Demandatum fuit Cardinalibus de Lotharingia, & Tournonio hujus controversiæ examen, qui, ne turbæ excitarentur, pronunciarunt, nihil innovandum, maximam tamen servandam esse reverentiam; ut refert Grimaud.

Adjungere hic juvat, ipsum Lutherum acrem disciplinæ Catholicæ impugnatorem, ritum elevandi Hostiam, quidquid Carlostadius in contrarium ei persuadere contenderit, in Missæ formula, quam Ecclesiæ Vvitembergensi præscribit, retinuisse; ut abunde testatur Isach. Hildebrandus in opere suo: *Sacra publica veteris Ecclesia in compendium redacta*.

EXERCITATIO XLV.

De forma Consecrationis. (*ex t. 9. l. 2. c. 15.*)

UTraque Ecclesia Orientalis, & Occidentalis in hoc consentiunt, Bossueto teste, quod virtus illa, qua panis, & vinum in Christi Corpus, & sanguinem convertuntur, essentialiter in verbis Christi consistat; adeoque ab ipsis Consecrationis forma sit desumenda. Quod vero ad hanc vocem, *forma*, attinet, ostendit Morinus, res, & verba, quibus Sacramenta constant, his vocibus, *materia*, *& forma*, quas e Peripateticorum Schola Theologia adscivit, jam a pluribus sæculis in utraque Ecclesia significari cæpisse, easque tamquam utiles esse retinendas; ut fecit Concilium Tridentinum.

Formam consecrationis panis ea Christi verba: *Hoc est Corpus meum*, constituunt; consecrationem vini illa: *Hic est Calix sanguinis mei*; Iisque prolatis panis in Corpus, vinum in sanguinem Christi convertuntur, quæ conversio ab Ecclesia Catholica, *Transubstantiatio*, appellatur.

Porro graviter erraret, qui formam consecrationis *recitative* dumtaxat dici affirmaret; cum enim Sacerdos ex persona Christi loquatur, & agat: profecto consecrationem *significative*, ut Theologi loquuntur, & *formaliter* profert. Quamquam D. Thomas sentire videatur, utroque modo, idest, *recitative*, & *significative*, verba consecrationis proferri.

Offert se hic non levis difficultas ex Liturgiis Græcis, & Mozarabicis, ubi post verba *Hoc est &c.* Sacerdos Deum orat, *ut mittat Spiritum Sanctum suum super proposita dona*, *& panem faciat Corpus Christi*, *vinum vero sanguinem ejus*, *immutans ea Spiritu Sancto suo*; ex quibus verbis videntur non existimare, vi priorum verborum factam esse Transubstantiationem.

Verum hac de re in Concilio Florentino interrogati Græci responderunt, se credere, Transubstantiationem fieri vi verborum Christi; per subsequentes vero Orationes peti, ut Corpus, & sanguis Christi conferant ad remissionem peccatorum. Neque enim novum est apud ipsos, rem jam concessam, quasi nondum concessa sit, postulare: ut faciunt quoque in administratione Baptismi juxta Rituale Severi in Bibliot. novis. SS. PP. Quod quidem nequaquam argui potest; nam etiam mulier

mulier Hæmorrohissa, ut Christi vestem tetigit, continuo convaluit; & tamen postea Christus ei dixit: *esto sana a plaga tua*; quo exemplo utitur Gentianus Hervetus adversus Nicolaum Cabasilam Græcum, qui in sua Liturgia putavit, Transubstantiationem fieri post memoratas Sacerdotis Orationes, & Benedictiones. Eodem prorsus modo hunc Græcorum, & Moazarabum ritum explicavit Card. de Turre cremata in Oratione, quam jussu Eugenii IV. in Concilio Florentino habuit. Idem in eodem Concilio Card. Bessarion declaravit, cujus ea de re Oratio extat in opere, cui titulus: *Liturgiæ, sive Missæ SS. Patrum*, edito Antuerpiæ an. 1562. Et in eamdem explicationem Syri quoque consentiunt apud S. Maronem.

Antonius Augustinus Toutée dissert. inter eas, quas edidit cum S. Cyrilli Operibus, probandum suscepit; consecrationem non in Christi verbis tantum; sed etiam in precibus ab Ecclesia institutis consistere. Eamdem sententiam amplexus est Le Brun. Sed adversus Touttée erudite scripsit P. Josephus Augustinus Orsi Ord. Prædicatorum; Et P. Bongeant Societatis Jesu Presbyter Brunum solide refutavit. Quare Juveninus, & Tournelius bene affirmant, constantem esse utriusque Ecclesiæ Occidentalis, & Orientalis consensum; ut forma consecrationis in verbis Christi præcise habeatur, precibus quibuscumque exclusis; & Du-Hamel concludit, eam Divinæ, non humanæ institutioni tribuendam esse; in quo universa Ecclesia, cuncti SS. Patres, omniaque Concilia conveniunt.

EXERCITATIO XLVI.

De Consecratione Panis, & Vini. (ex t. 9. l. 2. c. 15.)

PLures in Canone sunt actiones, quæ tamquam a Christo factæ commemorantur: Christum nempe in manus accepisse panem, oculos ad Cœlum sustulisse, gratias egisse, benedixisse, fregisse panem, ac præbuisse Discipulis suis. Porro panem accepisse, constat ex Evangelio; de oculorum elevatione alibi sermonem fecimus; quare illud nunc examinandum superest, utrum discrimen ullum sit inter gratiarum actionem, & benedictionem; num utraque differat a consecratione; denique utrum ante, an post consecrationem panis fractus fuerit?

D. Thomas iis adhærere videtur, qui putant, idem in Christo fuisse benedicere, & consecrare; panem vero prius consecrasse, deinde fregisse; & hunc sensum haberi posse etiam verbis Evangelii non mutatis. Soto putat, Christum panem fregisse, deinde Discipulis præbuisse dicentem, *Accipite &c.*, & verba, porrigentis fuisse pariter, & consecrantis. Suarez vero sentit, Benedictionem, & gratiarum actionem res esse distinctas: verba vero, *accepit*, *benedixit*, *fregit*, *dedit*, actiones

nes ſignificare eo peractas ordine, quem deſcribunt Evangeliſtæ, quamquam non omnes ante Conſecrationem peragi potuerint; & Chriſtum juxta Tridentinæ Synodi Doctrinam panem conſecraſſe, antequam illum frangeret.

At clarus, & ſimplex Ordo videtur, quem deſcribit Sylvius, nempe Chriſtum accepiſſe panem, gratias egiſſe, benedixiſſe, deinde conſecraſſe, ac dixiſſe: *Accipite, & manducate; Hoc eſt Corpus meum*; ac demum fregiſſe, & Diſcipulis diſpertitum fuiſſe. Ac veriſimilius quidem eſt, conſecrationem ante fractionem fuiſſe factam: ut colligitur ex Apoſt. 1. ad Corinth. 10., & ex more panem prius in Miſſa conſecrandi, poſt frangendi. Quod vero ad Evangeliſtarum narrationem pertinet, ipſi res a Chriſto geſtas narrarunt, non earum ſeriem, & ordinem; quod præter alia Evangeliorum loca, confirmatur ex Marci, c. 14. ubi ait Evangeliſta: *Et biberant ex illo omnes*; cum tamen nondum narraſſet, Chriſtum dixiſſe: *Hic eſt ſanguis meus*. Chriſtum vero vinum conſecraſſe, antequam ex eo biberent Apoſtoli, certiſſimum eſt.

Aſt diſpiciendum nunc, quænam ſit forma conſecrationis panis? communis ſententia ex D. Thoma affirmat, hanc formam contineri his verbis: *Hoc eſt Corpus meum*, prolatis a Sacerdote cum intentione conficiendi Sacramentum; intentio enim facit, ut ea verba quaſi ex perſona Chriſti prolata intelligantur, adeoque ad formam conſecrationis, ejuſque validitatem, quidquid Sotus ſenſerit, ſufficiunt, etiamſi præcedentia non recitentur; uti confirmant Salmanticenſes.

Major Theologorum ſententia formam conſecrationis Calicis concludit verbis: *Hic eſt Calix ſanguinis mei*, quamquam Divus Thomas videatur eam producere uſque ad ea verba; *Hæc quotieſcumque &c.*; & ita cum D. Thoma ſentiendum eſſe nonnulli Thomiſtæ apud Card. Capiſuccum, & Salmanticenſes affirment. At Soto, Card. Gotti, & alii volunt, eum non de eſſentia, ſed de integritate formæ locutum eſſe; magnum vero intereſſe diſcrimen inter eſſentiam, & integritatem.

Quoad conſecrationis hujus verborum ſenſum, & intelligentiam notandum eſt, locutionem illam: *Hic eſt Calix ſanguinis mei*, juxta D. Thomam eſſe figuratam; & per metonymiam expreſſam, ita ut ſenſus ſit: *Hic eſt ſanguis meus contentus in Calice*; additur, *novi, & æterni Teſtamenti, qui pro vobis, & pro multis effundetur &c.*; ad quæ verba idem S. Doctor obſervat, dici ſanguinem novi Teſtamenti, quod non per figuram, ut in veteri Teſtamento, ſed revera effuſus ſit: vocem vero *multi* juxta modum loquendi ſacrarum Scripturarum ſignificare *omnes*; ita ut ſanguis Chriſti pro omnibus effuſus ſit; pro omnibus quidem *quoad ſufficientiam*, & pro ſolis electis *quoad efficaciam*.

Paululum aquæ, ut alibi diximus, una cum vino in Calicem infunditur; & hinc quæri ſolet, num aqua in Chriſti ſanguinem convertatur;

tatur; item utrum prius in vinum, deinde in sanguinem; an immediate in sanguinem transubstantietur.

Prima quæstio sæculo XII. in Gallia excitata fuit, de qua Gaufridus Monachus Cistercien. apud Baronium prolixam scripsit Epistolam ad Cardinalem Episcopum Albanensem; sed quid Cardinalis responderit, incompertum est. Nonnulli apud Innocentium III. in Cap. *cum Marthæ* de celebr. Miss. putant vinum in sanguinem, aquam vero converti in aquam, quæ de latere Christi defluxit; sed hæc pia potius, quam Theologica opinio est. Alii sentiunt, aquam vino junctam per se manere, veluti circumdatam speciebus vini; hæc autem a D. Thoma improbatur, cum omne, quod in Calice est, latriæ cultu adoretur. Quamobrem optime sentire videmur, si dicamus aquam æque, ac vinum in sanguinem Christi converti, idque ex Justino, Irenæo, & Cypriano solide demonstrari potest.

An vero prius in vinum, deinde in sanguinem convertatur, disputant Theologi Scholastici, de qua re fuse Card. Capisuccus. Nos obiter monemus, sententiam illorum, qui aquam primum in vinum mutari arbitrantur, levem nobis, vanamque apparere; nec quidquam iis suffragatur, quod Fratres Prædicatores, aliique Regulares aquam in Calicem ante Missam infundant; monent enim Juveninus, & Herminier id non fieri, ut tempus suppetat, quo aqua convertatur in vinum: *sed Ritum esse juxta nonnullas Liturgias præscriptum; ut id totum, quod in Sacrificio debet offerri, ante ipsummet Sacrificium præparetur.*

EXERCITATIO XLVII.

De quarta Canonis Oratione. (ex t. 9. l. 2. c. 16.)

CUm tertia Oratio, de qua priori capite actum est, concludatur verbis, *Hæc quotiescumque feceritis &c.*; ut videlicet declaretur, neminem tanta audacia futurum, qui augustissimum hoc, nisi debite vocatus, celebraret Mysterium, apposite sequitur quarta Oratio, *unde, & memores*, in qua Sacerdos etiam nomine Populi, Passione, Resurrectione, & Ascensione, commemoratis, Æterno Patri Divini Filii Corpus, & sanguinem offert: Hostiam scilicet puram, Sanctam, & immaculatam, *de ejus donis, ac datis*; aut, ut Græci illud exprimunt: *tua ex tuis*; quo pacto hujus oblationis natura explicabatur: quippe in qua Deo offertur substantia, Corpus nimirum, & sanguis Christi, facta ex alia substantia, scilicet pane, & vino.

Quarta hæc Oratio dicitur usque ad *Memento*, & variæ in ea reperiuntur Lectiones: sic in quibusdam Missalibus apud Menardum legitur: *unde & memores sumus*; quæ vox *sumus* apud S. Ambrosium, &

& fere in omnibus aliis non occurrit; sic in ceteris Sacramentariis, & Missalibus apud Le Brun inter verba, *Domini nostri* interjicitur vox *Dei*; ita ut legatur, *Domini Dei nostri*. Verum, cum hæc vox, etsi optima, jamdiu a Missali etiam recognito, & Summorum Pontificum auctoritate emendato absit, omittenda est ab eo, qui Ritum sequitur Romanum, & ab iis solum dicenda, quorum peculiares ab Ecclesia non improbati Ritus eam habent.

Verba: *Hostiam puram, Hostiam Sanctam, Hostiam immaculatam*; sunt iis similia, quæ habentur ad Rom 12. *Hostiam viventem &c.*, eaque explicans Sotus ait: significare differentiam inter Sacrificium nostrum, & Sacrificia Gentium, oblationesque Veteris Legis; quod scilicet Hostia hæc nostra sit *pura, & purificans, Sancta, & Sanctificans, immaculata, & maculas tergens. Quod vero adjungitur: Panem vitæ æternæ, & Calicem salutis perpetuæ; definitionem, & explicationem ejusdem Hostiæ secum fert; ut enim Sacerdotes Veteris Legis de Sacrificiis edebant, quibus vitam temporalem sustentabant, sic Christiani esu, & potu Sacrosancti Sacrificii spiritualem, atque adeo æternam salutem sibi comparant.*

Quædam in hac Oratione actiones sunt particulares, quædam generaliores. In quibusdam Galliæ Ecclesiis sæculo XII. Sacerdotes in hac Oratione brachia in modum Crucis elevabant in memoriam Passionis Christi, ut etiam nunc Carthusiani, Dominicani, & Carmelitæ faciunt. Id vero nunquam usurpavit Ecclesia Romana, quæ satis esse existimavit ad Christi Passionem, quæ in Oratione diserte commemoratur, significandam, si Sacerdos manus teneat ante pectus expansas. Generales actiones sunt quinque Crucis signa, quæ Sacerdos ducit ad verba *Hostiam puram &c.*

Bossuetus hoc inter Benedictiones, quæ super Hostiam, & Calicem ante Consecrationem, & eas, quæ post Consecrationem fiunt, discrimen esse ait, quod benedictio ante Consecrationem aliquid efficiat tum erga Sacramentum consecrandum, tum erga hominem, qui per illud vult sanctificari; post Consecrationem vero, non ad Corpus Divinum, sed ad eos referri, qui illud sumpturi sunt, ut digne illud suscipiant; aut si Corpus Christi respiciant, Benedictiones, & gratias exprimere, quibus illud abundat, & quas in nos effundere cupit, nisi peccata nostra obstent. Similia ferme scribit Gilbertus Grimaud.

Alterius opinionis est S. Thomas, qui contendit, ea Crucis signa post Consecrationem non esse Benedictiones, sed commemorationes virtutis, & efficaciæ Sacramenti Eucharistiæ, quæ virtus e Crucis oritur Sacrificio, quod in Missa repræsentatur. Curat quippe Ecclesia, ut in Sacerdotum, & adstantium animis imprimat, idem esse Sacrificium Altaris cum Sacrificio Crucis, ac cupit, ut præsertim Sacerdotes post Consecrationem menti suæ Christum in Cruce immolatum proponant;

ponant; atque idcirco vult, omne verbum, quod exprimit Corpus, & Sanguinem Domini, cum signo Crucis proferri; sicque declaratur, Hostiam, & quod in Calice continetur, idem esse Corpus, quod Cruci fuit affixum, & ipsum Sanguinem, qui in Cruce effusus est.

Idem S. Doctor docet, ea quinque Crucis signa denotare quinque Jesu Christi plagas, & Micrologus observat, Crucis signa in Missa mystice nos admonere, dum semel fiunt, *unitatis essentia*; dum ter, *Trinitatis*; dum quinquies, *quinque Christi vulnerum*.

Quare temerarie nimis Maldonatus asseruit, nullum post Consecrationem adhibendum esse Crucis signum; non enim Eucharistia, ut ille falso opinatur, benedicitur; verum Passionis, ut supra denotavimus, commemoratio in mentibus nostris excitatur.

Post Consecrationem Sacerdos pollicem, & indicem jungit, eosque nunquam, nisi ad tractandam S. Hostiam, & post ablutionem sejungit. S. Thomas id fieri ait, ut, si qua particula digitis adhæserit, non dispergatur; de qua actione tamen altum apud Veteres est silentium.

Post hæc Sacerdos Deum orat, ut ad oblata dona Corporis, & sanguinis Christi propitio, & sereno vultu respicere dignetur: non quod, ut delirat Lutherus, censeat, se Mediatorem esse inter Patrem, & Christum; sed quod, ut observat Bellarminus, licet oblatio, sive rem oblatam, sive offerentem præcipuum, qui Christus est, spectemus, semper accepta sit; fieri tamen possit, ut ex parte Sacerdotis, vel Populi minus placeat; ideo Sacerdos Deum orat, *ut propitio, ac sereno vultu* Oblata respiciat, & accipiat, quemadmodum accepit Abelis munera, Abrahæ Sacrificium, & Melchisedechi oblationem. Hæc enim Sacrificia nostrum hoc Sacrificium pulchre repræsentat. Nam sicut Abel Deo obtulit Primogenitos gregis sui Genes. 4., & ad Hebr. 11. justus, & innocens a Fratre Cain interfectus est; sic Christus sese tamquam Primogenitum, ut dicitur ad Rom. 8., obtulit, & a Judæis fratribus necatus est. Sicut Isaac immolatus est, quin vitam amitteret, ita Christus mortuus est, ut ad novam vitam reduceret. Sicut Melchisedech (Sacerdos Dei Altissimi) Genes. 14. panem, & vinum Deo obtulit in Sacrificium, ita Christus in Eucharistia sub specie panis, & vini Corpus, & sanguinem suum Deo Patri per manus Sacerdotis offert.

Non tamen hæc sola sunt Veteris Legis Sacrificia, quæ immaculatum, quæ sanctum, quæ tremendum hoc novi Testamenti expressere Mysterium. Ab ipso quasi mundi ortu oblationes exordium sumpsere, & naturalis ratio suaserat, externo quodam cultus signo internæ venerationis obsequium demonstrare. Nihil autem tunc certis præscriptum est præceptis: propria cuique conscientia, & Dux, & Magistra ordinandorum Sacrificiorum fuit; donec Deus per Moysem

electo sibi Populo certas Leges, certosque Ritus, & Sacrificia imposuit. Inter hæc tria fuere præcipua: *Holocausta* videlicet; *Pacifica*; & *Propitiatoria*; & hæc quidem Sacrificia in eo consistebant, ut vivum, mundumque animal cœderetur, ejusque sanguis ad placandum Deum, eique debitum honorem tribuendum effunderetur. Quæ omnia Sacrificium, quod peragendum erat in Calvaria, & Christi sanguinem in Cruce pro Redemptione humani generis effundendum adumbrabant.

Perperam igitur temerarii quidam aut Novatores, aut Critici Holocaustorum originem ab Ethnicis, & Ægyptiis derivant. Rem enim accuratius indaganti certo patebit, continuata serie a primis Patriarchis ad Moysen usque sacrificandi morem extitisse, atque Ethnicos potius ab his, quam hos ab illis Ritum immolandi adoptasse; licet apud veteres Patres incorruptus semper permanserit, a Gentibus vero insana superstitione in nefandas Idolorum adorationes detortus fuerit. Antiquissimus omnium, qui superfit, codex id nobis testatur: videlicet Moysis Creationis, & Populi Israelitici Historia; idque etiam ipsa Ethnicorum, licet fabulis involuta, scripta confirmant.

Sed ad Canonem redeamus, in quo gravi inter Doctores contentioni occasionem præbent verba illa, *sanctum Sacrificium, immaculatam Hostiam*, utrum scilicet ea ad Missæ Sacrificium, an ad Sacrificium Melchisedechi referenda sint? Hoc postremum pluribus probat Le Brun; primum affirmat Pouget; Nos vero cum Suarez dicimus, utrumvis intelligas, bonum iis verbis sensum contineri.

De Melchisedecho plures olim hæreticæ opiniones circumferebantur, ut apud D. Hieronymum, & Epiphanium videre licet. De quibus quidquid sit, nos modo indubitatum tenemus, eum fuisse gente Cananæum, Salem, seu Hierosolymæ Regem, & Sacerdotem, qui juxta Apostolum ad Hebr. 7. Christum repræsentavit; nam secundum ejus, non vero secundum Aaronis ordinem Christus Sacerdotium exercuit; idque, vel quia Aaronis Sacrificia cruenta fuere, Melchisedechi vero incruenta, vel quia Aaronis Sacerdotium ad multos sibi invicem succedentes delatum est; Melchisedecho, cujus nulla invenitur genealogia, nemo successit, quod Christi Sacerdotium egregie exprimit, ut explicat Tridentina Synodus.

Fuit itaque Melchisedech Sacerdos, ac panem, & vinum obtulit, & quidem in Sacrificium, ut adnotat causalis *enim* in textu Gen. 14. *erat enim Sacerdos &c.* Quamquam autem Lutherani, & Calvinistæ obganniant, ab Hebræo textu abesse particulam, *enim*, & adesse conjunctivam, *Et*, seu *autem*; Hebraicæ tamen linguæ periti testantur, particulam, *Et*, vel *autem* sæpissime apud Hebræos vim causalis habere. Quapropter venerandi primorum etiam Ecclesiæ sæculorum Patres SS. Cyprianus, Hieronymus, & Augustinus in hoc Melchisedechi

chi Sacrificio expressam Sacrificii nostri figuram nobis proposuerunt.

Verborum deinde, *sanctum Sacrificium*, *immaculatam Hostiam*, planissimus, & maxime proprius est sensus, si ad Novæ Legis Sacrificium referantur; siquidem de hoc Sacrificio, juxta Justinum Martyrem, Irenæum, & Tridentinam Synodum, Malachias loquitur, ubi ait: *in omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda, quia magnum est nomen meum in gentibus, dicit Dominus exercituum*. In Missa enim id omne fit, quod ad essentiam pertinet Sacrificii; & docent Theologi, Sacrificium esse oblationem rei sensibilis cum ejus *destructione*, vel *immutatione* factam, & mystice consecratam Deo in recognitionem ejus supremi dominii. Hæ autem conditiones omnes in Missa implentur. Nam Missa etiam in Sanctorum honorem celebrata, non illis, sed soli Deo offertur, ut monet Concilium Tridentinum, & juxta Apostolum ad Hebr. 5. a solo Sacerdote peragitur, ac mystico ritu celebratur, eoque modo, quo in incruento Sacrificio fieri potest, victima destruitur: vel quia Sacramentales species consumuntur; vel quia per Consecrationem Corpus, Sanguis, Anima, & Divinitas Christi, substantiæ panis, & vini substituuntur, quod ad victimæ in Sacrificio incruento destructionem abunde sufficit; vel quia licet in Missa Christus, qui est victima, non destruatur, *quoad esse simpliciter*, ut loquuntur Theologi, destruitur tamen *quoad esse sacramentale*.

Claudit demum hanc Orationem Sacerdos, petendo a Deo, ut jubeat, *per manus Angeli in sublime Altare suum, in conspectu Divinæ Majestatis suæ Oblata perferri &c.* Quæ postrema verba intellectu difficilia esse, affirmat Florus, & cum eo Innocentius III.; qui tamen ea sic explicat, ut Deus jubeat vota, & preces Fidelium in conspectum Divinæ Majestatis ministerio Angelorum perferri, ut eorumdem intercessione Deo gratæ sint. Quam explicationem Theologi omnes cum S. Thoma amplectuntur, qui etiam nomine Angeli Jesum intelligit, utpote vocatum magni Consilii Angelum. Videantur Bellarminus, Suarez, & Le Brun.

In postrema hac quartæ Orationis parte Sacerdos profunde se inclinat; quod supplicanti optime convenit, & vetustissimo more receptum est; cum ejus jam meminerint Amalarius, & Micrologus. Junctas etiam Sacerdos tenet manus; & olim in pluribus Galliæ, & Germaniæ Ecclesiis in Crucem decussatas, ut nunc Carthusiani, Dominicani, & Carmelitæ usurpant: demum osculatur Altare, ac super Hostiam, Calicem, & se ipsum Crucis signum ducit, ad reducenda videlicet sibi in memoriam salutiferæ Passionis mysteria. Qui horum Symbolicas rationes cupit, adeat Innocentium III., Durandum, & D. Bonaventuram.

EXERCITATIO XLVIII.

De quinta Canonis Oratione, ubi de Commemoratione Mortuorum.
(*ex t.* 9. *l.* 2. *c.* 17.)

HÆc Oratio incipit, *Memento etiam Domine*, ubi oratur pro Defunctis. Nonnulli ob vocem illam, *etiam*, aliud peculiare *Memento* præcessisse; alii eam redundare existimarunt. Verum utrorumque opinio curiosa magis, quam solida est, cum facile videamus, *Memento* istud Mortuorum tamquam continuationem memoriæ Vivorum considerari debere.

Præter ea, quæ supra ex libris Machabæorum attulimus, Liturgiæ antiquissimæ, Tertullianus, Augustinus, Chrysostomus, aliique Sancti Patres sufficientia nobis suppeditant testimonia, quæ suadeant, Mortuorum in Missæ Sacrificio commemorationem ab Apostolicis, aut iis proximis temporibus originem ducere.

Orat autem Sacerdos præcipue pro animabus, pro quibus hoc Sacrificium specialiter offert, deinde pro omnibus in Purgatorio detentis, ut Deus illis tribuat *locum refrigerii*, ut scilicet ab igne liberentur, *locum lucis*, ut e tenebris eruantur, *locum pacis*, ut a mentis anxietate respirent.

Porro aliquando ex caritate, interdum ex justitia tenemur pro Defunctis orare, ut ostendit Gilbertus Grimaud. Nunquam vero pro damnatis Sacrificium est offerendum; quod si ob ignorantiam, quam de rebus istis habemus, vel pro damnatis, vel pro beatis offerri contingat; tunc ejus fructus in Ecclesiæ Thesauro remanet, quem Deus iis dispertit animabus, quibus levamen aliquod vult afferre; de qua re S. Augustinus in Enchiridio.

Appellatur hæc Oratio in vetustis monumentis Oratio super Diptycha, quia Mortuorum olim nomina, ut & Vivorum, alta voce recitabantur, ut superius explicuimus; Episcopi etiam, qui Ecclesiam rexerant, aliique aliarum Diœcesium nominabantur, si tamen in Catholica Fide, & communione obiissent; Hæreseos enim, & criminum enormium rei e Sacris Diptychis expungebantur.

Quæ disciplina juxta Martene, ad XII. usque sæculum viguit, eamque obsoletam Card. Antonius de Crequy Episcopus Ambianensis an. 1574. in sua Ecclesia revocavit; & etiam nunc in Ecclesia Parisiensi quædam illius vestigia supersunt.

EXER-

EXERCITATIO XLIX.

De sexta Canonis Oratione. (*ex t. 9. l. 2. c.* 18.)

SExta, & ultima Canonis Oratio incipit, *Nobis quoque peccatoribus*, quæ verba elata paululum voce dicuntur, & in consuetam clausulam, *Per omnia sæcula &c.*, respondente Populo *Amen*, desinit. Feria tamen sexta Parasceves neque hæc, neque quinque præcedentes Canonis Orationes recitantur, sed ablutionem manuum statim Oratio Dominicalis sequitur.

Porro in hac sexta Oratione Sacerdos Deum precatur, ut se, & Adstantes, quorum nomine Sacrificium offert, in Sanctorum *Consortium non æstimator meriti, sed veniæ largitor* admittat. Novit quippe Ecclesia, ad illud obtinendum necessariam esse gratiam, & veniam peccatorum, quæ sine nostris meritis datur per Christum Dominum nostrum. Aliam Hugo Merardus vocis *meriti* affert interpretationem, qui illam idem ac demeritum, & peccatum significare asserit, juxta illud Augustini, *de cura pro mortuis*, cap. 1., *quorum tam mala sunt merita*.

Distinctorum deinde Ordinum Sanctos Sacerdos invocat, diversos tamen omnes ab illis, qui in Canone ante Consecrationem dicto commemorati fuere. Hi secundum Martyrii tempus afferuntur: & sunt: Joannes Evangelista; Stephanus Diaconus; Matthias Apostolus; Barnabas Discipulus; Ignatius Episcopus; Alexander Pontifex; Marcellinus Presbyter; Petrus Exorcista; quibus adjunguntur duæ Sanctæ Matronæ: Felicitas: & Perpetua; & quinque Virgines: Agatha, Lucia, Agnes, Cæcilia, & Anastasia.

Reperimus quidem in quibusdam Liturgiis, alia quoque Sanctorum, ac præcipue Confessorum nomina adjici; verum cum antiquitus non alterius, quam Martyris in Missæ Sacrificio meminisse concessum fuerit, specialis hæc quarundam Ecclesiarum disciplina nos minime movere debet, veterique totius Ecclesiæ consuetudini firmiter est inhærendum.

Cum autem duplex Sanctorum fiat commemoratio: una ante, altera post Consecrationem; observandum est, per illam nos postulare, ut eorum obtineamus suffragia, communionem consequamur, virtutes, & gratias, quas nobis ex Sancto Sacrificio possumus polliceri, adipiscamur. Per hanc vero Deum oramus, ut in Sanctorum cœtum nos admittere dignetur, veluti considerat Gilbertus Grimaud.

In hac Missæ parte olim novi fructus, legumina, mel, carnes, Auctore S. Eutychiano, benedici ad Altare consueverant; cujus Benedictio-

dictionis plura Martene monumenta refert. Arbitrantur nonnulli, Benedictionem hanc post verba, *largitor admitte &c,* factam fuisse, atque sic sequentia, *per quem hæc omnia, Domine, semper bona creas &c.*, aut solum ad fructus, carnes, aliasque res Benedictioni oblatas, aut ad Eucharistiam simul, & fructus referri debere. Verum dubitat de hoc Brunus, cum in aliquibus Ecclesiis frugum Benedictio ante Consecrationem, & peculiari quidem Oratione adhibita fieri consueverit. De hoc quidquid sit, illud exploratum habemus, ejusmodi Benedictionem, neque olim in qualibet Missa usurpatam fuisse, neque nunc in hac Missæ parte fieri; verba vero, *Per quem &c.*; semper dici; quapropter eadem optime explicari poterunt, nulla frugum, & unica Eucharistiæ habita ratione.

S. Bonavantura, Suarez, & alii hanc nobis offerunt interpretationem, ut scilicet dicatur: *Per quem hæc omnia, Domine, semper bona creas*; quia Deus Pater omnia per Christum creavit, & jugiter renovat; *Sanctificas*: quia in Christo dona ad Altare oblata, fiunt Sacra, & ab usu communi remota; *Vivificas*; quia Deus per Jesum panem, & vinum vivificat convertens in verum illius Corpus, & Sanguinem; *benedicis, & præstas nobis*: quia Deus cœlestes super eadem Benedictiones diffundit; atque sic benedicta nobis in veram vitam largitur; *per ipsum*: Christus enim Deus, & Homo est verus Dei, & Hominum mediator; *& cum ipso*: Deus enim est Deo æqualis; *& in ipso*: cum Patri sit consubstantialis; *est tibi Deo Patri Omnipotenti in unitate Spiritus Sancti omnis honor, & gloria*: Deo enim Patri per Filium, cum Filio, & in Filio, & in unitate Spiritus Sancti est omnis honor, & gloria.

Sacerdos ad verba, *sanctificas, vivificas, benedicis*, tria Crucis signa super Hostiam, & Calicem ducit; eaque juxta S. Thomam tres illas Christi in Cruce Orationes, *Pater ignosce illis*; & *Deus meus; ut quid dereliquisti me*? item, *Pater, in manus tuas commendo spiritum meum*, nobis ob oculos ponere possunt. Pergit Sacerdos, & Hostiam pollice, & indice tenens tria rursum ab una ad alteram Calicis oram Crucis signa facit dicens, *per ipsum, cum ipso, & in ipso*: Ubi juxta Meratum recordari poterit ejus, quod Christus passus sit in corpore, in anima, & in honore; inde Sacerdos Hostiam adhuc tenens alia duo inter se, & Calicem Crucis signa ducit ad verba: *est tibi Deo Patri Omnipotenti, in unitate Spiritus Sancti*. His vero signis extra Calicem factis Meratus nos instrui cupit, nequaquam dici posse Patrem, aut Spiritum Sanctum passum fuisse; S. Thomas addit dici posse, tot Crucis signa indicare, hujus Sacrificii consecrationem, acceptationem, & fructum, e virtute Crucis Christi manare.

Tandem Sacerdos Hostiam super Calicem tenens, *dicit omnis honor*,

nor, *& gloria*, & utrumque paululum elevat, non tamen plusquam quaternos digitos, nec Populo Sacra Mysteria ostendit. Tunc thure adolendi Eucharistiam consuetudo in quibusdam Ecclesiis invaluit, in aliquibus vero campanam pulsandi mos obtinuit, ut videre licet apud Mabillon, & Le Brun. Hæc elevatio longe vetustior est prima illa Consecrationis elevatione, & ante XII. sæculum ad hæc verba *omnis honor*, *& gloria*, fiebat, ad quæ Corpus Christi simul cum Calice Populo circumstanti adorandum proponebatur. Introducta autem secunda, posterior hæc elevatio ad hodiernum morem reducta est.

EXERCITATIO L.

De Oratione Dominica. (*ex t. 9. l. 2. c. 19.*)

NOnnulli putant, Orationem Dominicalem partem Canonis esse, sed verior opinio apud Bellarminum sextam Orationem pro Canonis termino statuit. Orationi Dominicali Sacerdos verba præmittit: *Oremus*, *Præceptis Salutaribus moniti &c.*, quæ vetustissima sunt, ut ex D. Hieronymo colligitur, eodemque fere modo Græci, Maronitæ, Mozarabes. & Ambrosiani pie præfantur.

Ipsis Apostolorum temporibus Dominicam Orationem in Missæ Sacrificio recitatam simul cum aliis precibus fuisse, jam superius abunde contra Novatores quosdam, & Hæreticos demonstravimus. Nihil igitur nobis superest, quam ut ritum, qui circa illam servatur, pertractemus.

Recitat eam Sacerdos elata voce, *ut vel eo pacto*, adstruente Belleto, *adhortetur*, *qui in fraterno sunt odio*, *& ad concordiam discordes excitentur antequam communicent*. At potiorem fortasse rationem suppeditat Arcani disciplina, juxta quam neque Symbolum, neque Oratio Dominica dicebatur, ubi essent Infideles, aut Catechumeni, hi enim neutrum docebantur, antequam in *Competentium* classem commigrassent. Quapropter in Horis Canonicis Oratio Dominica submissa recitatur voce, quia iis Infideles, & Catechumeni adesse poterant; elata vero dicitur voce in Missa, quia ab hac Missæ parte ii abesse cogebantur, ut alibi diximus.

In Missa Græcorum tam solemni, quam privata Oratio eadem nedum à Sacerdote, sed ab universo etiam populo, S. Gregorio M. teste, recitari consueverat, ut ex vita S. Joannis Eleemosinarii Episcopi Alexandrini colligitur, & late ostendit Martene. Quod etiam in Ecclesia Gallicana aliquando observatum fuisse, ex Miraculis S. Martini apud Gregorium Turonensem eruitur. In fine Orationis Dominicæ Sacer-

Sacerdos submissa voce dicit *Amen*, quo verbo oratio eadem apud Evangelistas clauditur. Abest tamen à Sacramentario S.Gregorii, quod edidit Menardus, fortasse, quia Oratio illa veluti continuatur per subsequentem orationem *Libera nos*, cui Minister addit *Amen*.

EXERCITATIO. LI.

De Oratione Libera nos. (*ex t. 9. l. 2. c. 19.*

IN hac Oratione Sacerdos Dominum precatur, ut nos liberet *a malis prateritis*, idest pecatis; *præsentibus*, scilicet tentationibus ad peccandum impellentibus; *futuris*, quæ sunt pœnæ peccatis debitæ. Item ut nobis pacem largiatur; nam cum peccato vera pax esse nequit. Et quia mala, à quibus liberari petimus, diserte recensentur, idcirco à Ritualistis hæc Oratio græce *Embolisinus* appellatur. Inde confugimus ad B. M. Virginem, Apostolos Petrum, & Andream, & omnes sanctos. Et olim juxta Micrologum licebat Sacerdoti quoslibet alios Sanctos adiicere. In Codice Tiliano post S. Andream, SS. Gervasius, & Protasius, & ab Ambrosianis S. Ambrosius nominantur.

Porrò S. Andreas hic ideo nominatur, quod primus ad Apostolatum vocatus fuerit. Et quamquam SS. Cyprianus, & Gregorius hunc primatum S. Petro tribuant, id tamen non de tempore vocationis, sed de dignitate est intelligendum. Juxta antiquum Ordinem Romanum xi. apud Mabillonium olim Festum S.Andreæ non secus ac solemnitas B.Petri à Romano Pontifice celebrabatur, & officium partim ad altare S.Andreæ, partim ad S. Petri recitabatur. In Commentariis Pij II. extat præclara Oratio ab eodem habita, cum S. Andreæ Caput sibi ex Achaja missum excepit.

Ad hanc Orationem in Missa privata Sacerdos patenam, quæ sub Corporali jacebat, accipit; in Missis vero solemnibus Subdiaconus illam ab Offertorio usque ad finem Orationis Dominicæ velo involutam tenet, & mox evolutam Sacerdoti super Altare tradit;quam Cæremoniam in Parisiensi Ecclesia Acolythus peragit; in aliis Ecclesiis Diaconus patenam populo ostendit, antequam super Altare illam ponat, idque putat Pouget idcirco fieri,quod ad Communicationem populus invitetur.

Sacerdos ad ea verba, *& omnibus Sanctis*, patena se signo Crucis signat; nam per Crucem Christus ea omnia disjecit, quibus pax nostra perturbabatur. Tum eam ad verba,*in diebus nostris*,osculatur;quia patena instrumentum est pacis, & vas, ubi Sacra ponitur Eucharistia, quæ Christianorum est pax. Inde patenæ Hostiam superimponit, quo facilius frangendam tollere possit.

Natalis Alexander ritum hunc putat ad pium Sanctarum mulierum

rum

rum Officium referri, quæ *emerunt aromata, ut ... ungerent ... Jesum, ... & dicebant ... Quis revolvet lapidem ab ostio monumenti?* patenam autem hujus lapidis esse symbolum. Per illud Crucis signum, ait, annunciari, per Crucem, & per hoc Sacrificium pacata esse omnia in Cælo, & in terris: per osculum vero ostendi, Christum desiderio satisfecisse Sanctarum Mulierum, quibus obviam occurrit, & quas salutavit dicens: *Amen*.

EXERCITATIO LII.

De parte Missæ inter infractionem Hostiæ, & Communionem Sacerdotis. (ex t. 9. l. 2. c. 20.)

Dictis superioribus precibus, Sacerdos genuflexione facta, sumit Hostiam, ac super Calicem frangit dicens, *per eumdem &c.*: tum Hostiæ fragmento terna Crucis signa super Calicem ducit pronuncians hæc verba: *Pax Domini sit semper vobiscum*; ac fragmentum ipsum in Calicem immittit, addens: *Hæc commixtio, & Consecratio Corporis, & Sanguinis Domini &c.*

In quadam ex formulis ritus Ambrosiani legitur: *Corpus tuum frangitur, Christe*. Cum vero Fides Catholica nos edoceat, integrum Christi Corpus esse in quolibet Hostiæ fragmento, integrumque a Fidelibus sumi, idcirco nonnulli ea verba e Canone Ambrosiano expungenda esse censuerunt.

His restitit Joseph Antonius Saxius Ambrosianæ Bibliothecæ Præfectus Epistola Mediolani edita an. 1731. Atque ex veteribus Ecclesiasticis monumentis erudite probavit, eam loquendi formam in Professionis Catholicæ formula reperiri, quam ab Humberto Cardinali præscriptam Berengarius in Concilio an. 1159. habito, Præsidente Nicolao II., recitavit; & ex hac, verba illa Canonis Ambrosiani desumpta esse contendit. Ad cujus sententiæ confirmationem etiam facit, quod simili quoque loquendi modo juxta Pontificale Romanum utatur Episcopus in Benedictione patenæ.

Porro facta Consecratione, remanent panis, & vini quantitas, color, & sapor, quæ *Accidentia*, in Concilio Constantiensi; & *species*, in Tridentino appellantur; iisque accidentibus subest Corpus, Sanguis, Anima, & Divinitas Christi; *Et ideo*, ait S. Thomas, *ipsum Corpus Christi non frangitur, nisi secundum speciem Sacramentalem. Et hoc modo intelligenda est Confessio Berengarii, ut fractio ... referatur ad speciem Sacramentalem, sub qua vere est Corpus Christi*. Accidentia itaque, seu species, non Corpus Christi utpote incorruptibile, & impassibile, frangi possunt; adeoque si accurate, & Theologice loquamur, non est dicendum: *frangitur*

gitur Corpus Christi, sed *franguntur species*: quamquam Theologice etiam dici possit: *frangitur Corpus Christi*, propter communicationem idiomatum, cui etiam in Eucharistia locus datur; uti post Juveninum idem Saxius advertit. Atque in hunc modum prædicta Ambrosianæ Liturgiæ verba sunt explicanda. Nonnulli naturam corporis ponunt in extensione, neque admittunt vera, & absoluta accidentia distincta a materia; verum juxta Catholicam Fidem fatentur, post Consecrationem in Eucharistia non remanere panis, & vini substantiam; sed species. Contendunt autem, Deum per se, & proxime in nostros sensus agere, & coram Pane Eucharistico easdem modificationes in anima nostra, & impressiones excitare, quas panis ante Consecrationem operabatur. Sed hi quomodo fractionem prædictam recte explicare possint, vix concipitur.

Quidquid de hoc sit, ejusmodi fractionis ipse Christus Auctor fuit in Eucharistiæ institutione, qui *accepit panem, fregit &c.* Ejusdemque mentio fit in Actis Apost. cap. 2., & 1. ad Corinth. 10., & in omni Liturgia Hostiæ fractura præscribitur.

Græci Hostiam in partes quatuor dividunt, quarum unam sumit Sacerdos; altera distribuitur Populo; tertia reservatur infirmis; quarta in Calicem immittitur, & cum Christi Mysteriis nomen imponant, primam, *Incarnationem* vocant; secundam, *Nativitatem*; tertiam, *Circumcisionem*; quartam, *Transfigurationem*; quintam, *Passionem*; sextam, *Mortem*; septimam, *Resurrectionem*; octavam, *Gloriam Christi in Cælo*; nonam, *Christi Regnum*, cum veniet judicaturus Orbem.

Latini, Hostiam in tres partes frangunt, quarum unam in Calicem injectam Sacerdos cum Sanguine, reliquas seorsim a Sanguine sumit. Olim vero una in Calicem immissa, altera a Sacerdote sumpta, tertia in plures frangebatur Particulas, quæ adstantibus, vel infirmis reservabantur. Quædam hujusmodi ritus in Missa Solemni Summi Pontificis, & in Missa, quæ celebratur in Consecratione Episcopi, vestigia supersunt; Pontifex enim altera sumpta, immissa in Calicem altera, tertiam in duas partes dissectam Diacono, & Subdiacono præbet. Episcopus vero Consecrator unam immittit in Calicem, altera ipse se, tertia Episcopum, qui consecratur, communicat.

Plures apud S. Bonaventuram, Hugonem a S. Victore, & alios sunt mysticæ rationes, cur Hostia in tres partes frangatur. Satis vero sit ea afferre, quæ S. Thomas secutus Can. *Triforme*, de Consecr. dist. 2. scripsit: nempe Hostiam in Calicem immissam significare in Cælo cum Corpore, & Anima esse Christum . . . partem, quam sumit Sacerdos, innuere ambulantes adhuc in terra, qui Sacramentis utuntur, & ita *Passionibus conteruntur*, ut panis comestus dentibus atteritur; tertiam, quæ pro infirmis reservabatur, denotare eos, quorum corpora usque ad

ad judicii diem jacebunt in Sepulchro, animæ vero, vel in Purgatorio, vel in Cælo detinentur. Similem explicationem tradit Innocentius III. Addit S. Thomas, obsolevisse quidem ætate sua morem, tertiam partem reservandi, sensum tamen mysticum propterea minime cessasse. Alii apud ipsum dixerunt; partem, quæ in Calicem injicitur, significare Viventes in terris; alteram, quæ reservatur, Beatos, quoad animam, & corpus; ea, quæ comeditur, ceteros.

Populum salutat Sacerdos dicens: *Pax Domini &c.*, neque ad eum se vertit, quod in Hostiæ, fractione sit occupatus, eique benedicit per Hostiæ meritum, tria ducens super Calicem Crucis signa, quibus, vel juxta S. Thomam innuitur, Christum die tertia resurrexisse, vel juxta Innocentium III., Sanctissimam Trinitatem Christi Crucifixi animam corpori redidisse.

Olim Sacerdos ante verba *Pax Domini &c.*, benedictionem dabat, quam Sacrorum Rituum Scriptores Episcopalem appellant, quod ad Episcopum pertineret, ut videre est apud Menardum. Apud Mozarabes etiam quisque Sacerdos celebrans ejusmodi benedictionem Populo impertiebatur, qui mos ad Gallicanam Ecclesiam juxta Mabillonium permanavit; sed Concilium Toletanum IV. Can. 8. illum sustulit.

Vetustissima est consuetudo partem Hostiæ in Calicem immittendi, eaque præscribitur in Liturgia S. Jacobi, & in Concilio Arausicano an. 441. Olim Eucharistia ab una ad aliam Ecclesiam, & a Summo Pontifice ad Suburbicarios Episcopos mittebatur. In duobus prioribus Romanis Ordinibus legitur, Papæ ad Altare proficiscenti, ut solemniter celebraret, Eucharistiam ab alio Sacerdote confectam, & in parvo ciborio asservatam exhiberi consuevisse, quam ante Missam adorabat, ac postea in Missa ad verba *Pax Domini &c.*, ejus Particulam in Calicem immittebat, deinde aliam Particulam Hostiæ, quam ipse consecrasset, item in Calicem injiciebat. Id ipsum servabat Episcopus Suburbicarius, cui Pontifex Eucharistiam, seu Fermentum misisset; idque factum putat Mabillonius in Comment. ad Ord. Rom., *ut Sacrificii unitas, atque unio Pontificis cum Sacerdote, qui sancta prius consecrasset, & Episcopi cum Pontifice commendaretur.*

Neque vero actio hæc particulam Hostiæ in Calicem immittendi mysterio caret. Cum enim in Missa usque ad hanc partem Christi Passio, & mors per Consecrationem Corporis, & Sanguinis separatim factam repræsentata fuerit, reliquum erat, ut ejus resurrectio exprimeretur; quod optime fit per ejus particulæ in Calicem immissionem; cum sic optime repræsentetur Corporis cum Sanguine conjunctio, uti observarunt Micrologus, & Innocentius III,

Hanc actionem Pouget, Auctor Catechismi Montispessulani, & Vertus ortam putant ex ritu exhibendi Populo communionem sub utra-

que ſpecie; deficiente enim vino conſecrato, Hoſtiæ conſecratæ particula in vinum non conſecratum injiciebatur, illudque, ſi non conſecratum, ſaltem Sacræ contactu Hoſtiæ benedictum Populo præbebatur. Sed hanc ſententiam nequaquam amplectimur, non quod exiſtimemus, ejus Auctores credidiſſe, vinum non conſecratum Sacræ Hoſtiæ contactu conſecrari; ipſi quippe fatentur vinum per illum contactum benedictum ſolum, non conſecratum fieri; ſed quod nullum omnino validum documentum afferant, quo probent actionem illam, de qua nobis hic ſermo eſt, ex uſu, immittendi Sacræ Hoſtiæ particulam in vinum non conſecratum manaſſe. Accedit, quod olim vix aliam ob cauſam Sacram Hoſtiam in commune vinum intingere licuerit, quam ut infirmis panis conſecratus præberetur; ut ita ægre fides adhibenda ſit ei opinioni, quæ ex particulari hac, & tam arctis incluſa limitibus conſuetudine, adeo ſanctum, & in omnibus Liturgiis præſcriptum, ſemperque in Miſſa uſurpatum ritum profluere aſſerit.

In hac eadem actione Sacerdos dicit Orationem: *Hæc commixtio, & Conſecratio Corporis, & Sanguinis &c.*; quæ Oratio omittitur a Carthuſianis, & Feria ſexta Majoris Hebdomadæ; quia tunc Hoſtia in vinum non conſecratum immittitur. Innocentius III. vocem, *commixtio* referri vult, *ad ſpecies panis, & vini, quibus continetur Corpus, & Sanguis*. Altera vox *Conſecratio* in quibuſdam Galliæ Eccleſiis omittitur, teſte Pouget. Ejus tamen, & Orationis antiquitatem probat Bellarminus, eamque ſic explicat, ut petamus: non, *ut nunc fiat Conſecratio, ſed Conſecratio antea facta ſit nobis ad vitam æternam ſalutaris*. Addi poteſt, Corpus conſecratum ſub ſpecie panis dici Conſecrationem Corporis; & Sanguinem conſecratum ſub ſpecie vini dici Conſecrationem Sanguinis; adeoque utrumque in Calice commixtum dici poſſe: *Conſecratio Corporis, & Sanguinis*.

Poſtea Sacerdos inclinatus ter dicit *Agnus Dei*, ac ter ſibi in ſignum contritionis pectus percutit, dicens, *miſerere nobis*, quod itidem facit ad tertium *Agnus Dei*, ubi dicit *dona nobis pacem*. In Miſſis Defunctorum non percutit ſibi pectus, nec dicit *miſerere nobis*, ut ſignificet juxta Hugonem de S. Victore, & Gavantum Deſunctorum ſe magis, quam ſui memorem eſſe. Inde tres dicit Orationes, non ex antiqua Summorum Pontificum inſtitutione, ſed piorum hominum traditione, ut poſt Micrologum ſcribunt Bellarminus, Gavantus, & alii. Poſt harum Orationum primam, ſi danda ſit Pax, dicit *Pax tecum*, quique panem accipit reſpondet, & *cum ſpiritu tuo*.

D. Thomas agens de hoc ritu dandæ pacis docet, Populum parari ad Sacramentum percipiendum per pacem: in Miſſis vero Defunctorum non dari Pacem, quia tunc non pro præſenti pace Sacrificium offertur, ſed pro requie Mortuorum, ac propterea harum Orationum prima

ex

ex præscriptione Rubricæ omittitur. Observavit quoque Albaspinæus, Missas Defunctorum olim fuisse privatas; Pacem vero in Solemnibus dumtuxat dari consuevisse. In Missa quoque Feriæ 6. in Parasceve pax in signum mæroris omittitur.

Pax olim osculo impertiabatur, idque, *ut caritate*, ait S. Isidorus, *omnes reconciliati invicem, digni Sacramento Corporis, & Sanguinis Christ consocientur*. Et hæc consuetudo usque ad Innocentii III. tempora viguit.

Nunc Pax datur per amplexum, vel parva quædam præbetur ad osculum tabella, quam quidam *Osculatorium* appellant, in qua Crucifixi imago depicta est. Et hanc Card. Bona putat a Franciscanis Fratribus osculo substitutam fuisse, qui ut alios ritus, ita hunc quoque non sine ratione mutarunt. Refert quippe Bellotte, Christianorum oscula, quorumdam hominum malitia, in ejusmodi oscula abiisse, quæ Ethnici impuræ, criminosæque amicitiæ causa sibi offerebant. Sacerdos, antequam det pacem, osculatur Altare, ut ostendat, se pacem dare non posse, nisi a Christo, quem Altare repræsentat, illam prius acceperit. Olim osculabatur Hostiam, sed id nostra ætate illicitum est. Ceterum de Pacis osculo, quod etiam sanctum appellatur, mentionem faciunt Apostolus ad Rom. 16., B. Petrus Epist. 1. c. 5., Tertullianus, D. Augustinus, & alii. Græci, ceterique Orientales, atque Mozarabes pacem dant ante Præfationem. Apud Maronitas Sacerdos ante Præfationem Pacem dat Altari, & Sacris Mysteriis, deinde Ministro, ac tandem Populus sibi invicem pacem largitur. Vid. Perimezzium.

EXERCITATIO LIII.

De Communione Sacerdotis. (ex t. 9. l. 2. c. 21.)

POst tertiam orationem, *Perceptio*, Sacerdos dicit ex *Psal.* 115. *Panem Cælestem accipiam &c.*, ac duas Hostiæ partes sinistra super patenam tenens, dextera ternis pectus sibi percutit vicibus, totiesque ingeminat, *Domine, non sum Dignus &c.*, quæ verba, paucis immutatis, ex Centurionis historia apud Matthæum *c.* 5. deducta, jam Origenis, & Chrysostomi tempore in usu fuisse, eorum Scripta declarant.

Inde easdem duas Hostiæ partes dextera accipit, ac signo Crucis se ipse signans dicit: *Corpus Domini nostri &c.*, & inclinatus Hostiam sumit. Postea ex eodem *Psal.* 115. dicit: *Quid retribuam &c.*, ac patena fragmenta super corporale colligit, ipsamque, & digitos super Calicem extergit, Calicem accipit, & ex eodem Psalmo dicit: *Calicem salutaris &c.*, & ex *Psal* 17. *Laudans invocabo Dominum &c.*; tum totum sanguinem cum particula in eo posita bibit.

Qui-

Quivis Episcopus, seu Sacerdos stans Eucharistiam percipit. Ipse summus Pontifex post fractionem Hostiæ ad solium ascendit, ibique consistit, & stans erectus, complicatis manibus, Eucharistiæ Sacramentum expectat, nec prius sedet, quam os, & digitos purificaverit.

Nonnulli olim Romani Pontifices in solemni Missa in solio sedentes, facie ad populum conversa, Eucharistiam sumere consueverunt, ut Christi Passionem, & mortem exprimerent, qui palam passus, & mortuus est. Nunc vero summus Pontifex, facie ad populum conversa, sed in solio stans, se, aliosque communicat, corpore tamen inclinato; ob quam inclinationem ipse populo procul, & ex adverso adspicienti videtur sedens communicare, ut post S. Bonaventuram observarunt Rocca, & Casalius.

Olim Episcopi particulam Hostiæ in Calice positam, Diacono, & Subdiacono cum sanguine, qui superesset, relinquebant sumendam; hic tamen mos ab hodierno usu recessit, & solum a Romano Pontifice in Missa solemni retinetur.

Peracta sic Communione, Sacerdos dicit orationem: *Quod ore sumsimus &c.*, & accepto a ministro in Calicem vino, se purificat. De hac purificatione loquitur Innocentius III. in Cap. *ex parte* de celebr. Miss., quem textum memorans S. Thomas, *vinum*, inquit, *ratione humiditatis suæ est ablutivum, & ideo sumitur post susceptionem hujus Sacramenti ad abluendum os, ne aliquæ reliquiæ remaneant; quod pertinet ad reverentiam Sacramenti*.

Pergit Sacerdos, ac vino, & aqua pollices, & indices super Calicem abluit dicens: *Corpus tuum, Domine &c.*, & hanc quidem ablutionem Durandus ait, olim in locum mundum conjici consuevisse; nunc vero ob reverentiam Sacramenti,& propter periculum,ne quod fragmentum digitis, aut calici aliqua gutta sanguinis adhæserit, hauritur, & quidem juxta S. Pium V. ab ea Calicis parte, a qua S. Sanguis haustus fuerat. Quid veteres hic præstiterint, incompertum esse testatur Card. Bona: tuto tamen dici potest, Ministros altaris diligenter cavisse, ne quid remaneret præter particulas, quæ communicandis infirmis asservarentur. Adnotandum pariter censeo, nemini licere in secunda hac purificatione solam adhibere aquam. Quamquam enim eadem cum vino abluendi facultate polleat, non decet tamen, imò nefas est ab antiquis Ecclesiæ ritibus, & usu receptis cæremoniis discedere.

Quæritur nunc, in quo Sacrificii Essentia consistat? Sunt quidam, qui eam in Communione consistere, Consecrationem vero actionem quamdam præviam, ac præparatoriam esse, arbitrantur. Alii, inter quos Auctor Collationum Lucionensium, eam in Consecratione ponunt, oblationem autem, & Communionem partes esse sacrificii integrales existimant. At Salmanticensium sententia nobis omnium maxime probatur, qui

qui essentiam Sacrificii in consecratione simul, & communione collocant.

EXERCITATIO LIV.

De Communione Populi. (*ex t.9. l.2. c.22.*)

POst Sacerdotis Communionem, si qui in Missa Eucharistiam velint suscipere, ad altare accedunt, & *Confiteor* a Ministro, *Misereatur*, & *Indulgentiam &c.* a Sacerdote recitatis, hic Pyxidem accipit, & dextera tenens Corpus Christi, semel dicit, *Ecce Agnus &c.* ter, *Domine non sum dignus &c.*. Tum unicuique porrigit Sacramentum, facto antea cum hostia supra Pyxidem crucis signo, atque hæc verba proferens, *Corpus Domini nostri &c.*

Olim, observante Gavanto, *Confiteor*, ante communionem dici non consueverat, & Brunus ritum hunc ab Ordine Mendicantium sæculo XIII. introductum existimat. Omittitur in Ordinatione Presbyteri, cum Episcopus eum communicat, idque quia *concelebrat Pontifici*, ut habetur in Pontificali Romano: ac Episcopus solum dicit: *Corpus Domini nostri &c.*, & Sacerdos respondet *Amen*: quæ verba quidam piæ cuidam traditioni tribuunt; constat tamen ex vita S. Gregorii a Joanne Diacono scripta, maximæ esse antiquitatis.

Primis Ecclesiæ sæculis Eucharistia in manus virorum communicandorum tradebatur, postea ab iis sumenda, uti colligere licet ex Tertulliano, & ex D. Cypriano apud Pamelium. Fæminis vero in linteum mundum, quod *Dominicale* appellabant, collocabatur, atque se pariter ipsæ communicabant, ut innuit S. Augustinus, & Concilium Antissiodorense. Baronius observat, olim sumpturis Eucharistiam quasdam mensulas spongia politas apponi consuevisse; quibus mensulis hodie linteamina successerunt, ut si quid forte decidat, his excipiatur.

Singulis, qui Eucharistiam sumserint, Minister vinum præbet, quo, si velint, hausto, deglutire possint particulæ fragmenta, quæ ori, vel gutturi hæserint. Hanc consuetudinem Vertus existimat, reliquias esse communionis, quæ sub utraque specie populo dabatur. Verum perperam eum id asserere demonstrat Brunus ex iis, quæ de D. Chrysostomo referuntur apud Palladium: *admonebat*, scilicet, *omnes*, *ut post communionem aquam, aut pastillum degustarent, ne cum saliva... aliquid è symbolo sacramenti... expuerent*. Martene deinde probat, morem hunc Monachorum instituto magis, magisque invaluisse; atque, ne forsitan quispiam arbitretur, per vinum Christi Sanguinem Laicis distribui, Concilium Provinciale Bituricen. an.1584., & Concilium Aquense an.1585. statuerunt, vinum pro ejusmodi purificatione exhibendum esse

in

in vase, *quod formam Calicis non præseferat*, neque sit *Calix ad Consecrationem paratus*. Et Card. de Lugo improbatam, & minime ferendam esse docet consuetudinem a quibusdam Parochis introductam, qui si duas eadem die Missas celebrare deberent, in prima Missa Calicem cum vino purificabant, illudque in ipso Calice ob reverentiam Sacramenti bibendum offerebant laico alicui, qui panem sumpsisset Eucharisticum.

EXERCITATIO LV.

De Missa privata, in qua nulli Communio administratur.
(ex t. 9. l. 2. c.22.)

PAuca hic dicenda sunt de Missa, in qua nemo adstantium communicat; Ac Missa quidem apud nostros controversiarum Scriptores privata dicitur, vel quia in privato loco, vel quia non in die festo, vel quod non ad altare majus Ecclesiæ celebratur, nec Parochialis est, seu conventualis; vel quod privatæ cuidam personæ medius Missæ fructus applicetur; vel denique quod solus Sacerdos Eucharistiam suscipiat. Missam postremo hoc nomine privatam abrogare conati sunt, infernali perciti œstro Lutherus, Calvinus, & Kemnitius.

His restitit Sacrosancta Tridentina Synodus, quæ *sess.*22. docet, se optare quidem, *ut in singulis Missis Fideles adstantes ... sacramentali Eucharistiæ perceptione communicarent ..; nec tamen Missas illas, in quibus solus Sacerdos communicat, ut privatas, & illicitas damnare, sed probare, atque commendare*. Quinetiam anathema illis infligit, qui dixerint, *Missas, in quibus solus Sacerdos sacramentaliter communicat, illicitas esse, atque abrogandas*.

Non possumus quidem inficiari, veteres Christianos, qui Missæ intererant, omnes Eucharistiam suscipere consuevisse. Id quippe diserte referunt Micrologus, & Justinus Martyr, & habetur can.28. Concil. Illiberitani, & in aliis vetustis monumentis. Imo in Germania, & alibi fortasse, sæculo IX. quidam, qui pluribus eadem die Missis intererant, in earum singulis, Walfridio Strabone teste, Eucharistiam percipiebant. Verum id zelo, & devotioni primorum Christianorum, non præcepto, aut Divino instituto tribuendum est. Quare sancte etiam, & juste optat S. Synodus, ut qui Missæ intersunt, Sacramentum percipiant; sed æque sancte, & juste Missas commendat, in quibus solus Sacerdos communicat. Neque enim ad Sacrificii essentiam pertinet, ut ei aliqui intersint, & de Sacramento participent. Sacrificium enim ad Deum refertur, & ejus fructus æque ad absentes, quam ad præsentes pervenire potest.

Neque nos offendit ille Chrysostomi locus Homil. 3. in cap. 1. Epist.

Epist. ad Eph. *Frustra*, inquit, *habetur oblatio quotidiana, cum nemo sit, qui participet*. Nam licet eos hic reprehendat S. Doctor, qui Missæ adstantes non communicabant, quod & Tridentinæ Synodi desiderio consonat; Non tamen quotidianam Sacrificii celebrationem, etiamsi nullus Eucharistia pascatur, coarguit; teporem tantum assistentium, non fervorem Sacrificantium incusat. Neque vox *frustra* ad Sacrificium, sed ad oblationem refertur; celebratio enim Missæ, partim ordinatur ad Sacrificium Deo offerendum, partim ad Populum Sacro illo pane reficiendum; quod si nemo communicet, frustra fit oblatio, quoad posteriorem, non quoad priorem finem, ut egregie respondet Card. Bellarminus, & ut ex aliis Chrysostomi locis confirmat Natalis Alexander.

Cæterum tota quæstio ad tria reduci potest, vel enim adversarii nostri contendunt, ad licitum, validumque Sacrificium opus esse, ut omnes omnino adstantes Sacramentum percipiant;& jam hoc neque felicioribus Ecclesiæ temporibus contigit, cum teste D. Chrysostomo Hom. 6. *Diaconus Communionis tempore terribili clamore, quasi quidam præco manum in altum tollens clamaverit: sancta sanctis, si quis non sanctus non accedat*: Quod etiam nuuc in Ecclesia Græca usurpatur; Vel postulant, ut omnes ab omni peccato mundi in Missa communicare debeant; ast hoc conciliari nequit cum vetustis canonibus, qui refrigescente Fidelium caritate, quosdam dumtaxat solemnes dies statuunt, quibus Fideles Sacramentum percipiant. Vel denique ad Sacrificii validitatem poscunt, ut aliquot saltem ex iis, qui bene dispositi sunt, Eucharistiam in Missa sumant; At id quoque inaniter adstruitur, cum nullum de hoc in Ecclesia positivum extet præceptum; quod enim Christus *Luc.*22. dicat, *Hoc facite in meam commemorationem*, id est præceptum solum affirmativum, cui parendum est *pro loco, tempore, & personis*, ut loquuntur Theologi. Ex quibus omnibus patet, optandum quidem esse Fidelium in percipienda Divina Eucharistia zelum, non tamen ad sacrificii validitatem requiri alterius, quam sacrificantis communionem.

Favet concilium Toletanum XII. an.681. habitum. Damnat enim perversam quorundam Sacerdotum consuetudinem, qui plures eadem die Missas celebrantes, in postrema tantum communicabant, statuitque, *ut quoties sacrificans Corpus, & sanguinem Christi in Altari immolat, toties perceptioni Corporis, & Sanguinis Christi se participem præbeat*; Cum paulo superius dixisset: *Nam quale erit illud sacrificium, cui nec ipse sacrificans participasse cognoscitur*? Ex quo colligitur, concilium postulare ad sacrificium, ut quamquam adstantium nemo communicet, sacerdos tamen, quotiescumque celebrat, Sacramentum percipiat. Cujus concilii auctoritas abunde sufficit, ut adstruamus, licite Missam celebrari posse, etsi præter Sacerdotem nemo ex adstantibus communicet.

Vehemens haud ita pridem Cremæ orta est contentio, utrum Sacerdos celebrans Missam ex præcepto Divino teneatur adstantibus, qui Eucharistiam bene dispositi postulent, ministrare? Controversiam sustulit SS. D. N. Benedictus XIV., qui ad omnes Italiæ Episcopos Encyclicam scripsit Epistolam 12. Novembr. 1742., in qua morem quidem laudat Eucharistiam ministrandi adstantibus, qui ad eam suscipiendam rite parati sunt; monet tamen, si Episcopi vetent, ne in quibusdam circumstantiis, & locis Eucharistia in Missa adstantibus ministretur, non idcirco adversus eorum jussa turbas excitandas esse; hæ quippe ipsæ subministrant indicia hominum, qui ad Eucharistiam suscipiendam non bene dispositi censeri debeant, præsertim cum hoc tempore tam multæ sint Ecclesiæ, tam multa Altaria, tam multi Sacerdotes celebrantes, ut si quis ad Altare, ubi Episcopus justis de causis Eucharistiam ministrari noluerit, communicare nequeat, alibi desiderium suum abunde explere valeat.

EXERCITATIO LVII.

De Communione sub una solum specie. (ex t. 9. l. 2. c. 22.)

Generatim aliqua de Laicorum Communione disseruimus: Accedendum nunc ad morem, quo Ecclesia in ea impertienda utitur. Olim Fidelibus sub panis, & vini speciebus distribuebatur; Nunc vero sub solius panis accidentibus distribuitur: In quo Tridentinæ Synodo inhærendum est, quæ docet, Jesum quidem hoc Sacramentum sub specie panis, & vini instituisse, & sub utraque specie suis dedisse discipulis; nullum vero extare Divinum præceptum, quo Clerici, & Laici hoc Sacramentum non conficientes, ad id sub utraque specie sumendum obstringantur; neque ex ipsa institutione præceptum hoc inferri posse. Quod ipsum docuit Concilium Constantiense, ac Tridentina Synodus pluribus Sacræ Scripturæ locis probat; ut ex Act. Apost. cap. 1. *Erant omnes perseverantes in Oratione; & Communicatione fractionis panis*; & 1. ad Cor. 10. *Panis, quem frangimus, nonne participatio Corporis Domini est?* & cap. 11. *Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit Calicem Domini indigne &c.* ubi particula *vel*, quæ nequaquam conjunctiva, sed disjunctiva est, clare innuit, licere cuique sub utralibet specie Eucharistiam sumere.

Et sane si institutioni quoad omnes circumstantias inhærendum esset, Eucharistia post Cœnam tantum præbenda foret, quemadmodum etiam lotio pedum, aliaque multa observari deberent, quæ Christus gessit; quod tamen nemo dixerit. Neque obstant verba *Matth. 26. Bibite ex hoc omnes*; vox enim *omnes* hic Apostolos respicit. Neque illud *Luc. 22. Hoc facite in meam commemorationem*; hæc quippe verba Christus

ſtus dixit poſt conſecrationem panis, & ante conſecrationem Calicis. Quod autem ait D. Paulus 1. *ad Cor.* 11. *Hoc facite, quotieſcumque bibetis, in meam commemorationem*, id non abſolute, ſed hypothetice expreſſum videmus; non ſcilicet, ut omnes è Calice bibere teneantur, ſed ut quotieſcumque biberint, in Chriſti memoriam bibant. Neque ulterius officit locus Joannis, *Niſi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem &c.* Nam particula, *&*, hic vim habet disjunctivam, quod novum non eſt in ſacris paginis, ut ceteris omiſſis, conſtat ex 1. ad Cor. 11., ubi paulopoſt, quam Apoſtolus ait: *Quicumque manducaverit panem, vel biberit Calicem &c.*, addidit: *Qui manducat, & bibit indigne &c.*, ubi ſatis manifeſtum eſt, particulam, *&*, non copulative, ſed disjunctive eſſe accipiendam.

Docet quoque Tridentina Synodus, nulli Catholico dubitandum eſſe, quin ad æternam ſalutem Communio ſub ſpecie panis ſufficiat. Idque præter ea, quæ huc uſque attulimus, illa præcipue confirmat ratio, quod totus, & integer Chriſtus non minus ſub ſpecie vini, quam ſub ſpecie panis contineatur; ex quo Synodus ipſa infert: *ac propterea, quod ad fructum attinet, nulla gratia neceſſaria ad ſalutem eos defraudari, qui unam ſpeciem ſolam accipiunt.*

Hunc Articulum nonnemo calumniatur, quaſi S. Synodus fateatur, eum, qui unam tantum accipit ſpeciem, aliqua non neceſſaria gratia fraudari. Verum id refellit Card. Pallavicinus. Ac licet Card. Bellarminus non neget, diſputari adhuc inter Thelogos, an plus gratiæ conſequatur, qui utramque, quam qui alterutram ſpeciem ſumit; neque hanc controverſiam fuiſſe a Concilio diremptam fateatur; probabilius tamen eſſe putat, & ſenſui Synodi magis conſonum, æqualem ab utroque fructum obtineri, ſi uterque ſit æqualiter diſpoſitus.

Addit S. Synodus, non infrequentem ſuperioribus temporibus fuiſſe alterutrius ſpeciei uſum; quo plane innuitur, haud ita rara fuiſſe eorum exempla, qui Euchariſtiam ſub una tantum ſpecie ſumerent. Atque ut exempla omittamus, quæ de hac re Eccleſiaſtica Hiſtoria ſuppeditat; luculentiſſimum habemus in Eccleſia Romana ante Pontificatum Leonis M. argumentum promiſcui uſus Euchariſtiæ, vel ſub utraque, vel ſub alterutra ſpecie. Nam cum Romæ maxima eſſet ſuſpicio latentium quorundam Manichæorum, qui inter ceteros errores affirmabant, vinum eſſe Diaboli opus, & idcirco in Euchariſtia unam ſolum panis ſpeciem participabant; neque tamen a ceteris Fidelibus dignoſcebantur, cum id, & a vere credentibus paſſim uſurparetur; juſſit S. Leo, tamquam Manichæos habendos, puniendoſque, quotquot Euchariſtiam ſub vini quoque ſpecie non ſumerent. Quod ipſum ſtatuit S. Gelaſius apud Gratianum in Can. *Comperimus*, de Conſecr. diſt. 2.

 Pregit

Pergit Tridentina Synodus, & postquam dixit, Ecclesiam auctoritatem habere statuendi, seu mutandi in administrandis Sacramentis, salva eorum substantia, quidquid, vel ad eorumdem Sacramentorum venerationem, vel ad accipientium utilitatem, conducere existimasset; subdit, introductam fuisse consuetudinem, ut, qui Missam non celebraret, Sacramentum sub specie dumtaxat panis susciperet; quam consuetudinem gravibus, & justis de causis approbandam, & pro lege habendam esse decrevit. Id vero de Occidentali Ecclesia intelligendum est. Nam in Ecclesia Orientali, etsi per Quadragesimam, Sabbathis, & Dominicis exceptis, Eucharistia sub specie tantum panis præbeatur; tamen cum publica fit in Templis Communio, omnibus sub utraque specie datur; unicuique scilicet Sacra porrigitur Particula Sanguine intincta, & posita in cochleari, cujus exile, & prælongum est manubrium; quam consuetudinem, ab Humberto Sylvæ candidæ Cardinali improbatam, defendit Card. Bona. Pro infirmis vero grandior panis Feria 5. in Cœna Domini consecratur, cujus quartam partem sumit Sacerdos; tres reliquæ partes in particulas, quas *Meridas*, seu *Margaritas* vocant, dividuntur, eæque Sanguine intinctæ, statimque igni admotæ exsiccantur, ut per integrum annum conservari, & cum opus est, moribundis communi vino emollitæ exhiberi possint, ut refert Allatius.

Quod vero ad Occidentalem Ecclesiam pertinet, D. Thomas, qui objit an. 1274., postquam docuit, Sacramenti perfectionem non in usu Fidelium, sed in materiæ Consecratione consistere, testatur: caute reverentiæ Sacramenti consulendum esse, & ob metum, ne præbendo Eucharistiam Pueris, Iuvenibus, Senibus Sanguis effunderetur, in quibusdam Ecclesiis consuetudinem invaluisse, præbendi Eucharistiam sub specie dumtaxat panis. Accedit alia ratio: ne scilicet simpliciores crederent, totum, integrumque Christum sub ea specie non contineri. Similia scripserunt Rodulphus Abbas S. Trudonis, qui vixit an. 1110., Rupertus Pullus Card., qui vixit 1160., & D. Thomæ coævus Alexander Alensis. Quam consuetudinem longe, lateque diffusam Concilium Constantiense an. 1415. adversus Joannem Hus, & Hieronymum Pragensem pro lege habendam esse sancivit, eosque damnavit, qui contrarium tuerentur. Idem an. 1437. adversus Taboritas, & Calixtinos decrevit Concilium Basileense,& Tridentina Synodus an. 1562. adversus Lutheranos, & Calvinistas.

Tota hæc Doctrina Catholicæ innititur veritati, juxta quam totus, intergerque Christus sub specie panis æque, ac sub specie vini continetur; cui quidem Doctrinæ nil detrahunt eorum calumniæ, qui opinantur, a Christiana esse caritate alienum, subducto Calicis usu, Fideles uberiori illa fraudare gratia, quam bibendo Sanguinem consequerentur.

tur. Leges quippe de Euchariſtiæ miniſtrandæ ritu, non modo augumentum gratiæ in ſuſpicientibus Sacramentum, ſed etiam hujus dignitatem, & venerationem reſpiciunt; alias illæ etiam nutarent Eccleſiæ Leges, quæ vetant, ne quis ſæpius, quam ſemel, eadem die communicet, aut ſacrificet, cum & per frequentiorem communionem augumentum gratiæ obtineatur. Vide Card. Pallavicinum Hiſtor. Conc. Trid., & Paſtoralem inſtructionem Card. de Tencin. adverſus Courayeri noviſſima ſcholia ad Hiſt. Conc. Trid. Petri Suavis.

Cum autem Cæſaris, Galliarumque Regis Oratores Calicis uſum etiam Laicis concedi poſtulaſſent, ſpe ducti eos, qui a Fide Catholica deſciverant, hoc conſilio ad ſinum Eccleſiæ reductum iri, Synodus Tridentina in varia Patrum opinione rem totam Romano Antiſtiti decidendam reliquit. Probe enim novit, jam olim a Summis Pontificibus, conſideratis temporum circumſtantiis, hanc facultatem Fidelibus tributam fuiſſe. Ubi tamen adnotandum, Pontifices ſemper voluiſſe, ut qui uſum Calicis poſtulaſſent, diſerte primum profiterentur, ſeſe credere, totum, & integrum Chriſtum, tam ſub una, quam ſub altera ſpecie contineri; uti colligitur ex Ænea Sylvio, ſeu Pio II. in Hiſtor. Bohemor. Illud quoque ſemper proſpexit Eccleſia, ut debita reverentia in participatione S. Sanguinis obſervaretur, ipſæque hæ conceſſiones, & diſpenſationes non alium ſcopum ſpectarunt, quam ut Nationes deviæ ad unitatem Catholicam revocarentur. Atque in hunc finem Epiſcopus Pragenſis in Synodo an. 1426. habita uſum Calicis Huſſitis permiſit; quod tamen Martinus V. reprobavit apud Raynaldum ad an. 1426. Concilium itidem Baſileenſe eumdem uſum Bohemis, & Moravis, ſub prædicta conditione conceſſit; ſed abuſibus inde ortis, conceſſio revocata eſt; cujus rei documentum extat. Tom. 4. Spicilegii pag. 403. Paulus quoque III., & Julius III. ſuis in Germania Nunciis facultatem dederunt concedendi uſum Calicis; qua tamen ipſi uſi non fuerunt.

In caſu vero noſtro, Tridentino Concilio jam abſoluto, Pius IV., teſte Georgio Caſſandro Epiſt. III., Archiepiſcopis, & Electoribus Eccleſiaſticis facultatem conceſſit; ut in ſua quiſque provincia Catholicos deputaret Sacerdotes, qui ſub utraque ſpecie Euchariſtiam devote poſtulantibus adminiſtrarent, addita conditione ſuperius inſinuata: ut ſcilicet ii, qui Euchariſtiam ſub utraque ſpecie præberi ſibi vellent, profiterentur, *tam ſub una, quam ſub utraque ſpecie verum, & integrum Chriſti Corpus contineri*. Adjunxit, ut declararent, Eccleſiam Romanam neque erraſſe, neque errare, quæ, exceptis Sacerdotibus Miſſam celebrantibus, ſub ſola panis ſpecie ceteris Euchariſtiam largitur. Hujus indulti impulſu duæ ex tribus Lutheranorum partibus ad Eccleſiam Romanam remigrarunt; quod cum poſtea fucate, atque ſubdolo ſolum animo

animo factum esse, plurimaque in dies oriri scandala Pontifices intellexissent, Indultum Pii IV. primum a S. Pio V., deinde a Gregorio XIV. revocatum est, apud Raynaldum ad an. 1564.

Olim Romanus Pontifex in Solemni Missa, quam in Coronatione sua celebrabat, omnibus Cardinalibus Diaconis Eucharistiam sub utraque specie præbebat (ut constat ex quadam Epistola de Urbani VI. electione in spicilegii Tom. 4. edita, pag. 306.,) & ante exortam Hussitarum Hæresim Imperatori quoque, & Regi, non tamen Reginæ, sub utraque specie Eucharistiam ministrare consueverat. Verum id post Hussitarum Hæresim sublatum legimus; Extat quippe apud Mabillonium in Mus. Ital. Tom. 1. Libellus Augustini Patritii, in quo Auctor narrat, Paulum II. occasione adventus Romam Friderici III. Imperatoris, Missam celebrasse, in eaque Imperatorem, Diaconum, & Subdiaconum propter Hussitarum Hæresim sub specie panis tantum communicasse. Item apud Raynaldum ad an. 1530. Carolus V. Bononiæ a Clemente VII. coronatus est, & in solemni Pontificis Missa Imperator, aliique Principes sub specie tantum panis, Diaconus vero, & Subdiaconus sub utraque specie Eucharistiam susceperunt. Nunc in solemni Romani Pontificis Missa Diaconus dumtaxat, & Subdiaconus Sacramentum sub utraque specie accipiunt, necnon Francorum Reges ex speciali privilegio in die suæ Coronationis, & in mortis articulo, imo quandocumque id optarent, sub utraque specie communicandi potestatem habent. Quod privilegium etiam, teste Spondano ad an. 1352., Ecclesiæ S. Dionysii prope Lutetiam Diaconus in Dominicis, Festisque solemnibus, & Ministri Cluniacensis Ecclesiæ in omnibus Festis de præcepto, obtinuerunt, ut docet Mabillonius in Comment. ad Ord. Rom. num. 9.

EXERCITATIO LVII.

De Orationibus post Communionem. (*ex t. 9. l. 2. c. 24.*)

Sacerdos, sumpta ablutione, & Calice iterum composito, ad cornu Epistolæ se confert, & legit Antiphonam, quæ *Communio* dicitur apud Gavantum, quia canebatur, dum Populo Eucharistia distribuebatur. Canebatur vero alternis vicibus, donec Pontifex, qui Missam celebrabat, nutu monuisset, ut intonaretur *Gloria Patri*, teste Ord. Rom. num. 20.

Dicta Communione Sacerdos e medio Altari Populum salutat dicens *Dominus vobiscum*, & ad Missale rediens Orationes, quæ *post Communio* vocantur, recitat, ad gratias Deo agendas, quod tanta Mysteria nobis impertiri voluerit; unde olim hæc Missæ pars gratiarum actio dicta

fuit;

fuit; ut videre est apud Augustinum, & Rupertum. In quibusdam etiam locis hæc Oratio vocatur *Complenda*, seu *Oratio ad Complendum*, id est Oratio, qua res tota finitur. Dicuntur dein totidem Orationes juxta Rubricas Missalis, quod Collectæ Canonis Præfationi præmissæ fuerunt. Per Quadragesimam vero in Missa feriali Sacerdos post formulam, *Humiliate capita vestra Deo*, addit Orationem, *super Populum*, quæ vetustissima est, ut colligitur e Sacramentario Gelasiano a Cardin. Thomasio edito, ac antiquitus per totum annum recitabatur, nunc vero solum per Quadragesimam: ut videlicet Populus divino muniatur præsidio adversus Diaboli insidias, quæ metuendæ magis sunt diebus Pœnitentiæ; ut explicant Amalarius, & Micrologus.

EXERCITATIO LVIII.

De Benedictione supra Populum. (ex t. 9. l. 2. c. 24.)

HAud ita vetus est consuetudo benedicendi Populo in fine Missæ; de ea enim silent Amalarius, Florus, aliique IX. sæculi Scriptores. Ejus tamen mentionem facit Micrologus. Licet eam non ubique viguisse, ex eo eruatur, quod de ea sileant Ritualia Cistercienſum, & Præmonstratensium; qui Ordines exiguo post Micrologum tempore instituti fuere. Carthusiani, neque in solemni Missa Populo benedicunt, nisi in Templis extraneis celebrent. Rationem reddit Becoffen. in Missæ expositione Basileæ edita an. 1519., videlicet, quod Solitarii Populum, cui benedicant, non habeant.

Et hæc quidem Benedictionem a Presbyteris Populo impertiendam respiciunt. Quod vero ad Benedictionem Episcopalem pertinet; ea vetustissima est, eamque *Martialis Episcopus*, *Apostolorum Discipulus ex Magisterio Apostolorum tradidit*, ut ait Honorius in Gemma animæ; cujus vetustissimæ consuetudinis alia exhibet argumenta Christianus Lupus. Guido Abbas, qui XI. sæculo in Italia floruit, refert, ætate sua consuetudinem inolevisse; *ut Presbyteri post finem Missæ benedicant*. Sed controvertitur, an ea consuetudo ab omnibus recepta, aut ab Apostolica Sede approbata fuerit? De ea quippe silet Rupertus Abbas, qui ineunte sæculo XII. vixit; & S. Bernardus ipsis Abbatibus, licet Pontificalibus insigniti sint ornamentis, benedicendi facultatem denegat. Innocentius III. eam solis tribuit Episcopis. Nunc vero etiam Presbyteris convenit, Sede Apostolica aoprobante; quod tamen de simplici solum Benedictione intelligendum est. Nosse enim oportet, ternis olim Crucis signis Sacerdotes Populo benedixisse; quod S. Pius V. in solis Missis solemnibus servari voluit; Clemens vero VIII. apud Meratum statuit, ut etiam in his Presbyteri uno tantum signo Populo bene-

benedicant. Abbatibus autem regularibus ex Alexandri VII. Decretis poteſtas ſit ternas dandi Benedictiones in Miſſis tantum Pontificalibus. Sicut autem varius mos circa benedicendi jura, ita pariter circa Benedictionum tempora obſervatus fuit. Sic antiquitus Benedictio quoque dabatur in Miſſis Defunctorum, non item nunc: quia in his Miſſis omittenda ſunt, quæcumque Solemnitatem redolent, ut advertit Le Brun. In Cathedrali Segarbienſi vetus conſuetudo eſt, ut Canonicus, qui Miſſam Conventualem cantaverit, ſub finem Miſſæ non det Benedictionem; conſuetudinem mutari Epiſcopus poſtulavit, ſed plures ex Canonicis reſtitere; & Doctores quidam Sorbonici apud Pontas, re diſcuſſa, nil innovandum eſſe cenſuerunt.

EXERCITATIO LIX.

De Verbis, & Actionibus inter Communionem, & Evangelium S. Joannis. (ex t. 9. l. 2. c. 24.)

DE Antiphona, quæ *Communio* dicitur, & de Orationibus, quæ *poſt Communio* vocantur, ſuperius verba fecimus. Alibi quoque de formula, *Ite Miſſa eſt*, aliqua attulimus: videlicet a Diacono Catechumenos poſt expletam eorum Miſſam dimitti conſueviſſe, nunc vero de eadem formula, quatenus ad dimittendos poſt Sacrificii finem Fideles adhibetur, ſermonem faciemus. Ea in omnibus Miſſis dicitur, in quibus, *Gloria in excelſis*, uſurpatur, & hunc ſenſum præſefert: *vobis abire licet, nam ſit Miſſa, ideſt dimiſſio*. Græci in ejus locum ſubſtituunt verba: *In pace Chriſti eamus*; reſpondente Populo, *In nomine Domini*. Porro Card. Bellarminus poſt Micrologum obſervat, dici conſueviſſe; *Ite Miſſa eſt*, in Miſſis dierum Feſtorum; illis enim plerumque Populus intererat; non vero in Miſſis Ferialibus, quibus plerumque Clerici, & Monachi aderant, qui non dimittebantur, cum illis Divinum Officium continuandum foret. At Card. Bona putat, eam formulam omiſſam fuiſſe, quando Populus non illico poſt Miſſam diſceſſerat; ſed ad Horas Canonicas, aut alias preces recitandas remanſerat, eamque conſuetudinem etiam in Miſſis quotidianis invaluiſſe.

Quando autem omittitur, *Gloria in excelſis*: loco, *Ite Miſſa eſt*, dicitur *Benedicamus Domino*, ut invitetur Populus ad gratias de expleto Sacrificio Deo agendas. Ubi Card. Bellarminus obſervat, in Dominicis Adventus, & Quadrageſimæ dici *Benedicamus Domino*, ad ejus temporis mæſtitiam ſignificandam. Tam poſt *Ite Miſſa eſt*, quam poſt *Benedicamus Domino*, Miniſter addit *Deo gratias*: qui ritus, quidquid ſomniaverit Vertus, & quamquam a Clericis Eccleſiæ Pariſienſis omittatur, vetuſtiſſimus eſt; a Carthuſianis quoque uſurpatur, habeturque in Amalario, & in Ordinibus Romanis. In

In Missa pro Defunctis dicitur *Requiescant in pace*, *quod ex sola consuetudine*: ait Belletus, *natum est*, vel quia Missa tota ad ipsis quietem a Deo impetrandam tendit, vel quia post Missam Populus non erat dimittendus, qui remanebat ad Cadaveris Sepulturam, aliasque preces pro Defunctis solvendas. Porro Sacerdos, *Benedicamus Domino*, vel *Requiescant in pace*, dicit, cum salutato Populo ad Altare revertitur; idque, quia Populum cohortatur, ut una cum eo benedicat Domino, & oret pro animabus Defunctorum.

In hac Missæ parte Sacerdos bis Populum salutat dicens, *Dominus vobiscum*. *Prima salutatio*, inquit Biel, *Benedictionem illam significat, quam Christus ascensurus iu Cælum Discipulis dedisse legitur*... *ultima salutatio vitam æternam, quam Christus ascendens ingressus est*.

Orationem, *Placeat*, Sacerdos secreto recitat, quia peculiaris pro ipso Oratio est; inclinatus vero illam dicit, quia illam ad Sanctissimam Trinitatem dirigit. Hæc Oratio reperitur in pluribus Sacramentariis post sæculum IX. scriptis; & in Missa Illyrici, & in aliis apud Menardum, eamque explicat Biel.

EXERCITATIO LX.

De Evangelio S. Joannis, & gratiarum actione post Missam.
(ex t.9. l. 2. c. 24.)

POst Benedictionem, & in Missis Defunctorum post Orationem, *Placeat*, Sacerdos se confert ad cornu Evangelii; dicto, *Dominus vobiscum*, Symbolo Crucis initium Evangelii, frontem, os, & pectus signat; legit deinde, aut Dominicæ, aut S. Joannis Evangelium, in quo ad illa verba: *Et Verbum caro factum est*, genuflectit, divinumque Verbum adorat, quod eo se dimisit, ut humanam carnem assumeret. Minister respondet, *Deo gratias*, ut Missa in gratiarum desinat actionem.

Gilbertus Grimaud in Lit. Sacra multa congerit monumenta, quibus Evangelii hujus apud veteres Christianos venerationem dilucidet, atque demonstret illud olim post Baptismum Parvulorum, post Viaticum, & post extremam Unctionem legi consuevisse: De prima tamen hujus usus origine dubitare videtur; quod nunc non amplius controvertitur, cum omnes fere Theologi Guillelmo Burio consentiant; qui in *Notitia brevi Romanorum Pontificum* id S. Pio V. tribuit scribens: *inter alia ordinavit in fine Missæ a Sacerdotibus Evangelium S. Joannis; (quod ante non ex mandato hinc inde dicebatur) quia est veluti compendium mysteriorum principalium Fidei nostræ, Sanctissimæ Trinitatis, creationis mundi, Incarnationis Christi; quæ profitetur tunc Sacerdos suo, & totius Ecclesiæ nomine*.

Sunt denique orationes quædam, quas post expletam Missam Sacerdos dicit in gratiarum actionem; inter quas vetus est trium puerorum Hymnus. *Benedicite*, uti monet Card. Bona *Rerum Liturg. l.2. c.2. n.6.*

PARS III.

DE QUIBUSDAM CASIBUS MORALIBUS IN MISSA OCCURRENTIBUS.

EXERCITATIO LXI.

Utrum Christus Jesus Apostolis, & Sacerdotibus præceptum imposuerit celebrandi Missam? Utrum hoc teneatur præcepto Sacerdos, qui neque curam animarum habet, neque alium præcipuum titulum, quo Missam celebrare teneatur?
(ex t. 9. l. 3. c. 1.)

Pertractatis iis, quæ specialiter ad Missæ ritus spectabant, progredimur ad quæstiones morales, quæ ad sacrosancti hujus sacrificii celebrationem maxime necessariæ videntur. Et quidem quoad ea, quæ præceptum institutionis Missæ respiciunt, jam supra complura attulimus: nunc adnotamus Tridentinam Synodum *sess. 22. de Sacrif. Miss. can. 2.* absolute definiisse, anathematis etiam poena refragantibus imposita, Christum Dominum iis verbis, *Hoc facite in meam Commemorationem*, Apostolis, & Sacerdotibus præcepisse, ut mysticum hoc Sacrificium in supremi Numinis gloriam, in Passionis memoriam, in Fidelium utilitatem cælesti Patri offerant. Quod etiam probat Apostoli locus ad *Hebr. 5. Omnis Pontifex . . . pro hominibus constituitur . . . , ut offerat dona, & Sacrificia*. Plures hujus præcepti congruentias D. Thomas considerat; quorum ea præcipua est: ut Fidelium animis memoria continuo hæreat Passionis Christi; quam congruentiam præclare explicat Honorius in gemma animæ: videlicet, *ut Christiani, . . . & Sacerdotes . . . ardentissimo ejus* (Christi) *amore teneantur, & ejus mortificationem in suo corpore . . . circumferant*.

Nemo itaque de hujusmodi præcepto dubitare, salva Fide Catholica, potest. Illud tamen aliquando in dubium revocatum fuit, an hoc præceptum singulos obliget Sacerdotes? Et D. Thomas quidem eorum reiicit opinionem, qui affirmabant, sacerdotem posse a Missa celebranda toto vitæ suæ tempore abstinere, quin peccet; nisi curam habeat animarum, propter quam cogatur celebrare, ut populus Missæ intersit, & Eucharistiam accipiat. Optime enim animadvertit S. Doctor, quod *Unusquisque teneatur uti gratia sibi data, cum fuerit opportunum . . . Opportunitas*

tunitas autem Sacrificium offerendi non solum attenditur per comparationem ad Fideles Christi, quibus oportet sacramenta ministrare, sed principaliter per comparationem ad Deum, cui... Sacrificium offertur. Respondet deinde Angelicus Doctor objectioni illorum, qui ajebant non minus ad Sacerdotem pertinere Eucharistiam conficere quam alia Sacramenta administrare: cum vero ad hæc nonnisi in cura animarum teneatur, dicendum neque ad prius adstringi. Respondet, inquam, D. Thomas demonstrando alia Sacramenta ad usum solum Fidelium, Oblationem vero tam ad usum Fidelium, quam ad Deum referri; cui ex ordine jam suscepto obligatur.

EXERCITATIO LXII.

Quibus anni diebus Sacerdos, qui nullum, prater Sacerdotium, titulum habet, obligetur ad Sacrificium celebrandum; & an si legitime non impediatur, graviter peccet nunquam celebrando?
(ex tom. 9. l. 3. cap. 1.

INdagandum nunc est, quibus diebus Sacerdos nulla cura animarum, aut beneficio adstrictus, celebrare teneatur? Nonnulli Canonistæ existimarunt, hunc Sacerdotem obligari ad celebrandum quotidie, ac mortaliter peccare, quoties id negligit. Sed nimis duram hanc opinionem S. Antoninus reputat. D. Thomas obligari eum dicit ad celebrandum in illis Solemnitatibus, *in quibus Fideles Communicare consueverunt*; Quod Sotus ita explicat, ut arbitretur, S. Doctorem non de novissimo locutum esse præcepto communicandi in Paschate, sed de vetere instituto suscipiendi Eucharistiam in Nativitate Domini, in Paschate Resurrectionis, & Pentecoste.

Sed verius dicendum est, S. Doctoris doctrinam cum Tridentina synodo consentire, quæ sacerdotibus animarum curam non habentibus præscribit, ut diebus Dominicis, & solemnibus Festis Missam celebrent. Idem statuit S.Carolus Borromæus in suo 1.Concilio Provinciali,& Concilium Rhemense an. 1583., & Concilium Tolosanum an. 1594. habitum. Verum contingere potest, ut aliis etiam diebus teneatur Sacerdos Missam celebrare, puta si a Superiore suo jubeatur, aut Missa opus sit ad particulam consecrandam, aut aliis de causis, quas fuse expendunt morales Auctores apud Passerinum.

Ast difficilior hic se offert quæstio, an scilicet Sacerdos, qui legitime non impeditur, Missam iis diebus, quos diximus, celebrare omittens mortaliter peccet? Id sane non definit D. Thomas; affirmat tamen Sotus, & ante ipsum Silvester. Juveninus vero, qui post Tridentinam synodum scripsit, ingenue declarat, se non audere definire, an. S. Syno-

di præceptum ejusmodi sit, ut ei, qui non pareat, lethalem culpam inurat.

De quo quidquid sit, id tamen certum, indubitatumque tenemus, mortaliter peccare Sacerdotem, qui nunquam per annum celebraret; Quapropter S. Pius V. ab operibus Card. Cajetani propositionem illam jussit expungi, quæ asserebat, nonnisi venialiter peccare Sacerdotem, qui nunquam per annum offeret. Unde ulterius inferimus, non posse absolvi Sacerdotem, qui in animum induxisset suum, numquam per annum Missam celebrare, etiam si pro excusatione delinquendi consuetudinem, & peccandi habitum adduceret, prava enim voluntas neminem tuetur, effrænesque passiones coercendæ, atque rationis jugo premendæ sunt.

EXERCITATIO LXIII.

Utrum convenientius sit & ad mentem Ecclesiæ propius accedat celebrare, an non celebrare quotidie? celebrare frequenter, an minus frequenter?

(ex t. 9. l. 3. c. 2.)

Suarez ad hanc quæstionem docet, quotidie Missam esse celebrandam, atque hoc ipsum Sacerdotibus inculcandum esse, ut scilicet singulis diebus mysticum hoc sacrificium offerant: tum quia sacrificandi munus non privatum, sed publicum est, nec Sacerdoti tantum, sed universali prodest Ecclesiæ; tum quia Sacerdos peculiare jus habet sacrificandi, eique præcipuum præsto est Dei auxilium, ut digne possit celebrare. Fatetur tamen decere interdum, ut vel propter reverentiam, vel propter timorem a sacrificando abstineamus, quod tamen vix absque spiritualis Patris, aut prudentis viri consilio faciendum. Persicus ad hanc quæstionem observat, celebrare Missam bonum esse *ex genere suo*, abstinere autem bonum esse *per accidens*; bonum vero *per se* longe melius esse, quam bonum *per accidens*. Pluribus aliis rationibus frequentem Missæ celebrationem suadet S. Bonaventura, & S. Antoninus, quas fuse in Dictionario suo Pontas explicat cap. *Missa*.

Sunt tamen, qui putant consultius esse, si pauciores Missæ celebrentur. Ac primo quidem ex Tertulliano, & Amalario dicunt pretiosius esse, *quidquid raro fit*. Addunt secundo, Auctorem de Imitatione Christi, adversum homines clamare, qui de hoc ineffabili dono nihil, aut parum cogitant, & quotidiana consuetudine in negligentiam, & indifferentiam decidunt. Tertio Odonis Abbatis Cluniacensis sententiam obtrudunt, qui affirmavit, in Ecclesiæ primordiis rarius, sed majori cum devotione Missam celebratam fuisse. Contendunt demum, Sacerdo-

cerdotes rarius celebrantes, experientia teste, cum sensibili compunctione cordis, & multis cum lacrymis sacrificium offerre; ideoque non raro a prudentibus animarum Directoribus omittendæ Missæ consilium suppeditari.

Verumtamen argumenta hæc non tanti sunt, ut illis adhæreamus. Primum enim, quod innuunt, ad rem non pertinet; cum Sacrificii pretium non ex raro ejus usu, sed ex spiritualibus bonis, quæ ex eo manant, æstimandum sit; nec alterum nos ferit; cum enim frequentissimam Missæ celebrationem laudamus, illud certe volumus, eum, qui celebrat, bene esse dispositum. Tertium sequenti expendetur capite. Quartum vero ambiguitatem aliquam involuit; neque enim, quod sensibili cordis compunctione, & lacrymarum dono careamus, aut defectu aliquo laboremus, quotidiana propterea intermittenda est Missæ celebratio. Satis quippe est si celebrans indignus non sit, omnemque moralem, & quæ in hominem cadere potest, diligentiam adhibeat. Unde Johannes Gerson consideratione 21. excusationem hanc afferenti ita respondet: *sed frigidus sum, dicis, aut tepidus. Sæpe suscipit initium celebrationis hominem parum devotum, & frigidum, quem in fine calescentem dimittit, & fervidum.*

Quod ad Directorum consilia pertinet, generalem limitat regulam, non vero evertit, aliisque sanctissimorum virorum exemplis restringitur. Sic S. Philippum Nerium tradit Baccius in ejus vita, omnibus Sacerdotibus, quorum Confessiones audiebat, consuluisse, ut quotidie celebrarent; quibusdam vero id vetasse, ut eos mortificatione subigeret, eisque majoris meriti occasionem præberet. Et S. Franciscus Salesius Sacerdotem quemdam, qui seu ob juvenilem ætatem, seu ab humilitatem, Dominicis tantum, & festis diebus celebrare solebat, solidissimis rationibus ad frequentiorem Sacrificii usum adduxit.

EXERCITATIO LXIV.

An primo, medioque Ecclesiæ ævo rara Sacerdotum celebratio fuerit? (ex t. 9. l. 3. c. 2.)

SUnt, qui existimant olim rarum solum, nec quotidianum Missæ celebrandæ Sacerdotibus fuisse usum. Horum momenta hic congeremus. Dicunt itaque: Petrus Blesensis epist. 86. ad Alexandrum Monachum Carthusianum ait, *Petrus, & Paulus Apostoli atque ceteri, quorum laus est in Evangelio, non leguntur singulis diebus, salutis Hostiam immolasse.* Idemque verisimile est fecisse etiam eos, qui Apostolis proxime successerunt, & ceteros, qui sequentibus sæculis vixere, ut colligere licet ex veteribus monumentis, quæ Martene in lucem protulit. Præterea in libro

libro Pontificali de Pontifice *Deus dedit* habetur : *constituit secundam Missam in clero* : unde infert Petrus Urbevetanus, & Vicecomes olim nonnisi unam celebrari Missam consuevisse, & in vitis Patrum legitur, aliquem Sacerdotio initiatum primam dumtaxat Missam, nullam vero aliam celebrare voluisse, ut videre est apud D. Thomam. Ex Epistola quoque S. Epiphanii ad Johannem Hierosolymitanum coniicitur, S. Hieronymum Sacrificium nunquam obtulisse.

Cui consentire ajunt quod Guigues quintus Carthusianorum Generalis in suis Statutis ait: *Raro hic Missa canitur*; & sane ex vita S. Antelmi, ex eodem Ordine Episcopi Bellovacensis colligitur, Missam tunc in eo Ordine nonnisi die Dominico celebratam fuisse. Porrò *Missam cantare* juxta eorum temporum idiotismum idem est, ac *recitare*, ut ostendit Mabillonius. S. Franciscus in sua Epistola, seu Testamento Fratribus suis iniunxit, ut unica Missa quotidie in Conventibus, licet plures adsint Sacerdotes, diceretur *secundum formam S.R.E.*. Idque, notat Fleury, S. Franciscum jussisse in majorem Missæ venerationem. Denique etiam nunc in Ecclesiis Græcorum unica per diem Missa celebratur, ut videre est apud Thiers, & Georginyts; eademque est, Dandino teste, Maronitarum disciplina, & Abyssinorum apud Card. de Lugo: item Moscovitarum apud Sigismundum L. B. de Herberstein.

Atque hæc sunt, quæ ex Ecclesiastica Historia depromere licuit ad hanc quæstionem pertinentia. Sed sua cuique vel facto, vel auctoritati responsio præsto est. Apostolos quippe, eorumque Successores ostendit Vicecomes in toto terrarum orbe Missam celebrasse, idque quotidie factum esse Walfridus infert ex iis Actorum apostolicorum locis: *erant perseverantes in ... Communicatione fractionis panis; & quotidie perdurantes ... & frangentes circa domos panem*. Hoc ipsum diserte asseritur in Actis S. Andreæ; quibus consonant primorum Ecclesiæ sæculorum monumenta, & exempla apud S Cyprianum, S. Gregorium Magnum, Bedam, & alios; unde solide deducitur Missam ab Episcopis, aliisque Sacerdotibus quotidie celebratam fuisse.

Quod de Pontifice *Deusdedit* affertur, ex eo penitus corruit, quod S. Leo M. jam ante providerit, ut Missæ multiplicarentur, & Populi necessitati satisfieret; quemadmodum videre est in Can. *Nec esse*, de Consecr. dist. 1. Exempla eorum, qui Sacerdotio initiati, vel nunquam, vel semel tantum in vita Missam celebrarunt, generalem regulam statuere non possunt, uti advertunt Durandus, & Victoria. De B. Hieronymo nil aliud ex Epistola S. Epiphanii evincitur, quam noluisse eum in Monasterio Bethlehemitico, Diœcesis, ut contendebat Joannes Patriarcha, Hierosolymitanæ, Missam celebrare, ne ejusdem Antistitis offensionem incurreret, cum quo illi aliunde dissidium ob ordinationem ab alio susceptam fuerat. Nunquam vero eum neque Romæ, neque cum

varias

varias Regiones peragravit, neque in Eremo Missam celebrasse, incredibile prorsus Tournelyus existimat. Ceterum si quæ reperiantur proborum hominum exempla, qui raro Sacrificium fecerint, opponenda illis sunt innumera aliorum, qui sanctitate clari, nunquam, nisi morbo præpediti Missam omisere, ut notavit SS. D. N. in opere Canoniz. l. 3. c. 27. n. 3.

Nec quidquam obstat vetus Carthusianorum consuetudo, utpote eorum solitudini, aliisque singularibus circumstantiis innixa; quæ tamen etiam juxta eorum Ordinis principia remitti poterat, ut luculenter apparet ex allata Petri Blesensis Epistola, cum qua Lupus consentit. De S. Francisci Epistola multi multa, & diversa sentiunt: alii eam Apocrypham arbitrantur, alii ita explicant, ut in ea consilium, non præceptum, humiliatis testimonium, non statutum, se reperire existiment.

Ac licet revera aliud S. Franciscus censuisset, singularis tamen ejus opinio cum communi universalis Ecclesiæ consensu minime conferri posset. Verba vero illa, *secundum formam S. Romanæ Ecclesiæ*, præter ea, quæ observat Lupus, Card. Bona existimat intelligenda esse, ut Missam Fratres *secundum formam Romanæ Ecclesiæ*, idest juxta Romanum ritum celebrarent; ita ut, *forma Romanæ Ecclesiæ*, non ad singularem Missam, sed ad Romanum ritum referatur. Demum Sacerdotes Græci, ideo quotidie non celebrant, quod cum uxores habeant, ab iis multo ante tempore, quam Missam celebrent, debeant secubare; ceterum advertit Lupus, Cælibes, & Monachos, etiam inter ipsos quotidie Sacrum facere. Bocquillot autem, ubi veteribus aliquot monumentis probat, Monachos olim Missam quotidie non celebrasse, adjicit, non defuisse tamen, qui ex devotione, vel eleemosynæ gratia, uti etiam nunc, quotidie celebrarent. Utcumque hæc sint, semper magis consentanea est Jesu Christi, & Ecclesiæ sensui quotidiana Missæ celebratio, dummodo cum debitis dispositionibus conjuncta peragatur, ut advertit Grancolas.

EXERCITATIO LXV.

Quibusnam diebus teneatur Parochus celebrare? (ex t. 9. l. 3. c. 3.)

HActenus de Sacerdotibus nulla animarum cura obstrictis loquuti sumus: nunc de Parochis differendum, circa quos perpendendum est, quod Sacrosancta Tridentina Synodus Episcopos adhortetur de monendo Populo, *ut frequenter ad suas Parochias, saltem diebus Dominicis, & Majoribus Festis accedat*. Idem Concilium docet: *teneri unumquemque Parochiæ suæ interesse, ubi commode id fieri potest, ad audiendum Verbum Dei*. Verbum vero Divinum a Parocho declarari vult *inter Missarum celebrationem*. Jam

Jam vero admonitio hæc Populo facienda certe evincit Parochum obligari ad Missam iis diebus celebrandam, quibus juxta Tridentinam Synodum Populus tenetur *Parochiæ suæ interesse*. Quapropter etiam in quibsdam Diœcesibus Parochi Synodalibus Decretis obligantur ad tres Missas in singulis Hebdomadis dicendas, ut videre est in 1. Provinciali Concilio Mediolanensi S. Caroli Borromæi.

Generatim igitur Parochi diebus Festis Missam celebrare tenentur, vel si legitime impediti sint, munus hoc alteri Sacerdoti committere, ut docet Sylvius. Idque juxta Sotum ex Parochianorum oritur obligatione audiendi Missam, & ex jure, quod habent illius audiendæ in Templo Parochiali. Potest etiam contingere, ut aliis diebus, qui Festi non sint, Parochi ad Sacrificii oblationem constringantur; ut, si Infirmo Viaticum sit ministrandum, nec Hostia consecrata habeatur.

EXERCITATIO LXVI.

Quibus diebus in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis Missa cantanda sit. (*ex t. 9. l. 3. c. 3.*)

APertissimæ sunt de hac re Canonum Sanctiones. Honorius quippe III. in cap. *cum creatura* de celebr. Miss. jussit, in omnibus Cathedralibus, & Collegiatis quotidie cantari Missam Conventualem. Plura de hac re disserunt Clericatus, & Meratus, ostendentes, Canonicos Cathedralium, & Collegiatarum obligari ad cantandam Missam Conventualem, vel etiam duas, quando id Rubrica Missalis præscribit. Et in Synodo Provinciali Mediolanensi sub S. Carolo Borromæo, quam Sedes Apostolica approbavit, statuitur; ut si Capitulum duas Missas Conventuales cantare neglexerit, *illius* ..., & *alterius diei distributionibus mulctetur*.

Clemens quoque V. in sua Clement. 1. de celebr. Miss. statuit, ut quotidie in Cathedralibus, Regularibus, & Collegiatis Ecclesiis Horæ Canonicæ recitentur. Et quamquam Missa sub Horarum Canonicarum appellatione juxta cap. *Presbyter* de celebr. Miss. non contineatur: tamen ex Can. *De iis*, dist. 12. sub Divini Officii nomine comprehenditur; quapropter sicuti Divinum Officium, ita Missa quotidie in Cathedralibus, & Collegiatis celebranda est. Vid. Merat.

EXERCITATIO LXVII.

Quando celebrare Missam tenantur, qui Beneficium, vel Cappellaniam habent cum onere Missæ quotidianæ?
(ex t. 9. l. 3. c. 3.)

EX quadam Decretali super hac re ab Alexandro III. edita vulgo Auctores distinguunt inter Sacerdotes, qui ob Beneficium, vel Cappellaniam tenentur quotidie *per se ipsos*, & eos, qui non *per se ipsos*, celebrare tenentur. Ac de his, qui non tenentur per se ipsos celebrare, communis opinio est, si ipsi non possint, eos debere per alium satisfacere.

Eos vero, qui per se ipsos celebrare tenentur, quidquid alii senserint, dicimus, posse interdum ex legitima causa celebrationem Missæ omittere; non tamen eo die, quo omittunt Sacrificium facere pro Institutore Beneficii, vel Cappellaniæ, Missam pro se, vel pro alio celebrare, multoque minus eleemosinam pro celebratione recipere. Ac licet non desint, qui arbitrentur, eos die illa, qua Sacrificium intermittunt, per alium satisfacere debere; cum tamen id nulla authentica, & legem faciente decisione statutum reperiamus, ne nos quidem hac de re quidquam decernimus, sed litem in medio positam relinquimus. Ita plane Sacra Congregatio Concilii respondit 18. Septembr. 1633. super aliquot dubiis ab Episcopo Collensi propositis ad hanc materiam spectantibus.

EXERCITATIO LXVIII.

Quibus diebus Missam celebrare non liceat? (ex t. 9. l. 3. c. 3.)

NEque Feria 5. in Cœna Domini, neque sequentibus, Feria 6., & Sabbatho possunt Sacerdotes privatas Missas celebrare. Nam licet in Can., *Visum*, de Consecr. dist. 1., & in Can. *Iterum*, de Consecr. dist. 5. statuatur, ut Missa quotidie celebretur; Generalis tamen hæc regula restringitur in Can. *Sabbatho*, de Consecr. dist. 3., ut ibi advertit Glossa. In hoc quippe Canone dicitur: *Ut traditio Ecclesiæ habeat, isto biduo Sacramenta penitus non celebrari*.

Non desunt quidem graves authores qui putant etiam Feria 5., & Sabatho Sancto posse Missas privatas celebrari, sed secreto, & sine Populi concursu. Ita scilicet arbitrantur Bellotte, Suarez., & Card. de Lugo post Sotum, & alios. Verum non est, cur a Decretis Sacræ Congregationis rituum Apostolica auctoritate confirmatis discedamus, quæ disertissi-

tissime vetant, ne quis tribus illis diebus privatas Missas celebret. Alia Summorum Pontificum decreta, quæ hoc ipsum prohibent, videri possunt apud Meratum; eademque jubent, Ordinario, si Festum Annuntiationis B. M. V., vel S. Josephi incidat in Feriam 5. Parasceves, curare, ut eo die aliquot Missæ privatæ ante Conventualem celebrentur, sicque præcepto audiendi Missam Fideles satisfacere valeant. Quod non item permissum est, si Festum illud in Sabathum Sanctum devolvatur.

Ceterum de disciplina hac non celebrandi Missas privatas Feria 5., 6., & Sabbatho Majoris Hebdomadæ videatur Thiers, & Rupertus Abbas, qui docet, in mæroris signum Ecclesiam statuisse, ne Feria 6. in Parasceve Missa celebretur.

EXERCITATIO LXIX.

An juxta, disciplinam quæ nunc viget, possit plures eodem die Sacerdos Missas celebrare? (ex t. 9. l. 3. c. 4.)

IN Festo Nativitatis Christi quisque Sacerdos ternas potest Missas celebrare, ita tamen, ut in primis duabus Missis purificationem non sumat, ne non jejunus Eucharistiam suspiciat. Ubi quæstio exoritur, an id in privatis etiam Oratoriis usurpari possit. Solet quippe Summus Pontifex, cum permittit, ut in privatis Oratoriis unica Missa celebretur, Festum illud, & quædam alia excipere. Interdum vero in gratiam eorum, quos morbus domo egredi non sinit, concedit, ut etiam in Nativitate Christi, aliisque diebus Solemnioribus Sacrum in privatis fiat Sacellis; lis tantum in eo vertitur, utrum privilegium de unica tantum Missa sit intelligendum, an vero ad ternas etiam illas extendendum?

Ea de re actum est in Sacra Congregatione Concilii, cum BENEDICTUS XIV. ei a secretis esset. Et ipse quidem, ut suo tunc muneri satisfaceret, Discursum edidit, quo rationes tam pro parte negativa, quam pro parte affirmativa pugnantes exposuit. Quibus rite discussis, Sacra eadem Congregatio 20. Januar. 1725. licere respondit.

Præterea in Aragoniæ Regno, quo Aragonia, Valentia, Catalunia, nec non tamquam appendix, Regnum Majoricæ continentur, die Commemorationis omnium Defunctorum, teste Frances, quilibet Sacerdos Sæcularis bina, Regularis terna Sacra facit. Eadem quoque consuetudo Pampelonæ apud Dominicanos Cœnobii S. Jacobi, utpote olim Provinciæ Valentiæ subjecti, viget. Qui usus apud sæculares vetustissima consuetudine, apud Regulares Julii III. vivæ vocis Oraculo, ut Angelus Espinus, & Antonius a Spiritu Sancto existimant, obtinuit.

Idem privilegium a variis vario tempore a Sacra Sede eflagitatum fuerat, sed irrito semper conatu. Sic facultatem hanc Dux de Alcala pro omnibus Hispaniarum Regnis ab Urbano VIII. petiit, nec factus voti compos fuit; sic pro omnibus Regularibus Lusitaniæ illam a Clemente IX. postulavit Dux Alencastri, sed eo Pontifice defuncto, nihil ea de re actum est; sic Archiepiscopus Bracharensis a S. Congregatione, cui Clemens XI. negotium remiserat, repulsam tulit; sic denique plura similia postulata, aut silentio contecta, aut ignorata, aut prorsus rejecta remanserunt.

Tandem SS. D. N. BENEDICTO XIV., Ferdinandus VI. Hispaniarum Rex Catholicus, & Joannes V. Portugalliæ, & Algarbiorum Rex Fidelissimus preces suas novis rationum monumentis suffultas iterarunt. Quibus permotus Pontifex peculiarem Congregationem super hoc deputavit, ac consertis a gratiæ Postulatore in librum unum, quem *De Ecclesiæ Catholicæ pietate erga animas in Purgatorio detentas,* composuit, argumentorum ponderibus iisque matura prudentia, solertique diligentia perpensis, optatam diu gratiam concessit; ut scilicet omnes Sacerdotes tam Sæculares, quam Regulares in utriusque Regis Dominiis existentes die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum tres Missas, etiam duabus post meridiem horis, celebrare possent, ita tamen, ut Missæ ex vi novi privilegii dicendæ pro omnibus Fidelibus Defunctis, ac nulla accepta eleemosina, quamvis sponte oblata, applicarentur.

Nec vetera desunt exempla Sacerdotum, qui plures eodem die Missas celebrarunt. S. Albertus Monachus apud Rupertum Archidiaconum duas in die celebravit Missas. Walfridus Strabo testatur Leonem III., qui labente sæculo VIII. vixit, septem eodem die, interdum novem Missas celebrasse.

Hi tamen speciales, nec in exemplum trahendi, sunt casus; cum ipse jam Alexander II. in Can. *sufficit* de Consecr. dist. I. affirmet, quod *sufficiat Sacerdoti unam Missam in die una celebrare*. In eumdem modum loquitur Honorius III. in Cap. *Te referente*; & Innocentius III. in Cap. *consuluisti*, de celebr. Miss., qui ait, *quod excepto die Nativitatis Dominicæ, nisi Causa necessitatis suadeat, sufficiat Sacerdoti semel in die unam Missam celebrare*.

Inquirendum quid verba illa, *nisi Causa necessitatis suadeat*, significent. Glossa quidem, S. Raymundus, & alii veteres Theologi hos necessitatis Casus ponunt: Si videlicet Defunctus sepeliendus esset; Si iter facientes, aùt hospites aliter Missa carerent, si infirmus Viaticum peteret, ac Sacramentum deesset, aut si aliquis Princeps, aut proprius Episcopus Missam non audissent, cum audire tenerentur; itidemque si nuptiæ in alium diem rejici non possent. Verum si isti Casus rite per-

 pen-

pendantur, facile intelligitur, eos sub *necessitatis* voce nullo modo contineri. *Quod enim inconveniens est*, ait Suarez, *si Episcopus, vel alia persona nobilis Missam non audiat, quia nullus adest Sacerdos, qui jure possit illam dicere*? Similia de Casu Nuptiarum docet Card. de Lugo; idemque de aliis Casibus sentiendum; & sane in Concilio Mediolanensi I. facultates omnes sublatæ sunt, quas Episcopi dederant, plures Missas uno, eodemque die celebrandi, & in Concilio Mediolanensi V. allatæ caussæ nullius roboris esse declarantur; quod etiam observavit Grancolas. Neque tamen per hoc quidquam præjudicatum volumus aliis casibus, qui in Missionibus accidunt, & in quibus facultas Missionariis datur plures celebrandi Missas eodem die, ut videre est apud Verricellum. Neque aliis, in quibus vel ob locorum distantiam, vel ob paucitatem Sacerdotum, aut Hæreticorum, aut Infidelium persecutionem, ne Fideles Missa careant, opus est a Sacerdotibus duas Missas celebrari, uti habetur in Concilio Nemausensi an. 1284. habito. Qua in re quis ordo, quæ norma observanda sit, in quadam Sac. Congregationis Episcoporum, & Regularium resolutione apud Fagnanum in Cap. *in Ordinando* de Simonia, & in Concilio Burdigalensi habito an. 1583. præscribitur.

EXERCITATIO LXX.

An Parochus duas Missas celebrare aliquando possit?
(ex t.9. l.3. c.5.)

Concedit Sotus, Parochum, qui duas habeat Parochias, duas posse Missas eodem die celebrare: si nempe in alterutram Parochiam non possit Populus convenire, nec alius Sacerdos sit, qui Missam celebrare queat; atque hanc fuisse caussam putat Fleury, cur S. Leo III. toties eodem die sacrificaverit, ut superius ex Walfrido diximus. Quidquid de hoc sit, cum Soto consentiunt Gonzalez in cap. *Consuluisti* de celebr. Miss. n. 2., Pirhing, Pasqualigus, aliique communiter.

Quæstio tamen est inter Auctores, an Parochus facultatem debeat ab Episcopo obtinere duas Missas celebrandi? Quæ quidem controversia componi posse videtur, si animadvertamus, quod licet forte facultatem celebrandi duas Missas, utpote jure sibi concessam, ab Episcopo postulare non obstringeretur, ille tamen debeat Antistitis sui submittere judicio examen, an talis sit necessitas, quæ illi jus binas Missas dicendi tribuat.

Prudenter autem monet Silvius, Parocho, qui duas Missas, alteram in una, in alia Parochia alteram potest celebrare, non licere Feriæ sextæ Officium Majoris hebdomadæ mane facere in una Ecclesia, illudque iterare in altera. Cum enim eo die particulam Hostiæ cum vino non

non consecrato sumere debeat, post primum Officium non est amplius jejunus, adeoque ei non licet alteram Missam celebrare. Quod si in prima Parochia, cum Officium celebrat, vinum sumere prætermittat, ac speciem panis tantummodo sumat, ut jejunus idem officium in alia Parochia peragat, id profecto esset novum, & Ecclesiastico Ritui, quem Uniuersalis adhibet Ecclesia, adversaretur. Neque ulla præterea urget contraria necessitas, cum populus eo die Officio interesse minime teneatur. Quod si per incogitantiam Parochus in utraque Parochiali Ecclesia Sacramentum in sepulcro condidisset, in hoc casu quamquam Suarez putet, posse Parochum in priori Missa à vino abstinere, ut secundum Officium in altera Ecclesia celebraret; consultius tamen videtur, si in altera Ecclesia Officium omitteret, & Sacramentum reconderet in Tabernaculo.

In Orientali Ecclesia neque ab uno Sacerdote, neque in eodem Altari plures eodem die Missæ celebrari possunt, nisi aliter gravis necessitas fieri postulet, uti Maronita Ecchellensis ad Morinum scripsit an. 1654. Et ità singularis Congregatio jussu Summi Pontificis de rebus Melchitarum an. 1729. habita, quæstionem super hoc movente Cyrillo quodam Patriarcha, censuit,

Quæ etiam Episcopis curandum imposuit, ut vel in Templis plura essent Altaria, vel Sacerdotes concelebrarent, simulque admonuit, ut interim superstitiosam illam a Populi animis evellerent opinionem: Ideo videlicet secundam Missam in eodem Altari esse illicitam; quia jejunium per iteratum planetæ, calicis, & ceterorum Sacrorum ornamentorum usum frangeretur.

EXERCITATIO LXXI.

De Oratorio privato, & an extra Ecclesias Missa quandoque celebrari queat? (ex. t. 9. l. 3. c. 6.)

Extra omnem controversiam est, communi ordine non licere, nisi in Templis Deo solemniter consecratis, Divina mysteria celebrare. Olim tamen per can: *Sicut* de consecratione dist. I. Episcopis facultas competebat alia etiam loca, & privata Oratoria designandi, in quibus Sacrificium perageretur. Id vero iis per S. Tridentinam Synodum ademptum, & omne jus privata Sacella concedendi ad Sedem Apostolicam retractum fuit. Ac licet Gilbertus *consult. canon. 5. de Sacrificio Missæ*. Sancti Concilii verba in favorem Episcoporum explicare conetur, incassum tamen laborat, cum Sac. Congregatio Sacrosancti illius Concilii interpres anno 1615. expresse declaret: *Facultatem, hujusmodi licentias dandi ipsius Concilii decreto unicuique ademptam esse, solique Beatissimo Romano Pontifici*

tifici esse reservatam. Neque solis Episcopis per Concilium hoc derogatum fuit; verùm, & Fratrum Prædicatorum, & Minorum revocatum privilegium, quo illis permittebatur usus Altaris mobilis, in quo ubique atque etiam extra Templa, & Oratoria aprobata Missam celebrare possent; ut clarissimè decernitur in Decreto Clementis XI. die 15. Decembris an. 1703. edito.

Decretum hoc ob multos, qui quorundam oscitantia, & errore irepserant, abusus, ulterius extensum fuit, ac inviolatam hactenus Episcoporum, & Cardinalium facultatem Altare mobile portandi restrinxit, & statuit: *Episcopis, & his majoribus Pralatis, etiam Cardinalatus dignitate fulgentibus, neque sub pratextu privilegii clausi in corpore juris, neque alio quoque titulo, ullo modo licere extra domum propria habitationis in domibus laicis, etiam in propria Diœcesi, quod fortius intelligitur in aliena, etiamsi, Diœcesani consensus adhiberetur, erigi Altare; ibique Sacrosanctum Missa Sacrificium celebrare sive celebrare facere*.

Circa quod tamen Innocentius XIII. in Bulla, *Apostolici Ministerii*, hanc moderationem adhibuit, ut declaret decreto Clementino locum non esse, si Episcopus aut Cardinalis tamquam hospes in alicujus Laici Domo seu Diœcesim visitando, seu iter faciendo commoretur, aut ex licentia Sedis Apostolicæ in Domo aliena extra Diœcesim habitet.

Et hoc quidem de Altari solum mobili, non vero de Oratoriis privatis Episcoporum, & Cardinalium, quibus fixus est locus, intelligenda sunt. Hæc quippe Oratoria speciali indulto, quo ad Missarum celebrationem iisdem fere gaudent privilegiis, quibus Ecclesiæ consecratæ, ut videre est apud Brancacium in dissertat. de Privilegiis Capel. Card., & Clericatum de Sac. Euch. decis. 8. n. 50.

Quamquam autem viderimus, nequaquam concessum esse Missarum Solemnia alibi, quam in Templo, aut Oratorio Sedis Apostolicæ auctoritate constituto celebrare; urgente tamen necessitate, etiam in itinere, sub dio, in castris, & alio quovis decenti, & honesto loco Sacrificium offeri potest, dummodo tabula Altaris consecrata, ceteraque sacra ornamenta adsint. Cujus exempla habemus in iis, qui per Infidelium regiones itinerantur, in Missionariis, in Capellanis Castrensibus; licet, & his in casibus Speciale Sedis Romanæ indultum desideremus.

EXER-

EXERCITATIO LXXII.

De Missa Nautica. (*ex tom. 9. l. 3. c. 6.*)

CUm generali lege constitutum fuerit, ut in Sacerdotali Romano c. 47. habetur: *Ne in loco fluctuanti, ut in mari, vel fluminibus celebretur*; Introducta fuerat certa Sacrificandi species, quo, & Fidelium devotioni subveniretur, & sanguinis effusio, legisque contemtus evitaretur: Missa videlicet *Nautica* seu *Sicca*, in qua Sacerdos Sacris indutus indumentis orationes illas, quæ neque ad consecrationem, neque ad comunionem spectant, recitat, atque sic Fidelium animis aliquam Divini Sacrificii figuram exhibet. Legimus apud Gaufridum S. Ludovicum Galliarum Regem in captivitate sua quotidie similem sibi Missam celebrari curasse, & Macrus in vocabulario suo Liturgico nos edocet, id olim in triremibus Melitensium pariter obtinuisse.

Non desunt authores, qui existiment idem coram infirmis, aut itinerantibus pie fieri posse. Imo Moleon in *itinere suo Liturgico* narat etiam nunc in Diœcesi Claromontana, si quis meridie extremum diem obierit, nec ejus Sepultura ob corruptionis metum in posteram diem differi valeat, post prandium Missam Siccam in animæ ejus refrigerium celebrari. Quam tamen consuetudinem cum compluribus summæ notæ Theologis improbamus; meram enim, & quasi tanto mysterio indignam simulationem continet, cum in ea nec sacrificetur, nec celebretur.

Quærendum nunc an liceat Missam veram in mari celebrare? qua de re licet uniuersa Doctorum cohors plurima scripserit, in diversas tamen abiit Sententias; tota autem difficultas sita est in periculo effusionis Sacri Sanguinis. Quamobrem aliqui obsirmate negant celebrari posse Missam in mari, alii autem id admittunt tranquillo cælo, pacatis undis, tuto navigio. Cui Sententiæ favet S. Antoninus 3. par. tit. 13. c. 6. §. 4., qui ait, nulla necessitate in mari, aut flumine celebrari posse, si probabiliter timeatur effusio Sanguinis: ergo si probabiliter hæc metuenda non sit, Missæ Sacrificium offeri potest.

Nec deest eximium hac in re miraculum S. Vulfrani Archiepiscopi Sennonensis, de quo Surius tom. 2. ad diem 20. Martii. Cum enim is in navi in altum Oceani devectus Missam celebraret, elapsa est patena e manu Ministri in mare: at hæc ad Sancti Viri preces e fundo maris in Ministri manus rediit; unde Baronius concludit, non destitisse Sanctos Viros in mari etiam, cum tranquillitas esset, religata anchoris navi, celebrare Sacrosanctum Sacrificium Missæ, Deo maxime gratum, quod ipse tanti editione miraculi patefecit.

Nunc

Nunc omnis lis sublata est, cum indulto Sacræ Sedis id fieri liceat, dumodo hæ conditiones adsint: Tutum videlicet navigium, longa a litore distantia, tranquillum mare, & Sacerdotis, aut Diaconi alicujus præsentia, qui si quis concitetur motus, calicem ab effusionis periculo eripere valeat. De quo videatur indultum, quod Melitensi ordini concessit Clemens XI.

EXERCITATIO LXXIII.

An celebrare liceat sine sacris indumentis, & sine luminibus?
(ex t. 9. l. 3. c. 7.)

EX can. *Ecclesiastica* dist. 23. item ex can. *vestimenta*, de consecrat. dist. 1. vulgo deducunt Auctores, præceptum esse Ecclesiasticum Missam cum omnibus Sacris Vestibus celebrandi; ita ut graviter peccet Sacerdos, qui sciens, volensque aut nulla, aut saltem non omnia ad Sacrificium designata adhibet ornamenta. Quod ita in universa obtinuit Ecclesia, ut sacrilegum, & depositione dignum crimen apud Orientales cujuscumque sectæ Christianos habeatur absque debitis Sacrificiorum vestibus ad altare accedere. Unde Pontas cum majori Doctorum parte existimat, Parochum etiam necessitate administrandi viatici constrictum, Eucharistiæ consecrationem potius intermittere debere, quam scandalo, & irreverentiæ, quæ ex omissione debiti ornatus consurgere possent, occasionem præbere. Immo nonnulli cum Cajetano, quamquam fortedurius, arbitrantur, Sacerdotem etiam metu mortis urgente, non posse absque mortali peccato sine Sacris Vestibus Sacra mysteria peragere.

Eadem quoque ratione gravissimi Theologi ex Responso Honorii III. in cap. *Litteras* de celebr. Missar. deducunt, nefas esse sine luminibus celebrare, etiam urgente periculo Populum die festivo Missa, aut moribundum viatico privandi. Cumque communi consuetudine duo lumina, eaque aut e cera aut oleo confecta requirantur, observandum tamen ex Auctore col. Lucion. t.5. p. 549., & ex Gavanto ad rub. 20. de præpar. Altar. exigentibus temporum circumstantiis sevum etiam adhiberi posse, & unicam sufficere candelam.

EXER-

EXERCITATIO LXXIV.

An sine Ministro, an in pollutis Ecclesiis, & quo tempore Missa celebrari queat? (ex t. 9. l. 3. c. 7.)

QUod ad Ministri præsentiam attinet, jam supra, dum de Missa solitaria egimus, quædam attulimus. Nunc dicere sufficiat juxta decretalem Alex. III. in cap. *Præposuit*, de Filiis Presbyterorum, generalem esse regulam, Presbyterum sine Ministri suffragio Missarum Solemnia celebrare non posse; quam tamen Sylvius 3. p. q. 83. a. 5., ita restringit, vt auctoritate gravium Doctorum fultus arbitretur: *In casu gravis necessitatis Sacerdotem non male facturum, si solus celebret, ... ut si alioquin aut ipse Sacerdos, aut alius sit sine Viatico moriturus*. De casu vero, quo Sacerdos festo die nullam aliam Missam audire possit, nisi ipse sibi ministret, ita decidit, ut consultius opinetur eam omitti, quamquam celebrantem propterea non damnet.

In Templo autem, aut per homicidium voluntarium, & magnam sanguinis humani effusionem, aut per spontaneam seminis emissionem, aut per Excommunicati, Ethnici, vel Infidelis inhumationem polluto celebrare minime licet. Et quamquam in eo celebrans neque Suspensionem, neque Excommunicationem, neque Irregularitatem incurrat, non tamen ingentis peccati expers est: utpote qui contra justam Ecclesiæ prohibitionem in re gravi agit.

Quærendum jam qua diei hora Missa dicenda sit. In qua re disertum Rubricæ Missalis habemus responsum, videlicet: *quacunque hora ab aurora vsque ad meridiem*. Ubi tamen animadvertendum more à Sede Apostolica tolerato introductum esse, ut Missa horæ triente ante Auroram, & post Meridiem, quinimo speciali Romanæ Sedis privilegio à Privilegiatis etiam citius aut serius celebrari queat, de quo vide duo sapientissima Benedicti XIV. Edicta 13., & 68.

In pervigilio Nativitatis Jesu Christi post mediam noctem Missa conventualis ex eo celebratur, quod Salvator noster noctis tempore in vitales auras prodierit; cumque olim quidam ante mediam noctem privilegiis certis innixi Sacrificia obtulissent, indecorum id arbitratus S. Pius V. omnia huc facientia indulta revocavit, & sustulit.

EXERCITATIO LXXV.

De fructus medii applicatione ex ipso munere. (ex t. 9. l. 3. c. 8.)

COmmuni Doctorum, & ipsius etiam Ecclesiæ Sententia triplex ex Missa Sacrificio fructus percipitur; *Generalissimus* nempe, cujus Fideles omnes fiunt participes; *Specialissimus*; quo fruitur Sacerdos; & *Medius*, quem Sacerdos iis applicat, pro quibus Sacrificium offert. Cumque de prioribus nulla controversia occurat, *medius* vero vel ratione officii, vel oneris Beneficio adjecti, vel præcepto Superioris, vel ob Eleemosynam applicetur, de singulis his quædam delibabimus, in omnibus mentem Sac. Congregationis Concilii Tridentini interpretis sequentes: Parochus itaque sive sæcularis, sive regularis curam animarum habens tenetur juxta decretum Trident. Synod. Sess. 23. c. 1. omnibus diebus Dominicis, & festis de præcepto non solum Sacrificium pro Parochianis suis *offere*, verum etiam declarante id Sac. Congregatione Concilii *applicare*. Ubi tamen eadem Sac. Congregatio Parocho pauperi concedit, ut si forte festo quopiam die percipiendæ eleemosynæ occasio ei sese offerat, medium fructum Benefactori applicare queat, dum modo Missam in Ecclesia sua celebret, & alio feriali die omissam pro Parochianis oblationem suppleat.

In Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis Missa conventualis quotidie celebranda non particulari alicui Benefactori, sed omnibus generatim benefactoribus applicanda est; & si cura animarum adjuncta sit, altera Missa omnibus Dominicis, festisque diebus pro populo offerri debet. Atque hæ sunt regulæ, quibus utitur Sac. Congregatio, quarum executionem Episcopis etiam, atque etiam, in omnibus suis de hac re responsis commendat, quasque quam plurimis sententiis confirmatas, optimeque in litteris Apostolicis a Benedicto XIV. anno 1744. 19. Augusti editis, expositas invenimus. Observandum tamen, eo onere minime gravari Ecclesias eas, quæ quidem Collegiatarum formam, præseferunt, revera tamen Collegiatæ non sunt. Pauperes quoque Collegiatæ, licet spectata natura rei ad quotidie applicandum teneantur, si tamen ad Sac. Congregationem Concilii recurrant, obligatio hæc illis remittitur, & ad solos Dominicos, festosque dies coarctatur.

EXER-

EXERCITATIO LXXVI.

De obligatione applicandi ex Beneficio, vel ex præcepto Superioris.
(ex t. 9. l. 3. c. 9.)

NUllum profecto dubium eſt, eum, qui beneficium quoddam poſſidet cum onere applicandi, fructum quoque Benefactori applicare debere. Quod etiam ita ſentiendum, quamquam nulla applicationis, ſed ſolum celebrationis in inſtitutione fiat mentio. Generalis enim a Sac. Congregatione Concilii ſtabilita eſt regula, præſumi eum, qui Beneficium, ſeu Cappellaniam inſtituerit, & onus celebrandi Miſſam adjecerit, nulla mentione facta applicationis, voluiſſe Miſſam applicari animæ ſuæ. Nam etſi juxta regulam juris 57. in 6.: *Contra eum, qui legem dicere potuit apertius, ſit interpretatio facienda*; tamen juxta regulam 45. eodem. *Inſpicimus in obſcuris, quod eſt veriſimilius*.

Idem cenſuit Sacra Congregatio in cauſa Ventimil. 27. Aprilis 1700., ubi quærebatur, an Sacerdos ex verbis Teſtatoris, quæ orationis ſolum, non applicationis mentionem, faciunt, teneatur Miſſam applicare? cum aliud ſit *orare*, aliud vero *applicare*. Ubi velim obſerves, præſumptionem hanc locum non habere, ſi a validiori præſumptione vincatur. Idcirco ſi Fundator juſſerit, certum ſibi Miſſarum numerum applicari, de aliis vero nihil amplius dixerit, quam ut eæ celebrentur, aut ſi Fundator Cappellanias aliquas inſtituerit cum onere ſibi applicandæ Miſſæ, aliquas vero cum onere pro ſe orandi, ex hoc diverſo loquendi modo diverſa oritur ratio. Quamobrem Sac. Congregatio reſpondit, nullam obligationem eſſe eas Miſſas applicandi, ſed in primo caſu celebrandi ſolum, in ſecundo vero ad *Memento* commemorationem faciendi. Vid. ejus reſpon. in cauſa Ferar. die 11. Iunii 1700.

Sacerdotem Superiori ſubjectum ex voto obedientiæ ad illius imperium Miſſam applicare debere, extra omne dubium eſt. Quæritur tantum, an ſi, non obſtante hoc mandato, Miſſam alteri applicet, ad quemnam fructus Sacrificii perveniat. Paſqualigus diverſas auctorum in hanc rem collegit ſententias; veram tamen eam tenemus, quæ fructum ei, cui Sacerdos intendit applicare, adjudicat. Sacerdos enim Sacrificii non ſolum Miniſter, ſed, & Diſpenſator eſt, ac ſicut in conficiendo Sacramento, ita in applicando nequaquam a Superioris auctoritate pendet.

EXERCITATIO LXXVII.

De obligatione applicandi ex Eleemosyna. (*ex t.9. l.3. c.9., & c.22.*)

FRequentior eſt obligatio applicandi, quæ oritur ex accepta Eleemoſyna. De qua licet complura dici poſſent,aliquas tamen ſolum regulas maximam eorum, quæ circa hæc occurrere poſſent, partem complectentes ſtatuere lubet: Ac *primo* quidem non excuſatur ab applicatione Miſſæ, qui Eleemoſynam accepit, licet taxa Diœceſana minorem, ut definiere Urbanus VIII., & Innocentius XII. PP. M. M. *Secundo* qui a pluribus plures exiguas accepit Eleemoſynas pro Miſſarum applicatione, tot Miſſas applicare tenetur, quot Eleemoſynas cumulus ille pecuniarum effecerit, ita declaravit Synodus Diœceſana a Card. Jacob. Boncompagnio habita, & ſupra allatis PP. decretis innixa. *Tertio* qui Eleemoſynam accepit taxa Diœceſana majorem,acMiſſam dein alteri celebrandam committit, eidem etiam totam hanc Eleemoſynam tradere debet nihil prorſus licet altero conſentiente ſibi retinendo; ſic Sacra Congregatio Concilii l.24. Decr. p. 246., & SS. D. N. in Litteris quæ extant in Bull. t. 1. p. 57. *quarto* licet fructus Sacrificii ſit tam ſatisfactorius, quam impetratorius, nefas tamen duplicem accipere Eleemoſynam, ut videlicet unus fructuum applicetur V. G. alicui Defuncto, alter cuipiam Infirmo; hoc fuit definitum a S. C. Conc. 13. Decemb. an. 1659. *Quinto* non poteſt Sacerdos Eleemoſynam accipere, ut fructum Miſſæ Specialiſſimum alicui applicet; ut patet ex propoſitionibus ab Alexandro VII. 1665. damnatis. *Sexto* demum, prohibitum eſt Sacerdoti Eleemoſynam capere pro applicandis Miſſis iis diebus, quibus ſpeciali obligatione tenetur ad eas pro determinatis aut Fundatoribus, aut aliis perſonis applicandas.

Ceterum ſciendum, Miſſam a Sacerdote eo tempore applicari debere, quo Offerens id expetit; ſi Sacerdos ſecus fecerit, ad reſtitutionem tenetur. Sic ſi quiſpiam Eleemoſynam offerat, ut in proxima decidenda lite merito hujus Sacrificii Judicis mens illuminetur, Miſſa vero demum poſt Sententiam latam dicta fuerit, Sacerdoti Eleemoſynæ reſtitutio incumbit.

EXER-

EXERCITATIO LXXVIII.

De aliis quibusdam ad applicationem spectantibus.
(ex t. 9. l. 3. c. 9., & c. 16.)

Extendit Sylvius hic duos alios casus: an videlicet Sacerdos Missam indeterminate pro primo, qui Eleemosynam oblaturus est, applicare possit, aut an Missæ applicationem tamdiu suspensam tenere valeat, donec aliquis Eleemosynam pro applicatione alicujus Missæ exhibeat? Ad utrumque ob detestandam, quæ hic apparet, avaritiam, & indignam tanto mysterio irreverentiam, negative respondet.

Possunt tamen fundatæ quædam Missæ anticipari tempore, nisi ex Beneficii institutione constet, voluisse Fundatorem certis diebus illas dici, vel ut quædam Altaria Missa non carerent, vel ne alicui Loco determinatis diebus Sacrificium desit.

Porro ille, qui ad quotidianæ Missæ applicationem vi Beneficii adstrictus est, in die Nativitatis ad vnius solum applicationem obligatur, nisi expresse contrarium in institutione jubeatur. In commemoratione vero omnium Defunctorum non quidem a celebrandi, sed tamen ab applicandi onere liberatur, ita, ut Missam suam vel alicui Defuncto, vel Defunctis omnibus applicare possit; de quo vide Pasqualigum quæst. 1134.

An vero Parochus, & Ecclesiæ Collegiatæ omnes tres Missas, aut unam tantum Natali Domini seu pro Parochianis, seu pro Benefactoribus applicare debeant, nullo judicio definitum reperimus; Parochum tamen ad celebrandas tres Missas ad devotionem, ædificationemque gregis sui teneri existimamus.

Non abs re futurum arbitramur, si hoc loco quædam universaliter de Sacrificii applicatione adnotaverimus. Cum igitur quæritur, an applicatio Sacrificii, Dei arbitrio relinqui possit, in quo diversæ Theologorum sunt opiniones, tutissimum existimamus, ut Sacerdos, antequam ad Altare accedat, eas personas determinet, pro quibus intendit Sacrificium offere, imo, uti docet Cardinalis Bona in tract. de Missa c. 1. *eas Specialiter, & nominatim exprimat, non generaliter, & in confuso, quia singulis minus prodesset*; addit ulterius primo debere Sacerdotem Sacrificium iis applicare, quibus aut ratione Beneficii, aut Eleemosynæ, aut Promissionis obstrictus est; deinde vero, & alios, seu in charitate sibi conjunctos, seu quovis nomine sibi commendatos includere posse.

Quo vero tempore applicationem fieri oporteat, disceptatur. Ii enim, qui essentiam Sacrificii in Consecratione collocant, monent Sacer-

cer-

cerdotes, ut ante Consecrationem Missam applicent; illi vero, qui ejus essentiam in Consecratione simul, & Sumptione ponunt, intermedio etiam inter has duas Missæ partes tempore, fructum Sacrificii applicari posse docent. Optime omnium se ab his difficultatibus expediet Sacerdos, qui in præparatione ad Missam istud præstiterit.

EXERCITATIO LXXIX.

De Validitate Sacrificii, quo ad Ministrum. (ex t. 9. l. 3. c. 10.)

CUm Sacrificium, & Sacerdotium tam arcto inter se copulata sint nexu, ut unum ab altero nunquam segregari queat; Necesse profecto est ad Sacrificii validitatem, ut Minister ejus rite, legitime, & valide in Sacerdotem sit ordinatus.

Non subjiciemus nos hic trutinæ omnia ea, quæ ad Ordinationis validitatem expetuntur. In disquirenda solum intentione Ordinantis, & Ordinati subsistemus. Utramque enim ad valorem Ordinationis necessariam esse, nullus est Theologorum, qui dubitet.

Et quidem, vt ab Ordinantis intentione inchoemus; introducto in Pontificali Romano more ante Ordinationem Ordinandi monentur, vt sub excommunicationis pœna, si aliquo canonico defectu irretiti sint, a suscipiendis Ordinibus abstineant. Non tamen ex eo censetur Episcopus intentionem non habuisse ordinandi eos, qui non obstantibus impedimentis canonicis se ordinari passi sunt; cum intentio ejus contraria non fuerit determinate, & clare expressa. Quare ad Sacerdotalem dignitatem evecti, quamquam illicite, valide tamen ordinati fuere. Ast quæritur si Episcopus vel per Edictum publicum, vel quovis alio expresso, & indubitato modo declaret, se canonico defectu implicitos nullatenus ordinare velle, an sic ordinati valide Ordines susceperint?

Aliqui respondent, Ordinationem validam esse, vel quod Edictum hoc ad terrorem solum irryutiendum editum sit, ut Senc arbitratur, vel quod Episcopus intentionem suam mutasse præsumatur: cum vix credendum sit eum in applicatione formæ, & materiæ Sacramenti nihil voluisse agere, ut Cabassut. putat.

Verum contrarium decidit Sac. Concilii congregatio anno 1586. die 23. Ianuarii, & decrevit manuum impositionem super eos qui in tali Episcopi declaratione excepti fuere, vacuam, nulliusque effectus fuisse. Quod secunda judiciali Sententia 1682. die 17. Februarii in causa Episcopi Charachiensis in America, confirmatum fuit, qui ab Indis ad quartam usque generationem progenitos a Sacris Ordinibus exclusit, atque Edicto declaravit, tales a se inscienter ordinandos contra suam inten-

tentionem, & consequenter invalide ordinatos fore. Quod quidem Edictum licet Sacra Congregatio improbaverit, Ordinatos tamen ipsos invalide Ordines suscepisse declaravit.

Quapropter si quodpiam de intentione Ordinantis dubium occurreret, S. Pœnitentiariæ praxis observanda est, quam Cardinalis de Lugo ita comprehendit: *Non debet res adeo gravis dubiis exponi; unde si casus accideret, ego Sacerdoti eo modo ordinato cum tali impedimento consulerem, ut, si commode potest, adeat eundem Episcopum, ejusdem intentionem exploret, qualis fuerit. Quod si hoc fieri non possit, recipiat iterum sub conditione Ordinem, ne maneat in illo dubio cum periculo invaliditatis aliorum Sacramentorum, quæ ex Sacerdotio dependent.*

Quæ omnia ut penitius intelligantur, sciendum: Vulgo triplicem apud Theologos esse intentionem. *Habitualem* videlicet, quæ voluntas quædam est non operans, neque in actum influens ex actibus præcedentibus relicta; *Actualem*, quæ præsens quædam animi est intentio; & *Virtualem*, quæ perseverat vi proxime præcedentis actualis intentionis. Hæc ab antiquis, & à S. Thoma habitualis dicta est, licet in eorum mente nihil cum illa a nobis adducta habituali intentione commune habuerit.

Ex his omnium optima in conficiendis Sacramentis, & in Ordinatione est *actualis*; *virtualis* sufficit solum; *habitualis* vero inutilis est. Generatim vero observandum, intentionem conficientis Sacramentum ita esse debere comparatam, ut intendat facere illud, quod facit Ecclesia, juxta Concil. Trident. sess. 7. can. 11. unde, & ille, qui extrinsecus se jocari ostendit, nec internam habet intentionem, & is, qui serio externum ritum exequitur, sed intrinsecus nullam habet intentionem faciendi, quod facit Ecclesia, invalide Sacramentorum formam, & materiam abhibet, ut demonstrar Card. Gottus t. 13. theol. quæst. 7. dub. 4.

Ex quibus omnibus deducitur, ad hoc, ut Sacerdos valide Sacrificium offerat, in eo ab Ecclesia requisitam intentionem exigi; ulterius quoque patet tam in Ordinante, quam in Suscipiente intentionem actui conformem adesse debere.

Ubi quæritur, an qui grauis mali metu adducitur ad suscipiendum Ordinem, valide illum suscipiat? Et judicandum est affirmative: nam licet voluntas illa vim passa videatur, est tamen voluntas conditionata, & electiva, quæ revera voluit potius Ordines suscipere, quam grave aliquod malum sufferre. Si tamen quis, non obstante metu, obfirmato animo neget, se velle suscipere Ordinem, neque vnquam intentionem suam mutet, nihil præter applicationem vanam materiæ, & formæ suscipit, uti ex decretali Innocentii III. in cap. *Maiores* de Baptismo clarissime deducitur.

EXER-

EXERCITATIO LXXX.

De Validitate Sacrificii, quo ad materiam, & formam Sacramenti.
(ex t. 9. l. 3. c. 10.)

JUxta decretum Eugenii IV. præter validitatem fuscepti Ordinis, & intentionem celebrantis, requiritur etiam ad Sacrificii validitatem materia, & forma. De hac infra loquemur. Illa autem eft panis triticeus, & vinum de vite. Ubi quæftio fe offert, an panis triticeus alio femine commixtus fit materia apta ad confecrationem? Ad quod refpondet D. Thomas 3. par. q. 74. a. 3. *Si fit modica permixtio alterius frumenti ad multo majorem quantitatem tritici, poterit exinde confici panis, quia eft materia hujus Sacramenti. Si vero fit magna permixtio (puta ex æquo, vel quafi) talis permixtio fpeciem mutat: Unde panis exinde confectus non erit debita materia hujus Sacramenti.*

De vino multa jam fupra ex SS. D. N. Benedicti XIV. Edicto 10. attulimus. Id tantum ex Angelici Doctoris articulo 8. citatæ quæftionis admonebimus: *Semper tutius effe parum de aqua apponere, & præcipue fi vinum fit debile: quia fi tanta fieret appofitio aquæ, ut folveretur fpecies vini, non poffet perfici Sacramentum.*

An vero poft Confecrationem aqua vino confecrato mifceri poffit, in Concilio Florentino difputatum fuit; ubi Eugenius IV. Græcorum rationibus acquievit, ac Ecclefiæ Orientali hunc morem vlterius etiam conceffit; in Occidentali tamen Ecclefia id ufurpare nefas arbitramur. Difceptatur ulterius a Scholafticis, an fi ejusdem fpeciei vinum magna quantitate in Sanguinem immitatur, Sanguis Chrifti etiam tum remaneat? Circa quod illi in varias difcedunt opiniones: Nos vero nullam amplectimur hoc folum innuentes veteri difciplina vinum non confecratum pro Communicantium numero Sanguini Jefu Chrifti additum,ficque Fidelibus difpertitum fuiffe, nec ullum tamen unquam veritum fuiffe, ne Fideles, Chrifti Sanguinem non fufciperent.

Nunc nobis ad formam Euchariftiæ confecrandæ accedendum, de qua cum fuperius jam neceffaria tractaverimus, nihil aliud, quam quæ ad praxim pertinent, afferremus. Quæritur igitur, an ad effentiam Sacrificii neceffaria fit confecratio panis, & vini? Atque id ipfa Divini Numinis inftitutione, & Lege neceffarium ftatuimus. Præter univerfalem enim, & confonam omnium Theologorum fententiam, favet huic etiam Sententiæ Concil. Trid. fefs. 22. c. quod docet, Chriftum Corpus fuum, & Sanguinem, Æterno Patri obtuliffe fub fpeciebus panis, & vini, & fub jisdem Symbolis utrumque exhibuiffe Apoftolis, quos tunc novi Teftamenti Sacerdotes creabat, iisque, & eorum Succeffo-

cessoribus imperasse, ut utrumque offerrent: *Hoc facite in meam commemorationem*. Ex quo perspicuum est, minime permitti posse, etiamsi aut panis aut vini defectus adsit, ut sub una solum specie celebretur Missa, & facile constat fabulosa, & conficta esse illa Innocentii IV., & Innocentii VIII. indulta, quibus certis regionibus vini penuria laborantibus Missæ celebrationem sub sola panis specie concessisse narrantur. Quamquam ex hoc minime inferre liceat, Sacerdotem solum panem consecrantem non conficere Sacramentum; forma enim Consecrationis panis neque quoad significationem, neque quoad efficaciam pendet a forma Consecrationis vini. Illud tantum consequitur, Sacerdotem sic consecrantem graviter peccare, *& mysterium hoc absolute non esse verum Sacrificium, prout est a Christo institutum*. Ut ait Suarez. in 3. p. t. 3. q. 83. a. 1. d. 75. sect. 6.

EXERCITATIO LXXXI.

De iis, quæ requiruntur ad licitam Missæ celebrationem, & primo de innocentia Sacerdotis. (*ex t. 9. l. 3. c. 11.*)

Retulimus ea, quæ ad valide celebrandum expetuntur: Videndum nunc, quæ ad licite sacrificandum requirantur. Inter hæc primum locum obtinet, ut Sacerdos in gratia, & ab omni lethali peccato mundus existat. Si enim mortali crimine pollutus ad altare accedat, valide quidem, sed illicite Eucharistiam offert, atque nefando Sacrilegio duplicique scelere, Consecrationis videlicet, & Communionis indigne peractæ, se coinquinat. Validitas Sacrificii ex Concil. Constantienti elucet, quod hanc Wicleffi propositionem damnavit: *Sacerdos, si est in peccato mortali, non consecrat*. Duplicitas criminis ex eo deducitur, quod duo præcepta admodum inter se distincta violet, alterum suscipiendi digne Sacramentum, alterum innocenter, pure, & imaculate offerendi, ut Suarez disp. 67., & Biel. Lect. 7. contra oppositum sentientes Doctores solide demonstrat.

Si igitur Sacerdos se lethalis criminis labe maculatum sentiat, tenetur se ante Missæ celebrationem Sacramentali confessione mundare, neque sufficit contritionem præmittere; cum Sacra Tridentina Synodus sess. 13. c. 11. de Euch. *statuat, atque declaret, illis, quos conscientia peccati mortalis gravat, quantumcunque etiam se contritos existiment, necessario præmittendam esse confessionem Sacramentalem*. Quod si tamen Confessarii copia desit, necessitasque Missam celebrandi urgeat, sufficit contritio, non tamen attritio, cum proposito proxima occasione confitendi, ut eadem Synodus cap. 7. edicit: Casus vero, quibus urgens absque confessione prævia celebrandi Missam necessitas definiri debeat,

Biel. Lect. 7. *super canone Missæ* tres considerat. Primum si Sacerdos eo die non celebrans offensioni esset, & scandalo. Alterum si aliquis vel instituto, vel consuetudine omnium sibi æqualium ad comunicandum adigatur. Tertium, si curam animarum habens celebrare debeat, ut moribundo defferre possit Eucharistiam. Ast quæstio hic se offert, quid ei faciendum sit, qui inter Sacrificandum meminerit, se aut excomunicatione, aut mortali peccato irretitum esse? In quo duo, advertenda: aut enim crimen illud se menti suæ objicit ante consecrationem, aut postea. Si ante; ab Altari recedere ei necesse est, nisi grave scandalum, aut nominis sui infamia inde metuenda sit. Tum enim, sicut, & in casu consecrationis jam peractæ, sufficit, si contritionem cum proposito quamprimum confitendi eliciat. Quod si vero illa culpa adeo ejus cordi inhæreat, ut poenitere nequeat, respondet Soto. in 4. Senten. dist. 13. q. 2. a. 6. *illum potius debere etiam cum summo præsentium scandalo ab Altari recedere, quam sumere Sacramentum in peccato: quia sic illud est intrinsece malum, ut nulla de causa excusari possit.*

Ceterum communis est proborum virorum Sententia, indecorum, & tam tremendo Sacrificio indignum esse, ut Sacerdos eo die, quo crimen, præsertim impuritatis, comisit, licet etiam confessione emundetur, Missam absque urgente necessitate celebret. Quamquam enim & reatus culpæ, & macula peccati deleta fuerint; imundities tamen quædam corporis restare videtur. Cumque ipsi Græcorum Sacerdotes a licito Uxorum suarum concubitu hebdomada integra, aut saltem per triduum ex constitutione Clementis VIII. ante Missæ celebrationem abstinere debeant, & idem consilium ei a Doctoribus detur, cui præter voluntatem, & citra peccatum pollutio contigit; quanto magis illum a Sacris his mysteriis retineri decet, qui paulo ante aut turpi libidine, aut alio nefario crimine & animum, & corpus defædavit.

EXERCITATIO LXXXII.

De jejunio naturali ad licite celebrandum. (*ex t.9. l.3. c.17.*)

Licet Apostoli in prima Eucharistiæ institutione corpus, & sanguinem Domini non jejuni sumpserint; *placuit tamen Spiritui Sancto*, verba sunt D. Augustini, *ut in honorem tanti Sacramenti in os Christiani prius Dominicum corpus intraret, quam ceteri cibi*. Unde Sacerdos post mediam noctem, si celebrare cupiat, neque cibum, neque potum, neque medicinam in quantacumque parva quantitate sumere potest. Quinimo tam rigorose omnis materiæ parvitas a jejunio hoc naturali exclusa est, ut si in nocte Nativitatis Domini, aut aliis in circumstantiis, ubi plures Missas ei dicere concessum est, in prima Missa ablutionem impru-

imprudens sumserit, nullam amplius celebrare valeat quacumque demum urgente etiam viatici moribundo administrandi necessitate. *Reliquiæ tamen cibi* (ut docet S. Tomas, p.3. q. 80. a. 8., & Rubricæ Missalis) *remanentes in ore, si casualiter transglutiantur, non impediunt sumptionem hujus Sacramenti, quia non trajiciuntur per modum cibi, sed per modum salivæ. Et eadem de reliquiis aquæ, vel vini, quibus os abluitur, dummodo non trajiciantur in magna quantitate, sed permixta saliva, quod evitari non potest.* Idem judicium ferendum, teste Sylvio in eundem locum S. Thomæ, *de vino vel de condimento, quod ad percipiendum saporem gustatur, & statim expuitur: Quamvis enim contingat aliquid ejus permixtum salivæ cum ea deglutiri, non solvit jejunium: Solvitur tamen si ex proposito sumeretur, etiamsi is, qui sumpsisset, mox evomeret.*

Quærunt hic Theologi, an is, qui e dentibus aliquid extraheret reliquiarum, nec expueret, sed voluntarie absorberet, jejunium rumpat? Quod complures negant, cum id non novam comestionem, sed anterioris cœnæ complementum arbitrentur: Affirmativa tamen Card: de Lugo Sententia melius cum reverentia Sacramenti congruere videtur. Illud vero indubium existimamus, Sacerdotem, qui antequam se somno dederet aliquid sachari in os injiceret, quod paulatim liquescens demum post mediam noctem in stomachum delaberetur, non amplius jejunum haberi posse.

Disceptant ulterius Casuistæ, an possint Eucharistiam sumere, qui dubii sunt, an post mediam noctem, comederint? Et qui de eo solum anxii titubant, an cibum sumpserint præscindendo a tempore? Quidam in primo casu negativam, in secundo affirmativam amplectuntur Sententiam, alii in vtroque, alii in nullo casu id licere contendunt. In qua controversia, ut nostram promamus Sententiam, afferimus, si dubium id post celebrationem Missæ emerserit, ad pacandos conscientiæ scrupulos examini harum opinionum locum esse, si vero ante inchoationem Missæ titubatio enata fuerit, Missæ celebrationem penitus intermittendam esse.

Tabaci folia sive per fumum, sive per nares attrahantur, jejunium naturale nequaquam frangunt, idque communi Doctorum consensu hodierno die confirmatur. De eorum masticatione quidquid in utramque partem disputent Theologi, nos eam si non illicitam, maxime tamen indecoram ante tam tremendi Sacramenti administrationem arbitramur.

EXERCITATIO LXXXIII.

De reliquis, quæ observari oportet, ut Missa licite celebretur.
(ex t. 9. l. 3. c. 13.)

PRæter ea, quæ supra ad licite celebrandum attulimus, requiritur etiam, ut Sacerdos, si Latinus sit, in azymo, si Græcus, in fermentato secundum cujusvis Ecclesiæ disciplinam consecret. Unde Honorius III. Presbyterum quendam Brixiensem in fermentato, & poculo ligneo Sacra mysteria peragentem officio, & beneficio perpetuo privari jussit. Præterea Sacerdos Sacrificans habeat oportet Sacras vestes, amictum, albam, cingulum, manipulum, stolam, planetam, & calicem insuper cum patena, & Missali. Locum quoque huic Sacrificio destinatum, Altare consecratum, aut petram sacram, lintea, Crucem, candelas, ac tempus legibus præstitutum observet, necesse est. Preces autem ipsas non admodum festinanter, nec nimis morose, neque voce nimis elata, neque nimis submissa, si Secretas excipias, sed distincte, apposite, & graviter, recitet: ut adstantium mentes ad devotionem elevet, tremendorumque horum mysteriorum venerationem animis eorum incutiat. Accedat huc opportet, ut ab omni censura, & irregularitate seu ex defectu, seu ex delicto promanante liber sit, & si exter, ab Ordinario ejus Diœcesis celebrandi facultatem impetret. Quod si horum quæpiam voluntarie, & deliberato animo omittat, valide quidem, sed illicite, ac quasi semper labem mortalem contrahens Sacrificium offert. Differte enim S. Pius V. in Bulla Missali præposita ait: *Mandantes, & districte omnibus, & singulis præcipientes in virtute sanctæ obedientiæ, ut Missam juxta ritum, modum, & normam, quæ per Missale hoc a nobis nunc traditur, decantent, ac legant*. Ex quo comunis Theologorum Sententia deducit, Rubricas esse leges præceptivas, quæ sub Mortali *ex genere suo* obligant; ut non nisi invincibilis imprudentia, & aliquando etiam parvitas materiæ excuset.

EXERCITATIO LXXXIV.

An Matutinum, & Laudes necessario, & sub peccato ante Missæ celebrationem dici debeant? (ex t. 9. l. 3. c. 13.)

CUm nonnulli falsum istud adoptaverint principium Rubricas Missalis meras esse instructiones, & consilia, necessario etiam in hanc desciverunt Sententiam, ut prætergredientem hoc Rubricæ præceptum: *Ne Sacerdos prius, quam Matutino cum Laudibus absoluto celebret*, nullius,

lius, aut plurimum venialis peccati reum arguant. Sanctus vero Antoninus 3. p. t. 13. c. 6. mentem suam clare in contrariam partem declarat ajens: *Missa non debet dici ab eo, qui non dixit Matutinum, licet possit audiri, alias dicendo esset peccatum mortale, quia contra consuetudinem generalem Ecclesiæ*. Cui Clericatus decis. 50. de Sacrificio Missæ. quinquaginta duorum auctorum phalange stipatus accedit. Nos cum Sanctissimo D. N. Benedicto XIV. inter utrosque media via procedentes existimamus: Si sermo sit de Missa conventuali, videri peccatum esse mortale eam ante Matutinum, & Laudes celebrare; id enim est contra generalem Ecclesiæ consuetudinem. In Missis vero privatis, si quæ sit legitima causa, puta si Princeps, aut Prælatus Missam expeteret, aut Sacerdos gravibus, & necessariis charitatis Officiis præpediretur, videri posse etiam a peccato veniali immunem, qui eam celebraret non recitato Matutino, & Laudibus. Quod si quis id absque causa faciat, eum nequaquam a peccato veniali, imo si id perpetuo, ac obfirmato, perversoque animo usurpet, ne a mortali quidem excusamus. Grancolas ad hanc rem in veteri Sacramentario Eccles. part. 1. p. 639. Concilia aliquot provincialia profert, quæ sub excomunicationis pœna vetant, ne quis Sacerdos ante Matutini, & Laudum recitationem Missam celebret. Quod tamen ad illos tantum spectat, qui Synodorum illarum Legibus subiacent.

EXERCITATIO LXXXV.

De casibus, ubi Missa interumpitur morte, aut infirmitate Celebrantis.
(*ex tom. 9. l. 3. cap. 14.*)

CErtum Ecclesiæ præceptum est, nulli licere, incæpta Missa ab Altari recedere, alterique absolvenda Sacrificia committere; atque legem hanc infringentibus can. *Nullus Episcopus* de consec. dist. 1. suspensionis, Canone vero *Nihil* 7. quæst. 1. excommunicationis pœna irrogatur. Quæ an *ipso jure* delinquentibus infligatur, inter Doctores disceptatur. Nos Sacræ Congregationis Decisionibus innixi respondemus, eas pœnas nequaquam esse *ipso jure* impositas, nec locum iis esse, si Sacerdos ante consecrationem ab Altari sine legitima causa recesserit, ut videre est in resolutione S. Congregationis die 16. Decembris 1719. in causa Placentina, & die 3. Decemb. 1735. in causa Iuvenacensi.

Contingit tamen quandoque, ut Celebrans aut inopinata morte, aut deliquio animi, ac superveniente infirmitate, inchoata jam Missa, defficiat. Ubi plures nobis circumstantiæ examinandæ veniunt. Aut enim id ante consecrationem evenit, & tum auctore D. Thoma 3. part. quæst. 83. a. 6. continuatio Missæ penitus omittitur. Aut consecratio corpo-

corporis tantum, vel corporis, & sanguinis peracta est, & tunc alter Sacerdos Missam supplere debet initio sumpto ab eo, vbi prior Sacerdos desierit; qui si adhuc vivat, & communionis capax sit, nec alia Hostia adsit, diuisa ab eo consecratæ Hostiæ particula comunicandus erit. Confirmat id Rubrica, quæ can. *Nihil* 7. quæst. 1. innititur, in quo ita habetur: *Censuimus . . . convenire, ut si ægritudinis acciderit quilibet euentus, quo cæptum nequeat consecrationis expleri Mysterium, sit liberum Episcopo, vel Presbytero alteri consecrationem exequi Officii cæpti*. Ubi notandum est, quod vox illa *liberum* non significet posse, vel non posse, sed potestatem supplendi, & perficiendi denotet.

Adnotandum ulterius ex Rubrica, *vt si Sacerdos obierit semiprolata forma sanguinis, alter prosequatur Missam, ac super eundem calicem repetat integram formam ab eo loco*: Simili modo postquam cænatum est, *vel supra alium calicem præparatum integram formam proferat, & Hostiam primi Sacerdotis, & sanguinem a se consecratum sumat, ac deinde calicem relictum semiconsecratum*.

Optima se in his circumstantiis extricandi ratio continetur in discussionibus Cleri Patavini editis anno 1708.: Scilicet oportere solum Calicem, non vero aliam etiam Hostiam consecrari, si forte Celebrans repentina morte, aut infirmitate post consecrationem panis percellatur. Si vero dubium sit, Hostiam esse consecratam, non satis esse proferre formam consecrationis, sed incipiendum ab iis, verbis: *Qui pridie quam pateretur* imo ab ipso Canonis initio. Si denique constet, vtramque speciem fuisse cosecratam, non vero in qua Missæ parte Sacerdos morbo correptus fuerit, a verbis: *Unde, & memores Domine* inchoandum esse.

Sacrificium hoc continuandi onus Sacerdoti incumbit. Primo quidem ei, qui adest, deinde ei, qui abest: Primum ei, qui nullo, deinde ei, qui aliquo detinetur impedimento: Inter impeditos autem numerandus, qui non sit jejunus, aut qui in peccato lethali sit. Quod ille Missam continuandi facultatem habeat, nemo dubitat: De hoc notandum est, eum aut confiteri, aut si cossessarius reperiri nequeat, contritionem elicere debere.

Quod si vero ob certorum criminum habitum perfectum hunc dolorem elicere nequeat, idem censendum, ac si nullus prorsus Sacerdos adesset, ac Hostiam, & Calicem in Tabernaculum condenda putamus; quæ postero die celebrans Sacerdos ante ablutionem sumat.

Ultimo animadvertendum, nequaquam derogari unitati Sacramenti, quod bini Sacrificium compleant: *Cum enim*, ut can. *Nihil*, habetur, *simus omnes unum in Christo, nihil contrarium diversitas personarum format, ubi efficaciam prosperitatis unitas fidei repræsentat*.

EXER-

EXERCITATIO LXXXVI.

De aliis casibus, quibus Missa interrumpitur. (ex t.9. l.3. c.14.)

PRæter mortis, & infirmitatis inopinatos casus, alia quoque accidere possunt, quæ Missam inchoatam interturbent. Varios Rubrica enumerat casus, simulque normam, cui Sacerdos celebrans se conformare debeat, indicat: sic si Templum violetur, vel polluatur ante Canonem, Missam intermitti; si vero post Canonem, perfici: Si hostes cum cædis periculo irruant, vel imminens fluctuum inundatio, vel templi ruina mortem minitentur, ante consecrationem relinquendam esse Missam, post consecrationem vero Sacerdotem debere, ceteris omissis, corpus, & sanguinem sumere. Ita Suarez, Sylvius, Quartus, Pontas, & communis Doctorum Sententia.

Quæri hic posset, quod si Sacerdoti post Hostiæ consecrationem non tantum temporis suppetat, ut etiam calicem consecrare possit, an cum evidenti vitæ periculo id perficere teneatur? Qua in re, licet aliqui nimis duram hanc legem Sacerdoti imponant, nos tamen cum Quarto, Card. Toleto, & Suarez sentimus, posse Sacerdotem, etiam non consecrato calice, discedere; non enim levi de causa, aut instabili voluntate, verum gravibus momentis impeditus inchoatum Sacrificium non complevit; dummodo tamen nullum scandalum oriturum sit, nec religio in contemptum cadat: In his enim circumstantiis deberet Missam, sive consecraverit, sive non consecraverit, continuare, non modo ex præcepto integritatis Sacrificii, sed etiam ex obligatione profitendæ fidei, & vitandi scandali.

Quod si quis notorie, & per Judicis Sententiam excomunicatus, aut apertus Clerici percussor, celebrante Sacerdote, Ecclesiam intret, admonendus excomunicatus, ut ab Ecclesia discedat, & si reluctetur, invitus etiam, jubente Clemente II. de Sententia. Excomunic. expellatur. Et siquidem ejici non possit, vel nondum perventum est ad consecrationem, & tunc intermittenda; vel ad eam perventum est, & tunc continuanda est Missa, uti docet Sotus, in 4. Sentent. dist.22. quæst.1. art. 4.

Præter has inopinatas Missarum interruptiones, aliæ sunt, quæ laudabiliter fiunt, ut cum lecto Evangelio, Concio ad Populum habetur, aut Edicta quædam promulgantur; si Baptismus, aut Sacramentum pœnitentiæ, & extremæ unctionis morituris administretur. Quæ ultima, si gravis urgeat necessitas, sive ante, sive post consecrationem, Missam interumpere possunt. Curet tamen Sacerdos, ut consecrata a se Eucharistia interim diligentissime custodiatur, imo in Taberna-

culo

culo reponatur. Rediens vero Missam inde, ubi eam intermiserat, repetet.

Disputatur hic, an Sacerdos, qui pervenerit ad offertorium, possit incæptam Missam rursus ab initio repetere, si aliter Missa careret vel Princeps, vel Præsul dignitate præstans. Sunt, qui id cum Azorio affirmant; nos tamen, cum Alexandro Natali Theol. Dog., & Mor. lib. 2. de Sacr. Euch. c. 7. a. 4. negativam Majestati horum mysteriorum congruentiorem arbitramur; tum quia Ordo Sacrificii potior esse debet, quam hominum quavis dignitate conspicuorum commoda, tum quia via infinitis aperiretur abusibus.

EXERCITATIO LXXXVII.

De defectibus, qui circa Sacrificii materiam occurrere possent.
(ex t. 9. l. 3. c. 15.)

DEfectus possunt occurrere vel in pane consecrando, vel in vino, vel in utroque simul. In pane quidem, si sit corruptus, aut non sit triticeus. Ubi Rubrica has regulas statuit, ut si Sacerdos id ante consecrationem adverterit, *remota illa Hostia, aliam ponat, & facta oblatione saltem mente concepta, prosequatur ab eo loco, ubi desivit*. Quod si vero id post consecrationem, immo etiam post communionem sive Hostiæ solius, sive etiam Sanguinis compererit, aliam Hostiam, & in secundo casu aliud etiam vinum offerat, & consecret, incipiens ab illis verbis: *Qui pridie, quam pateretur*. Prior autem illa Hostia, si adhuc superfit, post sumptum S. Corpus, & Sanguinem sumenda est; si jam absumpta fuerit, nihilominus communio peragenda; major enim vis est præcepti de perficiendo Sacrificio, quam de jejunio.

Hæc omnia, quamquam Rubrica apertissime præcipiat, sunt tamen, qui existiment, cum post sumptionem Sanguinis Sacerdos adverterit, panem vel non esse ex idonea materia, vel corruptum, satis fore, si novam consecret Hostiam, quin novum consecret vinum. Verum nos a Rubrica nequaquam recedimus; nam præterquam, quod mentem suam clarissime declaret, binas etiam statuti sui rationes affert; quarum altera est: *Ne Sacramentum maneat imperfectum*: Altera, *ut debitus servetur ordo*; qui, & in ipsa sumptione, & in precum recitatione penitus perverteretur.

Altera consecrationis materia Vinum est, pro quo aut acetum, aut alius liquor consecrationis incapax apponi potuit. Quod, si Sacerdos ante consecrationem, aut post eam adverterit, eadem ratione, ut in Hostia, procedet, & sumpto novo vino ab illis verbis: *Simili modo* inchoabit.

Quæ-

Quæstio hic oritur, quid Sacerdoti agendum sit, si defectum Vini adverterit post sumptionem corporis, vel post sumptionem materiæ ineptæ? Scotus 4. Sent. dist. 8. quæst. 3. docet: novam non esse Hostiam consecrandam, sed satis esse, si novum Vinum consecretur; nullum enim esse textum, rationem nullam, ob quam nova Hostia consecranda sit, & satis provisum, si suppleatur, quod deest; Vinum autem duntaxat id esse, quod deest; opinioni huic consentiunt Suarez, Pasqualigus, & alii; imo ipse S. Bernardus epistola 69. favere videtur. Nos tamen cum D. Thoma 3. p. q. 87. a. 6. ad quartum sentimus, post sumptionem corporis aliam Hostiam apponendam, & simul cum vino consecrandam esse. *Quia si Sacerdos*, verba Angelici Doctoris sunt, *diceret sola verba consecrationis Sanguinis, non servaretur debitus ordo consecrandi ....si vero inciperet a consecratione Sanguinis, & repeteret omnia verba consequentia, non competeret, nisi adesset Hostia consecrata; cum in verbis illis occurrant quædam dicenda, & facienda non solum circa Sanguinem, sed etiam circa Corpus.* Quam etiam Sententiam amplexa est Rubrica Missalis tempore S. Pii V. ac deinde sub Clemente VIII. Sotum sequendo hanc addidit explicationem: videlicet, *Si Missa celebretur in loco publico, ubi plures adsint, ad evitandum scandalum, poterit apponere vinum cum aqua, & facta oblatione, ut supra, consecrare, & statim sumere, ac prosequi cetera.*

Accidere etiam potest ut tam in pane, quam in vino defectus occurrat. Et tunc Sacerdos, si id advertit ante consecrationem, idoneas afferri sibi curet materias; quod si eæ non reperiantur, aut post consecrationis verba defectus deprehensus fuerit, omittenda est Missa. Si autem id adveterit post communionem, cum jam jejunus non sit, neque necessitate urgeatur ad Missam celebrandam, aut continuationem Missæ penitus omittat, aut si scandalum ex hoc præsenti Populo metuendum foret, preces ad placitum aliquas recitet, & Benedictionem impertiatur, ut docet Pasqualigus de Sacrif. Missæ, quæst. 300.

Defectus denique in aqua duntaxat esse potest, quæ in calicem infusa non sit; si id advertat Sacerdos ante consecrationem, ea statim infundenda est; si post, Missa est continuanda; cum aqua ad essentiam Sacramenti nequaquam pertineat, uti statuunt Rubricæ Missalis, & docet S. Thomas cum ceteris Theologis.

Cum multi circa Sacrificii materiam casus occurrere possint, quos Sacerdos callere debet, id primum adnotamus, ut quemadmodum laudabile est, animo præparatum habere, quid in emergentibus casibus facto opus sit, ita periculosissimum esse curiosas quasdam Hypotheses sibi effingere. Sufficiant nobis Rubricæ Missalis, quæ clare, & diserte difficultatibus, quæ enasci possent, occurrunt, & D. Thomas; qui ut

Cardinalis Gottus adnotat, promptum remedium suppeditat in singulis, quæ in Missa possunt accidere.

EXERCITATIO LXXXVIII.

De Defectibus, qui occurrunt in Forma Consecrationis.
(ex t. 9. l. 3. c. 15.)

CUm, quæ nostra circa Consecrationis formam sit Sententia, jam superius declaraverimus, hic solum observamus vocem *Enim*, quæ in utriusque speciei consecratione profertur, illicite quidem, & magno cum peccato, utpote contra Ecclesiæ institutum, omitti; non tamen propterea consecrationem invalidam reddi. Idem dicendum de voce *Est*, quæ subintelligi potest. Si autem loco vocis *Hoc* dicatur *Istud* valida quidem, sed illicita erit consecratio: secus, si diceretur *Illud*; Prior enim æque ac *Hoc* præsentem rem significat, posterior vero id nequaquam præstat. Sic pariter si quispiam adverbialiter enuntiaret verba: *Hic est Corpus meum*, nihil prorsus efficeret: Cum adverbium *Hic* transubstantiationem exprimere nequat: Si tamen quis ex gramatices errore masculinum pro neutro adhiberet, id valori Sacramenti nihil officeret.

Ceterum ut angustiis, & titubationibus, quæ tenerioris conscientiæ Sacerdotem quandoque excruciant, medella inveniatur, adeundus D. Thomas 3. p. quæst. 83 art. 6. ad 5., cujus doctrinam Suarez 3. p. t. 3. q. 83. a 6. disput.. 85. Sect 1. aptè in hæc verba compegit: *Si omissum est aliquod verbum essentiale, vel talis facta mutatio, quæ necessarium formæ sensum abstulerit, iteranda est consecratio vel in utraque forma, si in ambabus talis defectus acciderit, vel solum in una, si in ea tantum inventus fuerit defectus.*

EXERCITATIO LXXXIX.

De Concelebratione cum Episcopo ordinante, vel consecrante.
(ex t. 9. l. 3. c. 16.)

NOn solum apud Orientales in iis Civitatibus ubi una duntaxat Ecclesia est, Sacerdotes cum Episcopo Sacra faciente celebrant, Missæque, & consecrationis verba proferunt, verum etiam id olim in Occidente obtinuit, & etiam nunc in consecratione Episcoporum, & Ordinatione Presbyterorum observatur. Disceptatur hic inter Doctores, an consecratio a multis peracta valida, an licita sit? Nos quidem temeritatis reum arbitramur illum, qui dubitet, utrum licita, utrum

utrum valida ſint ea, quæ fiunt in ejuſmodi diſciplina, quam in conſecratione Epiſcopi, & in ordinatione Presbyteri approbavit Eccleſia, quæ olim, teſte Lupo in appendice ad ſynodum Chalcedonenſem, in Occidente viguit, quæque etiam nunc apud Græcos Sedi Romanæ conjunctos uſu recepta eſt. Unde merito Durandus hanc improbans conſuetudinem a Card. Bona rerum Liturgicarum lib. 1. c. 18. ita arguitur: *Improbat audacter, ac temere hanc conſuetudinem Durandus, quam multi e Scholaſticis ſequuti ſunt rem clariſſimam intricatiſſimis difficultatibus implicantes .... illos nimirum in varia abſurda præcipites egit antiqui Ritus deſuetudo, & ex deſuetudine ignorantia*. Hic enim a quolibet Sacerdote concelebrante offerri verum Sacrificium, veram fieri conſecrationem, ex Pontificali elucet; ubi præſcribitur, ut Epiſcopus lente, & paulum elata voce Canonis verba recitet, ac præſertim verba conſecrationis, ut recens Ordinati poſſint una cum eo eadem verba proferre; id vero ſatis indicat, conſecrationis verba, utpote non recitative, ſed ſignificative enuntiata, effectum ſortiri debere. Difficultates autem hic emergentes Innocentius III. lib. 4. de Myſteriis Miſſæ c. 25. ita explanat: *Cum interdum uni Pontifici multi Sacerdotes concelebrent, ſi forte non omnes ſimul conſecratoria verba pronuntiant. quæritur, an ille ſolus conficiat, qui primus pronuntiat. Quid ergo ceteri faciunt? An iterant Sacramentum? poterit igitur contingere, quod ille non conficit, qui celebrat principaliter, & ille conficiat, qui ſecundario celebravit, & ſic pia celebrantis intentio fruſtrabitur. Sane dici, & reſponderi probabiliter poteſt, quod ſive prius, ſive poſterius proferant Sacerdotes, referri debet eorum intentio ad inſtans prolationis Epiſcopi, cui concelebrant*. Neque etiam intereſt, unus ne, an plures Sacerdotes Sacramentum conſecrent; nam juxta D. Thomam, 3. p. q. 82. a. 2. *Sacerdos non conſecrat,niſi ex Perſona Chriſti: Multi autem ſunt unum in Chriſto*.

Ex his tamquam conſectarium deducitur, quod, cum plures Sacerdotes ſimul unam Hoſtiam conſecrantes, plures etiam oblationes faciant, ſinguli poſſint applicare Miſſam pro diverſis. Difficultas in eo tantum conſiſtit, an Eleemoſynam iis liceat accipere? Verum, cum Sacerdotes in Eccleſia Occidentali, quando cum Epiſcopo celebrabant, oblationum fuerint participes; oblationibus autem ſucceſſerit Eleemoſyna, facile intelligi poteſt, ubi etiam nunc viget ritus Concelebrationis, non poſſe concelebrantem privari jure accipiendi Eleemoſynam. Quod ſi aliter ſentiamus, Orientalis Eccleſiæ Presbyteri Eleemoſyna plerumque carebunt.

EXERCITATIO XC.

De quibusdam casibus, qui Sacerdoti possunt occurrere vel in Missa, vel extra Missam Eucharistiam suscipienti.
(ex tom. 9. l. 3. c. 17.)

Cum ante sumptionem Hostia in duas partes frangi, & inde particula in Sanguinem Sacrum immittenda abrumpi debeat, contingit, non raro, ut Sanguine hausto particula remaneat fundo Calicis adhærens: Quo in casu Rubrica præscribit, ut Sacerdos, vel digito particulam trahat usque ad oram Calicis, eamque ante purificationem sumat, vel novum vinum infundat, quod cum particula deglutiat; quem posteriorem modum, utpote decentiorem, lubenter amplectimur.

Accidit etiam nonnumquam, ut Sacerdos, sumpta purificatione, advertat esse aliqua fragmenta in corporali, vel in patena, & hoc in casu regulis Rubricæ standum, quæ docent: *Quod si deprehendat post sumptionem Corporis, & Sanguinis aut etiam post ablutionem reliquias alias relictas consecratas, eas sumat, sive parvæ sint, sive magnæ, quia ad idem Sacrificium spectant.* Quod si non fragmenta remanserint, sed integra Hostia, sive parva ea, sive magna sit, observandum, an Sacerdos id ante sumptionem Corporis, & Sanguinis adverterit, an post, vel inter ablutionem. Si prius: Utramque Hostiam debet sumere, si posterius: docet Rubrica, quod debeat relictam Hostiam in Tabernaculo reservare, aut in patena, vel corporali Sacerdoti postea celebraturo relinquere; & si neutrum horum, seu ob Tabernaculi, seu ob Sacerdotis alterius defectum obtineri queat, possit eam sumere, quamvis peracta jam ablutione. Nam licet in omnibus casibus naturale jejunium aut frangi possit, aut revera frangatur; tamen Sacerdos jejunus ad Altare accessit, nec nisi coactus reverentia erga Sacramentum, & illud perficiendi obligatione reliquias consecratas sumpsit. Præsertim cum sumptio hæc complementum sit ipsius actionis, & Sacrificii, quod moraliter censetur durare, donec ex inadvertentia relictæ particulæ consumptæ fuerint.

Atquid, si advertat se fragmenta quæpiam reliquisse, cum jam recessit ab Altari, & ad Sacristiam venit, vestibusque sacris se spoliavit? Idem profecto, quod prioribus in casibus adnotavimus, observandum est. Cui resolutioni vetus Constantinopolitanæ Ecclesiæ consuetudo favet, quæ teste Evagrio l. 4. c. 36. ferebat, ut absoluta Populi communione, relictæ panis consecrati reliquiæ innocentibus pueris comedendæ distribuerentur; Quem morem etiam in Gallias traductum fuisse can. 6. Concil. II. Matisconensis nos edocet. Quare dubitandum non

non est, Sacerdotem Sacrificii reliquias, etiam depositis Sacris Vestibus, sumere posse; cum antiquitus ad arcendum omne irreverentiæ periculum superstes Eucharistia in innocentes dispertita fuerit pueros.

De guttis vini, quæ in cuppa calicis hærere possunt, censendum est, eas, quæ extrinsecus adhærent, nequaquam consecratas esse, sicque purificatorio abstergendas; de illis vero, quæ intrinsecus conspiciuntur, licet quipiam idem sentiant, tutius arbitramur, eas considerare tamquam consecratas, atque absumere per secundam purificationem, ut sentit Pontas in Diction: & Boucat. tom. 5. Theol. p. 4.

Quæstio ulterius se offert, an Sacerdos celebrans, ac post Missam processionem cum Sanctissimo habiturus antiquam in Tabernaculo conservatam hostiam sumere, ac recens consecratam ejus in locum substituere possit? Cui cum Sylvio. 3. p. q. 83. art. 4. respondemus: *peccaturum graviter Sacerdotem, qui Hostiam, seu formulam unicam in sua Missa consecratam servaret pro Processione, & ejus loco sumeret veterem....... debere igitur consecrare duas, quarum unam reservet, aliam sumat; quia celebrans semper tenetur sumere utramque speciem tunc consecratam, eo quod sumptio maxime ad integritatem Sacrificii pertineat.*

Alter hic casus emergere potest, ut videlicet celebrans non habeat Hostiam justæ magnitudinis: in quibus circumstantiis aliqui arbitrantur posse Sacerdotem, ne nova re Populum suspensum teneat, Hostiam veterem, quæ gestanda in processione asservatur, una cum parva elevare. Sed consultius esse videtur, ut Presbyter ante celebrationem Populum de defectu majoris Hostiæ edoceat, & sic tam Populi scandalum, quam novitatem in Sacrificium introducendam evitet.

Nunc de Sacerdotibus extra Missam Eucharistiam suscipientibus hæc duo adnotabimus: licere Sacerdoti, qui celebrare non possit, si nullus alius Sacerdos sit, qui Eucharistiam illi exhibeat, suis manibus se communicare; dumodo id cum ratione fiat, & scandalum absit, uti docent Sylvius, Gonet, Card. de Lugo, & communiter. Obligatos deinde esse Presbyteros, suscipientes Eucharistiam ab alio Sacerdote stolam e collo pendentem gestare, ut Rituale Roman: tit: *de ord: minist: Sac: Euch:*, & SS. D. N. BENEDICTUS XIV. in in-stit: 38. demonstrant.

EXER-

EXERCITATIO XCI.

De Sacerdote, qui in Missa Adstantes communicat.
(ex t.9. l.3. c.18.)

SAcerdos, si quasdam Hostias Populo distribuendas consecrare cupit, eas aut super corporale ponit, aut in pyxide aperta, quam deinde claudit, præ oculis, & proxime post Calicem collocat, & sic Divino Numini offert. Quod si vel per negligentiam, vel per ignorantiam omiserit pyxidem ante Oblationem, & Consecrationem aperire, offerendi tamen eas particulas, & consecrandi intentionem habuerit, illicite quidem, non tamen invalide consecravit. Materia enim consecranda moraliter præsens, ut in hoc casu, valide consecratur. Moraliter inquam præsens, idest humano more; quo videlicet id præsens dicitur, quod velut in usu humano assumendum demonstrari possit, dicendo: hic est. Ex quibus proterva Hæreticorum calumnia, Sacerdotem ex mente Catholicorum consecrare simul posse omnes panes, qui sunt in foro, manifeste resellitur; *non enim*, ut inquit Philp: Gamachæus in p. 3. q. 74. c. 4., *Homo in foro existens habet moraliter omnia illa sibi propinqua, & præsentia, quæcumque in foro sunt; alioqui nec opus ei esset ire de loco ad locum, ut quod quærit, inveniret.*

Major occurrit difficultas, an Sacerdoti particulas consecrandas, Præfatione Missæ jam incœpta, sibi allatas liceat consecrare? & an cum Sacerdos Æditui declaravit in Sacristia se particulas Populo distribuendas consecraturum, & Æditus Sacerdote non advertente pyxidem ad cornu epistolæ attulerit.particulæ illæ consecratæ censendæ sint.

Ad primum communior Doctorum est sententia, non licere particulas consecrare, cum Canon incœperit, etiamsi ageretur de particula consecranda pro Viatico: tunc enim parva quædam detrahi posset particula, quæ infirmo esset asservanda. Si vero particulæ apportentur inchoata Præfatione, cum earum sit facienda oblatio, & sic Missæ ordo interturbaretur, Sacerdos pariter ab iis consecrandis abstinere debet, nisi legitima causa contrarium suadeat; cujusmodi ea esset,si magna multitudo,parata ad recipiendam Eucharistiam, Sacramento careret. Ita Tamburin: in method: celeb., & Clerus Patav: in resolut: 1. cas: mens. Feb. 1708.

Quod ad secundum casum attinet, licet aliqui opinentur ob intentionem Sacerdotis antea elicitam, Hostias illas inadvertente etiam Sacerdote, & extra petram Sacram in Altari collocatas, valide consecratas fuisse; cum tamen hæc sententia, ut plurimum sit *speculative* probabilis, & statuente Innocentio XI. in Sacramentis tutiorem opinionem

sequ

sequi teneamur; concludendum est, particulas non esse Populo distribuendas, sed asservandas, ut in alia Missa consecrentur.

At, quid si quis habeat coram se undecim Hostias, & intendat consecrare solum decem non determinans quas decem intendat? ad quod Rubrica advertit deesse intentionem, nullamque ex illis Hostiis censendam esse consecratam: *secus, si putans quidem esse decem, tamen omnes voluit consecrare, quas coram se habebat; nam tunc omnes erunt consecratæ. Atque ita ille Sacerdos talem intentionem semper deberet habere, scilicet consecrandi eas omnes, quas ante se ad consecrandum positas habet*, ita Rubrica. Unde opinio P. Serry contendentis etiam non determinatis decem illis Hostiis, omnes undecim consecratas esse, rejicienda est, non solum ob Rubricas, quas ille perperam definitiones Ecclesiæ esse negat, verumetiam ex eo, quod ad validitatem Sacramenti nequaquam intentio externa, ut ille asserit, sufficiat, verum interna etiam requiratur, ut supra exposuimus.

Communio autem Populi, ut ait Rituale Romanum, intra Missam statim post Communionem Sacerdotis celebrantis fieri debet, nisi forte justa causa aliud suadeat: ut si plurimi adessent Missæ, & suspicari possemus, ne aliqui eorum tædio caperentur longioris Missæ. Secus vero arguendos censet Sacerdotes Card. Brancat. in opusc. de Sac. Viat. *qui contra Ritualis præscriptum in tit. de Communione, præbent absque necessitate Populo Eucharistiam in fine Missæ: privant enim Fideles iis precibus, quas post Communionem Ecclesia recitari jubet, quæque non solum ad celebrantem, sed etiam ad ceteros communicantes aperte spectare noscuntur.*

EEXRCITATIO XCII.

Quibus diebus Eucharistiam in Missa ministrare vetitum.
(ex t 9. l.3. c.18.)

Dubitatum fuerat in Sacrorum Rituum Congregatione, an liceat in Missis Defunctorum Fidelibus Sacram Communionem ministrare: & fuerat anno 1701. decisum negative. Verum cum res die 21. Martii 1711. iterum trutinæ subjiceretur, constitutum fuit, ne Decretum anni 1701. vulgaretur; quare concludendum est, Sacram Communionem in Missis Defunctorum licite ministrari. Et sane cum Trident. Synod. Sess.22. c.6. nullo inter Mortuorum, & Vivorum Missam discrimine frequentem Fidelium communionem cupiat, & in ipsis Missis Defunctorum recitetur: *ut quotquot ex hac Altaris participatione Sacrosanctum Filii tui Corpus, & Sanguinem sumpserimus &c. Hæc commixtio, & Consecratio ..... fiat accipientibus nobis in vitam æternam &c.* cumque in Missis Defunctorum recitetur postcommunio, & in Rubricis Missalis Defun-

Defunctorum Urbanus VIII. addiderit: *si qui sunt communicandi, eos communicet, antequam se purificet*; quis negaverit, posse, & debere Missæ Defunctorum Adstantibus Eucharistiam administrari? Egregie hanc quæstionem pertractarunt, P. Abbas Benvenuti in tractatu suo: *Sacerdos ad Altare celebrans in Missa privata*, & Meratus in opere ad Gavantum, p. 1. n. 1. p. 602. Hic tamen a P. Abbatis Benvenuti opinione quod in Missa Defunctorum ea solum Eucharistia distribui possit, quæ in eadem Missa, non tamen, quæ ab alio Sacerdote consecrata, & in Tabernaculo, sive in Pyxide recondita sit, discedit. Cui & nos facile assentimur: cum inter utrumque casum nullam disparitatem, novamque hanc distinctionem nullo fundamento suffultam videamus.

Ceterum excepti quipiam dies sunt, quibus Eucharistiam in Missa ministrare, aut lege, aut antiqua Ecclesiæ consuetudine prohibitum est. Et quidem in nocte Nativitatis Domini id Sacra Rituum Congregatio vetuit die 7. Decemb. an. 1641. In Feria 6. Parasceves id pariter aliis, quam Infirmis, distribui prohibuit S. Cong. Rit. 19. Feb. 1622. Et quamquam Decretum hoc in Registris non reperiri testetur Meratus, Decret. tamen Congr. Concil. anni 1679. 12. Febr. mandat Ordinariis: *ut circa Communionem in Feria 6. in Parasceve, Missalis, Rubricæ, & Ecclesiæ Romanæ usus servetur*. Quod abunde probat, prohibitam eo die Communionem, tum quia Rubrica Missalis jubet in Feria quinta asservari quasdam particulas pro infirmis, & sic sanos excludit; tum quia juxta Romanam consuetudinem Feria 6. non tribuitur Eucharistia. De Sabbatho sancto quidam disceptant, nos Macrum sequimur, qui in vocabulario Ecclesiastico ait: *In Missa Sabbathi Sancti non dicitur ea Antiphona, quæ appellatur Communio, quia non fiebat Populi Communio, quæ ne nunc quidem facienda esset; quapropter abusum puto earum Ecclesiarum, ubi Sabbatho Sancto ministratur Eucharistia; pluris enim facienda est Ecclesia, quam privata Fidelium devotio*.

Qua ratione Sacerdos in privato alicujus domus Oratorio Eucharistiam ministrare possit, SS. D. N. Edicto 14. §. 11. tom. 7. juxta communem Doctorum sententiam demonstravit: opus videlicet esse speciali licentia Ordinarii.

EXER-

EXERCITATIO XCIII.

De usu ministrandi Eucharistiam extra Missam.
(ex t. 9. l. 3. c. 19.)

Olim quidem Eucharistia non nisi Sacrificii tempore administrabatur; at S. Cyrilli tempore ea Hierosolymis etiam extra Missam distribui cœpit: confluente enim magna advenarum multitudine Sacram deposcentium Cœnam, in Ecclesia Orientali fieri minime poterat, ut quoties distribuendum esset Sacramentum, Missa celebraretur: ab Orientali deinde Ecclesia hæc consuetudo in Occidentem migravit; ubi a Rituali Romano præcipitur, ut communionem administrans Sacerdos, superpelliceo, & stola ejus diei officio congruenti indutus sit. Apud Ambrosianos vero stola rubri coloris adhibetur.

Quæstio hic movetur, an Eucharistiam in peccato mortali administrans lethaliter peccet? Et licet aliqui in negativam abierint sententiam, nos tamen certum tenemus, Sacerdotem in crimine lethali Eucharistiam ministrantem se novo, gravissimoque scelere contaminare. *Mali*, enim, ut cum can. ult. 15. q. 8. loquamur, *bona administrando se lædunt, & unde aliis commodum exhibent, inde sibi dispendium præbent*. Atque peccatum hoc juxta D. Thomam 3. p. q. 64. a. 6. *pertinet ad irreverentiam Dei, & contaminationem Sacramentorum, quantum ex parte ipsius Ministratoris, licet Sacramenta secundum se ipsa incontaminabilia sint*. Ex quibus deducimus cetera quoque Sacramenta non nisi in statu gratiæ administrari licite posse, si Baptismum necessitate urgente impertitum excipias; ubi administrans a peccato mortali excusatur, cum non operetur ut Minister ex officio, sed necessitati tantum occurrat. An vero reus Sacerdos pluribus Eucharistiam eodem tempore distribuens tot peccata contrahat, quot personæ ab eo communicatæ fuerint; controvertitur: Sunt, qui unicum crimen, ob actus continuationem, committi arbitrantur; alii vero contendunt, peccata pro communicantium numero multiplicari; cujus rationem afferunt, quod actus hi, licet continuati, ejus tamen sint naturæ, ut singuli in uno definito termino perficiantur.

Præter allatum extra Missam Eucharistiam suscipiendi morem, ægrotis quoque mortique proximis in lectulo communio exhibetur, quæ Viaticum communiter appellatur. Circa quod observamus, quod licet olim in usu fuerit, ut infirmo, qui Eucharistiam sumere non posset, Hostia consecrata ad adorationem proponeretur, id tamen hodie minime liceat, cum S. Pius V. prohibuerit, ne ad moribundos, qui non

S pos-

possunt Eucharistiam deglutire, sacra particula deferatur; ut videre est apud Card. de Lugo resp. mor. l. 1. dub. 11.

Quæsitum hic, an moribundo, qui Eucharistiam sub specie panis deglutire non possit, liceret eam dari sub specie vini? affirmativæ sententiæ favere videntur multa in rem hanc a Martene, Card. Bona, & Mabillonio adducta exempla; & Concilium Toletanum XI., quod can. 11.. expresse statuit, ægro, qui Sacram particulam deglutire nequeat, Eucharistiam sub specie vini administrandam esse. Vera tamen opinio est, id fieri non posse: præceptum enim suscipiendi Viaticum non obligat, cum illud gravibus de causis ab Ecclesia negatur. Cum ergo Calicis usum Ecclesia justis de causis Laicis negaverit, sequitur nullo in casu, licere huic Ecclesiæ præcepto contravenire. Monent tamen aliqui Theologi, in ejusmodi casu posse moribundo Sacram exhiberi particulam, aquæ, vel vino non consecrato intinctam. Quod confirmant exemplo Senis Serapionis apud Euseb. H. E. l. 6. c. 44. *cui puer in aquam intinctam Eucharistiam in os instillavit*; & ex S. Uldarico, qui lib. 3. antiq. con. Clun. c.28. t. 4. Spic. testatur, consuevisse Monachis infirmis præberi Eucharistiam sub specie panis, vino non consecrato intincti.

EXERCITATIO XCIV.

De aliis quibusdam ad Eucharistia administrationem spectantibus.
(ex. t.9.l.3.c.20., & ex. t.1. Bul. n. 93.p.314.)

Complura alia scitu digna occurrunt, quæ ad S. Eucharistiam administrandam pertinent: Primum est non licere ad falsam sovendam devotionem, ulli vel plures, vel consueto majores tradere particulas: ut enim can. *ubi pars* dist. 2. De Consecrat. ait: *Ubi pars est Corporis, est & totum. Eadem ratio est in Corpore Domini, qua in Manna.. .. qui plus collegerat, non habuit amplius, neque, qui minus paraverat, invenit minus. Non est omnino quantitas visibilis in hoc æstimanda Mysterio, sed virtus Sacramenti spiritualis.*

Alterum est, olim juxta veterem disciplinam licuisse, ad aliquod delictum detegendum, ei, qui suspicione ejusmodi premeretur, ante *purgationem aut aquæ, aut ignis*, in Missa, quæ *Judicii* appellabatur; Eucharistiam sumere. Verum hoc cum ceteris purgationibus a SS. Canonibus sublatum est. Præterquam enim, quod hoc Sacramentum non in hunc usum institutum sit, fieri non potest, quin per hoc tentetur Deus, & occasio Eucharistiam sacrilege suscipiendi reis offeratur. Ac licet, Vasquez quæstionem hanc egregie pertractans, arbitretur nihil

nihil criminis in se continere, *purgationem cum Eucharistia sumptione*, offere; cum jusjurandum, cum hac purgatione penitus convenire, atque rationum momenta utrobique eadem esse videat: non tamen, licere hoc tempore, ait, revocare, quod jam exolevit, usuque abrogatum fuit.

Tertium est, non licere Hostiam non consecratam pro consecrata peccatori offere, qui paratus sit Sacramentum in peccato suscipere, ut constat ex Decret. Innoc. III. in cap. *de Homine* de celeb. Miss., & ex hac ab Innocentio XI. damnata propositione: *urgens metus gravis est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi*. Ceterum circa peccatores, qui Eucharistiam impœnitentes expetant, has observamus regulas: vel enim peccator manifestus eam postulat; & huic tam publice, quam privatim Eucharistia deneganda est; vel peccator occultus eam flagitat; & huic publice petenti, exhibenda est Eucharistia, ne infamia conspergatur; secus vero privatim. Ubi observa occultum peccatorem nequaquam intelligi, qui talis sit ex Sacramentali confessione; huic enim Confessarius etiam privatim petenti Communionem præbere tenetur, sed eum, quem Sacerdos talem privata scientia noverit. In Gallia ultimo supplicio afficiendis Eucharistia denegatur; quod tamen in aliis Europæ Provinciis non obtinet, sed reis tempestive, ut Communionem inter, & mortem spatium consumendarum specierum intercedat, Eucharistia præbetur, dummodo pœnitentiam suorum peccatorum præseferant, & sic ob veram cordis contritionem ea non indigni judicentur.

Denique non abs re futurum arbitramur, si Sanctionis memoriam fecerimus, quæ contra suscipientes, vel asportantes, aut apud se retinentes Sacras Hostias a SS. D.N. BENEDICTO XIV. edita fuit. Confirmat videlicet ille Constitutiones Innocentii XI., & Alexandri VIII., quibus enormis hujus facinoris rei, non considerato delinquentium statu, ordine, aut privilegio, pro prima etiam vice brachio sæculari plectendi traduntur. Cui adjungit, nequaquam Fisco seu Consecrationem particularum, seu surripientium pravam intentionem probandam incumbere; sed præsumptionem utriusque contra accusatos pugnare. Qui, ut se a statutis pœnis liberent, juridicis, & concludentibus argumentis probare debent, aut particulas a se asportatas non fuisse consecratas, aut se illas non prava intentione retinuisse.

EXERCITATIO XCV.

De Missarum Eleemosyna. (ex. t. 9. l. 3. c. 21.)

MOs olim, plurium sæculorum intervallo retentus, in Ecclesia fuerat, ut Fideles Sacrificio intervenientes panem, & vinum ad Altare offerrent, tum ut ea a Sacerdote consecrata sumerent, tum, ut eorum reliquiis, Ecclesiæ Ministrorum necessitatibus subvenirent. Quod egregie ostendit Christian. Lupus *diss. 2. proem. ad Decret., & Can. Concil. t. 3.* Præter panem, & vinum aliud offerre, prohibuit *Can. 3. Apost.* Quod tamen de Oblatione Sacerdotis Mystica intelligendum opinamur. Nam canone sequenti permittitur, ut, *novæ spicæ, uvæ, oleum ad luminaria, & thymiama* (: cuncta videlicet, quæ Ecclesiæ, & Divino cultui inservirent :) *offerantur*. Alios autem fructus in domum Episcopi, Ministris Ecclesiæ, distribuendos mitti jubet. Simile quidpiam Concilium Carthagin. III. statuit. Quod, cum omnium præter panis, & vini Oblationem interdicit, sententiam suam ita restrinxit, ut in die Paschalis festivitatis mel, & lac offerri permittat, quod egressis e Sacro fonte recepta consuetudine distribueretur. Ubi tamen probe adnotat, ea, licet in Altari offerantur, propriam tamen habere Benedictionem. Posteriori deinde ætate usus obtinuit, ut nihil quidem præter panem, & vinum Offertorii tempore exhiberetur, liceret tamen Fidelibus, seu ante Missam, seu ante, aut immediate post Evangelium, ea, quæ vellent, in Sacerdotum comodum ad Altare offerre, ut videre est apud Martene de antiq. Eccles. ritibus. t. 1. l. 1 c. 4.

Et hæc quidem eduliorum, & fructuum oblationem concernunt. Sed an inter cetera offerri etiam pecunia ad Altare consueverit, profecto ignoramus. *De Arca, quidem, in quam modica Stips a Fidelibus deponeretur, qua collector subveniret pupillis, & viduis, & iis, qui ob morbum, vel aliam ob causam egerent, tum etiam iis, qui in vinculis essent, & advenientibus peregre hospitibus, & omnibus denique indigentibus*; & Tertul. *apol. c. 39.*. & Justinus *apol. 1. ad Anton. Pium num. 67.* testantur; sed quandonam, non in Gazophilacium, seu Arcam immitti, sed ad Altare, pecunia offerri cœperit, ex his æque obscurum manet. Neque lucem affert S. Augustini ad Aurelium Primatem epistola, in qua ait: tempore oblationis, seu Missæ pro Defunctis fuisse simul denarios oblatos; nam, cum istos ab ipsismet offerentibus in pauperes erogari præcipiat, non videtur approbare, ut in Diaconorum manibus ad Altare deponerentur. Demum quamquam Honorius Augustodunensis, Scriptor XII. sæculi, *in gemma animæ l. 1. c. 58.*, tunc in Ecclesiam morem inve-

invectum afferat, pecuniam loco panis ad Altare offerendi, cum desierunt Fideles Sacrificio assistentes Sacra Mysteria participare; tempus tamen, quo id acciderit, silentio præterit.

De quo, quidquid demum sit, illud cum Thomassino *de vet.*, & *nov. Eccl. discipl. p. 3. l. 1. c. 7. num.* 8. indubitatum tenemus, juxta primigeniam Ecclesiæ disciplinam, sive panem, sive fructus, sive pecuniam Fideles obtulerint, ea oblata fuisse Ecclesiæ, & Clericis in commune, non vero datum cuipiam peculiari Sacerdoti, ut Missam privatim faceret, quæ uni eleemosynam facienti prodesset. Quem morem, non ante sæculum VIII. inductum, nec passim ubique ante XII. receptum asserit Mabillonius *in præf. ad p. 1. sæculi* III. *Benedict. num. 62.* Licet illum longe antiquiorem asserat P. Franc. Berlendi in Dissertatione sua de Oblationibus.

Contra specialem hanc Sacrificii pro Eleemosyna applicationem IX. jam Sæculo Walafridus Strabo insurrexit, & hodierno tempore Novatores debachantur. Ille *in lib. de rebus Eccles. c.* 22. ad Sacerdotes specialem oblationem facientes ait: *Quod si cui placet, pro singulis singulatim offerre; pro solius devotionis amplitudine, & orationum augendarum declaratione id faciat, non autem pro stulta opinatione, qua putet, unum Dei Sacramentum, non esse generale medicamentum.* Hæretici dictitant pecuniam Sacerdoti celebraturo in Missæ pretium dari, eamque veluti aperte simoniacam damnant. At non animadvertit Walafridus, quod etsi Sacrificium ex parte rei oblatæ, & principalis offerentis, scilicet Christi, sit infinitæ virtutis, non tamen, ita ejus Institutore Christo volente, infinitos producit effectus. Quare aut consideratur tanquam *propitiatorium*, & certo pro illo speciatim satisfacit, in cujus debiti solutionem Deo exhibetur; aut consideratur tanquam *impetratorium*, & ad beneficia illi uberius elargienda Deum movet, pro quo nominatim Sacerdos Deum exorat. Rem totam explicat D. Thomas. *In* 4. *d.* 45. *a.* 4. *q.* 1., & 2. Idem ipse Hæreticorum etiam calumnias, antequam exorirentur, diluerat. 2. 2. *q.* 100. *ar.* 2. *ad* 2. inquiens: *Sacerdos non accipit pecuniam, quasi pretium consecrationis Eucharistiæ; hoc enim esset simoniacum, sed quasi stipendium suæ sustentationis*, cum juxta Apost. 1. ad Cor. 9. nihil æquius sit, quam, ut, *qui Altari servit, de Altari vivat*.

Verum licet res ita se habeant, contigit tamen, ut ex perversa quorundam Sacerdotum avaritia, nefandoque scelere innocens, & sancta hæc consuetudo in pessimum detorqueretur abusum. Fuerunt quippe, dum Presbyteris in die plures Missas celebrare concessum fuerat, sordidi quidam *non Christi*, ut Biographus S. Thomæ Cantuar: ait, *sed Mammonæ Sacerdotes, qui propter oblationum quæstum, unam Christi, & semel oblatam Hostiam quotidie, non semel, sed libentius iterum non tam consecrarunt, quam dilaniarunt*; ac dum Sacrificiorum iterationem excepta

Nati-

Nativitatis Solemnitate Alexander II., & Innocentius III. vetuissent; fuere, qui nequiores adhuc artes axcogitarunt. Aliqui enim tot Hostias in eadem Missa consecrabant, quot Eleemosynas acceperunt; alii plures Missas in unam congerebant: repetendo videlicet, omnes Missæ partes, excepto Canone, tot vicibus, quot munera illis tributa fuerunt; atque hæc Sacrificiorum monstra, pro numero iterationum jam *Missas bifaciatas* jam *trifaciatas*, &c. nuncuparunt.

Infaustis his mercimoniis ab Ecclesia postea eliminatis, non idcirco improba Sacerdotum cupiditas fuit radicitus evulsa; cum enim plures, quam unicam Eleemosynam, accipere prohiberentur, de ea, quasi de mercis cujuspiam pretio paciscebantur, ac ita, ut Cardinalis Robertus Pullus ait: *cum Juda Christum vendebant tanto nequius, quanto magis resurgendo est sublimatus*. Quamobrem, ut gliscens hæc pestis tandem ab Ecclesia prorsus repelleretur, Patres Concilii Toletani an. 1524. vetuerunt, ne ullus Sacerdos quidquam, vel minimum, pro Missa ex pacto exigeret, sed Eleemosyna contentus esset, quæ ei sponte daretur. Ac cum ne sic quidem sacrilegi illius mercimonii semen penitus extinctum fuisset, Concilium Tridentinum *sess. 22. in decreto de obser. & evitand. in celeb. Mis.* Episcopis injunxit, ut tollant *cujusvis generis mercedum conditiones, pacta, quidquid pro Missis novis celebrandis datur, nec non importunas, atque illiberales Eleemosynarum exactiones potius, quam postulationes, aliaque hujusmodi, quæ a Simoniaca labe, vel certe a turpi quæstu non longe absunt, omnino prohibeant*. Quapropter mox aut consuetudine, aut Episcopali statuto, aut synodali Decreto taxationes Eleemosinarum, locorum, & temporum circumstantiis accomodatæ, factæ fuerunt, a quibus Sacerdoti recedere nefas est; Cui taxationi seu Episcopali, seu Synodali, rescribente Sac. Congregatione Concilii anno 1659. 15. Ianuarii, etiam Regulares subjecti sunt. Ut ita nulli prorsus Sacerdoti uberiorem Statuto Eleemosynam, nisi a sponte offerentibus, accipere liceat; quamquam minorem solito accipere non prohibeatur; cum cuilibet juri suo cedere concessum sit. Ubi tamen observandum, similem liberalitatem in aliorum, qui forse per hoc consueta Eleemosyna privarentur, dispendium, & detrimentum cadere non debere, ut Sac. Cong. Conc. die 16. Iulii 1689. respondit. Cumque Eleemosyna ab Episcopis taxata, exigua, ut plurimum, esse soleat, Urbanus VIII. decrevit, nihil ex Eleemosynis manualibus nomine indumentorum Sacrorum ab Ecclesiis esse detrahendum; ex stipendiis vero Missarum perpetuarum in summa solum Ecclesiæ egestate aliquid esse impendendum.

Demum has ab Alexandro VII. anno 1665. damnatas propositiones adjicimus: *Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licite accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet celebranti cor-*

ti correspondentem, idque post decretum Urbani VIII. Non est contra justitiam pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, & Sacrificium unum offerre, neque etiam est contra fidelitatem; etiamsi promittam promissione etiam juramento firmata danti stipendium, quod pro nullo alio offeram.

EXERCITATIO XCVI.

De aliis quibusdam quæstionibus, quæ circa Sacrificium Missæ tractari solent. (ex t. 9. l. 3. t. 22.)

EXaminandum superest, an ille, qui ad ipsam celebrationem solum adstringitur, duplex possit stipendium accipere unum nempe pro celebratione, alterum pro Missæ applicatione? Duplex in hac re Doctorum est Sententia. Quidam enim cum Paserino, Card. de Lugo, & Gavanto alicui S. C. Concilii die 13. Julii an. 1670. prolato Decreto innixi affirmatiuam tenent; alii vero cum Diana diversum ab hoc die 9. Junii, & 6. Februarii an. 1677. ejusdem Congregationis rescriptum adducentes, negativam propugnant. SS. tamen D. N. Benedictus XIV. qui huic Sac. Congregationi tanta cum laude, tantaque gloria a secretis fuerat, testatur sibi, quam diligentissime investiganti nullum horum Decretorum innotuisse, sicque rem componit, ut asserat, Sacerdotem non aliter applicationem pro nova Eleemosyna facere posse, quam si apertissime docere queat, a pio Testatore Missæ celebrationem unice requiri, & Sacerdotis arbitrio permitti, ut fructum Sacrificii, cui libuerit, atribuat; atque sic constituisse Sac. Con. Concilii die 18. Mart. an. 1668. in cauf. Tinen. demonstrat.

Circa sortem Missæ perpetuæ, variæ olim fuerunt consuetudines. Card. Boncompagnus eam in sua Dioecesi 112. Scutatorum Romanorum constituit, Innocentius XIII. ad 60., & Benedictus XIII. ad 90. redegit, a quo insuper ea conditio adiecta fuit, ne Episcopi majorem, aut minorem pecuniæ summam pro Missis perpetuis in posterum statui paterentur.

Adjungimus hic perpauca quæ S. Carolus Borromæus admonuit, & Confessariis præcepit in instruct. ad Confes. p. 4. act. Med. *Non modo non petat, sed nec velle se habere significet pecuniam, aliamve rem pro suscepti in confessione laboris munere, immo verbis, vel potius factis ab his omnibus abhorrere demonstret. Cum pro poenitentia Missas injunxerit, sibi, aut Ecclesiæ suæ, aut Monasterio dicendas non addicat.* Quare, quamquam liceat Confessariis Missas aliquas celebrandas Laicis indicere pro criminum expiatione, SS. tamen D. N. Benedictus XIV. cum adhuc Bononiensem Ecclesiam regeret, Confessariis, *sub poena suspensionis ab audiendis Confessionibus ipso facto*, præcepit, ne stipendia, sibi vel Ecclesiis suis tribuenda caperent pro Missis, quas poenitentibus imposuere. Tan-

Tandem adnotamus ex Rituali Romano: *Quod antiquissimi est instituti, illud, quantum fieri poterit, retineatur, ut Missa, præsente corpore Defuncti, pro eo celebretur, antequam Sepulturæ tradatur*. Quapropter SS. D N. Bononiæ adhuc Antistes, ut vetus hæc, pia, ac Sancta Ecclesiæ consuetudo etiam in egenis sepeliendis servaretur, non quidem præcepto, sed consilio, non Lege, sed exemplo persuasit. Nam cum durum videretur, ut Parochus, qui pro Populo festis diebus offerre debet, aliis quoque diebus Eleemosyna frustraretur, consuluit: primo, ut inquiratur, an in Parochia Sacerdotes versentur, qui pietate ducti Missæ Sacrificium pro egeno defuncto celebrare velint, ut Ipse a Parocho suo rogatus præstitit. Dein videndum si forte aliquis in Parochia magis opulentus stipendium in Sacrificium conferre non recuset. Demum permittit, ut e capsulis Eleemosynarum pro Defunctis, aut in honorem SS. Eucharistiæ expositis tantum desumatur, quantum ad Missæ stipendium sufficiat. Ad quæstionem, quæ hic moveri solet, an videlicet pauperes, pro quibus una solum Missa offertur, pejoris sint conditionis divitibus, pro quibus complures recitantur? Soto cum S.Thoma respondet: *Nihil obstare, quo minus divites hac parte melioris sint conditionis, ut scilicet cumulatioribus Eleemosynis magis subleventur a pœna Purgatorii, sed multo pretiosius est, quod pauperes cum minori periculo, & majori cumulo charitatis ad ampliorem gloriam acceptentur; cum divitibus neque tam facilis sit ingressus, nec ad tantam gloriam*.

EXERCITATIO XCVII.

De particularibus Beatorum Missis, & celebratione in Ecclesiis Regularium, (ex t.9. l.3. c.23. & ex t.4. de Beatif. p.2. cap. 2. num.1. 2. usque 5.)

CUm in honorem aliquorum Beatorum, certis solumodo cœtibus Missam celebrare speciali privilegio indultum sit, quæritur utrum Presbyteri sive Sæculares, sive Regulares, quibus in Brevi Beatificationis non est concessa facultas recitationis Officii, & celebrationis Missæ, Missam aliquando in honorem Beati celebrare possint, & Officium recitare? Affirmativam nonnulli cum Castropalao, atque Del Bene tuentur. Nos tamen contrarium sentientes asserimus: *primo* nequaquam licere seu Missam privatam, seu votivam in Honorem alicujus Beati, ab eo, qui in indulto non comprehenditur, celebrari. Præterquam enim quod juxta Decretum editum die 16. Decemb. 1659. non sit permissum vel Sæcularibus, vel Regularibus excedere limites verbales *Indulti* Beatificationis, certum etiam est, privilegia non posse extendi ultra personas in eo expressas. Quod magis adhuc circa Missas votivas obtinet, utpo-

utpote, quæ ordinarie tantum de Sanctis canonizatis celebrantur. Ob quas etiam rationes *secundo* adstruimus, publicam officii recitationem pariter interdictam esse; licet concedamus permissum esse omnibus, privata devotione officium in honorem Beati recitare. Ex quibus deducimus quod si in aliqua Regularium Ecclesia festum duplex celebretur in honorem alicujus Sancti, & Regularibus ipsis concessa sit a Sede Apostolica Missa particularis non inserta in Missale Romanum, ceteri Sacerdotes in indulto non comprehensi, & in Ecclesia Regularium, aut Monialium celebrantes eam Missam particularem celebrare non possint. Ut tamen multa incongruentia evitentur, concessit S.C. Rituum die 19. Nov. 1622., & 9. Junii 1668., *ut Missam quidem dicant de festo, sed cum Missali Romano*. Cui accedit aliud Decretum generale ejusdem Sac. Congregationis anni 1717. approbatum a Clemente XI. quod ait: *Licere, in posterum tum Confessario, tum Capellanis quarumcumque Monialium addictis, Missas Sanctorum, de quibus ipsæ recitant Officium, celebrare, sed cum Missali Romano*.

Quapropter Præfectis Regularium, qui Missali Romano non utuntur, incumbit, ut pro exteris Sacerdotibus illud in Sacrario retineant, ne aliam, ac debent Missam celebrent, sed eam potissimum, quæ in Missali Romano præscribitur.

EXERCITATIO XCVIII.

De Celebratione quorundam Missarum. (*ex t.9. l.3. c.23.*)

PRæter Missas, quæ speciali Sedis Apostolicæ indultu, in honorem quorumdam Beatorum, conceduntur, aliæ quoque occurrunt occasiones, quibus aut ad avertendas à Republica pestis, belli, vel famis plagas Dei imploratur Misericordia, aut ob recepta ingentia beneficia Summo Numini ab universo populo grates redduntur, idque Solemni Missæ Sacrificio. Ac ut Missas, quæ in Coronationum, Conventuum publicorum, aut fœderum iciendorum festivitatibus celebrantur, taciti prætereamus, de Synodalibus solum Missis, & iis, quæ vulgo S. Gregorii nuncupantur, quædam adnotabimus. Synodales eæ sunt, quæ à S. Carolo Boromæo sua in Diœcesi primum præscriptæ, nunc verò in omnibus fere Episcopatibus receptæ sunt: prima videlicet Synodi die Episcopus Missam de Spiritu Sancto, secunda Canonicorum aliquis de Trinitate, tertia de Defunctis dicit. Quod Missas S. Gregorii attinet, ex veteribus testamentis deprehendimus, nonnullos pietate ductos præcepisse, ut Missæ S. Gregorii pro animarum suarum expiatione celebrentur. Hæ autem originem suam inde desumpserunt, quod Sanctus Gregorius, defuncto quodam Justo monacho, alteri injunxerit,

rit. ut continuis triginta diebus pro ejus anima Hostiam salutarem Divino Numini offerret. Quo temporis spatio peracto, Copiosus Monachus asseruit, Justum sibi apparuisse, seque a Purgatorii flammis liberatum nuntiasse. Hinc Fideles, pio zelo ducti has continuarum triginta Missarum oblationes sub nomine S. Gregorii pro Defunctorum solatio adoptarunt, & Cluniacense Monasterium inter consuetudines suas adscivit. Verum cum res etiam Sanctissimæ, aut ex sordida quorundam avaritia, aut ex prava superstitione non raro deturpentur, contigit, ut quidam triginta Missas prorsus ineptas, & rebus haud convenientibus refertas confecerit, easque a S. Gregorio appellaverit; Ita, ut Sacra Rituum Congregatio se constrictam viderit, confictas has Missas tollere, atque ut superstitiosas vetare. Absit tamen Sacram Congregationem piam illam consuetudinem sustulisse: Inania solum abstulit, superstitionem suppressit; Fidelium vero pietatem, & erga Defunctos amorem non solum non improbat, verum suadet, & laudat. Ubi adnotamus, si inter hos triginta dies, Festum quodpiam occurrat, quo Sacrum pro Defunctis fieri nequeat, Missam interrupta serie in alium diem transferendam esse. Optime de Missa S. Gregorii scripsere Patres Bollandistæ. tom. 7. Maii in Paralipom. p. 54. n. 11., Clericatus de Sacrif.: Miss. decis. 14. num. 19., & Benedictus XIII. Serm. 20. de Purgat.

EXERCITATIO XCIX.

De quibusdam observandis circa Missas Defunctorum.
(ex t. 9. l. 3. c. 23.)

Cum quidam in opinione fuerint, Missas pro Defunctis quotidie celebrari posse, non inutile futurum existimamus, si ea attulerimus, quæ Ecclesia circa Defunctorum Missas observari voluit: Sciendum igitur, Missas solemnes pro Defunctis semper dici posse, cum privatæ pro iisdem conceduntur. Quod, si duplex aliquod officium majus, vel minus agitur, Sacra Congregatio Rituum 22. Nov. 1664. statuit, solemnia non aliter dici posse, quam si sint *a Testatore præscripta, &c. dies, in qua celebrantur sit vere dies illius obitus annua*. Ubi ulterius requiritur, ut dies illi annui nec Dominici, nec festi ex præcepto, vel tales *de duplici* sint, quibus nullum officium institui potest.

At vero, *si quis die festo sit sepeliendus, Missa propria pro Defunctis, præsente corpore, celebrari poterit*, juxta Rit. Rom., *nisi obstet magna diei solemnitas*. Per quæ verba Duplicia primæ Classis juxta responsum Sacræ Rituum Congregationis 5. Julii 1696. seclusa videntur. Quamquam, & hic in diversas aliqui abeant Sententias: Quartus enim omnia

nia Duplicia primæ Classis intelligi contendit, Pasqualigus autem id de magis solemnibus explicat.

Dies, quibus pro Defunctis Missæ privatæ dici nequeunt, sunt, Dies Dominici, Festa duplicia, Octidua Epiphaniæ Domini, Paschatis, Pentecostes, Corporis Domini, ac Natalis, juxta ac illi, quibus Sacrosancta Mysteria palam exposita adorantur.

Lis olim inter Theologos ventilabatur, utrum pro comparandis Indulgentiis in altari privilegiato, Missa pro Defunctis, an alia quælibet requiratur? Et fuerunt sui utrique parti Defensores. Nunc omnis dubitandi causa sublata videtur, cum iisdem litteris, quibus Altare privilegiatum conceditur, Missa quoque pro Defunctis decernatur. Ceterum si Testatores Missas pro Defunctis ad Altare privilegiatum celebrari præceperint, ac iis diebus Missa Defunctorum per Rubricas impediatur: Sacra Rituum Congregatio anno 1662., Sacrum de *Festo currenti*, pro expiatione Defuncti jussit offerri. Quod Alexander VII. confirmavit, Innocentius vero XI., & Clemens XI. latissime ad omnes prorsus jure interdictos dies extendit.

EXERCITATIO C.

De Pietate, ac Religione in Sacro celebrando necessariis, ac de tempore, quod illi impendi debet. (ex t. 9. l. 3. c. 24.)

CUm jam superius de attentione, qua Sacerdos tremendum hoc Sacrificium peragere debeat, differuerimus, illorum solum inepta attingemus effugia, qui fas sibi arbitrantur Missam præcipiti sua lingua perturbare magis, quam celebrare. Jactant igitur apud populum, Missas prolixas fastidium gignere; Agnum paschalem, qui Christum Dominum exprimebat, ea lege Judæis fuisse propositum, ut comederent festinanter; S. Thomam Cantuariensem in Sacro peragendo valde expeditum fuisse; postremo satis esse, si omnia legantur, & nihil eorum, quæ præscripta sunt, omittatur.

Verum, quam exigui ponderis hæc impiorum quorundam Sacerdotum momenta sint, cuilibet facile constat. Quid enim injustæ querimoniæ, ac improbum fastidium quorundam Christiano nomine indignorum hominum ad rem faciunt, cum plurimi alii sint pietate insignes, qui nihil magis expetunt, quam ut sancto hoc Sacrificio digne frui queant? Neque enim multarum horarum spatium, sed justum, tantoque Mysterio dignum tempus expetitur, nec longæ contemplationes præscribuntur, sed, ut omnia verba clare, distincte, ferventer, & absque ulla festinatione proferantur.

Quod autem ad illam Exodi auctoritatem spectat pulchre eam

 Theo-

Theophilus Raynaudus explicat. t. 16. p. 10.. *Nam quoad significationem transitus quam celerrimi, Ægyptiis urgentibus, brevissime confecti, necessaria erat ea festinatio in Sacrificio Agni consumendo; quæ ratio properandi cessat in hoc negotio*.

Exemplum autem S. Thomæ Cantuariensis illis procul dubio adversatur. Utinam, & illi tanta devotione, tanta cordis contritione, tanto dolore Sancta peragerent Mysteria. *Comedebat* enim, ut in vita illius scribit Gregorius XI., *festinanter propter emissiones per Angelos malos, perniciosum scilicet vanarum cogitationum superventum in Sacramentali Dominici corporis perceptione; non tardus, non morosus, non nova, præterquam, quæ in Canone constituta sunt, adjungens: Verum ea præsertim hora profundissimas, tamquam ex intimis pietatis visceribus, lachrymas profundebat*.

Ceterum optime, & rem hanc, & universam Synopsim, his SS. D. N. Benedicti XIV. verbis concludemus: „ Parato, mœrentique per „ pœnitentiam animo ad Sacrum faciendum accedamus, ita, ut per „ exteriora, pietas interior indicetur, rectumque populus exemplum „ e nobis desumat: Quæ legenda sunt, clara voce exprimantur, om- „ nis linguæ festinatio prorsus impediatur; quidquid vel agendum, „ vel ore proferendum est, cum seria mentis consideratione jungatur; „ & tunc *tertiæ partis*, vel etiam *dimidiæ horæ spatium* pro Missæ Sacrifi- „ cio constitutum nimis prolixum non videbitur. Deo juvante confi- „ dimus, ut Sacerdotes universi sibi pro muneris ratione, ac dignita- „ te satisfaciant; nec in forum, aut publicas Urbis Officinas in po- „ sterum simul convenient, ut vanis rebus detineantur ac deinde ex fo- „ ro ad Sacrarium properantes Missæ Sacrificium instituant: Sed Jesum Christum, Summo Patri offerendum, præ oculis habeant, qui est omnium nostrum spes, gloria, &

F I N I S.

INDEX

INDEX

SYNOPSIS DOCTRINÆ DE SACROS. MISSÆ SACRIFICIO.

PARS PRIMA

De rebus ad Sacrificium Missæ generatim spectantibus.

PARS SECUNDA

De Missæ Partibus.

PARS TERTIA

De quibusdam casibus Moralibus in Missa occurrentibus.